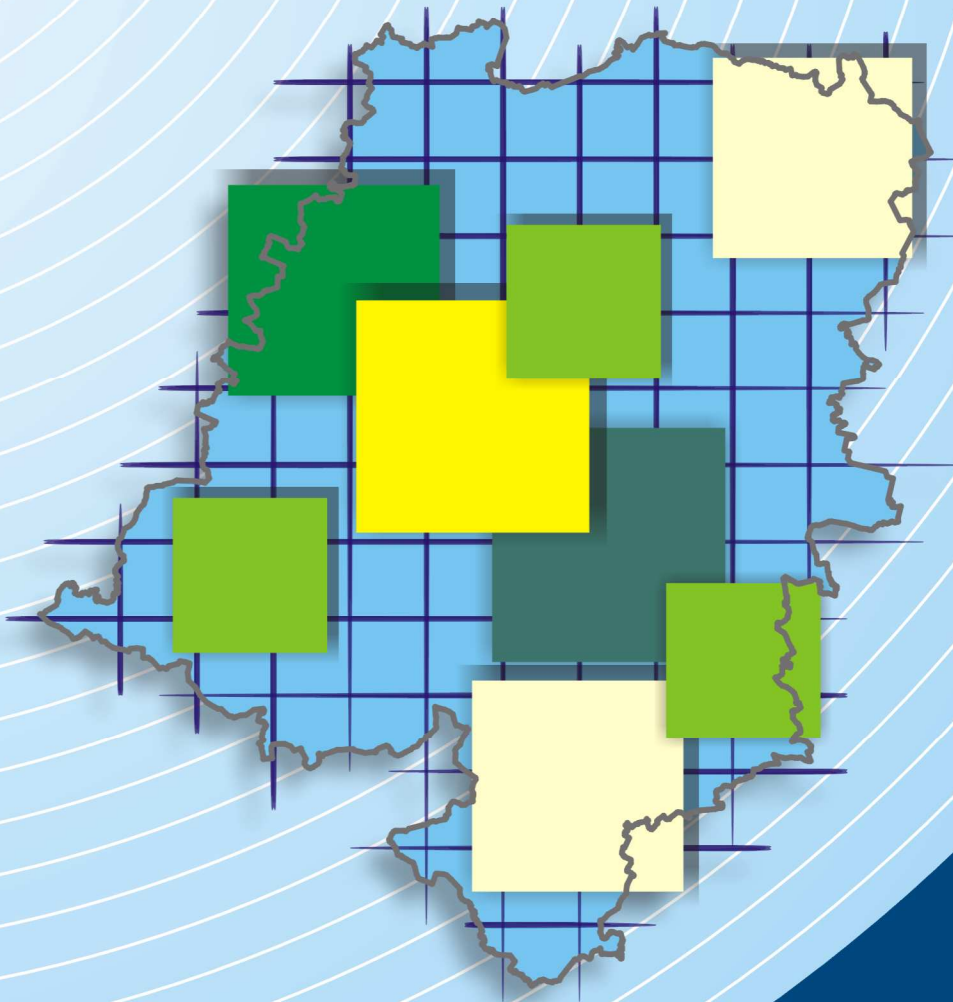

ZARZĄD
Województwa Opolskiego

RAPORT 2013

O STANIE
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

OPOLE, 2013 r.

RAPORT

**O STANIE ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO**

Opole, wrzesień 2013

Opracowanie:

Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego

Dyrektor Departamentu:
Iwona Mąkolska-Frankowska

Autorzy opracowania:

Jacek Tabor (ZOIU Z-273)
Małgorzata Błaszczyk-Leśniak
Katarzyna Lichota
Maciej Michałowski
Tomasz Midura
Zdzisław Stefaniak
Adam Ziaja (ZOIU Z-507)

Opracowanie graficzne i komputerowe:

Piotr Łuczak
Maciej Michałowski
Adam Ziaja
Małgorzata Błaszczyk-Leśniak

Spis treści

Wprowadzenie	...6
Rozdział 1. Stan zagospodarowania przestrzennego województwa i jego zmiany w okresie 2006-2012	...9
1.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa opolskiego	...9
1.2. Obszary funkcjonalne	...13
1.2.1. Miejskie obszary funkcjonalne	...14
1.2.1.1. Aglomeracja Opolska	...14
1.2.1.2. Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych	...19
1.2.1.3. Ośrodki lokalne	...21
1.2.2. Wiejskie obszary funkcjonalne	...23
1.2.2.1. Funkcjonalne obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych	...24
1.2.2.2. Funkcjonalne obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych	...25
1.2.3. Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej	...27
1.2.4. Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych	...28
1.2.5. Obszary funkcjonalne wymagające restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej	...31
1.2.5.1. Obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych	...32
1.2.5.2. Miasta i inne obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno – gospodarcze	...33
1.2.5.3. Obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe	...34
1.2.5.4. Obszary przygraniczne	...36
1.2.5.5. Obszary o najniższej dostępności do ośrodków wojewódzkich	...38
1.2.6. Obszary o wysokim natężeniu negatywnych zjawisk demograficznych	...39
1.3. Środowisko przyrodnicze	...40
1.3.1. Zasoby środowiska przyrodniczego	...40
1.3.1.1. Wody podziemne	...40
1.3.1.2. Wody powierzchniowe	...41
1.3.1.3. Zasoby leśne	...44
1.3.1.4. Zasoby surowców mineralnych	...48
1.3.1.5. Użytkowanie ziemi	...53
1.3.1.6. Obszary chronione	...55
1.3.2. Stan środowiska	...59
1.3.2.1. Jakość wód podziemnych	...59
1.3.2.2. Jakość wód powierzchniowych	...62
1.3.2.3. Ochrona powietrza	...69
1.3.3. Gospodarka odpadami	...78
1.3.3.1. Odpady komunalne	...78
1.3.3.2. Odpady z działalności gospodarczej	...82
1.3.3.3. Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów	...84
1.3.3.4. Zmiany w zakresie gospodarki odpadami w latach 2006-2011	...87
1.4. Środowisko społeczno-kulturowe	...90
1.4.1. Potencjał demograficzny	...90
1.4.1.1. Rozmieszczenie ludności	...92
1.4.1.2. Struktura płci i wieku	...92

1.4.1.3. Migracje wewnętrzne i zagraniczne	...95
1.4.1.4. Przyrost naturalny	...95
1.4.1.5. Prognoza demograficzna do 2035 r.	...95
1.4.2. Zasoby dziedzictwa kulturowego	...96
1.4.2.1. Zabytkowy krajobraz kulturowy	...98
1.4.2.2. Ochrona historycznych układów przestrzennych	...99
1.4.2.3. Ochrona obiektów i miejsc dziedzictwa kulturowego	...99
1.4.2.4. Ochrona dziedzictwa archeologicznego	...100
1.4.2.5. Dobra kultury współczesnej	...100
1.4.2.6. Muzea	...100
1.4.3. Sieć osadnicza	...103
1.4.4. Systemy transportowe	...107
1.4.4.1. Sieć drogowa	...109
1.4.4.2. Sieć kolejowa	...125
1.4.4.3. Żegluga śródlądowa	...127
1.4.4.4. Transport lotniczy	...131
1.4.5. Infrastruktura techniczna i komunalna	...133
1.4.5.1. Energetyka	...133
1.4.5.2. Gospodarka wodno-ściekowa	...141
1.4.6. Ochrona przeciwpowodziowa	...150
1.4.7. Turystyka	...155
1.4.8. Infrastruktura społeczna	...159
1.4.8.1. Edukacja	...159
1.4.8.2. Nauka	...164
1.4.8.3. Ochrona zdrowia	...166
1.4.8.4. Sport	...170
1.4.8.5. Placówki kultury	...174
1.4.9. Zasoby mieszkaniowe	...180
1.4.10. Gospodarka	...184
1.4.11. Rolnictwo	...190
1.5. Instrumenty zarządzania rozwojem przestrzennym w województwie opolskim	...193
1.5.1. Poziom krajowy	...193
1.5.2. Poziom regionalny	...194
1.5.3. Poziom lokalny	...195
1.6. Podsumowanie zmian zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego w latach 2006-2012	...202
Rozdział 2. Ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym	...215
2.1. Inwestycje celu publicznego uwzględnione w <i>Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego</i>	...215
2.1.1. Programy zadań rządowych	...216
2.1.2. Programy samorządu województwa	...225
2.2. Podsumowanie realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, ustalonych w PZPWO	...239
2.2.1. Środowisko przyrodnicze	...239
2.2.2. Ochrona przeciwpowodziowa	...243
2.2.3. Komunikacja	...245
2.2.4. Infrastruktura techniczna i komunalna	...250
2.2.5. Infrastruktura społeczna	...258
2.2.5.1. Dziedzictwo kulturowe	...258
2.2.5.2. Turystyka	...259

2.2.5.3. Oświata i edukacja	...262
2.2.5.4. Nauka i szkolnictwo wyższe	...262
2.2.5.5. Ochrona zdrowia	...263
2.2.5.6. Sport	...264
2.2.5.7. Kultura	...264
2.2.6. Gospodarka	...266
Rozdział 3. Ocena aktualności Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego	...267
3.1. Uwarunkowania prawne	...267
3.2. Uwarunkowania prowadzenia polityki rozwoju	...268
3.2.1. Polityka przestrzenna państwa - <i>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030</i>	...268
3.2.2. Polityka rozwoju województwa – <i>Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2020</i>	...276
3.2.2.1. Programy i plany regionalne	...280
3.3. Stan zagospodarowania przestrzennego	...282
Rozdział 4. Rekomendacje i wnioski końcowe	...286
Załącznik nr 1 – Spis materiałów źródłowych	
Załącznik nr 2 – Spis map	
Załącznik nr 3 – Spis tabel	
Załącznik nr 4 – Spis wykresów	

Wprowadzenie

Na samorządzie województwa spoczywa ustawowy obowiązek kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej¹. Istotą tej polityki jest ustalenie kierunków zmian w strukturze przestrzennej regionu, w tym zmian podstawowych elementów sieci osadniczej i ich powiązań komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych, w tym powiązań transgranicznych, ponadto ustalenie zasad ochrony środowiska i dziedzictwa kulturowego, a także rozmieszczenie inwestycji celu publicznego. Dokumentem określającym kierunki rozwoju przestrzennego regionu jest *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (PZPWO)*. Jednak do prowadzenia polityki przestrzennej niezbędna jest także wiedza na temat permanentnie zmieniającego się stanu zagospodarowania przestrzennego² w rezultacie zachodzących zjawisk społeczno-gospodarczych i realizowanych przedsięwzięć rozwojowych. Dzięki analizowaniu stanu istniejącego zagospodarowania przestrzennego i jego zmian możliwe jest poznawanie przyczyn zjawisk negatywnych, identyfikacja konfliktów przestrzennych oraz formułowanie niezbędnych planistycznych działań korygujących.

Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa ma za zadanie dostarczyć niezbędnej wiedzy na temat procesów i zjawisk warunkujących i kształtujących zagospodarowanie przestrzenne województwa.

Obowiązek sporządzania raportu o stanie zagospodarowania przestrzennego wprowadziły przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zgodnie z art. 45 ustawy, „Zarząd województwa, co najmniej raz w kadencji sejmiku, dokonuje przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, opracowuje raport o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa oraz sporządza ocenę realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z właściwością”.

Pierwszy *Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* został opracowany w latach 2004-2006, a jego wyniki przedstawiono na sesji nr XLIX Sejmiku Województwa Opolskiego w dniu 27.06.2006 r. Ustalenia tego dokumentu stanowiły podstawę do wszczęcia we wrześniu 2006 r. procedury zmiany *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*. Zakończenie tej procedury nastąpiło 28.09.2010 r., przyjęciem uchwały nr XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie uchwalenia zmiany *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*.

Upływ czasu pomiędzy rokiem 2006 a 2012, tj. między przyjęciem *Raportu*, a zakończeniem procedury zmiany planu województwa oraz sporządzeniem aktualnej diagnozy społeczno-gospodarczej województwa opolskiego w ramach procesu opracowania nowej *Strategii rozwoju województwa opolskiego* w roku 2011-2012, wymaga sporządzenia aktualnego *Raportu*, w tym podsumowania zmian stanu zagospodarowania przestrzennego regionu.

Zasadniczym celem *Raportu* jest dostarczenie informacji nt. aktualnego stanu zagospodarowania przestrzennego województwa, kierunków i tempa zmian w zagospodarowaniu oraz przedstawienie istniejących zagrożeń i zarysowujących się tendencji rozwoju przestrzennego.

Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. (Dz.U. z 2012 r., poz. 647 z późn. zm.) *Raport* obejmuje zakres wskazany w art. 39 ust. 3 ustawy, tym samym zawiera:

- ✓ charakterystykę podstawowych elementów przestrzeni przyrodniczej i społeczno-gospodarczej, z uwzględnieniem różnicowań przestrzennych w regionie;

---

¹ Art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. (Dz.U. z 2012 r., poz. 647, z późn. zm.).

² Zagospodarowanie przestrzenne jest stanem wykorzystania przestrzeni fizycznej, odzwierciedlającym rozmieszczenie struktur przestrzennych i jej podstawowych elementów (terenów zabudowy, urządzeń infrastruktury komunikacyjnej i technicznej oraz środowiska przyrodniczego), a także relacji funkcjonalnych między nimi.

- ✓ ocenę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym województwa po roku 2006, tj. po przyjęciu poprzedniego *Raportu*;
- ✓ ocenę stanu planowania miejscowego w gminach województwa;
- ✓ ocenę realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zawartych w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*;
- ✓ ocenę aktualności ustaleń *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*;
- ✓ rekomendacje do *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*.

Prezentowane w opracowaniu analizy, charakteryzujące stan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, tendencje i procesy zachodzące w przestrzeni regionu są ograniczone dostępnością i stopniem agregacji danych statystycznych. W opracowaniu występują różne poziomy agregacji czasowej i przestrzennej danych. Analizowane dane najczęściej obejmują lata 2006-2011, a tam gdzie było to możliwe, są uzupełnione o dane z roku 2012. W niektórych przypadkach do analiz zmian wartości cech społeczno-ekonomicznych i przyrodniczych wykorzystano również dane z lat poprzedzających rok 2006. Sposób udostępnienia danych statystycznych rzutuje z kolei na ich agregację przestrzenną na 3 zasadniczych poziomach: gminnym, powiatowym i wojewódzkim.

Raport składa się z części tekstowej i graficznej.

W *Rozdziale 1* opisano stan zagospodarowania przestrzennego województwa w aspekcie wewnętrznej struktury funkcjonalno-przestrzennej, charakterystyki ilościowej i jakościowej poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego, społeczno-gospodarczego, infrastruktury komunikacyjnej i technicznej oraz zachodzących zmian. W celu dokonania oceny zagospodarowania i jego zmian, przeanalizowano następujące elementy zagospodarowania:

- ✓ środowisko przyrodnicze, ze szczególnym uwzględnieniem:
  - zasobów leśnych, wodnych, glebowych i surowcowych,
  - systemów, jaki tworzą te zasoby,
  - obszarów objętych ochroną prawną,
  - zmian w środowisku, w tym: zmian w użytkowaniu gruntów, przekształceń powierzchni ziemi, zanieczyszczenia: gleby, wody, powietrza i hałasu, zmian lesistości,
  - zagrożeń środowiskowych,
  - obszarów o obniżonej jakości środowiska przyrodniczego;
- ✓ środowisko kulturowe;
- ✓ środowisko antropogeniczne, w tym:
  - podstawowe cechy i zjawiska demograficzne,
  - organizację struktury przestrzennej,
  - układ osadniczy,
  - infrastrukturę społeczną,
  - gospodarkę,
  - systemy transportowe,
  - infrastrukturę techniczną.

Ocenę zmian zagospodarowania dokonano poprzez porównanie stanu wyjściowego (rok 2006) ze stanem obecnym, tj. głównie rokiem 2011, z uwagi na dostępność oficjalnych danych. Podstawowym źródłem danych statystycznych są:

- Baza Danych Lokalnych GUS, 2012;
- Baza danych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu, 2012;
- Raport z realizacji *Programu ochrony środowiska dla województwa opolskiego* za lata 2008-2009;
- *Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011*. WIOŚ Opole, 2012 r.;
- *Bilans zasobów kopalni i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2011 r.*, PIG, 2012 r.

Rozdział 2 dotyczy oceny realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Zgodnie z art. 39 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym pod uwagę wzięto zadania umieszczone w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*.

W *Rozdziale 3* oceniono stopień aktualności ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa ze szczególnym uwzględnieniem rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym oraz zgodności z *Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju* i przyjętą w końcu 2012 r. nową *Strategią rozwoju województwa opolskiego do roku 2020 (SRWO)*.

Podsumowaniem prac jest *Rozdział 4* poświęcony rekomendacjom do aktualizacji *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*.

Rozdział 1

Stan zagospodarowania przestrzennego województwa i jego zmiany w okresie 2006-2012

1.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa opolskiego

Zagospodarowanie przestrzeni województwa opolskiego jest pochodną zróżnicowanych cech fizyczno-geograficznych i działań podejmowanych w celu ich wykorzystania, a także wynikiem historycznych procesów geopolitycznych.

W skali obszaru jakim jest region, najistotniejsze dla określenia struktury funkcjonalno-przestrzennej jest wyodrębnienie jednorodnych jednostek terytorialnych (funkcjonalnych) o zróżnicowanych cechach zagospodarowania i odmiennych formach aktywności społeczno-gospodarczej, dla których ustalane są odpowiednie typy polityki przestrzennej.

Dotychczasowe opracowania poświęcone zagadnieniom rozwoju przestrzennego województwa opolskiego³ określały strukturę funkcjonalno-przestrzenną regionu, wydzielając jej główne elementy strukturalne (strefy i węzły, a także pasma) w różnorodny sposób, w zależności od stosowanych kryteriów delimitacyjnych. Generalnie w województwie wyróżniano 3 strefy funkcjonalne. Aż do początku XXI w. były to: strefa uprzemysłowienia i urbanizacji (środkowo-wschodnia część województwa), strefa rolna (południowo-zachodnia Opolszczyzna) oraz strefa rolno-leśna (północna część). Zbliżoną strukturę określono w projekcie *Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa Województwa Opolskiego*, gdzie część centralną zajmuje strefa wewnętrzna (obszary uprzemysłowione i zurbanizowane opolskiego okręgu przemysłowego) z aglomeracją opolską w widłach Odry i Małej Panwi, otoczona wzdłuż południowych, zachodnich i północnych granic województwa szerokim pasem strefy zewnętrznej zdominowanej przez funkcję rolniczą.

W *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* z 2010 r. zmodyfikowano dotychczasowy model tej struktury poprzez odejście od traktowania przemysłu jako wiodącego czynnika determinującego współczesne procesy kształtowania rozwoju przestrzennego (utrata znaczenia okręgów przemysłowych) na rzecz związków aglomeracyjnych.

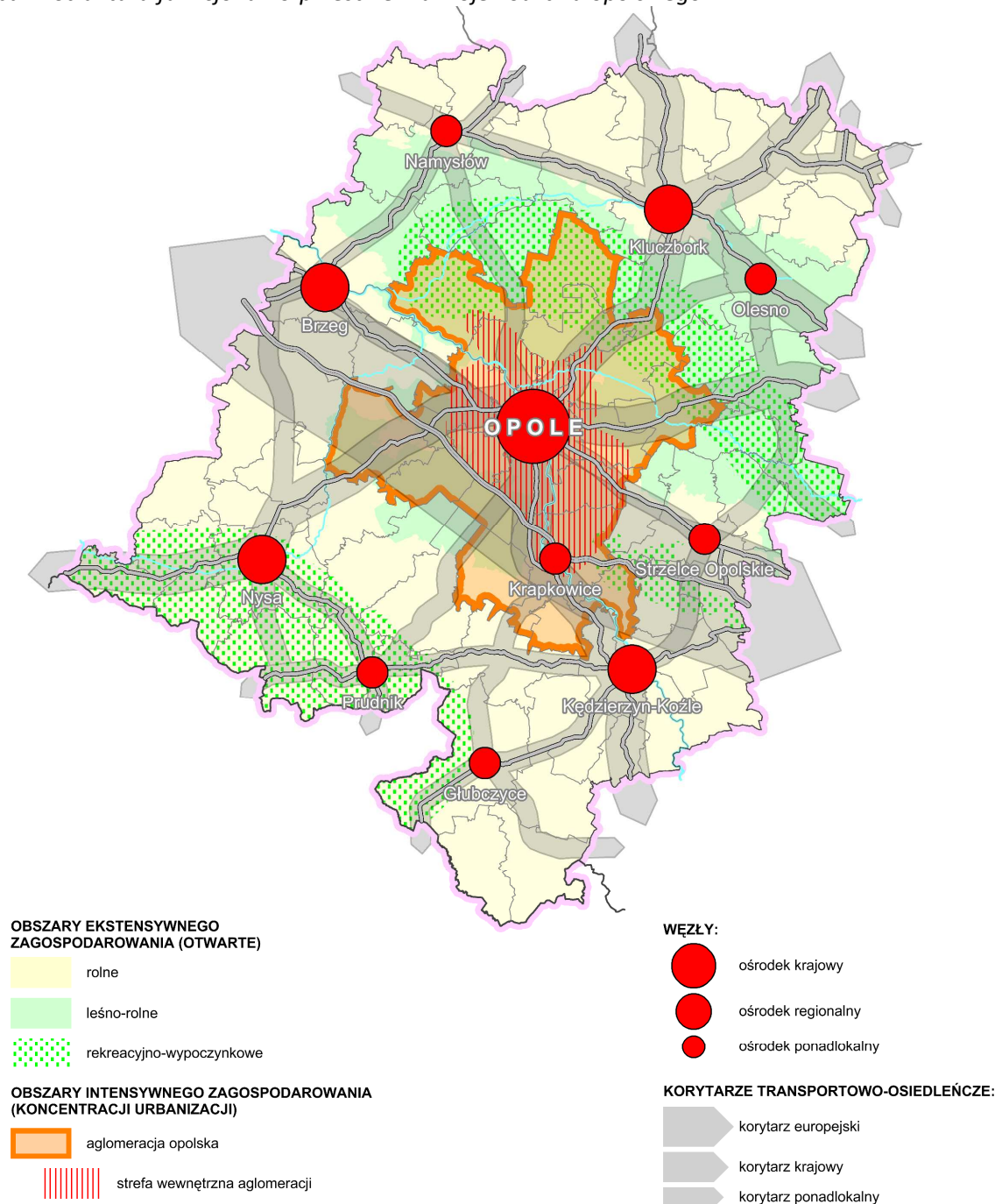
Według aktualnie obowiązującego *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* (Dz. Urz. Woj. Opolskiego Nr 132, poz. 1509 z dnia 18 listopada 2010 r.) strukturę funkcjonalno-przestrzenną regionu tworzą specyficzne układy przestrzenne, tj.:

- strefy**, które obejmują obszary z określonym, dominującym sposobem użytkowania i zagospodarowania. Są to:
  - obszary ekstensywnie zagospodarowane i użytkowane – zdominowane funkcjami rolniczymi, leśnymi i rekreacyjno-wypoczynkowymi;
  - obszary skoncentrowanego zainwestowania – o wysokim stopniu urbanizacji, zdominowane funkcjami miejskimi, produkcyjnymi i transportowo-infrastrukturalnymi.
- węzły** to z kolei obszary koncentracji procesów rozwoju społeczno-gospodarczego, a więc główne ośrodki osadnicze, dysponujące potencjałem oddziałującym na znaczną część województwa, w tym: Opole – o znaczeniu krajowym, Brzeg, Kędzierzyn-Koźle, Nysa, Kluczbork – o znaczeniu subregionalnym oraz Głubczyce, Namysłów, Olesno, Prudnik, Strzelce Opolskie – o znaczeniu ponadlokalnym.
- układy pasmowe**, które kształtują się w oparciu o korytarze transportowe, gdzie odbywa się koncentracja przeobrażeń przestrzennych wzdłuż głównych ciągów infrastruktury komunikacyjnej. W przestrzeni województwa wyodrębniają się: korytarz o znaczeniu europejskim (III paneu-

³ Założenia do planu regionalnego województwa opolskiego 1988; *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego 2002*

ropejski korytarz transportowy) oraz korytarze transportowo-osiedleńcze o znaczeniu krajowym i regionalnym.

Mapa 1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa opolskiego

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, Opole 2010.

Obszary ekstensywnego zagospodarowania (rolniczego, leśnego i turystycznego) obejmują tereny położone w południowej, zachodniej, północnej i środkowej części województwa w obrębie Płaskowyżu Głubczyckiego, Wzgórz Strzelińskich, Równiny Grodkowskiej, Równiny Namysłowskiej, Równiny Oleśnickiej, Progu Herbskiego, Progu Woźnickiego, w Obniżeniu Liswarty – Prośny, Masywu Chełmu, częściowo Równiny Niemodlińskiej i Równiny Opolskiej (powiaty głubczycki, prudnicki, nyski, brzeski, namysłowski, część powiatu opolskiego, kluczborskiego i oleskiego). Są to obszary występowania gleb żyznych i bardzo żyznych, wysokich klas bonitacyjnych, o najkorzystniejszych na terenie wojewódz-

twą warunkach dla prowadzenia gospodarki rolnej i przetwórstwa rolnego. Korzystna struktura osadnicza, dogodny dostęp do ośrodków miejskich, dobrze rozwinięta sieć drogowa, wysoki stopień zwo-
dociągowania i telefonizacji stanowią szanse rozwoju.

Obszary gospodarki leśnej stanowią podstawowy element systemu przyrodniczego województwa, istotny dla kształtowania struktury przestrzennej i przebiegających procesów przyrodniczych. Obok funkcji przyrodniczych wypełniają również funkcje gospodarcze, edukacyjne i turystyczno-rekreacyjne. Z uwagi na pełnione funkcje, tereny leśne na obszarze województwa obejmują:

- lasy o funkcjach gospodarczych, wielofunkcyjne (Równina Grodkowska, Równina Niemodlińska, Równina Opolska (środkowa i wschodnia część Lasów Stobrawsko-Turawskich), Równina Oleśnicka),
- lasy o funkcjach rekreacyjnych (Równina Opolska, zachodnia część Lasów Stobrawsko-Turawskich, Góra Św. Anny, Góry Opawskie),
- lasy o funkcjach ochronnych, z dominującą funkcją wodochronną, dydaktyczną, ochronną w miastach i uszkodzone przez przemysł (Lasy Stobrawsko-Turawskie, Bory Niemodlińskie, Góry Opawskie, Płaskowyż Głubczycki, Kotlina Raciborska).

Obszary turystyki i wypoczynku obejmują tereny występowania wielkoobszarowych struktur przyrodniczo-krajobrazowych i cennych zasobów kulturowych, tereny o utrwalonej lub potencjalnej funkcji turystycznej oraz obszary nagromadzenia infrastruktury turystycznej, położone w południowej, środkowej i wschodniej części województwa. W szczególności obszary te obejmują:

- wielkoobszarowe formy ochrony przyrody i krajobrazu (parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu),
- obszary o utrwalonej i potencjalnej funkcji turystycznej, bazujące na:
  - zasobach przyrodniczych (lasy, obszary krajobrazowe, formy przyrody żywej i nieożywionej, w tym stanowisko paleontologiczne w Krasiejowie),
  - zasobach wodnych (wielozadaniowe zbiorniki wodne Otmuchów, Nysa, Turawa, zbiorniki małej retencji, cieki wodne),
  - zasobach historyczno-krajoznawczych (zabytkowe układy urbanistyczne miast województwa: Opole, Brzeg, Nysa, Koźle, Paczków, Otmuchów, Byczyna; obiekty zabytkowe: klasztor Góra Św. Anny, pałac w Mosznej, zamek w Brzegu, drewniane budownictwo sakralne),
- obszary nagromadzenia lokalnej infrastruktury turystycznej (szlaki turystyczne – piesze, rowerowe, wodne; parkingi śródleśne; baza hippiczna; kąpieliska, itp.).

Obszary skoncentrowanego zainwestowania związane są z centralną częścią województwa opolskiego – aglomeracją opolską, wyróżniającą się na tle regionu wysokim poziomem urbanizacji (51%) oraz koncentracją funkcji administracyjnych, przemysłowych, usługowych i mieszkalnictwa. Aglomeracja opolska zajmuje blisko 1/4 powierzchni województwa i skupia ok. 1/3 jego ludności.

Według *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* aglomerację opolską tworzy miasto Opole liczące 122 tys. mieszkańców wraz z powiązaną z nim strefą zurbanizowaną. Strefa zurbanizowana obejmuje obszar bezpośredniego zaplecza Opola, którym w ujęciu funkcjonalnym są gminy powiatu opolskiego. Z uwagi na szereg związków i podobieństw, do strefy zurbanizowanej aglomeracji opolskiej włączono również powiat krapkowicki, wzmacniając tym samym konkurencyjność aglomeracji w stosunku do krajowych i europejskich centrów rozwoju, dzięki znaczącemu wzmocnieniu zarówno potencjału ludnościowego, jak i gospodarczego.

W trakcie opracowania nowej *Strategii rozwoju województwa opolskiego*⁴ przyjęto, że decydujące znaczenie dla delimitowania granic obszaru aglomeracji opolskiej mają nie tylko związki funkcjonalne, społeczno-gospodarcze i morfologiczne obszarów zewnętrznych z Opolem, ale nade wszystko wspólne cele rozwojowe potwierdzone zinstytucjonalizowaną współpracą jednostek samorządu terytorialnego. W roku 2012 powołano do życia Aglomerację Opolską - strukturę organizacyjną skupiającą na zasadzie zawartego porozumienia 20 gmin centralnej części województwa wraz z mia-

⁴ SRWO przyjęta Uchwałą nr XXV/325/2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28.12.2012 r.

stem Opolem, w celu podejmowania wspólnych działań w dziedzinie turystyki, planowania przestrzennego, pozyskiwania inwestorów, transferu wiedzy do przemysłu, komunikacji, ochrony środowiska oraz ochrony przeciwpowodziowej, oświaty, sportu i kultury.

Rdzeniem aglomeracji jest miasto Opole, liczące pod koniec 2011 r. nieco ponad 122 tys. mieszkańców. Ścisłe związki funkcjonalne, społeczno-gospodarcze i morfologiczne z rdzeniem wykazuje wewnętrzny obszar aglomeracji⁵. W skład tego obszaru wchodzi 11 gmin: Chrząstowice, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Komprachcice, Lewin Brzeski, Łubniany, Niemodlin, Prószków, Tarnów Opolski, Turawa oraz Ozimek. Jednocześnie na uwagę zasługuje gmina Tułowice, która pomimo tego, iż obiektywnie wykazuje związki funkcjonalne z Opolem, to jednak jak dotąd nie wyraziła woli współpracy w ramach porozumienia aglomeracyjnego.

Strefa zewnętrzna aglomeracji opolskiej obejmuje łącznie 8 gmin, w tym 2 gminy północnej części powiatu opolskiego (Murów, Popielów), 5 gmin powiatu krapkowickiego oraz gminę Izbicko z powiatu strzeleckiego. Gminy te w obszarze aglomeracji pełnią istotne funkcje: bądź to przyrodnicze – zapewniając mieszkańcom aglomeracji niezbędny zasób terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, bądź to funkcję wzmacniającą potencjał społeczno-gospodarczy aglomeracji.

Tabela 1. Podstawowe wielkości charakteryzujące potencjał aglomeracji opolskiej w 2011 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Aglomeracja opolska							
		Rdzeń – miasto Opole		Strefa wewnętrzna		Strefa zewnętrzna		Ogółem	
			[%]		[%]		[%]		[%]
1.	Powierzchnia [km ²]	97	1,0	1329	14,1	863	9,2	2289	24,3
2.	Liczba mieszkańców [tys.]	122,4	12,1	127,7	12,6	84,9	8,3	335,1	33,0
3.	Gęstość zaludnienia [osób na 1 km ²]	1262		97		98		146	-
4.	Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON [tys.]	20,0	20,5	10,2	10,5	6,1	6,3	36396	37,3
5.	Liczba pracujących w gospodarce narodowej [tys.]	51,3	25,3	19,2	9,5	17,0	8,4	87,5	43,2

Źródło: Województwo Opolskie, Podregiony, Powiaty, Gminy 2012; Urząd Statystyczny w Opolu 2012

Struktury węzłowe w przestrzeni regionu tworzą jednostki osadnicze, w których koncentrują się i wzajemnie przenikają zagadnienia gospodarcze, społeczne, ekologiczne, infrastrukturalne i przestrzenne. Z tego powodu, a także z powodu ich oddziaływania na zagospodarowanie otoczenia, ogniwa te są niezwykle ważnym elementem struktury przestrzennej województwa.

Z uwagi na zasięg oddziaływania wyróżniono następujące typy jednostek osadniczych o znaczeniu (zasięgu): krajowym – miasto Opole, subregionalnym – Brzeg, Kędzierzyn-Koźle, Kluczbork, Nysa oraz ponadlokalnym (powiatowym): Głubczyce, Krapkowice, Namysłów, Olesno, Prudnik, Strzelce Opolskie.

⁵ Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych stolic województw. Ekspertyza prof. PAN Przemysława Śleszyńskiego wykonana dla MRR, 2012

Struktury pasmowe rozwijają się w oparciu o koncentrację aktywności społeczno – gospodarczej w korytarzach infrastruktury transportowej.

W województwie opolskim ukształtował się czytelny układ korytarzy transportowo-osiedleńczych. Główną osią tego układu jest międzynarodowy korytarz transportowy (III) przebiegający w poprzek regionu, z zachodu na wschód. Osnową infrastrukturalną dla korytarza są: autostrada A4, magistralne linie kolejowe E-30, E-59, droga alternatywna dla autostrady oraz śródlądowa droga wodna. W pasie korytarza znajdują się tereny 6 powiatów i 25 gmin. Jest to korytarz, w którym odbywa się największy w skali regionu przepływ towarów i dóbr.

Pozostałe istotne korytarze łączą główne ośrodki osadnicze regionu na krajowych szlakach transportowych, w tym:

- na szlaku Górny Śląsk – Wielkopolska – Pomorze Zachodnie (DK 11 i magistralna linia kolejowa Kęty – Poznań),
- na szlaku „Staropolskim” łączącym aglomeracje kilku regionów Polski południowej, centralnej i wschodniej (opolską, częstochowską, kielecką, lubelską) opartym w województwie opolskim na drodze krajowej DK 46 i linii kolejowej na odcinku Opole – Fosowskie – Lubliniec,
- na szlaku północ – południe, łączącym centralną Polskę (ziemię łódzką) z Bramą Morawską (DK 45),
- na szlaku „Podsudeckim” (ciąg drogowy DK 46, 40, 41 i pierwszorzędna linia kolejowa nr 137).

Dopełnieniem sieci głównych korytarzy transportowo-osiedleńczych są korytarze o znaczeniu regionalnym, kształtujące się wzdłuż dróg wojewódzkich i niektórych dróg krajowych, wiążących ponadlokalne ośrodki osadnicze w skali regionu, w tym z aglomeracją opolską oraz z ponadlokalnymi ośrodkami regionów sąsiednich.

Do tej kategorii korytarzy należy zaliczyć ciągi transportowo-osiedleńcze wzdłuż: DW 401 i DK 39; DW 414 i DK 41; DW 416; DK 38; DW 426; DW 454; DK 42, DW 451 i linii kolejowej 143 na odcinku Kluczbork – Namysłów – Oleśnica; DW 901; DK 40.

1.2. Obszary funkcjonalne

W najważniejszym dokumencie formułującym cele polityki przestrzennej kraju, tj. w przyjętej przez rząd RP pod koniec 2011 r. **Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030** (KPZK 2030), zaproponowano odejście od dotychczasowej dychotomii planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego na każdym poziomie, w tym także w odniesieniu do obszarów funkcjonalnych. W podejściu zintegrowanym w ramach planowania przestrzennego, obszary funkcjonalne rozumiane jako wyodrębnione przestrzennie specyficzne kompleksy terytorialne są zarówno celem, jak i przedmiotem interwencji publicznej.

Aby obszar mógł być traktowany jako obszar funkcjonalny musi jednocześnie posiadać określone cechy, z których najważniejsze to: wspólne powiązania funkcjonalne między elementami strukturalnymi obszaru (ekonomiczne, społeczne, komunikacyjne, infrastrukturalne, środowiskowe), zwarłość przestrzenną, wspólne systemy (organizacyjne i techniczne), wspólną politykę rozwoju (wspólne cele i narzędzia).

W KPZK 2030 wskazano cztery podstawowe typy obszarów funkcjonalnych:

- określone w odniesieniu do całego systemu osadniczego, wyznaczone na podstawie stopnia urbanizacji, obejmujące obszary miejskie – rdzenie i ich strefy funkcjonalne – i obszary funkcjonalne wiejskie;
- wyznaczone na podstawie typu potencjału rozwojowego ze względu na występowanie szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej i warunków dla polityki rozwoju w skali makroekonomicznej;
- wyznaczone ze względu na możliwość wystąpienia konfliktów przestrzennych związanych ze sposobem wykorzystania ich potencjału przyrodniczego i kulturowego;

- wymagające restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej. Na tych obszarach dochodzi do kumulacji problemów o charakterze społeczno-gospodarczym, co staje się barierą dla osiągnięcia spójności przestrzennej kraju.

W ramach przeprowadzonego w 2012 r. przez CASE-Doradcy Sp. z o.o. na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego badania pt. „*Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*”, w ramach projektu Nr: POKL.08.01.04-16-001/10 pn. „Opolski System Informacji Społeczno-Gospodarczej”, Poddziałanie 8.1.4. PO KL, na potrzeby przygotowania dokumentów o charakterze strategiczno-operacyjnym, w tym dokumentów poruszających problematykę rynku pracy, wyznaczono zasięgi obszarów funkcjonalnych w województwie opolskim odpowiadające typologii wskazanej w KPZK 2030. W opracowaniu tym obszary funkcjonalne zostały zdelimitowane na podstawie analizy wskaźnikowo-problemowej oraz przestrzenno-jakościowej.

Zgodnie z zapisami KPZK 2030 (str. 182), po odpowiednich zmianach prawnych, obszary funkcjonalne należało będzie uwzględnić jako element planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego, w tym także w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

1.2.1. Miejskie obszary funkcjonalne

Według KPZK 2030 miejski obszar funkcjonalny jest układem osadniczym ciągłym przestrzennie, złożonym z odrębnych administracyjnie jednostek. Obejmuje zwarty obszar miejski oraz powiązaną z nim funkcjonalnie strefę zurbanizowaną. Administracyjnie obszary te mogą obejmować gminy miejskie, wiejskie i wiejsko-miejskie⁶. KPZK 2030 dzieli obszary funkcjonalne na cztery podtypy: ośrodków wojewódzkich, regionalnych, subregionalnych i lokalnych. Taka typologia odnosi się do funkcji ośrodków miejskich w systemie osadniczym kraju i została oparta głównie o wielkość ośrodków.

1.2.1.1. Aglomeracja Opolska

Obszary funkcjonalne ośrodków wojewódzkich wyznaczane są wokół wszystkich miast wojewódzkich. Do delimitacji obszaru funkcjonalnego miasta Opola wykorzystano wyniki ekspertyzy P. Śleszyńskiego, przygotowanej dla MRR pt.: „*Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych stolic województw*”⁷, zmodyfikowane w regionie w oparciu o aspekt planistyczny⁸. W ekspertyzie P. Śleszyńskiego, miejski obszar funkcjonalny rozumiany jest jako spójna pod względem przestrzennym strefa oddziaływania miasta, charakteryzująca się istnieniem wzajemnych powiązań funkcjonalnych oraz zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, będących efektem (odbiciem) zachodzących interakcji i zjawisk.⁹ Delimitację w ekspertyzie oparto na siedmiu wskaźnikach (Tabela 2). Jednocześnie w tabeli zaprezentowane zostały minimalne kryteria w odniesieniu do danego wskaźnika. Warunkiem zaliczenia danej gminy do miejskiego obszaru funkcjonalnego było spełnienie co najmniej 6 z 7 minimalnych kryteriów.

---

⁶ KPZK 2030, s. 191.

⁷ Śleszyński P., *Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych stolic województw*, PAN, ekspertyza wykonana dla Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2012.

⁸ Uwzględniono ekspercką wiedzę nt funkcjonowania samorządowych związków celowych bądź porozumień, np. w sprawie transportu publicznego, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadowej, usług publicznych lub innych, przyznając nadrzędność kryterium „celowego” w stosunku do kryteriów minimalnych, co oznacza, że niespełnienie niektórych kryteriów „statystycznych” nie eliminuje gminy z miejskiego obszaru funkcjonalnego.

⁹ Śleszyński P., *Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych stolic województw*, PAN, ekspertyza wykonana dla Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2012, s. 4.

Tabela 2. Wskaźniki delimitacji obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich.

Wskaźniki funkcjonalne	Wskaźniki społeczno-gospodarcze	Wskaźniki morfologiczne
F1 – liczba wyjeżdżających do pracy najmniej do rdzenia MOF na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, 2006 [powyżej 50]	S1 – udział pracujących w zawodach pozarolniczych, 2002, jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (czyli stosunek do średniej wojewódzkiej) [powyżej 75%]	M1 – gęstość zaludnienia (bez lasów i wód), 2011, jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (czyli stosunek do średniej wojewódzkiej) [powyżej 75%]
F2 – liczba zameldowań z rdzenia MOF na 1000 mieszkańców, 2009 [powyżej 3]	S2 – liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, 2011, jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (czyli stosunek do średniej wojewódzkiej) [powyżej 75%]	M2 – liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców, 2002-2011, jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (czyli stosunek do średniej wojewódzkiej) [powyżej 75%]
	S3 – udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R), 2011, jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla rdzenia MOF [powyżej 50%]	

Źródło: Śleszyński P., *Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych stolic województw*, PAN, ekspertyza wykonana dla Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2012.

Uzyskane wyniki zostały poddane ocenie eksperckiej, przez co dodane zostały pojedyncze gminy do wyznaczonych obszarów funkcjonalnych (w przypadku obszaru funkcjonalnego miasta Opola – dodano gminę Tarnów Opolski), ze względu m.in. na zapewnienie spójności geograficznej i topologicznej czy minimalne braki wartości wskaźników w przypadku niektórych gmin.

Obszar funkcjonalny Opola, zgodnie z delimitacją P. Śleszyńskiego, obejmuje 11 gmin: Dąbrowa, Komprachcice, Prószków, Tułowice, Niemodlin, Lewin Brzeski, Dobrzeń Wielki, Łubniany, Turawa, Chrzastowice, Tarnów Opolski. Ostatnia z tych gmin, pomimo nie spełnienia minimum kryteriów, została dodana w trakcie oceny eksperckiej na podstawie przesłanek: wysokie przekroczenie niektórych wskaźników (M1 i M2) i niewielki dystans do minimalnych wartości w innych (S2). Tak wyznaczony obszar funkcjonalny wraz z rdzeniem zajmuje powierzchnię 1 382 km² i jest zamieszkały przez 235 tys. osób.

Zgodnie ze stanowiskiem autora ekspertyzy, oraz stanowiskiem Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, zaproponowana delimitacja wskazuje minimalny zasięg obszaru funkcjonalnego. Możliwe jest wprowadzanie zmian idących w kierunku rozszerzania przedstawionego obszaru, w szczególności w celu uwzględnienia aspektów planistycznych wynikających z zapisów regionalnych planów i strategii rozwojowych.

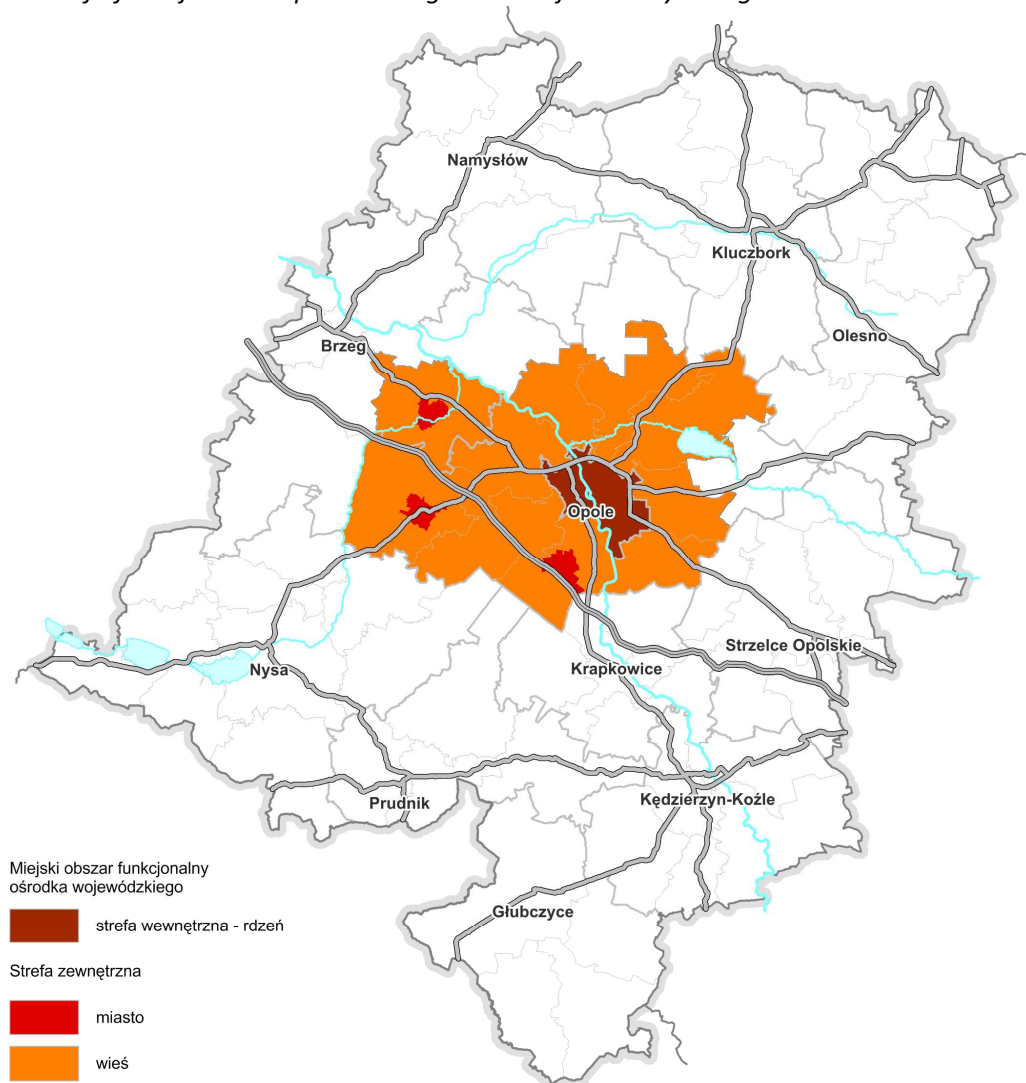
Stosownie do powyższych wytycznych, mając na uwadze znaczenie wspólnej polityki rozwoju, jako istotnego elementu wskazującego na związki funkcjonalne w ramach określonego obszaru, uznano, że obszar funkcjonalny Opola będzie tożsamy z obszarem Aglomeracji Opolskiej, obejmującej terytoria gmin, które wyraziły wolę podejmowania wspólnych działań. Są to: gminy powiatu opolskiego oprócz gminy Tułowice, Izbicko (powiat strzelecki), Lewin Brzeski (powiat brzeski), wszystkie gminy powiatu krapkowickiego. Łącznie obszar współpracy obejmuje 20 gmin, które zamieszkuje ponad 300 tys. mieszkańców.

To, że zaproponowane przez P. Śleszyńskiego wskaźniki i metoda delimitacji nie pokazują rzeczywistych granic Aglomeracji Opolskiej, wynika przede wszystkim ze specyfiki regionu dotkniętego intensywnym, permanentnym i długotrwałym odpływem zagranicznym, w szczególności w obszarach wschodniej i południowej części obszaru Aglomeracji. Obszar ten stanowi strefę najbardziej intensywnego odpływu za granicę, ruchów wahadłowych za granicę, nieformalnej pracy za granicą, utrzymy-

wania się z niezarobkowych źródeł, a także cechujących się niedokończonymi inwestycjami mieszkaniowymi.

Mapa 2. Strefa funkcjonalna Opola według delimitacji P. Śleszyńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych stolic województw”, Śleszyński P., PAN, ekspertyza wykonana dla Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2012.

Uwzględnienie takich faktów, jak to, że: w Aglomeracji Opolskiej wyjazdy do rdzenia (Opola) w latach 1980-2010 zostały zastąpione wyjazdami za granicę oraz, że rzeczywista liczba mieszkańców województwa opolskiego w 2010 r. jest znacząco niższa (o 10,2%) od danych meldunkowych (według szacunków R. Jończygo¹⁰ z województwa opolskiego wyjechało 105 tys. osób nie dokonując wymeldowania) - oznacza, że wartości części wskaźników (F1 - liczba wyjeżdżających do pracy najmniej do rdzenia MOF na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, 2006; F2 - liczba zameldowań z rdzenia MOF na 1000 mieszkańców, 2009; S2 - liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, 2011, jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa) są znacznie wyższe niż te, które zostały przyjęte w propozycji P. Śleszyńskiego. Specyfika regionu,

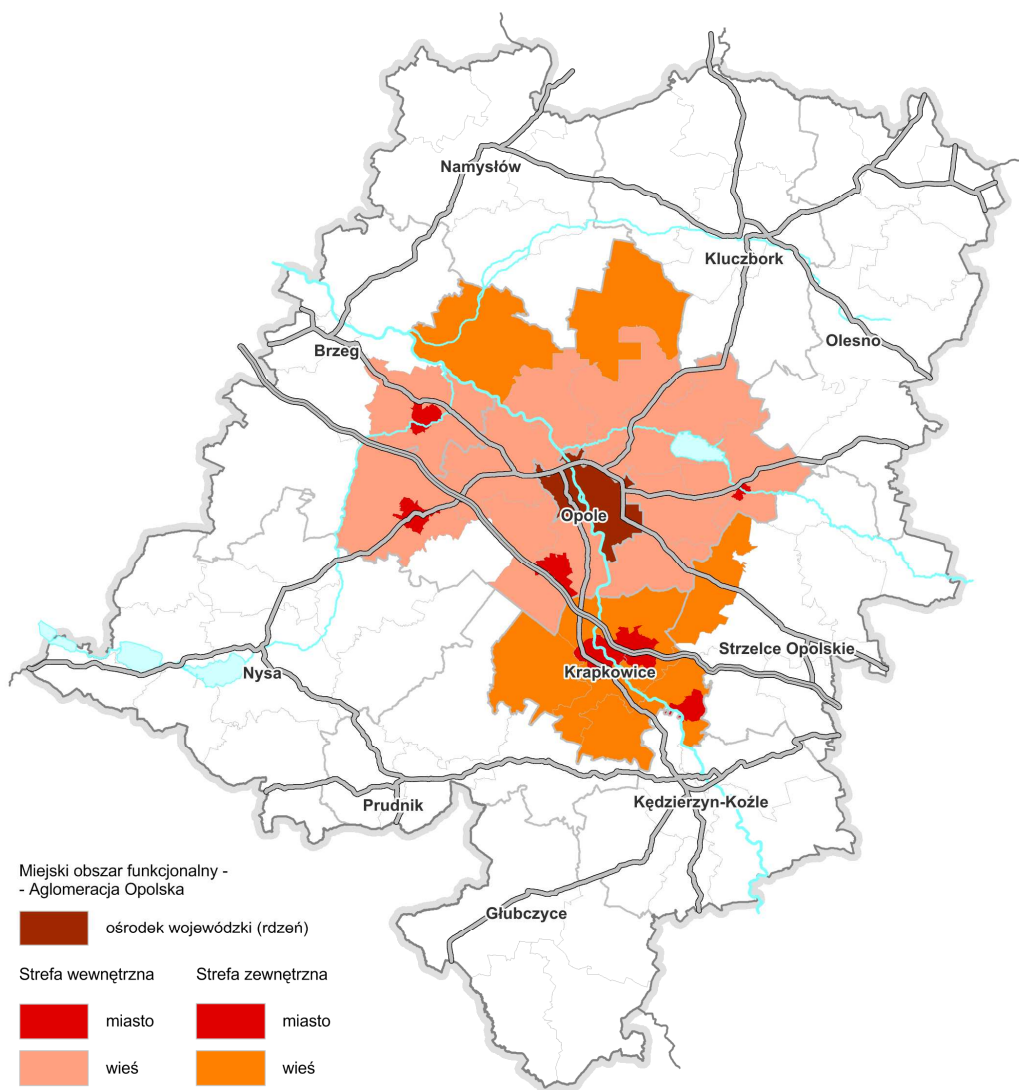
¹⁰ Jończy R. Zagraniczne migracje zarobkowe z województwa opolskiego w latach 2008 – 2010 oraz ich wpływ na opolski rynek pracy i sferę fiskalną samorządów terytorialnych. Diagnoza i rekomendacje w kontekście rozwoju regionu, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Opole 2011

o której mowa wyżej, uzasadnia zatem potrzebę innego, nie tylko wskaźnikowego, podejścia do delimitacji granic funkcjonalnego obszaru miejskiego miasta Opola.

Z uwagi na zróżnicowanie cech przestrzenno-funkcjonalnych, w obrębie obszaru Aglomeracji Opolskiej zaproponowano wydzielenie: obszaru rdzeniowego, strefy wewnętrznej (odpowiadającej zasadniczo obszarowi zdelimitowanemu w opracowaniu prof. P. Śleszyńskiego) i strefy zewnętrznej, która pomimo braku wymaganego spełnienia liczby przyjętych kryteriów, objęta jest wspólnymi dla całego obszaru Aglomeracji celami rozwojowymi zapisanymi w strategii rozwoju województwa opolskiego do 2020 roku (Tabela 3).

Charakterystykę potencjału poszczególnych stref aglomeracji zawiera Tabela 1 na stronie 12.

Mapa 3. Obszar funkcjonalny Aglomeracji Opolskiej

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 3. Wartości wskaźników dla gmin wchodzących w skład obszaru funkcjonalnego Opola wg. prof. P. Śleszyńskiego i Aglomeracji Opolskiej wg SRWO

Zasięg miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego	Nazwa gminy	Typ		Powierzchnia (2011, km ²)	Liczba mieszkańców (2011)	Wartość wskaźników (spełnione minimalne kryteria oznaczono kółkiem szarym)							L		
		A	B			F1	F2	S1	S2	S3	M1	M2			
Opracowanie prof. Śleszyńskiego / SRWO	Opole	R	w	95,55	122 439	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
	Chrzęstowice	SZ	w	82,35	6 723	89,3	10,9	103,6	91,2	70,5	93,6	190,1			7
	Dąbrowa	SZ	w	130,79	9 509	145,4	10,6	97,9	91,4	66,6	63,8	185,4			7
	Dobrzeń Wielki	SZ	w	91,01	14 401	81,4	11,4	105,4	88,5	65,7	170,2	231,6			7
	Komprachcice	SZ	w	55,91	11 015	123,6	8,8	107,5	101,1	68,0	163,7	186,2			7
	Lewin Brzeski	SZ	mw	159,63	13 594	118,8	1,4	101,9	96,0	74,7	65,3	112,0			6
	Łubniany	SZ	w	126,05	9 559	87,8	12,1	92,2	96,3	58,1	97,9	269,2			7
	Niemodlin	SZ	mw	183,14	13 582	71,7	1,3	96,2	112,5	60,7	70,7	102,6			6
	Prószków	SZ	mw	121,05	9 801	84,2	5,2	82,4	87,7	69,0	82,2	139,7			7
	Tarnów Opolski	SZ	w	81,80	9 725	79,6	1,8	104,3	70,8	61,7	141,4	114,9			5
	Tulowice	SZ	w	81,25	5 267	73,4	1,1	104,6	97,5	57,5	146,2	110,8			6
	Turawa	SZ	w	172,10	9 639	85,6	6,3	94,2	95,0	60,6	96,1	185,4			7
	Gogolin		mw	100,57	12 463	1,7	poniżej 2	103,1	69,1	69,5	150-200	105,0			5
	Krapkowice		mw	97,31	23 688	1,3	poniżej 2	103,8	94,0	75,5	pow. 200	86,1			5
Strzeleczy		w	117,37	7 549	3,1	2,5 do 3	93,4	57,8	57,1	100-125	39,9			3	
Walce		w	69,11	5 613	0	poniżej 2	84,3	60,7	53,7	75-100	38,3			3	
Zdzieszowice		mw	57,44	16 416	1,3	poniżej 2	104,1	66,5	84,1	pow. 200	72,2			3	
Murów		w	160,02	5 604	31,8	poniżej 2	95,7	73,6	45,0	125-150	44,9			2	
Ozimek		mw	125,67	20 155	38,3	2,5 do 3	104,0	73,6	76,0	pow. 200	70,4			4	
Popielów		w	175,49	8 216	63,3	poniżej 2	92,2	77,7	40,2	75-100	71,8			4	
Izbicko		w	84,51	5 372	3,6	poniżej 2	101,3	67,1	59,6	100-125	78,9			4	

1.2.1.2. Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych

W praktyce planistycznej pojęcie ośrodków subregionalnych, choć nie jest zdefiniowane ustawowo, jest wykorzystywane, w szczególności na poziomie planowania regionalnego i krajowego, jako użyteczne narzędzie pozwalające opisywać i organizować strukturę funkcjonalno-przestrzenną regionów. Miasta subregionalne pełnią ważną rolę jako ośrodki koncentrujące funkcje społeczne i gospodarcze, a także zapewniają dostęp do usług publicznych istotnych z punktu widzenia mieszkańców otaczających je terenów wiejskich. Miasta te mogą posiadać określoną specjalizację, np. turystyczną, przemysłową, itp.

Według KPZK 2030 ośrodkami subregionalnymi są miasta liczące pomiędzy 50 a 100 tys. mieszkańców. Ze względu na znaczenie gospodarcze do tej grupy miast mogą być także dołączone mniejsze miasta.

W *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego oraz Strategii rozwoju województwa*, z uwagi na wielkość regionu, rozkład przestrzenny sieci osadniczej i jej policentryzm, a także celowość zapewnienia równomiernej dostępności, w szczególności do usług, poza wymienionymi w KPZK 2030 miastami Kędzierzynom-Koźlem i Nysą, do tej kategorii ośrodków zaliczono także miasta Brzeg i Kluczbork (choć nie spełniają kryterium potencjału ludnościowego).

W KPZK 2030 wskazano, że **obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych obejmują gminy wiejskie położone w bezpośrednim sąsiedztwie tych ośrodków.**

Jak pokazały wyniki badania „*Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*” ośrodki subregionalne wykazują silne pozytywne tendencje rozwojowe (analiza biegunów wzrostu¹¹) co oznacza, że posiadają one potencjał aby gromadzić i rozprzestrzeniać procesy rozwojowe.

Z uwagi na potrzebę zachowania zasady rozłączności obszarów funkcjonalnych, która oznacza, że gmina może wchodzić w skład tylko jednego miejskiego obszaru funkcjonalnego, dokonano odstępstwa od reguły bezpośredniego sąsiedztwa w obszarze funkcjonalnym Kędzierzyna-Koźła, gdzie gmina Zdzeszowice, pomimo tego, że jej obszar wiejski graniczy bezpośrednio z obszarem ośrodka subregionalnego, przynależy do obszaru funkcjonalnego Aglomeracji Opolskiej.

W ten sposób granice obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych w woj. opolskim obejmują:

- miasto Brzeg (rdzeń) oraz strefę zewnętrzną: gm. Skarbimierz, gm. Lubsza;
- miasto Kędzierzyn-Koźle (rdzeń) oraz strefę zewnętrzną: gm. Bierawa, gm. Cisek, gm. Leśnica, gm. Ujazd;
- miasto Kluczbork (rdzeń); strefa zewnętrzna: obszar wiejski gminy Kluczbork;
- miasto Nysa (rdzeń); strefa zewnętrzna: obszar wiejski gminy Nysa.

Charakterystykę potencjału obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych zawiera *Tabela 4.*

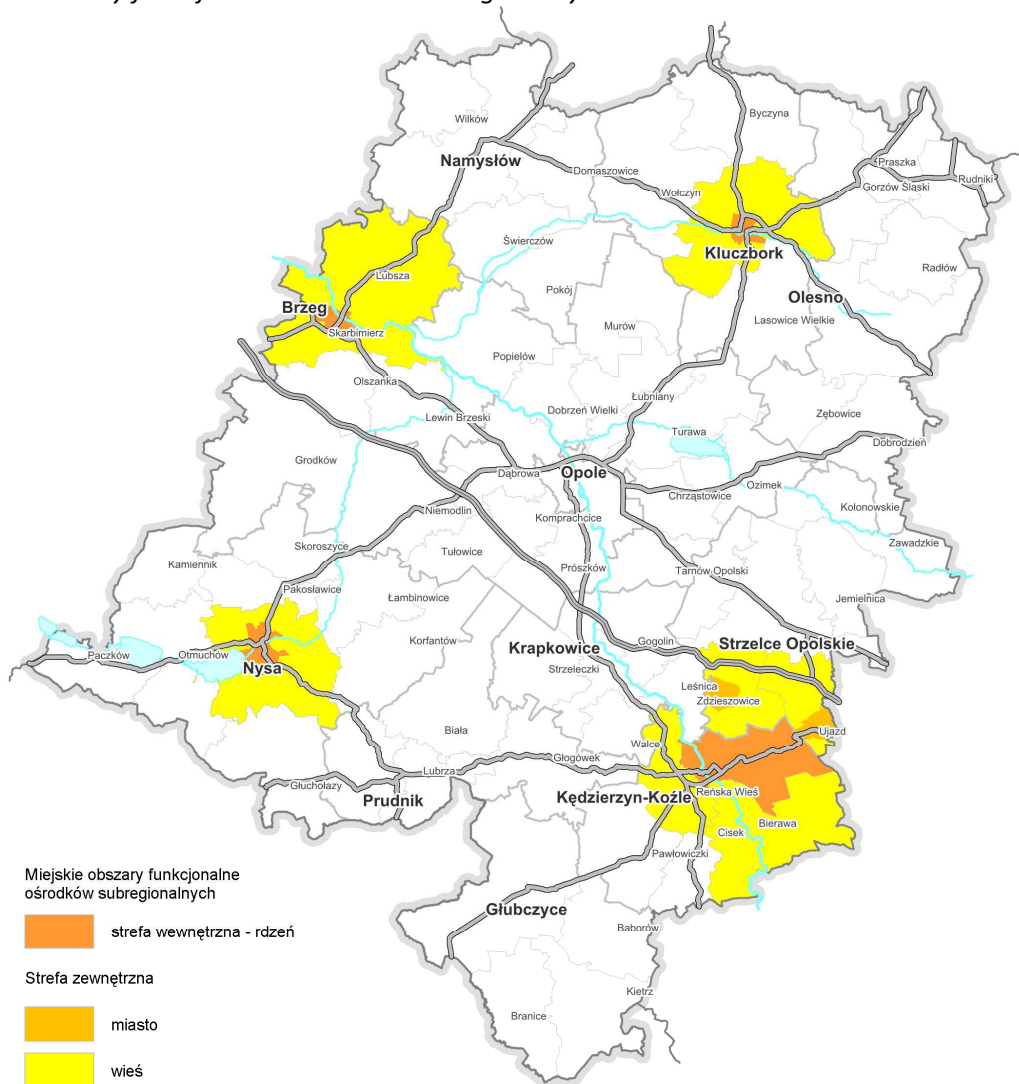
¹¹ Bieguny wzrostu wg. KSRR – podstawowe obszary koncentracji procesów rozwoju społeczno-gospodarczego kraju i regionów, tj. główne ośrodki miejskie wraz z ich zapleczem funkcjonalnym, o największej kumulacji pozytywnych procesów rozwojowych.

Tabela 4. Podstawowe dane charakteryzujące potencjał społeczno-gospodarczy miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia		Liczba mieszkańców		Gęstość zaludnienia	Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON		Liczba pracujących w gospodarce narodowej	
		[km ²]	%	[tys.]	%	[osób na 1 km ²]	[tys.]	%	[tys.]	%
1.	Obszar funkcjonalny miasta Brzeg, w tym:	337	3,6	53998	5,3	160	6667	6,8	11134	5,5
	✓ rdzeń	15	0,2	37329	3,7	2489	5129	5,3	8464	4,2
	✓ strefa zewnętrzna	322	3,4	16669	1,6	52	1538	1,5	2670	1,3
2.	Obszar funkcjonalny miasta Kędzierzyn-Koźle, w tym:	590	6,3	100378	9,9	170	9088	9,3	20928	10,3
	✓ rdzeń	124	1,3	63974	6,3	516	6878	7,1	17197	8,5
	✓ strefa zewnętrzna	466	5,0	36404	3,6	78	2210	2,2	3731	1,8
3.	Obszar funkcjonalny miasta Kluczbork, w tym:	217	2,3	37036	3,7	171	3950	4,0	8232	4,1
	✓ rdzeń	12	0,1	24819	2,4	2068	3037	3,1	7226	3,6
	✓ strefa zewnętrzna	205	2,2	12217	1,3	60	913	0,9	1006	0,5
4.	Obszar funkcjonalny miasta Nysa, w tym:	218	2,3	58532	5,8	268	6837	7,0	12087	6,0
	✓ rdzeń	28	0,3	45457	4,5	1623	5789	5,9	10630	5,2
	✓ strefa zewnętrzna	190	2,0	13075	1,3	69	1048	1,1	1457	0,8

Źródło: Województwo Opolskie, Podregiony, Powiaty, Gminy 2012; Urząd Statystyczny w Opolu 2012

Mapa 4. Obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych

Źródło: Opracowanie własne.

1.2.1.3. Ośrodki lokalne

Według KPZK 2030, ośrodkami lokalnymi są miasta, które nie posiadają zaplecza funkcjonalnego, z racji ich niewielkiego potencjału społeczno-gospodarczego. Równocześnie miasta te skupiają pewne funkcje gospodarcze oraz usługowe, służące nie tylko mieszkańcom tych miast, ale także mieszkańcom otaczających je obszarów wiejskich. Stanowią zatem ważną rolę jako centra tworzenia funkcji pozarolniczych, aktywizujących te tereny i zapewniających dostęp do usług publicznych podstawowych i średniego rzędu. Zgodnie z KPZK 2030, do ośrodków lokalnych zalicza się miasta zasadniczo posiadające poniżej 50 tys. mieszkańców.

W województwie opolskim ośrodki lokalne stanowi liczna grupa miast małych (23), liczących poniżej 10 tys. mieszkańców oraz miast średniej wielkości (7) z zaludnieniem od 10 do 25 tys. mieszkańców. Miasta te różnią się między sobą także zakresem pełnionych funkcji administracyjnych i gospodarczych. Problemy rozwojowe ośrodków lokalnych są często przyczyną depopulacji obszarów w ich otoczeniu oraz utraty ich funkcji gospodarczych. W województwie opolskim sieć małych miast jest bardzo dobrze rozwinięta.

Tabela 5. Ośrodki lokalne w województwie opolskim

Miasto	Liczba mieszkańców ¹²	Funkcja miasta ¹³	Typ miasta
Prudnik	22 164	Usługowo-przemysłowe	powiatowe
Strzelce Opolskie	18 754	Usługowe	powiatowe
Krapkowice	17 265	Przemysłowy	powiatowe
Namysłów	16 103	Przemysłowo-usługowe	powiatowe
Głuchołazy	14 421	Usługowe	
Głubczyce	13 104	Usługowo-przemysłowe	powiatowe
Zdzieszowice	12 194	Ośrodek przemysłowy wyspecjalizowany	
Olesno	9 594	Usługowe	powiatowe
Ozimek	9 393	Przemysłowy	
Grodków	8 870	Usługowe	
Praszka	8 113	Przemysłowy	
Paczków	7 968	Usługowo-przemysłowe	
Zawadzkie	7 700	Przemysłowy	
Niemodlin	6 748	Usługowe	
Gogolin	6 509	Przemysłowo-usługowe	
Kietrz	6 267	Usługowo-rolnicze	
Wolczyn	6 090	Usługowe	
Lewin Brzeski	6 053	Usługowe	
Głogówek	5 774	Usługowe	
Otmuchów	5 136	Wielofunkcyjne z brakiem dominacji jednej funkcji	
Dobrodzień	3 840	Przemysłowy	
Byczyna	3 757	Usługowo-przemysłowe	
Kolonowskie	3 410	Przemysłowo-usługowe	
Baborów	3 072	Usługowo-przemysłowe	
Leśnica	2 733	Usługowe	
Prószków	2 600	Usługowe	
Gorzów Śląski	2 574	Usługowo-przemysłowe	
Biała	2 528	Usługowe	
Korfantów	1 992	Usługowo-przemysłowe	
Ujazd	1 721	Usługowo-przemysłowe	

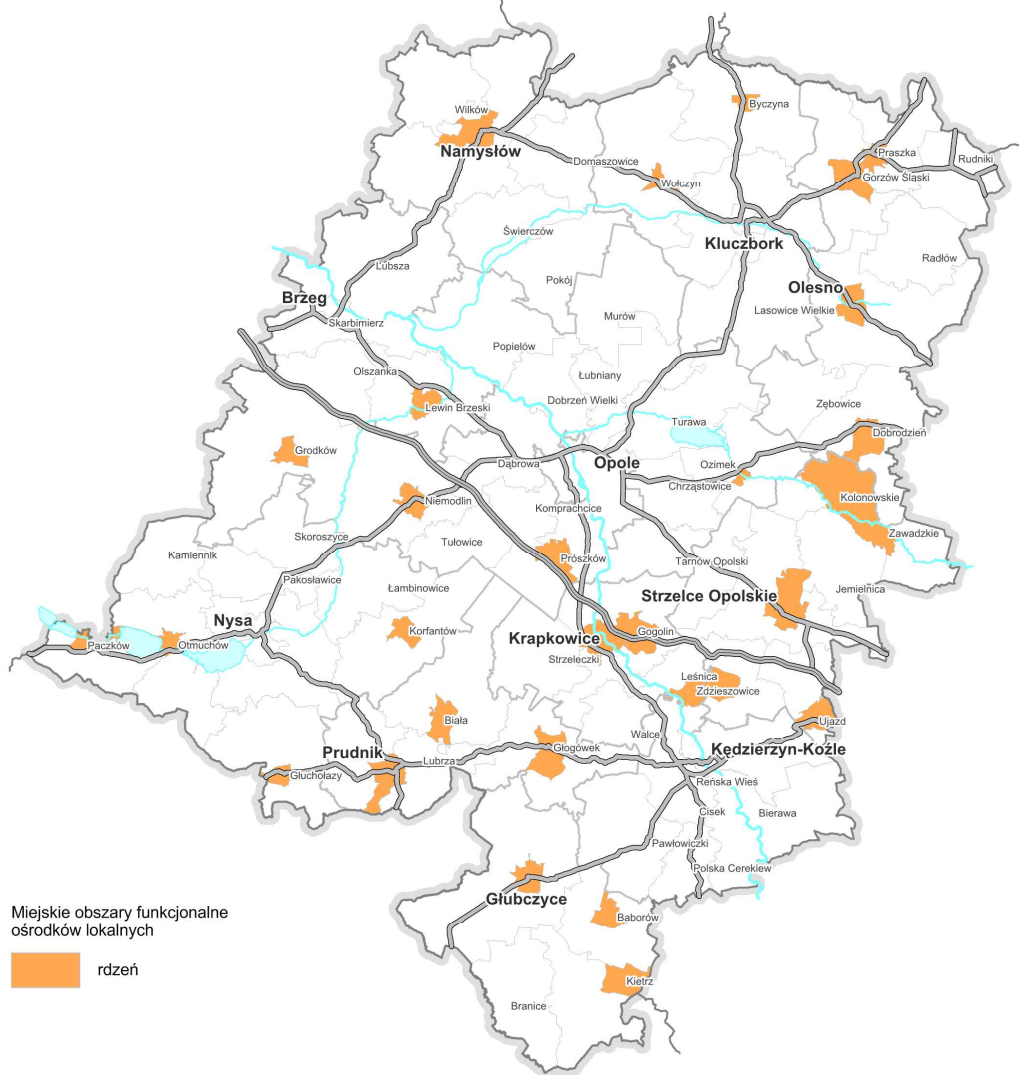
Źródło: Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012.

Według wskazań KPZK 2030, ośrodki lokalne nie posiadają obszaru funkcjonalnego.

¹² Liczba mieszkańców w danym mieście w 2011 r.

¹³ Zgodnie z przyjętą klasyfikacją w diagnozie na potrzeby strategii rozwoju województwa: ośrodki przemysłowe wyspecjalizowane - 70% ogółu pracujących zatrudnionych jest w sektorze przemysłu i budownictwa; ośrodki przemysłowe - pracujący w przemyśle i budownictwie stanowią 60-70%; ośrodki przemysłowo-usługowe - pracujący w przemyśle i budownictwie stanowią 50-60%, a pracujący w usługach 40-50%; ośrodki usługowo-przemysłowe - pracujący w usługach stanowią 50-60% a pracujący w przemyśle i budownictwie 40-50%; ośrodki usługowe - ponad 60% pracujących zatrudnionych jest w usługach; ośrodki usługowo-rolnicze - pracujący w usługach stanowią ponad 40%, a pracujący w rolnictwie ponad 20%; ośrodki wielofunkcyjne z brakiem dominacji określonej funkcji.

Mapa 5. Obszary funkcjonalne ośrodków lokalnych

Źródło: *Opracowanie własne.*

1.2.2. Wiejskie obszary funkcjonalne

Drugą grupę obszarów funkcjonalnych wyodrębnionych na podstawie stopnia urbanizacji stanowią wiejskie obszary funkcjonalne. Są to jednostki terytorialne zdominowane i sklasyfikowane jako rolnicze, leśne lub naturalne, odznaczające się przy tym niską gęstością zaludnienia. Zgodnie z definicją GUS, obszary wiejskie są wyodrębnione na podstawie podziału terytorialnego według krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju TERYT, tj. zalicza się do nich gminy wiejskie oraz część wiejską gmin miejsko-wiejskich.

Z racji występujących różnicowań potencjału wewnętrznego w obrębie obszarów wiejskich, KPZK 2030 wyróżnia dwa rodzaje wiejskich obszarów funkcjonalnych, tj. położonych w sąsiedztwie dużego miasta oraz peryferyjnych – pozostających na uboczu procesów integracyjnych, a tym samym zagrożonych marginalizacją społeczną i ekonomiczną.

Mapa 6. Obszary wiejskie

Źródło: Opracowanie własne.

1.2.2.1. Funkcjonalne obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych

Zgodnie z KPZK 2030, obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych charakteryzują się:

- ✓ specjalizacją wynikającą z bliskości miast i miejscami pracy w innych sektorach gospodarki (turystyka, leśnictwo, przemysł, budownictwo i, uzupełniająco, administracja oraz inne służby publiczne),
- ✓ dostępem do zatrudnienia w ośrodkach miejskich (migracje wahadłowe),
- ✓ dobrym dostępem do podstawowych usług publicznych oraz stosunkowo dobrym potencjałem rolniczym i miejscami pracy w obsłudze rolnictwa (zmierającego do zwiększenia towarowości i wydajności),
- ✓ dostępem do usług wyższego rzędu potencjałem rolniczym i miejscami pracy w obsłudze rolnictwa (zmierającego do zwiększenia towarowości i wydajności).

Według opracowania pn. *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*, do zdelimitowania

wiejskich obszarów funkcjonalnych uczestniczących w procesach rozwoju w województwie opolskim wykorzystano wskaźniki ilościowe, w tym: wartość standaryzowanego wskaźnika syntetycznego kapitałów w gminach wiejskich powyżej 2 oraz dodatnie saldo migracji w latach 1995-2011, a także kryteria jakościowe, takie jak: bliskość silnych ośrodków miejskich oraz istnienie stref ekonomicznych lub stref rozwoju gospodarczego.

Kryteria ilościowe spełniają gminy wiejskie strefy podmiejskiej Opola, w szczególności wysokim wskaźnikiem syntetycznym odznaczają się tu gminy Dobrzeń Wielki i Turawa oraz gmina Skarbimierz pod Brzegiem. Wszystkie te obszary cechuje wysoka wartość wskaźnika syntetycznego uwzględniającego poziom rozwoju 5 kapitałów (fizycznego, finansowego, administracyjnego, społeczno-gospodarczego i intelektualnego), którego wartości podano w poniższej tabeli (dla porównania w najśłabszej gminie wiejskiej (Radłów) wskaźnik ten przyjął wartość -4,30).

Tabela 6. Wskaźnik syntetyczny rozwoju 5 kapitałów

nazwa gminy i typ (1-miejska, 2-wiejska, 3- miejsko-wiejska)	suma standaryzowanych wskaźników rozwoju 5 kapitałów
Opole (1)	26,31
Dobrzeń Wielki (2)	8,27
Brzeg (1)	8,04
Gogolin (3)	6,16
Kędzierzyn-Koźle (1)	6,06
Skarbimierz (2)	5,00
Nysa (3)	3,84
Zdzieszowice (3)	2,88
Turawa (2)	2,40
Namysłów (3)	2,04
Bierawa (2)	1,62
Krapkowice (3)	1,43
Praszka (3)	1,31
Dąbrowa (2)	1,09
Rudniki (2)	1,05
Olesno (3)	1,05

Źródło: *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o. 2012, na podstawie danych BDL GUS.*

Równocześnie uznano, że przejawem procesów rozwojowych jest także dodatnie saldo migracji na przestrzeni lat 1995-2011 w powiązaniu z bliskością silnych ośrodków miejskich. To kryterium spełniają gminy strefy wewnętrznej Aglomeracji Opolskiej: Chrzastowice, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Komprachcice, Łubniany, Prószków, Turawa i Izbicko. Pomimo ujemnego salda migracji gminę Tarnów Opolski z racji jej bezpośredniego sąsiedztwa z rdzeniem Aglomeracji Opolskiej, zaliczono do obszaru uczestniczącego w procesach rozwojowych.

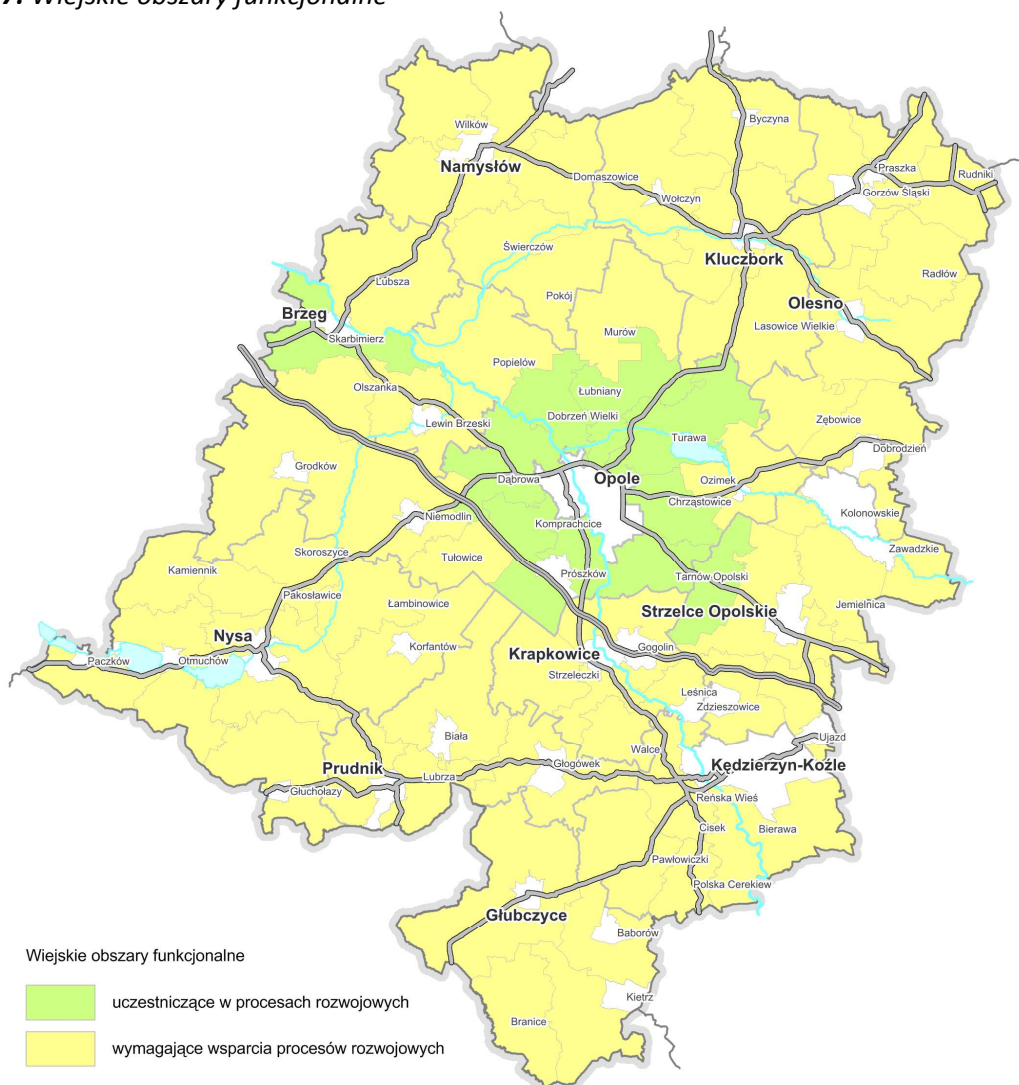
1.2.2.2. Funkcjonalne obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych

Według KPZK 2030 obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych to obszary, do których czas dojazdu przekracza 90 minut, odznaczające się niską dostępnością do podstawowych usług publicznych, bądź są położone w sąsiedztwie ośrodków miejskich, które w wyniku procesów rozwojowych utraciły dawniej istotne funkcje gospodarcze a dominująca funkcja rolnicza nie zapewnia wystarczających przychodów. Obszary te w znikomym stopniu uczestniczą we współczesnych procesach rozwojowych. Oferują niedochodowe miejsca pracy, głównie w rolnictwie

i w sektorze publicznym (podstawowe usługi w zakresie administracji, edukacji, zdrowia, itp.) oraz, uzupełniająco, w innych sferach gospodarki, dodatkowo narażone na wahania sezonowe (turystyka) i zagrożone likwidacją w warunkach dekonunktury. Duża część mieszkańców jest nieaktywna zawodowo ze względu na zaburzoną strukturę demograficzną (emigracja zarobkowa), wynikającą również z braku alternatywnych źródeł dochodów.

Na podstawie analizy przeprowadzonej na potrzeby strategii rozwoju województwa potwierdzono, że dostępność drogowa Opola jest dobra z uwagi na centralne położenie stolicy regionu oraz dobrze rozwiniętą sieć dróg. Czas dojazdu powyżej 90 minut cechuje jedynie najbardziej na południe wysunięte tereny powiatu głubczyckiego. W oparciu o kryterium dominującej funkcji rolniczej, niskiej dostępności podstawowych usług publicznych oraz ogólnie niskiego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego w województwie opolskim obszarami wiejskimi wymagającymi wsparcia procesów rozwojowych uznaje się wszystkie gminy wiejskie i miejsko-wiejskie poza strefą podmiejską Opola (gminy: Dobrzeń Wielki, Turawa, Ozimek, Chrząstowice, Dąbrowa, Tarnów Opolski, Prószków) i okolicami Brzegu (gmina Skarbimierz).

Mapa 7. Wiejskie obszary funkcjonalne

Źródło: Opracowanie własne.

1.2.3. Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej

Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej wyróżnione zostały w KPZK 2030 na podstawie dominującego w ich obrębie problemu o charakterze przestrzennym, którego zasięg oddziaływania wykracza poza sferę lokalną i regionalną, a rozwiązanie wymaga koordynacji działań na poziomie makroregionalnym¹⁴.

Tabela 7. Kryteria delimitacji obszarów szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej

Typ obszaru	Kryteria wyznaczania
Tereny zamknięte	Wg ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (z późn. zmianami)
Obszary górskie	Na podstawie regionalizacji fizycznogeograficznej J. Kondrackiego, dodatkowo można zaliczyć obszary o wysokiej zmienności i różnorodności ukształtowania powierzchni, o dużych spadkach terenu
Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi	Na podstawie dokumentów opracowanych przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej: <i>Wstępna ocena ryzyka powodziowego, mapy zagrożenia powodziowego, mapy ryzyka powodziowego</i> oraz plany zarządzania ryzykiem powodziowym w dorzeczach
Obszary ochrony gleb dla produkcji rolnej	Tereny zagrożone erozją wodną lub wietrzną, obszary zagrożone zakwaszeniem gleb w związku z emisją zanieczyszczeń gazowych i pyłowych ze źródeł energetycznych, przemysłowych i motoryzacyjnych

Źródło: *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012.*

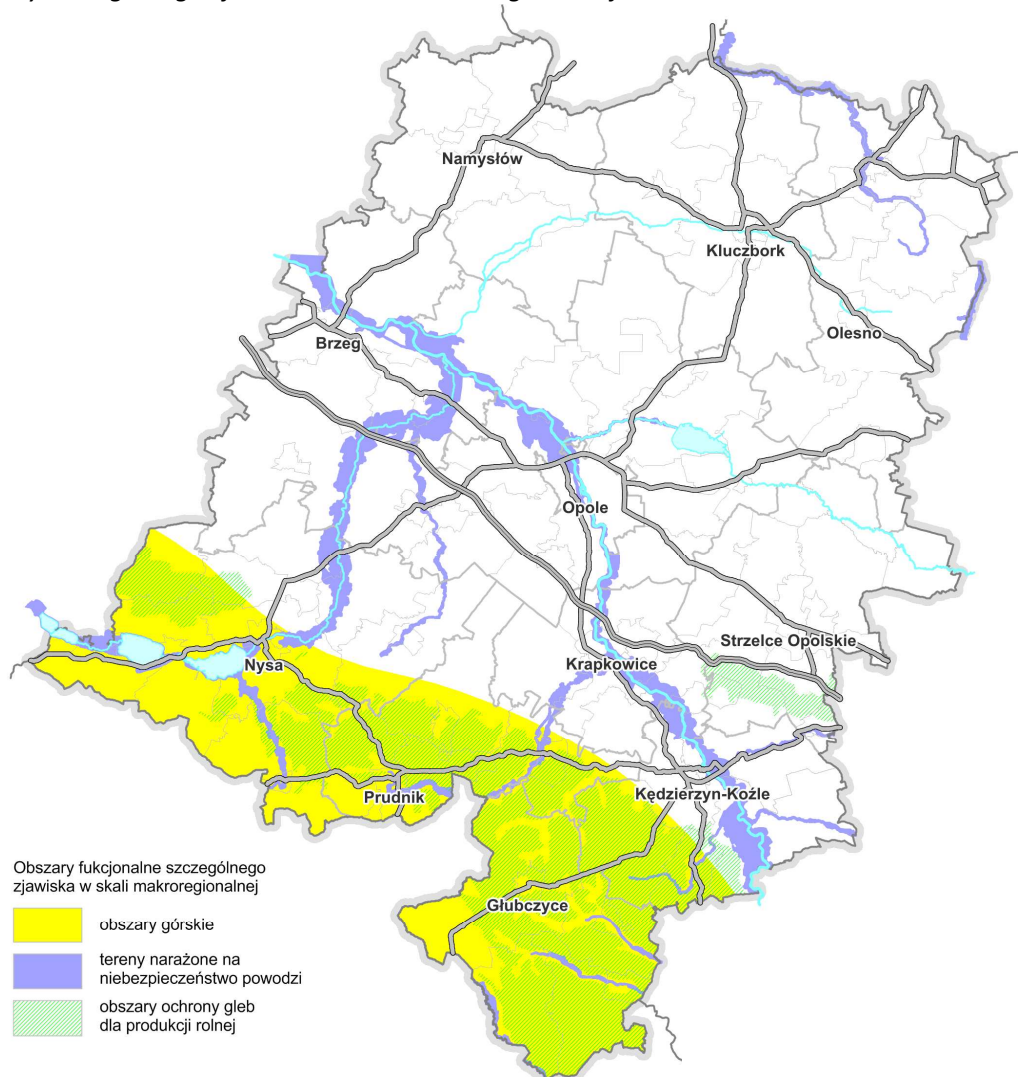
Według autorów opracowania pt. *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*, w województwie opolskim można wyróżnić:

- tereny zamknięte (tereny wojskowe, kolejowe itd.);
- obszary górskie (Góry Opawskie – na terenie gmin: Głuchołazy, Prudnik, Lubrza, Głubczyce, Branice, Kietrz);
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi (przede wszystkim Dolina Odry, Nysy Kłodzkiej i Małej Panwi);
- obszary ochrony gleb dla produkcji rolnej (Płaskowyż Głubczycki, Masyw Chełmu, Wzgórza Strzelińsko-Niemczańskie¹⁵).

¹⁴ KPZK 2030, s. 197

¹⁵ *Program Ochrony Środowiska Woj. Opolskiego na lata 2007-2010 z perspektywą do roku 2014*, s. 44

Mapa 8. Obszary szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012.

1.2.4. Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych

Według KPZK 2030, obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych wyznacza się w celu ich dalszego rozwoju i wykorzystania potencjałów endogenicznych związanych z istniejącymi na nich zasobami kulturowymi lub naturalnymi. Są to obszary funkcjonalne, wobec których konieczne jest stosowanie działań ochronnych, ograniczeń i wykluczeń funkcji oraz specyficznych form użytkowania, ze względu na ich wartość przyrodniczą, kulturową lub szczególne znaczenie dla ochrony zasobów naturalnych. Wskazane obszary wymagają uwzględnienia w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz w studiach i planach miejscowych gmin¹⁶.

¹⁶ KPZK 2030, s.204

Tabela 8. Kryteria delimitacji obszarów kształtowania potencjału rozwojowego wymagających programowania działań ochronnych

Typ obszaru	Kryteria wyznaczenia
Kształtowania i ochrony zasobów wodnych	Wg zapisów Programu Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego: zlewnie ochronne wód powierzchniowych rzek, obszary ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych
Tereny należące do systemu obszarów przyrodniczych i obszary ochrony krajobrazów kulturowych	Tereny należące do systemu obszarów przyrodniczych: Parków Krajobrazowych, Obszarów Chronionego Krajobrazu, obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody
Obszar kształtowania nowych funkcji społeczno-gospodarczych (funkcji turystycznej, transportowej)	Istniejące, lecz niewykorzystywane na szeroką skalę walory kulturowe, przyrodnicze, infrastrukturalne

Źródło: *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012.*

Zgodnie z powyższymi kryteriami, w grupie obszarów *Kształtowania i ochrony zasobów wodnych* należy uwzględnić: OF zlewni ochronnej wód powierzchniowych Nysy Kłodzkiej i zlewni Małej Panwi oraz obszar ochrony zbiorników wód podziemnych, zwłaszcza Głównych Zbiorników Wód Podziemnych nr 333 - Zbiornik Opole-Zawadzkie, 336 - Niecka Opolska oraz 327 - Zbiornik Lubliniec-Myszków i 328 - Dolina kopalna rzeki Mała Panew¹⁷.

Grupa *Terenów należących do systemu obszarów przyrodniczych i obszarów ochrony krajobrazów kulturowych* obejmuje: tereny istniejących parków krajobrazowych (PK Góry Opawskie, PK Góra Świętej Anny, Stobrawski PK), Obszarów Chronionego Krajobrazu (Otmuchowsko-Nyski, OCHK Rejon Wronin-Maciowakrze, OCHK Rejon Mokre-Lewice, Las Głubczycki, Łęg Zdieszowicki, Lasy Stobrawsko-Turawskie, Bory Niemodlińskie), istotne znaczenie odgrywają także dwadzieścia cztery¹⁸ obszary Natura 2000 (w tym, o powierzchni powyżej 2000 ha: Grądy Odrzańskie, Góry Opawskie, Góra Świętej Anny, Bory Niemodlińskie, Lasy Barcickie, Zbiornik Nyski, Zbiornik Turawski, Zbiornik Otmuchowski¹⁹) oraz korytarze ekologiczne.

Z kolei jako *Obszary kształtowania nowych funkcji społeczno-gospodarczych*, zgodnie z PZPWO, proponowane są także:

- obszar rozwoju turystyki w południowej części województwa w oparciu o istniejące, słabo wykorzystane walory kulturowe (np. Paczków - „Polskie Carcassonne”, Otmuchów - „Miasto Kwiatów”) oraz przyrodnicze (np. Jeziora Nyskie i Otmuchowskie, Góry Opawskie) – proponuje się, by obszar ten obejmował gminy: Nysa, Paczków, Otmuchów, Głuchołazy, Prudnik;
- obszar Doliny Odry, jako teren możliwego rozwoju funkcji związanej z transportem rzeczny, przeładunkiem towarów oraz turystyką w przypadku rewitalizacji szlaku żeglownego;
- obszar rozwoju funkcji turystycznej, obejmującej gminy: Ozimek, Turawa, Kolonowskie, Zawadzkie, Leśnica, Ujazd, Zdieszowice, Strzelce Opolskie (zwłaszcza w południowej części), Gogolin, Izbicko. Jest to obszar cechujący się wysokim potencjałem kulturowym i przyrodniczym z uwagi na położenie miejsca kultu religijnego i pomnika historii na Górze Św. Anny, Parku Krajobrazowego Góra Św. Anny i projektowanego parku krajobrazowego Dolina Małej Panwi, Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie. Istnienie stanowiska paleontologicznego rangi światowej przyczyniło się do powstania nowego produktu turystycznego, jakim jest park dinozaurów „Jurapark” w Krasiejowie. Teren ten cechuje także potencjał infrastrukturalny i bazy turystycznej: długość szlaków turystyki rowerowej i turystyki pieszej wynosi ok. 300 km, istnieje także

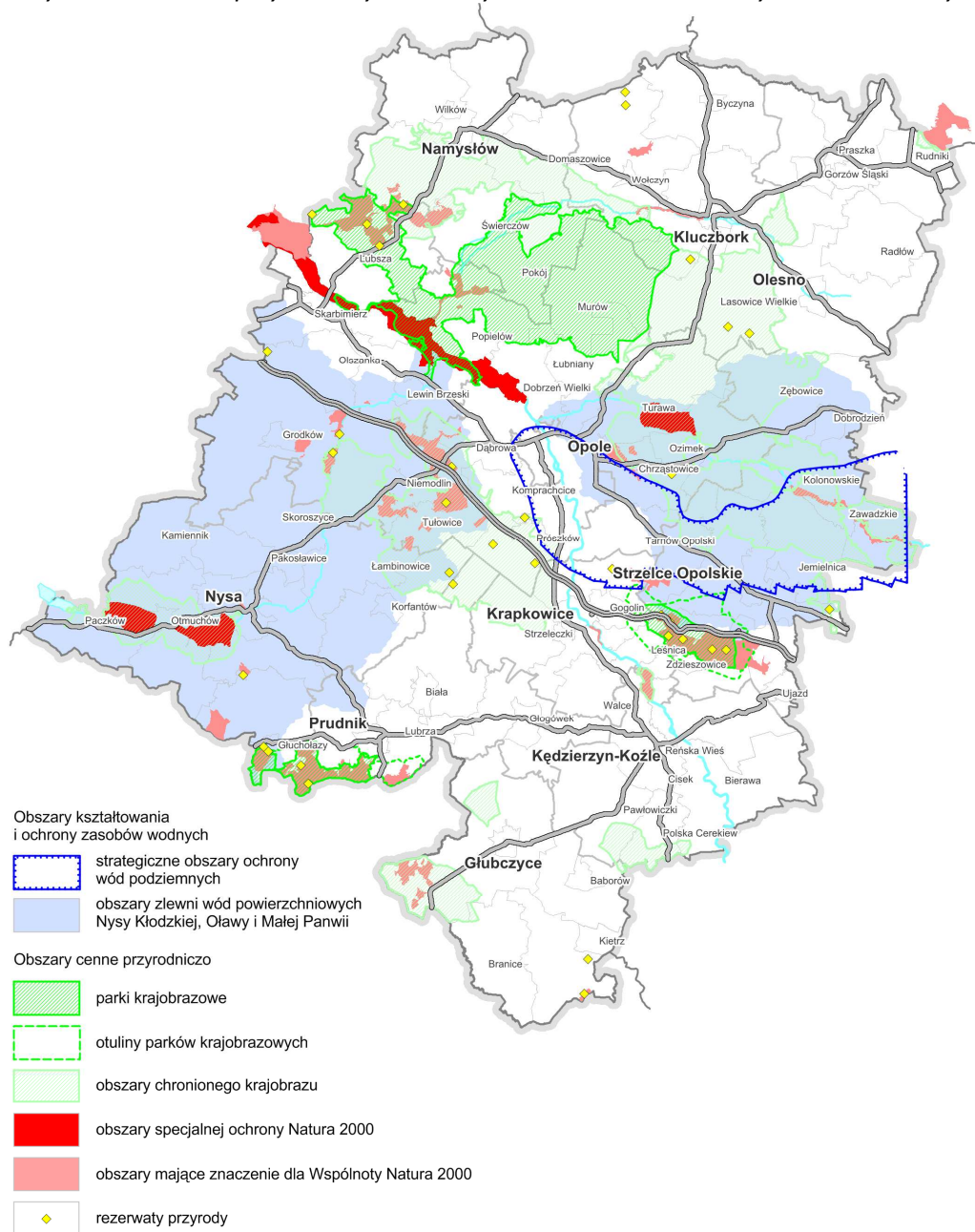
¹⁷ Pobór wód w województwie opolskim w 2009 r. – Komunikat WIOŚ w Opolu nr 2/W/10, s. 3.

¹⁸ Wg bazy danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska liczba ta wynosi 20 - <http://natura2000.gdos.gov.pl/libraries> [dostęp 30.10.2012]

¹⁹ Katalog obszarów Natura 2000 [w:] <http://obszary.natura2000.org.pl/> [dostęp 30.10.2012]

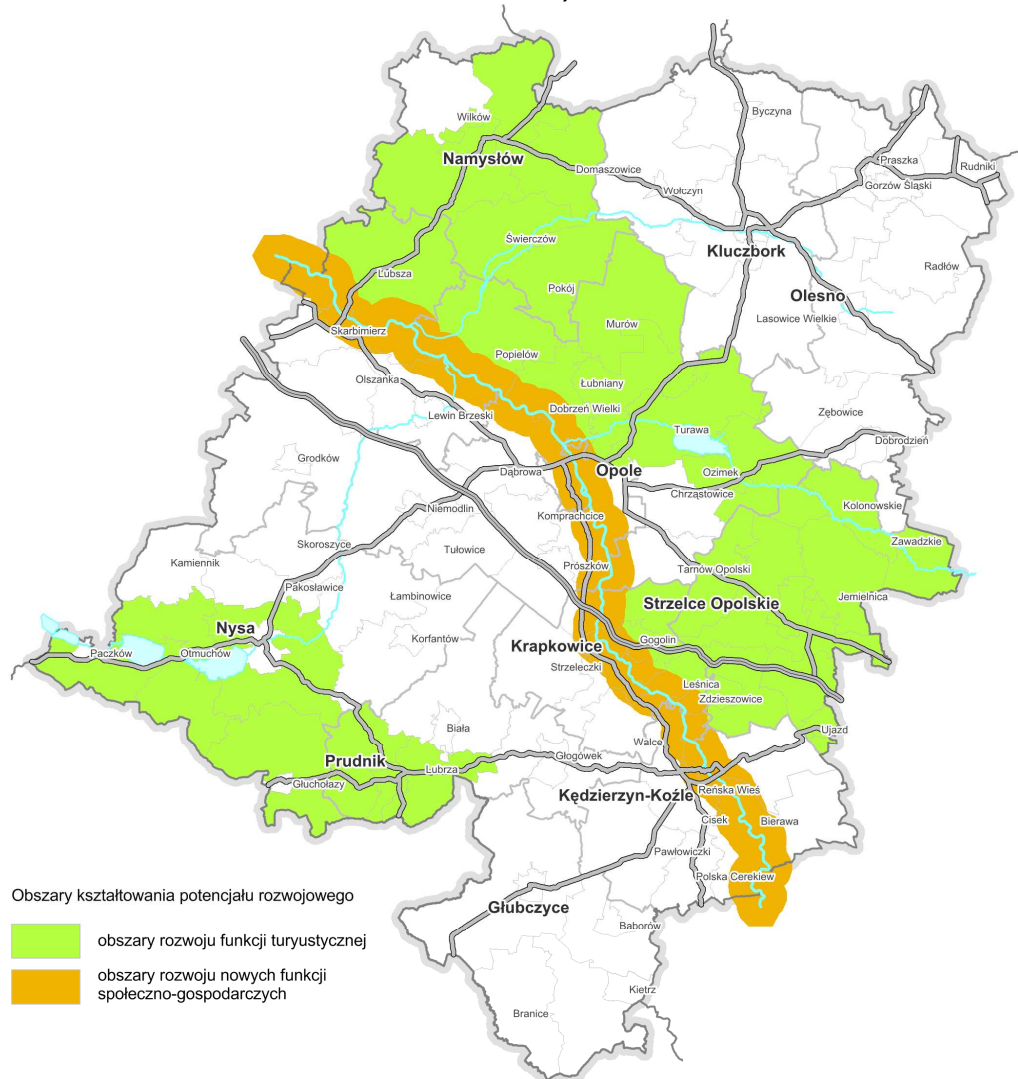
szlak kajakowy Dolina Małej Panwi, dla turystyki wypoczynkowej rosnące znaczenie ma także kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy Jezior Turawskich.

Mapa 9. System obszarów przyrodniczych i tereny kształtowania i ochrony zasobów wodnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012.

Mapa 10. Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012.

1.2.5. Obszary funkcjonalne wymagające restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej

Niektóre obszary kraju cechuje koncentracja negatywnych zjawisk o charakterze społeczno-gospodarczym. Problemy te oddziałują na rozwój tych obszarów oraz mają silny wpływ również na procesy zagospodarowania przestrzennego kraju. Stąd też w KPZK 2030 pojawia się grupa obszarów funkcjonalnych, które zostały także wymienione w KSRR. Obszary te – ze względu na zasięg i skalę problemów – wymagają działań nie tylko w sferze polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, ale także w sferze polityki regionalnej²⁰.

²⁰ Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012., str. 71

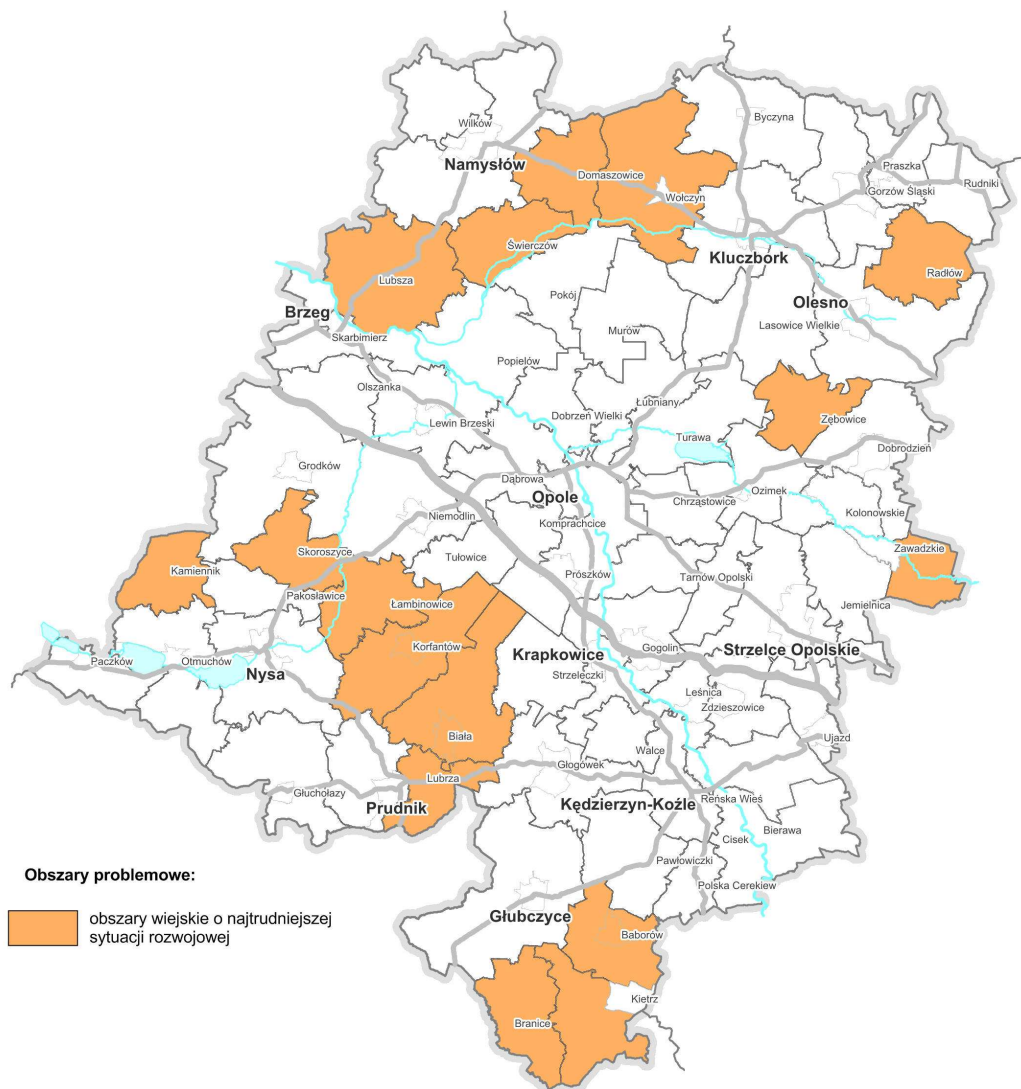

1.2.5.1. Obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych

Zgodnie z KPZK 2030, obszarami o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych są te, które cechuje niski poziom PKB *per capita*, słaba dostępność oraz jakość usług publicznych, a także mały potencjał ośrodków miejskich, słabo rozwinięta sieć osadnicza i zaburzona struktura demograficzna, wywołana m.in. migracjami młodych ludzi do największych miast w kraju i za granicą²¹. Według opracowania pt. *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*, najstarsze tendencje rozwojowe w regionie posiadają następujące gminy:

- Północna część regionu – Wołczyn, Domaszowice, Radłów;
- Wschodnia część regionu – niesąsiadujące ze sobą gminy Zębowice i Zawadzkie;
- Południowa część regionu – Kietrz, Baborów, Pawłowiczki;
- Południowo-zachodnia część regionu – Lubrza, Biała, Korfantów, Łambinowice, Skoroszyce oraz Kamiennik.

Mapa 11. Obszary wiejskie o najtrudniejszej sytuacji rozwojowej

Źródło: Opracowanie własne.

²¹ KPZK 2030, s. 208.

Jednocześnie, na podstawie oceny eksperckiej, dokonano weryfikacji w/w zestawienia w ten sposób, że dodano wybrane gminy z podregionu nyskiego²², odbiegającego poziomem rozwoju mierzonym wartością PKB na mieszkańca od podregionu opolskiego, w tym:

- Świerczów i Lubsza w rejonie północno-zachodnim, z powodu dodatkowej niskiej wartości kapitału naturalnego (niska wartość wskaźników rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zagrożenie powodziowe najbardziej zurbanizowanej części gminy Lubsza w dolinie Odry);
- Branice zamiast gminy Pawłowiczki, z uwagi na znacznie korzystniejsze uwarunkowania dotyczące możliwości wzmacniania powiązań funkcjonalnych między gminą Pawłowiczki a biegunem wzrostu – miastem Kędzierzynom-Koźle niż peryferyjnie położonej gminy Branice.

1.2.5.2. Miasta i inne obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze

Analizy wykonane na potrzeby KSRR 2020 i KPZK 2030 wskazują, że w wyniku przemian gospodarczych o charakterze strukturalnym oraz zmian na lokalnych rynkach zatrudnienia dochodzi do obniżenia znaczenia gospodarczego pewnych obszarów, w szczególności miejskich, a także do koncentracji negatywnych zjawisk społecznych i fizycznej degradacji zabudowy mieszkaniowej oraz przestrzeni miejskich. Zjawiska te dotyczą najczęściej ośrodków lokalnych i subregionalnych, w których niemożliwe jest przeprowadzenie w krótkim czasie restrukturyzacji upadających tradycyjnych gałęzi przemysłu. Ze względu na dużą dynamikę zmian i naturalne procesy przepływu osób w dużych ośrodkach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych, negatywne zjawiska tego typu mają tendencję do koncentracji w pewnych dzielnicach. W Polsce przeważnie są to obszary blokowisk oraz stare dzielnice miast, w których nie uregulowano stosunków własnościowych. Obok degradacji społeczno-gospodarczej punktowo występuje także zjawisko degradacji środowiskowej terenów użytkowanych wcześniej przez przemysł lub przez wojsko²³.

Na potrzeby przygotowywania KSRR 2020 zostały przeprowadzone analizy, mające na celu zidentyfikowanie miast tracących dotychczasowe funkcje gospodarcze. Pod uwagę wzięto ośrodki miejskie o liczbie mieszkańców powyżej 45 tys. W badaniu uwzględniono 12 zmiennych problemowych (liczba bezrobotnych w miastach, liczba osób zwolnionych z przyczyn zakładów pracy, liczba ofert pracy, liczba pracujących w przemyśle, dynamika zmian dochodów budżetów gmin z tytułu PIT, dynamika zmian dochodów gmin z tytułu CIT, dodatków mieszkaniowych, zaległości w opłatach za mieszkania, liczba zwiedzających muzea, liczba mieszkańców na zakład opieki zdrowotnej, liczba uczniów na szkołę podstawową). Natężenie występowania problemów w danych miastach zostało podzielone na cztery kategorie (niskie, średnie, wysokie, bardzo wysokie). **W ten sposób w województwie opolskim zidentyfikowano dwa obszary funkcjonalne tego typu: Kędzierzyn-Koźle oraz Nysa.** Obydwa miasta zostały uznane za obszary, gdzie natężenie problemów jest wysokie²⁴.

W opracowaniu pt. *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*, autorzy do przedstawienia sytuacji wszystkich miast w województwie opolskim wykorzystali analogiczny katalog wskaźników, z modyfikacjami pozwalającymi na dopasowanie do specyfiki także mniejszych miast oraz przy wykorzystaniu dostępnych danych. W ten sposób sformułowano zestaw 11 wskaźników (Tabela 9).

²² W proponowanej formule obejmującej powiaty: namysłowski, brzeski, nyski, prudnicki, głubczycki

²³ KPZK 2030, str. 208-209

²⁴ *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012., str. 74

Tabela 9. Wskaźniki pozwalające na wyznaczenie miast o najniższym potencjale społeczno-gospodarczym w województwie opolskim

Wskaźnik	Dodatkowe informacje na temat wskaźnika
Dynamika liczby ludności w latach 2007-2011	Ludność 2011-Ludność 2007/ludność 2007
Dynamika liczby pracujących w latach 2007-2011	Liczba pracujących 2011-Liczba pracujących 2007/* 1000 liczba pracujących 2007
Dynamika przedsiębiorczości w latach 2007-2011	Liczba os. fiz. prowadzących dział. gosp. 2011-Liczba os. fiz. prowadzących dział. gosp. 2007 *1000 / Liczba os. fiz. prowadzących dział. gosp. 2007
Zaległości w płatności za mieszkanie na mieszkańca w 2009 r. (w zł)	
Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych na mieszkańca w 2010 r. (w zł)	
Liczba uczniów na szkołę podstawową w 2011 r.	
Liczba mieszkańców na zakład opieki zdrowotnej w 2011 r.	
Udział podmiotów sekcji przemysł i budownictwo w ogóle podmiotów wpisanych do REGON w 2011 r.	
Liczba bezrobotnych w latach 2007-2011 na 1000 mieszkańców	Ze względu na brak danych dla wyłącznie obszarów miejskich uwzględniono dane dla gmin miejsko-wiejskich
Średnioroczny CIT na aktywny podmiot prawny w cenach stałych 1995-2010 w zł	Ze względu na brak danych dla wyłącznie obszarów miejskich uwzględniono dane dla gmin miejsko-wiejskich
PIT na mieszk. gdy średnia kraj=100 średnioroczny 1995-2010	Ze względu na brak danych dla wyłącznie obszarów miejskich uwzględniono dane dla gmin miejsko-wiejskich

Źródło: *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012.*

Analizie poddano sytuację we wszystkich miastach regionu, tj. w 35 ośrodkach (Opole, 4 ośrodki subregionalne, 30 ośrodków lokalnych). Za występowanie negatywnej sytuacji uznano poziom wskaźnika niższy/wyższy²⁵ od mediany dla wszystkich miast.

Najgorsze wyniki (największa liczba negatywnych zjawisk: 8-9) osiągnęły miasta: Lewin Brzeski, Niemodlin, Głuchołazy, Korfantów, Paczków, Prudnik. W miastach tych występuje więc nagromadzenie negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych. Korzystną sytuację można zauważyć w miastach: Opole, Gogolin, Prószków, Strzelce Opolskie, Zawadzkie. Jeśli chodzi o miasta wskazane wcześniej jako te o najgorszej sytuacji w kraju, to w Nysie zauważono 6 negatywnych zjawisk, natomiast w Kędzierzynie-Koźlu – 5. Wskazuje to na fakt, że w województwie istnieją mniejsze miasta charakteryzujące się gorszymi perspektywami rozwoju, aczkolwiek należy pamiętać, że w zaprezentowanej analizie wzięto pod uwagę miasta o bardzo zróżnicowanym potencjale demograficznym²⁶.

1.2.5.3. Obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe

Delimitacja obszarów o najniższym dostępie mieszkańców do edukacji, zdrowia, usług komunalnych, kultury została przeprowadzona w toku prac nad KSRR.

²⁵ W zależności od tego czy dany wskaźnik stanowi stymulantę lub destymulantę.

²⁶ *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012., str. 74-75.*

Na tle całego kraju województwo opolskie cechuje zadowalający poziom dostępności do usług publicznych. **Jednym powiatem, który wyróżnia się negatywnie jest powiat oleski – dostępność do usług publicznych kształtuje się tam na poziomie średnim.** Analogicznie do analiz krajowych zawartych w KSRR w podziale na powiaty zostały przeprowadzone zaprezentowane poniżej analizy dla wszystkich gmin województwa opolskiego. Wzięto w nich pod uwagę siedem cech w zakresie wychowania przedszkolnego, edukacji, kultury i ochrony zdrowia²⁷.

Tabela 10. Wskaźniki i kryteria delimitacji obszarów o najniższym dostępie do usług publicznych

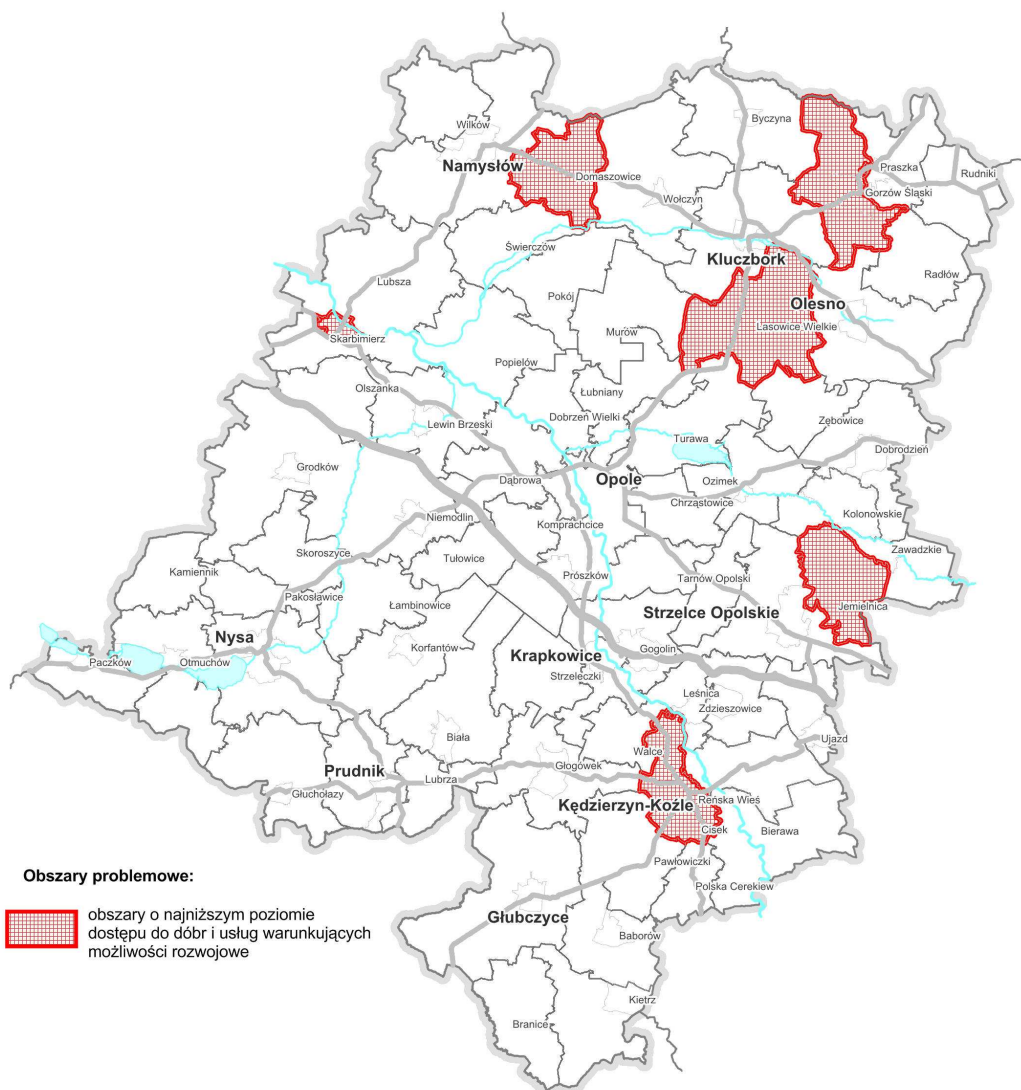
Wskaźnik	Poziom wskaźnika, po przekroczeniu którego można mówić o zjawisku negatywnym
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych (2011 r.)	powyżej średniej krajowej
Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji (2010 r.)	poniżej 50%
Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (2010 r.)	poniżej 60%
Liczba uczniów szkół podstawowych przypadająca na 1 komputer z dostępem do Internetu (2011 r.)	co najmniej 20% większa od średniej krajowej
Średnia liczba uczestników imprez w domach kultury, klubach i świetlicach na 1 mieszkańca (2011 r.)	poniżej średniej krajowej
Ludność na 1 placówkę biblioteczną (2011 r.)	powyżej średniej krajowej
Liczba osób przypadających na 1 zakład opieki zdrowotnej (2011 r.)	co najmniej 40% wyższe od średniej krajowej

Źródło: *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012.*

Sytuacja gmin w województwie opolskim pod względem dostępu mieszkańców do usług publicznych została przedstawiona na *Mapie 16*. **Gminami o relatywnie najgorszym dostępie do usług publicznych okazały się: Brzeg, Domaszowice, Lasowice Wielkie, Nysa, Reńska Wieś, Gorzów Śląski, Jemielnica.** Gminy te położone są w różnych częściach regionu, jednak nie znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie Opola oraz Krapkowic. Okazuje się także, że zła dostępność do usług nie dotyczy tylko obszarów wiejskich, ale także tych miejskich. W przypadku miast jest to spowodowane niskimi wartościami wskaźników, które są przeliczane na 1 mieszkańca – oznacza to, że znajduje się tam zbyt mało instytucji publicznych w stosunku do liczby mieszkańców.

²⁷ Tamże, str. 75-76.

Mapa 12. Obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwoju

Źródło: Opracowanie własne.

1.2.5.4. Obszary przygraniczne

Województwo opolskie jest regionem przygranicznym – na południu przebiega granica państwowa z Republiką Czeską, w tym z dwoma regionami: krajem ołomunieckim i morawskośląskim. Granica przebiega głównie w obszarach górskich i podgórskich. Tylko w nieznacznej mierze została ona wytyczona w oparciu o naturalne bariery geograficzne. Sieć powiązań transgranicznych obejmuje zarówno sferę społeczno-gospodarczą, infrastrukturalną, jak i ekologiczną - w tym w ramach istniejących euroregionów i projektów realizowanych w ramach programu operacyjnego współpracy transgranicznej. Pomimo tego, że bariery geograficzne w tym obszarze nie są tak istotne, jak np. w innych regionach, to jednak powiązania, jakie tu powstały w procesach historycznego rozwoju obszaru pogranicza, nie są liczne i znaczące, szczególnie w zakresie infrastruktury technicznej i transportowej. Stan taki nie jest jedynie wynikiem technicznych trudności realizacji infrastruktury w obszarach górskich i podgórskich, ale głównie dotychczasowych niewielkich potrzeb w tym zakresie (przez wiele dziesiątków lat inwestycje koncentrowały się na wiązaniu peryferyjnych obszarów z centrum regionu i kraju).

Obszary przygraniczne są narażone na negatywne efekty związane z oddaleniem i słabą dostępnością do centrum regionu oraz wymywaniem zasobów (szczególnie za granicę). Ze względu na zachodzące dość często negatywne procesy, obszary przygraniczne stają się obszarami peryferyjnymi, których peryferyzacja wynika nie tylko z uwarunkowań geograficznych, ale także z obniżonego poziomu społeczno-gospodarczego. Obszar pogranicza polsko-czeskiego w różnych dokumentach ma różne zasięgi. SRWO przyjmuje, zgodnie z KPZK 2030, że obszar przygraniczny obejmuje terytorium całego województwa opolskiego (podregiony na poziomie NUTS2), natomiast „*Studium zagospodarowania przestrzennego pogranicza polsko-czeskiego*”²⁸ obejmuje 8 powiatów województwa opolskiego: brzeski, głubczycki, kędzierzyńsko-kozielski, krapkowicki, nyski, opolski, prudnicki i Opole. Szczególną rolę w regionie odgrywają powiaty bezpośrednio graniczące z Republiką Czeską (nyski, prudnicki, głubczycki), bowiem są to obszary o utrudnionej dostępności do centrum regionu, dodatkowo zdominowane funkcją rolniczą, z barierami zagospodarowania wynikającymi z charakteru terenów górskich i podgórskich oraz uwarunkowań historycznych (granica państwowa), z niewykorzystaną szansą rozwoju funkcji turystycznych. Obszar ten, zlokalizowany na wewnętrznej granicy UE może korzystać z pozytywnych bodźców wynikających ze współpracy międzynarodowej.

Mapa 13. Obszary przygraniczne w województwie opolskim

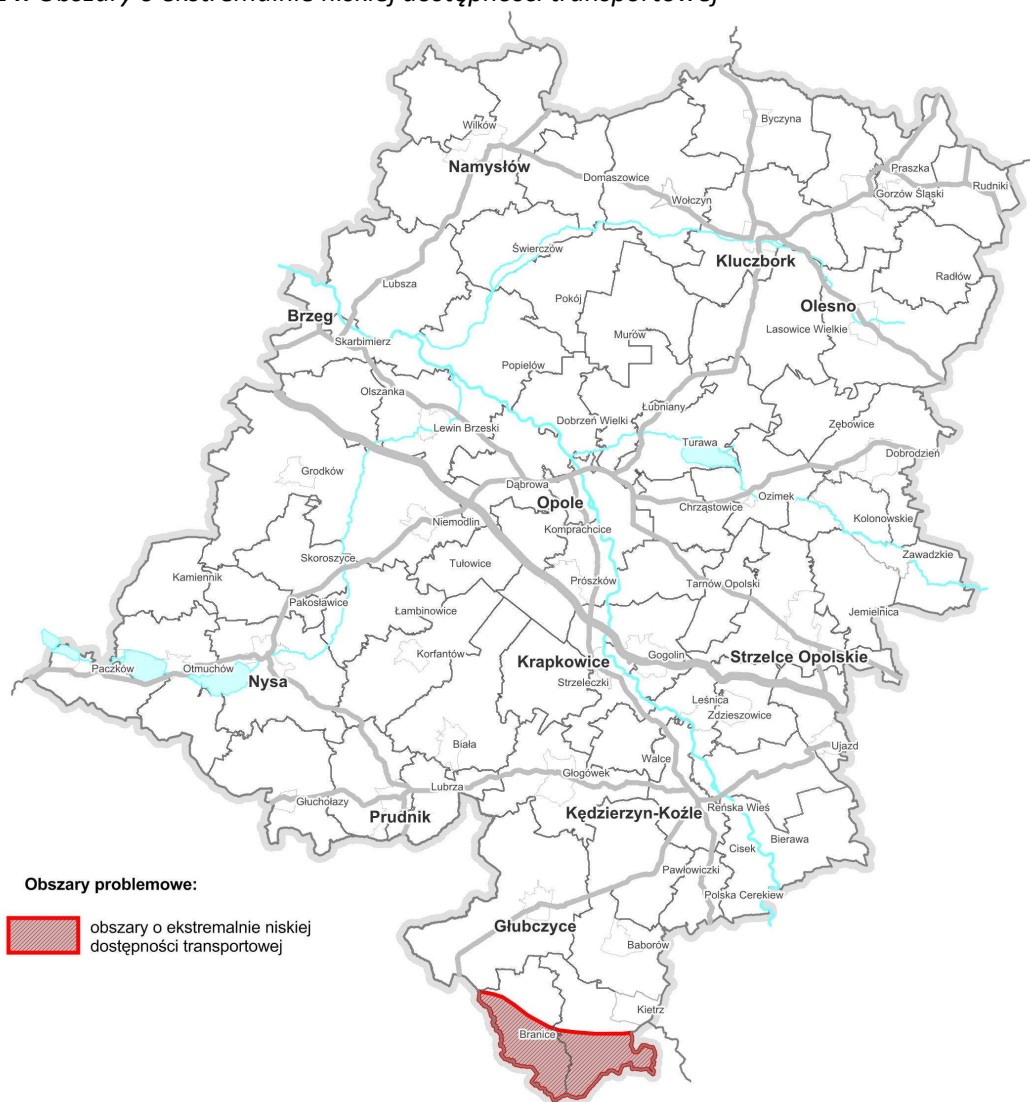
Źródło: Opracowanie własne.

²⁸ *Studium zagospodarowania przestrzennego pogranicza polsko-czeskiego*. Synteza dokumentów krajowych, Ministerstwo Budownictwa RP, Warszawa-Wrocław-Praga, 2006.

1.2.5.5. Obszary o najniższej dostępności do ośrodków wojewódzkich

Wykonany w roku 2011 pomiar rzeczywistego czasu przejazdu samochodem osobowym wskazał, że najbardziej niekorzystną dostępność do Opola, przekraczającą 90 min. czasu przejazdu, mają mieszkańcy najbardziej wysuniętego na południe obszaru województwa opolskiego, obejmującego część powiatu głubczyckiego (gmina Branice i Kietrz). Obszar ten leży poza głównymi korytarzami transportowymi i pozbawiony jest bezpośredniego dostępu do sieci dróg krajowych, a w większości obsługiwany przez drogi niskich kategorii. Dodatkowo charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu, przez co większość dróg (w tym także wojewódzkich) posiada liczne wzniesienia i spadki oraz łuki poziome, co bezpośrednio przekłada się na ograniczenia w ruchu pojazdów.

Mapa 14. Obszary o ekstremalnie niskiej dostępności transportowej

Źródło: Opracowanie własne.

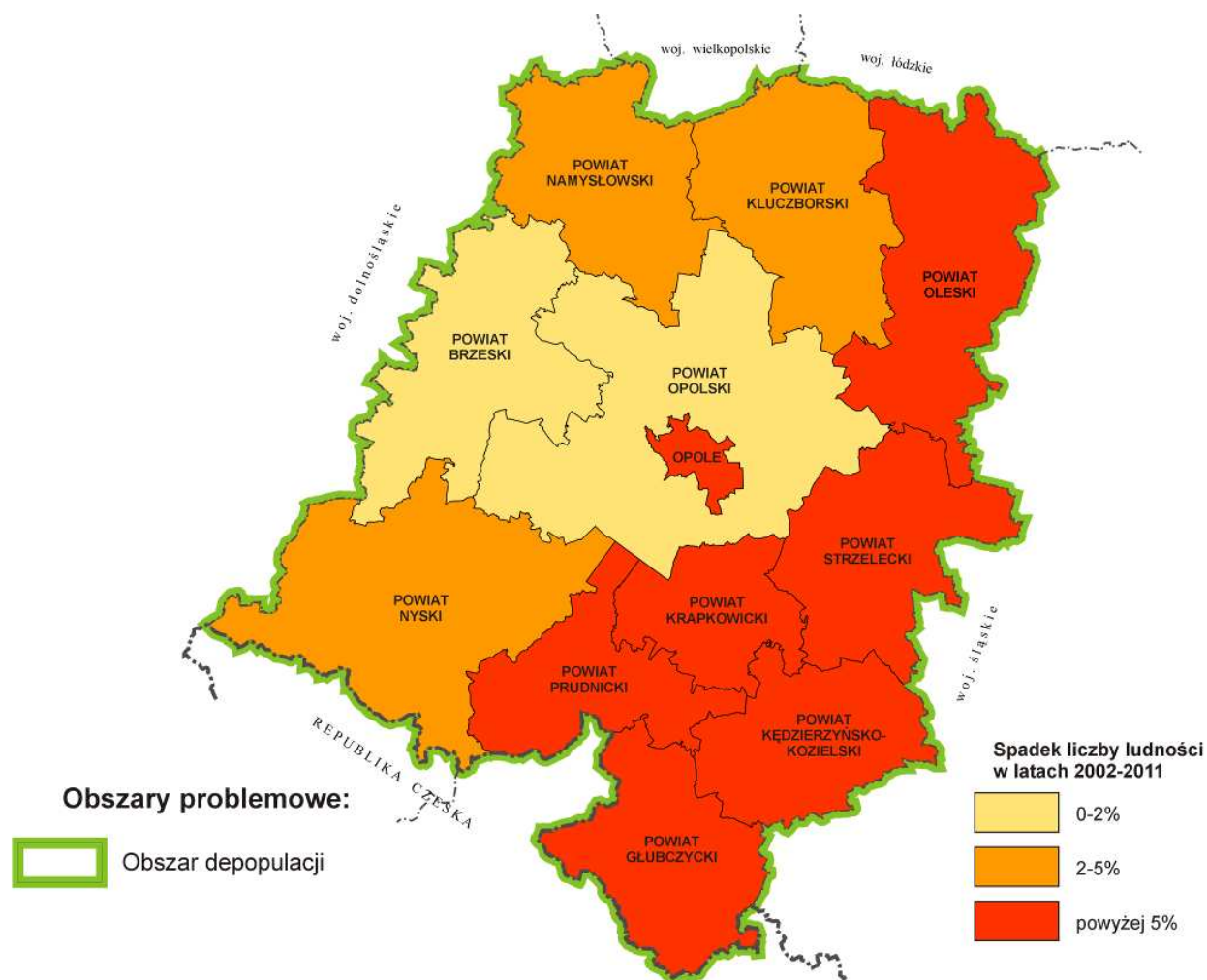
1.2.6. Obszary o wysokim natężeniu negatywnych zjawisk demograficznych

Województwo opolskie jest regionem, który systematycznie traci kapitał ludnościowy. Wpływ na to mają przede wszystkim: tradycja migracji zagranicznych, w tym zarobkowych, i niski przyrost naturalny. Diagnoza w zakresie trendów demograficznych znalazła potwierdzenie w wynikach Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (2011) oraz danych rejestrowych służb statystyki publicznej. W ostatnich latach województwo opolskie było najszybciej wyludniającym się regionem w Polsce, o najniższej dzietności kobiet, masowych migracjach - zwłaszcza zagranicznych oraz niewielkim popycie na pracę zgłaszanym przez pracodawców

Z uwagi na wyjątkowość zjawisk demograficznych Opolszczyzny, nie tylko w skali krajowej, ale i europejskiej (całe województwo stanowi obszar problemowy ze względu na depopulacyjne), zdecydowano się na dodanie nowego (poza katalogiem typów obszarów funkcjonalnych zapisanych w KPZK 2030) typu obszaru funkcjonalnego.

Zapobieganie i przeciwdziałanie procesom depopulacji stało się horyzontalnym wyzwaniem rozwojowym województwa uwzględnionym w SRWO. Także obszar depopulacji, jako problemowy, uwzględniony jest w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*. Głównym instrumentem pozwalającym podejmować działania służące rozwiązywaniu problemów demograficznych będzie opracowywany program Specjalnej Strefy Demograficznej.

Mapa 15. Obszar depopulacji w województwie opolskim

Źródło: Opracowanie własne.

1.3. Środowisko przyrodnicze

Środowisko, jego zasoby, stan jakościowy i różnicowanie przestrzenne stanowią podstawowy czynnik endogeniczny, warunkujący zrównoważony rozwój regionu. Środowiskowe uwarunkowania rozwoju regionu tkwią w jego zasobach naturalnych i antropogenicznych oraz w zjawiskach i procesach, których źródłem jest środowisko, społeczeństwo, gospodarka i infrastruktura techniczna. Cechy przestrzeni przyrodniczej, społecznej, gospodarczej i technicznej województwa, bezpośrednio warunkują kierunki jego rozwoju i sposoby organizacji przestrzeni, z jednej strony sprzyjając jego rozwojowi (atuty rozwoju), z drugiej strony stanowiąc czynnik ograniczający (bariery lub stabilizatory rozwoju), zapewniając trwałą równowagę pomiędzy elementami przyrodniczymi, społecznymi i gospodarczymi.

1.3.1. Zasoby środowiska przyrodniczego.

1.3.1.1. Wody podziemne

Zasoby wód podziemnych województwa są wynikiem zróżnicowanej budowy geologicznej i istniejących uwarunkowań hydrogeologicznych. Wody nagromadzone są w zbiornikach wodnych w formacjach czwartorzędu, trzeciorzędu, kredy górnej, triasu środkowego i dolnego. Zawodnione warstwy skalne tych okresów stanowią pierwszy użytkowy poziom wodonośny ujęty w zdecydowanej większości ujęć województwa opolskiego. Podrzędne, lokalne znaczenie użytkowe posiadają zawodnione partie skał permu, karbonu, dewonu i proterozoiku.

Zasoby wodne województwa zgromadzone są w obrębie trzynastu Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP), wymagających specjalnej ochrony:

- ☐ **obszary najwyższej ochrony ONO** - GZWP 323 Subzbiornik rzeki Stobrawy, GZWP 324 Dolina kopalna Kluczborka, GZWP 332 Subniecka Kędzierzyńsko-Głubczycka, GZWP 333 Zbiornik Opole – Zawadzkie, GZWP 328 i 334 Dolina kopalna Małej Panwi,
- ☐ **obszary wysokiej ochrony OWO** - GZWP 311 Dolina kopalna Proсны, GZWP 325 Zbiornik Częstochowa, GZWP 326 Niecka Opolska, GZWP 332 Subniecka Kędzierzyńsko-Głubczycka, GZWP 335 Zbiornik Krapkowice – Strzelce Opolskie, GZWP 337 Dolina kopalna Lasy Niemodlińskie, GZWP 338 Subzbiornik Paczków – Namysłów.

Sumaryczna wielkość zasobów eksploatacyjnych wód podziemnych województwa opolskiego wynosi wg stanu na 31.12.2011 r. ok. 55 701,6 m³/h (488,6 hm³/rok) i jest wyższa o ok. 17,49% niż w 2006 r. Jest to wartość najniższa spośród wszystkich województw w Polsce.

Jednostkowe zasoby wód podziemnych wyrażone poprzez moduł zasobowy wynoszą 5,92 m³/h/km², przy średniej krajowej 6,27 m³/h/km² i zapewniają województwu 9 miejsce w kraju. Wody podziemne są wykorzystywane przede wszystkim dla zaopatrzenia ludności w wodę do picia.

W okresie 2006-2011 w wyniku prac poszukiwawczych oraz rozbudowy, modernizacji nowych ujęć wody i stacji uzdatniania wody, udokumentowano nowe zasoby eksploatacyjne wód podziemnych (Tabela 11).

Tabela 11. Zestawienie ustalonych zasobów eksploatacyjnych zwykłych wód podziemnych w latach 2006-2011

Lp.	Zasoby eksploatacyjne						
	rok	zasoby wody ogółem [m ³ /h]	moduł zasobów [m ³ /h/km ²]	stan zasobów eksploatacyjnych [m ³ /h]			
				czwartorzędowych	trzeciorzędowych	kredowych	starszych
1	2006 r.	47 410,0	5,04	20 730,0	12 610,0	1 680,0	12 390,0
2	2011 r.	55 701,6	5,92	24 318,4	15 064,3	1 916,0	14 403,0
3	przyrost/ubytek [%]	+ 17,49		+ 17,31	+ 19,46	+ 14,05	+ 16,25

Źródło: „Bilans zasobów kopalni i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2010 r.”, PIG, 2011 r.
Dane Geologa Województwa Opolskiego za 2011 r.

Zmiany zasobów bilansowych wód podziemnych nie zmieniły rozmieszczenia zasobów wodnych i w dalszym ciągu są one nierównomiernie rozmieszczone w przestrzeni regionu. Największe nagromadzenie struktur wodonośnych występuje w części środkowej województwa, w której znajduje się najcenniejszy w województwie zbiornik triasowy Opole – Zawadzkie (GZWP 333) oraz czwartorzędowe doliny kopalne Rudy i Małej Panwi. Część północna oraz w szczególności część południowo – zachodnia (Sudety i Przedgórze Sudeckie) są obszarami deficytowymi w wody podziemne. Do gmin o największych zasobach wodnych (ponad 50 000 m³/d) należą: Opole, Kędzierzyn-Koźle, Nysa, Strzelce Opolskie i Krapkowice; do gmin o najmniejszych zasobach (poniżej 6 000 m³/d) należą Skarbmierz, Cisek, Radłów, Chrzastowice, Głuchołazy, Lubrza, Polska Cerekiew i Zębowice.

Zasoby wód geotermalnych i leczniczych

W województwie opolskim wody geotermalne występują w części północnej (powiat brzeski, namysłowski, oleski oraz kluczborski, z wyłączeniem gminy Wołczyn), w obrębie których gęstość strumienia ciepłego waha się pomiędzy 80 – 90 mW/m² (max. w woj. lubuskim i wielkopolskim 100 – 110 mW/m²). Na pozostałym obszarze województwa, w obrębie Niżu Polskiego wartości te wahają się pomiędzy 70 – 80 – 90 mW/m², natomiast na obszarze Sudetów, w obrębie tzw. „sudeckiego regionu geotermalnego” osiągają wartości minimalne, od ok. 60 mW/m² (gm. Otmuchów i Paczków) do ok. 80 mW/m² (powiat prudnicki i głubczycki).

Pod względem zasobności w wody termalne obszar województwa jest słabo rozpoznany, a obszar koncentracji zasobów ogranicza się do dwóch potencjalnych regionów wód termalnych w części południowo-zachodniej (powiat nyski i niemodliński) i w części środkowo-wschodniej (rejon Opola i Fosowskiego).

Najkorzystniejsze warunki do eksploatacji wód geotermalnych występują w okolicach Nysy. Temperatura występujących tam wód waha się w przedziale od 30 do 85°C i mogą one być wykorzystywane w ciepłownictwie i balneologii. Korzystne warunki termiczne związane są z uskokiem rzeki Nysa, który biegnie od Paczkowa, Otmuchowa, Nysy i dalej w północno-wschodnim kierunku. Położony w obrębie subregionu świdnicko-niemodlińskiego otwór wód geotermalnych w Grabinie jest jedynym przejawem występowania wód termalnych w obrębie bloku Przedsudeckiego, jednak do dnia dzisiejszego wody te nie są wykorzystywane, głównie z powodu wysokiej mineralizacji.

Wody termalne regionu środkowo-zachodniego związane są z utworami triasowymi pstręgo piaskowca i wapienia muszlowego. Wody z rejonu Fosowskiego to wody o niskiej mineralizacji, o temperaturze 25°C i wydajności w przedziale 48-70 m³/h, natomiast wody z rejonu Opola to słodkie wody termalne występujące na głębokości ok. 600 m ppt., wypływające na powierzchnię ziemi w temperaturze 26°C.

Wody lecznicze o charakterze solanek udokumentowane zostały w Wołczynie, natomiast przejawy występowania wód mineralnych w Trzebini (gm. Lubrza).

1.3.1.2. Wody powierzchniowe

Rzeka Odra należy do rzek najmniej zasobnych w środkowej Europie, a zasoby wodne w przeliczeniu na mieszkańca województwa (796 m³/M/rok) są dwa razy niższe niż na terenie kraju (1660 m³/M/rok). Zlewniami rzecznyymi o największym module zasobowym są zlewnie Nysy Kłodzkiej i Małej Panwi (powyżej 6 dm³/s/km²), następnie zlewnie Stobrawy, Osobłogi i Proсны (4-6 dm³/s/km²). Zasoby dorzecza Górnej Odry są o około 30% niższe od zasobów wodnych dorzecza Górnej Wisły.

Zasoby dyspozycyjne wód powierzchniowych rzeki Odry w przekroju bilansowym Brzeg (przechrój graniczny z woj. dolnośląskim) wynoszą około 448,5 mln m³/r w roku suchym oraz ok. 860 mln m³/rok w roku mokrym, z czego na dopływy boczne przypada ok. 46% wielkości zasobów (w tym Nysa Kłodzka ok. 20%, Mała Panew ok. 12%).

Zasoby wód powierzchniowych są niekorzystnie rozłożone w czasie i przestrzeni. Deficyt wód występuje w okresie największego zapotrzebowania na wodę, w okresie wegetacyjnym, a okresy nadmiaru wody prowadzące do wezbrań i powodzi występują w okresach wczesnowiosennych i letnich. Nierównomierne rozłożenie przestrzenne zasobów wodnych oraz niska retencja zbiornikowa powoduje okresowe niedobory wody w południowej i środkowej części województwa (Płaskowyż Głubczycki).

Ochrona wód powierzchniowych prowadzona jest w zlewniach. Szczególnym przypadkiem są zlewnie wód powierzchniowych o strategicznym znaczeniu dla zaopatrzenia mieszkańców i gospodarki w wodę. Zlewnie te położone są na obszarach stykowych z województwami sąsiednimi (Nysa Kłodzka, Widawa, Prosna) wymagając specjalnej ochrony z uwagi na pełnione funkcje zaopatrzeniowe dla aglomeracji wrocławskiej, łódzkiej, wielkopolskiej oraz aglomeracji opolskiej.

Jedyną zlewnią ochronną na obszarze województwa opolskiego jest zlewnia Nysy Kłodzkiej i Oławy (utworzona decyzją Prezydenta m. Wrocławia znak RLSgw.I.053/17/74 z dnia 31.03.1974 r. w sprawie ustanowienia stref ochrony ujęć i źródeł wody pitnej dla miasta Wrocławia). Ochrona zlewni Widawy i Prozny ma charakter postulatyczny (zlewnie te nie zostały jak dotychczas objęte ochroną prawną).

Zbiorniki wodne

Praktycznie wszystkie zbiorniki wód powierzchniowych na obszarze województwa opolskiego to sztuczne zbiorniki retencyjne i stawy hodowlane (348 stawów hodowlanych o łącznej pojemności 25,9 mln m³, zlokalizowane m.in. w dolnej części dorzecza Ścinawy Niemodlińskiej i w dolnej części dorzecza Stobrawy, a także w górnych częściach dorzeczy Stobrawy, jej dopływu Brynicy oraz Chrząstawy).

W województwie opolskim funkcjonuje szesnaście sztucznych zbiorników wodnych (w tym cztery zbiorniki wielozadaniowe i jeden suchy, wyłącznie o funkcji przeciwpowodziowej) o łącznej pojemności całkowitej 376,453 mln m³ (w tym rezerwa powodziowa ok. 131,78 mln m³). Wszystkie zbiorniki zlokalizowane są na dopływach rzeki Odry. Istniejące zbiorniki spełniają nie tylko funkcje przeciwpowodziowe, ale również energetyczne, rolnicze, żeglugowe, rybackie, turystyczno-rekreacyjne i sportowe.

Największe wielozadaniowe zbiorniki wodne to: Turawa, Nysa i Otmuchów, o pojemności łącznej 344,3 mln m³, co stanowi ponad 92% pojemności wszystkich zbiorników wodnych w województwie opolskim.

Tabela 12. Zbiorniki wodne w województwie opolskim.

Lp.	Zbiornik	Rzeka	Powierzchnia [ha]	Pojemność całkowita [mln m ³]	Rezerwa powodziowa [mln m ³]	
1	2	3	4	5	6	
1.	Otmuchów	Nysa Kłodzka	1 976,0	124,5	57,06*	31,62**
2.	Nysa	Nysa Kłodzka	2 080,0	113,6	51,70*	22,94**
3.	Turawa	Mała Panew	2 090,0	106,2	3,0	3,0
4.	Kozielno	Nysa Kłodzka	348,0	20,7	16,4	16,4
5.	Jarnońtówek (suchy)	Złoty Potok	58,8	2,365	2,4	2,4
6.	Michalice	Widawa	92,98	1,748	0,25	0,25
7.	Nowaki	Korzkiew	19,7	0,631	0,74	0,74
8.	Brzózki	Pratwa	42,0	0,535	0,23	0,23
9.	Młyny	Julianopolka	4,53	0,081	b.d	b.d
10.	Psurów	Prosna	4,58	0,063	b.d	b.d
11.	Kucoby	Łomnica	8,3	0,13	b.d	b.d
12.	Borki Wielkie	Łomnica	7,0	0,12	b.d	b.d
13.	Dobrodzień	Myślina	1,8	0,019	b.d	b.d
14.	Włodzienin (aktualnie nieużytkowany)	Troja	86,0	4,0	b.d	b.d

Lp.	Zbiornik	Rzeka	Powierzchnia [ha]	Pojemność całkowita [mln m ³]	Rezerwa powodziowa [mln m ³]	
15.	Ujazd	Potok Jordan	4,2	0,081	b.d.	b.d.
16.	Kluczbork	Stobrawa	57,7	1,68	b.d.	b.d.
	Razem		6 881,59	376,453	131,78*	77,58**

* obowiązuje w okresie od 15.06 do 15.09

** obowiązuje w okresie od 01.10 do 30.05

Źródło: Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Opole

Zużycie wód

Zużycie wód dla potrzeb gospodarki, od okresu zmian ustrojowych w latach 90-tych XX wieku podlega systematycznemu spadkowi. Tendencja taka występuje również na terenie województwa opolskiego, w tym w okresie 2006-2011.

W 2011 r. pobór wód dla celów gospodarki wyniósł 109 527,7 dam³, przy czym największy udział miało zużycie dla celów przemysłowych (37,9% zużycia ogółem) i dla celów komunalnych, w tym zużycie przez gospodarstwa domowe (35,0% zużycia ogółem). W strukturze przestrzennej największe zużycie wody odnotowywano w powiecie opolskim, kędzierzyńsko-kozielskim, namysłowskim, krapkowickim i m. Opole.

W strukturze rodzajowej największy pobór dla celów przemysłowych odnotowano w powiecie opolskim i kędzierzyńsko-kozielskim, największe zużycie dla potrzeb rolnictwa i leśnictwa występuje w powiecie namysłowskim i opolskim, natomiast dla potrzeb komunalnych (gospodarstwa domowe) dominuje miasto Opole, powiat kędzierzyńsko-kozielski, nyski i opolski.

W latach 2006-2011 odnotowano niewielki spadek zużycia wody ogółem (-2,4%), dla potrzeb przemysłu (-5,3%) i eksploatacji wodociągowej (-3,9%), natomiast niewielki wzrost wystąpił w odniesieniu do sektora rolnictwa i leśnictwa (+ 4,3%).

W strukturze powiatów wzrost zużycia wody odnotowano w powiecie kluczborskim (43,6%, głównie dla potrzeb rolnictwa i leśnictwa), kędzierzyńsko-kozielskim (10,5%, w szczególności dla potrzeb przemysłu) i namysłowskim (1,2%, głównie dla potrzeb przemysłu).

Tabela 13. Zużycie wód dla potrzeb gospodarki narodowej i ludności w latach 2006-2011

Jednostka terytorialna	ogółem		przemysł		rolnictwo i leśnictwo		eksploatacja sieci wodociągowej		w tym eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe	
	2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011
	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³
OPOLSKIE	112 213,9	109 527,7	43 881	41 553	28 407	29 616	39 925,9	38 358,7	31 366,7	29 404,7
Powiat brzeski	6406,0	6089,4	655	494	1909	1823	3842,0	3772,4	2878,8	2669,0
Powiat kluczborski	5419,8	7769,6	2100	1547	1078	3972	2241,8	2250,6	1831,1	1779,1
Powiat namysłowski	12 136,8	12 275,7	289	354	10 370	10 416	1477,8	1505,7	1251,1	1313,5
Powiat nyski	7304,1	7043,3	1666	1678	665	665	4973,1	4700,3	4033,9	3847,0
Powiat prudnicki	2883,4	2323,6	757	379	0	0	2126,4	1944,6	1821,1	1700,4
Powiat głubczycki	3027,3	2704,3	378	404	0	25	2649,3	2275,3	1813,5	1560,9
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	11 361,9	12 701,9	7232	8492	0	0	4129,9	4209,9	3326,6	3025,3
Powiat krapkowicki	10 996,4	10 269,3	8805	8083	0	0	2191,4	2186,3	1785,3	1772,2

Jednostka terytorialna	ogółem		przemysł		rolnictwo i leśnictwo		eksploatacja sieci wodociągowej		w tym eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe	
	2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011
	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³
Powiat olecki	2372,8	2324,9	126	71	272	273	1974,8	1980,9	1706,3	1660,1
Powiat opolski	34 381,9	31 726,8	19 814	18 436	10 478	9177	4089,9	4113,8	3359,1	3296,4
Powiat strzelecki	6964,2	6340,6	523	396	3635	3265	2806,2	2679,6	2326,5	2193,0
Powiat m.Opole	8959,3	7958,3	1536	1219	0	0	7423,3	6739,3	5233,4	4587,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

1.3.1.3. Zasoby leśne

Charakterystyka stanu

Ogólna powierzchnia lasów w województwie wynosi ok. 249 511,1 ha. Powierzchnia terenów leśnych – 256 469,4 ha – ustala wskaźnik lesistości na poziomie 26,5% powierzchni ogólnej województwa.

Rozmieszczenie kompleksów leśnych na Opolszczyźnie jest nierównomierne. Największe zwarte kompleksy leśne – Borów Niemodlińskich, Lasów Stobrawsko-Turawskich i fragment kompleksu leśnego Rud Raciborskich położone są w środkowej, północnej i wschodniej części województwa. Część środkowa i południowa, położona w obrębie Doliny Odry, Płaskowyżu Głubczyckiego, Równiny Grodkowskiej i Wzgórz Niemczańsko-Strzelińskich oraz Chełmu charakteryzuje się dominacją terenów otwartych użytkowanych rolniczo, z niewielkim udziałem powierzchni leśnych.

W strukturze własnościowej lasów w województwie dominują lasy publiczne – 237,8 tys. ha (92,7%), z czego lasy będące własnością Skarbu Państwa zajmują 236,3 tys. ha, lasy komunalne ok. 1497,7 ha, a lasy prywatne 11 679,8 ha. Pod względem administracyjnym praktycznie cały obszar województwa podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach.

Lasy w województwie opolskim, podobnie jak w całym kraju, występują głównie na terenach o najślabszych glebach, co po części znajduje odzwierciedlenie w układzie typów siedliskowych lasu. W strukturze siedliskowej lasów przeważają siedliska borowe stanowiąc 51,8% wszystkich siedlisk, w większości charakterystyczne dla siedlisk nizinnych. Siedliska wyżynne, lasowe (3,2%) i górskie nizinne i lasowe (1,1%) charakterystyczne są dla południowych obszarów województwa.

Struktura siedliskowa w pewnym stopniu pozostaje niezgodna z potencjalną roślinnością - na powierzchni ok. 17% siedlisk żyznych, lasowych, rosną drzewostany iglaste, borowe (w obrębie Nadleśnictwa Kluczbork, Olesno, Namysłów wskaźnik ten dochodzi do 30%). Na ok. 71,7% powierzchni dominują drzewostany iglaste, z sosną jako gatunkiem dominującym. Najwyższy udział gatunków iglastych (ponad 90%) występuje w nadleśnictwach: Lubliniec, Olesno, Zawadzkie i byłe nadleśnictwo Krasiejów, najmniejszy, poniżej 70% występuje w nadleśnictwie: Prudnik, Tułowice i Brzeg, przy czym struktura gatunkowa drzewostanów poprawia się (w latach 1990-2010 o ponad 10% zwiększył się udział gatunków liściastych).

W strukturze wiekowej dominują drzewostany stosunkowo młode I-III klasy wieku (do 60 lat), zajmujące ok. 57,4% powierzchni, drzewostany dojrzałe powyżej 80 lat stanowią ok. 23,3% powierzchni lasów.

Na terenie województwa opolskiego znajduje się fragment Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Rychtaleskie”. Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Rychtaleskie” o ogólnej powierzchni 47,9 tys. ha utworzono w 1996 roku. W jego skład wchodzi nadleśnictwa: Antonin i Syców należące do RDLP Poznań oraz Leśny Zakład Doświadczalny w Siemianicach, który jest jednostką organizacyjną Akade-

mii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu. Południowa część Kompleksu, o powierzchni ok. 2500 ha, położona jest na obszarze gmin: Byczyna, Wołczyn i Kluczbork.

Uwzględnienie w gospodarce leśnej ekologicznych i społecznych funkcji lasu, określanych jako pozaprodukcyjne, znalazło wyraz w wyróżnieniu lasów o charakterze ochronnym. Łączna powierzchnia lasów ochronnych w województwie opolskim (na dzień 31.12.2011 r.) wynosi 149,4 tys. ha, co stanowi 59,9% całkowitej powierzchni leśnej w województwie, z czego najczęściej zajmują lasy w strefie oddziaływania przemysłu - 65,9 tys. ha, wodochronne – 58,9 tys. ha oraz w miastach i wokół miast – 16,3 tys. ha.

Województwo opolskie, wraz z sąsiadującymi województwami: dolnośląskim i śląskim, charakteryzuje się jednym z najwyższych w Polsce i w Europie zagrożeniem przez czynniki antropogeniczne. Wśród czynników antropogenicznych istotne źródło zagrożenia stanowią emisje szkodliwych gazów i pyłów, w szczególności SO_2 i NO_x , powodujące uszkodzenia koron drzew, wyrażające się ubytkiem aparatu asymilacyjnego. Praktycznie wszystkie lasy w województwie (94,4%) wykazują uszkodzenia na skutek zanieczyszczeń pyłowo-gazowych powietrza (najwyższy odsetek w kraju). Jest to konsekwencją położenia Opolszczyzny w strefie największych zagrożeń emisjami gazów i pyłów w kraju, a także nieprawidłowej struktury gatunkowej drzewostanów. Średni stopień defoliacji drzewostanów na obszarze województwa utrzymuje się na poziomie 25%. Jest to najwyższy odsetek w Polsce (śr. kraj. 20,8%).

Zasoby drzewne (grubizna) w lasach ogółem wynoszą 65 224,5 tys. m^3 , w tym w zarządzie Lasów Państwowych 61 930,5 tys. m^3 , a w lasach prywatnych 3 294 tys. m^3 . Zasobność drzewostanów w lasach publicznych wynosi ok. 267 m^3/ha , a w lasach prywatnych 286 m^3/ha . Pozyskanie drewna (grubizny) w 2011 r. wynosiło 1 304,1 tys. m^3 , w tym grubizny iglastej 1 053,2 tys. m^3 , a grubizny liściastej 250,9 tys. m^3 , w tym w lasach publicznych 1281,2 tys. m^3 , a w lasach prywatnych 22,9 tys. m^3 .

Zmiany zasobów leśnych 2006-2011

W latach 2006-2011 na terenie 14 nadleśnictw położonych w granicach województwa opolskiego prowadzone były prace związane z zalesieniami i odnową drzewostanu. W okresie tym zalesionych zostało ok. 1050,5 ha gruntów, co pozwoliło na wzrost wskaźnika lesistości województwa o 0,10%, tj. do wartości 26,50% powierzchni gruntów leśnych ogółem (*Tabela 14*). Największe zalesienia przeprowadzono w powiatach: namysłowskim (249,4 ha), nyskim (235,3 ha), brzeskim (180,4 ha) i opolskim (99,9 ha).

Jedynymi obszarami, na których odnotowano spadek lesistości są powiaty nyski (ubytek ok. 83,8 ha) i prudnicki (ubytek 24,1 ha) (*Tabela 16*).

Prowadzone od początku lat 90-tych prace związane z modernizacją polskiej gospodarki oraz systematyczna przebudowa drzewostanów leśnych doprowadziła do spadku powierzchni lasów ochronnych w nadleśnictwach województwa o 0,7 pkt %. Symptomatyczne jest zmniejszenie powierzchni lasów uszkodzonych przez przemysł (o 1,3 pkt %), korzystne jest natomiast zwiększenie zdolności retencyjnych (wzrost powierzchni lasów wodochronnych) oraz rekreacyjnych lasów, stanowiących zaplecze rekreacyjne dla miast.

Tabela 14. Powierzchnia lasów ochronnych w latach 2006-2011

rok	[ha]	% pow. lasów	w zarządzie Lasów Państwowych					las		
			razem	glebochr.	wodochr.	uszkodz. przez przemysł	podmiejskie	prywatne	gminne	
									razem	w tym w miastach i wokół miast
[ha]										
2006	150 596	60,6	148 514	1 258	58 184	66 759	16 354	1 329	753	460
2011	149 382	59,9	148 165	1 255	58 407	65 930	16 384	431	787	484

Źródło: *Ochrona środowiska 2007. GUS Warszawa, 2008*
Ochrona środowiska 2011. GUS Warszawa, 2012

Gospodarka leśna i prowadzona w latach 2006-2011 przebudowa drzewostanów doprowadziła do wzrostu zasobów drzewnych w lasach pozostających w zarządzie Lasów Państwowych o ok. 9548 ha (ok. 18,2%), osiągając wskaźnik jednostkowy 267 m³/ha lasu i w obrębie lasów prywatnych o ok. 152 ha (ok. 4,8%), osiągając wskaźnik jednostkowy 286 m³/ha lasu.

Zwiększeniu zasobów drzewnych towarzyszył, nieproporcjonalny do wzrostu zasobów drzewnych, wzrost pozyskania drewna o ok. 296 792 m³ (ok. 29,5%).

Tabela 15. Zasoby drzewne i pozyskanie drewna w lasach województwa opolskiego w latach 2006-2011

Rok	zasoby drzewne w zarządzie Lasów Państwowych		las prywatne		pozyskanie drewna		
	grubizna ogółem tys. [m ³]	grubizna ogółem [m ³ /ha]	grubizna ogółem [tys. m ³]	grubizna ogółem m ³ /ha	grubizna ogółem [m ³]	grubizna iglasta [m ³]	grubizna liściasta [m ³]
2006	52 382,2	229	3 142	268	1 007 273	806 851	200 422
2011	61 930,5	267	3 294	286	1 304 065	1 053 188	250 877

Źródło: *Ochrona środowiska 2007. GUS Warszawa, 2008*
Ochrona środowiska 2011. GUS Warszawa, 2012

Tabela 16. Powierzchnia gruntów leśnych i lasów w latach 2006-2011

Lp.	powiat	powierzchnia gruntów leśnych						powierzchnia lasów																	
		ogółem			lesistość			lasy publiczne			lasy prywatne			lasy ogółem			lasy publiczne			lasy prywatne					
		2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011		
		[ha]																							
1	brzeski	16669,9	16903,7	18,5	18,8	16358,9	16489,7	311,0	414,0	16234,8	16480,4	-	16066,4	-	414,0	-	414,0	-	414,0	-	414,0	-	414,0	-	414,0
2	kluczborski	26058,3	26074,4	29,7	29,8	25587,6	25594,5	470,7	479,9	25298,2	25361,9	-	24882,0	-	479,9	-	479,9	-	479,9	-	479,9	-	479,9	-	479,9
3	namysłowski	21055,1	21177,2	27,3	27,4	20722,0	20742,1	331,1	435,1	20416,0	20523,6	-	20088,5	-	435,1	-	435,1	-	435,1	-	435,1	-	435,1	-	435,1
4	nyski	15565,3	15649,1	12,5	12,5	14617,7	14670,5	947,6	978,6	15245,1	15284,1	-	14305,5	-	978,6	-	978,6	-	978,6	-	978,6	-	978,6	-	978,6
5	prudnicki	6632,0	6607,9	11,3	11,3	6451,5	6453,2	180,5	154,7	6477,1	6436,0	-	6281,3	-	154,7	-	154,7	-	154,7	-	154,7	-	154,7	-	154,7
6	głubczycki	4208,6	4324,7	6,1	6,3	3940,4	4028,7	268,2	296,0	4133,8	4239,0	-	3943,0	-	296,0	-	296,0	-	296,0	-	296,0	-	296,0	-	296,0
7	kędzierzyńsko-kozielski	15135,2	15171,3	23,4	23,5	14755,2	14769,3	380,0	402,0	14617,2	14676,2	-	14274,3	-	402,0	-	402,0	-	402,0	-	402,0	-	402,0	-	402,0
8	krapkowicki	10767,9	10825,1	23,6	23,8	10264,9	10305,5	503,0	519,6	10441,1	10495,6	-	9976,0	-	519,6	-	519,6	-	519,6	-	519,6	-	519,6	-	519,6
9	oleski	34981,9	35033,9	35,1	35,2	30618,9	30661,9	4363,0	4372,0	34190,7	34244,5	-	29872,5	-	4372,0	-	4372,0	-	4372,0	-	4372,0	-	4372,0	-	4372,0
10	opolski	72517,3	72737,2	44,4	44,6	70428,3	70534,1	2089,0	2203,1	70462,3	70695,3	-	68492,2	-	2203,1	-	2203,1	-	2203,1	-	2203,1	-	2203,1	-	2203,1
11	strzelecki	30980,8	31017,0	40,5	40,5	29637,8	29655,9	1343,0	1361,1	30123,3	30152,9	-	28791,8	-	1361,1	-	1361,1	-	1361,1	-	1361,1	-	1361,1	-	1361,1
12	m. Opole	934,6	948,1	9,4	9,5	883,6	884,3	51,0	63,8	908,3	921,8	-	858,0	-	63,8	-	63,8	-	63,8	-	63,8	-	63,8	-	63,8
13	województwo	255506,8	256469,4	26,4	26,5	244266,7	244789,5	11240,1	11679,9	248547,9	249511,1	-	237831,3	-	11679,9	-	11679,9	-	11679,9	-	11679,9	-	11679,9	-	11679,9
	województwo	255506,8	256469,4	26,4	26,5	244266,7	244789,5	11240,1	11679,9	248547,9	249511,1	-	237831,3	-	11679,9	-	11679,9	-	11679,9	-	11679,9	-	11679,9	-	11679,9

Źródło: Ochrona środowiska 2007. GUS Warszawa, 2008
Ochrona środowiska 2011. GUS Warszawa, 2012

1.3.1.4. Zasoby surowców mineralnych

Ogólna charakterystyka bazy surowcowej województwa opolskiego

Intensywne prace geologiczne w zakresie poszukiwania złóż doprowadziły do udokumentowania znaczącej, regionalnej bazy surowców mineralnych. Aktualna baza surowców mineralnych województwa opolskiego obejmuje następujące grupy:

- surowce inne (skalne):
  - wapień i margle dla przemysłu cementowego i wapienniczego,
  - surowce ilaste do produkcji cementu,
  - kamienie łamane i bloczne (kamienie drogowe i budowlane),
  - piaski i żwiry (kruszywa naturalne),
  - piaski podsadzkowe,
  - piaski kwarcowe do produkcji betonów komórkowych i cegły wapienno-piaskowej,
  - piaski formierskie,
  - surowce ilaste ceramiki budowlanej,
  - łupki fyllitowe,
  - torfy.
- surowce energetyczne:
  - węgle brunatne.

Surowce występujące na terenie województwa należą w większości do grupy surowców pospolitych na terenie całego kraju i są surowcami cennymi w skali lokalnej. Żadne ze złóż nie jest zaliczane do złóż strategicznych dla państwa (surowce energetyczne i rudy metali).

Jedynie surowce wapienne wykorzystywane przez przemysł wapienniczy i cementowy zalicza się do surowców podstawowych dla gospodarki regionu i kraju, a ich wydobycie sytuuje województwo odpowiednio na 2. i 3. miejscu w kraju. Znaczniejszy udział w produkcji krajowej mają również złoża kamieni łamanych i blocznych oraz piasków podsadzkowych (6. i 4. miejsce w kraju).

Tabela 17. Zasoby i wydobycie kopalin woj. opolskiego na tle krajowej bazy surowcowej – stan 31.12.2011 r.

Lp.	Grupa surowców	Udział w krajowych zasobach geologicznych bilansowych [%]	Udział w krajowym wydobyciu [%]
1.	Wapień i margle - dla przemysłu cementowego - dla przemysłu wapienniczego	6,94 10,02	20,41 19,72
2.	Surowce ilaste do produkcji cementu	0,14	0
3.	Kamienie łamane i bloczne	1,10	0,82
4.	Piaski i żwiry	8,24	3,28
5.	Piaski podsadzkowe	17,44	10,94
6.	Piaski kwarcowe	10,71	8,21
7.	Piaski formierskie	9,30	0
8.	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	2,87	5,02
9.	Łupki filtracyjne	100,00	100,00
10.	Węgiel brunatny	0,01	0
11.	Torf	$1,3 \times 10^{-6}$	0

Źródło: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII.2011 r.”, PIG, 2012 r.

Zasoby złóż surowców i ich zagospodarowanie

Aktualnie, wg stanu na dzień 31.12.2011 r. baza surowcowa województwa opolskiego obejmuje 260 udokumentowanych złóż surowców mineralnych.

Wśród udokumentowanych złóż zdecydowanie dominują złoża piaszczysto-żwirowe, surowców ilastych dla potrzeb ceramiki budowlanej oraz kamienia boczne i łamane – stanowią one ponad 85% wszystkich złóż udokumentowanych na obszarze województwa.

Geologiczne zasoby bilansowe złóż wynoszą 3 494 954,9 tys. ton i 58 118 tys. m³ (sur. ilaste dla ceramiki budowlanej), zasoby przemysłowe 1 045 011,5 tys. ton i 9 534 tys. m³ (sur. ilaste dla ceramiki budowlanej), przy czym największe zasoby geologiczne i przemysłowe udokumentowano w grupie piasków i żwirów oraz wapieni i margli dla przemysłu cementowego i wapienniczego.

Według stanu na dzień 31.12.2011 r. bieżącej eksploatacji podlega 80 złóż, pozostałe 180 stanowią złoża nieeksploatowane o różnym stopniu udokumentowania lub których eksploatację zaniechano. Najwięcej złóż eksploatowanych jest w grupie piasków i żwirów (53 złoża, w tym 9 okresowo), kamieni łamanych i bocznych (8 złóż) oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej (7 złóż, w tym 2 okresowo).

Cechą charakterystyczną złóż surowców skalnych występujących na terenie województwa opolskiego są wysokie walory jakościowe i dogodne warunki geologiczno-górniczne. Świadczy o tym zdecydowana przewaga zasobów bilansowych nad zasobami pozabilansowymi większości złóż tj. spełnienie kryteriów bilansowości pod względem grubości nadkładu i miąższości serii złożowej, a także pod względem wysokich parametrów jakościowych surowców. Wysokie są również wskaźniki wykorzystania większości złóż we wszystkich grupach surowców. Wyżej wymienione cechy świadczą o dobrej dostępności złóż do eksploatacji oraz opłacalności w podejmowaniu wydobycia.

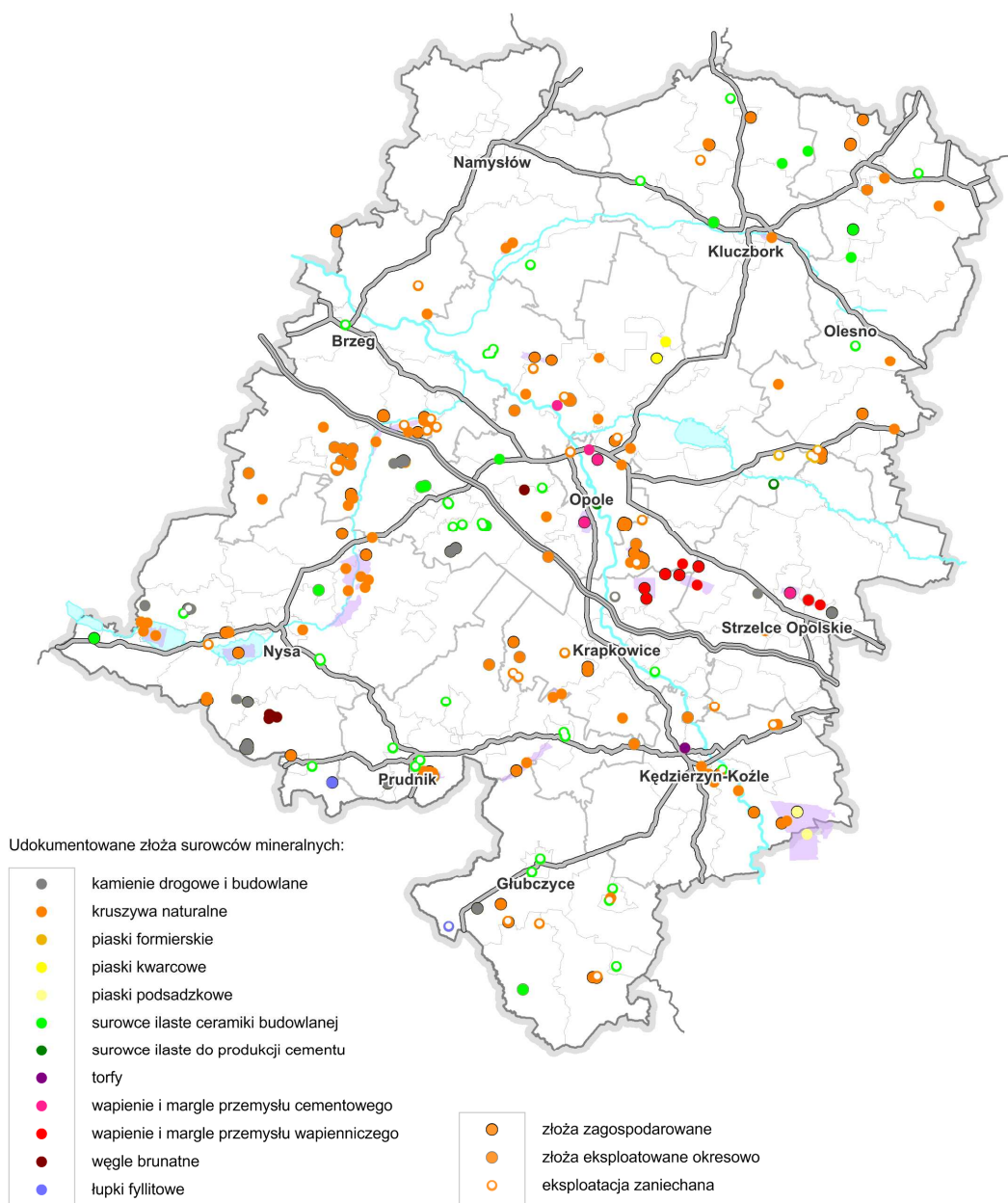
Tabela 18. Zasoby złóż kopalin udokumentowanych w województwie opolskim 2006-2011

grupa surowców	jednostka	ilość złóż						zasoby			
		ekspl.		nieekspl.		ogółem		geologiczne bilansowe		przemysłowe	
		2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011
wapienie i margle	tys. ton	5	5	2	3	7	8	849 602	871 144	611 818	612 648
-dla przemysłu cementowego		4	4	3	3	7	7	587 960	561 588	241 500	239 025
-dla przemysłu wapienniczego											
surowce ilaste do produkcji cement.	tys. ton	0	0	2	2	2	2	406	406	0	0
kamienie łamane i bloczne	tys. ton	8	8	7	6	15	14	91 747	114 429	45 600	26 200
piaski i żwiry	tys. ton	35	53	84	115	119	168	1358897	1420419	162 037	96 061
piaski podsadzkowe	tys. ton	1	1	1	1	2	2	742 194	459 109	112 534	66 238
piaski kwarcowe	tys. ton	1	1	3	3	4	4	28 845	15 608	5 051	26 570
piaski formierskie	tys. ton	2	0	5	6	7	6	32 585	31 315	23 484	0
surowce ilaste ceramiki budowlanej	tys. m ³	11	7	35	36	46	43	61 427	58 118	16 011	9 534
łupki fyllitowe	tys. ton	1	1	1	2	2	3	11 134	18 082	2 461	2 183

		ilość złóż						zasoby			
węgiel brunatny	tys. ton	0	0	2	2	2	2	2 567	2 567	0	0
torf	tys. ton	0	0	1	1	1	1	288	288	0	0
Razem	tys. ton tys. m ³	68	80	146	180	214	260	3706225 61427	3494955 58118	1204485 16011	1045012 9 534

Źródło: Bilans zasobów kopalni i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.XII.2005 r. PIG 2006 r.
Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce wg stanu na 31.XII.2011 r. PIG 2012 r.

Mapa 16. Zasoby surowców mineralnych w województwie opolskim (rejonów występowania)

Źródło: Opracowanie własne

Do najbogatszych w udokumentowane i eksploatowane złoża surowców mineralnych należą powiaty: opolski, oleski i nyski; najuboższa baza surowcowa występuje na terenie powiatu namysłowskiego i głubczyckiego. Największe zasoby bilansowe udokumentowano na terenie powiatów opolskiego, nyskiego, kędzierzyńsko-kozielskiego, krapkowickiego i strzeleckiego, jednak z uwagi na przydatność do eksploatacji przodują powiaty krapkowicki, opolski i strzelecki (tzw. opolski obszar surowcowy). Powiaty północne cechują się bardzo niskim poziomem udokumentowania surowców i najniższą przydatnością do eksploatacji. Pod względem wydobywania przoduje powiat krapkowicki, opolski i strzelecki, co związane jest z jedną z największych w kraju eksploatacją surowców węglanowych.

Zmiany w stanie udokumentowania surowców mineralnych

W okresie 2006-2011 nastąpiły nieznaczne zmiany w stanie udokumentowania złóż, ich zasobów geologicznych oraz wielkości eksploatacji. Generalnie w okresie tym nastąpił umiarkowany wzrost ilości udokumentowanych złóż (46 złóż), przy równoczesnym, nieznacznym spadku bilansowych zasobów geologicznych (o ok. -5,7%) i przemysłowych (o ok. -13,2%). Charakterystykę zmian ilości udokumentowanych złóż i zasobów geologicznych przedstawiono w Tabeli 19. Największy wzrost w udokumentowaniu nowych złóż surowcowych wystąpił w przypadku kamieni łamanych i blocznych oraz piasków i żwirów, natomiast w przypadku surowców ilastych dla potrzeb ceramiki budowlanej odnotowano nieznaczny ubytek. Pod względem ilościowym zaznaczył się wyraźny wzrost zasobów geologicznych w przypadku kamieni łamanych i blocznych.

Tabela 19. Zmiany w stanie udokumentowania, zasobach i eksploatacji surowców mineralnych 2006-2011

lp.	wyszczególnienie	2006 r.	2011 r.	zmiana stanu 2006-2011 [szt.]; [%]
1	2	3	4	5
ilość złóż udokumentowanych [szt.]				
1	kamienie łamane i bloczne	15	14	- 1
2	piaski i żwiry	119	168	+ 49
3	surowce ilaste ceramiki budowlanej	46	43	- 3
4	wapienie i margle dla przemysłu cementowego	7	8	+ 1
5	wapienie i margle dla przemysłu wapienniczego	7	7	0
	ogółem	214	260	+ 46
zasoby geologiczne [tys. ton]				
1	kamienie łamane i bloczne	91 747	114 429	+ 24,7%
2	piaski i żwiry	1 358 897	1 420 419	+ 4,5%
3	surowce ilaste ceramiki budowlanej [tys. m ³]	61 427	58 118	- 5,4%
4	wapienie i margle dla przemysłu cementowego	849 602	871 144	+ 2,5%
5	wapienie i margle dla przemysłu wapienniczego	587 960	561 588	- 4,5%

lp.	wyszczególnienie	2006 r.	2011 r.	zmiana stanu 2006 -2011 [szt.]; [%]
1	2	3	4	5
	ogółem tys. ton	3 706 225	3 494 955	- 5,7%
	tys. m ³	61 427	58 118	- 5,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

„Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2005 r.”, PIG, 2006 r.

„Bilansu Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII.2011 r.” PIG 2012 r.

Zmiany w udokumentowaniu obejmują między innymi:

- w grupie kamieni łamanych i blocznych – udokumentowane: złoża bazaltu Ameryka (pow. opolski), złoża granitu (Maciejowice I, pow. Nysa), złoża gnejsu (Maciejowice I, pow. Nysa), złoża wapienie (Centawa, pow. strzelecki), Szymiszów (pow. strzelecki – przerejestrowanie z grupy wapieni dla potrzeb produkcji wapna);
- w grupie łupków fyllitowych – udokumentowane - Dewon – Pokrzywna 2 (pow. nyski);
- w grupie surowców ilastych ceramiki budowlanej – udokumentowane: złożo Boroszów (pow. oleski), Kobylice III (pow. kędzierzyńsko-kozielski), wyrejestrowane - Czerwone Osiedle 1 (pow. oleski);
- w grupie wapieni i margli dla przemysłu cementowego – udokumentowane - złożo Tarnów Opolski Wschód (pow. opolski);
- w grupie wapieni i margli dla przemysłu wapienniczego – udokumentowane - złożo Tarnów Opolski Wschód (pow. opolski);
- w grupie piasków i żwirów:
  - złoża udokumentowane, nowe – Baborów 1 (pow. głubczycki), Byczyna (pow. kluczborski), Bierawa I (pow. kędzierzyńsko-kozielski), Bodzanów (pow. nyski), Brynica I, Brynica II (pow. opolski), Bzionków (pow. Olesno), Chróścice IV (pow. opolski), Dębowa 2 (pow. Kędzierzyńsko-kozielski), Drogoszów-Jasienica (pow. nyski), Głębocko I-1, Głębocko II (pow. brzeski), Główczyce (pow. oleski), Gola Grodkowska (pow. brzeski), Jakubowice I (pow. kluczborski), Kałków I, Kałków II, Kałków III, Kałków-Barbara, Kałków-Ewa, Kałków-Julia, Kałków-Wiktoria (pow. nyski, Kępa 2, Kępa 3, Kępa 4 (pow. opolski), Kopice 2, Kopice 2-1 (pow. nyski, Kosorowice, Kosorowice II, Kosorowice III, Kosorowice IV, Kosorowice V, Kosorowice VI, Kosorowice-Przywory (pow. opolski), Kujawy 1 (pow. krapkowicki), Lubotyń II, Lubotyń III (pow. głubczycki), Łomnica (pow. oleski), Malina (pow. opolski), Malerzowice II (pow. nyski), Myślina IV, Myślina VII, Myślina IX, Myślina VIII (pow. strzelecki), Nowe Kolnie (pow. brzeski), Przywory I (pow. opolski), Raclawice Śląskie (pow. krapkowicki), Radawie 1 (pow. oleski), Roźniątów (pow. strzelecki), Sarny Pola IIa-2, Sarny Pola IIa-1 (pow. brzeski), Skrzypiec, Skrzypiec III, Skrzypiec IV (pow. prudnicki), Stroszowice, Strzegów (pow. brzeski), Twardawa 2 (pow. prudnicki), Wierzba (pow. brzeski), Więcmierzycy (pow. brzeski), Wójcie 1, Wójcie 2 (pow. nyski), Zdziechowice (pow. oleski), Zubrzyce 2 (pow. głubczycki), Żelazna, Żelazna II (pow. brzeski), Żytniów (pow. oleski),
  - złoża wyrejestrowane – Dziergowice II (pow. kędzierzyńsko-kozielski), Kępa 2, Kępa 3 (pow. opolski), Kotłarnia Zachód (pow. kędzierzyńsko-kozielski), Kowale (pow. oleski), Myślina V (pow. strzelecki), Proślice (pow. kluczborski), Radostynia (pow. prudnicki), Siołkowice 2 (pow. opolski).

1.3.1.5. Użytkowanie ziemi

Ogólna charakterystyka użytkowania terenu w województwie

Zagospodarowanie przestrzeni odzwierciedla przede wszystkim strukturą użytkowania gruntów. Powierzchnia geodezyjna gruntów ogółem w województwie opolskim według stanu na dzień 31.11.2011 r. wynosi 941 187 ha, co stanowi ok. 3,0% powierzchni Polski (Tabela 20).

Tabela 20. Zmiany w strukturze użytkowania ziemi w województwie opolskim 2006-2011

Lp.	Rodzaj użytkowania	Powierzchnia		Powierzchnia [ha]	
		2006		2011	
		[ha]	%	[ha]	%
1	Powierzchnia geodezyjna ogółem	941 167		941 187	
2	użytki rolne	607 564	64,5 %	603 216	64,1
	w tym:				
3	grunty orne	482 748		491 633	
4	sady	3 871		3 446	
5	łąki trwałe	75 799		68 248	
6	pastwiska trwałe	22 092		18 282	
7	grunty rolne zabudowane	14 279		13 136	
8	grunty pod stawami	3 705		4 081	
9	grunty pod rowami	5 070		4 360	
10	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	259 688	27,6	262 047	27,8
	w tym:				
11	grunty leśne	256 380		258 246	
12	grunty zadrzewione i zakrzewione	3 308		3 801	
13	grunty zabudowane i zurbanizowane	54 137	5,8	56 224	6,0
	w tym:				
14	tereny mieszkaniowe	8 033		9 535	
15	tereny przemysłowe	4 663		4 819	
16	inne tereny zabudowane	2 544		3 139	
17	tereny zurbanizowane niezabudowane	2 181		2 280	
18	tereny rekreacji i wypoczynku	3 602		3 513	
19	drogi	26 686		26 717	
20	tereny kolejowe	3 774		3 791	
21	inne tereny komunikacyjne	329		272	
22	grunty pod wodami powierzchniowymi	11 594	1,2	12 304	1,3
	w tym:				
23	grunty pod wodami płynącymi	10 736		11 520	
24	grunty pod wodami stojącymi	858		784	
25	użytki kopalne	2 325	0,25	2 158	0,23
26	użytki ekologiczne	369	0,04	402	0,04
27	nieużytki	3 858	0,41	4 004	0,43
28	tereny różne	3 957	0,42	2 990	0,32

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Analiza zmian w bilansie użytkowania powierzchni wskazuje na postępujący proces ubytku powierzchni biologicznie czynnych, użytkowanych gospodarczo (użytki rolne) kosztem terenów trwale przekształconych (tereny zabudowane i zurbanizowane, tereny komunikacyjne). Zaznaczyć należy, że obserwowane są niewielkie korzystne zmiany wynikające z rekultywacji i rewitalizacji powierzchni ziemi i zagospodarowywania terenów o niskiej wartości użytkowej (zalesienia gruntów, wzrost powierzchni gruntów pod wodami, spadek użytków kopalnych).

Przekształcenia powierzchni ziemi

Wzrost gospodarczy województwa, oczekiwania społeczeństwa zaspokajania potrzeb rozwojowych i poszukiwania przewag konkurencyjnych wobec innych terenów, skutkuje postępującym ubytkiem powierzchni biologicznie czynnych – terenów rolnych i leśnych – i ich przeznaczaniem na cele użytkowe.

W 2011 r. na obszarze województwa z produkcji rolnej i leśnej wyłączono ok. 57 ha gruntów, w tym 36 ha gruntów rolnych, z przeznaczeniem na cele eksploatacji kopalni i zabudowy mieszkalnej (Tabela 21).

W okresie raportowania 2006-2011 łączna powierzchnia przekształceń wynosiła 373 ha, w tym gruntów rolnych aż 255 ha, głównie z przeznaczeniem na cele budownictwa mieszkaniowego i eksploatację surowców mineralnych (Tabela 22).

Tabela 21. Grunty rolne i leśne wyłączone z produkcji 2006-2011

lp.	Wyłączenia gruntów	2011	2006-2011
1	Ogółem, w tym:	57	373
2	grunty rolne	36	255
3	grunty leśne	21	118

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 22. Grunty rolne i leśne wyłączone z produkcji 2006-2011

lp.	Wyłączenia gruntów	2011	2006-2011
1	Ogółem, w tym:	57	373
2	tereny komunikacyjne	1	13
3	tereny osiedlowe	12	149
4	tereny przemysłowe	5	14
5	użytki kopalne	28	157
6	zbiorniki wodne	0	1
7	inne	11	39

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Dewastacja i degradacja powierzchni ziemi związana jest przede wszystkim z eksploatacją surowców mineralnych. Województwo jako region zasobny w surowce podlegające intensywnej eksploatacji jest również obszarem występowania otwartych wyrobisk eksploatacyjnych i składowania napowierzchniowego nagromadzonego surowca. łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych od lat utrzymuje się na w miarę stabilnym poziomie, z lekką tendencją zmniejszania się powierzchni przekształconych i wzrostem powierzchni zrehabilitowanych i zagospodarowanych dla celów użytkowych (Tabela 23 i 24).

Tabela 23. Grunty zdewastowane i zdegradowane, wymagające rekultywacji 2006-2011

lp.	Wyłączenia gruntów	2006	2011
1	Ogółem, w tym:	3 300	3 115
2	grunty zdewastowane	2 933	2 737
3	grunty zdegradowane	367	378

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 24. Grunty zdewastowane i zdegradowane, zrehabilitowane i zagospodarowane 2006-2011

lp.	Wyłączenia gruntów	2011	2006-2011
1	grunty zrehabilitowane	271	494
2	grunty zdewastowane	17	75

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

1.3.1.6. Obszary chronione

Charakterystyka stanu

Powierzchnia terenów przyrodniczych podlegająca ochronie prawnej na obszarze województwa opolskiego wynosiła, wg stanu na dzień 31.12.2012 r., ok. 273 236,4 ha, co stanowi ok. 29,0% powierzchni województwa.

Przyrodnicze obszary chronione województwa opolskiego tworzą regionalny system obszarów i obiektów chronionych, w skład którego wchodzi formy ochrony przyrody²⁹ wymienione w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2004 r., nr 92, poz. 880 z późn. zm.) powiązane spójnym systemem korytarzy ekologicznych.

W skład systemu wchodzi:

- ❑ 3 parki krajobrazowe (PK „Góry Opawskie”, PK „Góra Św. Anny” i „Stobrawski Park Krajobrazowy”), zajmujące powierzchnię ok. 62 590,5 ha;
- ❑ 9 obszarów chronionego krajobrazu („Otmuchowsko-Nyski”, „Wronin-Maciowakrze”, „Rejon Mokre-Lewice”, „Las Głubczycki”, „Łęg Zdieszowicki”, „Lasy Stobrawsko-Turawskie”, „Bory Niemodlińskie”, „Grodziec” i „Załęcze-Polesie”) o łącznej powierzchni ok. 192 309,1;
- ❑ 4 obszary Natura 2000 (obszary specjalnej ochrony (OSO) „Grądy Odrzańskie”, „Jezioro Turawskie”, „Zbiornik Nyski” i „Zbiornik Otmuchowski”) o łącznej powierzchni 14 161,1 ha; w najbliższych latach należy oczekiwać utworzenia przez Ministra Środowiska kolejnych 19 specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO), o łącznej powierzchni ok. 27 175,4 ha, którym do 31.12.2012 r. KE nadała status obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty;
- ❑ 36 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 919,2 ha;
- ❑ 13 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, o łącznej powierzchni 2 797,1 ha;
- ❑ 9 stanowisk dokumentacyjnych, o łącznej powierzchni ok. 19,1 ha;
- ❑ 96 użytków ekologicznych, o łącznej powierzchni ok. 709,5 ha.

Powiązania przestrzenne obszarów przyrodniczych realizowane są przez system korytarzy ekologicznych, ustalonych w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* oraz częściowo w studiach uwarunkowań i kierunkach zagospodarowania przestrzennego gmin (SUiKZP) i w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (mpzp).

System ten³⁰ obejmuje:

- podsystem korytarzy dolinnych, w tym:
  - korytarze sieci ekologicznej ECONET-PL, w tym:
    - 1 korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym – dolina rzeki Odry
    - 2 korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym – dolina rzeki Nysy Kłodzkiej i Prosnysy,

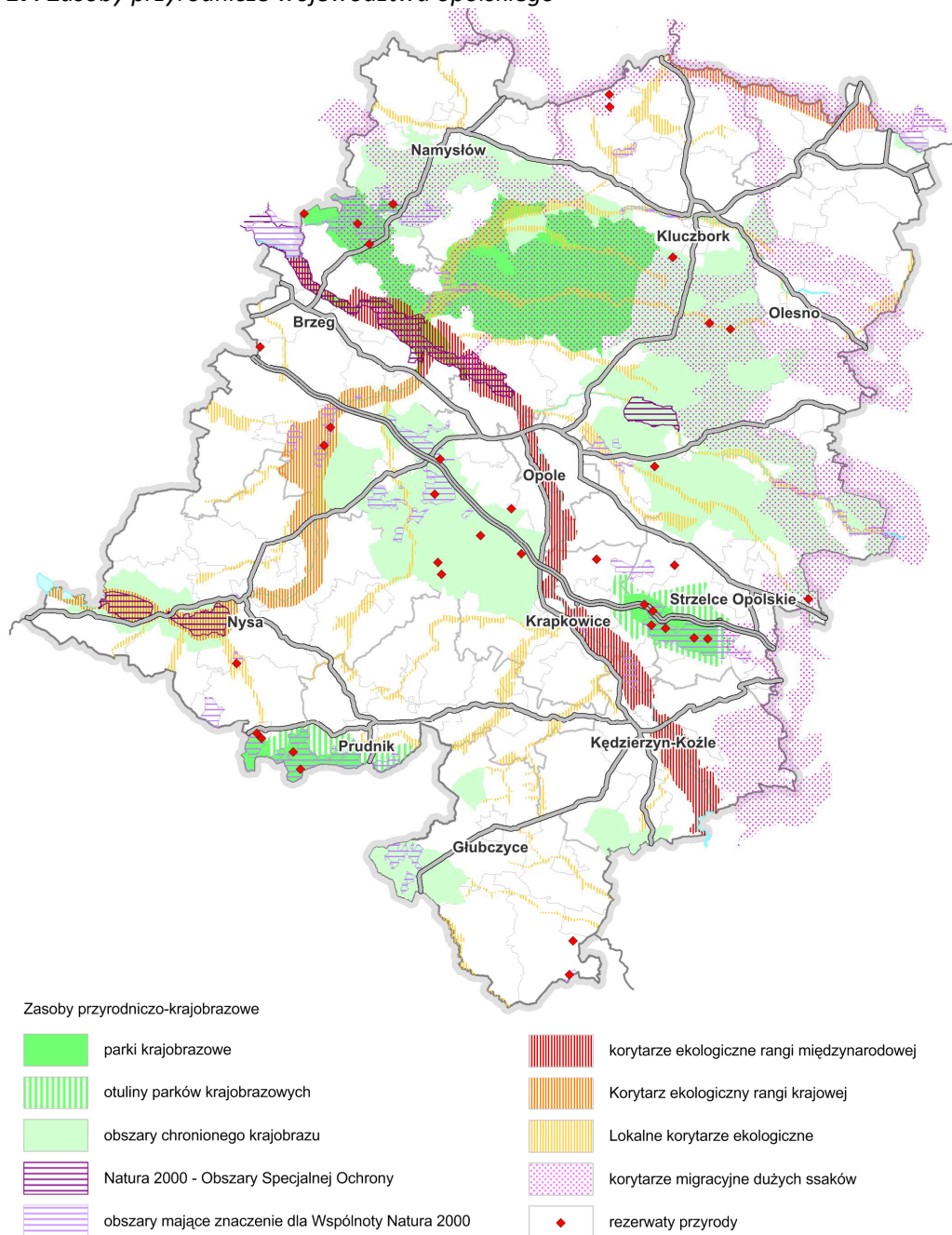
²⁹ w myśl ustawy formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

³⁰ system jest konstrukcją planistyczną; w celu przypisania mu obligatoryjności wymagane jest wprowadzenia do dokumentów planistycznych gmin

- 22 korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym (ogólno wojewódzkim i międzygminnym), proponowane do utworzenia w formie obszarów chronionego krajobrazu, wykorzystujące doliny rzeczne: Białej Głuchołaskiej, Ścinawy Niemodlińskiej, Białej, Prudnika, Osobłogi, Straduni, Troi, Psiny, Opawicy, Widawy, Łomnicy i Liswarty, Prawy, Wołczyńskiej Strugi (Wołczyńskiego Potoku), Suchej, Jemielnicy, Starej Strugi, Cielnicy, Grodkowskiej Strugi, Przyleskiego Potoku, Widnej, Świdnej, Potoku Cisek,
- podsystem lądowych korytarzy migracyjnych dla dużych ssaków (wg koncepcji ZBS PAN w Białowieży), obejmujący na obszarze województwa opolskiego Południowo-Centralny oraz Południowy Korytarz Ekologiczny.

Mapa 17. Zasoby przyrodnicze województwa opolskiego

Źródło: Opracowanie własne

Zmiany obszarów chronionych w latach 2006-2011

W okresie 2006-2012 na terenie województwa opolskiego nastąpiły nieznaczne zmiany powierzchni terenów objętych ochroną prawną.

Powierzchnia terenów przyrodniczych podlegająca ochronie prawnej wg stanu na dzień 01.01.2006 r. wynosiła ok. **265 698,5 ha**, co stanowi ok. **28,2%** powierzchni województwa.

W związku z utworzeniem w okresie 2006-2012 nowych form ochrony przyrody, tj:

- rezerwatu przyrody Barucice (gm. Lubsza), Srebrne Źródło (gm. Chrzastowice), Olszak (gm. Głuchołazy),
- obszarów Natura 2000 (ostoje ptasie – Jezioro Turawskie (gm. Ozimek, gm. Turawa), Zbiornik Otmuchowski (gm. Otmuchów) i Zbiornik Nyski (gm. Nysa)),
- obszaru chronionego krajobrazu „Załęcze – Polesie” (gm. Rudniki),
- zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Pradolina i źródlika rzeki Stobrawy” (gm. Olesno),
- użytków ekologicznych „Rozalia” (gm. Wołczyn), Łąki w Nowej Wsi Królewskiej i Grudzicki Grąd (m. Opole), Puchacz (gm. Popielów), Bagna (gm. Kolonowskie) i Szczyrkowiska (gm. Kolonowskie), Kamionka Piast (m. Opole), Jelonki (gm. Rudniki),
- stanowisk dokumentacyjnych (6 nowych stanowisk w powiecie brzeskim),
- pomników przyrody (85),

oraz likwidacją rezerwatu przyrody Śmiechowice (gm. Lubsza) oraz użytku ekologicznego Kantorowice (gm. Lewin Brzeski), łączna powierzchnia obszarów przyrodniczych, podlegających ochronie prawnej wg stanu na dzień 31.12.2012 r. zwiększyła się do **273 236,4 ha** (tj. ok. **29,0%** powierzchni ogólnej województwa - *Tabela 25*).

Tabela 25. Formy ochrony przyrody w województwie opolskim – stan 31.12.2012* r.

Lp.	Forma ochrony	Ilość [szt.]		Powierzchnia [ha]		Udział w powierzchni województwa [%]	
		2006	2012*	2006	2012*	2006	2012*
1	Natura 2000 (ustanowione)	1	4	7 879,8	14 161,1	0,84	1,5
2	Parki krajobrazowe	3	3	62 590,5	62 590,5	6,6	6,6
3	Obszary chronionego krajobrazu	8	9	191 402,7	192 309,1	20,34	20,4
4	Rezerwaty przyrody	34	36	783,2	919,2	0,08	0,1
5	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	14	13	2 583,5	2 797,1	0,3	0,3
6	Użytki ekologiczne	89	96	471,1	709,5	0,05	0,1
7	Stanowiska dokumentacyjne	3	9	2,7	19,1	0,00	0,2
8	Pomniki przyrody	574	659				
	Razem			265 698,5	273 236,4	28,2	29,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Rejestr form ochrony przyrody - Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Opolu, 2012

W okresie 2006-2012 na terenie kraju kontynuowane były prace związane z tworzeniem Europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Oprócz utworzonego w 2002 r. obszaru specjalnej ochrony ptaków Grądy Odrzańskie, w 2008 r. wyznaczono w oparciu o Załącznik I Dyrektywy Ptasiej trzy kolejne ostoje ptasie:

- ostoja Jezioro Turawskie,
- ostoja Zbiornik Nyski,
- ostoja Zbiornik Otmuchowski.

W okresie tym, w wyniku przeprowadzonych prac inwentaryzacyjno-analitycznych i konsultacji społecznych, utworzonych zostało kolejnych 19 ostoi siedliskowych (specjalne obszary ochrony SOO), posiadających – do czasu wydania stosownego rozporządzenia przez Ministra Środowiska - status obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Są to:

- SOO Góra św. Anny, SOO Forty Nyskie, SOO Kamień Śląski, SOO Góry Opawskie, SOO Ostoja Sławniowicko-Burgrabicka, SOO Lasy Barucickie, SOO Dolna Małej Panwi, SOO Łęg Zdzieszowicki, SOO Bory Niemodlińskie, SOO Opolska Dolina Nysy Kłodzkiej, SOO Teklusia, SOO Łąki w okolicy Chrzęstowic, SOO Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą, SOO Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą, SOO Przyłek nad Białą Głuchołaską, SOO Rozumicki Las, SOO Łęgi Żywocickie, SOO Załęczański Łuk Warty, Grądy w Dolinie Odry.

W ramach dodatkowych prac dokumentacyjnych, zaproponowano KE kolejny obszar, mający znaczenie dla Wspólnoty - SOO Dolina Budkowiczanki.

Aktualna powierzchnia terenów Natura 2000 na obszarze województwa opolskiego wynosi **14 161,1 ha**, powierzchnia docelowa uwzględniająca wszystkie obszary o znaczeniu wspólnotowym wynosi **41 324,48 ha** (w tym projektowane 27 174,58 ha).

Zmiany w rozkładzie przestrzennym obszarów chronionych (bez obszarów Natura 2000) przedstawione w układzie powiatowym wskazują, że zmiany nastąpiły na terenie powiatów opolskiego, strzeleckiego, brzeskiego, oleskiego i w powiecie grodzkim Opole (Tabela 26).

Tabela 26. Zmiana powierzchni obszarów chronionych w latach 2006-2012 wg powiatów*

Jednostka terytorialna	ogółem		rezerwy przyrody		parki krajobrazowe razem		obszary chronionego krajobrazu	
	2006	2012*	2006	2012*	2006	2012	2006	2012
	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]
Powiat brzeski	14 549,2	14 148,1	159,6	241,9	9 774,0	9 774,0	3 981,5	3 981,5
Powiat kluczborski	30 921,5	30 921,4	109,7	111,1	2 842,5	2 842,5	28 023,6	28 023,6
Powiat namysłowski	34 873,5	34 873,5	0	0	11 758,6	11 758,6	23 110,6	23 110,6
Powiat nyski	23 048,7	23 048,7	94,4	118,5	3 250,0	3 250,0	19 797,9	19 797,9
Powiat prudnicki	1 656,5	1 656,5	3,5	3,5	1 653,0	1 653,0	0	0
Powiat głubczycki	8 415,7	8 415,5	93,6	93,9	0	0	8 322,1	8 322,1
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	4 658,0	4 658,0	0	0	0	0	4 636,7	4 636,7
Powiat krapkowicki	9 380,5	9 380,4	61,2	61,1	1 113,8	1 113,8	8 184,3	8 184,3
Powiat oleski	8 401,7	8 754,3	0	0	0	0	8 335,0	8 688,0
Powiat opolski	88 170,7	88 275,4	117,1	122,0	28 261,4	28 261,4	59 710,8	60 004,4
Powiat strzelecki	31 393,2	32 100,5	162,5	167,2	3 937,2	3 937,2	27 318,6	27 290,0
Powiat m.Opole	0	28,9	0	0	0	0	0	0
OPOLSKIE – ogółem	255 469,2	257 133,4	801,6	919,2	62 590,5	62 590,5	191 421,1	192 039,1

* wg stanu na dzień 30.11.2012 r., bez uwzględnienia obszarów Natura 2000 oraz drobnoprzestrzennych form ochrony przyrody

Największą powierzchnię, przekraczającą średnią wojewódzką (29,0%), obszary chronione zajmują w powiatach położonych w północnym paśmie przyrodniczym: w powiecie opolskim ziemskim (56,1% powierzchni powiatu), namysłowskim (46,6%), strzeleckim (44,1%) i kluczborskim (36,3%), natomiast powiaty o najmniejszych powierzchniach prawnie chronionych występują w powiatach pasma południowego: w powiecie prudnickim (2,9%) i kędzierzyńsko-kozielskim (7,4%).

Do gmin o największym udziale obszarów chronionych w powierzchni ogólnej gminy należą gminy Tułowice (100,0%), Lasowice Wielkie (99,0%), Pokój (91,3%), Zębowice (87,0%), Ozimek (84,0%) i Turawa (80,1%). Istnieje jednak grupa gmin, na obszarze których obszary takie nie występują w ogóle (gminy Bierawa, Byczyna, Kamiennik, Pakostawice, Skoroszyce, Dobrodzień, Głogówek) lub ich udział jest śladowy (gmina Gorzów Śląski 0,1%, Olszanka 0,2%, Prudnik 0,5%, Kietrz 0,7%, Branice 0,9%, Gogolin 1,0%).

1.3.2. Stan środowiska

1.3.2.1. Jakość wód podziemnych

W 2011 roku na terenie województwa opolskiego przeprowadzone zostały w ramach monitoringu operacyjnego wód podziemnych badania w 29 punktach pomiarowych, zlokalizowanych w 3 jednolitych częściach wód podziemnych, w tym dwóch potencjalnie zagrożonych nieosiągnięciem do 2015 r. dobrego stanu (nr 116 i 128).

Wody podziemne kontrolowane w 2011 r. na terenie województwa opolskiego charakteryzowały się:

a) zróżnicowanym poziomem zanieczyszczenia:

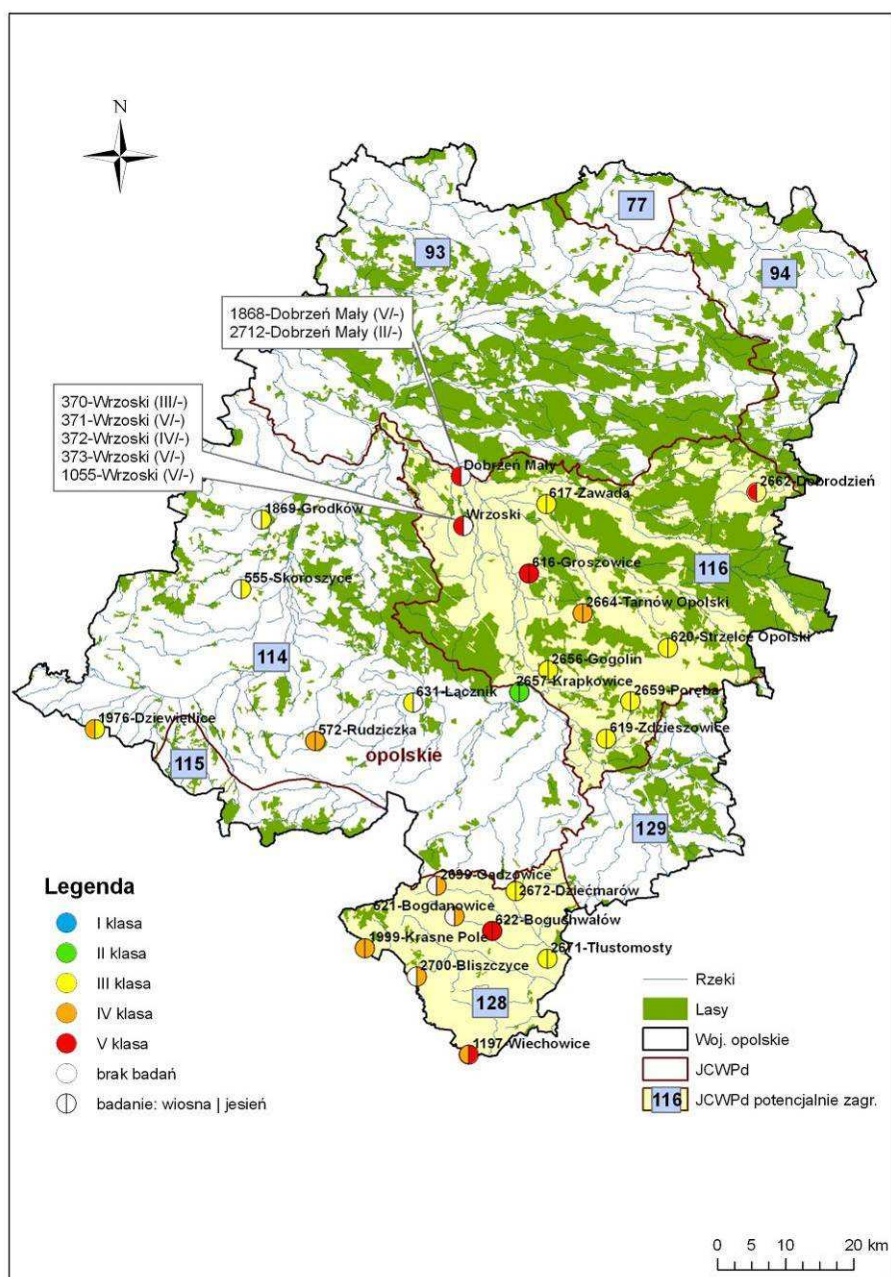
- brak wód odpowiadających I klasie (wody bardzo dobrej jakości) – 0%
- wody odpowiadające klasie II (wody dobrej jakości) wystąpiły w 2 punktach (2657-Krapkowice, 2712-Dobrzeń Mały) – 6,9%,
- wody odpowiadające klasie III (wody zadowalającej jakości) wystąpiły w 11 punktach (555-Skoroszyce, 631-Łącznik, 1869-Grodkow, 370-Wrzoski, 617-Zawada, 619-Zdzieszowice, 620-Strzelce Opolskie, 2656-Gogolin, 2659-Poręba, 2671-Langowo, 2672-Dzierćmarów) – 37,9%,
- wody odpowiadające IV klasie (wody niezadowalającej jakości) wystąpiły w 9 punktach (572-Rudziczka, 1976-Dziewiętlice, 372-Wrzoski, 2664-Tarnow Opolski, 621-Bogdanowice, 1197-Wiechowice, 1999-Krasne Pole, 2699-Gadzowice, 2700-Bliszczycze) – 31,0%,
- wody odpowiadające V klasie (wody złej jakości) wystąpiły w 7 punktach (371-Wrzoski, 373-Wrzoski, 616-Groszowice, 1055-Wrzoski, 1868-Dobrzeń Mały, 2662-Dobrodzień, 622-Boguchwałów) – 24,2%.

b) zawartością następujących substancji zanieczyszczających wody podziemne (wskaźniki w klasie IV lub V):

- potas (371-Wrzoski, 373-Wrzoski, 616-Groszowice, 1868-Dobrzeń Mały, 622-Boguchwałów, 1197-Wiechowice),
- pH (572-Rudziczka, 373-Wrzoski, 1055-Wrzoski, 621-Bogdanowice, 2699-Gadzowice, 2700-Bliszczycze),
- azotany (1976-Dziewiętlice, 2664-Tarnow Opolski, 621-Bogdanowice, 622-Boguchwałów),
- żelazo (370-Wrzoski, 617-Zawada, 1055-Wrzoski),
- mangan (1868-Dobrzeń Mały, 1999-Krasne Pole),
- wapń (371-Wrzoski, 622-Boguchwałów),
- fluorki (372-Wrzoski, 373-Wrzoski),
- siarczany (371-Wrzoski, 622-Boguchwałów),
- temperatura (372-Wrzoski, 616-Groszowice),
- nikiel (1055-Wrzoski),
- chrom (2662-Dobrodzień),
- fosforany (622-Boguchwałów).

Badania wód podziemnych wykazały, że większość z nich (w 16 punktach) w 2011 r. posiadała słaby stan chemiczny (IV lub V klasa), przy czym ocena taka dotyczyła jednolitych części wód, zarówno uznanych za potencjalnie zagrożone niespełnieniem określonych dla nich celów środowiskowych (JCWPd nr 116 i 128), jak i niezagrażonych (JCWPd 114).

Mapa 18. Stan jakości wód podziemnych w województwie opolskim w 2011 r.

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Zmiany jakości wód podziemnych w latach 2006-2011

Ocena zmian jakości wód podziemnych w województwie opolskim w latach 2006-2011 została dokonana w oparciu o publikacje „Stan środowiska w województwie opolskim”, sporządzane cyklicznie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu.

Monitoring wód podziemnych prowadzony w sieci badawczej krajowego monitoringu wód podziemnych Państwowego Instytutu Geologicznego, realizowany jest pod kątem respektowania wartości normatywnych, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. nr 142, poz. 896).

Jakość badanych wód podziemnych w 2011 r. w porównaniu do 2006 roku sporządzona w oparciu o wyniki badań diagnostycznych przedstawia *Tabela 27*.

Tabela 27. Jakość badanych wód podziemnych w województwie opolskim

rok badań	ogólna liczba punktów badawczych	liczba punktów, w których jakość wód odpowiadała klasom jakości [%]				
		I klasa wody bardzo dobrej jakości	II klasa wody dobrej jakości	III klasa wody zadowalającej jakości	IV klasa wody niezadowalającej jakości	V klasa wody złej jakości
2006	27	-	1/4,0 %	10/37,0 %	12/44,0 %	4/15,0 %
2011	29	-	2/6,9 %	11/37,9 %	9/31,0 %	7/24,2 %
2006-2011		0 p %	+ 2,9 p %	+ 0,9 p %	- 13,0 p %	+ 9,2 p %

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w latach 2005-2006. WIOŚ Opole, 2007 r.

Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Analiza porównawcza wskazuje, że w wybranych punktach pomiarowych, podlegających monitoringowi w latach 2006 i 2011 nastąpiła poprawa stanu jakościowego (Wrzoski 370, Opole-Zawada, Strzelce Opolskie), pogorszenie stanu (Wrzoski-371, Opole-Groszowice, Boguchwałów) lub jego stabilizacja (Bogdanowice, Wrzoski 1055, Dobrzeń Mały, Krasne Pole).

Tabela 28. Klasyfikacja porównawcza jakości wód podziemnych w punktach monitoringu wód podziemnych 2006-2011

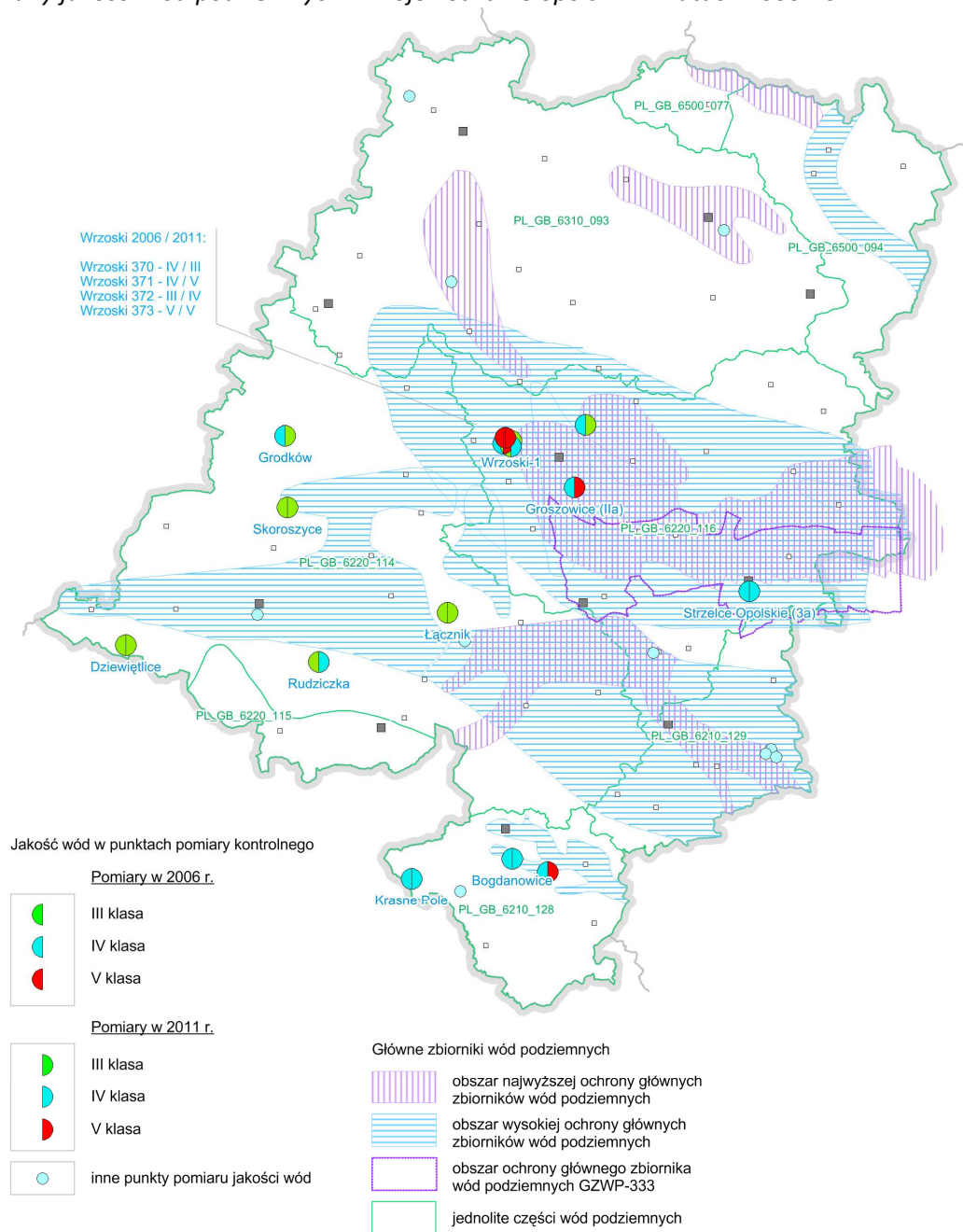
Lp.	nr	miejscowość	RZGW	JCWPd	klasa wody ¹⁾	
					2006	2011
1	370	Wrzoski	Wrocław	116	IV	III
2	371	Wrzoski	Wrocław	116	IV	V
3	616	Opole-Groszowice	Wrocław	116	IV	V
4	617	Opole (Zawada)	Wrocław	116	IV	III
5	620	Strzelce Opolskie	Wrocław	116	IV	III
6	621	Bogdanowice	Gliwice	128	IV	IV
7	622	Boguchwałów	Gliwice	128	IV	V
8	1055	Wrzoski	Wrocław	116	V	V
9	1868	Dobrzeń Mały	Wrocław	116	V	V
10	1999	Krasne Pole	Wrocław	128	IV	IV

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w latach 2005-2006. WIOŚ Opole, 2007 r.

Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

¹⁾ ocena według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143 poz. 896)

Mapa 19. Zmiany jakości wód podziemnych w województwie opolskim w latach 2006-2011

Źródło: Opracowanie własne

1.3.2.2. Jakość wód powierzchniowych

Ocenę jakości wód powierzchniowych w województwie opolskim w 2011 przeprowadzono w oparciu o wyniki badań Państwowego Monitoringu Środowiska, prowadzonego przez Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu pod kątem respektowania wartości normatywnych, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości substancji priorytetowych (Dz.U. nr 157, poz.1545).

Badania jakości wód prowadzone były w ramach monitoringu diagnostycznego (1 raz w okresie obowiązywania planu gospodarowania wodami w Dorzeczu Odry), monitoringu operacyjnego (co najmniej 2 razy w przypadku wód zagrożonych ryzykiem niespełnienia celów środowiskowych), monitoringu badawczego (prowadzony na wodach granicznych) oraz monitoringu obszarów chronionych (prowadzony na wodach przeznaczonych do spożycia przez ludność).

Uzyskane wyniki klasyfikacji posłużyły do sporządzenia oceny stanu/potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego wód, które stanowiły podstawę do określenia końcowej oceny stanu wód w punktach pomiarowo-kontrolnych oraz w jednolitych częściach wód.

Monitoring diagnostyczny

Ocena jakości wód w punktach kontrolowanych w 2011 r. w ramach monitoringu diagnostycznego, na podstawie badań elementów biologicznych, fizykochemicznych oraz wskaźników chemicznych wskazuje, że we wszystkich punktach pomiarowych (8 punktów) stan wód został określony jako zły, ze względu na zły stan chemiczny wód (wysoka zawartość związków z grupy substancji priorytetowych). Potencjał ekologiczny w dwóch punktach (Zbiornik Turawa oraz Kłodnica-ujście do Odry) był słaby, w trzech punktach (Bierawka - ujście do Odry, Odra-Kłodnica, poniżej ujścia Kłodnicy, Odra - Wróblin, powyżej ujścia Małej Panwi) – umiarkowany, a w dwóch, zlokalizowanych na Małej Panwi (Jedlice i Czarnowąsy) dobry. Stan ekologiczny w ppk Prosna-Praszka był umiarkowany.

Klasyfikacja wód w zakresie elementów biologicznych wskazuje na słaby potencjał ekologiczny wód Kłodnicy ze względu na wyniki oznaczenia makrofitów (IV klasa) oraz umiarkowany potencjał ekologiczny wód Odry (ze względu na makrofitów w III klasie), Bierawki i Prozny (III klasa fitobentosu). Najlepszą ocenę w zakresie elementów biologicznych uzyskały wody Małej Panwi (II klasa) – dobry potencjał ekologiczny, ze względu na wyniki oznaczenia fitobentosu i makrofitów.

Klasyfikacja wód w zakresie elementów fizykochemicznych wskazuje na zanieczyszczenia badanych wód jedynie w zakresie zasolenia, przy czym nie dotyczy to wód Małej Panwi i Prozny, lecz największej rzeki województwa – Odry – i jej prawostronnych dopływów: Bierawki i Kłodnicy. Zasolenie wód Odry w dalszym ciągu związane jest głównie z oddziaływaniem Aglomeracji Górnośląskiej, w której do wód Bierawki i Kłodnicy oraz Kanału Gliwickiego odprowadzane są zasolone wody kopalniane. Poziom zasolenia jest znacznie niższy niż w latach 90. ub. wieku, ze względu na likwidację wielu kopalń funkcjonujących w tamtym czasie, ale również ze względu na inwestycje służące ochronie wód, jakie powstały w ostatnich latach.

Monitoring operacyjny

W 2011 r. WIOŚ w Opolu przeprowadził w ramach monitoringu operacyjnego badania jakości wód w 13 punktach, w tym w dwóch (Kamienica-Paczków i Prudnik-Dytmarów) w zakresie substancji priorytetowych które w poprzednich latach przekraczały środowiskowe normy jakości. W pozostałych ppk zakres badań obejmował elementy biologiczne i grupę wskaźników fizykochemicznych.

Ocena jakości wód, przeprowadzona w punktach monitoringu operacyjnego wskazuje na ich zły stan w 9 ppk, ze względu na negatywną ocenę w zakresie elementów biologicznych, elementów fizykochemicznych oraz ze względu na ocenę substancji priorytetowych, których zawartość w wodach nie odpowiadała stanowi dobremu. W trzech punktach Jemielnica, Libawa, Odra od Małej Panwi do granic Wrocławia), gdzie wyniki klasyfikacji elementów biologicznych i fizykochemicznych odpowiadały II klasie ich stan lub potencjał ekologiczny był dobry.

Klasyfikacja wód w zakresie elementów biologicznych wskazuje na dobry potencjał ekologiczny (II klasa) wód: Jemielnicy w Chrzastowicach, Libawy w Dylakach oraz Odry w Obrowcu i Brzegu. W pozostałych punktach monitoringu operacyjnego wyniki klasyfikacji elementów biologicznych wskazują na ich umiarkowany potencjał, ze względu na III klasę fitobentosu i makrofitów (w ppk: Swornica-Krzanowice, Myślina - poniżej Myśliny), bądź jednego z tych wskaźników – fitobentosu w ppk: Lublinica-Zawadzkie, makrofitów w ppk Bzniczka-Kolonowskie. Stan ekologiczny Praty (JCWP naturalna) również został określony jako umiarkowany. Tylko w jednym punkcie – Jemielnica-Chrzastowice – i w jednym wskaźniku (fitobentos) wynikiem badań elementów biologicznych przypisano I klasę.

Klasyfikacja wód w zakresie wskaźników fizykochemicznych w jednym punkcie – Odra-Obrowiec była powodem obniżenia oceny potencjału ekologicznego (fitoplankton w wodach Odry w tym punkcie odpowiadała II klasie). Wskaźnikiem sklasyfikowanym poniżej potencjału dobrego było zanieczyszczenie charakterystyczne dla wód Odry – chlorki. Ich zawartość wraz z biegiem rzeki zmniejsza się i w Brzegu odpowiada II klasie (dobry potencjał). Oprócz ppk Odra-Obrowiec i Kanał Hutniczy-Zawadzkie, jakość wód w zakresie elementów fizyko-chemicznych w pozostałych ppk monitoringu operacyjnego odpowiadała II klasie.

Monitoring badawczy

W ramach monitoringu badawczego skontrolowano jakość wód w 2 punktach granicznych: Białej Głuchołaskiej w Głuchołazach oraz Złotym Potoku powyżej granicy RP. Wyniki oceny wskazują na zanieczyszczenie wód Złotego Potoku substancjami organicznymi (wartość wskaźnika BZT5 nie odpowiadająca stanowi dobremu). Jakość wód Białej Głuchołaskiej w zakresie wskaźników fizykochemicznych odpowiadała stanowi bardzo dobremu (I klasa), a w zakresie bakteriologicznym spełniała normy dla wód pitnych (kategoria A3 wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia).

Klasyfikacja jakości wód granicznych, przeprowadzona w oparciu o sześciostopniową skalę ocen zgodnie z „Zasadami współpracy dotyczącymi ochrony jakości wybranych granicznych cieków wodnych” (2004 r.), wskazuje na III klasę wód w obu ppk granicznych (wody mało zanieczyszczone). Wody Białej Głuchołaskiej odpowiadały III klasie ze względu na zanieczyszczenie bakteriologiczne (określane mianem *Coli*), a w wodach Złotego Potoku w zakresie III klasy były wyniki oznaczeń BZT5 oraz azotu amonowego.

Monitoring obszarów chronionych

Badania jakościowe prowadzone były w obrębie dwóch jednolitych części wód, z których woda wykorzystywana jest do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia: Biała Głuchołaska od Oleśnicy do zb. Nysa oraz Kanał Psarski Potok – przerzut wody z Nysy Kłodzkiej do Oławy.

Wody Białej Głuchołaskiej służą do zaopatrzenia mieszkańców Głuchołaz i okolicznych wsi, oraz mieszkańców Nysy i okolic (48,5% ludności powiatu). Wody z Kanału Psarski Potok służą obecnie jako rezerwa do zaopatrzenia w wodę miasta Brzeg. W 2011 r. wody kanału stanowiły 3,1% ogólnej produkcji wody z SUW w Gierszowicach służącej do zaopatrzenia 40,7 tys. mieszkańców miasta Brzeg i siedmiu miejscowości w gminie Olszanka. Ponadto, poprzez rzekę Oławę, Kanał Psarski Potok jest również źródłem zaopatrzenia w wodę do spożycia dla mieszkańców Wrocławia.

Wyniki badań w obu ppk odpowiadały normom zapisanym w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia. W wodach Białej Głuchołaskiej w zakresie określonym dla kategorii A3 były wyniki badań wskaźników bakteriologicznych (bakterie grupy coli i bakterie grupy coli typu kałowego – *Escherichia coli*) oraz fenoli lotnych. W Kanał Psarski Potok kategorii A3 odpowiadały wyniki oznaczeń manganu i bakterii grupy coli.

Stan wód kontrolowanych w 2011 r.

Jednolite części wód powierzchniowych województwa opolskiego charakteryzował zły stan (15 JCWP na 19), który wynika ze złego stanu chemicznego wód. Większość kontrolowanych w 2011 r. jednolitych części wód charakteryzował umiarkowany (11) lub dobry (4) potencjał/stan ekologiczny. Tylko w przypadku 2 JCWP (zbiornik Turawa i rz. Kłodnica) ich stan/potencjał ekologiczny określa się jako słaby.

Tabela 29. Ocena jednolitych części wód powierzchniowych w województwie opolskim w 2011 r.

Lp	Nazwa jcwp, której ocenie służy ppk wymieniony w kolumnie 4.	Kod jcwp, której ocenie służy ppk wymieniony w kolumnie 4.	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Rodzaj monitoringu	Silnie zmieniona lub sztuczna jcw (T/N)	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (grupa 3.6)	STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY (wg MD, MO lub MB)	STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY w obszarach chronionych	STAN CHEMICZNY (wg MD, MO lub MB)	STAN jcwp
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Bierawka od Knurówki do ujścia	PLRW6000 19115899	Bierawka-ujście do Odry	MD	T	III	II	PPD	PPD	UMIARK.	UMIARK.	PSD	ZŁY
2	Kłodnica od Dramy do ujścia	PLRW6000 19116999	Kłodnica-ujście do Odry	MD	T	IV	II	PPD	II	SŁABY	SŁABY	PSD	ZŁY
3	Odra od wypływu ze zb. Polder Buków do Kanału Gliwickiego	PLRW6000 19117159	Odra-Kłodnica, poniżej ujścia Kłodnicy	MD	T	III	I	PPD	II	UMIARK.	UMIARK.	PSD	ZŁY
4	Odra od Kanału Gliwickiego do Osobłogi	PLRW6000 1911759	Odra-Obrowiec	MO	T	II	I	PPD		UMIARK.	UMIARK.		ZŁY
5	Odra od Osobłogi do Małej Panwi	PLRW6000 2111799	Odra-Wróblin, powyżej ujścia Małej Panwi	MD	T	III	I	PPD	II	UMIARK.	UMIARK.	PSD	ZŁY
6	Jemielnica od źródła do Suchej	PLRW6000 17118889	Jemielnica-Chrzastowice	MO	T	II	II	II		DOBRY I POWYŻEJ DOBREGO	DOBRY I POWYŻEJ DOBREGO		
7	Swornica	PLRW6000 171188949	Swornica-Krzanowice	MO	T	III	II	II		UMIARK.	UMIARK.		ZŁY
8	Kanał Hutniczy	PLRW6000 171181989	Kanał Hutniczy-Zawadzkie	MO	T		II	PPD					
9	Lublinica	PLRW6000 1711829	Lublinica-Zawadzkie Lublinica - poniżej Lublińca	MO	T	III	II	PPD	II	UMIARK.	UMIARK.		ZŁY

10	Mała Panew od Stoły do Lublinicy	PLRW6000 19118199	Mała Panew-Zawadzkie Mała Panew - poniżej ujścia Stoły (m. Krupski Młyn)	MO	T	III	II	II	PPD	UMIARK.	UMIARK.	PSD	ZŁY
11	Bziniczka	PLRW6000 17118349	Bziniczka-Kolonowskie	MO	T	III	II	II		UMIARK.	UMIARK.		ZŁY
12	Myślina	PLRW6000 17118389	Myślina-pon. Myślina	MO	T	III	II	II		UMIARK.	UMIARK.		ZŁY
13	Mała Panew od Stoły do zb. Turawa	PLRW6000 19118399	Mała Panew-Jedlice	MD	T	II	II	II	II	DOBRY I POWYŻEJ DOBREGO	DOBRY I POWYŻEJ DOBREGO	PSD	ZŁY
14	Libawa	PLRW6000 18118549	Libawa-Dylaki	MO	T	II	II	I		DOBRY I POWYŻEJ DOBREGO	DOBRY I POWYŻEJ DOBREGO		
15	Mała Panew od zb. Turawa do Odry	PLRW6000 1911899	Mała Panew-Czarnowasy	MD	T	II	II	II	II	DOBRY I POWYŻEJ DOBREGO	DOBRY I POWYŻEJ DOBREGO	PSD	ZŁY
16	Prudnik od źródła do Złotego Potoku	PLRW6000 41176449	Złoty Potok-powyżej granicy RP	MOIN	N				PSD	II		DOBRY	
17	Prosna od źródła do Wyderki	PLRW6000 17184129	Prosna-Praszka	MD	N	III	I	II	II	UMIARK.	UMIARK.	PSD	ZŁY
18	Pratwa	PLRW6000 16184169	Pratwa-Siemianice	MO	N	III	I	II		UMIARK.	UMIARK.		ZŁY
19	Mała Panew, zb. Turawa	PLRW6000 011859	Zbiornik Turawa	MD	T	IV	I	PPD	II	SŁABY	SŁABY	PSD	ZŁY

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

PPD – poniżej potencjału dobrego (dla wód sztucznych i silnie zmienionych); PSD – poniżej stanu dobrego (dla wód naturalnych); MD – monitoring diagnostyczny; MO – monitoring operacyjny; MOIN – monitoring badawczy

Zmiany jakości wód powierzchniowych w latach 2006-2011

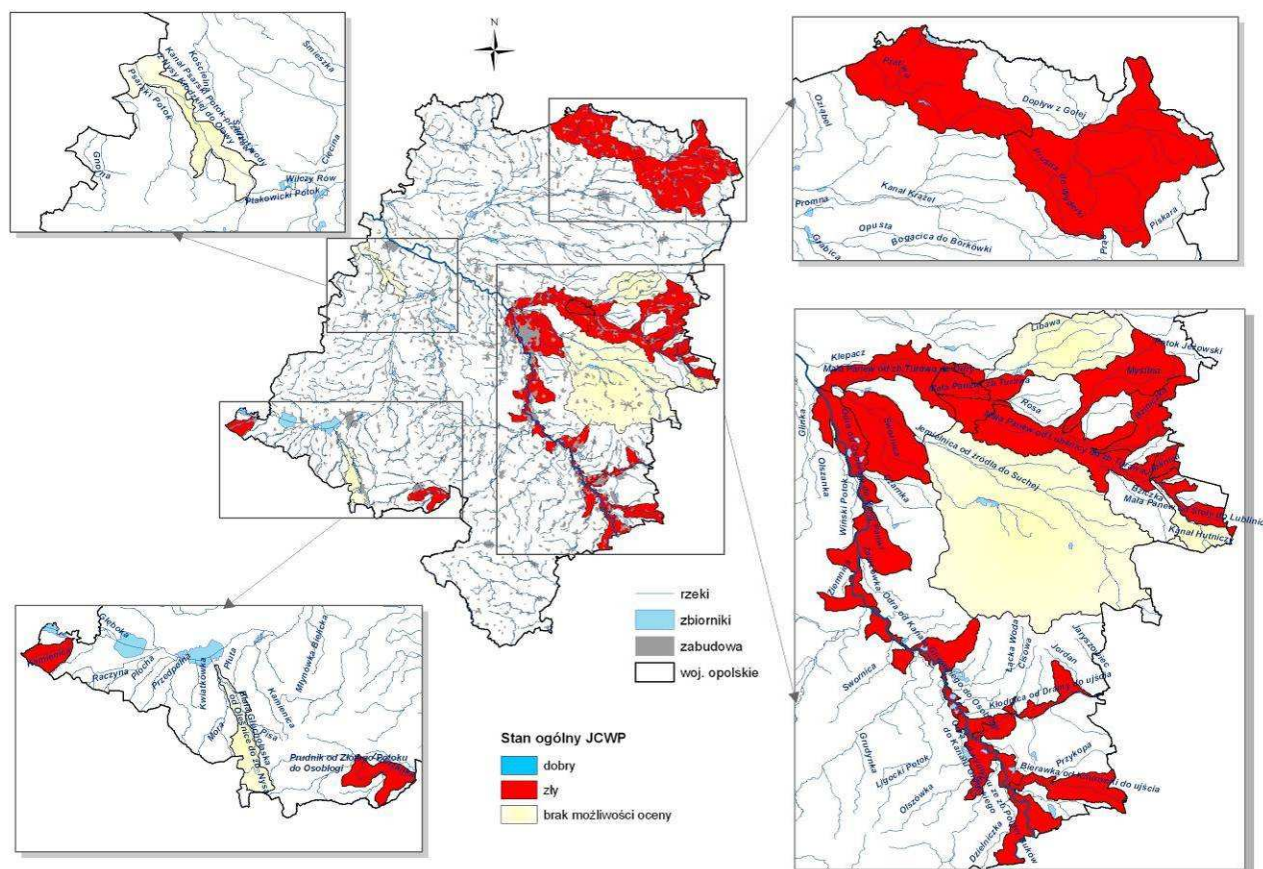
Ocena zmian jakości wód powierzchniowych w województwie opolskim w latach 2006-2011 została dokonana w oparciu o wyniki cyklicznych badań Państwowego Monitoringu Środowiska, prowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu.

Przy ocenie porównawczej wzięto pod uwagę końcowe kryteria klasyfikacyjne obowiązujące w okresie przeprowadzania badań monitoringowych, określonych w:

- rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz.U. nr 162, poz. 1008),
- rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych (Dz.U. nr 176, poz. 1455).

Jakość wód powierzchniowych w 2011 r. w porównaniu do 2006 roku sporządzona w oparciu o wyniki badań diagnostycznych przedstawia *Tabela 30*.

Mapa 20. Ocena ogólna jednolitych części wód powierzchniowych w województwie opolskim w 2011 r.

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Tabela 30. Jakość badanych wód powierzchniowych w województwie opolskim.

rok badań	liczba punktów pomiarowych	liczba punktów, w których jakość wód spełniała kryterium jakościowe [%]				
		I klasa wody bardzo dobrej jakości	II klasa wody dobrej jakości	III klasa wody zadowalającej jakości	IV klasa wody niezadowalającej jakości	V klasa wody złej jakości
2006	51	-	-	13/25,0 %	20/40 %	18/35,0 %
końcowy stan wód ³²		dobry stan wód			zły stan wód	
2011	19	4/21,1 %			15/78,9 %	
2006-2011		- 3,9 (p %)			+ 3,9 (p %)	

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w latach 2005-2006. WIOŚ Opole, 2007 r.

Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

³¹ klasyfikacja wg kryteriów rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych (Dz.U. nr 176, poz. 1455)

³² klasyfikacja wg kryteriów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz.U. nr 162, poz. 1008)

Badania przeprowadzone w latach 2006-2011 wskazują, że na terenie województwa opolskiego większość wód powierzchniowych (JCWP), mimo ponoszenia znaczących kosztów na realizację systemów wodno-kanalizacyjnych w zlewniach, w dalszym ciągu charakteryzuje się złym stanem jakości.

W 2011 r. dobrym stanem wód (wypadkowa stanu ekologicznego i stanu chemicznego) cechowało się 21,1% wód powierzchniowych, zły stan wód charakterystyczny był dla aż 78,9% wód powierzchniowych.

W porównaniu do roku bazowego 2006 nieznacznie – o 3,9 p% - zmniejszył się udział wód o dobrym stanie jakościowym (w 2006 odpowiadającym I – III klasie jakościowej), kosztem analogicznego zwiększenia udziału wód o złym stanie jakościowym (w 2006 odpowiadającym IV – V klasie jakościowej). Zmiana ta wynikała w głównej mierze z pogorszenia stanu chemicznego wód.

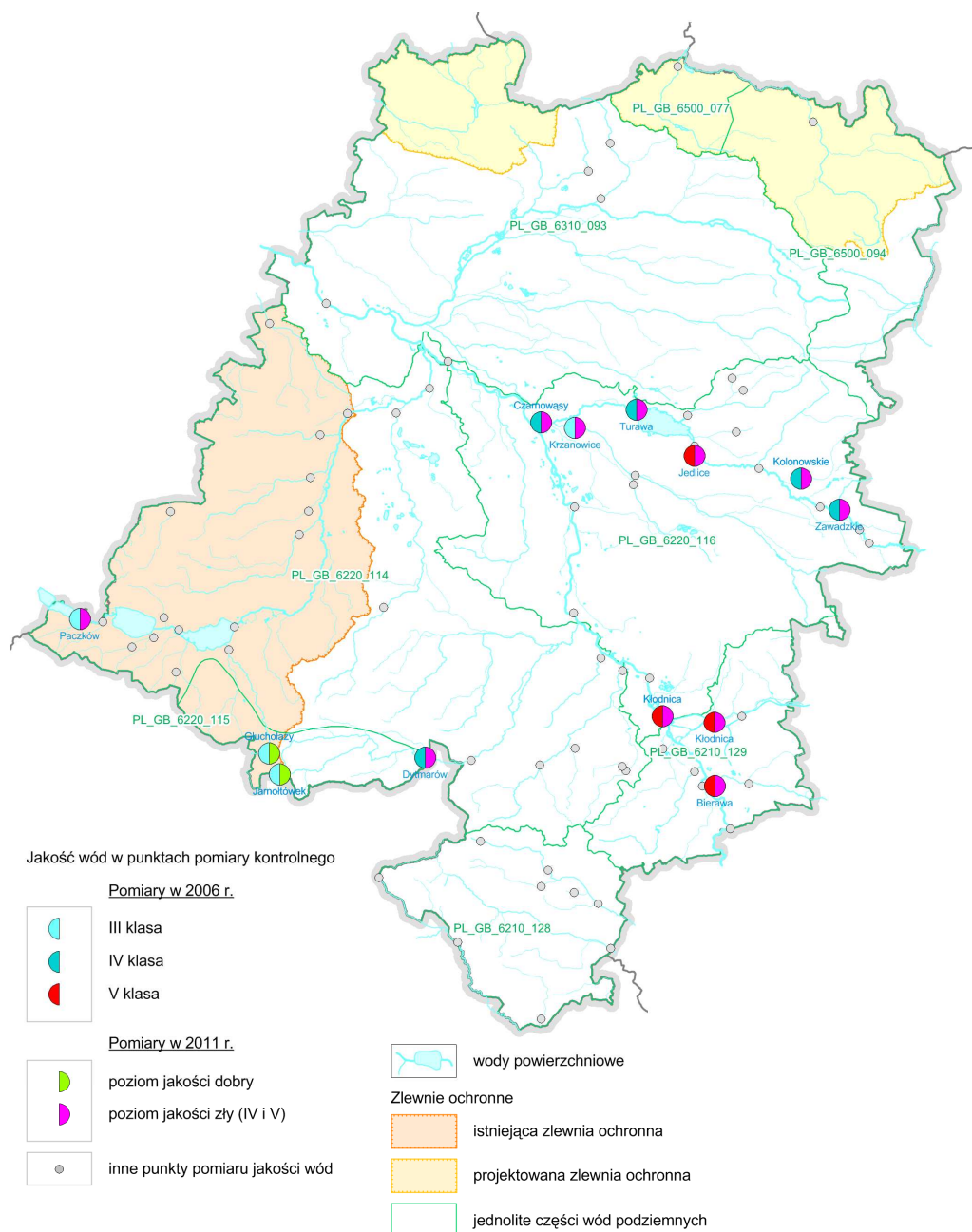
Analiza porównawcza wskazuje, że w wybranych punktach pomiarowych, podlegających monitoringowi w latach 2006 i 2011 generalnie utrzymany został – na ogół zły, za wyjątkiem Białej Głuchołaskiej - stan jakościowy wód. Pogorszenie stanu jakościowego nastąpiło na rzece Mała Panew (Zawadzkie, zb. Turawa, Czarnowąsy), Kamienica (Paczków). W żadnym z punktów pomiarowych nie odnotowano poprawy stanu czystości wód (Tabela 31).

Tabela 31. Klasyfikacja porównawcza jakości wód powierzchniowych w punktach monitoringu wód 2006-2011

Lp.	Nazwa rzeki	Nazwa JCWP	Kod JCWP	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa jakości wód/stan wód	
					2006	2011
1	Odra	Odra od wypływu ze Polderu Buków do Kanału Gliwickiego	PLRW600019117159	Odra – Kłodnica poniżej ujścia Kłodnicy	V	zły
2	Bierawka	Bierawka od Knurówki do ujścia	PLRW600019115899	Bierawka – ujście do Odry	V	zły
3	Kłodnica	Kłodnica od Dramy do ujścia	PLRW600019116999	Kłodnica – ujście do Odry	V	zły
4	Bziniczka	Bziniczka	PLRW600017118349	Bziniczka - Kolonowskie	IV	zły
5	Mała Panew	Mała Panew od Stoły do Lublinicy	PLRW600019118199	Mała Panew - Zawadzkie	IV	zły
6	Mała Panew	Mała Panew od Lublinicy do zb. Turawa	PLRW600017188949	Mała Panew - Jedlice	V	zły
7	Mała Panew	Mała Panew, zb. Turawa	PLRW6000011859	Mała Panew – poniżej zb. Turawa	IV	zły
8	Mała Panew	Mała Panew od zb. Turawa do Odry	PLRW60001911899	Mała Panew – Czarnowąsy	IV	zły
9	Swornica	Swobnica - Krzanowice	PLRW6000171188949		III	zły
10	Kamienica	Kamienica	PLRW6000412369	Kamienica – Paczków	III	zły
11	Biała Głuchołaska	Biała Głuchołaska od Oleśnice do zb. Nysa	PLRW6000812589	Biała Głuchołaska - Głuchołazy	III	dobry
12	Prudnik	Prudnik od źródła do Złotego Potoku	PLRW600041176449	Złoty Potok – powyżej granicy RP	III	dobry
13	Prudnik	Prudnik od Złotego Potoku do Osobłogi	PLRW60008117649	Prudnik - Dytmarów	IV	zły

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w latach 2005-2006. WIOŚ Opole, 2007 r.
Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Mapa 21. Zmiany jakości wód powierzchniowych w województwie opolskim w latach 2006-2011

Źródło: Opracowanie własne

1.3.2.3. Ochrona powietrza

Emisja zanieczyszczeń do powietrza

Pod względem emisji zanieczyszczeń, województwo opolskie należy do grupy województw o znacznej skali obciążenia środowiska. Z uwagi na łączną emisję zanieczyszczeń pyłowych (2,463 tys. ton/rok) i gazowych (13966,7 tys. ton z CO₂) województwo zajmowało w 2011 r. odpowiednio 8. i 11. pozycję w kraju.

Tabela 32. Emisja zanieczyszczeń pyłowo-gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w 2011 r.

Lp.	powiat	Emisja zanieczyszczeń [t/rok]						Emisja jednostkowa [t/km ²]	
		pyłowych	gazowych				pyłowe	gazowe (bez CO ₂)	
			ogółem	SO ₂	NOx	CO			CO ₂
1	brzeski	91	108 912	508	113	216	107 977	0,0	0,1
2	kluczborski	94	47 923	145	79	128	47 565	0,0	0,0
3	namysłowski	69	22 764	81	32	124	22 524	0,0	0,0
4	nyski	90	85 862	369	101	334	84 944	0,0	0,1
5	prudnicki	35	20 203	122	26	73	19 982	0,0	0,0
6	głubczycki	193	12 028	60	88	395	11 455	0,0	0,1
7	kędzierzyńsko-kozielski	485	1 405 310	2 674	2 544	2 794	1 395 928	0,1	1,0
8	krapkowicki	539	4 384 524	2 096	6 742	17 960	4 357 503	0,1	2,9
9	oleski	47	25 268	35	58	292	24 832	0,0	0,0
10	opolski	584	7 294 385	5 064	10 584	5 514	7273182	0,1	2,3
11	strzelecki	32	42 140	120	59	27	41 934	0,0	0,0
12	m. Opole	204	517 408	726	732	1 345	513 799	0,0	0,4
	Razem	2463	13 966 727	12 000	21 158	29 202	13 901 625	0,3	6,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Obciążenie emisją przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2011 r. wynosiło odpowiednio 0,3 t/km² pyłów i 6,9 t/km² gazów (bez CO₂).

Wysoki poziom emisji przemysłowych wywołuje potrzebę redukcji zanieczyszczeń – województwo opolskie pod tym względem cechuje się poziomami redukcji przekraczającymi średnią krajową. Redukcja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza w 2011 r. z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w województwie opolskim wynosiła odpowiednio dla zanieczyszczeń pyłowych 99,9%, a dla zanieczyszczeń gazowych 62,2%.

Rozpatrując dłuższy horyzont czasowy (2000-2011), to generalnie nastąpiła zmiana emisji w zakresie zanieczyszczeń pyłowych – spadek emisji o 68,1%, zanieczyszczeń gazowych – spadek emisji o 3,3%, z czego: dwutlenek siarki – spadek o 33,4%, tlenki azotu – wzrost o 3,4%, tlenek węgla – wzrost o 67,3%.

Dominujący wpływ na kształtowanie się strumienia zanieczyszczeń atmosferycznych mają powiaty położone w południowo – wschodniej i środkowo – wschodniej części województwa, zaliczające się do tzw. strefy przemysłowej, obejmującej powiat opolski, krapkowicki, kędzierzyńsko-kozielski. Z obszaru tego wprowadzanych jest do powietrza atmosferycznego ponad 65% zanieczyszczeń pyłowych i ponad 94% zanieczyszczeń gazowych.

W strukturze wytwarzanych zanieczyszczeń dominuje sektor energetyczny, (z którego pochodzi ponad 70% wielkości emisji) oraz przemysł cementowo – wapienniczy i chemiczny. Na terenach miejskich odnotowuje się wzrost znaczenia ruchu samochodowego jako źródła emisji zanieczyszczeń, stanowiącego o czystości powietrza. Oprócz transportu największym problemem na terenach zabudowanych jest „niska emisja” powodowana przez spalanie węgla w gospodarstwach domowych.

Strumień zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza odzwierciedla strukturę funkcjonalną – przestrzenną gospodarki województwa opolskiego. Najwyższe emisje charakterystyczne są dla południowo – wschodniej części województwa (powiaty kędzierzyńsko-kozielski, krapkowicki oraz miasto i powiat Opole), stanowiącej obszar uprzemysłowienia i urbanizacji Opolszczyzny, a dominującym

źródłem emisji jest sektor energetyczny, przemysł cementowo-wapienniczy i chemiczny oraz „niska emisja” z pieców i kotłów węglowych eksploatowanych przez gospodarstwa domowe.

Do największych źródeł emisji zanieczyszczeń na obszarze województwa nadal zalicza się:

- PGE Elektrownia Opole,
- ZAK „Kędzierzyn” Grupa Tarnów,
- TAURON – Elektrownia Blachownia w Kędzierzynie-Koźlu,
- BORSODCHEM Petrochemia Blachownia w Kędzierzynie-Koźlu,
- ArcelorMittal Poland S.A.O/ w Zdieszowicach,
- EPS Polska Instalacja Produkcji Papieru w Krapkowicach (dawniej ZP Krapkowice),
- GÓRAŹDŹE Cement SA,
- LHOIST Opolwap w Tarnowie Opolskim,
- CEMENTOWNIA „Odra” w Opolu,
- ECO Energetyka Ciepła Opolszczyzny w Opolu.

W ostatnich latach, w związku z lawinowym wzrostem natężenia ruchu samochodowego, wzrasta znaczenie komunikacji drogowej jako głównego źródła zanieczyszczenia powietrza na terenach miejskich.

Stężenia zanieczyszczeń powietrza w województwie

Dwutlenek siarki

Okresem dominującej emisji dwutlenku siarki jest sezon grzewczy i właśnie w tym czasie obserwuje się najwyższy poziom jego stężeń. Stężenia występujące w okresie zimowym są zazwyczaj kilkukrotnie wyższe niż w okresie letnim. W 2011 r. nie stwierdzono przekroczeń standardów jakości powietrza ustalonych dla dwutlenku siarki, natomiast potwierdzono fakt, iż stężenia tego zanieczyszczenia utrzymują się na bardzo niskim poziomie już od wielu lat. Przestrzenny rozkład stężeń dwutlenku siarki na terenie całego województwa wskazuje na stopniową poprawę jakości powietrza, szczególnie w odniesieniu do roku 2005 (*Mapa 22*).

Dwutlenek azotu

Analizy jakości powietrza w 2011 roku w zakresie dwutlenku azotu nie wykazały przekroczeń wartości kryterialnych³³, a wartości stężeń średnich utrzymywały się na zbliżonym poziomie w porównaniu z wcześniejszymi latami (*Mapa 23*).

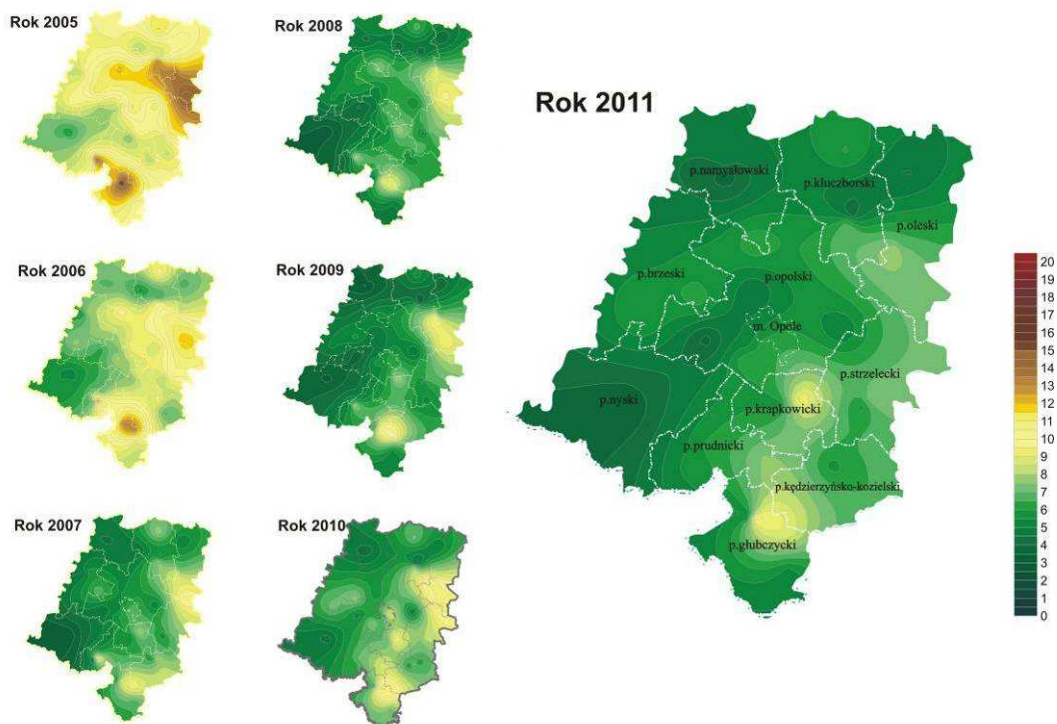
Cykl przeprowadzonych pomiarów wykazał zróżnicowanie średniorocznych stężeń dwutlenku azotu w zależności od lokalizacji stacji. Najwyższe stężenia wystąpiły w Opolu i Namysłowie.

---

³³ stężeń 1-godzinnych oraz średniorocznych, dla których wartości dopuszczalne wynoszą odpowiednio 200 µg/m³ oraz 40 µg/m³. Równocześnie dopuszczalne stężenie 1-godzinne może zostać przekroczone maksymalnie 18 razy w roku.

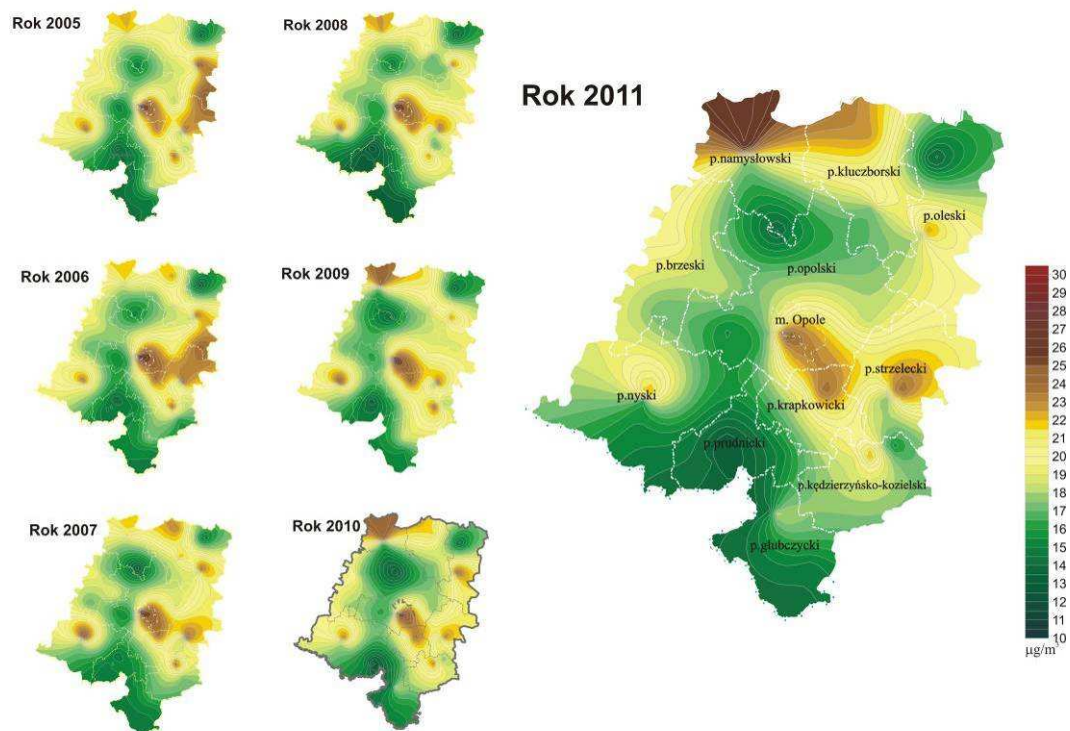

Mapa 22. Rozkład średniorocznych stężeń dwutlenku siarki w latach 2005-2011 w województwie opolskim.

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Mapa 23. Rozkład średniorocznych stężeń dwutlenku azotu w latach 2005-2011 w województwie opolskim.

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Benzen

Zarejestrowane stężenia wykazały się dużym zróżnicowaniem, w zależności od lokalizacji stacji pomiarowej. Podobnie jak w latach wcześniejszych, najwyższe stężenia wystąpiły w Kędzierzynie-Koźlu, przy czym przekroczenia odnotowano na dwóch stacjach, przy ul. Bolesława Śmiałego oraz przy ul. Szkolnej. Wysoki średni poziom benzenu wystąpił również w Zdieszowicach, gdzie w latach wcześniejszych poziomy stężenie były niższe i oscylowały w granicy wartości dopuszczalnej. Na pozostałym obszarze województwa, gdzie brak jest przemysłu odpowiedzialnego za emisję tego zanieczyszczenia do powietrza, poziom jego stężeń był znacznie niższy i w roku 2011 nie przekroczył $2 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Pył zawieszony PM10

Pomiary stężeń pyłu zawieszonego PM10 w 2011 roku wykazują przekraczanie wartości dopuszczalnych na wszystkich, siedmiu stanowiskach pomiarowych³⁴. Wartość średnioroczna nie została dotrzymana w Głubczycach, Zdieszowicach i w Opolu (ul. Minorytów), natomiast poziom średniodobowy został przekroczony na wszystkich stacjach. Liczba dni z przekroczeniami 24-godzinnej wartości dopuszczalnej, wahała się od 53 w Kluczborku do 83 w Zdieszowicach, przy dopuszczalnej częstotliwości przekroczeń wynoszącej 35.

Wyraźnie widoczna jest sezonowość stężeń pyłu PM10, najwyższe stężenia wystąpiły w okresie grzewczym, gdyż osiągnęły ok. dwukrotnie wyższe wartości niż w sezonie pozagrzewczym. Świadczy to o istotnym wpływie wywieranych przez tzw. niską emisję. Wysokie poziomy stężenie otrzymane w 2011 roku potwierdzają wyniki uzyskiwane w latach wcześniejszych i utwierdzają w obowiązku wdrażania naprawczych programów ochrony powietrza.

Pył zawieszony PM2,5

Pomiar pyłu zawieszonego PM2,5 realizowany w 2011 roku wykazał na dwóch stacjach zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu i Kluczborku przekroczenie wartości normatywnej³⁵ powiększonej o margines tolerancji, w wyniku czego wymagane jest opracowanie naprawczego programu ochrony powietrza POP. Na stacji zlokalizowanej w Opolu (Os. Armii Krajowej), z której wyniki równocześnie służą wyznaczeniu wskaźnika średniego narażenia, wartość kryterialna została dotrzymana.

Metale ciężkie i benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM10

Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego metalami ciężkimi i benzo(a)pirenem określa się poprzez oznaczenie ich zawartości w pyłe zawieszonym PM10. Otrzymane wyniki stężeń metali oznaczanych w pyłe zawieszonym PM10 utrzymywały się w poniżej wartości docelowych i dopuszczalnych. Znaczne przekroczenia obowiązujących poziomów docelowych wystąpiły w przypadku średniego stężenia benzo(a)pirenu na wszystkich trzech stacjach pomiarowych, rozmieszczonych na terenie województwa opolskiego (Głubczyce, Korfantów, Opole). Najwyższy poziom średni benzo(a)pirenu odnotowano na stacji pomiarowej w Głubczycach, natomiast najniższy, podobnie jak w latach wcześniejszych, w Opolu.

Tlenek węgla i ozon

Badanie stężenia tlenu węgla i ozonu wykonywane jest na jednej automatycznej stacji pomiarowej, zlokalizowanej w Kędzierzynie-Koźlu, gdzie w przypadku tlenu węgla, podobnie jak w latach wcześniejszych, nie odnotowano przekroczeń normy 8-godzinnej. Wyznaczona maksymalna wartość 8-godzinna wyniosła $3\ 210 \mu\text{g}/\text{m}^3$, co stanowi 32% wartości dopuszczalnej. W przypadku pomiarów ozonu, w 2011 roku na stacji w Kędzierzynie-Koźlu nie uzyskano wystarczającej kompletności serii pomiarowej, dlatego też przy ocenianiu jakości powietrza pod kątem tego zanieczyszczenia wykorzystano wyniki stężeń ozonu ze stacji województw ościennych (gdź w przy-

³⁴ Głubczyce, Kędzierzyn-Koźle, Kluczbork, Zdieszowice, Opole (Minorytów, os. Armii Krajowej)

³⁵ Pył zawieszony PM2,5, czyli pył o średnicy ziaren poniżej $2,5 \mu\text{m}$, jest normowany dla kryterium ochrony zdrowia ludzi, a jego wartość dopuszczalna wynosi $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

padku zanieczyszczenia jakim jest ozon stacje te są również reprezentatywne dla obszaru naszego województwa). Obserwowana od kilku lat poprawa i zmniejszanie się liczby dni z przekroczeniami pozwoliła uznać, że w 2011 roku dotrzymane zostały standardy jakości powietrza w zakresie zanieczyszczenia powietrza ozonem.

Ocena jakości powietrza

Ocena jakości powietrza przeprowadzana jest corocznie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu pod kątem spełniania kryteriów określonych w celu:

- ochrony zdrowia – bieżąca ocena jakości powietrza uwzględnia następujące zanieczyszczenia: dwutlenek azotu NO₂, dwutlenek siarki SO₂, benzen C₆H₆, tlenek węgla CO, ozon O₃, pył zawieszony PM 2,5 i PM10 oraz zawarty w pyłe: ołów Pb, arsen As, kadm Cd, nikiel Ni i benzo(a)piren B(a)P
- ochrony roślin – ocena prowadzona uwzględnia dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NOx i ozon O₃.

Ocena jakości powietrza prowadzona jest w strefach. Na obszarze województwa opolskiego wydzielone zostały, zgodnie z nowym podziałem kraju 2 strefy:

- miasto Opole – o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. mieszkańców,
- strefa opolska – obejmującą pozostałe obszary województwa, nie wchodzące w skład miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Klasyfikację stref przeprowadza się w oparciu o następujące założenia:

- klasa A – poziom stężeń nie przekracza wartości dopuszczalnej/docelowej i nie jest wymagane prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza;
- klasa B – poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną, lecz nie przekracza wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji (dotyczy wyłącznie pyłu PM_{2,5}); w takim przypadku należy określić obszary występowania przekroczeń wartości dopuszczalnych, a także przyczyny ich występowania;
- klasa C – poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną/docelową lub wartość dopuszczalną powiększoną o margines tolerancji; należy wówczas określić obszary przekroczeń oraz dążyć do osiągnięcia wartości kryterialnych, a także niezbędne jest opracowanie programu ochrony powietrza;
- klasa D1 – poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego; nie jest wymagane prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza;
- klasa D2 – poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego; należy dążyć do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego do roku 2020.

Ocena jakości powietrza w zakresie (kryterium ochrony zdrowia) wskazuje, że:

- na obszarze miasta Opole poziom stężeń zanieczyszczeń w zakresie pyłu zawieszzonego PM₁₀ i benzo(a)pirenu B(a)P spełnia kryteria klasy C, natomiast w przypadku ozonu O₃ spełnia kryterium klasy D2 (poziom długoterminowy);
- na obszarze strefy opolskiej poziom stężeń zanieczyszczeń w zakresie benzenu (C₆H₆), pyłu zawieszzonego PM₁₀ i PM 2,5 oraz benzo(a)pirenu B(a)P spełnia kryteria klasy C, natomiast w przypadku ozonu O₃ długoterminowego spełnia kryterium klasy D2 (poziom długoterminowy);
- w przypadku pozostałych substancji zarówno na terenie miasta Opole, jak i w strefie opolskiej spełniane są kryteria dla strefy A.

Ocena jakości powietrza (kryterium ochrony roślin) wskazuje, że w strefie opolskiej, ze względu na dwutlenek siarki SO₂ oraz tlenki azotu NOx poziom stężeń zanieczyszczeń spełnia normy klasy A, natomiast w przypadku ozonu O₃ spełnia kryterium klasy C.

Tabela 33. Wyniki oceny jakości powietrza w 2011 r. pod kątem ochrony zdrowia ludzi

Lp.	Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	PM10	PM 2,5	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	Ozon ¹ O ₃	Ozon ² O ₃
1	Miasto Opole	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A	C	A	D2
2	Strefa opolska	A	A	C	A	C	C	A	A	A	A	C	A	D2

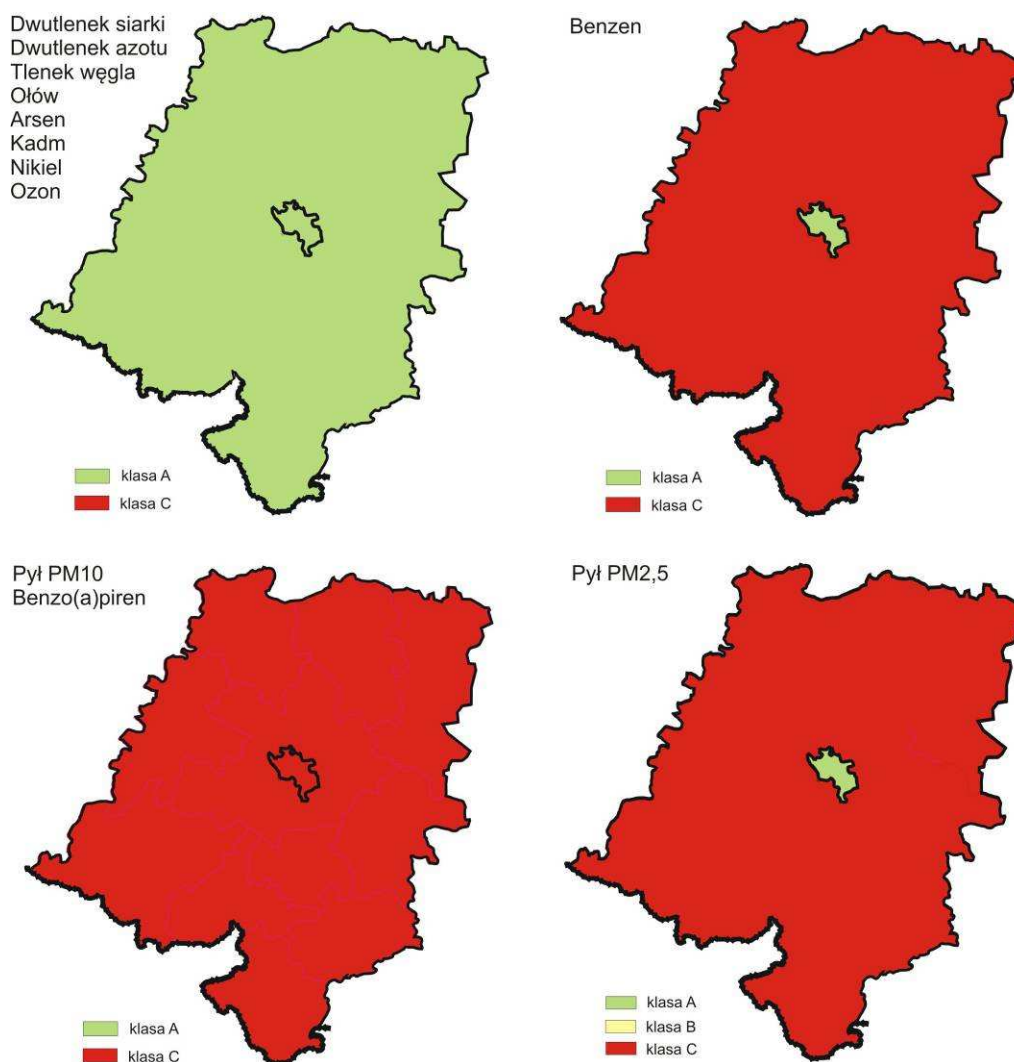
Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Tabela 34. Wyniki oceny jakości powietrza w 2011 r. pod kątem ochrony roślin

Lp.	Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	Ozon ¹ O ₃	Ozon ² O ₃
1	Miasto Opole	nie klasyfikuje się			
2	Strefa opolska	A	A	C	D2

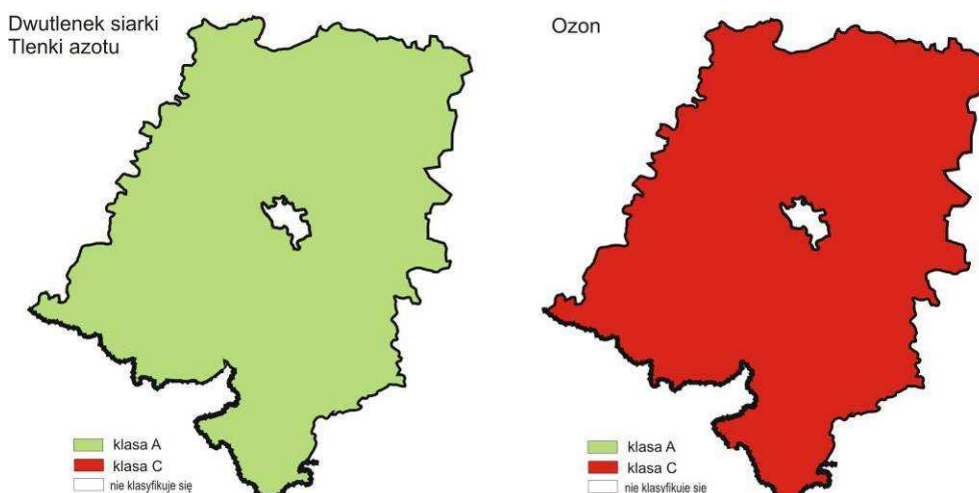
Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Mapa 24. Klasyfikacja stref jakości powietrza w 2011 r. – kryterium ochrony zdrowia

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Mapa 25. Klasyfikacja stref jakości powietrza w 2011 r. – kryterium ochrony roślin

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Zmiany jakości powietrza w latach 2006-2011

W latach 2006-2011 badania jakości powietrza (kryterium ochrony zdrowia) prowadzone były w układzie niejednorodnych stref pomiarowych (w 2010 r. dotychczasowy podział na strefy reprezentujące poszczególne powiaty zastąpiony został podziałem na aglomeracje pow. 250 tys. mieszkańców, miasta, nie będące aglomeracjami, o liczbie ludności pow. 100 tys. mieszkańców oraz pozostałe obszary województwa).

W związku z powyższym, ponieważ nie istnieje możliwość bezpośredniego porównywania uzyskanych wyników w obrębie wyznaczonych stref, analizę porównawczą przeprowadzono przy założeniu uśredniania klas wynikowych dla poszczególnych substancji w 2006 roku, w obrębie wszystkich powiatów wchodzących w skład aktualnie obowiązujących stref pomiarowych (tj. wzięto pod uwagę wypadkowe wyniki z 2006 r. z wszystkich powiatów objętych obecną strefą opolską, w przypadku miasta Opola wzięto wypadkową dla miasta Opola i powiatu opolskiego).

Przy przyjęciu powyższych kryteriów porównawczych można stwierdzić, że:

- kryterium ochrony zdrowia:
  - stan jakości powietrza w latach 2006-2011 utrzymuje się w zasadzie na poziomie stałym, na co wskazują wyniki w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀ (całe województwo) oraz benzenu C₆H₆ (strefa opolska), zarówno co do wartości, jak i terytorium występowania;
  - względne pogorszenie stanu odnotowano w strefie miejskiej jak i opolskiej, w przypadku zarówno benzo(a)pirenu, pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz ozonu (kryterium długookresowe), ale zmiana ta wynika raczej z nieprzeprowadzania badań instrumentalnych w 2006 r., niż z rzeczywistego pogorszenia stanu powietrza;
  - poprawa stanu jakościowego nastąpiła dla strefy opolskiej w przypadku ozonu (poziom docelowy);
  - utrzymywanie się niekorzystnych stanów jakościowych w obrębie powiatów strefy opolskiej: dla pyłu zawieszonego PM₁₀ – głubczyckiego, krapkowickiego i kędzierzyńsko-kozielskiego, dla benzenu C₆H₆ – kędzierzyńsko-kozielskiego i krapkowickiego;
  - utrzymywanie się niekorzystnych stanów jakościowych w obrębie miasta Opola: dla pyłu zawieszonego PM₁₀;
  - względnego pogarszania się niekorzystnych stanów jakościowych w obrębie powiatów strefy opolskiej: dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} – kluczborski i kędzierzyńsko-kozielskiego, dla benzo(a)pirenu – głubczycki i kluczborski oraz ozonu (cel długookresowy) - kędzierzyńsko-kozielskiego;

- względnego pogarszania się niekorzystnych stanów jakościowych w obrębie miasta Opole dla benzo(a)pirenu oraz ozonu;
- względnej poprawy stanu jakościowego w zakresie ozonu (poziom docelowy) w obrębie strefy opolskiej (powiat głubczycki, oleski i kędzierzyńsko-kozielski);

Tabela 35. Wyniki zmian oceny jakości powietrza w latach 2006-2011 pod kątem ochrony zdrowia ludzi

Lp.	Nazwa strefy	Rok	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	PM10	PM 2,5	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	Ozon ¹ O ₃	Ozon ² O ₃
1	miasto Opole	2006	A	A	A	A	C	-	A	-	-	-	-	A	-
		2011	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	A
2	strefa opolska	2006	A	A	C	A	C	-	A	-	-	-	-	C	-
		2011	A	A	C	A	C	C	A	A	A	A	A	C	A

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w latach 2005-2006. WIOŚ Opole, 2007 r.

Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

„-” - w roku 2006 nie były przeprowadzane pomiary dla substancji: As, Cd, Ni, B(a)P i O₃

1 – ozon wg poziomu docelowego

2 – ozon wg celu długookresowego

- kryterium ochrony roślin:
  - stan jakości powietrza w latach 2006-2011 utrzymuje się w zasadzie na poziomie stałym – klasa A - w odniesieniu do dwutlenku siarki SO₂ i tlenków azotu NO_x;
  - niewielkie pogorszenie odnotowano w obrębie strefy opolskiej w odniesieniu do zawartości ozonu (poziom docelowy – strefa C); wartość stężeń ozonu (cel długookresowy) kwalifikuje strefę opolską do klasy D2;
  - w odniesieniu do strefy miejskiej Opola nie można stwierdzić kierunku przemian z uwagi na zaprzestanie pomiarów instrumentalnych (od 2010 r. na terenach miejskich nie prowadzi się klasyfikacji jakościowej powietrza).

Tabela 36. Wyniki zmian oceny jakości powietrza w latach 2006-2011 pod kątem ochrony roślin

Lp.	Nazwa strefy	Rok	SO ₂	NO ₂	Ozon ¹ O ₃	Ozon ² O ₃
1	miasto Opole	2006	A	A	A	-
		2011	nie klasyfikuje się			
2	strefa opolska	2006	A	A	A	-
		2011	A	A	C	D2

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w latach 2005-2006. WIOŚ Opole, 2007 r.

Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Zmiany w emisji zanieczyszczeń w latach 2006-2011

W okresie 2006-2011 na obszarze województwa w dalszym ciągu odnotowywano zmiany w wielkości strumienia zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, wprowadzanych do powietrza. W strukturze emitowanych substancji, udział emisji gazowych jest zdecydowanie wyższy od emisji pyłowych (stosunek 96% do 4%).

W zakresie zanieczyszczeń pyłowych w latach 2006-2011 wystąpił spadek emisji zanieczyszczeń z poziomu 3 837 ton do poziomu 2463 ton, tj. o ok. 35,8% (w tym z paliw z 2641 ton do 1276 ton, tj. o ok. 51,7%).

W przypadku zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) odnotowano tendencję odwrotną - emisja zanieczyszczeń wzrosła z poziomu 59 300 ton do poziomu 65 102 ton, tj. o ok. 9,8%, przy czym spadek emisji zanieczyszczeń odnotowano w przypadku dwutlenku siarki (z 12 966

ton do 12 000 ton) i tlenków azotu (z 24 195 ton do 21 158 ton), a wzrost zanieczyszczeń nastąpił w przypadku tlenku węgla (z 20 873 ton do 29 202 ton).

1.3.3. Gospodarka odpadami

1.3.3.1. Odpady komunalne

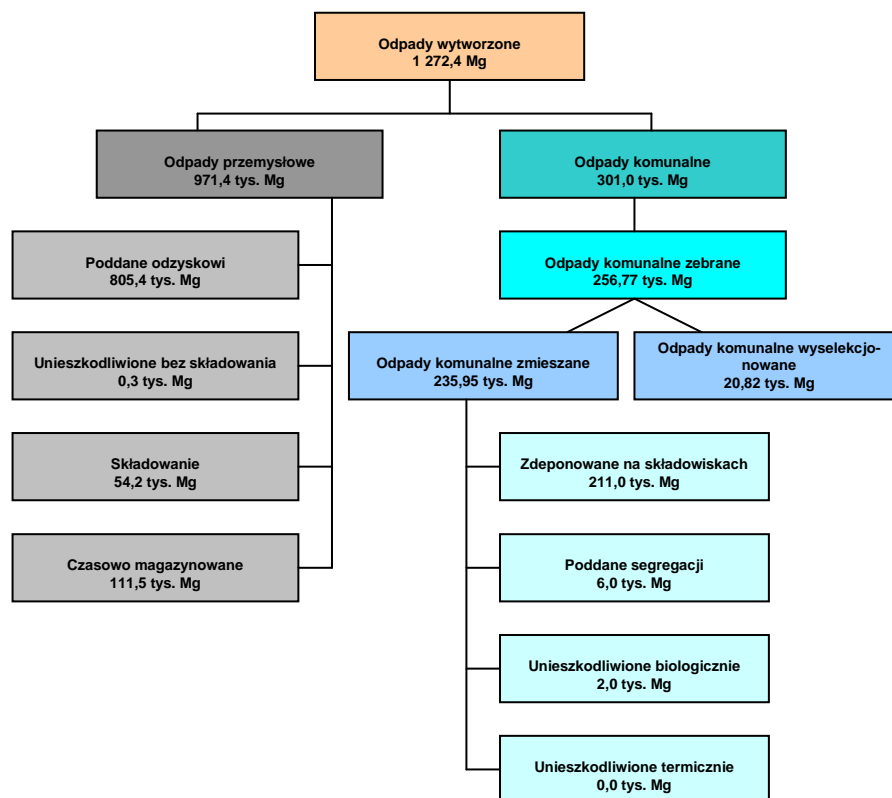
Wytwarzanie, zbiórka i zagospodarowanie odpadów komunalnych

Województwo opolskie w całości jest objęte systemem uporządkowanej gospodarki odpadami, który pozostaje pod kontrolą organów gminnych. System obejmuje gromadzenie, usuwanie/wywóz i składowanie końcowe na składowiskach odpadów. W coraz większym stopniu wzrasta poziom kompleksowego wykorzystania odpadów komunalnych w gminach, obejmujący recykling, kompostowanie i odzysk odpadów.

Wg danych GUS w 2011 roku na obszarze województwa opolskiego wytworzono łącznie ok. 301 000,0 ton odpadów komunalnych (298 kg/rok/mieszk.). Odpady zebrane wynosiły 256 770,7 ton (z gospodarstw domowych 202 986,0 ton), w tym 235 950,4 ton w postaci odpadów zmieszanych (z gospodarstw domowych 184 044,4 ton), a ok. 20 820,3 ton zebranych zostało jako odpady wyselekcjonowane. W dalszym ciągu obserwuje się niski wskaźnik selekcji odpadów, który w 2011 r. wynosił ok. 8,1% ilości odpadów zebranych (w 2006 r. odpowiednio ok. 3,1%) (Schemat 1).

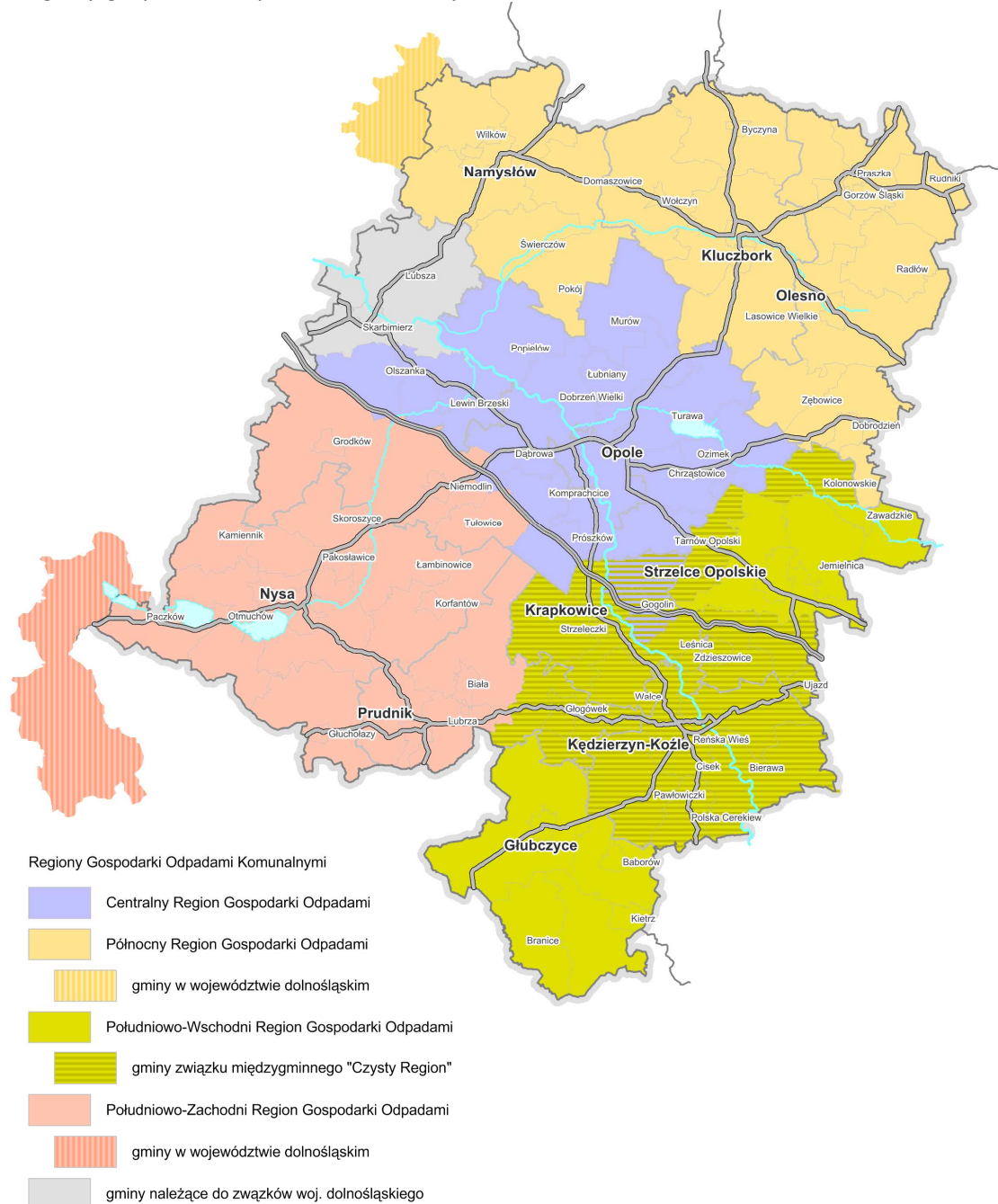
W strukturze przestrzennej największy udział w zbieraniu odpadów komunalnych mają powiaty: grodzki Opole, opolski, nyski, kędzierzyńsko-kozielski i brzeski – łącznie 70,1% odpadów zebranych w województwie.

Schemat 1. Wytwarzanie, odzysk i unieszkodliwianie odpadów w województwie opolskim w 2011 r.

Na terenie województwa gospodarka odpadami prowadzona jest w oparciu o 5 regionów gospodarki odpadami komunalnymi: Centralny; Północny; Południowo-Wschodni; Południowo-Zachodni; Środkowo-Zachodni „EKOGOK” (Mapa 26).

Mapa 26. Regiony gospodarki odpadami komunalnymi

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2012-2017, UMWO Opole, 2012

Składowanie odpadów komunalnych

Podstawową metodą unieszkodliwiania odpadów komunalnych na terenie województwa opolskiego w 2011 r. było w dalszym ciągu ich składowanie na 26 lokalnych składowisk odpadów

komunalnych (tj. innych niż niebezpieczne i obojętne), o łącznej powierzchni ok. 147,5 ha, zlokalizowanych na obszarze wszystkich powiatów (Mapa 27). Ponadto na terenie województwa istnieje 18 składowisk komunalnych, na których zaniechano gromadzenia odpadów, znajdujących się w trakcie rekultywacji, oraz 12 zrehabilitowanych składowisk, na których prowadzony jest monitoring po zakończeniu rekultywacji (Mapa 27).

Dla zmniejszenia strumienia odpadów deponowanych na składowiskach, na terenie 70 gmin (poza gminą Byczyna) prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów na etapie gromadzenia odpadów w miejscach wytwarzania oraz na składowiskach odpadów. W wyniku selektywnej zbiórki, w 2011 r. wydzielono ok. 20 820,3 ton odpadów, z czego większość obejmowała szkło, papier i tekturę, tworzywa sztuczne, odpady wielkogabarytowe i biodegradowalne.

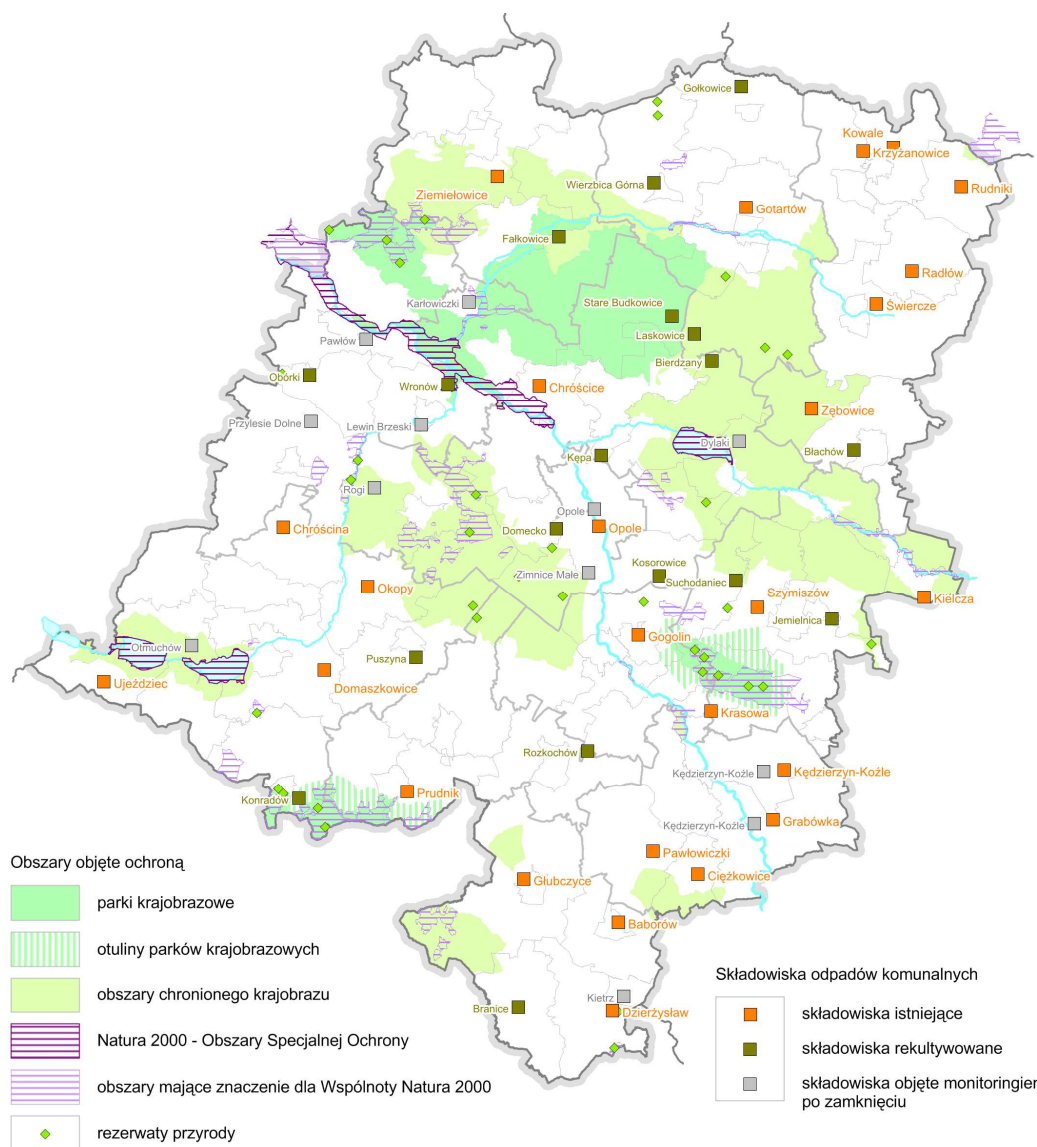
Tabela 37. Czynne składowiska odpadów komunalnych, innych niż niebezpieczne i obojętne - stan 01.01.2011 r.

Lp.	Składowisko	Pojemność całkowita Vc [m ³]	Pojemność wykorzystana Vw [m ³]	Pojemność pozostała Vp [m ³]/ Vp [Mg]	Masa odpadów unieszkodliwionych w 2010 r. [Mg]
1	Opole	1 300 000	1 120 000	180 000/198 000	82 833
2	Chróstice (gm. Dobrzeń Wielki)	85 500	61 940	23 560/29 758	6 452
3	Gokartów (gm. Kluczbork)	201 000	178 500	22 500/24 750	7 142
4	Kowale (gm. Praszka)	70 000	45 000	25 000/22 500	9 145
5	Świercze (gm. Olesno)	142 600	93 000	49 400/37 050	5 302
6	Ziemielowice (gm. Namysłów)	375 000	169 414	205 586/46 513	9 457
7	Rudniki (gm. Rudniki)	42 000	24 224	17 776/2 914	352
8	Krzyżanowice (gm. Gorzów Śląski)	68 400	54 009	14 431/2 193	782
9	Radłów (gm. Radłów)	17 900	1 342	16 558/b.d.	-
10	Zębowice-Malinów (gm. Zębowice)	30 729	27 748	2 981/b.d.	-
11	Szymiszów (gm. Strzelce Opolskie)	153 256	72 478	80 778/52 800	b.d.
12	Kędzierzyn-Koźle	305 000	73 668	231 332/385 554	41 122
13	Gogolin (gm. Gogolin)	672 000	402 611	269 389/80 986	13 397
14	Krasowa (gm. Leśnica)	527 500	468 418	59 082/51 566	6 216
15	Dzierżysław (gm. Kietrz)	720 000	78 485	641 515/140 922	14 949
16	Głubczyce (gm. Głubczyce)	86 000	36 064	49 936/29 962	6 069
17	Pawłowiczki (gm. Pawłowiczki)	36 000	28 093	7 907/9 883	879
18	Baborów (gm. Baborów)	90 000	31 201	58 799/32 998	1 380
19	Ciężkowice (gm. Polska Cerekiew)	144 000	119 000	25 000/20 000	8 000
20	Kielcza (gm. Zawadzkie)	313 499	101 889	211 610/207 378	8 632
21	Grabówka (gm. Bierawa)	40 180	9 240	30 940/b.d.	2 189
22	Chróstcina (gm. Skoroszyce)	69 600	23 600	6 000/3 750	1 301

Lp.	Składowisko	Pojemność całkowita Vc [m ³]	Pojemność wykorzystana Vw [m ³]	Pojemność pozostała Vp [m ³]/ Vp [Mg]	Masa odpadów unieszkodliwionych w 2010 r. [Mg]
23	Prudnik (gm. Prudnik)	330 451	276 801	53 650/28 971	19 269
24	Ujeździec (gm. Paczków)	334 000	227 326	106 674/19 329	5 583
25	Okopy (gm. Łambinowice)	159 000	94 400	64 600/32 900	5 175
26	Domaszowice (gm. Nysa)	580 000	294 803	285 197/256 677	30 200
	Razem	6 893 655	4 153 454	2 740 201 1 745 854	-

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2012-2017, UMWO Opole, 2012

Mapa 27. Składowiska odpadów komunalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2012-2017, UMWO Opole, 2012

1.3.3.2. Odpady z działalności gospodarczej

Wytwarzanie i odzysk odpadów przemysłowych

W zakresie gospodarki odpadami z działalności gospodarczej nastąpił zdecydowany spadek strumienia odpadów wytworzonych w stosunku do okresu porównawczego (2006 r.). W 2011 r. na terenie województwa opolskiego wytworzono ok. 971,4 tys. ton odpadów (103,2 t/km²), z czego najwięcej na terenie miasta Opole oraz w powiatach: kędzierzyńsko-kozielskim, opolskim i krapkowickim, co stanowiło 88,9% odpadów przemysłowych wytworzonych na obszarze województwa opolskiego.

Procesom odzysku poddanych zostało ok. 805,4 tys. ton, procesom unieszkodliwiania ok. 54,5 tys. ton, w tym poprzez składowanie na składowiskach 54,2 tys. ton. Łączna ilość odpadów poddanych odzyskowi wynosiła 82,9% odpadów wytworzonych. Najwyższy poziom gospodarczego wykorzystania – ponad 95% - odnotowano w powiecie głubczyckim (100%), oleskim (100%), namysłowskim (99,5%), kluczborskim (98,3%), opolskim (98,0%), prudnickim (95,5%) i brzeskim (95,4%), a najniższy w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (36,3) i opolskim (86,9%).

Odpady niewykorzystane gospodarczo podlegały unieszkodliwieniu poprzez gromadzenie na składowiskach zakładowych. W 2011 r. na składowiskach unieszkodliwiono ok. 54,2 tys. ton odpadów.

Składowanie odpadów przemysłowych

Składowanie odpadów przemysłowych na obszarze województwa prowadzone jest w oparciu o 8 czynnych składowisk przemysłowych (w tym 7 składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne oraz 1 składowisko odpadów obojętnych), o łącznej powierzchni ok. 217,6 ha (w tym ok. 78,0 ha na nieczynnym składowisku Elektrowni Opole), na których zeskładowanych zostało ok. 22 140,5 tys. ton odpadów. Wszystkie składowiska zlokalizowane są na terenie powiatów: kędzierzyńsko-kozielskiego, krapkowickiego i opolskiego, a do największych należą składowiska odpadów paleniskowych Zakładów Azotowych Kędzierzyn S.A., składowisko odpadów paleniskowych PKE S.A. - Elektrownia Błachownia w Kędzierzynie-Koźlu oraz składowisko żużla i popiołu Zakładów Koksowniczych Zdieszowice Sp. z o.o. w Januszkowicach, gmina Zdieszowice (Tabela 38).

Tabela 38. Składowiska odpadów przemysłowych na terenie województwa opolskiego w 2011 r.

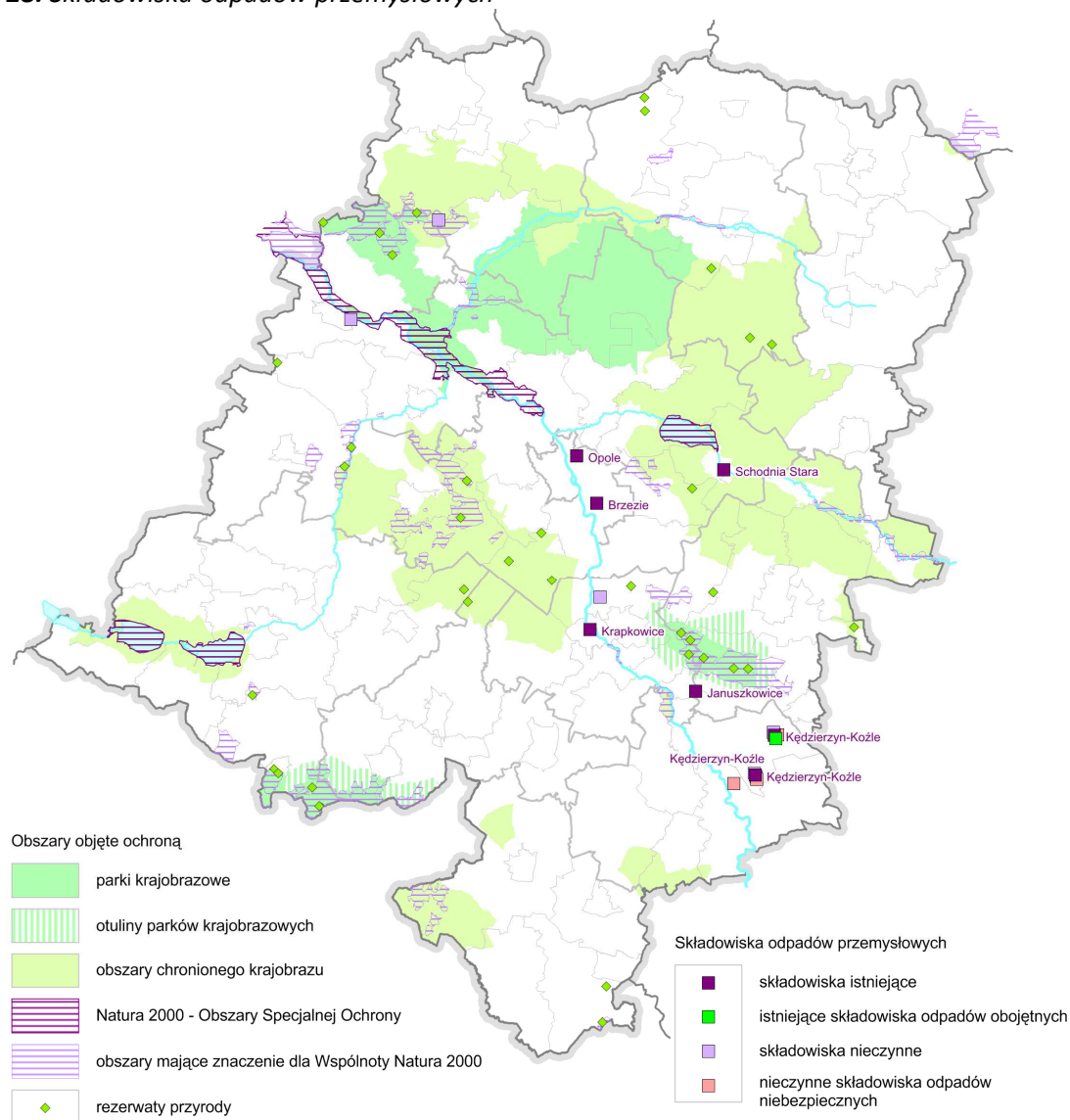
Lp.	składowisko	lokalizacja	uwagi	pojemność całkowita V _c [m ³]	pojemność wykorzystana V _M [m ³]
1	2	3	4	5	6
1	Składowisko popiołów i żużla ZA Kędzierzyn SA	Kędzierzyn-Koźle	składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	7 500 000	7 800 000
2	Składowisko mokre odpadów paleniskowych PKE S.A. – Elektrownia Błachownia	Kędzierzyn-Koźle	składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	13 500 000	13 340
3	Składowisko odpadów stałych Metsa Tissue SA	Krapkowice	składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	180 000	88 922
4	Składowisko żużla i popiołu ZK Zdieszowice Sp. z o.o.	Januszkowice, gmina Zdieszowice	składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	1 239 400	938 479
5	Składowisko odpadów paleniskowych PGE - Elektrownia Opole SA	Opole - Groszowice	składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne (nieczynne)	6 100 000	125 900
6	Składowisko odpadów obojętnych i innych niż niebezpieczne ECO SA	Opole	składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	439 168	47 000
7	Składowisko odpadów	Ozimek (Schodnia	składowisko odpadów innych	1 477 000	162 839

Lp.	składowisko	lokalizacja	uwagi	pojemność całkowita V_c [m ³]	pojemność wykorzystana V_M [m ³]
1	2	3	4	5	6
	przemysłowych Huty Małapanew SA	Stara)	niż niebezpieczne i obojętne		
8	Składowisko odpadów poromontowych PKE SA Elektrownia Blachownia	Kędzierzyn-Koźle	składowisko odpadów obojętnych	19 270	16 900

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2012-2017, UMWO Opole, 2012

Ponadto na terenie województwa znajduje się 7 składowisk odpadów przemysłowych, których eksploatacja została zakończona do końca 2010 r.

Mapa 28. Składowiska odpadów przemysłowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2012-2017, UMWO Opole, 2012

Odpady niebezpieczne.

W strumieniu odpadów przemysłowych i komunalnych wytwarzanych na terenie województwa opolskiego biorą również udział odpady niebezpieczne. W 2011 roku na terenie województwa

wytworzono ok. 23 951,1 ton odpadów niebezpiecznych (1,38% masy odpadów wytworzonych ogółem w województwie). Największa ilość odpadów niebezpiecznych wytworzona została na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, głubczyckiego, brzeskiego, opolskiego ziemskiego i w mieście Opolu (łącznie 86,8% masy zbieranych odpadów niebezpiecznych). Na terenie województwa nie jest prowadzone składowanie odpadów niebezpiecznych.

1.3.3.3. Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów

Na terenie województwa opolskiego w 2011 roku odzysk i unieszkodliwianie odpadów prowadzony był w 161 wyspecjalizowanych instalacjach i urządzeniach służących odzyskowi i unieszkodliwieniu odpadów innych niż komunalne i niebezpieczne (z wyłączeniem składowisk).

Mapa 29. Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2012-2017, UMWO Opole, 2012

- W grupie tej wyróżnić można m. in. instalacje do:
- termicznego unieszkodliwiania odpadów (spalarnia odpadów Zakładu Energetyki Blachownia Sp. z o.o., spalarnia odpadów medycznych WCM w Opolu oraz Górażdże Cement SA w Choruli), o łącznej zdolności przerobowej ok. 5 500 tys. ton/rok;
  - instalacje odzysku odpadów niebezpiecznych (13 instalacji);
  - pozostałe instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów (145 instalacji).

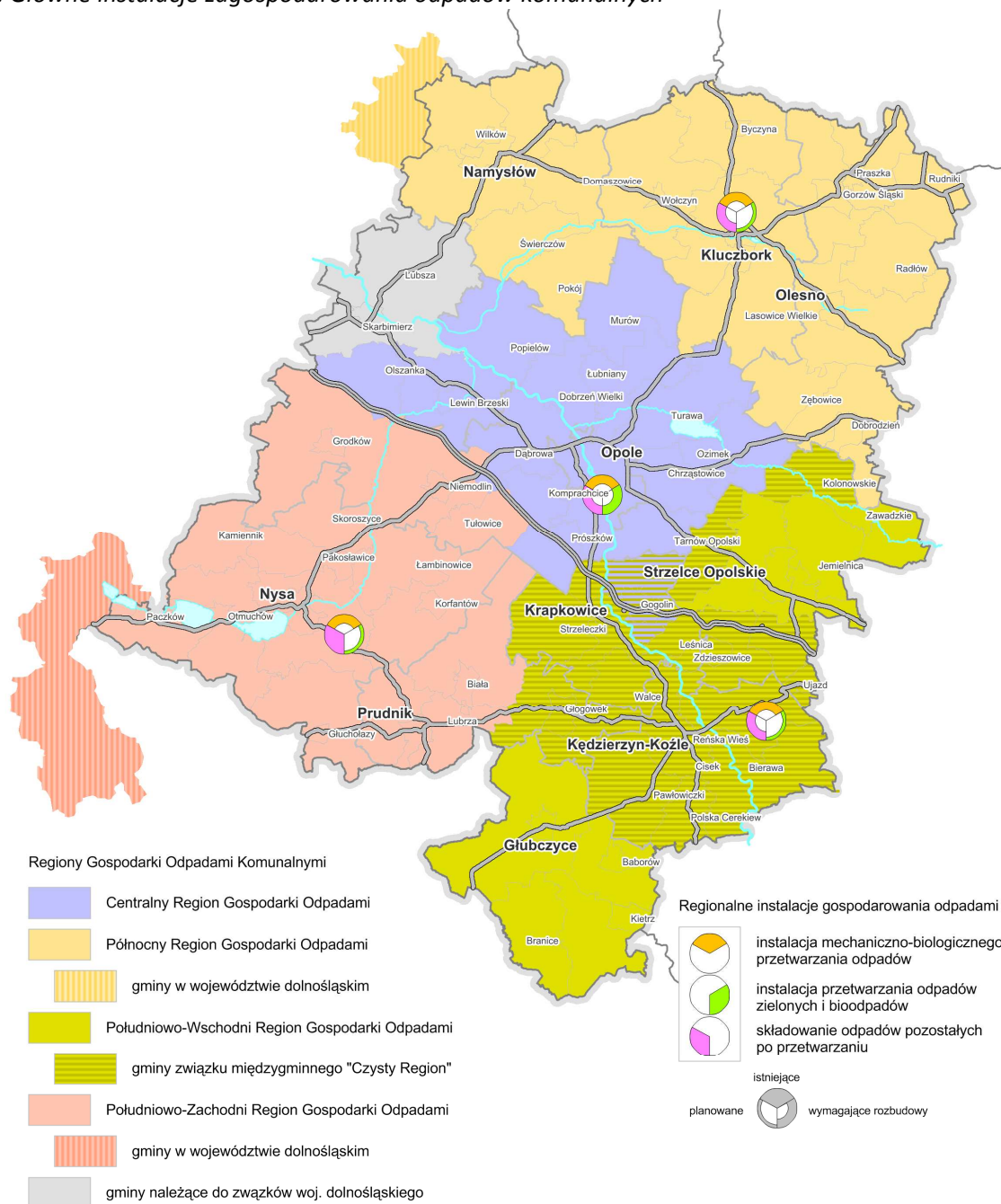
Odzysk odpadów komunalnych na terenie województwa prowadzony był w instalacjach, obsługujących poszczególne regiony gospodarki odpadami. Łączna przepustowość instalacji wynosiła 401 080 Mg/rok dla instalacji odzysku oraz 9 950 Mg dla instalacji do biodegradacji odpadów komunalnych.

Tabela 39. Instalacje do odzysku odpadów komunalnych

Lp.	Region gospodarki odpadami komunalnymi	Rodzaj instalacji	Nazwa i lokalizacja instalacji	Zdolność przerobowa [Mg/rok]
1	Region Centralny	Sortownia odpadów zmieszanych	Zakład Segregacji Odpadów Komunalnych REMONDIS Sp. z o.o. w Opolu, Podmiejska 69	100 000
		Sortownia odpadów komunalnych, selektywnie zebranych	Zakład Segregacji Odpadów Komunalnych REMONDIS Sp. z o.o. w Opolu, Al. Przyjaźni 9	5 000
		Sortownia odpadów komunalnych zmieszanych i selektywnie zebranych	Zakład Segregacji Odpadów Budowlanych i Komunalnych w Dylakach	50 000
		Razem		155 000
2	Region Północny	Sortownia odpadów komunalnych zmieszanych	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Ziemietowicach	17 500
		Sortownia odpadów komunalnych selektywnie zebranych	Namysłów	8 000
		Sortownia odpadów komunalnych selektywnie zebranych	Miejskie Składowisko Odpadów Innych niż Niebezpieczne i Obojętne w Gotartowie (gm. Kluczbork)	25 000
		Sortownia odpadów komunalnych zmieszanych i odpadów komunalnych, selektywnie zebranych	Składowisko Odpadów Komunalnych Świercze (gm. Olesno)	25 000
		Razem		69 300
3	Region Południowo-Wschodni	Sortownia odpadów komunalnych selektywnie zebranych	Miejskie składowisko odpadów, Kędzierzyn-Koźle	4 880
		Sortownia odpadów komunalnych zmieszanych	Składowisko Odpadów Komunalnych w Dzierżysławiu (gm. Kietrz)	120 000
		Sortownia odpadów komunalnych selektywnie zebranych	Składowisko Odpadów w Gogolinie	100
		Razem		124 980
4	Region Południowo-Zachodni	Sortownia odpadów komunalnych i zmieszanych i odpadów komunalnych selektywnie zmieszanych	Regionalne Centrum Gospodarowania Odpadami w Domaszkowicach	51 800
		Razem		51 800
Województwo				401 080

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2012-2017, UMWO Opole, 2012

Mapa 30. Główne instalacje zagospodarowania odpadów komunalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2012-2017, UMWO Opole, 2012

Tabela 40. Instalacje do odzysku odpadów biodegradowalnych

Lp.	Region gospodarki odpadami komunalnymi	Rodzaj instalacji	Nazwa i lokalizacja instalacji	Zdolność przerobowa [Mg/rok]
1	Region Centralny	Kompostowanie w przyzmach	Miejskie Składowisko Odpadów w Opolu, ul. Podmiejska	3 500
		Razem		3 500
2	Region Południowo-Wschodni	Kompostowanie w przyzmach	Składowisko odpadów komunalnych w Dzierżysławiu (gm. Kietrz)	6 000
		Kompostowanie w przyzmach	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Głubczycach	100

Lp.	Region gospodarki odpadami komunalnymi	Rodzaj instalacji	Nazwa i lokalizacja instalacji	Zdolność przerobowa [Mg/rok]
		Kompostowanie w przyzmach	Składowisko Odpadów w Gogolinie	350
		Razem		6 450
	Województwo			9 950

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2012-2017, UMWO Opole, 2012

1.3.3.4. Zmiany w zakresie gospodarki odpadami w latach 2006-2011

W latach 2006-2011 na terenie województwa prowadzono szereg działań organizacyjno-inwestycyjnych, zmierzających do doskonalenia i rozbudowywania gospodarki odpadami. Pozwoliły one na ostateczne wydzielenie regionów gospodarki odpadami, optymalizację systemu zbierania, selekcji a w późniejszym etapie odzysku i zagospodarowania. Zjawisku temu towarzyszył ubytek ilości składowisk i powierzchni składowania odpadów.

Zarejestrowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami obejmowały m. in.:

- ubytek 5 składowisk odpadów komunalnych (składowiska Obórki (gm. Olszanka), Domecko (gm. Komprachcice), Suchodaniec (gm. Izbicko), Kępa (gm. Łubniany), Kosorowice (gm. Tarnów Opolski),
- ubytek 4 składowisk odpadów przemysłowych (składowisko odpadów poremontowych, składowisko osadów ściekowych z CMBOO oraz składowisko odpadów niebezpiecznych ZA Kędzierzyn S.A., mokre składowisko odpadów Zakładu Energetyki Blachownia Sp. z o.o. w Kędzierzynie-Koźlu),
- zaniechanie składowania odpadów niebezpiecznych w Kędzierzynie-Koźlu (aktualnie na terenie województwa nie funkcjonuje żadne składowisko odpadów niebezpiecznych),
- zmniejszenie się (ze 180 do 161) liczby wyspecjalizowanych instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów innych niż komunalne i niebezpieczne (z wyłączeniem składowisk),
- wzrost ilość wytworzonych i zebranych odpadów komunalnych, z równoczesnym wzrostem ilości odpadów zbieranych selektywnie,
- spadek powierzchni czynnych składowisk odpadów komunalnych, przy równoczesnym spadku ilości składowisk,
- spadek ilości wytworzonych i poddawanych odzyskowi odpadów przemysłowych,
- spadek powierzchni składowania odpadów przemysłowych,
- spadek jednostkowych wskaźników odpadów wytworzonych na jednostkę powierzchni przy wzroście wskaźnika odpadów wytworzonych na mieszkańca,
- spadek ilości instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- realizacje instalacji odzysku i energetycznego wykorzystania gazów wysypiskowych, sortowni odpadów komunalnych oraz instalacji kompostowania odpadów biodegradowalnych (Tabela 40).

Tabela 41. Zrealizowane inwestycje w zakresie gospodarki odpadami w latach 2006-2011

Lp.	Inwestycja celu publicznego	Lokalizacja
1	Budowa instalacji odzysku i energetycznego wykorzystania gazu wysypiskowego ze składowiska odpadów komunalnych	m. Opole
2	Sortownia odpadów komunalnych (linia sortownicza odpadów komunalnych zmieszanych)	Opole, ul. Podmiejska
3	Sortownia odpadów komunalnych (linia sortownicza odpadów komunalnych zebranych selektywnie)	Opole, Al. Przyjaźni
4	Sortownia odpadów komunalnych (linia sortownicza odpadów komunalnych zmieszanych i odpadów komunalnych zebranych selektywnie)	Dylaki, gm. Ozimek
5	Sortownia odpadów komunalnych (linia sortownicza odpadów komunalnych)	Ziemiełowice, gm. Namysłów

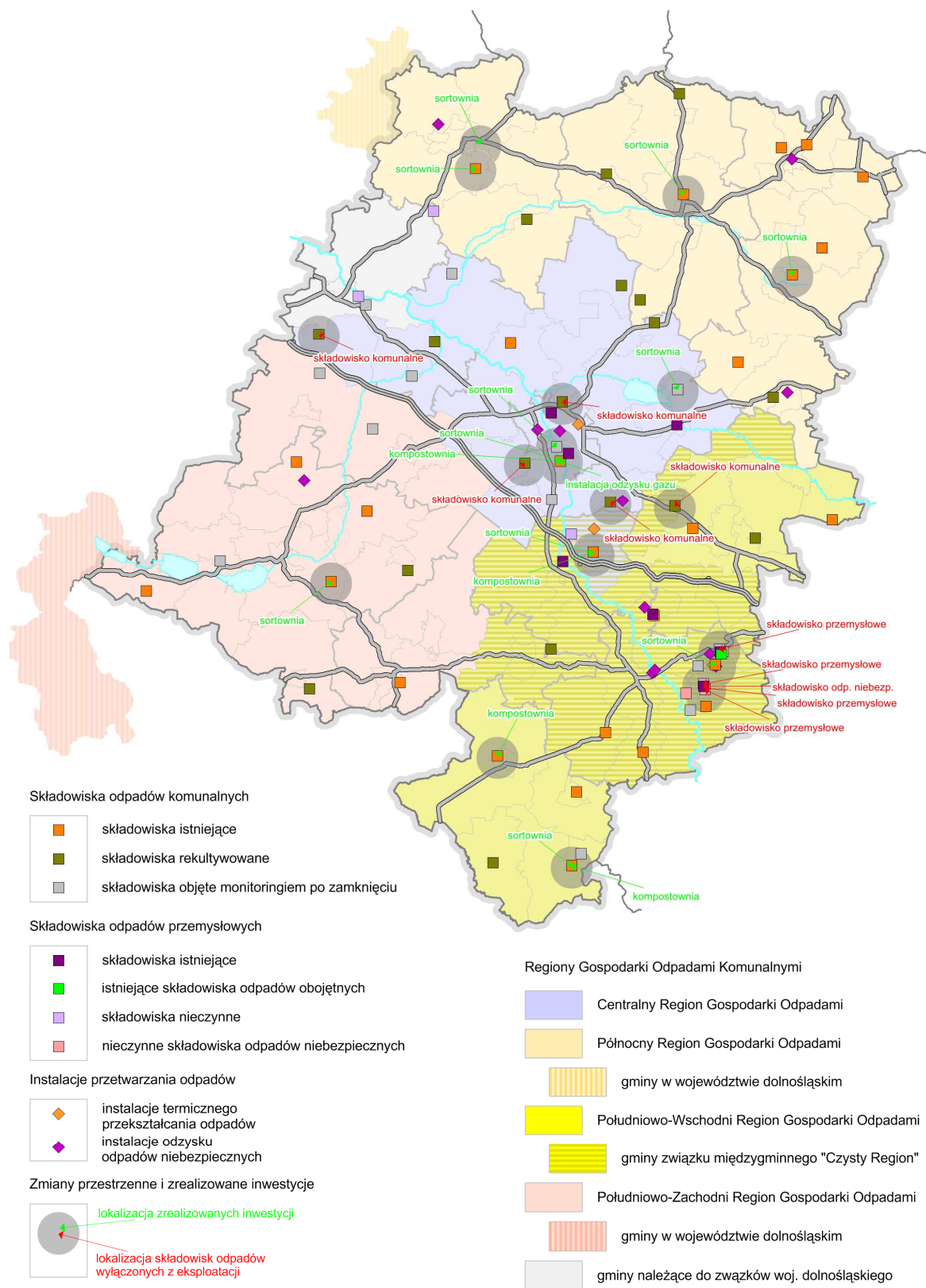
Lp.	Inwestycja celu publicznego	Lokalizacja
	nych zmieszanych)	
6	Sortownia odpadów komunalnych (linia sortownicza odpadów komunalnych selektywnie zebranych)	Namysłów
7	Sortownia odpadów komunalnych zmieszanych	Gotartów, gm. Kluczbork
8	Sortownia odpadów komunalnych (linia sortownicza odpadów komunalnych selektywnie zebranych i zmieszanych)	Świercze, gm. Olesno
9	Sortownia odpadów komunalnych (linia sortownicza odpadów komunalnych selektywnie zebranych)	Kędzierzyn-Koźle
10	Sortownia odpadów komunalnych (linia sortownicza odpadów komunalnych zmieszanych)	Dzierżysław, gm. Kietrz
11	Sortownia odpadów komunalnych (linia sortownicza odpadów komunalnych selektywnie zebranych)	Gogolin
12	Sortownia odpadów komunalnych (linia sortownicza odpadów komunalnych selektywnie zebranych i odpadów zmieszanych)	Domaszkowice, gm. Nysa
13	Instalacja kompostowania odpadów biodegradowalnych	Opole
14	Instalacja kompostowania odpadów biodegradowalnych	Dzierżysław, gm. Kietrz
15	Instalacja kompostowania odpadów biodegradowalnych	Głubczyce
16	Instalacja kompostowania odpadów biodegradowalnych	Gogolin

Tabela 42. Zmiany w zakresie gospodarki odpadami w latach 2006-2011

Lp.	Wskaźnik	Rok	
		2006	2011
1	Odpady komunalne wytworzone (Mg)	270 000,0	301 000,0
2	Odpady komunalne zebrane (Mg)	250 578,1	256 770,7
3	Odpady komunalne zmieszane (Mg)	242 858,0	235 950,4
4	Odpady komunalne zebrane selektywnie (Mg)	7 720,1	20 820,3
5	Odpady przemysłowe wytworzone (tys. Mg)	1 846,8	971,4
6	Odpady przemysłowe poddane odzyskowi (tys. Mg)	1 678,7	805,4
7	Odpady przemysłowe składowane (tys. Mg)	23 269,1	22 140,5
8	Powierzchnia czynnych składowisk odpadów komunalnych (ha)	189,0	147,5
9	Powierzchnia składowisk odpadów przemysłowych (ha)	234,2	217,6
10	Wskaźnik odpadów wytworzonych/1 km ²	196,2	103,2
11	Udział odpadów składowanych w ilości odpadów wytworzonych (%)	4,3	5,6
12	Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych (%)	90,9	82,9
13	Odpady komunalne wytworzone/mieszkańca (kg/miesz.)	260	298
14	Liczba instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów	180	161

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2012-2017, UMWO Opole, 2012
 Ochrona środowiska 2006, GUS Warszawa, 2007
 Ochrona środowiska 2011, GUS Warszawa, 2012
 Stan środowiska w województwie opolskim w latach 2005-2006, WIOŚ Opole, 2007
 Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011, WIOŚ Opole, 2012

Mapa 31. System gospodarki odpadami – zmiany przestrzenne i zrealizowane inwestycje 2006-2011

Źródło: Opracowanie własne

1. 4. Środowisko społeczno-kulturowe

1.4.1. Potencjał demograficzny

Województwo opolskie należy do grupy małych regionów europejskich, z populacją oscylującą wokół 1 mln mieszkańców. Charakterystyczną cechą przestrzeni społecznej województwa opolskiego jest postępująca od co najmniej 12 lat depopulacja, wynikająca z niskiego przyrostu naturalnego oraz bardzo niekorzystnych procesów migracyjnych.

Według stanu na koniec grudnia 2011 r. województwo opolskie zamieszkiwało 1 013,9 tys. osób (w tym 523,8 tys. kobiet – 51,7%). Stanowi to 2,63% ludności kraju i plasuje województwo opolskie na 16 miejscu spośród wszystkich województw. Gęstość zaludnienia w województwie wynosi 108 osób na 1 km² powierzchni ogólnej przy średniej krajowej 123 osób na 1 km². W porównaniu z rokiem 2006 gęstość zaludnienia zmalała o 3 osoby.

Analiza danych statystycznych w okresie 2006-2011 oraz prognoz demograficznych potwierdza postępujący w województwie kryzys demograficzny, którego przejawami są:

- ✓ malejąca liczba mieszkańców województwa – z 1 041,9 tys. mieszkańców w 2006 r. do 1 013,9 tys. osób w 2011 r. tj. o 28,0 tys. (-2,7%). W tym samym czasie w kraju liczba mieszkańców zwiększyła się o 1,1%,
- ✓ zmniejszająca się gęstość zaludnienia województwa ze 111 osób na 1 km² w 2006 r. do 108 osób na 1 km² w 2011 r.,
- ✓ spadek liczby ludności w 27 miastach województwa oraz spadek przeciętnej wielkości miasta w województwie opolskim z 15,6 tys. w 2006 r. do 15,1 tys. mieszkańców w 2011 r.,
- ✓ obniżający się poziom urbanizacji z 52,7% w 2006 r. do 52,5% w 2011 r.,
- ✓ wyludnianie się terenów wiejskich – na 68 gmin wiejskich tendencja spadkowa występuje w 56 gminach,
- ✓ zmieniająca się struktura wieku mieszkańców – w latach 2006-2011 zmniejszyła się liczba osób będących w wieku przedprodukcyjnym i będzie to stała tendencja zniżkowa, zwiększyła się liczba osób w wieku produkcyjnym oraz w wieku poprodukcyjnym,
- ✓ ujemny przyrost naturalny w 2011 r. który wyniósł -1,0, podczas gdy w 2006 r. wynosił -0,9 na 1 000 mieszkańców,
- ✓ spadek zawieranych małżeństw z poziomu 5,4 na 1 000 mieszkańców w 2006 r. do 5,1 w 2011 r.,
- ✓ wzrost liczby zgonów na 1 000 mieszkańców z 9,0 w 2006 r. do 9,6 w 2011 r.

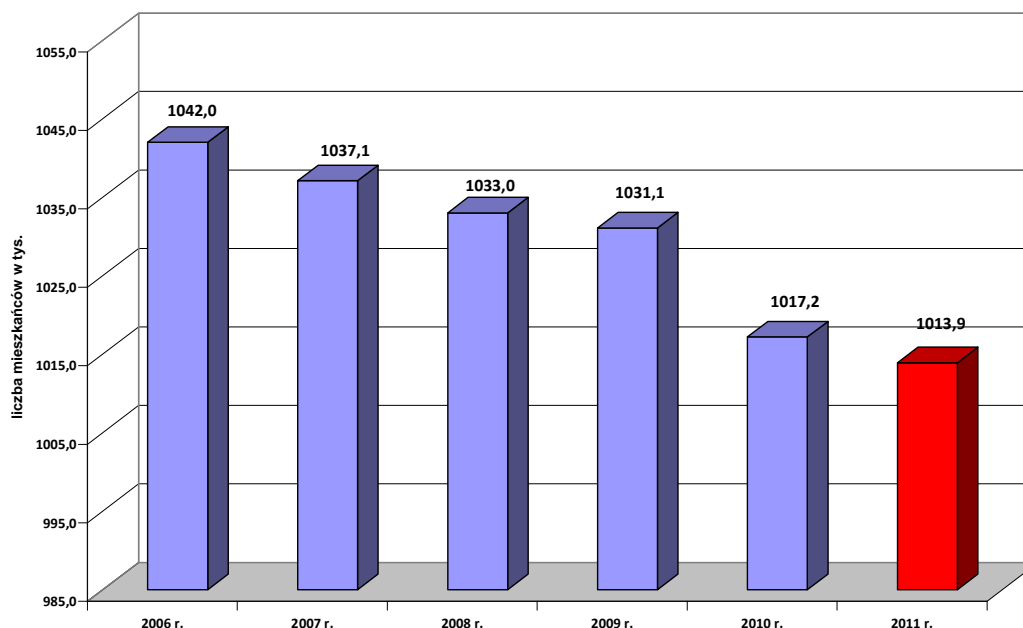
Prognoza demograficzna dla województwa opolskiego do roku 2035³⁶ zakłada bardzo wyraźny spadek liczby mieszkańców o 116,9 tys. osób. (około 11,5% w porównaniu do 2011 r.). Równocześnie przewidywane są istotne zmiany w strukturze wieku mieszkańców województwa opolskiego.

Zmiana liczby mieszkańców w województwie opolskim w latach 2006-2011 przebiegała w różnych kierunkach i w różnej skali – w zależności od cech funkcjonalnych obszaru województwa. Przyrost liczby mieszkańców odnotowano w 12 gminach, z czego największy w Skarbimierzu 4,9% (+360 osób), Lubszy 4,7% (+404 osób) i Gogolinie 4,7% (+555 osób). Pozostałe gminy to: Łubniany (3,7%), Dobrzeń Wielki (2,4%), Olszanka (1,7%), Grodków (0,9%), Praszka (0,8%), Chrząstowice (0,8%), Turawa (0,7%), Ujazd (0,6%) i Lewin Brzeski (0,01%).

W pozostałych 59 gminach zanotowano regresywny charakter zmian ludnościowych, z czego największy ubytek wystąpił w gminach: Cisek -11,5% (-767osób), Branice -7,8% (-599 osób), Leśnica 6,7% (-581 osób) i Polska Cerekiew -6,6% (-308 osób). W liczbach bezwzględnych największy spadek liczby mieszkańców wystąpił w Opolu (-5163 osoby).

³⁶ Bank Danych Lokalnych GUS

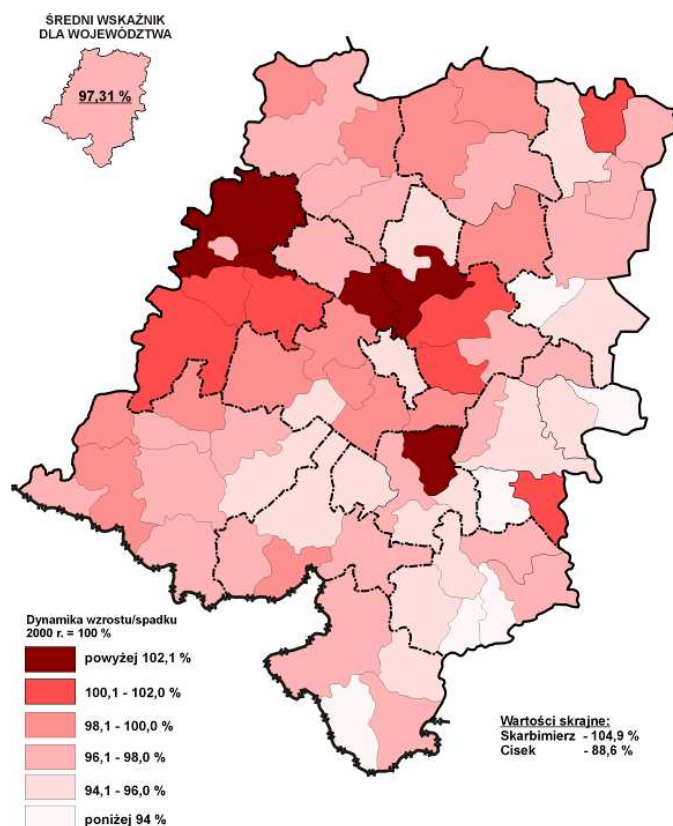
Wykres 1. Ludność w województwie opolskim w latach 2006-2011

Źródło: Opracowanie własne

Analizując rozkład przestrzenny zmian liczby ludności na obszarze województwa podkreślić należy znaczny ubytek ludności w gminach położonych w południowo-wschodniej części województwa (na terenie powiatów: strzeleckiego, krapkowickiego, kędzierzyńsko-kozielskiego i w części powiatu prudnickiego, w mniejszej skali procesy te zachodzą w zachodniej i środkowej części województwa (powiaty: brzeski, namysłowski, nyski i część pow. opolskiego).

Mapa 32. Dynamika zmian liczby ludności w gminach województwa w latach 2006-2011

Źródło: Opracowanie własne

1.4.1.1. Rozmieszczenie ludności

Ludność w województwie nie jest rozmieszczona równomiernie. Zróżnicowanie gęstości zaludnienia jest następstwem zróżnicowanych cech endogenicznych regionu, zwłaszcza jego cech przyrodniczych, które decydowały o walorach ekonomicznych przestrzeni, a w konsekwencji o procesach osadniczych. Duża gęstość zaludnienia występuje w miastach oraz przemysłowych gminach województwa (Opole – 1268 osoby na 1 km², Kędzierzyn-Koźle – 517, Zdzieszowice – 286, Nysa – 269). Wyróżnia się obszar pomiędzy Opolem a Kędzierzyna-Koźlem - najbardziej uprzemysłowiona część Opolszczyzny oraz południowo-zachodnia część województwa (gm. Paczków, Otmuchów, Nysa, Głuchołazy, Prudnik). Najbardziej zamieszkały jest rejon północny (gm. Świerczów – 32 osoby na 1 km², Domaszowice – 33, Lasowice Wielkie – 33, Murów – 35).

Wynika to głównie z uwarunkowań przyrodniczych położenia tych gmin na obszarach dużych kompleksów leśnych (Bory Stobrawsko-Turawskie), gdzie dominującą funkcją gospodarczą jest rolnictwo i leśnictwo.

Województwo opolskie odznacza się zrównoważeniem liczby mieszkańców miast i obszarów wiejskich – w miastach mieszka 530,4 tys. osób, tj. 52,3% ludności województwa natomiast na wsi 483,5 tys. tj. 47,7%. W kraju relacje te wynoszą odpowiednio: 60,7% to mieszkańcy miast, a 39,3% ludność obszarów wiejskich.

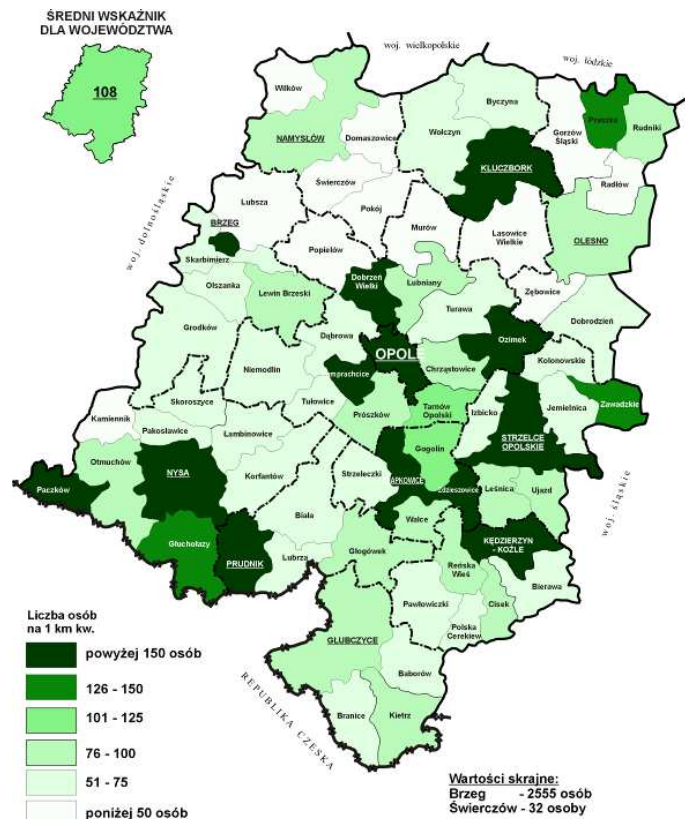
W analizowanym okresie obserwuje się spadek liczby ludności zarówno na terenach miejskich, jak i wiejskich. Na koniec 2011 r. na terenach miejskich było o 3,2% ludności mniej w porównaniu z rokiem 2006, a na terenach wiejskich o 2,1% niż w 2006 r. Dysproporcja pomiędzy miastami a terenami wiejskimi związana była głównie z migracjami ludności miejskiej, szczególnie z dużych miast, na przyległe tereny wiejskie.

W układzie przestrzennym województwa najmniejsze spadki wystąpiły na obszarze powiatu brzeskiego oraz w centralnej części powiatu opolskiego. Najwięcej osób ubyło na terenach wiejskich w środkowej, południowej i południowo-wschodniej części województwa (w gminach powiatów: krapkowickiego, prudnickiego, kędzierzyńsko-kozielskiego oraz strzeleckiego).

1.4.1.2. Struktura płci i wieku

Na ogólną liczbę 1 013,9 osób zamieszkujących województwo opolskie w 2011 r., mężczyźni stanowią 48,3%. Na 100 mężczyzn przypada 107 kobiet, przy czym w miastach wskaźnik feminizacji wzrasta do wartości 111 kobiet na 100 mężczyzn. W porównaniu z rokiem 2006 udział kobiet w ogól-

Mapa 33. Gęstość zaludnienia w województwie opolskim

Źródło: Opracowanie własne

nej liczbie mieszkańców zwiększył się nieznacznie z poziomu 51,63% do 51,66% i niewiele różni się od średniej krajowej, wynoszącej 51,67% ogólnej liczby mieszkańców kraju.

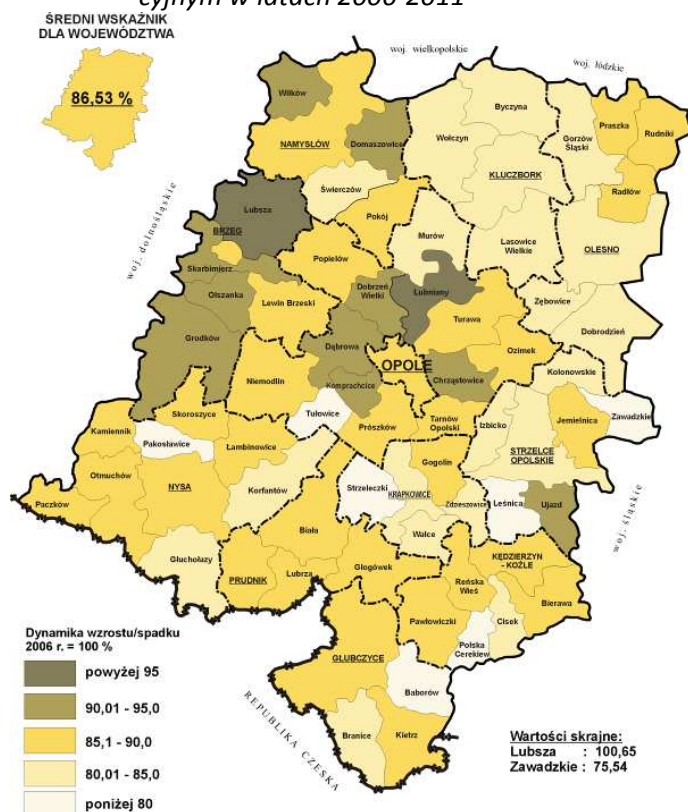
Dla przyszłości regionu, jego rozwoju społeczno-gospodarczego, szczególnie ważne są relacje między liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Pozytywne trendy w zakresie trwania życia przy jednocześnie niskich wskaźnikach dzietności, powodują, że opolskie społeczeństwo starzeje się.

Biorąc pod uwagę wiek mieszkańców województwa na koniec grudnia 2011 r. 170,3 tys. osób było w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), tj. 16,8%, 677,8 tys. osób w wieku produkcyjnym (18 – 59K/64M), tj. 65,4% i 180,3 tys. osób w wieku poprodukcyjnym (powyżej 60K i 65M), tj. 17,8%. Współczynnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosił 53,7. Wskaźniki te odbiegają od średniej krajowej. Na koniec grudnia 2011 r. w Polsce było 18,5,2% osób w wieku przedprodukcyjnym, 64,2% osób w wieku produkcyjnym i 17,3% osób w wieku poprodukcyjnym. Współczynnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 55,7. W porównaniu z 2006 r. zmniejszyła się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym o 2,1%, zwiększyła liczba osób w wieku produkcyjnym o 0,4% i w wieku poprodukcyjnym o 1,7%. Zmniejszył się również współczynnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym o 0,9% z 53,7% do 52,8%.

Prawie we wszystkich gminach województwa zmniejszyła się liczba ludności w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym ogółem o 26,5 tys. w stosunku do roku 2006, tj. z 196,8 do 170,3 osób w 2011 r. Jedyną gminą z dodatnim współczynnikiem jest Lubsza (100,65%) a najmniejszy spadek zanotowano w gminie Łubniany (98,11%). Największe spadki wystąpiły w gminach Zawadzkie (75,54%), Polska Cerekiew (75,58%) oraz Baborów (78,52%).

W skali całego województwa niekorzystnie tendencje występują głównie we wschodniej i północno-wschodniej części Opolszczyzny (powiaty: strzelecki, krapkowicki i oleski), najmniejsze zaś występują w zachodniej, centralnej i północno-zachodniej części (powiaty: brzeski, opolski i namysłowski).

Mapa 34. Zmiany liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2006-2011

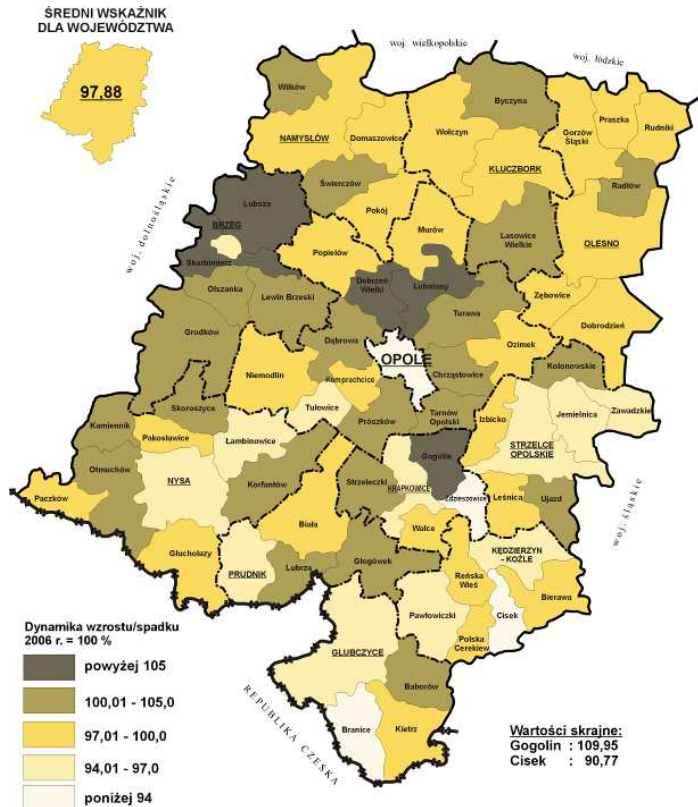

Źródło: Opracowanie własne

W grupie osób w wieku produkcyjnym odnotowano spadek liczebności o 2,12% w porównaniu z rokiem 2006 z poziomu 677,8 tys. do 663,4 osób w 2011 r., tj. o 14,4 tys.

Spadek wystąpił w 43 gminach województwa a średnia wynosi obecnie 97,88% stanu w porównaniu z rokiem 2006 r. Największy wzrost wystąpił w gminach: Gogolin 109,95%, Skarbimierz 109,7%, Lubrza 106,66%, Łubniana 106,53% i Dobrzeń Wielki 105,74%. Z kolei największe spadki wystąpiły w gminach: Cisek 90,77%, Branice 92,71%, Opole 93,02% i Zdieszowice 93,79%. W skali województwa niekorzystnie tendencje tj. zmniejszenie liczby osób w wieku produkcyjnym, grupują się głównie w południowo- wschodniej i południowej części Opolszczyzny (w powiatach: głubczyckim i kędzierzyńsko-kozielskim), wzrost wystąpił natomiast w części zachodniej i centralnej (powiaty: brzeski i opolski).

Mapa 35. Zmiany liczby ludności w wieku produkcyjnym w latach 2006-2011

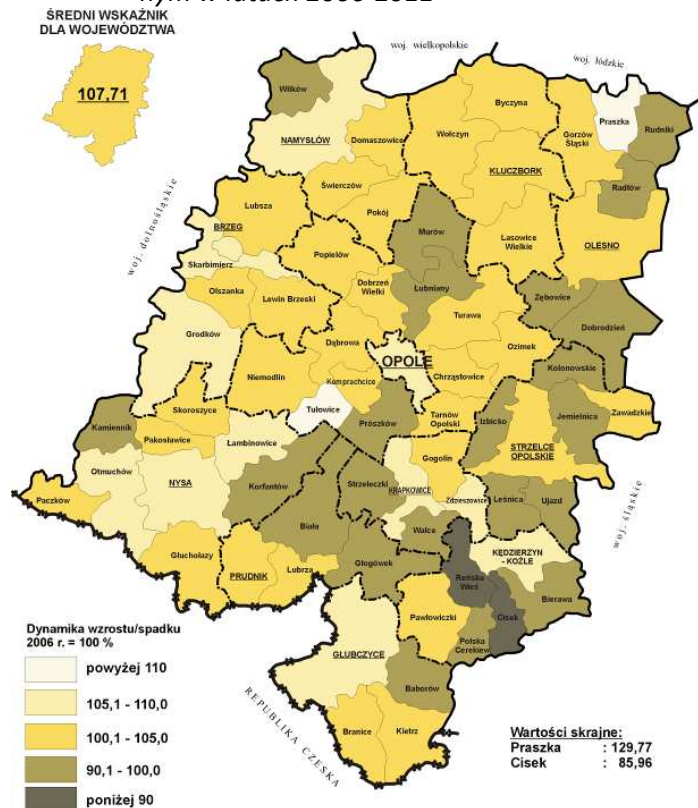

Źródło: Opracowanie własne

W grupie osób będących w wieku poprodukcyjnym nastąpił wzrost o 12,9 tys. osób z 167,4 tys. w 2006 r. do 180,3 osób w 2011 r. Wzrost ten wystąpił w 48 gminach województwa. Średnia dla województwa wynosi obecnie 107,71% w porównaniu do stanu z 2006 r. Najwyższy wzrost wystąpił w gminie Praszka 129,77% i Tułowice 121,44%. Największe tendencje spadkowe wystąpiły w gminie Cisek 85,96% i Reńska Wieś 88,36%.

W skali województwa tendencje wzrostowe wystąpiły głównie w centralnej i wschodniej części województwa (powiaty: opolski, krapkowicki, kędzierzyńsko-kozielski, strzelecki, oleski i prudnicki), a tendencje spadkowe w zachodniej i północnej części regionu.

Mapa 36. Zmiany liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2006-2011

Źródło: Opracowanie własne

1.4.1.3. Migracje wewnętrzne i zagraniczne

Województwo opolskie od ponad 20 lat pozostaje regionem migracyjnym, w którym zarówno migracje krajowe, jak i zagraniczne przyczyniają się do wyludnienia województwa. W latach 2006-2011 w województwie odnotowano ujemne saldo migracji w wysokości – 17 969 osób, z czego saldo migracji wewnętrznych krajowych wyniosło – 3972 osób a saldo migracji zagranicznych aż – 13 997 osób. Odływ mieszkańców dotyczył głównie osób młodych w wieku 20-35 lat.

W migracjach zagranicznych głównym kierunkiem wyjazdu jest Europa (98%).

W migracjach krajowych dominują wyjazdy do województw ościennych. Najwięcej osób wyjechało do województwa dolnośląskiego – 17,8% tj. 7,04 tys. i śląskiego – 13,5% tj. 5,34 tys. Ponadto mieszkańcy regionu wyjeżdżali na stałe do województw: mazowieckiego – 4,6%, małopolskiego – 3,6%, wielkopolskiego – 3,0% oraz łódzkiego – 2,7%. Najmniej osób wyjechało do województwa lubelskiego – 0,1%.

W latach 2006-2011 ruchy migracyjne w województwie opolskim dokonywały się w zróżnicowanej skali i z różnym natężeniem. Generalnie lata 2006-2010 odznaczają się tendencją „wyhamowania” ujemnego salda z poziomu -4 do poziomu -1,74, po czym w roku 2011 wskaźnik ten wzrósł do -2,20. Największe dodatnie wartości (średnie roczne saldo migracji w latach 2006-2011) wystąpiły na obszarze wiejskim gminy Nysa (+94 osoby), gm. Dobrzeń Wielki (+89), gm. Lubsza (+62), gm. Łubniany (+57), gm. Komprachcice (+56) i gm. Dąbrowa (+52). W miastach dodatnie saldo wystąpiło wyłącznie w Gogolinie (+13), Ujeździe (+4) i Korfantowie (+2).

Największe ujemne średnie saldo migracji wystąpiło głównie w miastach – w Opolu (-403), Nysie (-289), Kędzierzynie-Koźlu (-263) i Brzegu (-202). Spośród obszarów wiejskich szczególnie niekorzystnie było w gm. Biała (-52), gm. Polska Cerekiew i Pawłowiczki (-44) oraz obszarze wiejskim Otmuchowa (-41).

W układzie przestrzennym obserwuje się występowanie zjawiska odpływu ludności z dużych miast do przyległych gmin wiejskich, głównie dotyczy to Opola, Brzegu i Nysy.

1.4.1.4. Przyrost naturalny

W województwie opolskim różnica między liczbą urodzin żywych, a liczbą zgonów utrzymuje się od wielu lat na ujemnym poziomie. Problemem jest nie tylko ujemna wartość przyrostu naturalnego, ale przede wszystkim jego skala.

W 2011 r. współczynnik przyrostu naturalnego dla województwa opolskiego wynosił -1,01‰ i był we wszystkich powiatach województwa ujemny. W tym samym czasie w kraju odnotowano po raz kolejny począwszy od 2006 r. dodatnią wartość współczynnika +0,34‰.

W latach 2005-2011 zauważyć można również wzrost liczby zawieranych małżeństw z 4,5 na 1000 mieszkańców w 2005 r. do 5,1 w 2011 r. (w kraju 5,4) oraz liczby urodzin żywych z 7,9 w 2005 r. do 8,6 w 2011 r. (kraj 10,1). Wzrósł natomiast wskaźnik zgonów na 1000 mieszkańców z 8,7 do 9,6 (kraj 9,7).

1.4.1.5. Prognoza demograficzna do 2035 r.³⁷

Według ostatniej prognozy demograficznej dla kraju w województwie opolskim do 2035 roku nastąpi bardzo wyraźny spadek liczby mieszkańców o 116,9 tys. (około 11,5% w porównaniu do 2011 r.) – w kraju przewidywane jest w tym czasie zmniejszenie liczby mieszkańców o 6,6%. Szczególnie niekorzystnie przedstawiają się zmiany w strukturze wieku mieszkańców województwa.

³⁷ Na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

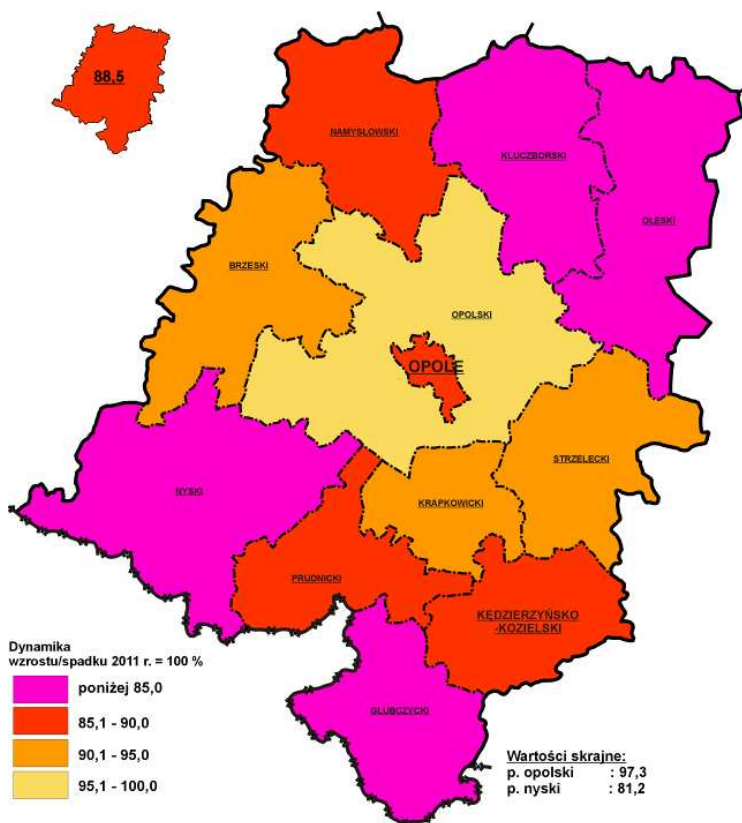

W grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym w 2035 r. będzie zaledwie 72,2% osób w porównaniu z 2011 r. (122,9 tys. w 2035 r. – 170,3 tys. w 2011 r.). W grupie ludności w wieku produkcyjnym będzie 77,7% stanu osób z 2011 r. (515,2 tys. w 2035 r. – 663,4 tys. w 2011 r.). Znacznie zwiększy się grupa osób w wieku poprodukcyjnym – o 43,6% więcej niż w 2011 r. (258,9 tys. w 2035 r. – 180,3 tys. w 2011 r.).

Zmniejszenie o 1/4 liczby uczniów oraz osób będących w wieku produkcyjnym przy jednoczesnym zwiększeniu o połowę osób w wieku poprodukcyjnym może rodzić poważne skutki dla konkurencyjności województwa opolskiego w kraju oraz Unii Europejskiej.

We wszystkich powiatach województwa w 2035 r. przewidywane jest zmniejszenie liczby mieszkańców. Największy spadek prognozowany jest w powiecie nyskim (81,2% ludności w porównaniu do 2011 r.), powiecie oleskim (82,8% ludności), powiecie głubczyckim (83,2%) oraz powiecie kluczborskim (83,7% ludności). Najmniejszy spadek przewidywany jest w powiecie opolskim (97,3% ludności) oraz powiecie strzeleckim (92,4% ludności).

Mapa 37. Prognoza demograficzna dla województwa opolskiego (dynamika w latach 2012-2035)

Źródło: Opracowanie własne

1.4.2. Zasoby dziedzictwa kulturowego

Województwo opolskie posiada bogatą i burzliwą historię, która pozostawiła swoje dziedzictwo w postaci materialnej i niematerialnej. Opolszczyzna to ziemie pogranicza, tak więc dziedzictwo to jest wielokulturowe. Na jego bogactwo i różnorodność duży wpływ miało etniczne i wyznaniowe zróżnicowanie ludności, które ukształtowało specyficzny, odrębny charakter dziedzictwa kulturowego regionu. Ziemie obecnego Śląska Opolskiego w przeszłości były pod panowaniem Piastów, królów czeskich, austriackich Habsburgów, następnie Prusaków i Niemców. Opolszczyzna poszczycić się może bogatym dorobkiem kulturowym, stanem posiadania przewyższającym często inne, znacznie większe i zasobniejsze regiony w Polsce. Dotyczy to zarówno dziedzictwa niematerialnego, którego podstawę stanowi silnie rozwinięte wśród ludności poczucie więzi z tradycją, pielęgnowanie zwyczajów, gwary, stroju i sztuki ludowej, a także dziedzictwa materialnego, które charakteryzują liczne obiekty architektury zabytkowej, historyczne układy urbanistyczne i ruralistyczne, zespoły komponowanej zieleni oraz drobne elementy małej architektury, a także zabytkowe wyposażenie wnętrz. Całość tworzy niezwykle bogaty i zróżnicowany krajobraz kulturowy. Na zabytkowy zasób województwa opolskiego składają się głównie zabytki archeologiczne, zabytki nieruchome, zabytki ruchome, zabytkowe układy urbanistyczne i ruralistyczne oraz dziedzictwo niematerialne.

Zabytki archeologiczne występują jako formy powierzchniowe lub podziemne w postaci grodzisk, osad, obozowisk, cmentarzysk, kurhanów itp., jak również zabytków ruchomych pozyskanych

w wyniku badań archeologicznych jak fragmenty ceramiki, ozdób, monet i narzędzi. Liczbę wszystkich stanowisk archeologicznych szacuje się na około 12000 do 15000. Stanowiska archeologiczne są rozmieszczone nierównomiernie – najwięcej ich występuje na Wysoczyźnie Głubczyckiej (stanowiska pradziejowe i średniowieczne), na Ziemi Nyskiej pomiędzy środkowym biegiem Nysy Kłodzkiej a górnym biegiem Oławy (neolit, koniec epoki brązu oraz okres halsztacki), oraz na Ziemi Namysłowskiej, wzdłuż rzeki Widawy (kultura pomorska i przeworska).

Wśród zabytków nieruchomych na szczególną uwagę zasługują historyczne układy przestrzenne, urbanistyczne oraz ruralistyczne. Z przykładów miejskich wyróżnia się Paczków „polskie Carcassonne”, uznany za Pomnik Historii, oraz Byczyna która zachowała średniowieczną skalę. Ogółem ochroną objętych jest 29 miast i miasteczek, które w większości zachowały swoje średniowieczne układy urbanistyczne z dużą koncentracją renesansowych, barokowych i klasycystycznych kamieniczek. Województwo jest również bardzo bogate w zabytkowe układy ruralistyczne, często o średniowiecznym rodowodzie. Najczęściej występują ulicówki i owalnice.

Charakterystyczne dla województwa, jest duże (269 zabytków) nagromadzenie zespołów pałacowo-parkowych, z folwarkami lub bez. Zespoły te są ważnym elementem krajobrazu opolskiej wsi, stanowią świadectwo sztuki budowlanej i ogrodniczej epoki, którą reprezentują, są też nierozdzielnie związane z historią śląskich rodów. Najlepiej utrzymane zespoły lub znajdujące się w trakcie prac konserwatorskich to: Kamień Śląski, Lewin Brzeski, Maciejów, Woskowice Małe, Frączków, Jamy, Izbicko, Niewodniki, Tułowice, Sulisław, Piotrowice Nyskie, Prószków i Jędrzejów. Bardzo cenny zespół znajduje się również we wsi Kopice (w ruinie).

Do zabytkowej zieleni komponowanej (217 zabytków w rejestrze) zalicza się parki i ogrody w zespołach pałacowo-folwarczno-parkowych i ich pozostałościach, parki miejskie (w Brzegu, Byczynie, Kluczborku, Namysłowie, Nysie, Opolu, Prudniku, Strzelcach Opolskich), planty miejskie (w Brzegu, Koźlu, Nysie, Paczkowie, Grodkowie, Głubczycach), parki podworskie, cmentarze, ogrody klasztorne (w Czarnowasach, Opolu, Górze św. Anny), kalwarie (Góra św. Anny – Poręba) oraz zabytkowe układy alejowe.

Na zabytki sakralne składają się kościoły (murowane i drewniane), zespoły kościelno – klasztorne, synagogi, kapliczki i krzyże. Kościołów wpisanych do rejestru (w tym bardzo wiele o średniowiecznym rodowodzie) jest 587, w tym 67 to drewniane kościółki i kaplice. Do najcenniejszych zabytków sakralnych województwa opolskiego należy kilkanaście kościołów gotyckich zgrupowanych w okolicach Brzegu, znanych jako Szlak średniowiecznych polichromii brzeskich. Do najważniejszych i najbardziej znanych należą też kościoły gotyckie w Opolu: kościół katedralny pw. Podwyższenia Świętego Krzyża, kościół w zespole kościelno-klasztornym franciszkanów, kościół „Na Górcie” pw. Matki Boskiej Bolesnej. Na szczególną uwagę zasługują również: kościół pw. Św. Mikołaja oraz pofranciszkański kościół pw. Św. Piotra i Pawła (zwany kościołem Minorytów) i barokowy kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Brzegu; gotycki kościół pw. Św. Jakuba i Agnieszki z dzwonnica (uznany za pomnik historii), kościół jerozolimski pw. Św. Dominika (po remoncie), a także kompleksy kościelno-klasztorne - pojezuicki i bożogrobców w Nysie. Bardzo cennym zabytkiem o bogatym wyposażeniu jest też kościół pw. Św. Bartłomieja w Głogówku. Rzadkim przykładem kościoła, który pełnił również funkcje obronne, jest kościół pw. Św. Jana Ewangelisty w Paczkowie.

Wiele cennych kościołów występuje w zespołach kościelno-klasztornych. Wśród nich wyróżnia się zespół pocysterski w Jemielnicy. Najliczniejsze są zespoły kościelno-klasztorne franciszkanów (Opole, Głogówek, Góra Św. Anny, Brzeg, Głubczyce, Kędzierzyn-Koźle, Namysłów, Nysa). Świadectwem wielokulturowości regionu są nielicznie zachowane synagogi (Brzeg, Głogówek, Opole, Praszka).

Opolszczyzna posiada również wiele cennych zabytków budownictwa obronnego. Średniowieczne mury miejskie zachowały się w mniejszym lub w większym stopniu m.in. w Paczkowie, Byczynie, Opolu, Brzegu. Pozostałości fortyfikacji nowożytnych to Twierdza Nysa i Twierdza Koźle. Przykłady dobrze utrzymanych i zagospodarowanych zamków na Opolszczyźnie to: renesansowy zamek w Brzegu, zwany „Śląskim Wawelem”, będący jednocześnie siedzibą Muzeum Piastów Śląskich, zamek w Rogowie Opolskim, zamek w Otmuchowie - dawna obronna rezydencja biskupów wrocławskich, zamek w Korfantowie, zamek w Krapkowicach oraz zamek w Prószkowie. Na uwagę zasługują

również: siedziba rodu Oppersdorffów w Głogówku oraz zamek w Dąbrowie a także zamki w ruinie w Chrzelicach i Strzelcach Opolskich. Symbolem województwa opolskiego jest pozostałość po Zamku Książęcym z trzynastego wieku – Wieża Piastowska w Opolu.

Intensywny rozwój przemysłu w regionie opolskim w dziewiętnastym wieku, oparty na bogatych złożach naturalnych surowców, pozostawił po sobie wiele obiektów, będących dziś zabytkami techniki. Najbardziej rozwinęły się tu następujące dziedziny przemysłu: wapienniczy i cementowy, ceramiczny, hutnictwo (huta „Małapanew”, huta „Andrzej”, huty w Ozimku i Zagwizdzu), huty szkła (w Murowie, Jedlicach), zabytki przemysłu chemicznego, browarnictwo (w Brzegu, Namysłowie, Głubczycach) i gorzelnictwo, młynarstwo (wodne i wiatrowe). Osobną grupą to urządzenia hydrotechniczne: śluzy, jazy, wieże wodne, zbiorniki retencyjne. Zabytki związane z transportem – mosty, wiadukty, z których najcenniejszy jest most żeliwny w Ozimku z 1824 r. – będący zabytkiem na skalę europejską.

Wśród budynków użyteczności publicznej na szczególną uwagę zasługują ratusze. Na terenie województwa opolskiego znajdują się ratusze z relikami gotyckimi w Brzegu, Grodkowie, Namysłowie i Głubczycach. Z okresu renesansu zachowały się ratusze w Brzegu, Otmuchowie i Głogówku, a także wieże w ratuszach w Paczkowie i Głubczycach.

Do zabytków ruchomych zaliczamy m.in. dzieła sztuki i rzemiosła artystycznego, zabytkowe wyposażenie obiektów sakralnych, zamków (Brzeg, Moszna, Prószków, Głogówek), ratuszy (Brzeg, Otmuchów), jak i niekubaturowe kapliczki, malowidła ściennie, krzyże przydrożne i pokutne.

Na terenie Opolszczyzny działa również 14 muzeów, które prezentują zbiory malarstwa, rzeźb, zabytków archeologicznych, numizmatycznych i innych. Status Muzeum Narodowego ma Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu.

1.4.2.1. Zabytkowy krajobraz kulturowy

Pomniki historii

Obecnie w województwie opolskim ustanowione są trzy pomniki historii, z czego dwa uzyskały ten status w latach 2011-2012. Do powyższych pomników należą:

- ❑ *„Góra Świętej Anny – komponowany krajobraz kulturowo-przyrodniczy”*
  - W skład obszaru uznanego za pomnik historii wchodzi Sanktuarium oo. Franciszkanów na Górze Św. Anny, kalwaria stanowiąca ciąg kaplic od Góry Św. Anny do Poręby oraz amfiteatr wraz z Pomnikiem Czynu Powstańczego.
  - Obszar zlokalizowany jest w gminie Leńnica i uznany został Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14.04.2004 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 102, poz. 1061) za pomnik historii.
- ❑ *„Nysa – zespół kościoła farnego pod wezwaniem św. Jakuba Starszego Apostoła i św. Agnieszki Dziewicy i Męczennicy”*
  - Kościół św. Jakuba Starszego Apostoła i św. Agnieszki Dziewicy i Męczennicy w Nysie jest jednym z najwybitniejszych późnogotyckich kościołów halowych Europy Środkowej. Rozwiązania architektoniczno-konstrukcyjne zastosowane w bryle kościoła mają swoje analogie w słynnych realizacjach budowlanej strzemy Parlerów sytuowanych na terenie Czech i Niemiec Południowych. Wyjątkowa ranga artystyczna fary nyskiej przejawia się także w jej ocalałym wyposażeniu. Jako największa po katedrze wrocławskiej nekropolia biskupów wrocławskich, fara nyska jest skarbnicą rzeźby sepulkralnej mieszczącą nagrobki i epitafia wyższego duchowieństwa, a także elit mieszczańskich.
  - Obiekt uznany został za pomnik historii rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 28.02.2011 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 54, poz. 279).
- ❑ *„Paczków – zespół staromiejski ze średniowiecznym systemem fortyfikacji”*
  - W skład obszaru wchodzi zespół staromiejski w granicach murów obronnych, które to przetrwały w bardzo wysokim procencie i należą do najlepiej zachowanych średnio-

wiecznych umocnień miejskich w Polsce. Mają niemalże pełny przebieg oraz bogaty system wież bramnych i baszt. Unikalnym i wyróżniającym się elementem umocnień Paczkowa jest również inkastelowany kościół pw. św. Jana Ewangelisty, jedna z najciekawszych świątyń obronnych w tej części Europy. Oprócz fortyfikacji, na szczególną uwagę zasługuje zachowany średniowieczny układ przestrzenny miasta wraz z historyczną parcelacją częściowo zachowaną od czasów lokacyjnych.

- Obszar ten uznany został za pomnik historii rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 22.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1240).

Parki kulturowe

Brak tej formy ochrony obiektów zabytkowych na terenie województwa opolskiego.

1.4.2.2. Ochrona historycznych układów przestrzennych

Historyczne staromiejskie układy urbanistyczne

Do rejestru zabytków województwa opolskiego wpisanych jest 25 układów urbanistycznych, w tym: Brzeg, Buczyna, Głogówek, Koźle, Namysłów, Nysa, Opole, Paczków, Baborów, Biała, Głubczyce, Głucholazy, Grodków, Dobrodzień, Kietrz, Kluczbork, Krapkowice, Leśnica, Lewin Brzeski, Niemodlin, Otmuchów, Prudnik, Strzelce Opolskie, Ujazd, Wołczyn.

Historyczne układy ruralistyczne

W województwie opolskim cztery wsie wpisane są do rejestru zabytków:

- Grobniki (gm. Głubczyce) – zespół urbanistyczny wsi,
- Jemielnica (gm. Jemielnica) – zespół urbanistyczny wsi wraz z zespołem klasztornym cystersów,
- Pilszcz (gm. Kietrz) – zespół urbanistyczny wsi,
- Ścinawa Nyska (gm. Korfantów) – zespół urbanistyczny wsi.

W latach 2006-2012 nie wpisano nowych układów ruralistycznych do rejestru zabytków województwa opolskiego.

W wyniku działań *Zespołu ds. zachowania dziedzictwa kulturowego wsi i ochrony wiejskiego krajobrazu Opolszczyzny* działającego pod kierunkiem Wojewody Opolskiego sporządzono zestawienie wsi województwa opolskiego o wysokich walorach zabudowy i ukształtowania przestrzennego wymagających ochrony. W ramach analizy wzięto pod uwagę m.in. następujące kryteria: historyczny układ przestrzenny, historyczne obiekty i zespoły architektoniczne, elementy regionalnego stylu architektonicznego, wartości przyrodnicze oraz krajobrazowe. Klasyfikację przedstawia *Tabela 43*.

Tabela 43. Wsie województwa opolskiego o wysokich walorach zabudowy i ukształtowania przestrzennego, wymagające ochrony

Klasyfikacja ze względu na historyczny ogólny układ przestrzenny	Klasyfikacja ze względu na jednolite fragmenty historycznego układu przestrzennego	Klasyfikacja ze względu na pojedyncze obiekty architektoniczne, pojedyncze cechy i wyróżniki
WARTOŚCI WYBITNE		
– Złotogłowice (gm. Nysa) – Stary Paczków (gm. Paczków) – Kałuż Wolny (gm. Zębowice)	– Księżę Pole (gm. Baborów) – Zakrzów Turawski (gm. Turawa) – Jemielnica (gm. Jemielnica)	– Ściborzyce Małe (gm. Głubczyce) – Pilszcz (gm. Kietrz) – Igłowice (gm. Namysłów)

Klasyfikacja ze względu na historyczny ogólny układ przestrzenny	Klasyfikacja ze względu na jednolite fragmenty historycznego układu przestrzennego	Klasyfikacja ze względu na pojedyncze obiekty architektoniczne, pojedyncze cechy i wyróżniki
WARTOŚCI BARDZO WYSOKIE		
<ul style="list-style-type: none"> – Różyna (gm. Lewin Brzeski) – Pilszcz (gm. Kietrz) – Kujakowice Dolne (gm. Kluczbork) – Mańkowice (gm. Łambinowice) 	<ul style="list-style-type: none"> – Grobniki (gm. Głubczyce) – Zakrzów (gm. Polska Cerekiew) – Strzeleccki (gm. Strzeleccki) 	<ul style="list-style-type: none"> – Czeska Wieś (gm. Olszanka) – Grobniki (gm. Głubczyce) – Księżę Pole (gm. Baborów) – Brzezinki (gm. Wołczyn) – Jędrzychów, Złotogłowie (gm. Nysa)
WARTOŚCI WYSOKIE		
<ul style="list-style-type: none"> – Czeska Wieś (gm. Olszanka) – Michałów (gm. Olszanka) – Obórki (gm. Olszanka) – Pępice (gm. Skarbimierz) – Ściborzycy Małe (gm. Głubczyce) – Równe (gm. Głubczyce) – Łany (gm. Cisek) – Brzezinki (gm. Wołczyn) – Czerwona-Gronowice (gm. Lasowice Wielkie) – Kujakowice Górne (gm. Kluczbork) – Kamień Śląski (gm. Gogolin) – Strzeleccki (gm. Strzeleccki) – Ziemiełowice (gm. Namysłów) – Miejsce (gm. Świerczów) – Jędrzychów (gm. Nysa) – Jasienica Dolna (gm. Łambinowice) – Gryżów (gm. Korfantów) – Prusinowice (gm. Pakostawice) – Sidzina (gm. Skoroszyce) – Kosorowice (gm. Tarnów Opolski) – Stare Siołkowice (gm. Popielów) – Wierzch (gm. Głogówek) – Chrzelice (gm. Biała) – Trzebina (gm. Lubrza) – Rozmierz (gm. Strzelce Opolskie) – Pokój (gm. Pokój) 	<ul style="list-style-type: none"> – Pietna (gm. Krapkowice) – Fałkowice (gm. Pokój) – Gąsiorowice (gm. Jemielnica) 	<ul style="list-style-type: none"> – Różynka, Strzelniki (gm. Lewin Brzeski) – Żłobizna (gm. Skarbimierz) – Równe, Gołuszowice (gm. Głubczyce) – Kamień Śląski (gm. Gogolin) – Miejsce (gm. Świerczów) – Pokój (gm. Pokój) – Stary Paczków (gm. Paczków) – Jasienica Dolna (gm. Łambinowice) – Ścinawa Mała (gm. Korfantów) – Goworowice (gm. Kamiennik)

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, 2010

1.4.2.3. Ochrona obiektów i miejsc dziedzictwa kulturowego

Zasobność Opolszczyzny w obiekty zabytkowe znajduje swoje odbicie w ilości wpisów do rejestru zabytków województwa opolskiego. Tą formą ochrony objętych jest obecnie około 2998³⁸ obiektów. W latach 2006-2012 wpisano 154 nowe obiekty do rejestru zabytków.

³⁸ Dane Narodowego Instytutu Dziedzictwa, www.nid.pl.

Liczba obiektów wpisanych do ewidencji zabytków jest trudna do oszacowania, ponieważ nie prowadzi się statystyk odnośnie tychże wpisów. Wg informacji uzyskanej u Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do gminnych ewidencji wpisanych jest około 21-24 tys. obiektów. W 2003 r. obiektów tych było około 27 tys. W związku ze zmianą ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami gminy zobowiązane są do opracowania nowych ewidencji zabytków do końca 2012 r., a dotychczasowe utraciły swoją moc.

1.4.2.4. Ochrona dziedzictwa archeologicznego

Ogólna liczba Kart Ewidencji Stanowisk Archeologicznych wynosi 13 284³⁹ (stan wg aktualnej na koniec 2012 r. ewidencji konserwatorskiej), spośród których do rejestru wpisano 1228 stanowisk archeologicznych. W 2006 roku było to odpowiednio 11 754 kart archeologicznych, w tym 1136 wpisanych do rejestru zabytków.

Na przestrzeni 6 lat przybyło około 1539 nowych kart archeologicznych a do rejestru zabytków wpisano 92 nowe stanowiska.

1.4.2.5. Dobra kultury współczesnej

Dobra kultury współczesnej to niebędące zabytkami dobra kultury, takie jak pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna. W województwie opolskim nie wyznaczono do ochrony tego typu dóbr.

1.4.2.6. Muzea

Podstawową funkcją muzeum jest gromadzenie dóbr kultury w statutowo określonym zakresie, odpowiednie przechowywanie, katalogowanie i naukowe opracowywanie, zabezpieczanie i konserwacja, udostępnianie zbiorów do celów naukowych i edukacyjnych, organizacja wystaw, prowadzenie działalności edukacyjnej i wydawniczej, zapewnienie właściwych warunków zwiedzania i korzystania ze zbiorów. O roli i znaczeniu każdego muzeum świadczą jego zbiory oraz jak najszerszy zakres prezentacji, przybliżania zwiedzającym zgromadzonych zbiorów. Zbiory muzeów Opolszczyzny pozwalają prześledzić bogatą historię regionu i zachwycić wybitnymi dziełami malarstwa, grafiki, rzeźby czy rzemiosła artystycznego od czasów średniowiecza po współczesność.

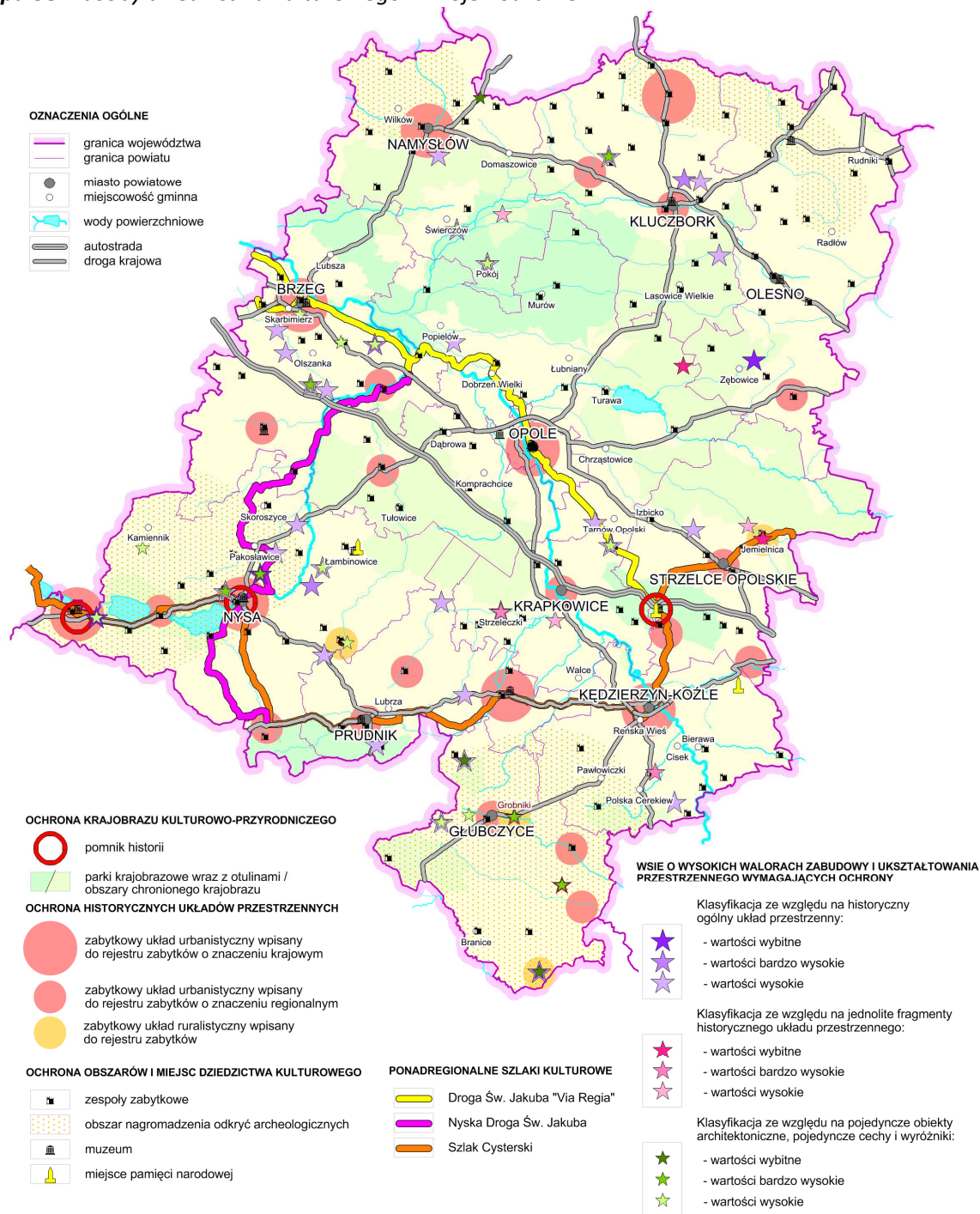
W województwie opolskim funkcjonuje 14 placówek muzealnych oraz jeden oddział muzeum posiadających w swoim zbiorach ponad 115 tys. eksponatów. Muzea zlokalizowane są w następujących miejscowościach:

- Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach – Opolu,
- Muzeum Diecezjalne w Opolu,
- Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu,
- Muzeum Wsi Opolskiej w Opolu (Skansen w Bierkowicach),
- Muzeum im. J. Elsnera w Grodkowie,
- Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu,
- Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku,
- Muzeum w Nysie,
- Muzeum Gazownictwa w Paczkowie,
- Muzeum w Praszce,
- Muzeum Regionalne im. J. N. Jaronia w Oleśnie,
- Muzeum Regionalne w Głogówku,
- Muzeum Ziemi Prudnickiej w Prudniku,
- Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny (Oddział Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu).

---

³⁹ Dane służb Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Mapa 38. Zasoby dziedzictwa kulturowego w województwie

Źródło: Opracowanie własne

W latach 2006-2011 nastąpił wzrost odwiedzających placówki muzealne o 13,8 tys. osób, jednakże można przyjąć, że muzea Opolszczyzny przyciągają zbliżoną liczbę zwiedzających.

Tabela 44. Zwiedzający muzea w województwie opolskim w latach 2006-2011

	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Zwiedzający muzea w tys.	183,4	154,8	195,0	195,6	180,4	197,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Prawie połowa odwiedzin placówek muzealnych występuje w Opolu (głównie Muzeum Wsi Opolskiej i Muzeum Śląska Opolskiego).

Siedzibą muzeów, w większości są zabytkowe obiekty o dużej kubaturze, wymagające przeprowadzenia remontów lub modernizacji ze względu na ich zły stan techniczny. Remonty i modernizacje wykonywane są sukcesywnie, w pierwszej kolejności na obiektach najbardziej wyeksploatowanych i zniszczonych.

Bezpieczeństwo zabytków to nie tylko odpowiednie przechowywanie, konserwacja ale również odpowiedni system zabezpieczeń technicznych, przeciwpożarowych i przeciwwłamaniowych budynków, w których są przechowywane. Konieczne jest zmodernizowanie i uzupełnienie obecnie istniejących systemów zabezpieczających.

1.4.3. Sieć osadnicza

Obecną sieć osadniczą województwa opolskiego stanowi **1208 miejscowości**⁴⁰, w tym 35 miast. W latach 2006-2011 liczba miejscowości zmniejszyła się o 23 (bez zmiany liczby miast). Liczba ta obejmuje wsie, osady, kolonie, przysiółki i ich części zgodnie z wykazem urzędowym nazw miejscowości. W analizowanym okresie przybyło miejscowości w gminie Głubczyce (2) i Ozimek (2), ubyło w gminach Praszka (5), Biała, Wołczyn (po 3), Byczyna, Dobrzeń Wielki, Izbicko, Lubsza i Ujazd (po 2) oraz Branice, Lasowice Wielkie, Niemodlin, Paczków, Strzelce Opolskie i Tułowice (po 1). Podsystem wiejskich jednostek osadniczych (obejmujący wsie w ich granicach administracyjnych) liczy obecnie 1031 wsi sołeckich i zwiększył się o 2 (1029 wsi w 2006r.).

Podstawowe zmiany strukturalne w sieci osadniczej wiążą się ze zmianą wielkości większości miast (wielkość mierzona liczbą mieszkańców) w skutek ujemnego salda migracji i niskiego przyrostu naturalnego. W latach 2006-2011 liczba ludności miejskiej zmalała o 17,4 tys. osób (-3,2%). Największy ubytek odnotowano w miastach: Zdieszowice (-8,1%, tj. 1080 osób) oraz Zawadzkie (-7%, tj. 583 osoby). Ogółem ubytek mieszkańców wystąpił w 27 miastach województwa. Liczba mieszkańców miast wzrosła natomiast w Gogolinie (+7%), Ujeździe, Korfantowie i Lewinie Brzeskim (4,0-4,7%) oraz Byczynie, Grodkowie, Głogówku i Kolonowskim (mniej niż 3%).

Skutkiem powyższego jest zwiększenie liczby miast najmniejszych, liczących poniżej 10 tys. mieszkańców w strukturze miast woj. opolskiego. Z grupy miast średniej wielkości do miast małych „wypadło” Olesno.

Obecnie struktura miast wg. wielkości przedstawia się następująco:

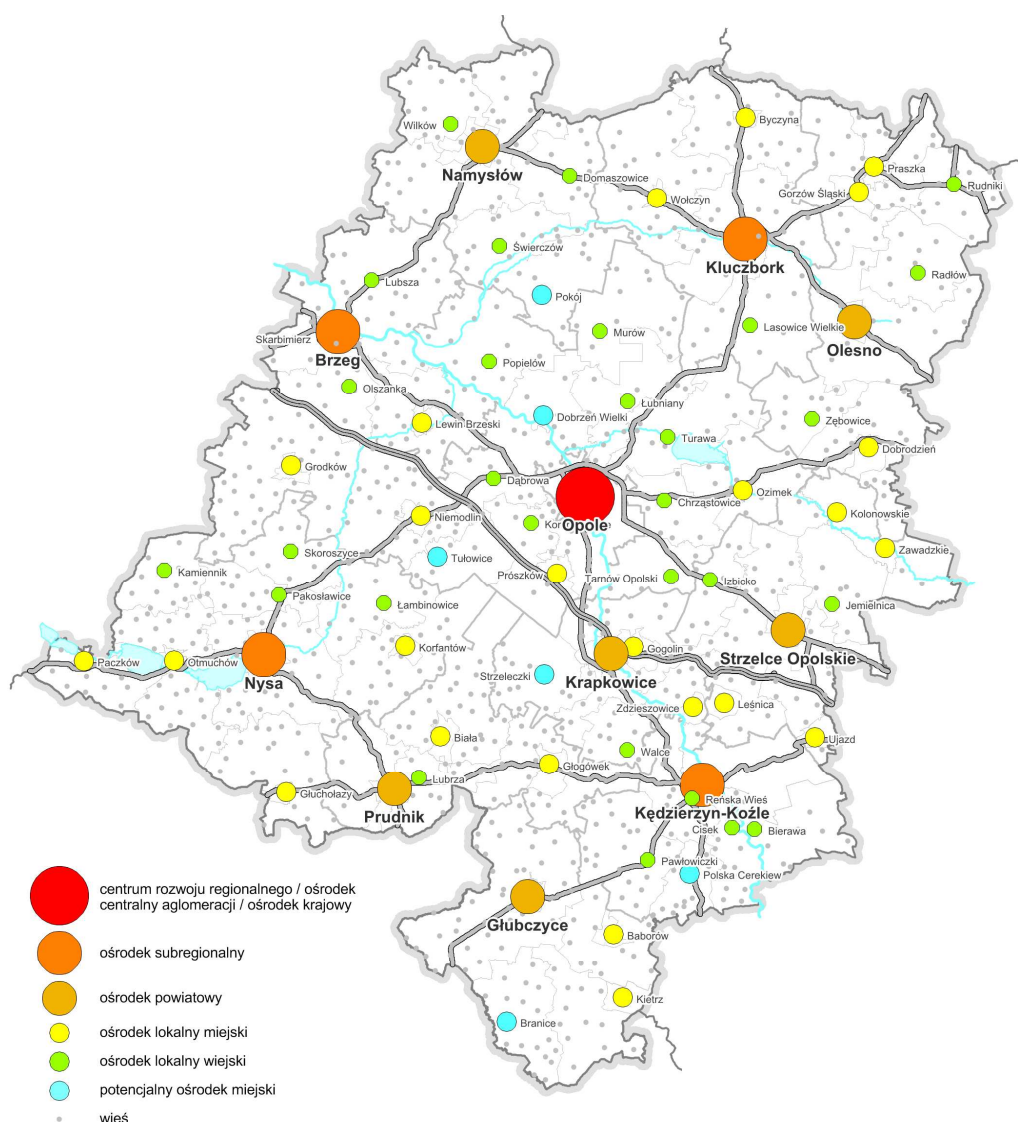
- 1 miasto duże (Opole) – powyżej 100 tys. mieszkańców;
- 11 miast średnich (Kędzierzyn-Koźle, Nysa, Brzeg, Kluczbork, Prudnik, Strzelce Opolskie, Krapkowitz, Namysłów, Głucholazy, Głubczyce, Zdieszowice) – liczące od 10 do 100 tys. mieszkańców;
- 23 miasta małe (Olesno, Ozimek, Grodków, Zawadzkie, Praszka, Paczków, Niemodlin, Kietrz, Wołczyn, Gogolin, Głogówek, Lewin Brzeski, Otmuchów, Dobrodzień, Byczyna, Kolonowskie, Baborów, Leśnica, Biała, Prószków, Gorzów Śląski, Korfantów, Ujazd) – liczące poniżej 10 tys. mieszkańców.

Analizując zmiany powierzchni geodezyjnej terenów zurbanizowanych województwa opolskiego w okresie 2006-2011 stwierdza się, że powierzchnia ta uległa zwiększeniu o 2,1 tys. ha (+3,9%) i obecnie wynosi **6,0%** powierzchni województwa (w kraju 5,0%). Zmianą zagospodarowania objęto głównie tereny pod zabudowę mieszkaniową – ponad 1,5 tys. ha (72% terenów).

⁴⁰ Dane z Banku Danych Lokalnych GUS

Mapa 39. Sieć osadnicza województwa opolskiego

Źródło: Opracowanie własne

Pod względem dominującej funkcji, sieć miast w regionie nie jest jednorodna. Dominującym typem funkcjonalnym są miasta usługowe – ogółem 25 miast. W zależności od struktury zatrudnienia wyróżniono następujące typy funkcjonalne miast województwa opolskiego:

- ośrodki przemysłowe wyspecjalizowane**, w których ponad 70% ogółu pracujących zatrudnionych jest w sektorze przemysłu i budownictwa. W województwie opolskim taką cechą posiada miasto Zdzieszowice.
- ośrodki przemysłowe** (pracujący w przemyśle i budownictwie stanowią 60-70%). Ten typ funkcjonalny jest właściwy dla miast: Krapkowice, Dobrodzień, Zawadzkie, Praszka i Ozimek.
- ośrodki przemysłowo-usługowe** (pracujący w przemyśle i budownictwie stanowią 50-60%, a pracujący w usługach 40-50%). Strukturę taką posiadają miasta: Namysłów, Gogolin, Kolonowskie.
- ośrodki usługowo-przemysłowe** (pracujący w usługach stanowią 50-60% a pracujący w przemyśle i budownictwie 40-50%). Grupę miast tego typu stanowią: Brzeg, Baborów, Kędzierzyn-Koźle, Paczków, Prudnik, Kluczbork, Korfantów, Głubczyce, Byczyna, Ujazd, Gorzów Śląski.
- ośrodki usługowe** (ponad 60% pracujących zatrudnionych jest w usługach). Jest to najliczniejszy typ funkcjonalny miast województwa opolskiego. Grupa obejmuje miasta: Leśnica, Opole, Prósz-

ków, Nysa, Niemodlin, Biała, Strzelce Opolskie, Głogówek, Głuchołazy, Lewin Brzeski, Wołczyn, Grodków, Olesno.

- ❑ **ośrodki usługowo-rolnicze** (pracujący w usługach stanowią ponad 40%, a pracujący w rolnictwie ponad 20%). W województwie opolskim jedynie miasto Kietrz posiada taką strukturę.
- ❑ **ośrodki wielofunkcyjne** z brakiem dominacji określonej funkcji – Otmuchów.

Tabela 45. Podstawowe dane charakteryzujące miasta województwa opolskiego

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia	Liczba mieszkańców	Gęstość zaludnienia	Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie Regon	Liczba pracujących w gospodarce narodowej
		[km ²]	[tys.]	[osób na 1 km ²]	[tys.]	[tys.]
1.	Brzeg	15	37,3	2555	5,1	8,5
2.	Grodków	9	8,9	898	1,0	2,1
3.	Lewin Brzeski	12	6,1	520	0,7	0,6
4.	Byczyna	7	3,8	649	0,5	0,6
5.	Kluczbork	12	24,8	2010	3,0	7,2
6.	Wołczyn	7	6,1	815	0,6	1,0
7.	Namysłów	23	16,1	712	2,1	5,2
8.	Głuchołazy	6	14,4	2111	1,7	2,6
9.	Korfantów	10	1,9	188	0,2	0,7
10.	Nysa	28	45,5	1652	5,8	10,6
11.	Otmuchów	28	5,1	185	0,5	1,3
12.	Paczków	7	8,0	1207	0,9	1,1
13.	Biała	15	2,5	172	0,3	0,7
14.	Głogówek	22	5,8	262	0,6	1,5
15.	Prudnik	20	22,2	1081	2,1	4,5
16.	Baborów	11	3,1	259	0,3	0,3
17.	Głubczyce	13	13,1	1045	1,7	4,4
18.	Kietrz	19	6,3	334	0,6	1,2
19.	Kędzierzyn-Koźle	124	64,0	517	6,9	17,2
20.	Gogolin	21	6,5	320	0,5	1,1
21.	Krapkowice	21	17,3	822	1,8	7,0
22.	Zdzieszowice	12	12,2	987	0,8	4,2
23.	Dobrodzień	19	3,8	197	0,4	1,4
24.	Gorzów Śląski	19	2,6	139	0,2	0,4
25.	Olesno	15	9,6	636	1,3	3,6
26.	Praszka	9	8,1	868	0,9	2,3
27.	Niemodlin	13	6,7	515	0,9	1,4
28.	Ozimek	3	9,4	2890	0,8	2,6
29.	Prószków	16	2,6	160	0,3	0,7
30.	Kolonowskie	56	3,4	61	0,2	0,6
31.	Leśnica	15	2,7	188	0,2	0,4
32.	Strzelce Opolskie	30	18,8	626	1,9	6,4
33.	Ujazd	15	1,7	117	0,2	0,3
34.	Zawadzkie	16	7,7	468	0,5	2,2
35.	Opole	97	122,4	1268	20,0	51,3

Źródło: Województwo Opolskie, Podregiony, Powiaty, Gminy 2012; Urząd Statystyczny w Opolu 2012

Podsystem wiejskich jednostek osadniczych (obejmujący wsie w ich granicach administracyjnych) liczy obecnie 1031 wsi sołeckich i zwiększył się o 2 (1029 wsi w 2006 r.). W latach 2006-2011 przybyło sołectw w gminach Łambinowice, Paczków, Praszka, Ozimek i Tułowice (po 1) ubyło z kolei w gminie Świerczów (-2) i Zębowice (-1).

Na koniec 2011 r. na terenach wiejskich zamieszkiwało 483,5 tys. osób, co stanowi 47,7% mieszkańców Opolszczyzny. Jest to zdecydowanie więcej niż w kraju gdzie średnia mieszkańców wsi wynosi 39,3%. Przeciętnie w miejscowości sołeckiej na Opolszczyźnie mieszka około 469 osób, podczas gdy w kraju średnia ta wynosi 374 mieszkańców.

W roku 2006 średnia dla miejscowości sołeckich województwa opolskiego wynosiła około 490 mieszkańców.

Tabela 46. Podstawowe wielkości charakteryzujące sołectwa województwa opolskiego w układzie powiatowym w 2011 r.

Lp.	Wyszczególnienie powiaty	Liczba sołectw	Liczba mieszkań- ców na terenach wiejskich	Gęstość zaludnienia na terenach wiejskich	Średnia wielkość sołectwa	Liczba pod- miotów go- spodarki na- rodowej zare- jestrowanych w systemie Regon na terenach wiej- skich	Liczba pra- cujących w gospodarce narodowej na terenach wiejskich
			[tys.]	[osób na 1 km ²]	[osób na 1 sołectwo]	[tys.]	[tys.]
1.	P. brzeski	101	92,5	48	398	3,0	4,4
2.	P. kluczborski	79	67,8	40	420	2,1	2,2
3.	P. namysłowski	79	43,1	37	342	1,9	2,1
4.	P. nyski	157	142,1	59	428	4,5	5,0
5.	P. prudnicki	75	57,6	53	362	1,4	1,2
6.	P. głubczycki	89	48,2	41	290	1,4	2,6
7.	P. kędzierzyńsko- kozielski	76	98,4	69	452	2,0	3,5
8.	P. krapkowicki	48	65,7	77	620	1,7	3,1
9.	P. oleski	102	66,1	46	412	2,5	2,8
10.	P. opolski	155	133,2	74	738	9,4	15,9
11.	P. strzelecki	70	76,8	69	606	2,3	2,7
12.	Opolskie – wieś	1031	483,6	56	469	32,2	45,2
13.	Polska – wieś	-	-	52	374	-	-

Źródło: Województwo Opolskie, Podregiony, Powiaty, Gminy 2012; Urząd Statystyczny w Opolu 2012

Prawie co trzecie sołectwo na Opolszczyźnie liczy powyżej 500 mieszkańców, a co dziesiąte ponad 1000 mieszkańców. Aż siedemnaście sołectw liczy więcej mieszkańców niż najmniejsze miasto w województwie – Ujazd.

Rozmieszczenie sołectw w regionie nie jest równomierne. Świadczy o tym przeciętna liczba jednostek przypadających na 100 km². W strefie centralnej województwa wynosi na 9,9 (powiaty: opolski i krapkowicki), w strefie wschodniej 10,3 (powiaty kluczborski, oleski, strzelecki i kędzierzyński), a w strefie zachodniej 12,1 (powiaty: namysłowski, brzeski, nyski, prudnicki i głubczycki).

Z punktu widzenia cech strukturalnych osadnictwo wiejskie w województwie opolskim wykazuje zróżnicowanie, które przejawia się :

- występowaniem wysokiej koncentracji osadniczej na obszarach centralnej i wschodniej Opolszczyzny tj. w strefie bardziej uprzemysłowionej i jednocześnie bardziej zaludnionej,

- większą ilością sołectw oraz większą przewagą sołectw małych i średnich w obszarach południowej i zachodniej części województwa, w strefie o zdecydowanie lepszych warunkach dla rozwoju rolnictwa.

1.4.4. Systemy transportowe

System transportowy w bardzo istotny sposób wpływa na warunki życia i rozwój gospodarczy regionu. Prawidłowo rozwinięta sieć transportowa stanowi o konkurencyjności danego obszaru. Transport odgrywa ważną rolę w swobodzie przepływu osób, towarów i usług, dlatego ważne jest zapewnienie równowagi w systemie transportowym pomiędzy aspektem społecznym, gospodarczym, ekologicznym i przestrzennym.

Rozwój województwa opolskiego łączy się z poprawą dostępności do infrastruktury transportowej, w skali krajowej i europejskiej, a także do centrum regionu i jego zaplecza (lotnisko, drogi, koleje, rzeka Odra). Posiada ono stosunkowo dobrze rozwiniętą i zróżnicowaną infrastrukturę transportową oraz znaczną gęstością sieci drogowej i kolejowej. Jednakże wieloletnie zaniedbania inwestycyjne spowodowane przede wszystkim brakiem odpowiednich środków finansowych, doprowadziły do znacznego pogorszenia stanu tejże infrastruktury oraz jakości świadczonych usług przez transport publiczny.

Województwo opolskie leży w południowo-zachodniej części Polski przy granicy z Republiką Czeską. Odległość z centrum regionu (miasta Opola) do stolicy Polski wynosi 320 km, a do najbliższych stolic europejskich jest bardzo zbliżona. Do Berlina wynosi 420 km, Pragi 291 km i Wiednia 356 km. Najbliższe porty lotnicze obsługujące połączenia w ruchu międzynarodowym i krajowym znajdują się we Wrocławiu i Katowicach w odległości ok. 100 km.

W strukturze przestrzennej kraju, województwo opolskie stanowi obszar tranzytowy związany z pasmem południowych regionów Polski. Korytarz transportowy biegnący przez województwo opolskie posiada rangę europejską (III TEN) – łączy regiony trzech państw Europy środkowej i środkowo-wschodniej: Niemcy, Polskę i Ukrainę. W układzie komunikacji europejskiej województwo nie stanowi jednak obszaru węzłowego, w którym zbiegałyby się główne europejskie osie komunikacyjne. Poza III-im korytarzem paneuropejskim, przebiegającym centralnie przez obszar województwa, pozostałe główne korytarze omijają region, a najbliższe obszary węzłowe znajdują się w województwach sąsiednich (aglomeracja wrocławska w województwie dolnośląskim, aglomeracja górnośląska w województwie śląskim i aglomeracja łódzka w województwie łódzkim).

Poza głównymi korytarzami międzynarodowymi przez teren województwa opolskiego przebiegają dwa istotne korytarze transportowe o znaczeniu krajowym, są to:

- „Szlak Staropolski”, oparty na drodze krajowej nr 46 łączącej południowo-zachodnią część Polski z centralnymi i wschodnimi regionami kraju. W korytarzu tym coraz większego znaczenia nabiera linia kolejowa Opole – Fosowskie – Częstochowa, która dzięki modernizacji do 2015r. przyczyni się do znaczącego skrócenia czasu przejazdu między Wrocławiem i Opolem a Warszawą;
- najkrótsze powiązanie Górnego Śląska z Wielkopolską i Pomorzem Zachodnim w oparciu o drogę krajową nr 11.

Największe węzły komunikacyjne województwa opolskiego powstały w dolinie Odry, w Opolu i Kędzierzynie-Koźlu.

W Opolu zbiegają się:

- drogi krajowe nr: 45, 46 i 94,
- drogi wojewódzkie nr: 454, 459, 435, 414, 423,
- linie kolejowe nr: 132, 136, 144 i 277,
- odrzańska droga wodna z portem w Opolu - Zakrzowie i przystanią przeładunkową w Opolu – Grotowicach;

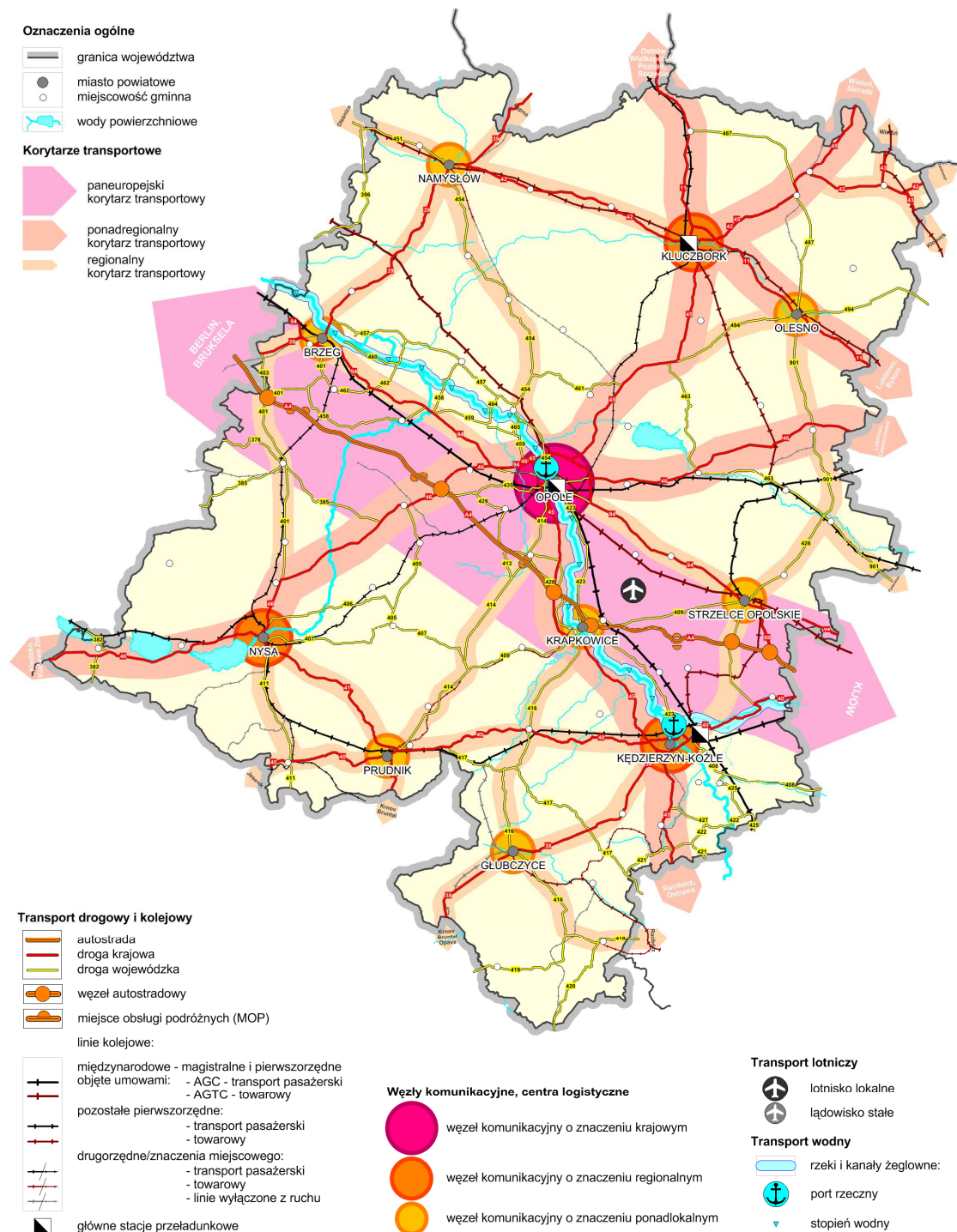
natomiast w Kędzierzynie-Koźlu:

- drogi krajowe nr: 38, 40, 45,

- drogi wojewódzkie nr: 408, 410, 418, 423, 426,
- linie kolejowe nr: 136, 137, 151,
- odrzańska droga wodna z portem rzecznym w Koźlu.

W województwie opolskim zlokalizowane są dodatkowo dwa duże węzły kolejowe: w Kluczborku i w Fosowskim. W węźle kluczborskim zbiegają się linie nr: 143, 272 i 175, natomiast w Fosowskim linie kolejowe nr: 61, 144 i 175.

Mapa 40. Systemy transportowe w województwie opolskim

Źródło: Opracowanie własne

Istotną barierę komunikacyjną na obszarze województwa opolskiego stanowi rzeka Odra. Ilość przepraw mostowych przez Odrę jest niewystarczająca. Obecnie najważniejszymi istniejącymi przeprawami są mosty: w Brzegu (w ciągu DK 39), dwa w Opolu (w ciągu ul. Nysy Łużyckiej i obwodnicy północnej miasta), w Krapkowicach, w Rogowie Opolskim (autostradowy), dwa w Kędzierzynie-Koźlu (w ciągu dawnego przebiegu DK 40 i obwodnicy miasta) oraz w Mikolinie (w ciągu drogi wojewódzkiej nr 458).

Niezadowalający stan infrastruktury transportowej, brak sprawnego powiązania Opola z autostradą i stolicą kraju, brak odpowiedniego szlaku drogowego na kierunku północ – południe, wiążącego obszar pogranicza i północnej Opolszczyzny z aglomeracją opolską i drogowym korytarzem sieci TEN (droga krajowa nr 8), brak niezbędnych przepraw mostowych w dolinie Odry, sprawia, że działania muszą być ukierunkowane na osiągnięcie wyższych standardów sieci komunikacyjnej oraz uzupełnienie tej sieci.

1.4.4.1. Sieć drogowa

Sieć drogowa w województwie opolskim charakteryzuje się znacznym udziałem dróg twardych o nawierzchni ulepszonej. Wskaźnik gęstości sieci dróg twardych o nawierzchni ulepszonej w 2011 r. wynosił **82,3 km/100km²** (w 2006 r. – 79,9 km/100km²), przy średniej krajowej 82,4 km/100km² (w 2006 r. – 73,3 km/100km²) i klasyfikuje województwo opolskie wśród regionów o dobrze rozwiniętej sieci drogowej. Większą gęstość sieci posiadają województwa: śląskie, małopolskie, świętokrzyskie, łódzkie, mazowieckie, dolnośląskie i wielkopolskie. Województwo opolskie wyróżnia także wysoki wskaźnik gęstości sieci dróg twardych o nawierzchni ulepszonej odniesiony do liczby mieszkańców wynoszący **7,64 km/1 tys. mieszk.** (w 2006 r. – 7,21 km/1 tys. mieszk.) przy średniej krajowej 6,68 km/1 tys. mieszk. (w 2006 r. – 6,01 km/1 tys. mieszk.).

Tabela 47. Gęstość dróg publicznych w odniesieniu do powierzchni wg kategorii dróg w latach 2006 i 2011

Wyszczególnienie	2006		2011		Zmiany 2006-2011 2006=100	
	opolskie	kraj	opolskie	kraj	opolskie	kraj
Gęstość sieci dróg o nawierzchni ulepszonej w km/100 km ²	79,9	73,3	82,3	82,4	103	112,4
krajowe	8,43	5,88	8,27	6,01	98,1	102,2
wojewódzkie	10,36	9,08	10,45	9,07	100,9	99,9
powiatowe	38,95	34,96	38,62	35,91	99,1	102,7
gminne	22,11	23,38	25,01	31,37	113,1	134,2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Tabela 48. Gęstość dróg publicznych w odniesieniu do liczby mieszkańców wg kategorii dróg w latach 2006 i 2011

Wyszczególnienie	2006		2011		Zmiany 2006-2011 2006=100	
	opolskie	kraj	opolskie	kraj	opolskie	kraj
Gęstość sieci dróg o nawierzchni ulepszonej w km/10tys. mieszk.	72,1	60,1	76,4	66,8	106	111
krajowe	7,6	4,8	7,7	4,9	101,3	102,1
wojewódzkie	9,4	7,4	9,7	7,4	103,2	100
powiatowe	35,2	28,7	35,8	29,1	101,7	101,4

Wyszczególnienie	2006		2011		Zmiany 2006-2011 2006=100	
	opolskie	kraj	opolskie	kraj	opolskie	kraj
gminne	20,0	19,2	23,2	25,5	116	132,8

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Wskaźniki gęstości sieci drogowej w odniesieniu do liczby mieszkańców w województwach sąsiednich, przedstawiają się następująco:

- dolnośląskie – 6,03 km/1 tys. mieszk.
- łódzkie – 7,15 km/1 tys. mieszk.
- wielkopolskie – 7,23 km/1 tys. mieszk.
- śląskie – 4,43 km/1 tys. mieszk.

Wyższe wskaźniki gęstości sieci dróg o nawierzchni twardej ulepszonej w odniesieniu do powierzchni województwa występują w województwach:

- śląskim – 166,3 km/100km²,
- małopolskim – 141,4 km/100km²,
- łódzkim – 99,4 km/100km²,
- mazowieckim – 99,0 km/100km²,
- świętokrzyskim – 97,8 km/100km²,
- dolnośląskim – 88,1 km/100km²,
- wielkopolskim – 83,7 km/100km².

Sieć drogową na obszarze województwa w 2011 roku tworzyło 7750,5 km dróg o nawierzchni twardej ulepszonej. W stosunku do 2006 roku jej długość wzrosła o ok. 3,1%. Największy przyrost nawierzchni ulepszonych nastąpił na sieci dróg gminnych (najbardziej zaniedbanych) i wynosi 3,1%.

Tabela 49. Długość dróg publicznych na terenie województwa opolskiego w latach 2006 i 2011

Lp.	Wyszczególnienie	2006		2011		Zmiany 2006-2011	
		ogółem	o naw. ulepszonej	ogółem	o naw. ulepszonej	ogółem	o naw. ulepszonej
		w km					
1.	Ogółem	8362,8	7516,3	8475,0	7750,5	112,2	234,2
2.	Krajowe	793,7	793,7	778,4	778,4	- 15,3	- 15,3
3.	Wojewódzkie	975,4	975,4	983,5	983,4	8,1	8,0
4.	Powiatowe	3761,4	3666,2	3719,2	3634,9	- 42,2	- 31,3
5.	Gminne	2832,3	2081,0	2993,9	2353,8	161,6	272,8

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Zarządcy sieci drogowej zrealizowali znaczną ilość inwestycji. Począwszy od dużych i kosztownych zadań polegających na budowie obwodnic miejscowości i budowie obiektów mostowych (dotyczy GDDKiA i ZDW), poprzez przebudowę dróg wraz z obiektami inżynieryjnymi, a skończywszy na utrzymaniu i rehabilitacji istniejącej sieci drogowej. Dla celów opracowania wzięto pod uwagę te inwestycje drogowe, które spowodowały zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym województwa opolskiego oraz w znaczący sposób wpłynęły na podniesienie jakości obsługi ruchu komunikacyjnego.

Drogi krajowe

Przez województwo opolskie przebiega 12 dróg krajowych, których łączna długość w 2011 r. wynosiła **778,4 km**. Na 100 km² powierzchni województwa przypada przeciętnie **8,27 km** dróg krajowych. Najwyższa gęstość dróg krajowych występuje w gminach „węzłowych”, gdzie krzyżuje się kilka dróg krajowych, tj.: w mieście Opolu, Krapkowicach, Kluczborku, Nysie, Reńskiej Wsi i Brzegu. W ciągach dróg krajowych znajdują się 273 obiekty mostowe o łącznej powierzchni 128 195 m². Poza niedawno wybudowanymi mostami nad rzeką Odrą w ciągu obwodnicy północnej miasta Opola i autostrady w Rogowie oraz nad rzeką Nysa Kłodzka w miejscowości Skorogoszcz, stan i parametry pozostałych przepraw mostowych nie odpowiadają dzisiejszym wymaganiom. Dodatkowo w Brzegu i Opolu mosty te prowadzą ruch tranzytowy do centrów miast.

Tabela 50. Wykaz dróg krajowych

Nr drogi	Przebieg dróg krajowych	Klasa drogi	Długość odcinka
Autostrada A 4	Granica państwa (Drezno)- Jędrzychowice - Krzyżowa - Legnica - Wrocław - Opole (Przylesie - Prądy - Dąbrówka - Gogolin - Olszowa - Nogowczyce) - Gliwice - Katowice - Kraków - Tarnów - Rzeszów - Korczowa - granica państwa (Lwów)	A	176,226 (dwie jezdnie)
11	Kołobrzeg - Koszalin - Bobolice - Szczecinek - Podgaje - Piła - Ujście - Chodzież - Oborniki - Poznań - Kórnik - Jarocin - Pleszew - Ostrów Wielkopolski - Ostrzeszów - Kępno - Kluczbork - Lubliniec - Twaróg - Bytom	GP	55,997
38	Granica państwa - Pietrowice - Głubczyce – Kędzierzyn-Koźle /droga 45/	G	41,778
39	Łagiewniki - Strzelin - Biedzychów - Owczary - Brzeg - Namysłów - Kępno	G	51,002
40	Granica państwa - Głuchołazy - Prudnik – Kędzierzyn-Koźle - Ujazd - Pyskowice	G	89,923
41	Nysa - Prudnik - Trzebina - granica państwa	G	36,108
42	Namysłów - Kluczbork - Praszka - Rudniki - Działoszyn - Pajęczno - Nowa Brzeźnica - Radomsko - Przedbórz - Ruda Maleniecka - Końskie - Skarżysko Kamienna - Rudnik	G	73,455
43	Wieluń /droga 45/ - Rudniki - Kłobuck - Częstochowa	G	7,235
45	Granica państwa - Chałupki - Krzyżanowice - Racibórz - Krapkowice - Opole - Bierzany - Kluczbork - Praszka - Wieluń - Złoczew	G, GP	115,837
46	Kłodzko - Nysa - Pakosławice - Jaczowice - Niemodlin - Karczów - Opole - Ozimek - Lubliniec - Blachownia - Częstochowa - Janów - Szczekociny	GP	127,393
88	Strzelce Opolskie - Nogowczyce - Gliwice - Bytom	GP	6,523
94	Krzywa - Chojnów - Legnica - Prochowice - Wrocław - Brzeg - Opole - Strzelce Opolskie - Toszek - Pyskowice - Bytom - Będzin - Sosnowiec - Dąbrowa Górnicza - Olkusz - Kraków - Radzikowskiego - Balice	GP	76,857

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Opolu

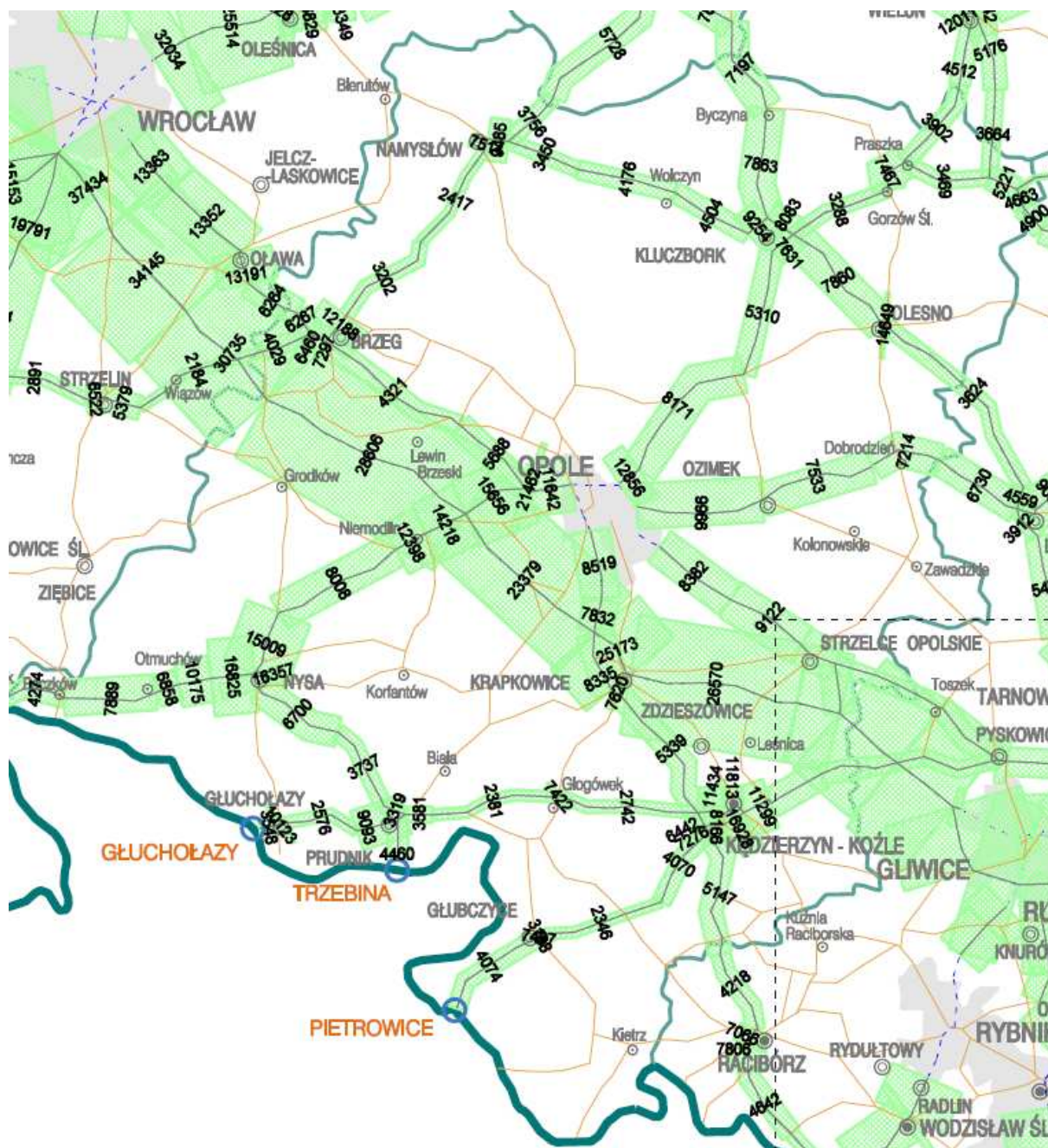
Wyniki ostatniego generalnego pomiaru ruchu na sieci dróg krajowych, wykonane w 2010 roku wskazują, że ogółem średniodobowy ruch pojazdów wyniósł 8955 i w okresie 2005-2010 wzrósł o 24,8%. Najbardziej obciążone ruchem są drogi międzynarodowe i międzyregionalne za pośrednictwem których wyprowadzony jest ruch w kierunku stolic sąsiednich województw oraz odcinki wlotowe do miast, zwłaszcza Opola. Do dróg najbardziej obciążonych ruchem pojazdów z wyłączeniem autostrady A4 i dróg w granicach miast, należą:

- DK 40 na odcinku obwodnicy Kędzierzyna-Koźla: 16928 SDR,
- DK 40 na odcinku Większyce – Kędzierzyn-Koźle: 11434 SDR,
- DK 45 na odcinku Opole – Zawada: 12856 SDR,
- DK 46 na odcinku Nysa – Pakosławice: 15009 SDR,
- DK 46 na odcinku Niemodlin – Prądy: 14218 SDR,
- DK 46 na odcinku Prądy – Wrzoski: 15656 SDR,

- DK 94 na odcinku Karczów – Wrzoski: 21462 SDR,
- DK 94 na odcinku Obwodnicy Północnej Opola: 11642 SDR.

Mapa 41. Średniodobowy ruch pojazdów na drogach krajowych woj. opolskiego w 2010 r.

Źródło: Biuro Projektowo-Badawcze Dróg i Mostów „Transprojekt – Warszawa”

Bilans zrealizowanych inwestycji za okres lat 2006-2012, przedstawia się następująco:

- ✓ przybyło 19,2 km dróg krajowych, na które złożyło się wykonanie obwodnic miejscowości Otmuchów, Dobrodzień, Lubrza, Poborszów i Kędzierzyn-Koźle (wraz z mostem na rzece Odrze),
- ✓ gruntownie przebudowano⁴¹ 51,2 km dróg,
- ✓ wyremontowano⁴² 74,1 km dróg,

⁴¹ Inwestycje drogowe, które skutkowały podniesieniem parametrów technicznych drogi (np. poszerzenie jezdni)

- ✓ wybudowano wiadukt w Dobrodzieniu,
- ✓ gruntownie przebudowano 4 obiekty mostowe (Ozimek, Warmątowice, Lubrza, Gorzów Śl.),
- ✓ wybudowano 1 skrzyżowanie (Dobrodzień), przebudowano 4 (Trzebiszyn, Nysa, Laskowice, Dąbrowa) oraz wybudowano 6 rond w miejscu dotychczasowych skrzyżowań (Głubczyce, Jaworzno, Prądy, Skarbimierz, Bierdzany, Nysa).

Największa koncentracja zrealizowanych inwestycji wystąpiła na drogach: **nr 46** (17 zadań), **nr 45** (17 zadań), **nr 42** (8 zadań). Są to drogi na których notuje się duże natężenie ruchu związane z funkcją jaką pełnią w obsłudze komunikacyjnej województwa. Droga krajowa nr 46 jest jednym z głównych szlaków drogowych w województwie opolskim na kierunku wschód-zachód, stanowi pośrednie połączenie z Warszawą (przez Częstochowę) oraz bezpośrednio prowadzi do autostrady A4. Droga krajowa nr 45 i częściowo nr 42 na odcinku Kluczbork – Gorzów Śl. stanowią natomiast główny szlak drogowy na kierunku północ-południe, również prowadzący do autostrady A4.

Tabela 51. Zestawienie inwestycji drogowych zrealizowanych w latach 2006-2012 na drogach krajowych⁴³

Lp.	Gmina	Nazwa zadania	Zakres robót
1	2	3	4
Inwestycje zrealizowane w 2006			
1	Olszanka, Grodków, Niemodlin, Prószków, Leśnica	Budowa parkingów - MOP na A4 (Rzedziwojowice, Młyński Staw, Góra Św. Anny, Wysoka)	Budowa obiektów obsługi podróżnych
2	Otmuchów	Budowa obwodnicy m. Otmuchów w ciągu DK 46	Budowa obejścia: 3,8 km
3	Dobrodzień	Budowa obwodnicy m. Dobrodzień (II ETAP) w ciągu DK 46	Budowa obejścia: 3,8 km
4	Dobrodzień	Budowa skrzyżowania DK 46 z obwodnicą m. Dobrodzień III ETAP - skrzyżowanie) w ciągu DK 46	Budowa skrzyżowania wraz z przebudową drogi: 0,4 km
5	Lubrza	Budowa obwodnicy m. Lubrza w ciągu DK 40	Budowa obejścia: 3,5 km
6	Głubczyce	Przebudowa skrzyżowania w m. Głubczyce na rondo w ciągu DK 38	Budowa ronda
7	Rudniki	Przebudowa skrzyżowania w m. Jaworzno na rondo w ciągu DK 42/43	Budowa ronda
8	Lewin Brzeski, Dąbrowa	Remont DK 94 w m. Skorogoszcz i Karczów oraz skrzyżowania DK 94/46	Remont drogi: 1,5 km
9	Ozimek	Przebudowa mostu na rzece Mała Panew w m. Ozimek w ciągu DK 46	Przebudowa mostu
Inwestycje zrealizowane w 2007			
10	Zdzieszowice	Budowa obwodnicy m. Poborsów w ciągu DK 45	Budowa obejścia: 3,1 km
11	Dobrodzień	Budowa skrzyżowania DK 46 z obwodnicą m. Dobrodzień - budowa wiaduktu (III ETAP)	Budowa wiaduktu
12	Wołczyn	Przebudowa DK 42 na odc. Wołczyn - Markotów (korekta łuku)	Przebudowa drogi: 0,4 km
13	Kluczbork, Gorzów Śl.	Remont DK 42 na odc. Ligota Górna - Dębina	Remont drogi: 7,8 km

⁴² Inwestycje drogowe polegające głównie na odnowie nawierzchni drogi

⁴³ Zestawienie zawiera tylko te inwestycje, które skutkują zmianą sposobu zagospodarowania terenów

Lp.	Gmina	Nazwa zadania	Zakres robót
1	2	3	4
14	Praszka	Odnowa nawierzchni DK 45 na odc. Kowale - granica woj.	Remont drogi: 9,9 km
Inwestycje zrealizowane w 2008			
15	Dąbrowa	Przebudowa skrzyżowania łącznicy A4 z DK 46 przy węźle "Prądy" - rondo turbiny	Budowa ronda wraz z przebudową drogi: 0,6 km
16	Prószków	Remont DK 45 w m. Winów	Remont drogi: 0,7 km
17	Dobrodzień	Przebudowa DK 46 na odc. Dobrodzień - gr. województwa	Przebudowa drogi: 2,8 km
18	Opole, Chrzastowice	Przebudowa DK 46 na odc. Opole - Lędziny	Przebudowa drogi: 1,1 km
19	Strzelce Opolskie	Przebudowa wiaduktu w m. Warmątowice w ciągu DK 94	Przebudowa wiaduktu
Inwestycje zrealizowane w 2009			
20	Ozimek	Przebudowa DK 46 na odc. Ozimek - Grodziec	Przebudowa drogi: 2,4 km
21	Lubrza	Przebudowa wiaduktu nad potokiem Śmieszka w m. Lubrza w ciągu DK 40	Przebudowa wiaduktu
Inwestycje zrealizowane w 2010			
22	Kędzierzyn-Koźle	Budowa obwodnicy m. Kędzierzyna - Koźla w ciągu DK 40 (Etap I)	Budowa obejścia: 5,0 km
23	Rudniki	Przebudowa DK 42 na odc. Jaworzno-gr.wojew.	Przebudowa drogi: 2,9 km
24	Skarbimierz	Przebudowa skrzyżowania w m. Skarbimierz - rondo w ciągu DK 94/39	Przebudowa drogi: 0,5 km
25	Kluczbork	Remont DK 45 w m. Kluczbork, ul. Katowicka	Remont drogi: 2,8 km
26	Turawa	Przebudowa skrzyżowania w m. Bierdzany - budowa ronda w ciągu DK 45	Budowa ronda wraz z przebudową drogi: 0,7 km
27	Lasowice Wlk.	Przebudowa skrzyżowania w m. Trzebiszyn w ciągu DK 45	Przebudowa skrzyżowania – 0,4 km
28	Gorzów Śl.	Przebudowa mostu w m. Gorzów Śl. w ciągu DK 42	Przebudowa mostu
Inwestycje zrealizowane w 2011			
29	Ozimek, Dobrodzień	Przebudowa DK 46 na odc. Grodziec-Myśli	Przebudowa drogi: 4,6 km
30	Krapkowice, Prószków	Przebudowa DK 45 na odc. węzeł "Dąbrówka"-Boguszyce"	Przebudowa drogi: 6,8 km
31	Nysa	Przebudowa skrzyżowania w m. Nysa - budowa ronda (plac Kilińskiego) w ciągu DK 46	Budowa ronda wraz z przebudową drogi: 0,5 km
32	Nysa	Przebudowa skrzyżowania w m. Nysa - w ciągu DK 41	Przebudowa skrzyżowania: 0,2 km
33	Praszka	Remont DK 42 w m. Praszka	Remont drogi: 1,8 km
34	Lasowice Wlk.	Przebudowa skrzyżowania na odcinku Trzebiszyn – Laskowice Wlk. w ciągu DK 45	Przebudowa skrzyżowania: 0,2 km
35	Dąbrowa	Przebudowa skrzyżowania w m. Dąbrowa - w ciągu DK 45	Przebudowa skrzyżowania: 0,2 km
36	Lubrza, Prudnik	Przebudowa DK 41 na odc. Prudnik – Gr. Państwa	Przebudowa drogi: 4,9 km
37	Chrzastowice, Ozimek	Przebudowa DK 46 na odc. Dębska Kuźnia – Schodnia	Przebudowa drogi: 5,4 km

Lp.	Gmina	Nazwa zadania	Zakres robót
1	2	3	4
38	Ozimek	Przebudowa DK 46 w m. Schodnia	Przebudowa drogi: 1,0 km
39	Prószków	Przebudowa DK 45 na odc. Boguszyce - Winów	Przebudowa drogi: 4,4 km
40	Turawa	Przebudowa DK 45 w m. Zawada	Przebudowa drogi: 1,7 km
41	Strzelce Op.	Przebudowa DK 94 i 88 w m. Strzelce Op.	Przebudowa drogi DK 94 : 1,7 km Przebudowa drogi DK 88 : 0,5 km
42	Kluczbork	Remont DK 11 na odc. Gotartów – obejście Kluczborka	Remont drogi: 3,1 km
43	Kluczbork	Remont DK 11 na odc. obwodnicy Kluczborka	Remont drogi: 3,3 km
44	Krapkowice	Remont DK 45 na odc. Krapkowice – węzeł „Dąbrówka”	Remont drogi: 2,3 km
45	Reńska Wieś	Remont DK 45 na odc. Długomiłowice – Reńska Wieś	Remont drogi: 6,2 km
Inwestycje zrealizowane w 2012			
46	Lubsza	Przebudowa DK 39 na odc. Lubsza - Rogalice	Przebudowa drogi: 7,9 km
47	Polska Cerekiew	Odnowa nawierzchni (remont) DK 45 na odc. Gr. woj. - Ciężkowice	Odnowa nawierzchni drogi: 1,6 km
48	Walce	Remont DK 45 w m. Stradunia	Remont drogi: 0,9 km
49	Kluczbork	Remont DK 45 w m. Kluczbork	Remont drogi: 0,7 km
50	Wołczyn	Remont DK 42 na odc. Wierzbica Górna – Ligota Wołczyńska	Remont drogi: 2,8 km
51	Domaszowice	Remont DK 42 na odc. Gręboszów – Zalesie	Remont drogi: 3,5 km
52	Namysłów	Remont DK 39 na odc. Kamienna – Bukowa Śl.	Remont drogi: 4,3 km
53	Namysłów	Remont DK 39 w m. Bukowa Śl.	Remont drogi: 1,1 km
54	Reńska Wieś	Remont DK 38 na odc. skrzyż. Łężce – skrzyż. Z DK 45 Reńska Wieś	Remont drogi: 4,0 km
55	Głogówek	Remont DK 40 na odc. Biedrzychowice – Zwiastowice	Remont drogi: 2,9 km
56	Głogówek	Remont DK 40 w m. Twardawa	Remont drogi: 1,0 km
57	Domaszowice	Remont DK 42 na odc. Zalesie - Domaszowice	Remont drogi: 1,0 km
58	Niemodlin, Łambinowice	Remont DK 46 na odc. Malerzowice - Jakubowice	Remont drogi: 3,7 km
59	Olesno	Remont DK 11 w m. Grodzisko	Remont drogi: 2,2 km
60	Krapkowice	Remont DK 45 na odc. Krapkowice - Gwoźdźce	Remont drogi: 0,7 km
61	Głubczyce	Remont DK 38 na odc. Nowe Gołuszowice - Głubczyce	Remont drogi: 1,6 km
62	Głubczyce	Remont DK 38 na odc. Głubczyce - Grobniki	Remont drogi: 0,4 km
63	Pakośławice, Skoroszyce	Remont DK 46 na odc. Pakośławice - Siedzina	Remont drogi: 1,0 km
64	Niemodlin, Łambinowice	Remont DK 46 na odc. Malerzowice - Jakubowice	Remont drogi: 1,3 km
Inwestycje w trakcie realizacji w 2013			
65	Praszka, Rudniki	Przebudowa DK 42 na odc. Praszka - Rudniki	Przebudowa drogi: 10,4 km

Lp.	Gmina	Nazwa zadania	Zakres robót
1	2	3	4
66	Gorzów Śl., Praszka	Przebudowa DK 42/45 na odc. Dębina - Praszka	Przebudowa drogi: 8,9 km
67	Chrzastowice	Przebudowa DK 46 na odc. Lędziny - Dębska Kuźnia	Przebudowa drogi: 3,8 km
68	Namysłów	Przebudowa DK 39 na odc. Nowe Smarchowice – Smarchowice Wlk.	Przebudowa drogi: 4,0 km
69	Namysłów	Przebudowa DK 39 na odc. Namysłów - Kamienna	Przebudowa drogi: 2,7 km
70	Olesno	Przebudowa DK 11 w m. Wojciechów	Przebudowa drogi: 2,6 km
71	Brzeg	Rozbudowa mostu nad kanałem Odry w m. Brzeg w ciągu DK 39	

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Opolu

Drogi wojewódzkie

Na terenie województwa opolskiego 45 dróg posiada kategorię wojewódzką. Ich łączna długość w 2011 r. wynosiła 983,5 km, daje to gęstość – 10,45 km/100km². W ciągach dróg wojewódzkich znajduje się 148 obiektów mostowych o łącznej długości 2.738,99 m. Najwyższa gęstość dróg wojewódzkich występuje w gminach: Krapkowice, Olszanka, Cisek, Dobrzeń Wielki, Komprachcice, Bierawa, Prószków, Kietrz.

Przez terytorium gmin: Domaszowice, Wołczyn, Kluczbork, Praszka, Rudniki, Radłów, Murów, Chrzastowice, Brzeg, Izbicko, Walce, Prudnik, Kamiennik i Otmuchów – nie przebiegają żadne drogi wojewódzkie.

Tabela 52. Wykaz dróg wojewódzkich w woj. opolskim

Nr drogi	Przebieg drogi	Długość [km]	Klasa techniczna
378	Biedzychów - Grodków	11,08	Z
382	Stanowice - Świdnica - Dzierżoniów - Ząbkowice Śl. - Paczków - Granica Państwa	5,91	G
385	Granica Państwa - Tłumaczów - Wolibórz - Ząbkowice Śl. - Ziębice - Grodków - Ul. Słowackiego - Jaczowice	30,73	Z
396	Bierutów - Oława - Strzelin	8,26	Z
401	Brzeg - Grodków - Pakosławice	41,13	G
403	Łukowice Brzeskie - Młodoszowice	2,25	Z
405	Niemodlin - Korfantów	18,43	Z
406	Nysa - Jasienica Dolna - Włostowa	20,58	Z
407	Nysa - Korfantów - łącznik	33,53	Z
408	Kędzierzyn-Koźle - Gliwice	22,71	G
409	Dębina - Krapkowice - Strzelce Opolskie	43,06	G

Nr drogi	Przebieg drogi	Długość [km]	Klasa techniczna
410	Droga 418 - Kędzierzyn-Koźle - Kobylice - Biedaczów - Rz. Odra - Brzeźce	6,87	Z
411	Nysa - Głuchołazy - Granica Państwa	21,52	G
413	Ligota - Jaśkowice	4,73	Z
414	Opole - Łącznik - Biała - Lubrza	42,33	G
415	Zimnice - Rogów Op. - Krapkowice	13,12	Z
416	Krapkowice - Głogówek - Głubczyce - Kietrz - Racibórz	61,36	G
417	Laskowice - Klisino - Szonów - Szczyty	34,04	Z
418	Kędzierzyn-Koźle - Droga Nr 45	3,89	G
419	Nowa Cerekwia - Kolonia Św. Anny - Niekazanice - Branice - Granica Państwa	16,07	Z
420	Kietrz - Dzierżysław - Pilszcz - Granica Państwa	14,53	Z
421	Szczyty - Błażejowice - Nędza	14,49	Z
422	Błażejowice - Dzielnica - Przewóz - Dziergowice	9,56	Z
423	Opole - Krapkowice - Zdzieszowice - Kędzierzyn-Koźle	34,86	GP i G
423A	Na Odc. Gm. Gogolin	0,30	
424	Rogów Op. - Rz. Odra - Odrowąż - Gogolin	5,50	Z
424a	Na Odc. Gm. Gogolin	0,97	
425	Bierawa - Kuźnia Raciborska - Rudy	10,47	Z
426	Zawadzkie - Strzelce Opolskie - Olszowa - Zalesie Śl. - Kędzierzyn-Koźle	34,15	Z
427	Droga 45 - Zakrzów - Kochaniec - Roszowice - Dzielnica	6,84	Z
428	Dąbrówka Górna - Wybłyszczów	0,59	Z
429	Droga 435 Wawelno - Komprachcice - Prószków - Droga 45	19,56	Z
435	Opole - Prądy - Droga 46	14,19	Z
451	Oleśnica - Bierutów - Namysłów	11,91	Z
454	Opole - Pokój - Namysłów	46,71	G
457	Brzeg - Dobrzeń Wielki	30,96	Z
458	Obórki - Czeska Wieś - Lewin Brzeski - Skorogoszcz - Popielów	30,07	Z
459	Opole - Skorogoszcz	17,83	Z
460	Droga 457 - Kościerzycy - Rz. Odra - Pawłów - Kopanie - Droga 462	10,74	Z
461	Kup - Jełowa	14,88	Z
462	Stobrawa - Kopanie - Łosiów - Pogorzela - Krzyżowice	17,46	Z
463	Bierdzany - Ozimek - Zawadzkie	38,49	Z

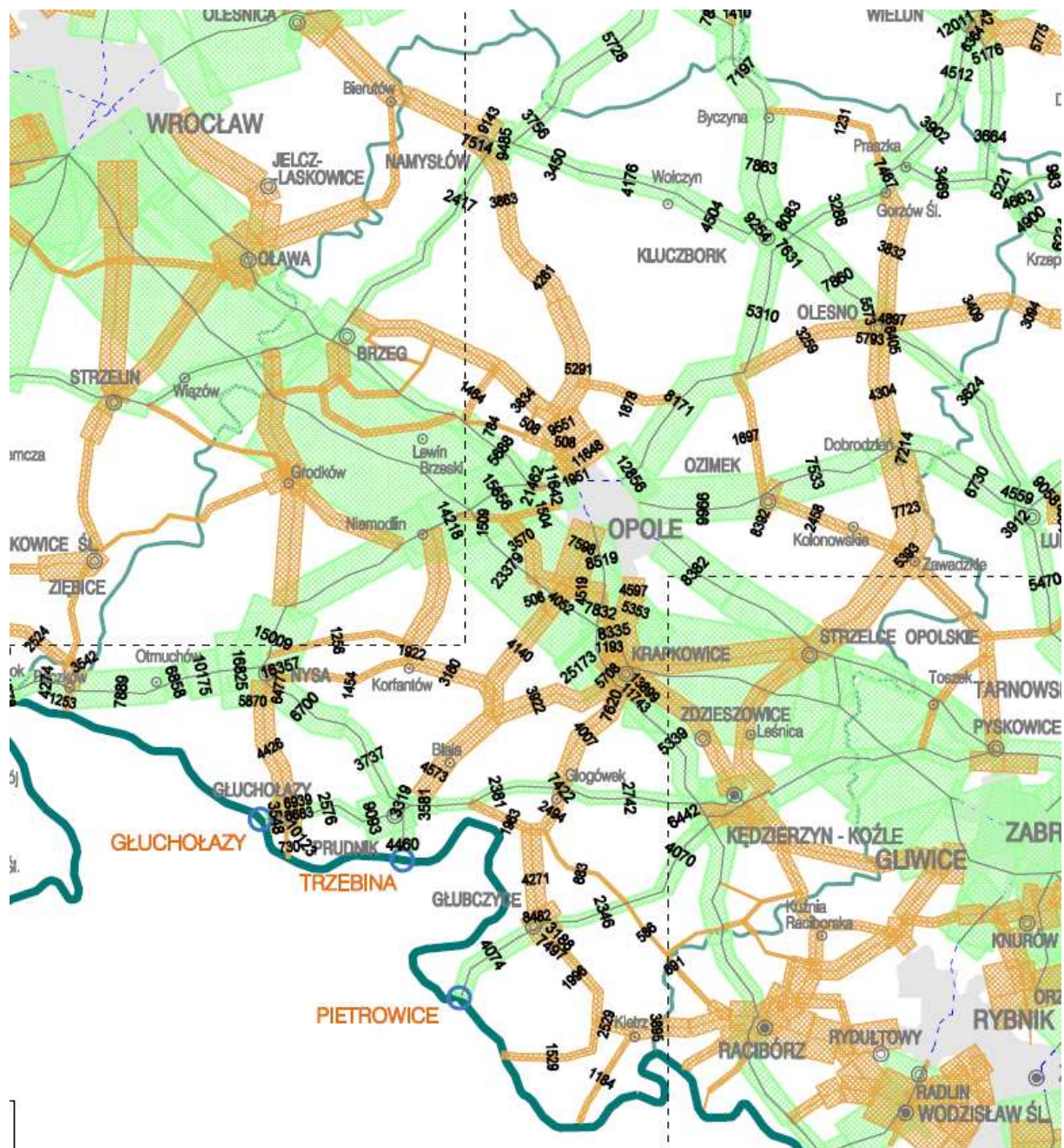
Nr drogi	Przebieg drogi	Długość [km]	Klasa techniczna
464	Narok - Rz. Odra - Chróstyce	4,25	Z
465	Żelazna - Rz. Odra - Dobrzeń Mały	2,54	Z
487	Byczyna - Gorzów Śl. - Olesno	37,94	Z
494	Bierdzany - Olesno - Wręczyca Wielka - Częstochowa	35,43	G
901	Olesno - Dobrodzień - Zawadzkie - Wielowieś - Pyskowice - Gliwice	41,15	G

Źródło: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu

Wyniki ostatniego generalnego pomiaru ruchu na sieci dróg wojewódzkich, wykonane w 2010 roku wskazują, że ogółem średniodobowy ruch pojazdów wyniósł 3259 i w okresie 2005-2010 wzrósł o 19%. Najbardziej obciążone ruchem są drogi prowadzące ruch w kierunku Autostrady A4 oraz odcinki wlotowe do większych miast, zwłaszcza Opola. Do dróg najbardziej obciążonych ruchem pojazdów należą:

- DW 409 na odcinku DK 45 – DW 415: 11754 SDR,
- DW 409 na odcinku DW 415 – Gogolin: 13899 SDR,
- DW 411 na odcinku Głuchołazy – DK 40: 6939 SDR,
- DW 414 na odcinku Wrzoski – Opole: 11287 SDR,
- DW 416 na odcinku Głubczyce – DK 38: 8482 SDR,
- DW 418 na odcinku Koźle – DK 40: 11326 SDR,
- DW 451 na odcinku Namysłów – DK 42: 9146 SDR,
- DW 426 na odcinku Zawadzkie – Strzelce Op.: 6880 SDR,
- DW 454 na odcinku Opole – Borki: 11648 SDR,
- DW 454 na odcinku Borki – Dobrzeń Wlk.: 9551 SDR,
- DW 901 na odcinku Dobrodzień – DW 426: 7723 SDR.

Mapa 42. Średniodobowy ruch pojazdów na drogach krajowych i wojewódzkich woj. opolskiego w 2010 r.

Źródło: Biuro Projektowo-Badawcze Dróg i Mostów „Transprojekt – Warszawa”

Bilans zrealizowanych inwestycji za okres lat 2006-2012, przedstawia się następująco:

- ✓ wybudowano **3** obwodnice miejscowości (Bierzów, Biała i Grodków) o łącznej długości 12,7 km,
- ✓ gruntownie przebudowano **108,11 km** dróg,
- ✓ gruntownie przebudowano **4** obiekty mostowe (Borki, Dobra, Piątkowice, Kolonia Popielowska),
- ✓ przebudowano skrzyżowanie w miejscowości Szczyty oraz wybudowano **4** ronda (Gogolin, Nysa, Lewin Brzeski, Zawadzkie).

Jednocześnie w 2012 r. rozpoczęto realizację inwestycji, które będą zakończone w 2013 r. Przedmiotowe inwestycje dotyczą gruntownej przebudowy **18,04 km** dróg.

Największa koncentracja zrealizowanych inwestycji i tych w trakcie realizacji wystąpiła na drogach wojewódzkich: **nr 426** (6 zadań), **nr 401** (6 zadań), **nr 901** (6 zadań), **nr 414** (5 zadań), **nr 411** (4 zadania).

Podobnie jak w przypadku dróg krajowych są to drogi, na których notuje się duże natężenie ruchu związane z ich funkcją w obsłudze komunikacyjnej województwa. W przypadku dróg wojewódzkich nr 426, 401 i 411 jest to powiązanie regionalnej sieci drogowej z autostradą A4 na kierunku północ-południe. Drogi 411 i 414 stanowią ważne powiązanie obszaru pogranicza z autostradą A4 i stolicą województwa. Natomiast droga nr 901 jest głównym ciągiem drogowym we wschodniej części województwa.

Tabela 53. Zestawienie inwestycji drogowych zrealizowanych w latach 2006-2012 na drogach wojewódzkich ⁴⁴

Lp	Gmina	Nazwa zadania	Zakres robót
1	2	3	4
Inwestycje zrealizowane w 2006			
1	Leśnica, Ujazd	Przebudowa DW 426 na odcinku Olszowa – Zalesie Śl.	Przebudowa drogi: 5,0 km
2	Leśnica, Kędzierzyn-Koźle	Przebudowa DW 426 na odcinku Zalesie Śl. – Sławęcice	Przebudowa drogi: 3,5 km
3	Zawadzkie	Przebudowa DW 901 w miejscowości Żędowice	Przebudowa drogi: 0,2 km
4	Gogolin	Przebudowa skrzyżowania DW 423 i 409 w miejscowości Gogolin	Budowa ronda
Inwestycje zrealizowane w 2007			
5	Głuchołazy	Przebudowa DW 411 na odcinku Głuchołazy-Granica Państwa	Przebudowa drogi: 3,705 km
6	Skarbimierz	Budowa obejścia m. Bierzów w ciągu DW 403	Budowa obejścia: 2.3 km
7	Grodków	Przebudowa DW 401 na odcinku Przylesie-Grodków	Przebudowa drogi: 7.51 km
8	Dobrzeń Wielki	Budowa wiaduktu w m. Borki w ciągu DW 454	
Inwestycje zrealizowane w 2008			
9	Prószków	Przebudowa DW 414 na odcinku Dzików-Smolarnia	Przebudowa drogi - 7,0 km
10	Nysa	Przebudowa skrzyżowania DW 411 w miejscowości Nysa	Budowa ronda
11	Lewin Brzeski	Przebudowa skrzyżowania DW 458 w miejscowości Lewin Brzeski	Budowa ronda
12	Biała	Budowa obwodnicy miejscowości Biała w ciągu DW 414	Budowa obwodnicy- dł. 3,91 km
13	Strzeleczy	Przebudowa mostu w ciągu DW 409 w miejscowości Dobra	Długość przebudowanego obiektu – 0,5 km
Inwestycje zrealizowane w 2009			
14	Głuchołazy	Przebudowa DW 411 na odcinku Bodzaków- Głuchołazy etap I	Przebudowa drogi: 0,9 km

⁴⁴ Zestawienie zawiera tylko te inwestycje, które skutkują zmianą sposobu zagospodarowania terenów

Lp	Gmina	Nazwa zadania	Zakres robót
1	2	3	4
15	Paczków	Przebudowa DW 382 na odcinku Granica Państwa-Paczków	Przebudowa drogi: 3,0 km
16	Jemielnica	Przebudowa DW 426 na odcinku Piotrówka-Strzelce Op.	Przebudowa drogi: 8,0 km
17	Zawadzkie	Rozbudowa skrzyżowania DW 426,463 i 901 w miejscowości Zawadzkie	Budowa ronda
18	Prószków	Przebudowa DW 414 na odcinku Górki - Winów	Przebudowa drogi: 0,6 km
19	Tarnów Op.	Przebudowa DW 423 w miejscowości Przywory	Przebudowa drogi: 1,6 km
20	Kolonowskie	Przebudowa DW 463 na odcinku Bierdzańny – Zawadzkie w miejscowości Kolonowskie	Przebudowa drogi: 3,5 km
21	Łambinowice	Przebudowa mostu w ciągu DW 406 w miejscowości Piątkowice	Przebudowa mostu
Inwestycje zrealizowane w 2010			
22	Strzelce Op.	Przebudowa DW 426 na odcinku Strzelce Op.-Olszowa	Rozbudowa drogi: 3,58 km
23	Głuchołazy	Przebudowa DW 411 na odcinku Bodzaków- Głuchołazy etap II	Przebudowa drogi: 2,0 km
24	Kolonowskie	Przebudowa DW 463 w miejscowości Kolonowskie	Przebudowa drogi: 1,58 km
25	Korfantów	Przebudowa DW 407 w miejscowości Włodary (ul. Nyska)	Przebudowa drogi: 0,70 km
26	Popielów	Przebudowa obiektu mostowego w ciągu DW 458 w miejscowości Kolonia Popielowska	Przebudowa mostu
Inwestycje zrealizowane w 2011			
27	Grodków	Budowa obwodnicy w miejscowości Grodków w ciągu DW 401	Budowa obwodnicy: 6,49 km
28	Leśnica	Przebudowa DW 426 przy węźle autostradowym „Olszowa” w miejscowości Zalesie Śl.	Przebudowa drogi: 1,94 km
29	Biała	Przebudowa DW 414 na odcinku Smolarnia-Krobusz	Przebudowa drogi: 11,2 km
30	Nysa	Przebudowa DW 406 w miejscowości Rusocin	Przebudowa drogi: 1,24 km
31	Łambinowice	Przebudowa DW 406 w miejscowości Budzieszowice	Przebudowa drogi: 0,66 km
32	Gogolin	Przebudowa DW 423 w miejscowości Chorula	Przebudowa drogi: 1,61 km
33	Krapkowice	Przebudowa DW 415 w miejscowości Dąbrówka Górna	Przebudowa drogi: 2,39 km
34	Baborów	Przebudowa skrzyżowania DW 417 i DW 421 z DP 1261 O w miejscowości Szczyty	Przebudowa skrzyżowania Przebudowa drogi: 0,84 km

Lp	Gmina	Nazwa zadania	Zakres robót
1	2	3	4
35	Zdzieszowice	Przebudowa DW 423 w miejscowości Rozwadza	Przebudowa drogi: 1,33 km
36	Namysłów	Przebudowa DW 396 na odcinku Prze- czów – Mikowice	Przebudowa drogi: 2,41 km
Inwestycje zrealizowane w 2012			
37	Olszanka	Przebudowa DW 401 i DW 458 w miej- scowości Obórki	Przebudowa drogi: 2,03 km
38	Olszanka	Przebudowa DW 458 w miejscowości Mi- chałów	Przebudowa drogi: 1,77 km
39	Grodków	Przebudowa DW 401 na odcinku Grod- ków – Pakosławice (Etap I)	Przebudowa drogi: 7,57 km
40	Grodków	Przebudowa DW 401 na odcinku Grod- ków – Pakosławice (Etap II)	Przebudowa drogi: 7,23 km
41	Prószków Biała	Przebudowa DW 414 na odcinku Przysiecz – Dzików	Przebudowa drogi: 3,98 km
42	Dobrodzień	Przebudowa DW 901 na odcinku Nowy Wachów – Kocury	Przebudowa drogi: 2,95 km
43	Dobrodzień	Przebudowa DW 901 na odcinku Pludry – Pietraszów	Przebudowa drogi: 1,90 km
44	Dobrodzień	Przebudowa DW 901 w miejscowości Do- brodzień	Przebudowa drogi: 0,95 km
45	Dobrodzień	Przebudowa DW 901 w miejscowości Bzi- nica Stara	Przebudowa drogi: 1,4 km
46	Olesno	Przebudowa DW 494 na odcinku Olesno – Bodzanowice	Przebudowa drogi: 1,91 km
47	Skoroszyce	Przebudowa drogi gminnej ul. Polna w Skoroszycach stanowiącej połączenie z DW 401	Przebudowa drogi: 0,44 km
Inwestycje w trakcie realizacji w 2013 r.			
48	Ozimek	Przebudowa DW 463 na odcinku Krasie- jów – Mnichus	Przebudowa drogi: 4,35 km
49	Strzelce Op., Gogolin	Przebudowa DW 409 na odcinku Roźnią- tów – gm. Gogolin	Przebudowa drogi: 14,05 km

Źródło: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu

Drogi powiatowe

W 2011 r. łączna długość dróg powiatowych o nawierzchni twardej ulepszonej wynosiła **3634,9 km**, daje to gęstość – **38,62 km/100km²**.

Zdecydowana większość zadań zrealizowanych w latach 2006-2012 na drogach powiatowych nie miała wpływu na poprawę parametrów technicznych sieci drogowej, dotyczyły one przede wszystkim rehabilitacji nawierzchni dróg oraz budowy i przebudowy chodników. Zadania te często szły w parze z budową odwodnienia i kanalizacji.

Szczególną uwagę należy zwrócić na zrealizowane inwestycje, które były przewidziane w planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, jako istotne z punktu widzenia roz-

woju regionu. Z pośród sześciu takich zadań, w latach 2006-2012 zrealizowano aż 4, które dotyczyły przebudowy:

- 1) DP 1615 O Prudnik – Krzyżkowice na długości 8,46 km,
- 2) DP 1635 O Kałków – gr. państwa na długości 2,09 km,
- 3) DP 1617 O Konradów – Jarnottówek – Pokrzywna – Łąka Prudnicka na długości 3,28 km.
- 4) DP 1807 O Strzelce Op. – Krasiejów.

Wszystkie powyższe zadania obejmowały szeroki zakres inwestycji, tj. przebudowa nawierzchni jezdni, przebudowa skrzyżowań (w tym budowa minironda w Jarnottówku i Kałkowie) oraz budowę chodników i ciągów pieszo-rowerowych. Realizacja zadań poprawiła powiązania transgraniczne w obszarze pogranicza polsko-czeskiego oraz dostępność do obszarów atrakcyjnych turystycznie.

Zadania na terenie miasta Opola

Na terenie miasta Opola w latach 2006-2012 zrealizowano szereg inwestycji drogowych, z czego najistotniejsze o znaczeniu ponadlokalnym to:

- ✓ budowa ostatniego odcinka Obwodnicy Północnej miasta Opola, na odcinku od ul. Częstochowskiej do ul. Strzeleckiej o długości 3,5 km (oddany do użytkowania w 2007 r.),
- ✓ budowa Al. Solidarności między Ulicami Witosa i Wiejską (oddana do użytkowania w 2011 r.),
- ✓ wiadukt nad linią kolejową E 30 Wrocław – Bytom w ciągu ul. Niemodlińskiej (oddany do użytkowania w 2009 r.),
- ✓ wiadukt nad linią kolejową w ciągu ul. Struga (oddany do użytkowania w 2010 r.),
- ✓ wiadukt nad linią kolejową w ciągu ul. Ozimskiej (oddany do użytkowania w 2011 r.).

W 2012 r. przystąpiono do przebudowy ul. Sobieskiego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 458, związanej z budową węzła drogowego na obwodnicy Północnej miasta Opola.

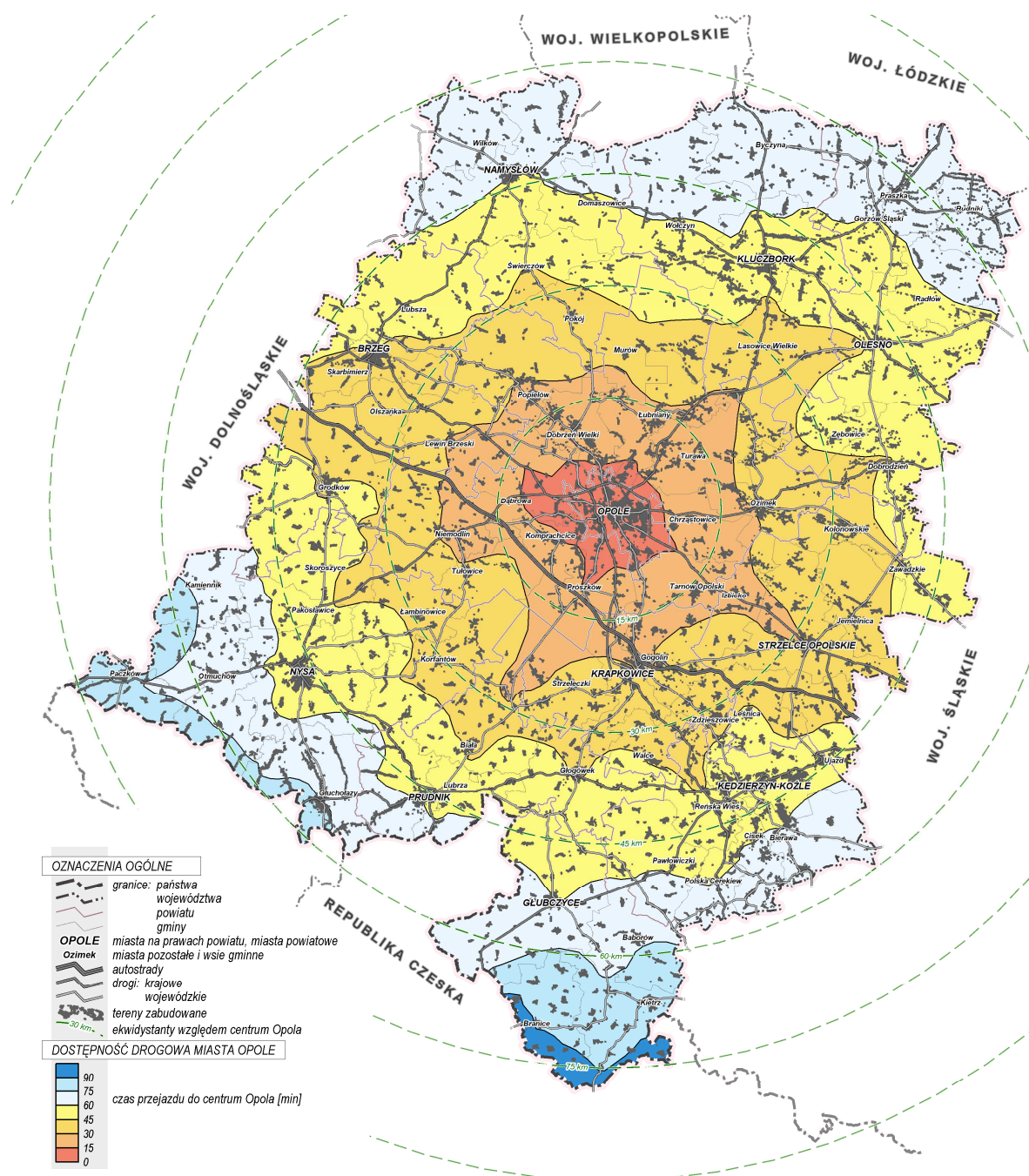
Ocena dostępności drogowej

Dostępność drogowa ma ogromne znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego każdego terytorium. Bezpośrednio wpływa na jakość i poziom życia mieszkańców, warunkując dostęp do usług, w tym wysoko wyspecjalizowanych oraz dostęp do rynków pracy. Ponadto wpływa na atrakcyjność inwestycyjną terenów – ponieważ warunkuje sprawną logistykę. Na poziomie regionu najważniejszą kwestią jest dostępność obszaru województwa do stolicy regionu - miasta Opola.

W 2012 r. w Departamencie Polityki Regionalnej i Przestrzennej UMWO sporządzono opracowanie pn. „Dostępność komunikacyjna głównych miast województwa opolskiego”, którego celem było wskazanie obszarów województwa o niekorzystnej dostępności komunikacyjnej. Wyniki badania dostępności drogowej do miasta Opola z obszaru całego województwa przedstawia *Mapa 41*.

W układzie drogowym województwa opolskiego dominuje kierunek wschód-zachód, czego skutkiem jest to, że obszary o obniżonej dostępności występują na kierunku północ-południe. Funkcjonowanie autostrady A4 powoduje, że dalej oddalone obszary regionu, takie jak gminy Grodków, Skarbimierz, Strzelce Opolskie czy Leśnica leżące w sąsiedztwie węzłów autostradowych są lepiej skomunikowane z Opolem niż bliżej położone obszary z utrudnionym dostępem do autostrady, takie jak gminy Łambinowice i Korfantów. Podobnie im obszar danej gminy znajduje się bliżej drogi wyższej kategorii tym jego dostępność do stolicy regionu wzrasta.

Mapa 43. Dostępność drogowa miasta Opola w 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne

Poza izochroną 60 min., którą można przyjąć jako granicę korzystnej dostępności drogowej dla najmniejszego województwa w kraju, znajdują się:

- gminy Wilków, Namysłów, Domaszowice (powiat namysłowski), Wołczyn, Byczyna (powiat kluczborski), Gorzów Śl. Praszka, Rudniki i Radłów (powiat oleski) leżące na północnych krańcach województwa;
- gminy Kamiennik, Otmuchów, Paczków, Głuchołazy (powiat nyski) i Prudnik w południowo-zachodniej części województwa;
- gminy Głubczyce, Branice, Baborów, Kietrz (powiat głubczycki), Pawłowiczki, Polska Cerekiew, Cisek i Bierawa (powiat kędzierzyńsko-kozielski) na południowych krańcach regionu.

Należy przy tym stwierdzić, że obszar powiatu głubczyckiego wykazuje wyjątkowo niekorzystną dostępność, w szczególności z gmin Branice i Kietrz skąd czas dojazdu przekracza 90 min. W podobnym czasie można dojechać z Opola do takich miejscowości jak Legnica w województwie dolnośląskim oraz Chrzanów w woj. małopolskim – znacznie bardziej oddalonych (ok. 150 km).

Tereny o niekorzystnej dostępności komunikacyjnej wykazują pewną wspólną cechę, tj. generalnie skupiają się w północnej i południowej części województwa, leżą poza głównymi korytarzami transportowymi i są obsługiwane przez drogi niższych kategorii.

1.4.4.2. Sieć kolejowa

W województwie opolskim w 2011 r. łączna długość linii kolejowych eksploatowanych wynosiła **867 km**, co daje gęstość linii kolejowych rzędu **9,23 km/100km**. Wskaźnik ten stawia region w rządzie najzasobniejszych pod tym względem w kraju (średnia gęstość linii kolejowych w Polsce wynosi **6,5 km/100km²**). Spośród wszystkich 36 linii kolejowych, 4 są magistralne, 10 pierwszorzędnych, 6 drugorzędnych i 16 znaczenia miejscowego.

Tabela 54. Długość i gęstość linii kolejowych normalnotorowych eksploatowanych w województwie opolskim w latach 2006-2011

Wyszczególnienie	2006				2011			
	Długość linii w km		na 100 km ²		Długość linii w km		na 100 km ²	
	opolskie	kraj	opolskie	kraj	opolskie	kraj	opolskie	kraj
Ogółem	851	19763	9,0	6,3	867	20228	9,2	6,5
Jednotorowe	413	11016	4,4	3,5	426	11502	4,6	3,7
Dwu i więcej torowe	438	8747	4,6	2,8	441	8726	4,6	2,8
Zelektryfikowane	491	11871	5,2	3,8	440	11880	5,3	3,8

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

W latach 2006-2011 zwiększyła się całkowita długość eksploatowanych linii kolejowych o 16 km. Zmiana ta nie jest efektem budowy nowych odcinków linii, a jedynie spowodowana czasowym uruchamianiem ruchu kolejowego na istniejących liniach.

Obszar województwa opolskiego ma dobrze rozwiniętą sieć linii kolejowych tak dla potrzeb komunikacji regionalnej jak i dalekobieżnej, w tym międzynarodowej.

W obszarze przewozów pasażerskich ocena funkcjonowania sieci kolejowej jest bardziej złożona. W przypadku przewozów lokalnych teoretycznie gęsta sieć linii kurczy się z uwagi na zawieszenie przez PKP przewozów pasażerskich na liniach drugorzędnych i lokalnego znaczenia. Dodatkowo połączenia lokalne napotykać na dużą konkurencję ze strony rozwiniętych połączeń autobusowych. Uwzględniając więc linie w pełni czynne i takie, na których przewozy pasażerskie mogłyby być szybko przywrócone należy ocenić, że istniejąca sieć linii jest wystarczająca dla tego segmentu kolejowych przewozów. Dla przewozów dalekobieżnych relacji wschód – zachód (Kraków – Wrocław), sieć linii magistralnych i pierwszorzędnych dwutorowych prowadzących połączenia w tych kierunkach jest wystarczająca.

W latach 2006-2012 w obszarze województwa opolskiego w zakresie modernizacji linii kolejowych przeprowadzono poniższe inwestycje:

- 1) przebudowa magistralnej linii kolejowej nr 132 relacji Wrocław – Bytom (E 30) na odcinku Wrocław – Opole. Linia wraz z obiektami towarzyszącymi została dostosowana do wymogów określonych w międzynarodowej umowie o kolejowym transporcie pasażerskim „AGC”, pozwalających na osiągnięcie prędkości pociągów co najmniej 160 km/h.

2) przebudowa pierwszorzędnej linii kolejowej nr 277 relacji Opole – Wrocław Brochów (C-E 30) w zakresie dostosowania linii do wymogów określonych w międzynarodowej umowie o transporcie towarowym „AGTC”, na odcinkach:

- Opole Wschód – Czarnowąsy,
  - Opole Groszowice – Opole Wschód: zadanie w trakcie realizacji,
- wraz z przebudową stacji Czarnowąsy.

W analizowanym okresie podjęto szereg działań zwiększających dostępność do środków komunikacji kolejowej w województwie opolskim. Zrealizowane zadania miały charakter organizacyjny, usprawniający połączenia kolejowe wewnątrz i na zewnątrz regionu. Dotyczyły one m.in.:

- 1) uruchomienia połączeń kolejowych w relacjach międzynarodowych: z Opola do Ostrużnej (Republika Czeska) przez Głuchołazy w 2007 r.; z Opola do Ostrawy przez Kędzierzyn-Koźle w 2009 r. W chwili obecnej obydwie połączenia są zawieszane.
- 2) przywrócenia połączeń kolejowych „szynobusami” na liniach Nysa – Brzeg (w 2008 r.) i Kluczbork – Opole (w 2006 r.),

Dodatkowo dokonano zakupu 6 nowych pojazdów szynowych (szynobusów). W 2010 r. zakupiono także 4 elektryczne zespoły trakcyjne z przeznaczeniem do modernizacji do roku 2013.

Obecnie trwają prace przygotowawcze pod realizację inwestycji dotyczącej przebudowy linii kolejowej nr 144 relacji Tarnowskie Góry – Opole Główne na odcinku Opole – Fosowskie w celu usprawnienia połączenia kolejowego Wrocławia i Opola z Warszawą przez Częstochowę.

Ocena dostępności kolejowej

Ocenę dostępności połączeń kolejowych przeprowadzono analizując możliwość dojazdu z każdego miejsca w województwie opolskim do Opola, zarówno połączeniami dalekobieżnymi, jak i regionalnymi. Taka metoda badania oddaje faktyczne możliwości podróżowania koleją, gdyż z Opola odchodzi większość połączeń w relacjach międzyregionalnych, a samo miasto jest najczęstszym celem podróży, m.in. praca - dom.

Najkorzystniejsza sytuacja dotyczy obszarów położonych wzdłuż najważniejszych linii kolejowych, na których częstotliwość jazdy pociągów jest najwyższa. Są to połączenia w kierunku Wrocławia i Katowic. Dodatkowo działania władz samorządu województwa w zakresie uruchamiania połączeń kolejowych realizowanych przez szynobusy przyczyniła się do reaktywacji wyłączonych z ruchu linii kolejowych i zapewniła połączenia kolejowe obszaru powiatu nyskiego i kluczborskiego z Opolem oraz pomiędzy Nysą i Brzegiem.

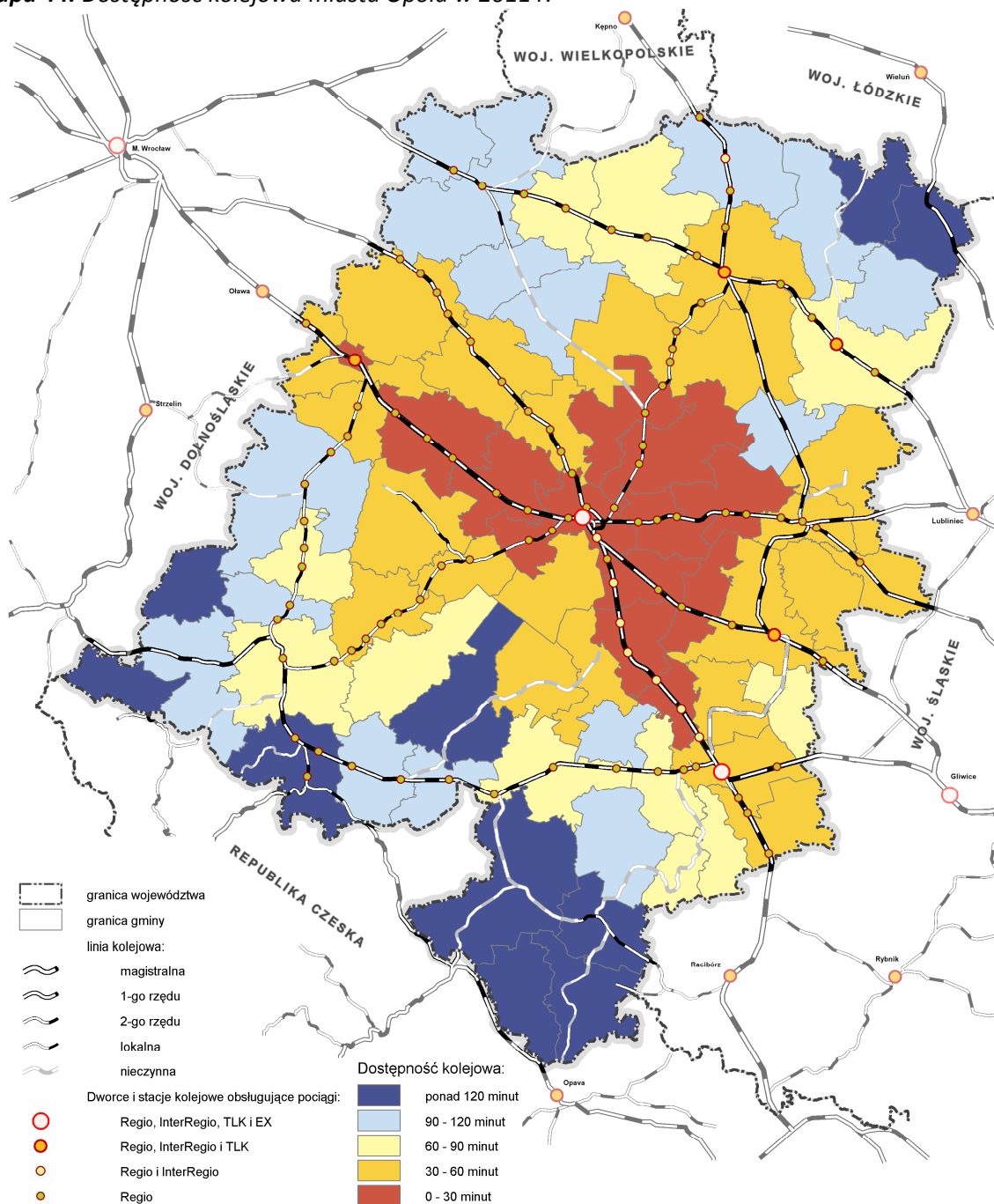
Wyniki badania dostępności kolejowej do miasta Opola z obszaru województwa przedstawia *Mapa 42*. Najkorzystniejsza dostępność – nie przekraczająca 30 min dojazdu, występuje w centralnej części województwa obejmując miasto Opole oraz tereny wzdłuż głównych linii kolejowych, tj. nr 132 prowadzącej do Wrocławia i Katowic, linii nr 136 prowadzącej do Kędzierzyna-Koźla i linii nr 61 prowadzącej do Częstochowy. Obszar ten zamieszkuje 288 508 osób⁴⁵, co stanowi 28% wszystkich mieszkańców województwa opolskiego. Natomiast w obszarze dostępności kolejowej nie przekraczającej 60 min dojazdu mieszka 313 535 osób, tj. 30,5% ogółu ludności.

Niekorzystną dostępność w komunikacji kolejowej do Opola, przekraczającą 90 min. posiada północna i południowa część województwa, z czego najmniej korzystna sytuacja – dojazd przekraczający 120 min, występuje w obszarze powiatu głubczyckiego, krańcach powiatu nyskiego (gminy Kamiennik, Paczków i Głuchołazy) i oleskiego (gminy Praszka i Rudniki). Na tym obszarze mieszka 124 898 osób, co stanowi 12,1% ogólnej liczby ludności regionu.

---

⁴⁵ Dane za 2010 r.

Mapa 44. Dostępność kolejowa miasta Opola w 2011 r.

Źródło: opracowanie własne

1.4.4.3. Żegluga śródlądowa

Rzeka Odra razem z Kanałem Gliwickim tworzy szlak transportowy łączący Górny i Dolny Śląsk z portami morskimi Zespołu Portowego Szczecin-Świnoujście. Jest to najważniejsza droga wodna w Polsce, choć o niejednakowych warunkach żeglugowych. Dla żeglugi wykorzystywane są 2 odcinki Odry: Odra skanalizowana od Kędzierzyna-Koźla do Brzegu Dolnego (długość łącznie z Kanałem Gliwickim ok. 228 km) i Odra swobodnie płynąca od Brzegu Dolnego do Szczecina (długość ok. 460 km).

W granicach województwa opolskiego długość drogi wodnej wynosi 131,2 km, z czego 111,6 km stanowi rzeka Odra od Kędzierzyna-Koźła do granicy z województwem dolnośląskim (Lipki), 15,1 km Kanał Gliwicki, a 4,5 km Kanał Kędzierzyński. Odra stanowi integralną część systemu dróg wodnych Europy Środkowej. Z systemem Europy Zachodniej łączy się bezpośrednio poprzez kanały Odra – Havela i Odra – Szprewa.

Wielkość przewozów drogą wodną jest uzależniona od:

- dostępności urządzeń przeładunkowych (portów, przeładowni, nabrzeży),
- przepustowości i sprawności funkcjonowania urządzeń hydrotechnicznych,
- stanów wody w rzece,
- powiązań „kooperacyjnych” podmiotów gospodarczych.

Dominującą pozycję w przewozach towarów śródlądową drogą wodną zajmuje firma ODRATRANS S.A. z siedzibą we Wrocławiu.

Obecnie podstawowe zagrożenia dla transportowej roli rzeki Odry należy upatrywać w:

- dalszym spadku zainteresowania przewozami masowymi,
- ograniczeniu spławności Odry w jej środkowym i dolnym biegu (poniżej Brzegu Dolnego),
- nie odpowiadającym standardom europejskim wyposażeniu nawigacyjnemu,
- nieprzystosowaniu eksploatowanej floty i szlaku żeglugowego do transportu kontenerów i systemu RO-RO,
- dekapitalizacji urządzeń przeładunkowych i hydrotechnicznych.

W dalszym ciągu brak jest zdecydowanych działań mających na celu stworzenie warunków do poprawy funkcjonowania transportu wodnego.

Infrastruktura hydrotechniczna

Na terenie województwa opolskiego Odra na odcinku od Kędzierzyna-Koźła do granicy z województwem dolnośląskim jest rzeką skanalizowaną, przystosowaną do żeglugi. Stąd na jej długości rozmieszczonych jest szereg urządzeń hydrotechnicznych, głównie jazów i śluz, stwarzających przy odpowiednich stanach wody warunki dla transportu rzeczno. Stan tych budowli oraz istniejące parametry techniczne nie pozwalają na perspektywiczne podniesienie klasy żeglowności rzeki Odry do klasy IV oraz jej włączenie do międzynarodowej sieci dróg wodnych (sieć TEN-T).

Poniżej *Tabela 55* pokazuje ogólną charakterystykę śluz na rzece Odrze, *Tabela 56* - charakterystykę śluz na Kanale Gliwickim, a *Tabela 57* - charakterystykę jazów na rzece Odrze.

Tabela 55. Zabudowa hydrotechniczna rzeki Odry – śluzy rzeczne

L.p.	Nazwa	Typ	Szerok. [m]	Dług. [m]
1	2	3	4	5
1	Koźle	mała	5,34	38-35
2	Januszkowice	pociągowa	9,60	187,0
		mała	9,60	55,0
3	Krępa	pociągowa	9,60	187,67
		mała	9,60	55,05
4	Krapkowice	pociągowa	9,60	187,0
		mała	9,60	55,0
5	Rogów	pociągowa	9,60	187,84
		mała	9,60	55,0
6	Kąty	pociągowa	9,60	187,0
		mała	9,60	55,0
7	Groszowice	pociągowa	9,60	187,0
		mała	9,60	55,0
8	Opole	pociągowa	9,60	180,0
		mała	9,60	52,4

L.p.	Nazwa	Typ	Szerok. [m]	Dług. [m]
1	2	3	4	5
9	Wróblin	pociągowa mała	9,60 9,60	188,4 55,09
10	Dobrzeń	pociągowa mała	9,60 9,60	187,0 55,0
11	Chróstlice	pociągowa mała	9,60 9,60	187,0 55,10
12	Zawada	pociągowa mała	9,60 9,60	187,9 55,07
13	Ujście Nysy	pociągowa mała	9,60 9,60	187,23 55,0
14	Zwanowice	nowa śl. pociągowa	12,0 9,60	190,0 187,0
15	Brzeg	pociągowa mała	9,60 9,60	187,15 54,65
16	Lipki	pociągowa	9,60	187,20

Źródło: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu

Tabela 56. Zabudowa hydrotechniczna Kanału Gliwickiego – śluzy

L.p.	Nazwa	Typ	Szerok. [m]	Dług. [m]
1	2	3	4	5
1	Kłodnica	mała	12,0	95,50
2	Nowa Wieś	mała	12,0	94,75
3	Sławęcice	mała	12,0	71,40

Źródło: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach

Tabela 57. Zabudowa hydrotechniczna rzeki Odry – jazy

L.p.	Nazwa	Km	Rodzaj
1	2	3	4
1	Koźle		klapowy
2	Januszkowice	105,6	sektorowy
3	Krępa	114,5	sektorowy
4	Krapkowice	123,5	sektorowy
5	Rogów	129,6	klapowy
6	Kąty	137,5	sektorowy
7	Groszowice	144,7	sektorowy
8	Opole	150,52	klapowy
9	Wróblin	157,7	sektorowy
10	Dobrzeń	164,2	sektorowy
11	Chróstlice	168,3	klapowy
12	Zawada	174,8	sektorowy
13	Ujście Nysy	180,4	koźłowo – iglic.
14	Zwanowice	185,1	sektorowy
15	Brzeg Górny	198,3	stały przelewowy
16	Brzeg Środkowy	198,4	stały przelewowy
17	Brzeg Dolny	198,7	przelew. – zasuw.
18	Lipki	206,7	koźłowo – iglic. klapowy

Źródło: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu

W latach 2006-2012 zrealizowano kilka zadań w zakresie modernizacji infrastruktury hydrotechnicznej (śluzy, jazy) powiązanej z transportowym wykorzystaniem Odrzańskiej Drogi Wodnej, polegających na:

- przebudowie jazu „Opole” z sektorowego na jaz klapowy,
- modernizacji śluz pociągowych (głowa dolna) Rogów i Dobrzeń,
- modernizacja komory śluzy pociągowej w Januszkowicach,
- odbudowa górnego języka rozdzielczego śluzy w Kątach Opolskich i Rogowie,
- odbudowa dolnego języka rozdzielczego śluzy w Dobrzeniu,
- modernizacji stopnia wodnego w Chróścicach (budowa jazu klapowego, modernizacja śluz),
- remoncie śluz „Kłodnica” i „Sławęcice” na Kanale Gliwickim.

Dodatkowo zrealizowano dwie inwestycje na Kanale Młynówka, tj. remont jazu stałego i remont śluzy żeglugowej miejskiej, które są istotne dla ochrony przeciwpowodziowej. Wykonano również remont jazu „Kozle” na Nowej Odrze.

Obiekty obsługi transportowej

Opolski odcinek Odrzańskiej Drogi Wodnej jest dobrze wyposażony w obiekty obsługi transportowej, takie jak: porty, przeładownie, stocznie i zakłady naprawcze oraz nabrzeża przeładunkowe, które umożliwiają wykonywanie przeładunków pomiędzy wodnymi i lądowymi środkami transportu oraz utrzymania taboru pływającego. Obecnie są one wykorzystywane w niewielkim stopniu i posiadają duże rezerwy przeładunkowe i produkcyjne. Ważniejsze obiekty warunkujące sprawny załadunek i rozładunek przewożonych towarów zlokalizowane są w głównych węzłach komunikacyjnych województwa opolskiego, tj. w okolicach Opola i Kędzierzyna-Koźla, które charakteryzują się dobrą dostępnością komunikacyjną w ruchu międzynarodowym i międzyregionalnym. W przypadku wzrostu znaczenia transportu multimodalnego, który polega na sprawnym zmianie środków transportu w przewozach towarowych, transport wodny ma szansę stać się jednym z ważniejszych – w szczególności w zakresie przewozów masowych i kontenerowych. Niepokojącym zjawiskiem jest postępująca dekapitalizacja obiektów obsługi transportowej, która jest spowodowana dotychczasowo małym zainteresowaniem przewozami drogą wodną.

Porty:

- przy ujściu Kanału Gliwickiego do Odry, **w Kędzierzynie-Koźlu**, zlokalizowany jest jeden z największych w Polsce portów żeglugi śródlądowej. Dysponuje on trzema basenami o łącznej długości około 3 500 m nabrzeży umocnionych i wyposażonych w urządzenia dźwignicowe o udźwigu 80-200 kN i place składowe o powierzchni łącznej około 63 tys. m². Port ma dogodne połączenie z siecią linii kolejowych i drogowych,
- w Opolu** (dzielnica Zakrzów), z jednym basenem i nabrzeżami o długości około 600 m, trzema urządzeniami suwnicowymi, placami składowymi o powierzchni łącznej około 40 tys. m² i magazynami o powierzchni około 5 900 m². Do nabrzeży doprowadzone są tory ładunkowe obsługiwane bocznica ze stacji PKP Opole Wschód.

Przystanie przeładunkowe:

- na terenie „Zakładów Aparatury Chemicznej METALCHEM” w Opolu. Ten stosunkowo niewielki obiekt portowy (ogółem 1,40 ha, z basenem 0,25 ha i nabrzeżem umocnionym o długości 100 m) wyposażony jest w suwnicę o bardzo dużym udźwigu oraz posiada połączenie z siecią kolejową poprzez bocznica ze stacji PKP Opole Groszowice,
- załadownia cementu w Choruli,
- na terenie zakładu „Azoty” w Kędzierzynie-Koźlu.

Stocznie remontowe:

- około 3 km poniżej portu **w Kędzierzynie-Koźlu** znajduje się obiekt rzecznej stoczni remontowej (2 baseny, długość nabrzeży umocnionych ok. 1800 m), przystosowanej do napraw taboru pływającego i budowy barek bez napędu,

Warsztaty naprawcze:

- w Januszkowicach,
- w Dobrzeniu, około 1,5 km przed śluzą „Dobrzeń”, zlokalizowana jest niewielka stocznia rzeczna z nabrzeżem remontowym i wyciągiem stoczniowym (slipem). Stocznia wykonuje naprawy barek i pchaczy, dysponuje także możliwością budowy niewielkich jednostek śródlądowych.

Nabrzeża:

- 15 obiektów w: Januszkowicach, Krępnej, Krapkowicach, Rogowie, Choruli, Kątach, Opolu – Groszowicach, Opolu, Opolu – Wróblinie, Dobrzeniu Małym, Zawadzie, Zwanowicach (2), Brzegu, Lipkach.

W latach 2006-2012 nie zrealizowano znaczących inwestycji w zakresie budowy i przebudowy obiektów obsługi transportowej (porty, przeładownie, nabrzeża przeładunkowe, stocznie, zakłady naprawcze), które skutkowałyby zmianą w zagospodarowaniu przestrzennym województwa oraz podniesieniem ich standardu.

Największy obiekt obsługi transportowej w obszarze województwa opolskiego - Port Rzeczny Koźle jest terenem inwestycyjnym liczącym ponad 35 hektarów. Przeznaczony jest pod inwestycje o charakterze gospodarczym, produkcyjnym i usługowym. Głównym atutem tego terenu jest dobra lokalizacja o korzystnej dostępności komunikacyjnej, atrakcyjne otoczenie oraz posiadana infrastruktura przeładunkowa i magazynowa.

1.4.4.4. Transport lotniczy

Województwo opolskie posiada dwa obiekty posiadające infrastrukturę lotniskową, jest to powojenne lotnisko w Kamieniu Śląskim oraz lotnisko należące do Aeroklubu Opolskiego w Nowej Wsi Królewskiej.

Lotnisko „Polska Nowa Wieś”

Lotnisko jest położone w zachodniej części gminy Komprachcice, w odległości 12 km od Opola. Zajmuje powierzchnię 93,6 ha. Lotnisko dysponuje 2 pasami trawiastymi przygotowanymi do przyjęcia samolotów do 5 700 kg (małe samoloty pasażerskie).

Lotnisko użytkowane jest przez Aeroklub Opolski do celów statutowych: współpraca z Aeroklubami polskimi i zagranicznymi, letnia baza dla samolotów należących do Lasów Polskich; szkolenia: szybowcowe, pilotażu, skoków spadochronowych.

Połączenie lotniska z podstawowym układem komunikacyjnym województwa zapewniają:

- droga krajowa o międzyregionalnym znaczeniu nr 94, w odległości ok. 8,4 km; dojazd poprzez Wawelno i Dąbrowę,
- węzeł autostradowy A-4 w Prądach, w odległości ok. 8 km; dojazd przez Wawelno i Prądy drogą wojewódzką nr 435 (Opole – Prądy),
- dojazd do Opola poprzez Komprachcice, Osiny i Żerkowice drogą wojewódzką nr 435 (Opole – Prądy), odległość ok. 12 km.

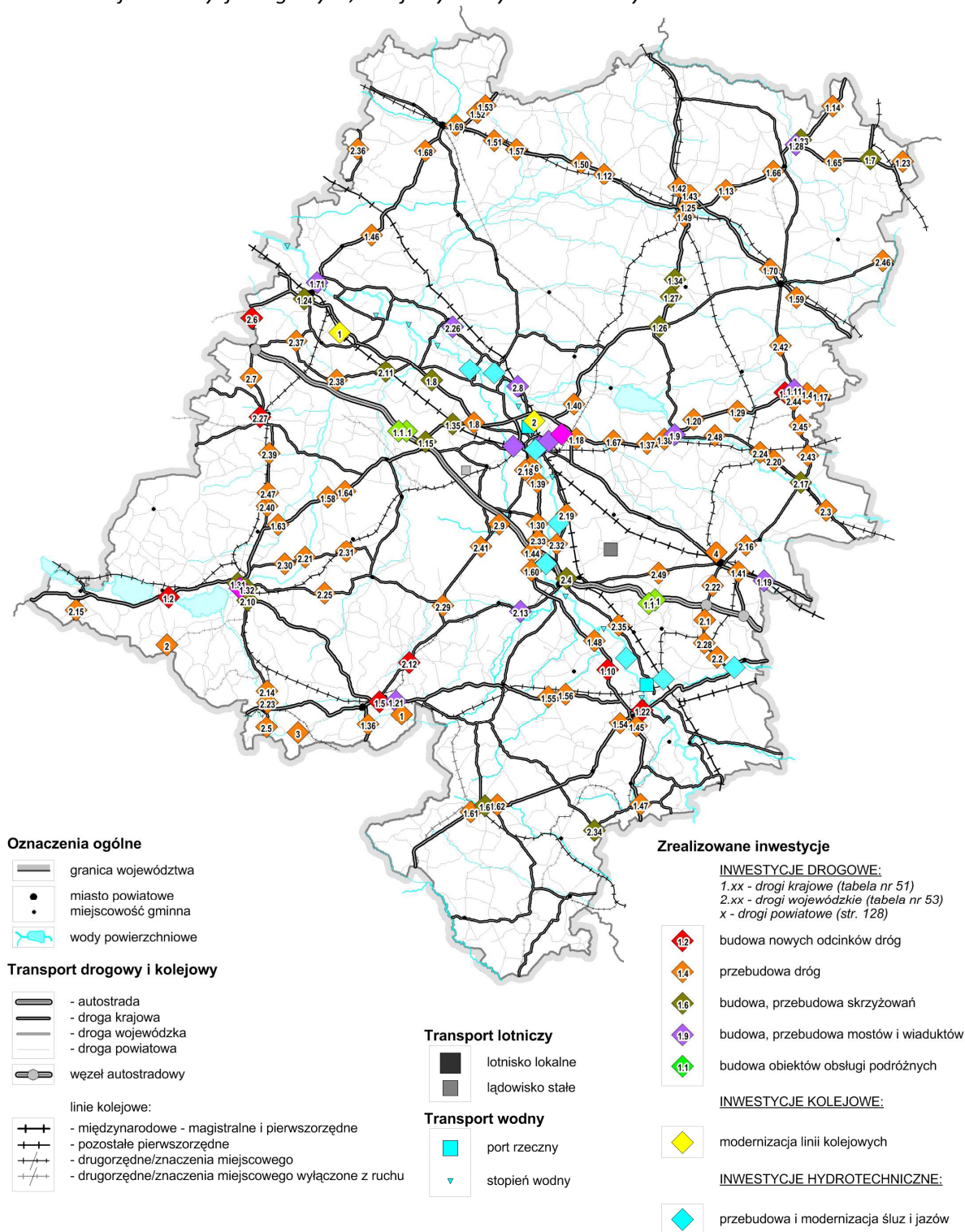
Lotnisko „Kamień Śląski”

Lotnisko położone jest w północno-wschodniej części gminy Gogolin, w odległości około 23 km od Opola. Zajmuje powierzchnię 447,6 ha, w tym pod działalność lotniczą 435,8 ha. Lotnisko dysponuje pasem startowym o długości 2 300 m i szerokości 30 m, o nawierzchni asfaltowej na podbudowie betonowej wraz z systemem dróg dojazdowych.

Lotnisko użytkowane jest zgodnie z przeznaczeniem do obsługi małych samolotów, wraz z serwisem i możliwością przechowania w hangarze.

W grudniu 2010 r. zostało oddane do użytku **ładowisko dla śmigłowców przy Wojewódzkim Centrum Medycznym w Opolu**, natomiast w 2012 r. **ładowisko dla śmigłowców przy szpitalu w Nysie i Oleśnie**. Realizacja tych zadań umożliwiła dostęp szpitalom do powietrznego ratownictwa medycznego.

Mapa 45. Realizacja inwestycji drogowych, kolejowych i hydrotechnicznych w latach 2006-2012

Źródło: Opracowanie własne

1.4.5. Infrastruktura techniczna i komunalna

1.4.5.1. Energetyka

W województwie opolskim produkcja energii elektrycznej ogółem w 2011 r. wyniosła 9 004,7 GWh, co stanowiło 5,5% udział w ogólnym krajowym bilansie energetycznym i zmniejszyła się o 9,0% w stosunku do 2006 r. Znacznie lepiej wypada województwo w zakresie ilości wytworzonej energii w przeliczeniu na liczbę mieszkańców, gdzie w 2011 r. wskaźnik ten wyniósł 9,3 GWh/1000 mieszkańców, a dla całej Polski jedynie niecałe 3,97 GWh/1000 mieszkańców. Bilans produkcji i zużycia energii elektrycznej w województwie opolskim w 2011 r. wyniósł +4538,7 GWh i był niższy o 14,2% w stosunku do 2006 r. Spadek ten należy tłumaczyć mniejszą produkcją energii, przy jednoczesnym wzroście jej zużycia w analizowanym okresie czasu.

Źródła energii elektrycznej

Województwo opolskie zaopatrywane jest w energię elektryczną z własnych źródeł wytwórczych, a największe i najistotniejsze z nich to Elektrownia „Opole” zlokalizowana w Brzeziu (gm. Dobrzeń Wielki), pracująca dla krajowego systemu elektroenergetycznego o łącznej mocy zainstalowanej/osiągalnej wynoszącej 1 466/1 506 MW i Elektrownia „Blachownia” zlokalizowana na terenie miasta Kędzierzyna-Koźła o mocy 158 MW. Uzupełniającymi źródłami energii elektrycznej są elektrociepłownie i elektrownie przemysłowe lokalnego znaczenia /większe obiekty znajdują się przy: Zakładach Azotowych „Kędzierzyn” SA (moc 82,4 MW), Zakładach Koksowniczych „Zdzieszowice” Sp. z o.o. (moc 68 MW), Głuchońskich Zakładach Papierniczych Sp. z o.o. (moc 3,5 MW), ZT „Kruszwica” w Brzegu (moc 6,0 MW)/ oraz Cukrowni „Cerekiew” SA (2,5 MW)/ oraz elektrownie wodne, których udział w ogólnym bilansie energetycznym województwa jest niewielki. Z racji zainstalowanych dużych mocy wytwórczych, które znacznie przewyższają potrzeby regionu, wytworzona energia trafia do krajowej sieci elektroenergetycznej i zasila regiony o deficytowym bilansie energetycznym.

W związku z rosnącym zapotrzebowaniem na energię - głównie sąsiednich aglomeracji - i znacznym rezerwom wytwórczym elektrowni „Opole”, planowana jest jej rozbudowa o dwa dodatkowe bloki energetyczne. Inwestycja jest przygotowana do realizacji, jednak proces inwestycyjny opóźnia się z przyczyn ekonomicznych, tj. braku finalnego montażu finansowego potrzebnego do zabezpieczenia środków na jej realizację⁴⁶. Po zakończeniu rozbudowy łączna moc zainstalowana Elektrowni „Opole” wzrośnie z obecnych 1492 MW do około 3300 MW, a roczna produkcja energii elektrycznej netto z obecnego poziomu 7,8 TWh wzrośnie do 20,1 TWh.

Dodatkowe źródło energii zapewniają elektrownie przemysłowe, zlokalizowane przede wszystkim na terenie zakładów przemysłowych, mają głównie za zadanie pokrycie zapotrzebowania na energię danego zakładu pracy, niezbędną dla realizowanego w nim procesu technologicznego. Większe elektrownie przemysłowe na terenie województwa opolskiego to obiekty zlokalizowane przy: Zakładach Azotowych „Kędzierzyn” SA (moc 82,4 MW), Zakładach Koksowniczych „Zdzieszowice” Sp. z o.o. (moc 68 MW), Głuchońskich Zakładach Papierniczych Sp. z o.o. (moc 3,5 MW), ZT „Kruszwica” w Brzegu (moc 6,0 MW), Energetyce Ciepłej Opolszczyzny SA (moc 30 MW) oraz Cukrowni „Cerekiew” SA (2,5 MW).

System przesyłowy energii elektrycznej

Linie 400 kV i 220 kV

Krajowy system sieci przesyłowych najwyższych napięć 400 kV i 220 kV zasila sieci dystrybucyjne wysokiego napięcia 110 kV poprzez stacje GPZ oraz zapewnia tranzyt energii elektrycznej

⁴⁶ 13 sierpnia 2013 r. Zarząd Spółki PGE podjął decyzję o wznowieniu zadania inwestycyjnego Opole II oraz podpisał umowę z Kampanią Węglową na dostawę w latach 2018 – 2038 węgla dla Elektrowni Opole

do sąsiednich rejonów. W obszarze województwa opolskiego przebiega 8 linii elektroenergetycznych najwyższych napięć oraz znajdują się cztery stacje systemowe. Największe znaczenie systemowe ma stacja 400/220/110 kV Dobrzeń, która została wybudowana w 1985 roku. Służy ona przede wszystkim do wyprowadzenia mocy z Elektrowni Opole SA oraz zasila sieci 110 kV. W poniższej Tabeli 58 i 59 przedstawiono podstawowe informacje dotyczące sieci najwyższych napięć oraz stacji systemowych.

Tabela 58. Linie 400 i 220 kV na terenie województwa opolskiego.

Lp.	Relacja linii	Rodzaj linii	Długość linii na terenie województwa opolskiego	Przekrój przewodów roboczych	Właściciel linii na terenie województwa opolskiego
			[km]	[mm ²]	
1	ciąg liniowy 400 kV Trębaczew – Dobrzeń -Pasikurowice	1-torowa	62,7	2x402	PSE SA
		2-torowa	53,8	2x525	
2	ciąg liniowy 400 kV Dobrzeń - Wielopole/Albrechtice.	2-torowa	74,0	2x525	PSE SA
3	linia 220 kV (w gabarytach 400 kV) Dobrzeń - Komprachcice	2-torowa	18,7	2x525	PSE SA
4	linia 220 kV Groszowice - Ząbkowice	1-torowa	71,2	525	PSE SA
5	linia 220 kV Groszowice - Kędzierzyn	1-torowa 2-torowa	45,0	525	PSE SA Z.A. „Kędzierzyn” SA
6	linia 220 kV Błachownia - Łągisza	1-torowa	9,4	525	PSE SA
7	linia 220 kV Wielopole - Kędzierzyn	2-torowa	16,4	525	PSE SA Z.A. „Kędzierzyn” SA
8	linia 220 kV Wielopole - Błachownia	1-torowa 2-torowa	29,5	525	PSE SA

Źródło: PSE OPETATOR S.A.

Tabela 59. Stacje systemowe na terenie województwa opolskiego.

Lp	Nazwa stacji	Napięcie rozdzielni	Zainstalowane autotransformatory NN/110	Stopień obciążenia autotransformatorów	Lokalizacja		Właściciel
		kV	MVA		miejsowość	powiat	
1	Błachownia	220	1x160 1x100 - awaria	26%	Kędzierzyn-Koźle	kędzierzyńsko-kozielski	PSE SA
		110					Elektrownia "Błachownia"
2	Dobrzeń	400	2x250 (400/110 kV) 1x500 (400/220 kV)	21% 37%	Dobrzeń Mały	opolski	PSE SA
		220					PSE SA
		110					PSE SA
3	Groszowice	220	2x160	18%	Opole	m. Opole	PSE SA
		110					EnergiaPro SA
4	Kędzierzyn	220	1x160	31%	Kędzierzyn-Koźle	kędzierzyńsko-kozielski	EnergiaPro SA

Źródło: PSE OPETATOR S.A.

W latach 2006-2011 nie wybudowano nowych odcinków linii elektroenergetycznych, jak również nie przeprowadzono żadnej przebudowy istniejących odcinków linii w zakresie dostosowania linii do wyższych napięć z 220 kV na 400 kV, budowy dodatkowego toru, czy wymiany słupów energetycznych.

W 2012 r. rozpoczęto realizację zadania inwestycyjnego (przygotowanie projektów oraz wprowadzenie inwestycji do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin) pn. „Budowa dwutorowej linii 400 kV Dobrzeń – Wrocław” przebiegającej wzdłuż autostrady A4, w celu dodatkowego zasilenia w energię elektryczną obszaru aglomeracji wrocławskiej.

Obecnie prowadzone są prace przygotowawcze związane z poniższymi planowanymi inwestycjami:

- rozbudowa rozdzielni 110 kV w stacji 400/220/110 kV Dobrzeń dla przyłączenia farmy wiatrowej Bąków II,
- rozbudowa stacji 400/110 kV Dobrzeń,
- rozbudowa rozdzielni 220 kV w stacji 220/110 kV Groszowice,
- rozbudowa stacji 220/110 kV Blachownia wraz z wprowadzeniem linii 220 kV Groszowice – Kędzierzyn.

Linie 110 kV

Głównym zadaniem linii 110 kV jest „rozdział” energii elektrycznej, wprowadzonej do tej sieci przez transformacje NN/110 kV i elektrownie, w poszczególne rejony województwa oraz jej tranzyt poza jego granice. W obszarze województwa opolskiego przebiega 85 linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia 110 kV (wraz z odczepami), w tym 3 linie kablowe (doziemne).

W latach 2006-2012 zrealizowano następujące inwestycje:

- modernizację linii 110 kV relacji: Dobrzeń – Borki – Pokój, Głubczyce – Kietrz, Kietrz – Stuzdzienna, Cieszanowice – Ziębice,
- dostosowanie do zwiększonej przepustowości linii 110 kV relacji: Groszowice – Góraźdże – Zdieszowice, Grodków – Gracze, Groszowice – Krapkowice – Zdieszowice,
- budowę GPZ Cieszanowice,
- modernizację GPZ: Gosławice, Gracze, Światowida, Krupski Młyn, Harcerska, Pokój, Kuniów, Hermanowice, Kędzierzyn.

W realizacji pozostają inwestycje dotyczące:

- modernizacji linii 110 kV relacji: Groszowice – Hermanowice, Hermanowice – Oława – Zacharyce – Klecina,
- modernizacji GPZ: Głubczyce, Bierdzany, Kluczbork, Ozimek, Zawadzkie, Krupski Młyn.

Ogółem - gruntownie zmodernizowano 66 km linii elektroenergetycznych 110 kV, a 77 km linii dostosowano do zwiększonej przepustowości. Natomiast w trakcie modernizacji znajduje się 47 km linii 110 kV.

Energia odnawialna

Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE) jest jeszcze bardzo małe, ze względu na wysokie koszty instalacji, brak jasnych uregulowań prawnych (ustawowych) w zakresie realizacji i późniejszego funkcjonowania obiektów OZE, a także długie procedury formalno-prawne poprzedzające realizację inwestycji. Odnawialne źródła energii w bilansie energetycznym województwa zaspokajają jedynie niewielką część potrzeb energetycznych, pomimo istnienia znaczących ich zasobów. Najbardziej preferowana jest energia wodna, energia wiatru i energia uzyskana z biomasy i biogazu. Pozostałe, tj. energia słońca i geotermalna, są wykorzystywane marginalnie, głównie do zasilania

pojedynczych budynków. Obecnie na znaczącą skalę wykorzystywana jest jedynie energetyka wodna, która dzięki dogodnym uwarunkowaniom w postaci licznych budowli regulacyjnych rzeki Odry i Nysy Kłodzkiej ma jeszcze znaczny potencjał do dalszego rozwoju. Poza energetyką wodną od kilku lat zauważa się duże zainteresowanie lokalizacją w obszarze województwa opolskiego farm wiatrowych, dla których zakład energetyczny wydał znaczną ilość warunków przyłączeniowych do sieci dystrybucyjnej i jednocześnie prowadzonych jest najwięcej prac przygotowawczych w celu realizacji inwestycji.

Łączna moc urządzeń zainstalowana w OZE na terenie województwa opolskiego wynosi ok. 119,5 MW⁴⁷, a produkcja energii ze źródeł odnawialnych w 2012 r. wyniosła ok. 377 GWh⁴⁸ (4,5% udziału w produkcji OZE w skali kraju) i wzrosła w stosunku do 2006 r. o 472%. Udział energii odnawialnej w zużyciu energii ogółem wyniósł wg szacunków Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Urzędu Marszałkowskiego w Opolu odpowiednio: 6,91 % w 2011 r. oraz 8,88 % wg. stanu na dzień 30 czerwca 2013 r.⁴⁹

Energetyka wodna

Obszar województwa opolskiego charakteryzuje się występowaniem wielu cieków wodnych o zróżnicowanym wykorzystaniu potencjału energetycznego. Największe wykorzystanie potencjału energetycznego występuje na rzece Nysie Kłodzkiej, Odrze oraz Mała Panew.

Obecnie na terenie województwa opolskiego zlokalizowanych jest 43 Małych Elektrowni Wodnych (MEW). Całkowita moc zainstalowanych pracujących turbozespołów wynosi ok. 28,67 MW⁵⁰, a ilość energii wyprodukowanej w 2012 r. wyniosła 158,95 GWh, co stanowi blisko 56% udziału w produkcji energii odnawialnej ogółem, notując przy tym wzrost w stosunku do 2006 r. o blisko 50%.

W latach 2006-2012 zrealizowano 13 MEW, z czego najwięcej na rzece Odrze.

Tabela 60. Zrealizowane inwestycje celu publicznego w zakresie budowy Małych Elektrowni Wodnych.

Lp.	Nazwa elektrowni	Moc [MW]	Lokalizacja	
			Rzeka	Gmina
1	MEW Krapkowice	1,4	Odra	gm. Krapkowice
2	MEW Groszowice	1,06	Odra	m. Opole
3	MEW Dobrzeń	1,6	Odra	gm. Dobrzeń Wielki
4	MEW Zawada	1,5	Odra	gm. Turawa
5	MEW Kopin	0,92	Odra	gm. Skarbimierz
6	MEW Brzeg	0,7	Odra	m. Brzeg
7	MEW Piątkowice	1,2	Nysa Kłodzka	gm. Łambinowice
8	MEW Strzeleczy	0,032	Biała	gm. Strzeleczy
9	MEW Biała Nyska	0,18	Biała Głuchołaska	gm. Nysa
10	MEW Michałów	0,6	Nysa Kłodzka	gm. Olszanka
11	MEW Brzeg, ul. Grobli	1,5	Odra	gm. Brzeg
12	MEW Kędzierzyn-Koźle	1,0	Odra	m. Kędzierzyn-Koźle
13	MEW Luboszyce	0,055	Mała Panew	gm. Łubniany

Źródło: Departament Ochrony Środowiska UMWO, Tauron Dystrybucja S.A Oddział w Opolu

Łączna moc nowo wybudowanych MEW wynosi 11,74 MW, co stanowi wzrost mocy w stosunku do 2006 r. o 41%.

⁴⁷ wg stanu na 30.06.2013 r.

⁴⁸ Dane na podstawie opracowania pt. „Ocena aktualnego stanu potencjału rozwoju odnawialnych źródeł energii w województwie opolskim”, Regionalne Centrum Ekoenergetyki w Łosiosie, luty 2013 r.

⁴⁹ Bilans energii odnawialnej przygotowany jest przez Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi UMWO

⁵⁰ j.w.

W trakcie realizacji pozostają 4 MEW, są to:

- MEW Dobra (rz. Biała) – o mocy 0,06 MW,
- MEW Sławęcice (rz. Kłodnica) – o mocy 0,07 MW,
- MEW Brzeg – Kępa Młyńska – o mocy 0,3 MW,
- MEW Wróblin – o mocy 1,0 MW.

Energetyka wiatrowa

W województwie opolskim w 2012 r. funkcjonowało 5 farm wiatrowych, tj.: Jemielnica o mocy 3x0,15 MW, Maciowakrze o mocy 3x0,25 MW, Lipniki o mocy 15x2,05 MW, Pągów 17x3,0 MW i Paczków 1x1,5 MW, których łączna moc wynosi 84,15 MW, a ilość energii wyprodukowanej w 2012 r. wyniosła ok. 170,0 GWh. Wszystkie obiekty poza FW Jemielnica zostały wybudowane w latach 2006-2012, dając przyrost mocy na poziomie 83,7 MW, co stanowi 99,5% ogólnej mocy zainstalowanej w farmach wiatrowych.

W ostatnim okresie czasu obserwuje się wzmożone zainteresowanie realizacją farm wiatrowych na terenie województwa opolskiego. Coraz więcej gmin w swoich dokumentach planistycznych przeznacza tereny pod lokalizację farm wiatrowych. Główne ograniczenia w lokalizacji farm wiatrowych to, m.in. występowanie obszarów chronionych (w tym terenów objętych siecią Natura 2000) oraz rozdrobnienie sieci osadniczej, co znacznie zawęża ilość niezabudowanych obszarów, pozwalających na lokalizację turbin wiatrowych oddalonych co najmniej 500 m od najbliższych zabudowań.

Obecnie w realizacji jest FW Baborów o mocy 50 MW, FW Szybowice o mocy 57 MW (gmina Prudnik) i FW Zopowy o mocy 37 MW (gmina Głubczyce).

Dla planowanych farm wiatrowych spółka EnergiaPro wydała warunki przyłączeniowe do sieci elektroenergetycznej na poziomie 110 kV, wynoszące ogółem 806,9 MW. To praktycznie wyczerpuje obecne możliwości absorpcyjnych sieci. Dodatkowo prowadzone są procedury administracyjne umożliwiające przyłączenie nowych wytwórców o łącznej mocy 380 MW. Dla zaspokojenia nowych potrzeb konieczna będzie modernizacja istniejącej sieci przesyłowej oraz w wielu przypadkach budowa nowych linii 110 i 15 kV wraz ze stacjami GPZ 110/15 kV.

Biogazownie

W latach 2006-2012 oddano do użytku 4 biogazownie w oparciu o oczyszczalnie ścieków o łącznej mocy 1 MW, tj. w:

- PWiK Sp. z o.o. w Brzegu o mocy 0,3 MW,
- WiK Sp. z o.o. w Opolu o mocy 0,37 MW,
- WiK Sp. z o.o. w Nysie o mocy 0,85 MW,
- MWiK Sp. z o.o. w Kędzierzynie-Koźlu o mocy 0,25 MW.

Jedną biogazownię w oparciu o wysypisko śmieci na terenie Zakładu Komunalnego Sp. z o.o. w Opolu, o mocy 0,37 MW oraz biogazownię rolniczą w Zalesiu (gm. Domaszowice) zlokalizowaną przy fermie trzody chlewnej Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowego "FERMA-POL" Spółka z o.o., o mocy 2 MW.

W realizacji pozostaje biogazownia rolnicza Pociękarb (gm. Reńska Wieś) o planowanej mocy 2 MW, wykorzystująca fermentację kukurydzy.

Gazociągi wysokoprężne

W województwie opolskim nie wydobywa się paliwa gazowego. Największym odbiorcą gazu jest przemysł, z czego najczęściej trafia do Zakładów Azotowych Kędzierzyn (roczne zużycie gazu ok. 400 mln m³). Gospodarstwa domowe zużywają znacznie mniej gazu sieciowego - poniżej 30% ogólne-

go zużycia. Według dostępnych prognoz gaz będzie jednym z podstawowych źródeł energii i jego udział będzie rósł w kolejnych latach.

Główną rolę w przesyłce gazu na terenie województwa opolskiego mają gazociągi relacji Komorzno – Tworóg, Zdzieszowice – Wrocław, Zdzieszowice – Kędzierzyn-Koźle i Tworóg – Kędzierzyn-Koźle. Pozostałe gazociągi wysokiego ciśnienia wraz ze stacjami gazowymi pierwszego stopnia oraz dystrybucyjna sieć gazowa średniego i niskiego ciśnienia tworzą systemy lokalne zasilające odbiorców.

Łączna długość sieci gazowej w województwie opolskim w roku 2011 wynosiła 2358,9 km i wzrosła o około 12,5% w stosunku do roku 2006 głównie w wyniku rozbudowy systemów lokalnych. Występuje jednak bardzo duże zróżnicowanie przestrzenne w poziomie gazyfikacji [na 69 gmin obsługiwanych przez Oddział Zakład Gazowniczy w Opolu gaz jest dostarczany do 39 gmin (56,5%)], gdzie wyraźnie widać, że zgazyfikowane są głównie miasta, a północno wschodni obszar regionu (powiat oleski) jest całkowicie pozbawiony sieciowego paliwa gazowego.

Charakterystyka gospodarki energetycznej opartej na sieciowym paliwie gazowym w województwie opolskim w 2011 r., wg danych publikowanych przez GUS, przedstawia się następująco:

- ❑ liczba odbiorców gazu: 152 717 gospodarstw domowych (spadek o 0,8% w stosunku do 2006 r.), w tym 147 915 w miastach (spadek o 1,75% w stosunku do 2006 r.), co stanowi 96,8% ogólnej liczby odbiorców. Analogicznie w Polsce odnotowano wzrost odbiorców gazu ogółem o 2,3%;
- ❑ zużycie gazu: 72 046 tys. m³ i był to wzrost o 8,1% w stosunku do 2006 r., w Polsce nastąpił spadek o 2,8%;
- ❑ ludność korzystająca z sieci gazowej: 422 165 osób i był to spadek o 2% w stosunku do 2006 r.

W zakresie rozbudowy i przebudowy gazowej sieci przesyłowej wysokiego ciśnienia w latach 2006-2012 zaszło niewiele zmian. Najważniejsza inwestycja dotyczyła modernizacji gazociągu relacji Zdzieszowice – Brzeg, odg. do SRP Gogolin na parametry DN100 PN6,3 MPa na długości 2,07 km. Pozostałe zrealizowane zadania dotyczyły przebudowy krótkich odcinków gazociągów w związku z inwestycjami drogowymi, tj. budową obwodnicy Grodkowa (gazociąg Lewin Brzeski – Nysa, odg. do Grodkowa: odcinek 90 m), remont drogi krajowej nr 45 w m. Żlinice (gazociąg relacji Zdzieszowice – Brzeg: odcinek 95 m) i budową ronda w Kluczborku (gazociąg Tworóg – Komorzno: odcinek 252 m). Zdecydowana większość inwestycji dotyczyła modernizacji i przebudowy stacji redukcyjno-pomiarowych (SRP) o znacznie zróżnicowanym zakresie robót.

W analizowanych latach nie podłączono do sieci gazowej nowych obszarów województwa, a nowo zrealizowane przyłącza dotyczyły zasilenia odbiorców przemysłowych w Strzelcach Opolskich i Niemodlinie.

W 2012 roku rozpoczęto prace związane z budową gazociągów, które będą stanowiły korytarz przesyłowy gazu w relacji północ-południe. W skład powyższego korytarza wchodzi następujące gazociągi:

- ❑ Zdzieszowice – Wrocław DN1000 PN8,4 MPa,
- ❑ Zdzieszowice – Kędzierzyn-Koźle DN1000 PN8,4 MPa,
- ❑ Tworóg – Kędzierzyn-Koźle DN700 PN8,4 MPa.

Ciepłownictwo

W województwie opolskim w 2011 r. długość sieci ciepłej wynosiła 459,9 km i była krótsza o 3,5 km w stosunku do 2006 r., co stanowi spadek o 0,76%. W Polsce natomiast w analizowanym okresie czasu nastąpił wzrost długości sieci ciepłej o 3%. Podobnie w zakresie wielkości sprzedaży energii ciepłej w województwie opolskim w latach 2006-2011 nastąpił spadek, gdzie w 2011 r. sprzedaż wyniosła 3 574 017 GJ i była niższa o 1 113 332,7 GJ w stosunku do 2006 r. Również w tym przypadku w Polsce w badanym okresie czasu nastąpił wzrost, sprzedaż energii ciepłej zwiększyła się o 1,82%.

Zaopatrzenie w ciepło realizowane jest w skali lokalnej – na poziomie gmin. Do podstawowych źródeł energii cieplnej zaopatrujących ludność miast na terenie województwa opolskiego należą: Energetyka Ciepła Opolszczyzny S.A., Elektrownia „Opole” S.A. oraz ciepłownie zakładowe. Systemy ciepłownicze występują z reguły w większych miastach, zazwyczaj w siedzibach gmin. Wykaz głównych systemów ciepłowniczych przedstawia *Tabela 61*.

Tabela 61. Systemy ciepłownicze w gminach województwa opolskiego

Lp	Gmina	System Ciepłowniczy
1	Bierawa	Zakłady Azotowe "Kędzierzyn" S.A.+ ZGKiM w Bierawie
2	Branice	SWS dla Nerwowa i Psychicznie Chorych w Branicach
3	Brzeg	ECO SA - ZEC-Brzeg
4	Głuchołazy	GZP Sp. z o.o. Głuchołazy
5	Grodków	ECO SA - ZEC-Grodków
6	Dobrzeń Wielki	Elektrownia Opole S.A.
7	Kędzierzyn-Koźle	Zakłady Azotowe "Kędzierzyn" S.A. + MZEC Sp. z o.o. K-Koźle - ul. Bema MZEC Sp. z o.o. K-Koźle - ul. Piastowska 67 Elektrownia Blachownia SA* Kofama Sp. z o.o.
8	Kietrz	Kombinat Rolny Kietrz Sp. z o.o. - KIETRZ
9	Kluczbork	ECO SA - ZEC-Kluczbork
10	Krapkowice	Zakłady Papiernicze Krapkowice S.A. ECO SA - ZEC-Krapkowice
11	Namysłów	ZEC Sp. z o.o. Namysłów
12	Nysa	NEC Nysa Sp. z o.o.
13	Olesno	PE Systemy Ciepłownicze S.A. - OLESNO
14	Opole	ECO SA - ZEC-Opole
15	Ozimek	PGKiM Sp. z o.o. - OZIMEK
16	Praszka	Visteon Polska S.A. - PRASZKA
17	Prudnik	ZEC-Prudnik Sp. z o.o.
18	Strzelce Op.	ECO SA - ZEC-Strzelce Opolskie
19	Zawadzkie	Zaw-Kom Sp. z o.o. - ZAWADZKIE
20	Zdzieszowice	Zakłady Koksownicze "Zdzieszowice" Sp. z o.o.

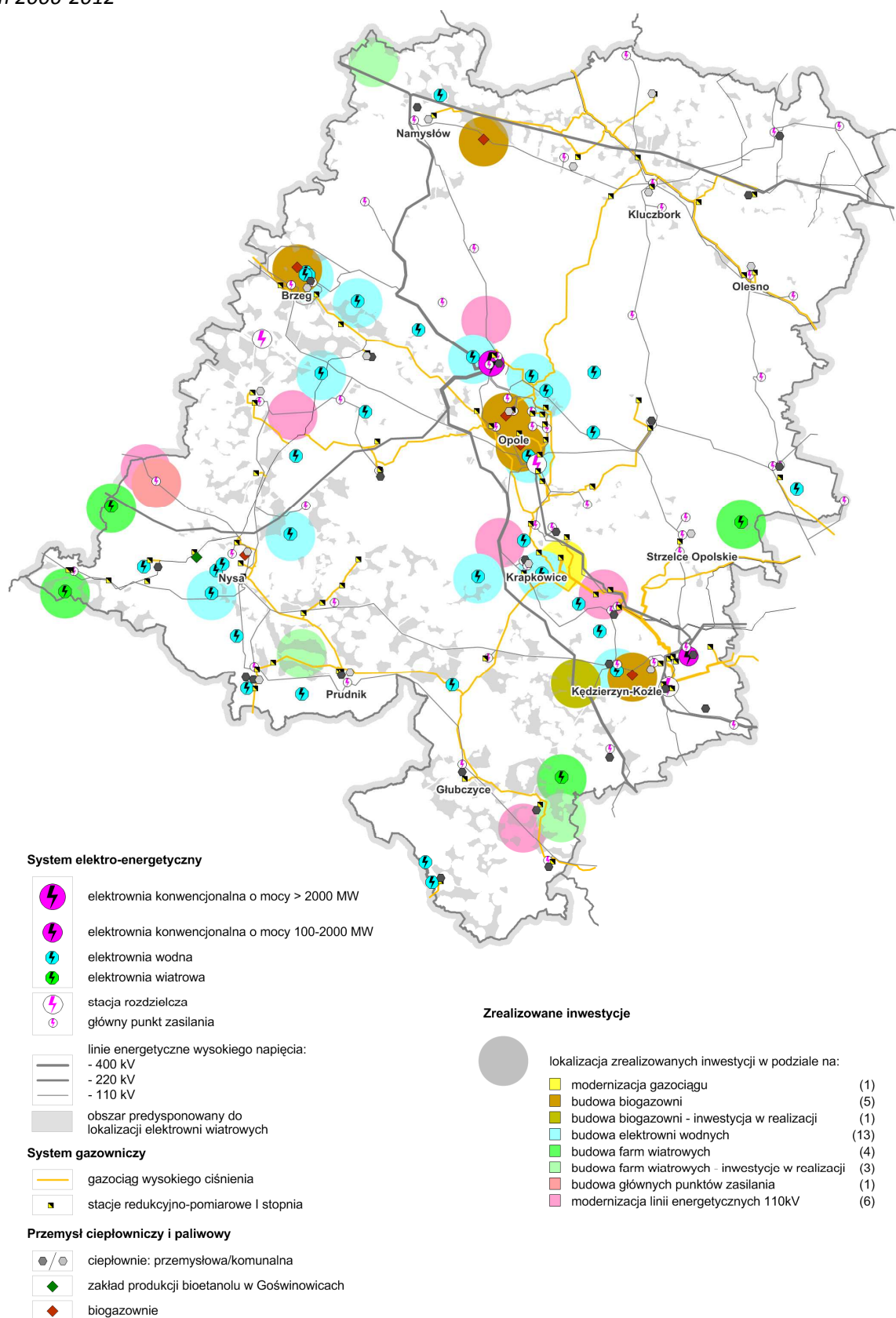
Źródło: „Studium rozwoju systemów energetycznych w województwie opolskim do roku 2015”, ECO S.A.; informacje pozyskane z wybranych gmin województwa opolskiego

Największy wytwórca energii cieplnej w regionie – ECO S.A. w latach 2010-2012 przeprowadził szereg modernizacji, zarówno źródeł wytwórczych, jak i sieci ciepłowniczej. Główne zrealizowane inwestycje dotyczyły:

- modernizacji kotła i budowy układu wysokosprawnej kogeneracji w oparciu o kocioł parowy i turbinę parową przeciwprężną o mocy cieplnej 30 MW w Elektrociepłowni Opole,
- budowy gazowego układu skojarzonego w oparciu o silnik spalinowy o mocy cieplnej 0,32 MW,
- budowy i przebudowy sieci ciepłowniczej o długości 7,78 km, z czego największy przyrost nastąpił w Opolu – 6,68 km.

W ostatnich latach nastąpiło znaczne ograniczenie uciążliwości źródeł ciepła dla środowiska w wyniku przeprowadzonych remontów, instalowania urządzeń oczyszczających, zmiany czynników grzewczych oraz likwidacji kotłowni lokalnych w miastach na rzecz rozbudowy systemów ciepłowniczych. Na szeroką skalę prowadzona jest także termomodernizacja budynków, w tym obiektów użyteczności publicznej i wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Działania te pozwalają w znaczący sposób ograniczać zapotrzebowanie na ciepło i jego straty. Stopniowo wprowadzane są także nowe technologie, umożliwiające wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii na cele grzewcze – szczególnie biomasy, energii słonecznej i geotermalnej.

Mapa 46. Realizacja inwestycji infrastruktury elektroenergetycznej, gazowniczej i ciepłowniczej w latach 2006-2012

Źródło: Opracowanie własne

1.4.5.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Sieć wodociągowa

Długość rozdzielczej sieci wodociągowej na terenie województwa opolskiego na koniec 2011 roku wynosiła 6914 km. Na ogólną liczbę 1016,2 tys. mieszkańców, 958,5 tys. korzystało ze zbiorczej sieci wodociągowej, co stanowi 94,5% mieszkańców województwa oraz najlepszy wynik w kraju.

Tabela 62. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w latach 2006 i 2011

Lp.	Wyszczególnienie	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej			
		2006 rok		2011 rok	
		ogółem w tys.	%	ogółem w tys.	%
1.	Województwo opolskie	983,1	94,4	958,5	94,5
2.	Miasta	533,5	97,4	516,9	97,5
3.	Wsie	449,6	91,0	441,6	91,3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Bilans lat 2006-2011 wykazał wzrost długości rozdzielczej sieci wodociągowej na terenie województwa opolskiego o 330,4 km sieci co stanowi około 4,7% długości sieci wodociągowej ogółem.

Województwo opolskie jako jedno z nielicznych w skali kraju posiada prawie kompletny system zbiorowego zaopatrzenia w wodę. W latach 2006-2011 na terenie województwa przybyło 27 wsi objętych zbiorowym systemem zaopatrzenia w wodę. Do zwodociągowania pozostały jedynie Sławinowice w gminie Głuchołazy oraz Święciny w gminie Murów.

Na terenie gminy Głuchołazy inwestycja jest obecnie w trakcie realizacji z terminem zakończenia prac na koniec 2013 roku, natomiast gmina Murów planuje zrealizować swoją inwestycję do 2015.

Sieć kanalizacyjna

Łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie województwa opolskiego wynosi 3320 km (stan na 31 grudnia 2011 r., źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych).

W latach 2006-2011 na terenie województwa opolskiego przybyło 1 683 km sieci kanalizacyjnej⁵¹, co stanowi wzrost aż o 58,5%. Rozkład długości sieci kanalizacyjnej wybudowanej w poszczególnych latach przedstawia Wykres 2.

Największe zmiany u ujęciu terytorialnym dokonały się w obszarach wiejskich, w których przybyło 949 km sieci kanalizacyjnych (56,4% ogółu). Najwięcej nowych sieci kanalizacyjnych w latach 2006-2011 zrealizowano w gminach: Nysa, Opole, Kędzierzyn-Koźle, Skarbimierz, Dąbrowa, Turawa. Dzięki tym inwestycjom, w roku 2011 osiągnięto wskaźnik 60,8% ogółu mieszkańców województwa opolskiego korzystających z sieci kanalizacyjnej (w kraju 63,5%). W stosunku do roku 2006 nastąpił wzrost wskaźnika o 6,5% (w kraju o 3,7%).

W miastach przeciętnie 87,7% mieszkańców jest przyłączona do zbiorowego systemu odprowadzania ścieków (w kraju 86,7%). Rozkład przestrzenny wskaźnika pokazuje, że najlepsza sytuacja pod tym względem jest w mieście Nysa (96,7%), Zdieszowice (96,5%) i Namysłów (95,3%), natomiast najgorsza w mieście Biała (49,4%), Kietrz (51,7%) oraz Niemodlin (52,8%).

Z kolei w obszarach wiejskich 31,4% mieszkańców korzysta z sieci kanalizacyjnej (w kraju 27,8%), przy dość dużym zróżnicowaniu tego wskaźnika w przestrzeni. Spośród gmin wiejskich najwyższe wskaźniki mają: gmina Tułowice (86,9%), gmina Chrzastowice (86,3%) i gmina Nysa (81,8%), podczas gdy

⁵¹ Wg. sprawozdania KPOŚK

Tabela 63. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w latach 2006 i 2011

Lp.	Wyszczególnienie	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej			
		2006 rok		2011 rok	
		Ogółem w tys.	%	Ogółem w tys.	%
1.	Województwo opolskie	565,3	54,3	616,8	60,8
2.	Miasta	479,7	86,5	465	87,7
3.	Wsie	85,6	18,3	151,8	31,4

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Gospodarka wodno-ściekowa prowadzona jest w układach funkcjonalnych, tzw. aglomeracjach wodno-ściekowych. W województwie opolskim istnieją 43 aglomeracje⁵², które z reguły nie pokrywają się z granicami administracyjnymi samorządowych jednostek terytorialnych. Obszar aglomeracji może obejmować jedną lub więcej jednostek osadniczych (miasto, miejscowości wiejskie), bądź tylko jej część. Pojęcie aglomeracji oraz zastrzeżenie, że na obszarach gdzie występuje mała koncentracja zabudowy można stosować systemy indywidualne, stanowią podstawę wyznaczania zasięgu systemu kanalizacyjnego. Istotnym elementem wyznaczania obszaru i granic aglomeracji jest zasadność techniczna i ekonomiczna wyznaczania zasięgu systemu kanalizacji zbiorczej na terenie gminy⁵³. Zatem na pozostałych obszarach poza wyznaczonymi aglomeracjami ścieki komunalne mogą być dostarczane do oczyszczalni taborem asenizacyjnym lub oczyszczane systemami indywidualnymi. Wykaz aglomeracji przedstawia *Tabela 64*.

Tabela 64. Aglomeracje wodo-ściekowe w województwie opolskim

Lp.	Nazwa aglomeracji	Gminy w aglomeracji	RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej (31.12.2006 r.)	RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej (31.12.2011 r.)
1.	Baborów - Sułków	Baborów	48,5 %	79 %
2.	Biała*	Biała	26,1 %	21,3 %
3.	Branice	Branice	23,9 %	42,1 %
4.	Brzeg	Oława, Lubsza, Lewin Brzeski, Olszanka, Brzeg, Skarbimierz	68 %	99,1 %
5.	Dobrodzień	Dobrodzień	40,6 %	40,6 %
6.	Głogówek*	Głogówek	57,8 %	46,7 %
7.	Gogolin	Gogolin	73 %	73 %
8.	Grodków*	Grodków	64,3 %	63,2 %
9.	Kędzierzyn-Koźle	Reńska Wieś, Kędzierzyn-Koźle, Cisek, Bierawa	99,6	72,3 %
10.	Kietrz*	Kietrz	12,6 %	29,7 %
11.	Kluczbork	Kluczbork, Lasowice Wielkie	70,6 %	91,4 %
12.	Kolonowskie	Kolonowskie	55 %	92,6 %
13.	Korfantów*	Korfantów, Prudnik	82,2 %	5,4 %
14.	Turawa	Łubniany, Chrząstowice, Turawa	14,5 %	24,1 %
15.	Krapkowice	Krapkowice, Prószków, Gogolin, Strzeleczy	79,2 %	84 %
16.	Leśnica	Leśnica	-	75,7 %

⁵² Stan na koniec 2012 roku⁵³ Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w Województwie Opolskim w 2011 roku, Komunikat 3/W/2012 Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu, wrzesień 2012 r.

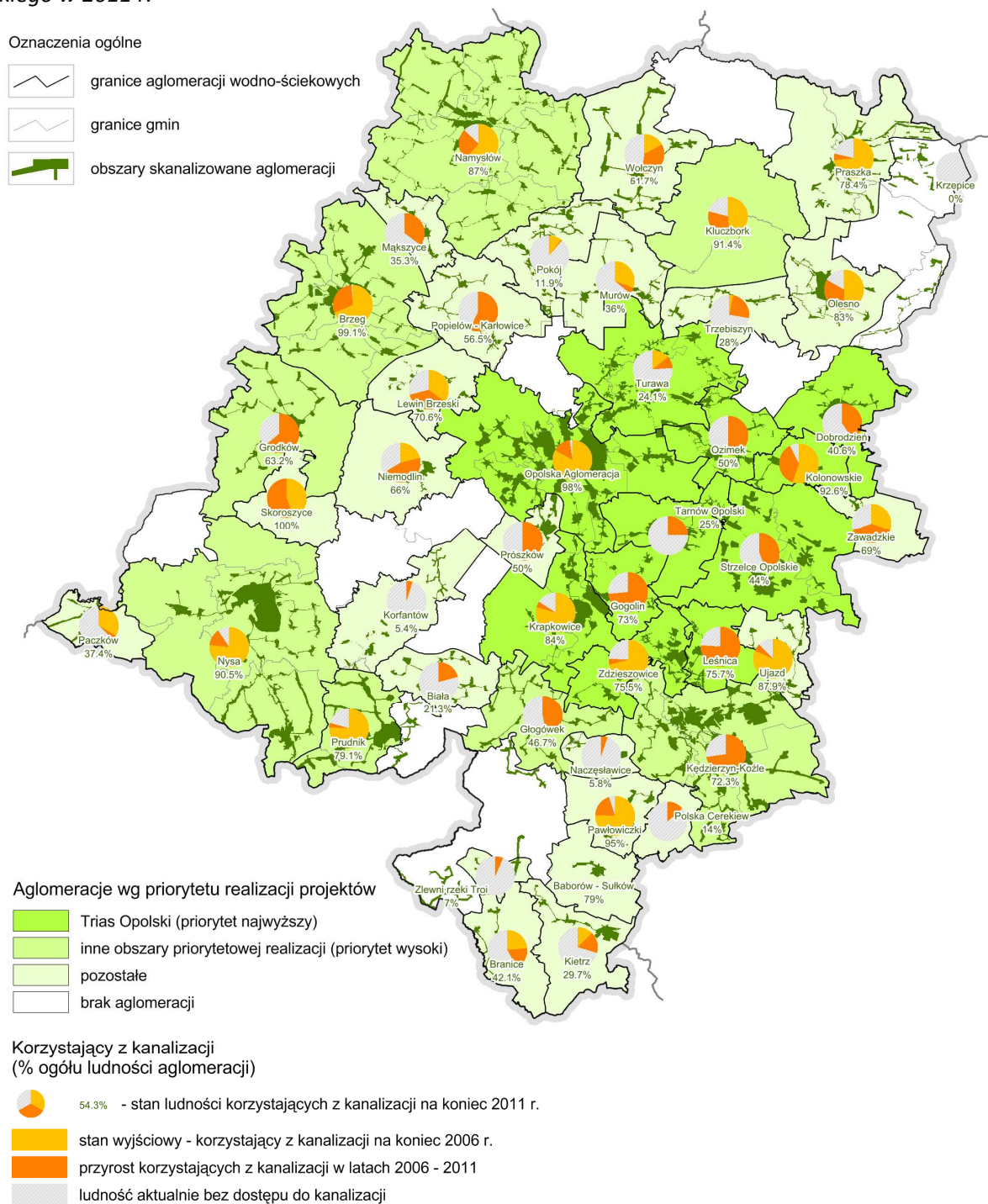
Lp.	Nazwa aglomeracji	Gminy w aglomeracji	RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej (31.12.2006 r.)	RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej (31.12.2011 r.)
17.	Lewin Brzeski	Lewin Brzeski	35,2 %	70,6 %
18.	Mąkoszyce	Lubsza	36,9 %	35,3 %
19.	Murów	Murów	30,6 %	36 %
20.	Naczęstawice	Pawłowiczki, Głogówek	10 %	5,8 %
21.	Namysłów	Namysłów, Domaszowice, Świerczów, Wilków	60,6 %	87 %
22.	Niemodlin	Niemodlin	21,6 %	66 %
23.	Nysa	Paczków, Głuchołazy, Nysa, Pakosławice, Otmuchów	76,4 %	90,5 %
24.	Olesno	Olesno	48,9 %	83 %
25.	Opolska Aglomeracja	Opole, Tarnów Opolski, Komprachcice, Dąbrowa, Łubniane, Chrzastowice, Prószków	83 %	98 %
26.	Ozimek*	Ozimek	57,5 %	50 %
27.	Paczków	Paczków	33,8 %	37,4 %
28.	Pawłowiczki	Pawłowiczki	75,4 %	95 %
29.	Pokój	Pokój	10,9 %	11,9 %
30.	Polska Cerekiew	Polska Cerekiew	40 %	14 %
31.	Popielów - Karłowice	Popielów	72,7 %	56,5 %
32.	Praszka	Praszka, Gorzów Śląski, Radłów, Rudniki	72,9 %	78,4 %
33.	Prószków	Prószków	73,6 %	50 %
34.	Prudnik	Prudnik, Głuchołazy	75,5 %	79,1 %
35.	Skoroszyce	Skoroszyce	44,3 %	100 %
36.	Strzelce Opolskie*	Strzelce Opolskie, Jemielnica	60,9 %	44 %
37.	Tarnów Opolski	Tarnów Opolski, Izbicko	26,4 %	25 %
38.	Trzebiszyn	Lasowice Wielkie	3,5 %	28 %
39.	Ujazd	Ujazd	81,4 %	87,9 %
40.	Wołczyn*	Wołczyn	17,6 %	51,7 %
41.	Zawadzkie	Zawadzkie	30,8 %	69 %
42.	Zdzieszowice	Zdzieszowice, Walce	70,4 %	75,5 %
43.	Zlewnia rzeki Troi	Głubczyce	-	7 %

* Nastąpiła zmiana granic aglomeracji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z wykonania Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w latach 2008-2009, 2010, 2011

Na Mapie 48. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w aglomeracjach województwa opolskiego w 2011 r. zaprezentowano przestrzenne zmiany zachodzące w aglomeracjach na terenie województwa opolskiego w latach 2006-2011.

Mapa 48. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w aglomeracjach województwa opolskiego w 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 65. Inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej zrealizowane w latach 2006-2012

LP.	INWESTYCJA	GMINA	ROK UKOŃCZENIA
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Chróscinie	Skoroszyce	2007
2.	Poprawa jakości wody w Opolu (Projekt składa się z 4 zadań budowlanych obejmujących:	Chrzastowice, Dąbrowa,	2008

LP.	INWESTYCJA	GMINA	ROK UKOŃCZENIA
	- w sektorze wody pitnej: rozbudowę ujęcia "Grotowice" o nowe studnie dla produkcji dodatkowych 10.000 m ³ wody pitnej dziennie wraz z pompownią i zbiornikami wyrównawczymi oraz budowę magistrali o średnicy do 500 mm w celu utworzenia strategicznego połączenia dla zachodniej części miasta Opola - w sektorze ścieków: rozbudowę kanalizacji oraz stacji pomp w Opolu i w sześciu gminach: Chrzastowicach, Dąbrowie, Komprachcicach, Łubnianach, Prószkowie i Tarnowie Opolskim)	Komprachcice, Łubniany, Prószków Tarnów Opolski	
3.	Gospodarka wodno-ściekowa dla miasta Kędzierzyna-Koźła (Projekt składał się z trzech kontraktów. W ramach 1 kontraktu p.n. „Modernizacja oczyszczalni ścieków i zarządzanie osadami, wydłużenie systemu rozprowadzania wody, zamknięcie dwóch zakładów uzdatniania wody pitnej” wykonano około 20 km sieci wodociągowej, zlikwidowano dwa zakłady uzdatniania wody oraz zmodernizowano budynek krat i system usuwania skrętek. K2 p.n. „Budowa, przebudowa i modernizacji systemu odprowadzania ścieków deszczowych na terenie Miasta Gminy Kędzierzyn-Koźle” obejmował budowę nowej oraz przebudowę i modernizację istniejącej sieci kanalizacji deszczowej. K3 p.n. „Wydłużenie i modernizacja systemu kanalizacji ścieków”. Nowe kanały sanitarne wykonano w 9 osiedlach miasta Kędzierzyn-Koźle (Koźle Stare Miasta, Koźle Rogi, Kłodnica, Koźle Port, Pogorzelec, Żabieniec, Cisowa, Miejsce Kłodnickie, Lenartowice, Sławęcice, Azoty), a także zmodernizowano część istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej)	Kędzierzyn-Koźle	2008
4.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Raszowej	Leśnica	2008
5.	Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Naczysławki	Reńska Wieś	2008
6.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Kolonowskim	Kolonowskie	2009
7.	Oczyszczalnie ścieków w Brzegu (Projekt składa się z 3 kontraktów wykonawczych - budowlanych: rozbudowa oczyszczalni ścieków w Brzegu o urządzenia gospodarki osadowej i biogazem, budowa sieci kanalizacyjnej w gminach Lubsza, Oława i Olszanka oraz budowa sieci kanalizacyjnej w gminach: Lewin Brzeski i Skarbimierz)	Brzeg, Lubsza, Lewin Brzeski, Olszanka, Oława, Skarbimierz	2009
8.	Rozbudowa i modernizacja systemu gospodarki wodno-ściekowej w Prudniku	Prudnik	2010
9.	Odprowadzanie ścieków sanitarnych z miasta Nysa i wsi Gminy Nysa (Przedsięwzięcie obejmowało uzupełnienie kanalizacji sanitarnej na terenie miasta i gminy Nysa poprzez jej budowę na terenie 27 sołectw gminy Nysa oraz 4 rejonów miasta. Rejony objęte inwestycją to: Przełęk, Siestrzechowice, Koperniki, Morów, Hława, Podkamień, Hajduki Nyskie, Kępnica, Wierzbęcice, Lipowa, Konradowa, Niwnica, Wyszków Śląski, Kubice, Domaszowice, Goświnowice, Radzikowice, Sękowice, Regulice, Hanuszowice, Złotogłowice, Rusocin)	Nysa	2010
10.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Baborowie (Etap I - budowa kanalizacji sanitarnej w ulicach; Róży Wiatrów, Słoneczna, Kwiatowa oraz Stawowa Etap II - budowa kanalizacji sanitarnej w ulicach; Polna oraz Opawska)	Baborów	2010
11.	Budowa kanalizacji sanitarnej wsi Lasowice Wielkie do oczyszczalni w Trzebiszynie – PL 0496	Lasowice Wielkie	2010
12.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Kobylicach – projekt 003/PL/P/PE046	Kędzierzyn-Koźle	2011
13.	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z rozdzielczą siecią wodociągową we wsi Otmice gm. Izbicko - etap I, II	Izbicko	2011
14.	Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i rurociągu tłoczego z przepompowniami dla miasta Lewin Brzeski (Budowa kanalizacji sanitarnej wsi Kantorowice, Buszyce, Nowa Wieś Mała i Leśniczówka wraz z tranzytem ścieków do oczyszczalni ścieków w Lewinie Brzeskim – etap I)	Lewin Brzeski	2011

LP.	INWESTYCJA	GMINA	ROK UKOŃCZENIA
15.	Modernizacja i rozbudowa miejskiej sieci kanalizacyjnej w Paczkowie	Paczków	2011
16.	Uporządkowanie gospodarki ściekowej w Dobrodzieniu (Projekt obejmował: budowę kanalizacji sanitarnej ul. W. Polskiego i Szemrowickiej, Powstańców i Kolejowej, budowę kanalizacji deszczowej ul. W Polskiego oraz Powstańców)	Dobrodzień	2011
17.	Budowa kanalizacji przesyłowej, rurociągu tranzytowego Bogdanowice - Głubczyce	Głubczyce	2011
18.	Poprawa jakości wody pitnej i uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na obszarze zbiornika Opole-Zawadzkie, jako kontynuacja projektu ISPA nr 2001/PL/16/P/PE/028 – Turawa (Budowa kanalizacji sanitarnej w 8 miejscowościach. Prace obejmą: Kotórz Wielki, Marszałki, południowy i północny brzeg jeziora Turawskiego, Bierdzany, Rzędów, Ligotę, Kałuż oraz Zakrzów Turawski)	Turawa	2012
19.	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na obszarze Gminy Zawadzkie (W ramach Projektu wykonano: modernizację oczyszczalni ścieków w Zawadzkim, modernizację głównej przepompowni ścieków na ulicy Zielonej w Zawadzkim, kanalizację sanitarną w miejscowości Zawadzkie oraz Żędowice wraz z przepompowniami ścieków)	Zawadzkie	2012
20.	Ochrona wód powierzchniowych zlewni rzeki Nysy Kłodzkiej oraz obszaru chronionego krajobrazu „Bory Niemodlińskie” – budowa kanalizacji sanitarnej w Niemodlinie, etap V, VI	Niemodlin	2012
21.	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Pokoju (rejon ulic: Opolskiej, Winnej Góry, Brzeskiej, Kościelnej, Skośnej i Podleśnej)	Pokój	2012

Źródło: *Opracowanie własne*

Zmiany stanu zagospodarowania przestrzennego w zakresie oczyszczania ścieków i kanalizacji są procesem niezwykle dynamicznym za sprawą wymogu wykonania zobowiązań Traktatu Akcesyjnego, który zakłada, że do 31 grudnia 2013 r. zgodność z dyrektywą zostanie osiągnięta dla 1 165 aglomeracji, co stanowi 91% całkowitego ładunku ścieków ulegających biodegradacji⁵⁴, oraz programów unijnych, takich jak: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013 oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich. Programy operacyjne zakładają jak najbardziej efektywne wykorzystanie okresu programowania 2007-2013 do realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie zaopatrzenia ludności w możliwość podłączenia do zbiorczej sieci kanalizacyjnej, co poprawi standard życia mieszkańców regionu. Wzrost wskaźników infrastruktury technicznej na terenie województwa opolskiego prognostycznie będzie się zwiększał za sprawą realizowanych inwestycji kanalizacyjnych prowadzonych obecnie w 37 gminach.

Oczyszczalnie ścieków

Na terenie województwa opolskiego zlokalizowanych jest łącznie 97 oczyszczalni ścieków⁵⁵. Oczyszczalni komunalnych jest 69, o łącznej przepustowości 240,3 dam³/d, osiem z nich to duże oczyszczalnie ścieków o przepustowości powyżej 5 000 m³/d.

Typy oczyszczalni komunalnych:

- mechaniczne – 2,
- biologiczne – 43,
- z podwyższonym usuwaniem biogenów – 24.

Na 28 oczyszczalni przemysłowych o łącznej przepustowości 656,3 dam³/d, 4 posiada przepustowość powyżej 5 000 m³/d.

Typy oczyszczalni przemysłowych:

⁵⁴ Trzecia Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych - AKPOŚK 2010, Warszawa, grudzień 2010 r.

⁵⁵ Rocznik Statystyczny Województwa Opolskiego 2012

- mechaniczne – 10,
- chemiczne – 3,
- biologiczne – 12,
- z podwyższonym usuwaniem biogenów – 3.

Do największych oczyszczalni ścieków o zasięgu ponadlokalnym należą oczyszczalnie ścieków komunalnych: Opole, Nysa, Kędzierzyn-Koźle, Brzeg oraz Strzelce Opolskie.

Tabela 66. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w latach 2006 i 2011

Lp.	Wyszczególnienie	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków			
		2006 rok		2011 rok	
		ogółem w tys.	%	ogółem w tys.	%
1.	Województwo opolskie	615	59	690	68,1
2.	Miasta	513,3	93,7	509,1	96,1
3.	Wsie	101,6	20,6	180,5	37,3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

W okresie 2006-2011 na terenie województwa opolskiego:

- powstało 5 nowo wybudowanych oczyszczalni ścieków:
  - w Mąkoszycach (gmina Lubsza),
  - w Zębowicach (gmina Zębowice),
  - w Pietrowicach i Pomorzowicach (gmina Głubczyce),
  - w Kałkowie (gmina Otmuchów),
- zmodernizowano 11 oczyszczalni,
- rozbudowano 1 oczyszczalnię.

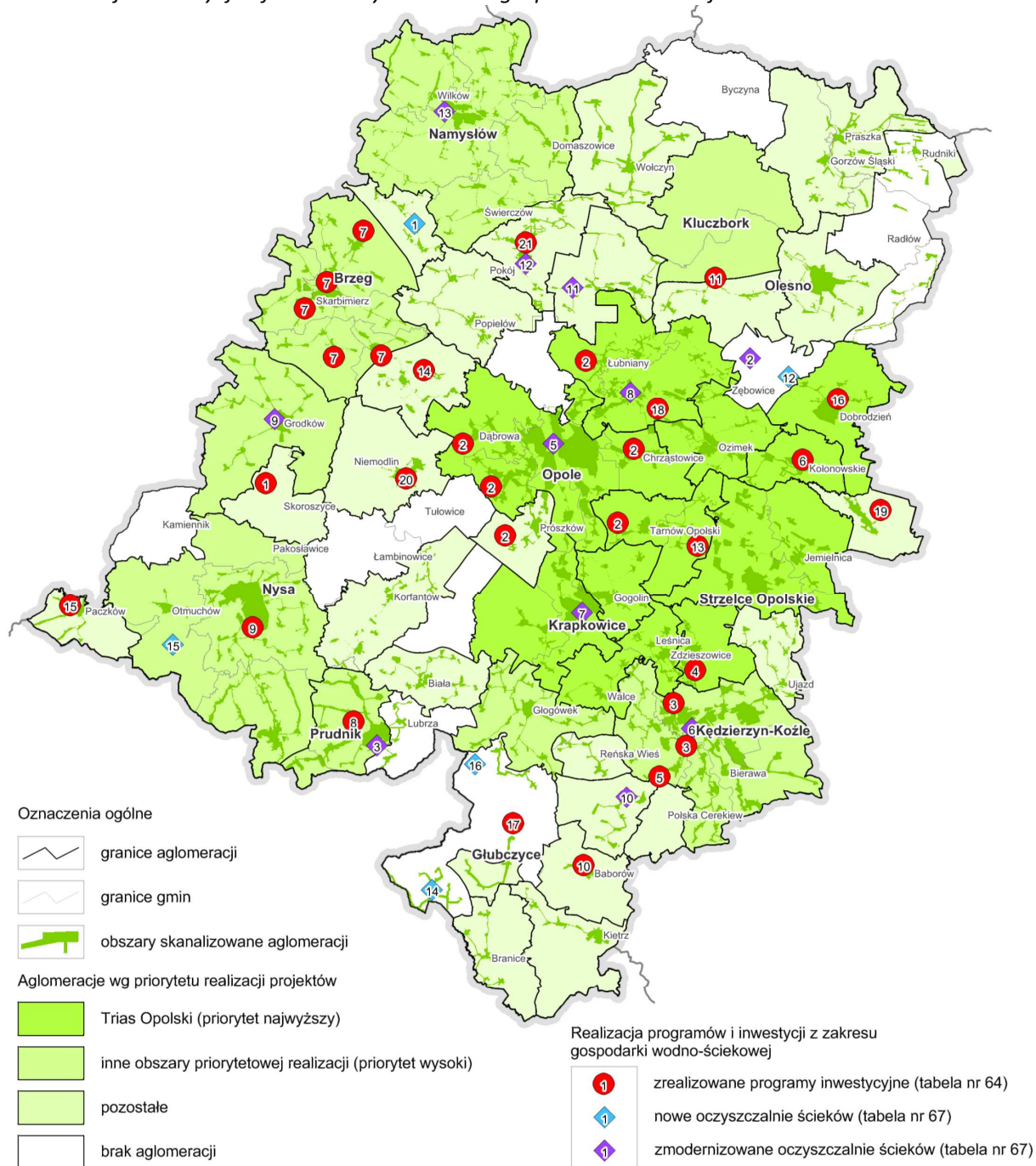
Tabela 67. Inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej – oczyszczalnie ścieków zrealizowane w latach 2006-2012

LP.	INWESTYCJA	GMINA	ROK UKOŃCZENIA
1.	Budowa oczyszczalni ścieków w Mąkoszycach	Lubsza	2007
2.	Remont i konserwacja oczyszczalni ścieków w DPS w Radawie	Zębowice	2008
3.	Modernizacja części osadowej oczyszczalni w Prudniku	Prudnik	2008
4.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Pokoju	Pokój	2008
5.	Modernizacja części osadowej oczyszczalni Opole	Opole	2009
6.	Modernizacja części osadowej oczyszczalni Kędzierzyn-Koźle	Kędzierzyn-Koźle	2009
7.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Krapkowicach	Krapkowice	2009
8.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Kotorzu Małym	Turawa	2009
9.	Modernizacja części osadowej oczyszczalni w Grodkowie	Grodków	2009
10.	Modernizacja części osadowej oczyszczalni w Pawłowiczkach	Pawłowiczki	2009
11.	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Murowie	Murów	2009
12.	Budowa nowej oczyszczalni ścieków w Zębowicach	Zębowice	2009
13.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Namysłowie	Namysłów	2010
14.	Budowa nowej oczyszczalni ścieków w Pietrowicach	Głubczyce	2010
15.	Budowa oczyszczalni ścieków komunalnych w m. Kałków gm.	Otmuchów	2011

LP.	INWESTYCJA	GMINA	ROK UKOŃCZENIA
	Otmuchów		
16.	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Pomorzowice	Głubczyce	2011

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 49. Realizacja inwestycji infrastruktury w zakresie gospodarki ściekowej w latach 2006-2012

Źródło: Opracowanie własne

1.4.6. Ochrona przeciwpowodziowa

Województwo opolskie jest obszarem zagrożonym cyklicznymi zalewami powodziowymi, występującymi w dolinie Górnej Odry i w jej całym dorzeczu. Szczególne zagrożenie powodziowe występuje w dolinie Odry i w dolinach jej dopływów: Psiny, Troji, Ostrej, Opawy, Opawicy, Białej Głuchołaskiej, Złotego Potoku, Nysy Kłodzkiej, Małej Panwi, Stobrawy, Widawy, Proсны i Łomnicy. Zalewy powodziowe generują duże straty materialne i ludzkie. W wyniku powodzi w 1997 r. łączne straty materialne oszacowano na ok. 10-11 mld zł⁵⁶, zalaniu uległo ok. 133,8 tys. ha gruntów (14,2% pow. województwa), a w obszarze zalania znalazło się 527 miejscowości, 15 718 gospodarstw domowych i 11 250 budynków mieszkalnych, wiele obiektów użyteczności publicznej, zakładów przemysłowych, obiektów inżynieryjnych, infrastruktury technicznej i komunikacji, posiadających kluczowe znaczenie dla gospodarki województwa. Powódź pochłonęła 8 ofiar śmiertelnych. W czasie ostatniej powodzi w maju i czerwcu 2010 r. zalaniu uległo ok. 3,3 tys. gospodarstw domowych, 162 budynki komunalne oraz uszkodzonych zostało 220 km dróg gminnych i 14 km dróg wojewódzkich. Do najbardziej poszkodowanych należały gminy: Cisek, Bierawa i Kędzierzyn-Koźle, a straty powodziowe oszacowano na ok. 166,3 mln zł⁵⁷.

System ochrony przeciwpowodziowej województwa, pozostający w zarządzie RZGW Wrocław, RZGW Gliwice i RZGW Poznań oraz Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych obejmuje:

- ❑ **wały przeciwpowodziowe** o łącznej długości **372,78 km**⁵⁸, w tym:
  - na Odrze – **224,25 km**,
  - na Nysie Kłodzkiej – **60,60 km**,
  - na pozostałych ciekach – **87,93 km**.
- ❑ **15 zbiorników wodnych** o:
  - pojemności całkowitej – **376,66 mln m³**,
  - powierzchni – **6 970,18 ha**;
- ❑ **6 polderów przepływowch** (Obrowiec, Żelazna, Czarnowąsy, Rybna, Zwanowice, Brzezina), o:
  - sumarycznej pojemności użytkowej – **26,6 mln m³** (przy zróżnicowaniu od 1,6 do 12,0 mln m³),
  - powierzchni – **1980 ha** (zróżnicowanie powierzchni od 41 do 825 ha);
- ❑ **3 kanały ulgi**:
  - kanał ulgi w Opolu,
  - kanał ulgi w Koźlu,
  - kanał przy zbiorniku Otmuchów;
- ❑ **6 węzłów wodnych** (Koźle, Opole, Krapkowice, Brzeg, Nysa, Lewin Brzeski).

Inwestycje celu publicznego:

W latach 2006-2013 zrealizowano, bądź rozpoczęto, następujące zadania inwestycyjne z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, w tym:

⁵⁶ w cenach z 1997 r. wg materiałów informacyjnych Wojewody Opolskiego

⁵⁷ Informacja Wojewody Opolskiego „Skutki powodzi w województwie opolskim – zakres działań na rzecz ich usunięcia”.

Mat. konferencji „Problemy ochrony przeciwpowodziowej w dorzeczu Górnej Odry”, Opole, 2011 r.

⁵⁸ WZMiUW, stan na 31.12.2012 r.

- **18,8 km wałów,**
- **3 zbiorniki retencyjne,**
- **kompleksowe zabezpieczenia przeciwpowodziowe Młynówki w Opolu,**
- **poprawa ochrony przeciwpowodziowej Lewina Brzeskiego (w trakcie realizacji):**

Tabela 68. Inwestycje z zakresu ochrony przeciwpowodziowej w latach 2006-2013:

LP	NAZWA ZADANIA	GMINA	ZAKRES RZECZOWY	REALIZUJĄCY ZADANIE	ROK UKOŃCZENIA
1.	Budowa lewostronnego wału rzeki Odry „Cisek – Dzielniczka” zadanie 2, w km 0+2000-1+5000	Cisek	1,3 km wałów	WZMiUW w Opolu	2006 r.
2.	Budowa lewostronnego wału rzeki Odry na odcinku „Cisek – Dzielniczka” zadanie 3, w km 1+500-2+900	Cisek	1,4 km wałów	WZMiUW w Opolu	2008 r.
3.	Modernizacja prawostronnego wału rzeki Stobrawy na odcinku „Stobrawa – Stare Kolnie” w km 0+000÷6+065	Popielów	6,0 km wałów	WZMiUW w Opolu	2008 r.
4.	Budowa lewostronnego wału rzeki Odry Cisek - Dzielniczka - zadanie 4, w km 2+900÷4+000, - zadanie 5, w km 4+000÷5+400	Cisek	2,5 km wałów (w tym: Zad. 4 - 1,1 km wałów, Zad. 5 – 1,4 km wałów)	WZMiUW w Opolu	2009 r.
5.	Budowa lewostronnego wału rzeki Odry „Cisek-Dzielniczka zadanie 1, 6, 7”, - zad. 1 w km 0+000-0+200, - zad. 6 w km 5+400-6+800, - zad. 7 w km 6+800-8+363	Cisek	3,56 km wałów (w tym: zad. 1 – 0,6 km wałów, zad. 6 – 1,4 km wałów, zad. 7 – 1,56 km wałów)	WZMiUW w Opolu	2012 r.
6.	Budowa lewostronnego wału obwałowania rzeki Odry w km 65=500-67+00 oraz wału bocznego w m. Miejsce Odrzańskie gm. Cisek	Cisek	1,34 km wałów	WZMiUW w Opolu	W trakcie realizacji (odbiór zaplanowano w 2013 r.)
7.	Awaryjne uszczelnienie wału Metalchem etap I oraz etap II	Opole	1,835 km wałów	WZMiUW w Opolu	2011 r.
8.	Przebudowa wału Metalchem w m. Opole w związku ze skutkami powodzi w maju i czerwcu 2010 r.	Opole	Odbiory częściowe: - 85 m ścianki szczelnej, - 99 m ścianki szczelnej	WZMiUW w Opolu	W trakcie realizacji (odbiór zaplanowano w 2014 r.)
9.	Modernizacja i uzupełnienie prawostronnego obwałowania rzeki Odry na odcinku km 160+200-163+700 w miejscowości Borki, Dobrzeń Mały i Dobrzeń Wielki – etap I pn. Odbudowa skarpy wysokiego brzegu stanowiącego zamknięcie wału przeciwpowodziowego w miejscowości <u>Dobrzeń Mały, Borki</u> w km: 3+441-3+575 L=134,00 mb; w km 2+347-2+505 L=131,00 mb	Dobrzeń Wielki	288 m ścianki szczelnej	WZMiUW w Opolu	2012 r.
10.	Modernizacja i uzupełnienie prawostronnego obwałowania rzeki Odry na odcinku km 160+200-163+700 w miejscowości Borki, Dobrzeń Mały i <u>Dobrzeń Wielki</u> Etap I część A ścianka szczelna stalowa w km 0+000-0+664 L=664 mb	Dobrzeń Wielki	0,66 km ścianki szczelnej	WZMiUW w Opolu	2012 r.
11.	Modernizacja i uzupełnienie prawostronnego obwałowania rzeki Odry na odcinku km 160+200-	Dobrzeń Wielki	0,3 km ścianki szczelnej	WZMiUW w Opolu	2012 r.

LP	NAZWA ZADANIA	GMINA	ZAKRES RZECZOWY	REALIZUJĄCY ZADANIE	ROK UKOŃCZENIA
	163+700 w miejscowości Borki, Dobrzeń Mały i <u>Dobrzeń Wielki</u> Etap II część A (kontynuacja ścianki szczelnej stalowej)				
12.	Zabudowa wyrw w wałach przeciwpowodziowych w gm. Opole (rzeka Odra – wał Groszowice)	Opole	-	WZMiUW w Opolu	2010-2011 r.
13.	Odbudowa uszkodzonego w wyniku działania żywiołu prawostronnego wału rzeki Odry w km 175+500-176+700 (km wału 6+400-7+700) w m. Stare Siołkowice gm. Popielów	Popielów	1,3 km odbudowanego wału	WZMiUW w Opolu	2012 r.
14.	Odbudowa uszkodzonego w wyniku działania żywiołu prawostronnego wału rzeki Odry w km 173+000-174+000 (km wału 3+100-4+100) m. Wielopole gm. Popielów	Popielów	1,0 km odbudowanego wału	WZMiUW w Opolu	2012 r.
15.	Zabezpieczenie wału przeciwpowodziowego rz. Odry w miejscowości Kościerzycy w km wału 11+600-12+000 gm. Lubsza	Lubsza	0,4 km zabezpieczonego wału	WZMiUW w Opolu	2012 r.
16.	Poprawa ochrony przeciwpowodziowej Lewina Brzeskiego na rzece Nysie Kłodzkiej	Lewin Brzeski	Zadanie obejmuje udrożnienie powodziowe oraz przebudowę hydrowężła Nysy Kłodzkiej w Lewinie Brzeskim, w tym przebudowę z udrożnieniem koryta rzecznej Nysy Kłodzkiej od 11,60 do 16,00 km, wraz z budową i modernizacją wałów powodziowych oraz budową kanału ulgi, jak również budowę nowego jazu klapowego	WZMiUW w Opolu	W trakcie realizacji (planowane ukończenie w 2013 r.)
17.	Budowa zbiornika retencyjnego Włodzienin na rzece Troi ⁵⁹	Branice i Głubczyce	Zbiornik retencyjny (powierzchnia zalewu 86,0 ha, pojemność 4,0 mln m ³)	WZMiUW w Opolu	2007 r.
18.	Budowa zbiornika Ujazd na potoku Jordan w km 0+550	m. Ujazd	Zbiornik retencyjny (powierzchnia zalewu 4,8 ha, pojemność 0,1 mln m ³)	WZMiUW w Opolu	2008 r.
19.	Budowa zbiornika Kluczbork na rzece Stobrawie w km 61+500	Kluczbork i Lasowice Wielkie	Zbiornik retencyjny (powierzchnia zalewu 56,7 ha, pojemność 1,68 mln m ³)	WZMiUW w Opolu	2012 r.
20.	Zabezpieczenie przeciwpowodziowe Młynówki w Opolu z przebudową koryta i międzywału Odry, w km 150,60 ÷ 153,60	m. Opole	- ściana ochronna 0,08 km, - bulwar ochronny 0,41 km, - brama przeciwpowodziowa kanału, - budowla zamykająca kanał	RZGW we Wrocławiu	2006 r.

Źródło: WZMiUW w Opolu i RZGW we Wrocławiu

⁵⁹ Zbiornik nie funkcjonuje z powodu przeciekającej tamy. Opracowywany jest projekt naprawczy, którego realizacja pozwoli na eksploatację zbiornika.

W wyniku zrealizowanych w latach 2006-2013 inwestycji powstało łącznie 10,1 km nowych wałów przeciwpowodziowych, ponadto 8,7 km wałów istniejących zmodernizowano lub odbudowano wały zniszczone w trakcie powodzi. Prace skupiły się głównie w gminie Cisek (Cisek, Dzielniczka, Miejsce Odrzańskie) i obejmowały budowę lewostronnych wałów rzeki Odry. W gminach: Dobrzeń Wielki (Dobrzeń Mały, Borki i Dobrzeń Wielki), Popielów (Stare Siołkowice i Wielopole) oraz Lubsza (Kościerzycy) inwestycje skupiły się na odbudowie i modernizacji wałów uszkodzonych w wyniku powodzi.

W omawianym okresie czasu wybudowano ponadto trzy zbiorniki retencyjne (zbiornik Włodzienin na rzece Troja, zbiornik Ujazd na potoku Jordan oraz zbiornik Kluczbork na rzece Stobrawie), dzięki którym zwiększyła się pojemność retencyjna zbiorników wodnych o 5,78 mln m³.

Zrealizowane i realizowane inwestycje nie zapewniają jednak pełnego bezpieczeństwa mieszkańcom Opolszczyzny. Jak wykazała powódź z maja 2010 r. najgorsza sytuacja występuje w południowo-wschodniej części województwa, w dolinie rzeki Odry, w gminach Cisek i Bierawa. Brak ciągłości w obwałowaniach na terenie wyżej wymienionych gmin stwarza zagrożenie mieszkańców i majątku trwałego. Prawostronne wały rzeki Odry w gminie Bierawa są planowane do realizacji dopiero około 2014 roku, po zakończeniu budowy wałów lewostronnych w gminie Cisek.

Jednym z nadal aktualnych problemów jest opóźnienie realizacji zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz w województwie śląskim (planowane ukończenie w 2016 r.), mającego istotne znaczenie dla ochrony przeciwpowodziowej doliny rzeki Odry.

W wyniku zrealizowanych w latach 2006-2013 inwestycji nastąpiła przede wszystkim poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego miasta Opola. Efektem podstawowym realizacji inwestycji pn. „Zabezpieczenie przeciwpowodziowe Młynówki w Opolu z przebudową koryta i międzywałą Odry” jest zwiększenie przepustowości powodziowej Kanału Ulgi z 450 m³/s do 1060m³/s, a w związku z tym opolskiego hydrowęzła do 2.760 m³/s. Ponadto realizacja inwestycji zapewniła bezpieczeństwo przeciwpowodziowe dzielnic południowo-zachodnich Opola wraz z Zaodrzem.

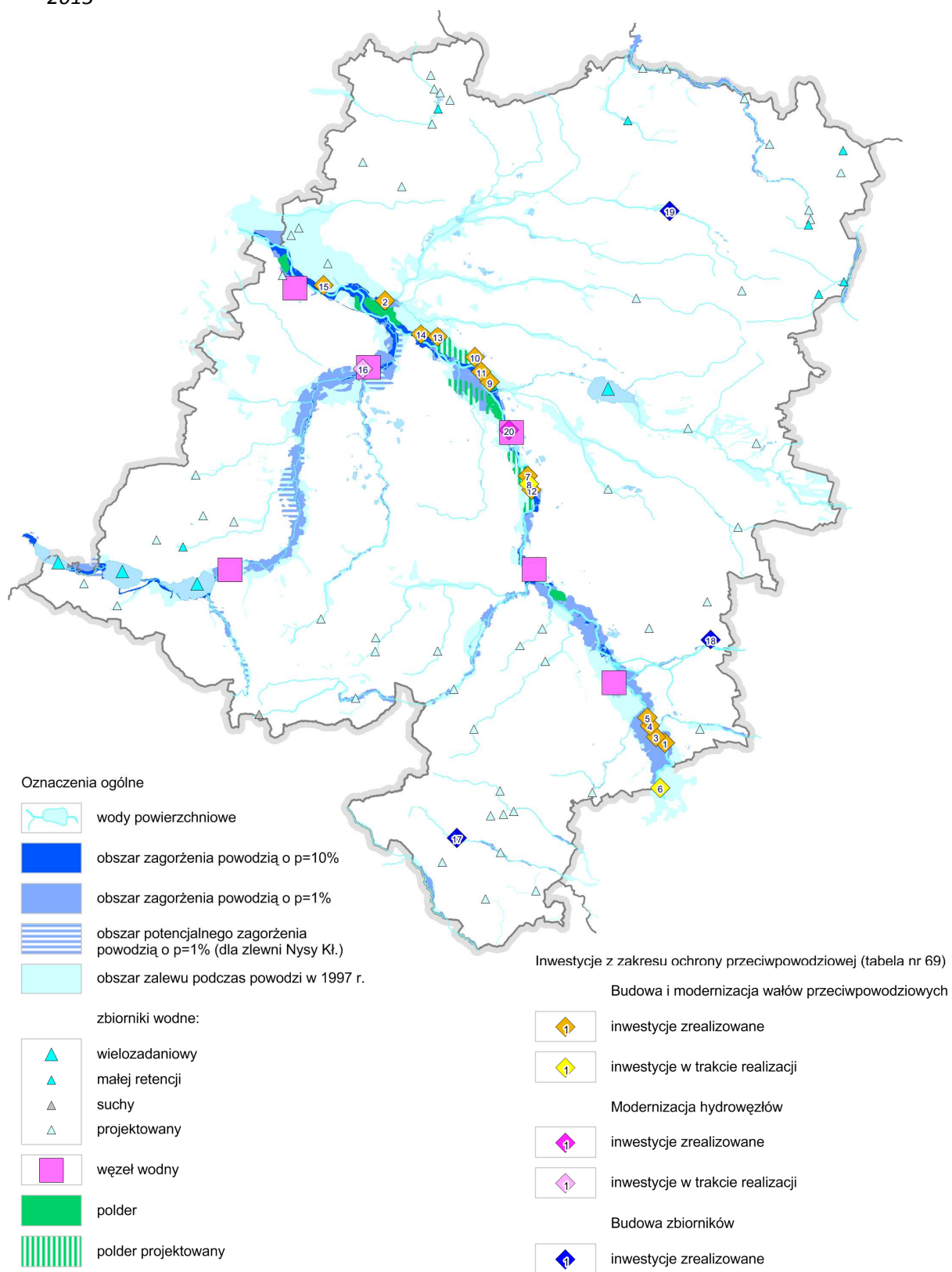
Nierozwiązany problem nadal pozostaje zabezpieczenie przeciwpowodziowe lewo-brzeżnych terenów miasta Opola w dzielnicy Grotowice na wysokości Metalchemu (niezbędne wzmocnienie i podwyższenie istniejącego wału). W latach 2010-2011 wykonano awaryjne uszczelnienie wału Metalchemu. W 2012 r. rozpoczęto przebudowę wału Metalchem w związku ze skutkami powodzi w 2010 r. – wykonano ścianki szczelne na długości łącznej 184 metrów, a całość prac planuje się zakończyć w 2014 roku. W latach 2010-2011 zabudowano ponadto wyrwy w wale w dzielnicy Groszowice w Opolu.

Istotnej poprawy bezpieczeństwa mieszkańców Lewina Brzeskiego należy spodziewać się w wyniku realizacji rozpoczętej inwestycji obejmującej przebudowę węzła wodnego w Lewinie Brzeskim na rzece Nysie Kłodzkiej. Inwestycja ta wraz z planowaną modernizacją zbiornika w Nysie zapewni bezpieczeństwo przeciwpowodziowe w dolinie rzeki Nysy Kłodzkiej.

W latach 2006-2013 w województwie opolskim prowadzone były również prace bieżące z związane regulacją i odbudową zniszczonych cieków, głównie na rzekach: Osobłoga, Budkowiczanką, Stobrawa, Kluczborska Struga, Widawa, Psina, Mora, Biała Woda, Prudnik Złoty Potok.

Rozmieszczenie zrealizowanych inwestycji w zakresie ochrony przeciwpowodziowej w latach 2006-2013 ilustruje *Mapa 50*.

Mapa 50. Realizacja inwestycji infrastruktury w zakresie ochrony przeciwpowodziowej w latach 2006-2013

Źródło: Opracowanie własne

1.4.7. Turystyka

Opolszczyzna posiada atrakcyjne walory przyrodniczo-krajobrazowe, liczne zabytki architektury, dobrze przygotowane trasy i szlaki turystyczne oraz korzystne warunki klimatyczne (wczesne wiosny, ciepłe lata, długie jesienie, łagodne zimy i umiarkowana ilość opadów) sprzyjające wypoczynkowi i uprawianiu turystyki przez cały rok. Województwo opolskie oferuje bardzo dobre warunki wypoczynku zarówno dla szukających spokoju i ciszy, jak i dla tych, którzy preferują wypoczynek aktywny – sporty wodne, wycieczki piesze, rowerowe lub konne.

Zasoby i walory turystyczne województwa

Województwo opolskie charakteryzuje się dużą różnorodnością przyrodniczą i krajobrazową, czego wyrazem jest objęcie różnymi formami ochrony prawnej około 29% jego powierzchni. Formy ochrony przyrody najbardziej predysponowane do rozwoju turystyki reprezentowane są przez:

- ☐ 3 parki krajobrazowe obejmujące łącznie 6,7% powierzchni województwa,
- ☐ 9 obszarów chronionego krajobrazu obejmujących łącznie 20,4% powierzchni województwa.

Największy udział powierzchni obszarów chronionych występuje w powiatach: opolskim, namysłowskim, kluczborskim i strzeleckim.

Wśród głównych walorów środowiska przyrodniczego Opolszczyzny należy wymienić:

- ✓ trzy duże jeziora: Otmuchowskie, Nyskie i Turawskie, o łącznej powierzchni 6108 ha,
- ✓ zwarte kompleksy leśne w północnej i środkowej części województwa (najwyższy wskaźnik lesistości ma gmina Murów – 75,1%),
- ✓ Góry Opawskie w południowej części województwa.

Wśród atutów województwa należy również wymienić odkryte w Krasiejowie w gminie Ozimek najstarsze na świecie szczątki dinozaura *Silesaurus opolensis* będące główną atrakcją JuraParku.

Województwo opolskie dysponuje łącznie 7873 miejscami noclegowymi⁶⁰ w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania, w tym 2721 miejscami w obiektach hotelowych oraz 5152 miejscami w innych obiektach zbiorowego zakwaterowania.

W latach 2006-2012 w województwie wg danych GUS liczba miejsc noclegowych ogółem zwiększyła się o 382 miejsca. Przybyło 710 miejsc w obiektach hotelowych, liczba obiektów hotelowych zwiększyła się o 15 obiektów.

Tabela 69. Obiekty hotelowe w województwie opolskim w latach 2006-2012

Lp.	Obiekty hotelowe	2006 r.		2012 r.		Zmiana w latach 2006-2012	
		Liczba obiektów	Liczba miejsc	Liczba obiektów	Liczba miejsc	Liczba obiektów	Liczba miejsc
1.	hotele	24	1290	36	1884	+12	+594
2.	motele	2	122	1	25	-1	-97
3.	pensjonaty	3	87	2	36	-1	-51
4.	inne obiekty hotelowe	14	512	19	776	+5	+264
5.	Ogółem	43	2011	58	2721	+15	+710

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2006-2012 w województwie opolskim zmniejszyła się natomiast o 328 liczba miejsc noclegowych w innych obiektach zbiorowego zakwaterowania (ubyło 9 obiektów).

Tabela 70. Inne obiekty zbiorowego zakwaterowania w województwie opolskim w latach 2006-2012

⁶⁰ GUS - stan na 2012 r.

Lp.	Obiekt zbiorowego zakwaterowania	2006 r.		2012 r.		Zmiana w latach 2006-2012	
		Liczba obiektów	Liczba miejsc	Liczba obiektów	Liczba miejsc	Liczba obiektów	Liczba miejsc
1.	kempingi i pola biwakowe	5	1 556	5	1500	0	-56
2.	zespoły domków turystycznych	4	333	5	383	+1	+50
3.	pozostałe obiekty zbiorowego zakwaterowania	62	3 591	52	3269	-10	-322
4.	Ogółem	71	5 480	62	5152	-9	-328

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W roku 2012 z noclegów na terenie województwa skorzystało ogółem 260 469 turystów i była to liczba większa o 64 495 turystów w porównaniu z rokiem 2006 r. W analogicznym okresie nastąpił wzrost o 1 991 turystów zagranicznych korzystających z noclegów w województwie opolskim.

Tabela 71. Turystycy korzystający z turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania w województwie opolskim w latach 2006-2012

Lp.	Województwo	Korzystający z noclegów					
		turyści ogółem			turyści zagraniczni		
		2006 r.	2012 r.	Zmiana w latach 2006-2012	2006 r.	2012 r.	Zmiana w latach 2006-2012
1.	opolskie	195 974	260 469	+64 495	33 231	35 222	+1 991

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza danych statystycznych oraz nakładów inwestycyjnych na rozwój turystyki pozwala wnioskować o zależności między wydatkowanymi środkami a wielkością zasobu bazy turystycznej i wielkością ruchu turystycznego. W latach 2006-2012 w ramach RPO WO 2007-2013 na rozwój bazy turystycznej wydatkowano ok. 45,8 mln zł. Nakładom tym towarzyszył przyrost miejsc noclegowych (+382) oraz wzrost liczby turystów ogółem korzystających z noclegów o 64 495 (+33,0%), w tym turystów zagranicznych o 1 991 osób (+6,0%).

Główne inwestycje

W latach 2006-2013 w zakresie turystyki zrealizowano w województwie opolskim w gminie Jemielnica jedną inwestycję celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – „Południowo-zachodni Szlak Cystersów”. Projekt obejmował zadania realizowane na terenie 4 województw: dolnośląskiego, opolskiego, śląskiego i małopolskiego.

W ramach projektu zrealizowano w gminie Jemielnica następujące zadania inwestycyjne:

- przebudowa pomieszczeń parteru istniejącego niezamieszkanego lokalu mieszkalnego z przeznaczeniem na Punkt Informacji Turystycznej wraz z wyposażeniem,
- budowa miejsc postojowych dla samochodów osobowych wraz z wewnętrzną drogą dojazdową (49 miejsc postojowych oraz 4 miejsca postojowe dla osób niepełnosprawnych),
- budowa ogólnodostępnej toalety publicznej.

Zrealizowano ponadto następujące zadania sieciowe:

- system infokiosków (6 szt.),
- oznakowanie obiektów pocysterskich,
- oznakowanie drogowe.

Zrealizowano także kilka inwestycji turystycznych o charakterze regionalnym, mających znaczący wpływ na rozwój turystyki i wypoczynku w województwie opolskim.

Tabela 72. Kluczowe inwestycje z zakresu turystyki w latach 2006-2013

LP.	NAZWA ZADANIA	GMINA	REALIZUJĄCY ZADANIE	ROK UKOŃCZENIA
1.	<i>Południowo-zachodni Szlak Cystersów</i>	Jemielnica	Gmina Jemielnica	2012 r.
2.	<i>Budowa Ośrodka Turystyczno-Wypoczynkowego w zespole pałacowym w Kamieniu Śląskim w gminie Gogolin</i>	Gogolin	Gmina Gogolin	kwiecień 2006 r.
3.	<i>Gród drewniany w Byczynie – „Polsko-czeskie centrum szkolenia rycerstwa - Budowa średniowiecznego grodu drewnianego”</i>	Byczyna	Gmina Byczyna	lipiec 2007 r.
4.	<i>Park Kulturowo - Przyrodniczy Twierdzy Nysa - etap I</i>		ZPORR	czerwiec 2008 r.
5.	<i>JuraPark „Krasiejów” - „Budowa obiektu turystycznego oraz ścieżki edukacyjnej na terenie odkryć paleontologicznych (Jura Parku) w Krasiejowie”</i>	Ozimek	Stowarzyszenie Delta	czerwiec 2010 r.
6.	<i>Stworzenie regionalnej bazy turystyczno-noclegowej przedgórza Gór Opawskich. Zrealizowano budowę dwóch wież widokowych (w Prudniku i Wieszczyńie), przebudowę dwóch obiektów na obiekty hotelowe (w Prudniku i Wieszczyńie), przebudowano 2,95 km szlaków turystycznych, oznakowane i wytyczone ścieżki wielofunkcyjne o łącznej długości 35,6 km.</i>	Prudnik	Gmina Prudnik	2012 r.
7.	<i>Utworzenie Regionalnego Centrum Turystycznego „Dolina Małej Panwi”. <u>Gmina Zawadzkie:</u> budowa przystani kajakowych, zagospodarowanie terenu Stawu Hutniczego, przebudowa z rozbudową budynku kinoteatru o kubaturze 10 000,00 m³, oznakowanie tras rowerowych; <u>Gmina Kolonowskie:</u> budowa infrastruktury komunikacyjnej, budowa przystani kajakowych, wykonanie i montaż deszczochronów, oczyszczenie koryta rzeki Mała Panew; <u>Gmina Ozimek:</u> przebudowa szlaku turystycznego ul. 1 Maja w Krasiejowie, renowacja zabytkowego wiszącego mostu na rzece Mała Panew, rewitalizacja Parku Hutnika, wykonanie i montaż deszczochronów, oczyszczenie koryta rzeki Mała Panew.</i>	Zawadzkie, Kolonowskie, Ozimek	Gmina Zawadzkie, Kolonowskie, Ozimek	2012 r.
8.	<i>Budowa turystycznej przystani na rzece Odrze (w ramach zadania „Rewitalizacja przestrzeni miejskiej centrum miasta Brzeg”). Zadanie objęło budowę przystani turystycznej dla małych jednostek pływających - 20 stanowisk wraz z hangarem wyposażonym w aneksy szklone i sanitariaty oraz przystań pasażerska, dla tzw. „białej floty” oraz budowę stanowiska dla jednostek do 30,0 m długości.</i>	Brzeg	Brzeg	2012 r.

Źródło: *Opracowanie własne.*

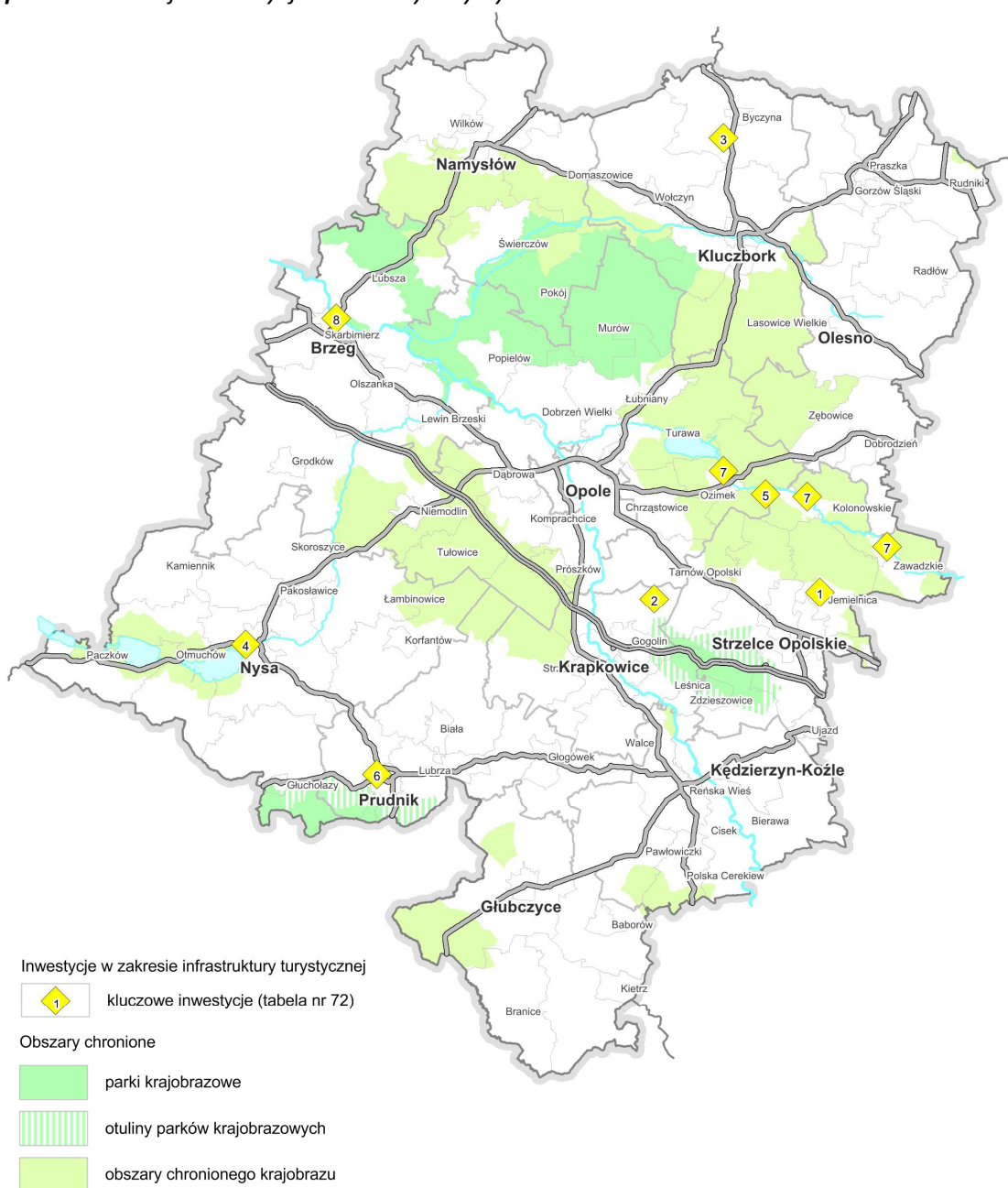
Ponadto należy podkreślić następujące działania nieinwestycyjne, które miały istotne znaczenie dla rozwoju turystyki w województwie opolskim:

Tabela 73. Działania nieinwestycyjne

LP.	NAZWA ZADANIA	GMINA	ROK UKOŃCZENIA
1.	Ustanowienie <i>Geoparku Krajowego „Góra Św. Anny”</i>	Leśnica, Zdieszowice, Strzelce Opolskie	kwiecień 2006 r.
2.	Utworzenie międzynarodowych szlaków pielgrzymkowych św. Jakuba, (prowadzących do Santiago de Compostella w Hiszpanii): - <i>Droga św. Jakuba „Via Regia”</i> (relacji Góra Św. Anny – Opole – Brzeg) o długości 102,0 km, - <i>Nyska Droga św. Jakuba</i> (relacji Głucholązy – Nysa – Skorogoszcz) o długości 100,5 km,.	Leśnica, Strzelce Opolskie, Izbicko, Gogolin, Tarnów Opolski, Opole, Dobrzeń Wielki, Popielów, Lewin Brzeski, Skarbimierz, Brzeg	wrzesień 2008 r.
		Głucholązy, Nysa, Pakosławice, Skoroszyce, Grodków, Niemodlin, Lewin Brzeski	lipiec 2010 r.

Źródło: Opracowanie własne.

Mapa 51. Realizacja inwestycji z dziedziny turystyki w latach 2006-2013

Źródło: Opracowanie własne

1.4.8. Infrastruktura społeczna

Infrastrukturę społeczną tworzy sieć obiektów i placówek zaspokajających potrzeby mieszkańców regionu, między innymi w zakresie edukacji, nauki, ochrony zdrowia i opieki społecznej, kultury, sportu, administracji publicznej, bezpieczeństwa i wymiaru sprawiedliwości, otoczenia biznesu oraz usług bytowych. Ze względu na zróżnicowaną kategorię zaspokojenia tych potrzeb – określającą priorytet działań - wyróżnić można:

- kategorię potrzeb niezbędnych, wymuszających działania, obejmującą urzędy i obiekty edukacji, zdrowia i opieki społecznej;
- kategorię potrzeb uznaniowych (nie zawsze i nie w każdym zakresie niezbędnych), obejmującą obiekty kultury, sportu i wypoczynku;
- kategorię działań niezależnych, opartych na zasadach gospodarki rynkowej, obejmującą placówki i obiekty handlu i usług.

Obecnie infrastruktura społeczna pełni ważną rolę także w problemach demograficznych – to także od jej jakości zależą takie procesy, jak: dzietność, migracje ludności, emigracja, rozwój rynków pracy. Tworzy ona pewnego rodzaju bazę rozwojową dla wielu procesów społeczno-gospodarczych, będących fundamentem rozwoju regionu.

1.4.8.1. Edukacja

W roku szkolnym 2011/2012 szkolnictwo dzieci i młodzieży na terenie województwa opolskiego zapewniało:

- **403** szkoły podstawowe (w tym 24 specjalne);
- **175** gimnazjów (w tym 25 specjalnych);
- **52** licea ogólnokształcące (łącznie z uzupełniającymi),
- **9** liceów profilowanych, **49** zasadniczych szkół zawodowych, **53** technika,
- **63** szkoły policealne,

w których kształciło się w sumie ponad 121 tys. uczniów (121 611).

Szkolnictwo dla dorosłych w roku 2011/2012 realizowało:

- **114** szkół, w tym: **6** zasadniczych szkół zawodowych, **82** licea ogólnokształcące (łącznie z uzupełniającymi), **18** techników (łącznie z uzupełniającymi), w których kształciło się w sumie ponad 7,5 tys. uczniów (7 534) oraz ponad 6 tys. w szkołach policealnych (6 045).

Tabela 74. Zmiany w liczbie szkół oraz liczbie uczniów według szczebla kształcenia w latach 2005/2006 i 2011/2012

Liczba szkół i uczniów w szkołach	Liczba szkół		Liczba uczniów w szkołach	
	2005/2006	2011/2012	2005/2006	2011/2012
1.	2.	3.	4.	5.
Szkolnictwo dla dzieci i młodzieży				
Podstawowe	422	403	65 390	51 190
Gimnazjalne (ze specjalnymi)	161	175	41 645	29 950
Ponadgimnazjalne, w tym:				
- zasadnicze szkoły zawodowe (ze specjalnymi)	48	49	7 702	6 426
- technika	68	53	12 958	14 188
- licea ogólnokształcące (z uzupełniającymi)	61	52	16 583	12 644
- licea profilowane	48	9	6 623	562
Policealne	19	63	953	6 651

Liczba szkół i uczniów w szkołach	Liczba szkół		Liczba uczniów w szkołach	
	2005/2006	2011/2012	2005/2006	2011/2012
1.	2.	3.	4.	5.
Szkolnictwo dla dorosłych				
Gimnazjalne	7	8	770	661
Ponadgimnazjalne, w tym:				
- zasadnicze szkoły zawodowe	7	6	351	258
- technika (łącznie z uzupełniającymi)	49	18	2 175	745
- licea ogólnokształcące (łącznie z uzupełniającymi)	67	82	4 167	5 870
Policealne	81	54	5 288	6 045

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego ASSETS

Podstawowe zmiany w szkolnictwie dla dzieci i młodzieży na przestrzeni lat 2006-2012 to:

- znaczny spadek liczby uczniów szkół podstawowych - z 65 390 w roku 2005/2006 do 51 190 w roku szkolnym 2011/2012, tj. o 14 200 uczniów, co stanowi ponad 21% stanu wyjściowego;
- spadek liczby uczniów gimnazjów; w roku szkolnym 2011/2012 liczba uczniów gimnazjów wynosiła 29 950 i była niższa o 11 695 uczniów w porównaniu z rokiem 2005/2006, pomimo zwiększenia liczby placówek (+14);
- nieznaczny wzrost ilości szkół zawodowych (+1);
- spadek liczby techników (-15), przy jednoczesnym wzroście liczby uczniów techników o 1 230 osób;
- zmniejszenie liczby placówek liceów ogólnokształcących (-9) i profilowanych (-39);
- zwiększenie liczby placówek szkół policealnych (+44).

Podstawowe zmiany w szkolnictwie dla dorosłych na przestrzeni lat 2006-2012 to:

- wzrost liczby placówek liceów ogólnokształcących (+15);
- zmniejszenie liczby placówek szkół policealnych (-27), przy jednoczesnym wzroście liczby uczniów (+757 osób);
- spadek liczby uczniów szkół dla dorosłych, poza liceami ogólnokształcącymi – tu zaobserwowano wzrost liczby uczniów (+1 703) oraz szkołami policealnymi (+757).

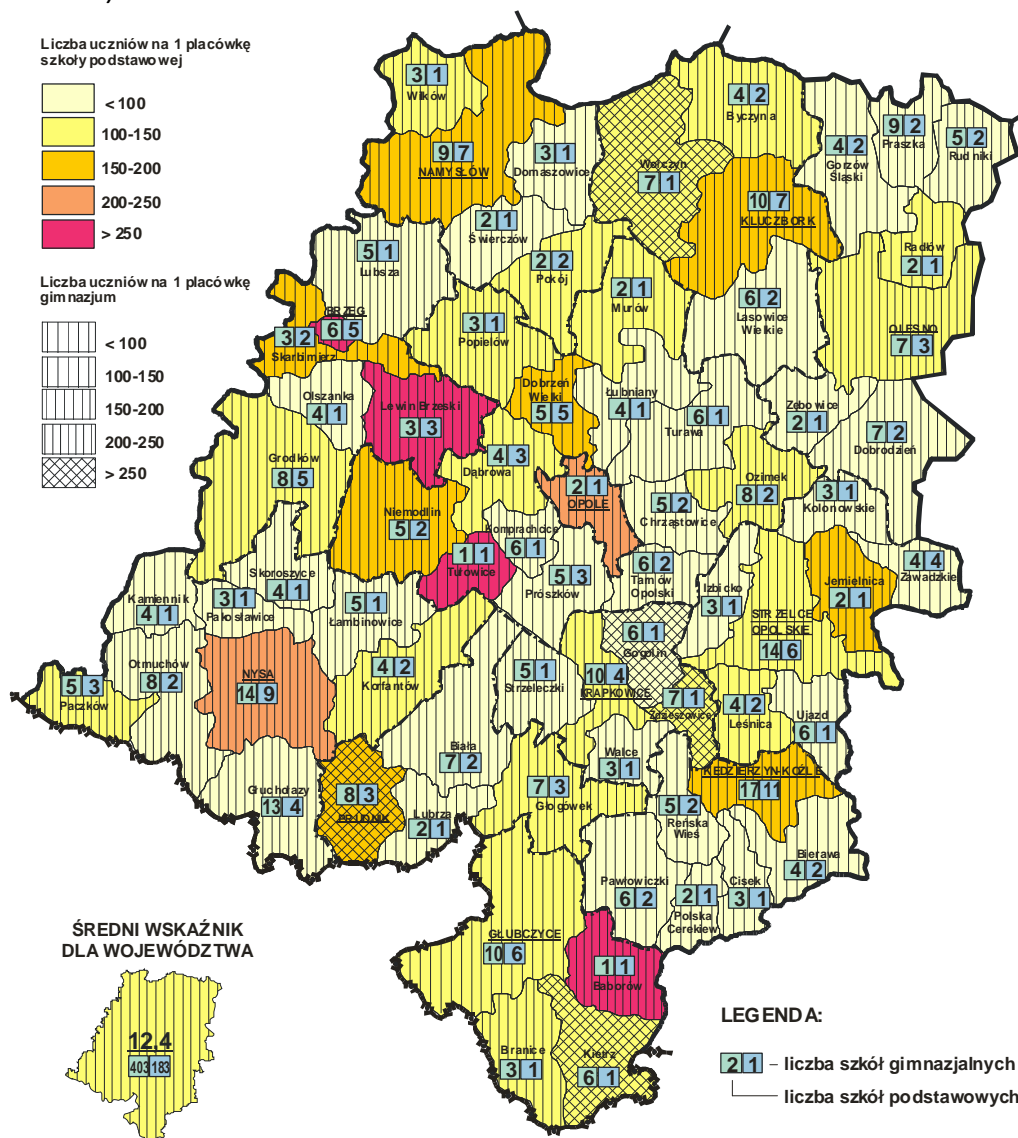
Stopniowo zmniejsza się liczba szkół podstawowych, liceów ogólnokształcących i profilowanych oraz techników, natomiast rośnie liczba szkół gimnazjalnych (pomimo spadku liczby uczniów) i policealnych. Tendencja spadkowa liczby szkół podstawowych utrzymała się również w roku szkolnym 2012/2013, w porównaniu z rokiem szkolnym 2011/2012 ubył kolejna szkoła podstawowa. Średnia wielkość szkoły podstawowej w roku szkolnym 2011/2012 wynosiła **127** uczniów i była niższa w porównaniu z rokiem szkolnym 2005/2006, gdy wskaźnik ten wynosił 154 uczniów. W roku szkolnym 2012/2013 średnia wielkość szkoły podstawowej jest jeszcze niższa – **123** uczniów. Rozpiętość między wartościami skrajnymi liczby uczniów w jednej placówce szkoły podstawowej dochodzi do ponad 600 uczniów. Maksymalną liczbę uczniów w roku szkolnym 2012/2013 odnotowano w mieście Nysa – **616** uczniów w jednej szkole podstawowej, natomiast najmniejszą w Gorzowie Śląskim – **5** uczniów. (wg Wykazu szkół i placówek województwa opolskiego z dnia 30.09.2012 Kuratorium Oświaty w Opolu)

Zmniejszająca się liczba szkół podstawowych to przede wszystkim wynik malejącej liczby uczniów - z **65 390** w roku 2005/2006 do **51 190** w roku szkolnym 2011/2012 tj. aż o 14 200 uczniów, co stanowi ponad 21% stanu wyjściowego. Liczba uczniów w roku szkolnym 2012/2013 zmalała o kolejnych 1 474 uczniów (do 49 716).

Liczba gimnazjów systematycznie rośnie (w roku 2012/2013 zanotowano **181** placówek), przy spadającej już od roku szkolnego 2002/2003 liczbie uczniów. W roku szkolnym 2011/2012 liczba

uczniów gimnazjów wynosiła **29 950** i była niższa niż w roku 2005/2006 o 11 695 uczniów (liczba ta w roku 2012/2013 spadła o kolejne 921 osób, do **29 029** uczniów). Średnia wielkość gimnazjum w województwie opolskim w roku szkolnym 2011/2012 wynosiła **171** uczniów. W stosunku do roku szkolnego 2005/2006 wskaźnik ten zmniejszył się z wartości **258**. Rozpiętość między wartościami skrajnymi dochodzi do ponad 500 uczniów. W roku 2012/2013 maksymalną liczbę uczniów w 1 placówce odnotowano w Kędzierzynie-Koźlu – **546** uczniów w gimnazjum, najmniejszą liczbę zanotowano także w Kędzierzynie-Koźlu – **4** uczniów w 1 placówce. (wg *Wykazu szkół i placówek województwa opolskiego z dnia 30.09.2012* Kuratorium Oświaty w Opolu)

Mapa 52. Szkoły podstawowe i gimnazjalne w gminach województwa opolskiego w roku szkolnym 2012/2013

Źródło: Opracowanie własne

W dziedzinie oświaty wymiar ponadlokalny posiada szkolnictwo ponadgimnazjalne. Dobrze zorganizowana w województwie opolskim sieć szkół ponadgimnazjalnych ogólnokształcących i zawodowych w pełni zabezpiecza naukę wszystkim absolwentom szkół gimnazjalnych.

Szkolnictwo zawodowe w województwie również skupia się głównie w miastach, gdzie wg danych z roku 2011 zlokalizowanych jest ponad 94% szkół tego typu. Do największych ośrodków szkolnictwa zawodowego należy Opole i Kędzierzyn-Koźle. Wskaźnik liczby uczniów zasadniczych szkół zawodowych przypadający na 1000 mieszkańców regionu wynosił w 2011 roku na Opolszczyźnie 6 uczniów, więcej niż średnia krajowa wynosząca 5,1 uczniów na 1000 mieszkańców. Najwięcej uczniów na 1000 mieszkańców przypada w powiecie m. Opole (9,7), prudnickim (9,2) i oleskim (7,7) oraz w gminach: Dobrodzień (17,0), Olesno (14,1) i Krapkowice (14,1), najmniej natomiast w powiecie opolskim (2,8) i brzeskim (4,4), oraz w gminach: Skarbimierz (2,4) i Głuchołazy (4,0).

W zakresie szkolnictwa ponadgimnazjalnego dla dorosłych charakterystycznym zjawiskiem na przestrzeni lat 2005-2011 jest spadek liczby placówek ponadgimnazjalnych o prawie 14% i jednocześnie wzrost liczby uczących się o niemal 3%. Podobnie wygląda sytuacja szkół policealnych dla dorosłych – w latach 2005-2011 zanotowano spadek liczby tych szkół o ponad 33% przy jednoczesnym wzroście liczby uczniów o ponad 14%.

Tabela 75. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w dziedzinie edukacji zrealizowane w okresie 2006-2011:

LP.	INWESTYCJA	GMINA
<i>Inwestycje ujęte w Wieloletnim Programie Inwestycyjnym Wojewódzkich Jednostek Oświatowych na lata 2006-2013</i>		
1	Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Opolu (od 1 kwietnia 2007 r. - Regionalne Centrum Kształcenia Języków Obcych w Opolu) <i>Modernizacja istniejącej części Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Opolu – etap I i II oraz rozbudowa o część dydaktyczną wraz z infrastrukturą</i>	Opole
2	Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Informatycznego i Politechnicznego w Opolu (od 01.05.2012 r. Regionalne Centrum Rozwoju Edukacji) <i>Modernizacja pomieszczeń poprodukcyjnych z przeznaczeniem na działalność statutową WODiP wraz z wyposażeniem Rozbudowa i nadbudowa budynku wraz z przebudową zaplecza techniczno-magazynowego na pracownie dydaktyczne Wojewódzkiego Ośrodka Doskonalenia Informatycznego i Politechnicznego w Opolu</i>	Opole
3	Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Opolu (od 01.05.2012 r. Regionalne Centrum Rozwoju Edukacji) <i>Termomodernizacja Ośrodka w Opolu i w Niwkach. Modernizacja Ośrodka w Opolu wraz z wyposażeniem. Modernizacja Ośrodka szkoleniowego w Niwkach wraz z wyposażeniem. Przebudowa istniejących pomieszczeń piwnicy i poddasza użytkowego w celu powiększenia zaplecza szkoleniowego oraz termomodernizacja przegród zewnętrznych istniejącego budynku Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego w Opolu</i>	Chrzastowice Opole
4	Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu <i>Remont dachu i elewacji PBW w Opolu. Kapitałny remont siedziby filii PBW w Kędzierzynie-Koźlu. Przebudowa i modernizacja budynku Filii PBW w Kędzierzynie-Koźlu</i>	Opole Kędzierzyn-Koźle

LP.	INWESTYCJA	GMINA
Pozostałe inwestycje:		
5	Cztery Medyczne Studium Zawodowe (w Prudniku, Brzegu, Kędzierzynie-Koźlu i Branicach), zostały przekształcone w Zespoły Szkół, które swoją edukacją objęły MSZ oraz Policealne Szkoły dla Dorosłych. (przekształcenia organizacyjno-prawne)	
6	W oparciu o Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Opolu powstało Liceum Ogólnokształcące z oddziałami dwujęzycznymi poszerzając ofertę nauczania i przyczyniając się do utworzenia Regionalnego Centrum Kształcenia Języków Obcych. (przekształcenia organizacyjno-prawne)	
7	Przebudowa i doposażenie regionalnych placówek oświatowych Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego	Powiat Kędzierzyn-Koźle

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z listy podpisanych umów w ramach RPO WO oraz informacji z Departamentu Edukacji UMWO

1.4.8.2. Nauka

Bazę naukową województwa tworzy sześć wyższych uczelni, dwa wydziały zamiejscowe niepublicznych szkół wyższych oraz dwa ośrodki dydaktyczne niepublicznych szkół wyższych, w których w roku akademickim 2011/2012 kształciło się **38 024** studentów (w tym **7 141** studentów dwóch niepublicznych szkół wyższych).

Głównym ośrodkiem akademickim regionu jest Opole (w roku 2011/2012 – 32 191 studentów), gdzie mieści się: Uniwersytet Opolski na którym w roku 2011/2012 studiowało 15 214 studentów (w roku 2012/2013 prawie 2 tys. mniej) i Politechnika Opolska (10 664 studentów w roku 2011/2012 i prawie 450 mniej w 2012/2013 roku), Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa w Opolu (1 341 w roku 2011/2012 i 120 osób mniej w 2012/2013 roku) oraz Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu (4 972 w roku 2011/2012 i 699 osób mniej w 2012/2013 roku).

Poza Opolem funkcjonują dwie uczelnie: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie i niepubliczna Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Brzegu.

Ponadto w kilku miastach funkcjonują filie krajowych uczelni wyższych:

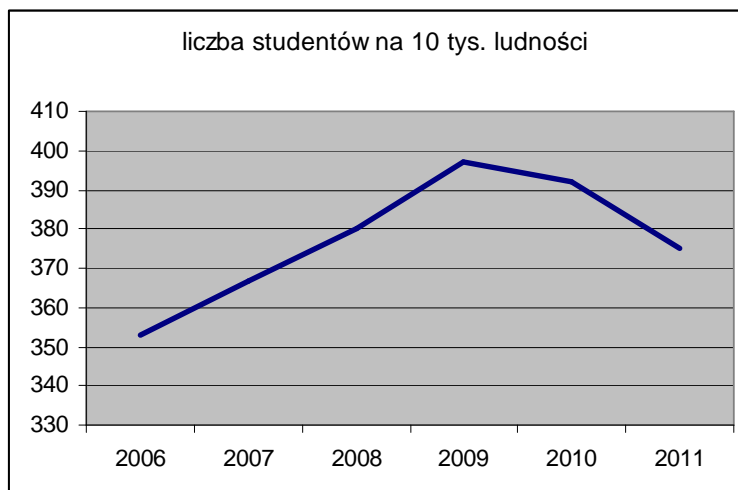
- Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego - Wydział Zamiejscowy w Opolu,
- Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu - Wydział Ekonomiczny w Opolu,
- Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa w Katowicach – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Nysie,
- Wyższa Szkoła Teologiczno Humanistyczna - Ośrodek w Nysie.

Szkoły te zatrudniają łącznie **1 698** nauczycieli akademickich (rok 2011/2012).

Liczba studentów w województwie opolskim po tendencji wzrostowej w latach 2006-2009, od roku 2009 maleje (z ponad 40 tys. studentów w 2009 roku do 38 024 studentów w 2011 roku, ok. 5% spadek). Tendencja spadkowa utrzymuje się nadal i jest prognozowana na lata następne. Proces ten jest zauważalny także w województwach sąsiednich i w skali całego kraju.

W stosunku do roku 2006, w roku 2011 liczba studentów była jednak większa o 1271 osób (wzrost ponad 3%, podczas gdy w skali kraju zanotowano spadek niemal 10%). Natomiast liczba absolwentów uczelni wyższych wzrosła z poziomu nieco ponad 8 tysięcy w 2006 do 11 492 osób w 2011 roku (wzrost o 3244 absolwentów, ponad 40%).

Wykres 3. Liczba studentów na 10 tys. ludności woj. opolskiego w latach 2006-2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W porównaniu do średniej krajowej województwo opolskie dysponuje niewielkim potencjałem naukowym. Fakt ten przejawia się między innymi znacznie mniejszą od średniej krajowej (wynoszącej 451 studentów w roku 2011) liczbą studentów szkół wyższych na 10 tys. mieszkańców – w województwie opolskim wskaźnik ten wynosił w 2011 roku jedynie 375 osób. Wśród sąsiednich województw znacznie wyższą liczbą studentów na 10 tys. mieszkańców regionu wyróżnia się województwo dolnośląskie - 549 studentów/10 tys. ludności, województwo wielkopolskie – 462 studentów, natomiast w województwie śląskim liczba ta jest znacznie niższa, 368 studentów/10 tys. ludności.

Tabela 76. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w dziedzinie nauki w okresie 2006-2011

LP.	INWESTYCJA	GMINA
1.	Budowa II Kampusu Politechniki Opolskiej. Budowa hali sportowej i zaplecza dydaktycznego dla potrzeb WWFiF. Adaptacja budynku nr 9 przy ulicy Prószkowskiej na cele dydaktyczne i badawcze WWFiF. Przebudowa budynku nr 6 na cele edukacyjne Studium Języków Obcych Politechniki Opolskiej.	Opole
2.	Budowa skrzydła dydaktycznego budynku Wydziału Budownictwa Politechniki Opolskiej w Opolu przy ulicy Katowickiej 48.	Opole
3.	Przebudowa budynku Wydziału Chemii Uniwersytetu	Opole
4.	Budowa Laboratorium Biotechnologii Uniwersytetu Opolskiego	Opole
5.	Rewitalizacja budynku PIN-Institutu Śląskiego w Opolu i jego otoczenia w celu poprawy jakości bazy edukacyjnej, kulturalnej i społecznej.	Opole
6.	Przebudowa, remont i adaptacja zabytkowego budynku z przeznaczeniem na cele edukacyjne (szkolnictwo wyższe) przy ul. Sempołowskiej 2 w Opolu (Szkola Wyższa im. Bogdana Jańskiego Wydział Zamiejscowy w Opolu)	Opole
7.	Przebudowa i rozbudowa budynku na potrzeby Instytutu Sztuki Uniwersytetu Opolskiego	Opole

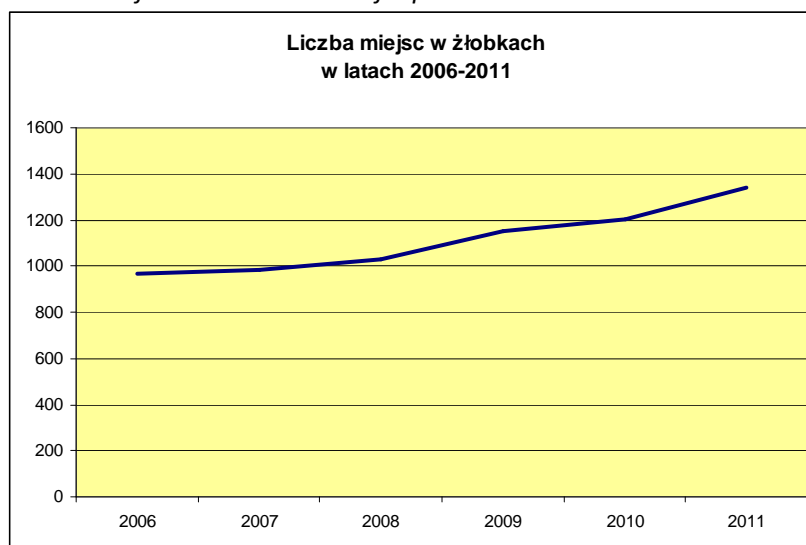
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z listy podpisanych umów w ramach RPO WO oraz zestawienia projektów z ZPORR WO

1.4.8.3. Ochrona zdrowia

Żłobki

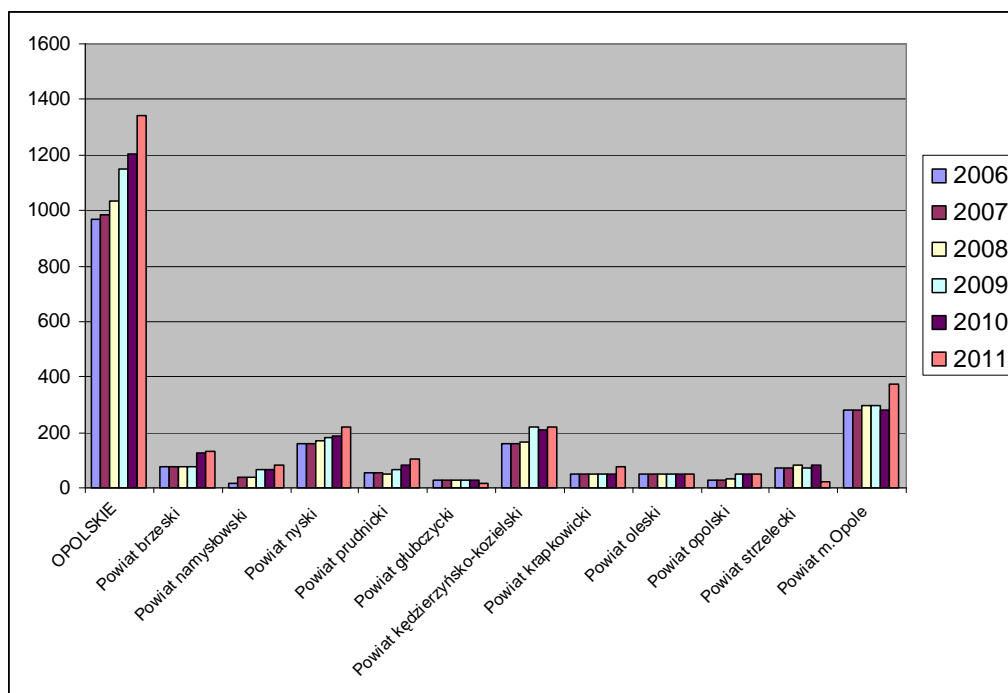
W związku z rosnącym zapotrzebowaniem w obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej, zanotowano stopniowy wzrost liczby miejsc w żłobkach w latach 2006-2011. Różnica pomiędzy rokiem 2006 a 2011 wynosi 373 miejsca (ponad 38% stanu wyjściowego). Jedynie w powiecie kluczborskim nie funkcjonuje ani jedna placówka. W powiecie głubczyckim i strzeleckim liczba ludności przypadająca na 1 miejsce w roku 2011 była bardzo duża – odpowiednio 3 014 i 3 838 osób, przy średniej wojewódzkiej wynoszącej 756 osób. Najlepsza dostępność do żłobków została zanotowana w powiecie m. Opole (327) i kędzierzyńsko-kozielskim (445 osób).

Wykres 4. Liczba miejsc w żłobkach w woj. opolskim w latach 2006-2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wykres 5. Miejsca w żłobkach – tendencje w powiatach województwa opolskiego w latach 2006-2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Lecznictwo szpitalne

W 2011 roku na Opolszczyźnie działały 23 szpitale ogólne (w tym 7 szpitali niepublicznych; w okresie 2006-2011 powstały 3 placówki prywatne), liczące 4 381 łóżek (od roku 2006 ubyło 67 łóżek) i leczące łącznie 174 930 pacjentów; oraz 3 szpitale psychiatryczne, liczące 832 łóżka i leczące 12 960 pacjentów.

Liczba łóżek szpitalnych w województwie opolskim jest, po województwie lubuskim, najniższa w kraju – 4381 łóżek ogółem. Także liczba łóżek na 10 tys. ludności należy tu do jednej z najniższych w kraju (43,2 łóżka/10 tys.), zaraz po województwie pomorskim (37,4), lubuskim (41,2), małopolskim (42,9) i kujawsko-pomorskim (43,0). W skali powiatów – najgorzej sytuacja wygląda w powiecie opolskim (19,4 łóżek na 10 tys. ludności) i krapkowickim (20,1 łóżek), natomiast najlepiej – w mieście Opolu (101,8 łóżek na 10 tys. ludności).

Pozytywnym zjawiskiem jest stopniowa poprawa w dostępności do łóżek szpitalnych. W latach 2006-2011 liczba ludności województwa opolskiego przypadająca na 1 łóżko szpitalne spadła z 250 do 231, w przeciwieństwie do średniej krajowej, gdzie liczba ta w ostatnich latach nieznacznie rośnie (z 208 osób w 2008 roku do 213 w 2011 roku).

Tabela 77. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w dziedzinie ochrony zdrowia realizowane w latach 2006-2012

LP.	INWESTYCJA	GMINA
Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym realizowane w Jednostkach Ochrony Zdrowia podległych samorządowi wojewódzkiemu w latach 2006-2012 (wg. <i>Wieloletniego Programu Rozwoju Jednostek Ochrony Zdrowia podległych Samorządowi Województwa Opolskiego na lata 2006-2013</i>):		
1.	Publiczny Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej Wojewódzkie Centrum Medyczne w Opolu: <ul style="list-style-type: none"> • Budowa ładowiska dla śmigłowców sanitarnych • Termomodernizacja • Inne modernizacje i dostosowania obiektów (m.in. powiększenie oddziału neurochirurgii o dodatkową salę, utworzenie nowego oddziału poopercyjnego) 	Opole
2.	Szpital Wojewódzki w Opolu: <ul style="list-style-type: none"> • Budowa pawilonu diagnostyczno-zabiegowego; łącznik „C”; Zakład Medycyny Nuklearnej • Rozbudowa i zakup aparatury medycznej dla SOR-u • Inne modernizacje i dostosowania obiektów 	Opole
3.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Opolskie Centrum Onkologii im. prof. T. Koszarowskiego w Opolu: <ul style="list-style-type: none"> • Budowa pawilonu, przychodni przyjęć; utworzenie nowych pracowni rezonansu i radiologii • Inne modernizacje i dostosowania obiektów 	Opole
4.	Samodzielny Specjalistyczny Zespół Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem w Opolu: <ul style="list-style-type: none"> • Modernizacje i dostosowania obiektów (m.in. budowa Centrum Aktywnego Porodu i Rodzicielstwa oraz utworzenie poradni leczenia niemowląt zagrożonych niepełnosprawnością) 	Opole
5.	Samodzielny Publiczny Zespół Szpitali Pulmonologiczno-Reumatologicznych z siedzibą w Kup: <ul style="list-style-type: none"> • Termomodernizacja obiektu, utworzenie nowego laboratorium i kaplicy szpitalnej • Inne modernizacje i dostosowania obiektów 	Dobrzeń Wielki

LP.	INWESTYCJA	GMINA
6.	Opolskie Centrum Rehabilitacji w Korfantowie: <ul style="list-style-type: none"> • Budowa sterylizatorni, stacji gazów medycznych, rozbudowa bloku operacyjnego • Inne modernizacje i dostosowania obiektów 	Korfantów
7.	Wojewódzki Specjalistyczny Zespół Neuropsychiatryczny im. Św. Jadwigi w Opolu: <ul style="list-style-type: none"> • Modernizacje i dostosowania obiektów (m.in. rozbudowa izby przyjęć, utworzenie ośrodka wczesnej interwencji neuroradiologicznej) 	Opole
8.	Centrum Terapii Nerwic Moszna - Zamek: <ul style="list-style-type: none"> • renowacja zespołu pałacowo-parkowego • budowa pawilonu hostelowego • Inne modernizacje i dostosowania obiektów 	Strzeleczyki
9.	Samodzielny Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Branicach: <ul style="list-style-type: none"> • Modernizacje i dostosowania obiektów • Zagospodarowanie pawilonu K w Szpitalu w Branicach 	Branice
10.	Ośrodek Leczenia Odwykowego w Woskowicach Małych: <ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie obiektów do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 25.06.2005 r. 	Namysłów
11.	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Głuchołazach: <ul style="list-style-type: none"> • Modernizacje i dostosowania obiektów 	Głuchołazy
12.	Opolskie Centrum Ratownictwa Medycznego w Opolu: <ul style="list-style-type: none"> • Modernizacje i dostosowania obiektów 	Opole
13.	Zespół Ośrodków Rehabilitacji Leczniczej Sp. z o.o. z siedzibą w Suchym Borze: <ul style="list-style-type: none"> • Modernizacje i dostosowania obiektów. 	Chrzastowice
14.	Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Opolu z siedzibą w Kędzierzynie-Koźlu	Kędzierzyn-Koźle
Pozostałe inwestycje:		
15.	Zespół Opieki Zdrowotnej w Nysie: Rewitalizacja obiektów i terenu szpitala w Nysie (rozbudowa zespołu Szpitala Miejskiego w Nysie – budowa budynku szpitalnego – blok łóżkowy) Budowa ładowiska Szpitala w Nysie.	Nysa
16.	Stowarzyszenie Hospicjum Opolskie: Remont i adaptacja zabytkowego budynku wraz z zagospodarowaniem terenu na potrzeby Hospicjum w Opolu.	Opole
17.	Budowa ładowiska dla śmigłowców przy Zespole Opieki Zdrowotnej w Oleśnie	Olesno
18.	Przebudowa pomieszczeń Brzeskiego Centrum Medycznego w Brzegu na Szpitalny Oddział Ratunkowy	Brzeg
19.	Zwiększenie dostępności i jakości specjalistycznych świadczeń zdrowotnych w szpitalnym oddziale ratunkowym Zespołu Opieki Zdrowotnej z siedzibą w Strzelcach Opolskich poprzez rozbudowę obiektu i zakup nowej specjalistycznej aparatury.	Strzelce Opolskie
20.	Rozbudowa budynku szpitala na os. XXX-lecia 21 w Krapkowicach (blok operacyjny, oddział noworodkowy, położniczy, oddział wewnętrzny, centralna sterylizatornia, pracownia RTG),	Krapkowice

LP.	INWESTYCJA	GMINA
	Krapkowickie Centrum Zdrowia Sp. z o.o.	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wieloletniego Programu Rozwoju Jednostek Ochrony Zdrowia podległych Samorządowi Województwa Opolskiego na lata 2006-2013 oraz listy umów podpisanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013

Jednocześnie w latach 2006-2012 na obszarze województwa zrealizowały szereg inwestycji podmioty lecznicze powiatowe i resortowe, dzięki którym poprawiła się dostępność do infrastruktury ochrony zdrowia dla mieszkańców na poziomie powiatów i gmin oraz jakość świadczonych usług leczniczych. Inwestycje te obejmowały wykonanie robót budowlanych, takich jak: modernizacje, remonty, budowa, rozbudowa lub przebudowa obiektów, oraz zakupy sprzętu i wyposażenia, a także realizację innych usprawnień funkcjonowania ośrodków zdrowia.

Zakłady Opiekuńczo-Lecznicze

W 2011 roku w województwie funkcjonowało 20 Zakładów Opiekuńczo-Leczniczych (dysponujących 874 łóżkami i leczących 1642 pacjentów) oraz 4 hospicja (54 łóżka i 558 pacjentów).

Zakłady Opieki Zdrowotnej

Liczba Zakładów Opieki Zdrowotnej w 2011 roku na Opolszczyźnie wynosiła 502 (66 placówek publicznych i 436 niepubliczne) – od roku 2006 przybyły 164 placówki (w tym jedna publiczna). Maleje jednak liczba praktyk lekarskich – w miastach liczba praktyk zmniejszyła się z 311 w 2006 roku do 225 w 2011 roku, natomiast na wsiach z 99 w 2006 r. do 88 w 2011 roku. Wskaźnik liczby ludności przypadającej na 1 ZOZ zmniejszył się z 3082 osób w 2006 roku do 2020 osób w 2011 roku w skali województwa. Najlepsze wartości wskaźnik ten osiąga w powiecie m. Opole (1249 osób) i w powiecie brzeskim (1813), oraz w gminach: Olszanka (835 osób) i Lubrza (1098 osób).

Największą liczbę ludności przypadającą na 1 placówkę ZOZ zanotowano w 2011 roku w powiecie oleskim (2874) i namysłowskim (3082 osoby) oraz w gminach: Komprachcice (11015), Reńska Wieś (8244) i Leśnica (8118). W gminach Wilków i Domaszowice w roku 2011 nie było ani jednej placówki ZOZ (w gminie Domaszowice w 2008 roku zlikwidowano jedyną istniejącą na tym terenie). W 2011 roku powstały pierwsze placówki w gminie Reńska Wieś i Radłów.

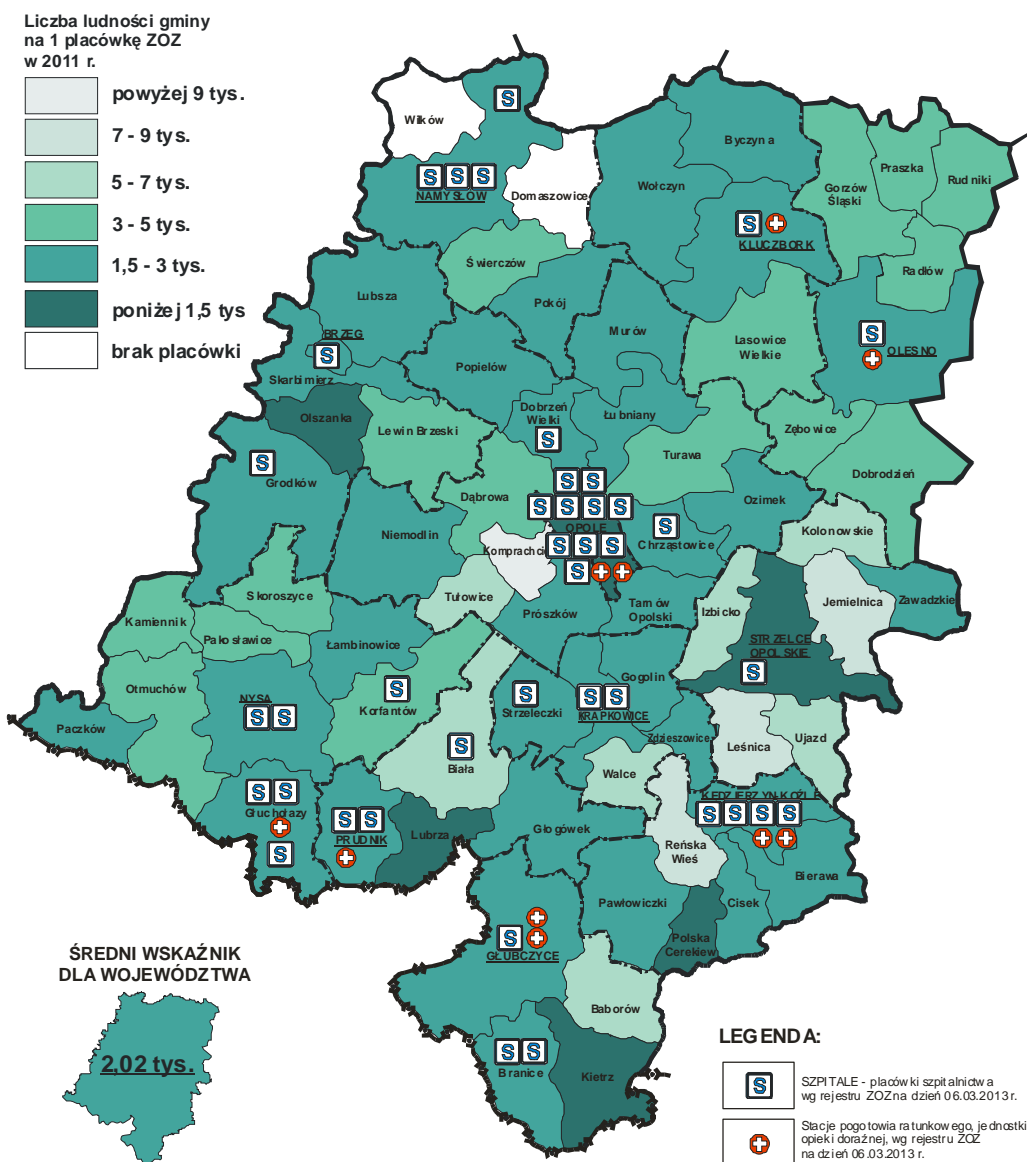
Dane te pokazują, że rozmieszczenie ZOZ na terenie województwa jest nierównomiernie.

Opieka społeczna

Pomimo silnych trendów demograficznych i gospodarczych (wzrost bezrobocia, starzenie się społeczeństwa), wzrost liczebności placówek opieki społecznej jest niemal niezauważalny. W 2011 roku w województwie opolskim funkcjonowało 57 placówek opieki społecznej (w tym 27 domów pomocy społecznej), dysponujących 3760 miejscami.

W stosunku do roku 2006 przybyła jedna placówka opieki społecznej. Liczba miejsc w stosunku do roku 2006 nieznacznie wzrosła (o 17 miejsc). Liczba ludności przypadającej na 1 miejsce w placówce opieki społecznej wyniosła w 2011 roku 270 w skali województwa, i jest bardzo różna w zależności od powiatu – od 60 osób w powiecie głubczyckim do 996 w powiecie krapkowickim.

Mapa 54. Rozmieszczenie szpitali oraz liczba ludności gminy przypadająca na 1 placówkę ZOZ w 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne

1.4.8.4. Sport

Rozmieszczenie obiektów sportowych i rekreacyjnych w województwie opolskim jest dość zróżnicowane i stosunkowo równomiernie. W 2010 roku w regionie znajdowało się 59⁶¹ stadionów sportowych, w tym 1 z widownią na ponad 3 tys. widzów (stadion miejski), 407 boisk do gier wielkich (w tym do piłki nożnej) oraz 766 do gier małych. Ponadto 69 hal sportowych wielofunkcyjnych o wymiarach 44x22m i większych, 42 hale mniejsze oraz 316 sal uniwersalnych i pomocniczych. Na terenie województwa funkcjonowało 6 urzędów do sportów łodziowych, 20 pływalni i kąpielisk krytych, oraz 26 otwartych. W regionie działały 2 lodowiska sztuczne. Funkcjonowały tu również 22 strzelnice spor-

⁶¹ Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz informacja Departamentu Kultury, Sportu i Turystyki UMWO

towe, 3 strzelnice do strzelania rzutków oraz 5 torów sportowych o różnym przeznaczeniu: jeździeckie, łucznicze, motocyklowe i samochodowe.

Najważniejszą jednostką sportu w województwie stanowią kluby sportowe zrzeszone w okręgowych związkach sportowych będących członkami Opolskiej Federacji Sportu. W 2010 r. w 382 klubach sportowych, w ramach 619 sekcji sportowych działało 20,6 tys. członków i ćwiczyło około 21 tys. osób, w tym ponad 4,2 tys. kobiet. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba osób ćwiczących w klubach sportowych wyniosła 21 osób co plasowało region na 10 miejscu w rankingu województw. W 2010 r. najwięcej klubów sportowych i osób w nich ćwiczących działało w powiecie nyskim (w 55 klubach ćwiczyło ponad 3,2 tys. osób), a najmniej w powiecie prudnickim (w 13 klubach ćwiczyło ok. 700 osób). W przeliczeniu na 1000 mieszkańców największa liczba osób ćwiczyła w klubach sportowych powiatu głubczyckiego, a najmniejsza na obszarze powiatu prudnickiego.

W województwie opolskim największy odsetek ćwiczących, w ramach sekcji sportowych uprawiało piłkę nożną (łącznie z piłką halową i plażową), piłkę siatkową (łącznie z plażową), lekkoatletykę, piłkę ręczną, karate, koszykówkę, tenis stołowy, oraz pływanie.

W przeliczeniu na tysiąc mieszkańców, w 2010 roku województwo opolskie znajdowało się w pierwszej piątce w kraju pod względem liczby osób trenujących karate, baseball, wędkarstwo, hokej na trawie, badminton, taniec sportowy, zapasy (styl dowolny), piłkę nożną, gimnastykę artystyczną, łyżwiarstwo figurowe, jeździectwo oraz karate tradycyjne.

W województwie opolskim brak jest kompleksowych, całorocznych obiektów rekreacyjno-rozrywkowych (np. aquaparki i parki rozrywki).

Z analizy ogólnego stanu istniejącej bazy sportowej (w tym tej wykorzystywanej na potrzeby sportu wyczynowego) wynika, że wiele obiektów, na skutek wieloletniej eksploatacji, nie spełnia aktualnie obowiązujących standardów w zakresie rozwiązań funkcjonalno-technicznych. Oprócz kilkudziesięciu nowoczesnych kompleksów boisk wybudowanych w ramach programu „Moje boisko – Orlik 2012”, na terenie województwa opolskiego występuje również znaczna ilość boisk asfaltowych i betonowych, wybudowanych w latach 60-tych i 70-tych XX wieku. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku stadionów do 3 tys. widzów. Obok zmodernizowanego stadionu lekkoatletycznego w Opolu, w województwie znajduje się wiele stadionów trawiastych (głównie stadiony gminne z widownią na 200-300 osób).

Istniejąca infrastruktura sportowo-rekreacyjna jest niewystarczająca. Brakuje wielofunkcyjnych hal widowiskowo-sportowych, krytych pływalni, lodowisk, kortów tenisowych, zimowych obiektów sportowych. Brakuje także obiektów i urządzeń rekreacyjnych, sieci szlaków konnych, ścieżek rowerowych i rolkowych oraz szlaków narciarstwa biegowego. Wiele istniejących obiektów sportowo-rekreacyjnych ma charakter zamknięty, niedostępny dla szerszego grona mieszkańców. Zaplecze dla młodych sportowców jest niewystarczające, co niekorzystnie wpływa na rozwój dyscyplin sportowych i ogranicza zainteresowanie mieszkańców uprawianiem sportu.

W województwie opolskim wciąż brakuje także obiektów tzw. rekreacji osiedlowej (np. skate parków, siłowni na wolnym powietrzu, placów zabaw).

W latach 2006-2012 Sejmik Województwa Opolskiego corocznie uchwalał *Program rozwoju bazy sportowej województwa opolskiego*, określający inwestycje sportowe dofinansowywane z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej. Programem tym w okresie 2006-2012 objęto 63 inwestycje sportowe (plus kilkadziesiąt inwestycji na listach rezerwowych).

Tabela 78. Ważniejsze inwestycje w dziedzinie sportu zrealizowane w latach 2006-2012

LP.	INWESTYCJA	GMINA	ROK UKOŃCZENIA
1.	Budowa II Kampusu PO Zad. IB. Budowa hali sportowej i zaplecza dla potrzeb Wydziału Wychowania Fizycznego i Fizjoterapii	Opole	2007
2.	Centrum Turystyki i Rekreacji w Namysłowie - etap I (budowa krytej pływalni)	Namysłów	2008

LP.	INWESTYCJA	GMINA	ROK UKOŃCZENIA
3.	Budowa Stadionu Lekkoatletycznego im. Opolskich Olimpijczyków w Opolu	Opole	2009
4.	Wojewódzki Kampus Sportowo-Rekreacyjny „Stobrawa”	Kluczbork	2010
5.	Regionalne Centrum Sportowo-Rekreacyjne w Brzegu – przebudowa boisk z zapleczem,	Brzeg	2010
6.	Centrum Turystyki i Rekreacji w Namysłowie - etap II (budowa basenu odkrytego)	Namysłów	2010
7.	Budowa kompleksu rekreacyjno-sportowego w Oleśnie (budowa krytej pływalni)	Olesno	2010
8.	Budowa Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego (hala tenisowa)	Kędzierzyn-Koźle	2010
9.	Kryta pływalnia w Krapkowicach	Krapkowice	2010
10.	Kryta pływalnia w Kietrze przy ul. Kościuszki	Kietrz	2011
11.	Wykonanie przebudowy basenu przy ul. Fabrycznej 34 B w Zdziechowicach	Zdziechowice	2011
12.	Budowa Centrum Sportu przy ul. Północnej w Opolu (Budowa centrum pobytowego z 3 boiskami o gry w piłkę nożną na ul. Północnej w Opolu)	Opole	2012
13.	Budowa Centrum Rekreacji Wodnej i Sportu w Strzelcach Opolskich -etap I	Strzelce Opolskie	2012
14.	Budowa skateparku, Opole ul. Bielska	Opole	2012
15.	Budowa Wielofunkcyjnego Ośrodka Sportowo-Rekreacyjnego w Zakrzowie – etap I (w trakcie realizacji)	Polska Cerekiew	w trakcie realizacji
16.	Centrum Rekreacyjno-Sportowe - Regionalne centrum baseballu i softballu w Skarbimierzu	Skarbimierz	w trakcie realizacji
17.	Budowa krytej pływalni 50m na terenie II kampusu Politechniki Opolskiej	Opole	w trakcie realizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie m.in. danych z listy umów podpisanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013, Programu rozwoju bazy sportowej województwa opolskiego.

W ramach rządowego Programu „Moje boisko – Orlik 2012” zrealizowano łącznie 57 kompleksów boisk w 50 gminach, w tym po dwa w Brzegu, Opolu, Prudniku, Strzelcach Opolskich i Zawadzkiem, a trzy w Kędzierzynie-Koźlu. Z budżetu województwa opolskiego wydatkowano na ten cel kwotę łącznie 15.259.000 zł. W poszczególnych latach zrealizowano w sumie:

- edycja 2008 r. – 6 obiektów,
- edycja 2009 r. – 15 obiektów,
- edycja 2010 r. – 18 obiektów,
- edycja 2011 r. – 8 obiektów,
- edycja 2012 r. – 10 obiektów.

Tabela 79. Boiska zrealizowane w ramach Programu „Moje boisko – Orlik 2012” w latach 2008-2012

LP.	MIEJSCOWOŚĆ (GMINA)	ROK UKOŃCZENIA
1.	Niemodlin	2008 r.
2.	Namysłów	2008 r.
3.	Opole	2008 r.
4.	Prudnik	2008 r.
5.	Zawadzkie	2008 r.
6.	Strzelce Opolskie	2008 r.
7.	Brzeg	2009 r.
8.	Brzeg	2009 r.
9.	Byczyna	2009 r.
10.	Głuchołazy	2009 r.
11.	Grodków	2009 r.
12.	Kędzierzyn-Koźle	2009 r.
13.	Kietrz	2009 r.
14.	Łambinowice	2009 r.
15.	Olesno	2009 r.
16.	Otmuchów	2009 r.
17.	Ozimek	2009 r.
18.	Pokój	2009 r.
19.	Tułowice	2009 r.
20.	Wolczyn	2009 r.
21.	Zawadzkie	2009 r.
22.	Chrzastowice	2010 r.
23.	Dobrodzień	2010 r.
24.	Głubczyce	2010 r.
25.	Gogolin	2010 r.
26.	Izbicko	2010 r.
27.	Kluczbork	2010 r.
28.	Komprachcice	2010 r.
29.	Krapkowice	2010 r.
30.	Lasowice Wielkie	2010 r.
31.	Nysa	2010 r.
32.	Paczków	2010 r.
33.	Polska Cerekiew	2010 r.
34.	Popielów	2010 r.
35.	Skarbimierz	2010 r.
36.	Strzelce Opolskie	2010 r.
37.	Strzeleczy	2010 r.

LP.	MIEJSCOWOŚĆ (GMINA)	ROK UKOŃCZENIA
38.	Opole	2010 r.
39.	Tarnów Opolski	2010 r.
40.	Cisek	2011 r.
41.	Dobrzeń Wielki	2011 r.
42.	Jemielnica	2011 r.
43.	Olszanka	2011 r.
44.	Reńska Wieś	2011 r.
45.	Rudniki	2011 r.
46.	Gorzów Śląski	2011 r.
47.	Kędzierzyn-Koźle	2011 r.
48.	Dąbrowa	2012 r.
49.	Głogówek	2012 r.
50.	Kędzierzyn-Koźle	2012 r.
51.	Lewin Brzeski	2012 r.
52.	Lubsza	2012 r.
53.	Łubniany	2012 r.
54.	Praszka	2012 r.
55.	Prudnik	2012 r.
56.	Prószków	2012 r.
57.	Świerczów	2012 r.

Źródło: Departament Kultury, Sportu i Turystyki UMWO

Ponadto, w ramach programu „Moje Boisko-Orlik 2012” i w oparciu o powstałą w tym programie infrastrukturę, Ministerstwo Sportu i Turystyki wdrożyło program „Biały Orlik”, obejmujący budowę składanych lodowisk sezonowych oraz lodowisk stałych. W województwie opolskim powstało dotychczas 9 „Białych Orlików” (wg informacji Departamentu Kultury, Sportu i Turystyki).

1.4.8.5. Placówki kultury

Ofertę kulturalną Opolszczyzny można określić jako zróżnicowaną - instytucje kultury (m.in. muzea, ośrodki kultury, biblioteki, galerie, w Opolu, Nysie, Brzegu i innych miastach), prowadzą zarówno edukację w zakresie tzw. „kultury wysokiej”, jak również popularyzują kulturę ludową. Centrum kulturalnym województwa jest Opole, które ze względu na swoją historię, tradycję, przeszłość kulturalną, jak i obserwowany dziś rozwój życia kulturalnego, odgrywa wiodącą rolę w skali regionu, koncentrując najważniejsze instytucje kultury (oraz imprezy o znaczeniu regionalnym i krajowym), m.in. Filharmonię Opolską im. Józefa Elsnera, Teatr im. Jana Kochanowskiego, Muzeum Śląska Opolskiego, Muzeum Wsi Opolskiej, Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach – Opolu, Muzeum Diecezjalne, Opolski Teatr Lalki i Aktora, Narodowe Centrum Polskiej Piosenki.

Pomimo wielu inwestycji w rozwój infrastruktury kultury w regionie, znaczna część instytucji kulturalnych wymaga generalnego remontu i doposażenia, zwłaszcza na terenach wiejskich. Opolskie jest jedynym regionem w Polsce, w którym brakuje regionalnej instytucji kultury, co w istotny sposób

wpływa na niski (zwłaszcza w stosunku do pozostałych regionów kraju) poziom uczestnictwa i zaangażowanie w kulturę mieszkańców województwa.

Wciąż istnieje duże zróżnicowanie w dostępie do placówek kultury na terenie województwa. Głównym ośrodkiem skupiającym działalność kulturalną o wymiarze regionalnym na terenie województwa opolskiego jest miasto Opole, gdzie najliczniej zlokalizowane są instytucje kultury i placówki upowszechniania kultury, takie jak kina, teatry, muzea, biblioteki, galerie sztuki i inne.

Największą liczbą odbiorców spośród wszystkich placówek kulturalnych charakteryzowały się **kina**, które w roku 2011 zgromadziły prawie 616 tys. widzów. W porównaniu z rokiem 2006 liczba ta wzrosła o ponad 37 tys. widzów. W całym województwie opolskim w 2011 roku znajdowało się zaledwie 12 kin stałych o 4 241 miejscach na widowniach. Liczba ludności przypadająca na 1 miejsce w kinie w roku 2011 wynosiła 239 i była wyższa od średniej krajowej wynoszącej 154 osoby oraz znacznie wyższa niż w sąsiednich województwach (dolnośląskie - 116, śląskie - 120, wielkopolskie - 135). Najlepszą dostępnością do kin cieszy się powiat krapkowicki (97 osób) i m. Opole (99). W sześciu powiatach województwa nie ma ani jednego kina (w powiatach: kluczborskim, namysłowskim, prudnickim, głubczyckim, strzeleckim i opolskim).

Podstawowymi „centrami” kultury na terenach wiejskich są biblioteki, domy kultury i świetlice. W 2011 roku w regionie znajdowało się 213 domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic, w tym 166 na wsi, a także 317 bibliotek i punktów bibliotecznych, w tym 242 na wsi.

Wskaźniki dostępności do **placówek bibliotecznych** w województwie są znacznie lepsze niż w kraju, pomimo tendencji zmniejszania się liczby bibliotek (z 324 w 2006 r. do 317 w 2011 roku). W skali województwa przypada 3063 osób na 1 placówkę, podczas gdy w kraju – 3990 osób, a w województwach sąsiednich – od 3922 osób w wielkopolskim do 5456 w województwie śląskim. W skali województwa najgorzej sytuacja przedstawia się w gminie Głubczyce – 23 386 osób na 1 placówkę, najlepiej zaś – w gminie Lubrza – 732 osoby.

Wiodące placówki biblioteczne w województwie to: Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. E. Smółki w Opolu oraz Miejska Biblioteka Publiczna im. Jana Pawła II w Opolu.

Pod względem liczby **muzeów** województwo opolskie, z 14 muzeami i 197,2 tys. zwiedzających muzea w 2011 roku, nadal jest na ostatnim miejscu w kraju. W latach 2006-2011 powstało zaledwie jedno muzeum (w gminie Paczków). Centrum muzealnym województwa jest Opole z Muzeum Śląska Opolskiego, Muzeum Wsi Opolskiej, Centralnym Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach – Opolu i Muzeum Diecezjalnym dokumentującymi wielowiekowe dziedzictwo kultury regionu.

Także liczebność **placówek teatralnych i instytucji muzycznych** nie uległa większym zmianom i pod względem dostępności do teatrów i filharmonii sytuacja jest tu gorsza (1 teatr dramatyczny, 1 teatr lalkowy, 1 filharmonia) niż w województwach sąsiednich. W województwie opolskim przypada ponad 500 tys. ludności na 1 teatr, podczas gdy w województwie dolnośląskim – ponad połowę mniej. Liczba widzów teatralnych na 1 tys. ludności jest na Opolszczyźnie bardzo niska – 67 osób (w województwie śląskim – 155, w wielkopolskim – 112, w dolnośląskim – 100 osób).

W 2011 roku przedstawienia i koncerty przygotowane przez teatry i instytucje muzyczne w województwie opolskim obejrzało ponad 187 tys. widzów (w tym 78 tys. widzów teatrów dramatycznych). W sumie liczba widzów instytucji muzycznych i teatralnych na 1 tys. ludności (182 widzów w 2011 roku) jest znacznie niższa od średniej krajowej wynoszącej 284 widzów. Podobnie niska jest liczba miejsc na widowniach tych instytucji na 10 tys. ludności – w województwie opolskim wynosi ona 17, podczas gdy średnia krajowa 2011 roku wynosiła 20 miejsc. Liczba ludności na 1 instytucję (teatry i instytucje muzyczne) w naszym województwie wyniosła ponad 330 tys., przy ok. 220 tys. średniej w skali kraju.

W województwie opolskim (a w zasadzie w mieście Opolu) w roku 2011 znajdowały się zaledwie trzy **salony i galerie sztuki**, podczas gdy w województwie dolnośląskim było ich 24, a w śląskim – 42. W roku 2011 w województwie (w mieście Opolu) zorganizowano w sumie 49 wystaw (w obiektach działalności wystawienniczej) – bardzo niewiele przy liczbach: 340 wystaw w województwie dolnośląskim i 414 w województwie śląskim. Wiodące wystawy są prezentowane w opolskiej Galerii Sztuki Współczesnej.

Tabela 80. Placówki kultury (kina, biblioteki i muzea) oraz wskaźniki liczby mieszkańców na 1 placówkę kultury, liczby mieszkańców na 1 miejsce w kinach oraz księgozbioru w wol. na 1000 mieszkańców powiatu w 2011 r.

Wyszczególnienie	Obiekty				Liczba mieszkańców na placówkę kultury	Liczba mieszkańców na 1 miejsce w kinie	Księgozbiór w wol. na 1000 mieszkańców
	ogółem	kina	biblioteki	muzea			
WOJEWÓDZTWO	343	12	317	14	2 956	239	3 968
Powiaty:							
brzeski	36	2	33	1	2 568	222	3 714
głubczycki	15	-	14	1	3 214	-	3 785
kędzierzyńsko – kozielski	26	1	25	-	3 783	328	3 515
kluczborski	22	-	21	1	3 084	-	2 897
krapkowicki	35	2	33	-	1 878	97	4 915
namysłowski	14	-	14	-	3 082	-	3 785
nyski	51	4	44	3	2 787	134	3 501
oleski	34	2	30	2	1 944	121	4 772
opolski	49	-	49	-	2 718	-	4 287
prudnicki	25	-	23	2	2 303	-	4 396
strzelecki	29	-	28	1	2 647	-	3 470
miasto Opole	21	1	17	3	5 830	99	4 618

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Instytucje kultury wciąż wymagają remontów i adaptacji do współczesnych wymogów odbiorców kultury i sztuki. Stan ten dotyczy również zabytków i innych obiektów pełniących funkcje kulturalne.

Poprawa stanu technicznego obiektów, takich jak: biblioteki, domy kultury i świetlice, przy których działają lokalne kluby, zespoły artystyczne oraz liczne koła zainteresowań, jak również ich lepsze wyposażenie może stanowić impuls do rozwijania aktywności twórczej, sprzyjąc lepszemu kultywowaniu tradycyjnej kultury oraz przyczynić się do wzmocnienia potencjału kulturowego opolskich wsi. Służy temu w szczególności realizacja Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Działanie: *Odnowa i rozwój wsi*).

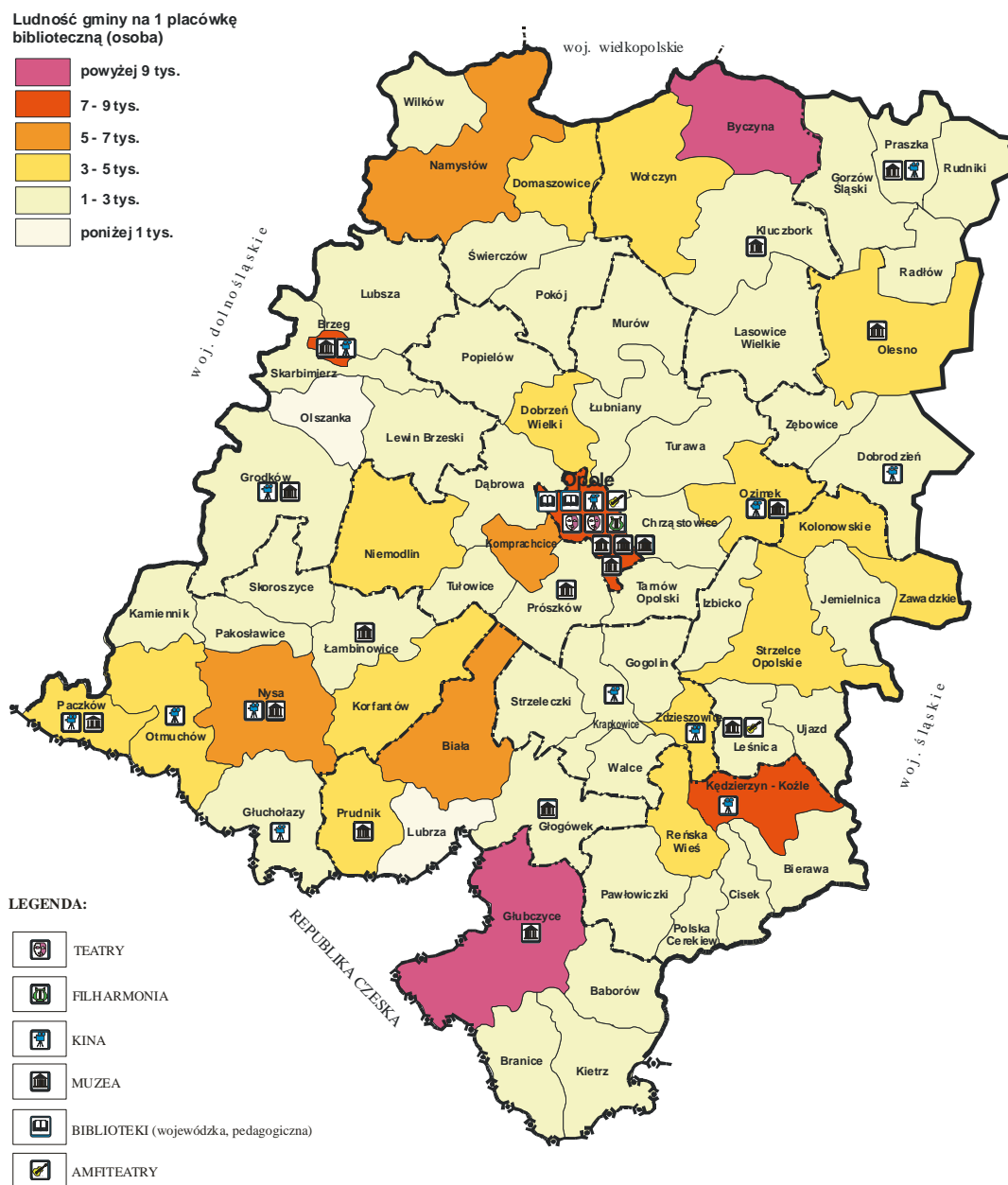
Również Wieloletni Program Rządowy Kultura + (realizowany w latach 2011-2015) oraz Wieloletni Program Rozwoju Bibliotek (realizowany w latach 2009-2013) umożliwiają modernizację obiektów działalności kulturalnej, digitalizację zasobów dziedzictwa narodowego oraz poprawę dostępu mieszkańców małych miejscowości do nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych, wykorzystanie zdolności i kompetencji ludzi, wzmacnianie i rozwijanie ich umiejętności. Dużą szansą dla rozwoju regionalnej infrastruktury kultury stał się Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013. W ramach działania 5.3 *Rozwój kultury oraz ochrona dziedzictwa kulturowego* (typ I *Infrastruktura kultury o znaczeniu ponadlokalnym*) wsparcie otrzymało 10 instytucji kultury na łączną kwotę dofinansowania 35 568 054,30 zł. Wśród dofinansowanych projektów znalazły się m.in.: *Przebudowa, rozbudowa i nadbudowa budynku na siedzibę Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu* oraz *Budowa Studenckiego Centrum Kultury SCK na terenie Uniwersytetu Opolskiego*.

Dodatkowe możliwości unowocześnienia stanu infrastruktury w regionie i wzbogacenia oferty kulturalnej stwarza Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita na lata 2007-2013.

W ostatnim okresie zakończono realizację m.in. wspólnego polsko-czeski projektu pn. „Podróżowanie w czasie”, w ramach którego Muzeum Śląska Opolskiego i Muzeum Piastów Śląskich

w Brzegu przygotowywały stałe wystawy, a Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Nysie przeprowadziła remont elewacji swojej zabytkowej siedziby - Domu Wagi Miejskiej.

Mapa 55. Rozmieszczenie wybranych obiektów kultury o znaczeniu ponadlokalnym w 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne

W celu zapewnienia optymalnych warunków dla rozwijania działalności kulturalnej w regionie, zrealizowane zostały oraz są w trakcie realizacji duże inwestycje w wojewódzkich i miejskich obiektach instytucji kultury. Do najważniejszych należy zakończony w 2011 r. projekt „Utworzenie Narodowego Centrum Polskiej Piosenki poprzez przebudowę Amfiteatru Tysiąclecia w Opolu”, który został dofinansowany z Programu Operacyjnego „Infrastruktura i środowisko”. Ze środków tego samego programu przeprowadzono również rozbudowę Filharmonii Opolskiej im. Józefa Elsnera, zakończoną w roku 2012.

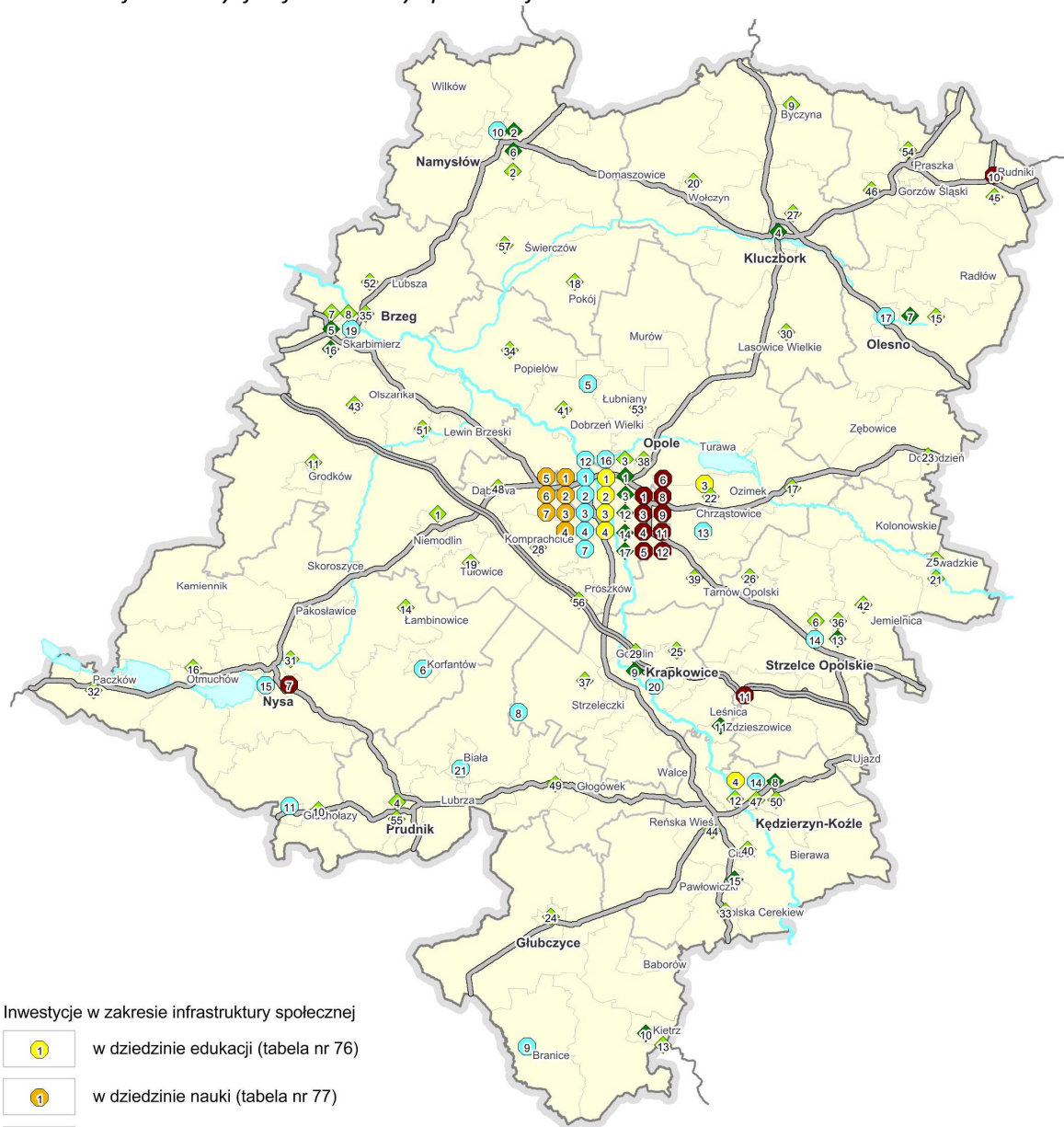
Tabela 81. Główne inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w dziedzinie kultury zrealizowane w latach 2006-2011

LP.	INWESTYCJA	GMINA
1	Rozbudowa i remont budynku Muzeum Śląska Opolskiego	Opole
2	Modernizacja obiektów Czynu Powstańczego na Górze Św. Anny, zagospodarowanie terenu przy Muzeum Czynu Powstańczego	Leśnica
3	Remont, rozbudowa i modernizacja budynków Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu	Opole, Łambinowice
4	Rozbudowa i modernizacja Muzeum Wsi Opolskiej	Opole
5	Rozbudowa/nadbudowa i modernizacja Filharmonii Opolskiej im. J. Elsnera	Opole
6	Remont obiektów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu i Rogowie Opolskim	Opole, Krapkowice
7	Rewitalizacja Bastionu Św. Jadwigi w Nysie	Nysa
8	Przebudowa, rozbudowa i nadbudowa siedziby Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu	Opole
9	Utworzenie Narodowego Centrum Polskiej Piosenki poprzez przebudowę Amfiteatru Tysiąclecia w Opolu	Opole
10	Centrum Spotkań Muzyków Jazzowych w Rudnikach	Rudniki
11	Przebudowa wnętrza i elewacji frontowej budynku głównego Opolskiego Teatru Lalki i Aktora im. Alojzego Smolki w Opolu oraz powiększenie holu przy Małej Scenie	Opole
12	Budowa Studenckiego Centrum Kultury SCK na terenie Uniwersytetu Opolskiego.	Opole

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z listy umów podpisanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013 oraz Departamentu Kultury, Sportu i Turystyki UMWO

Rozmieszczenie zrealizowanych inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym w zakresie nauki, edukacji, ochrony zdrowia, sportu oraz kultury przedstawia *Mapa 56*.

Mapa 56. Realizacja inwestycji infrastruktury społecznej w latach 2006-2012

Inwestycje w zakresie infrastruktury społecznej

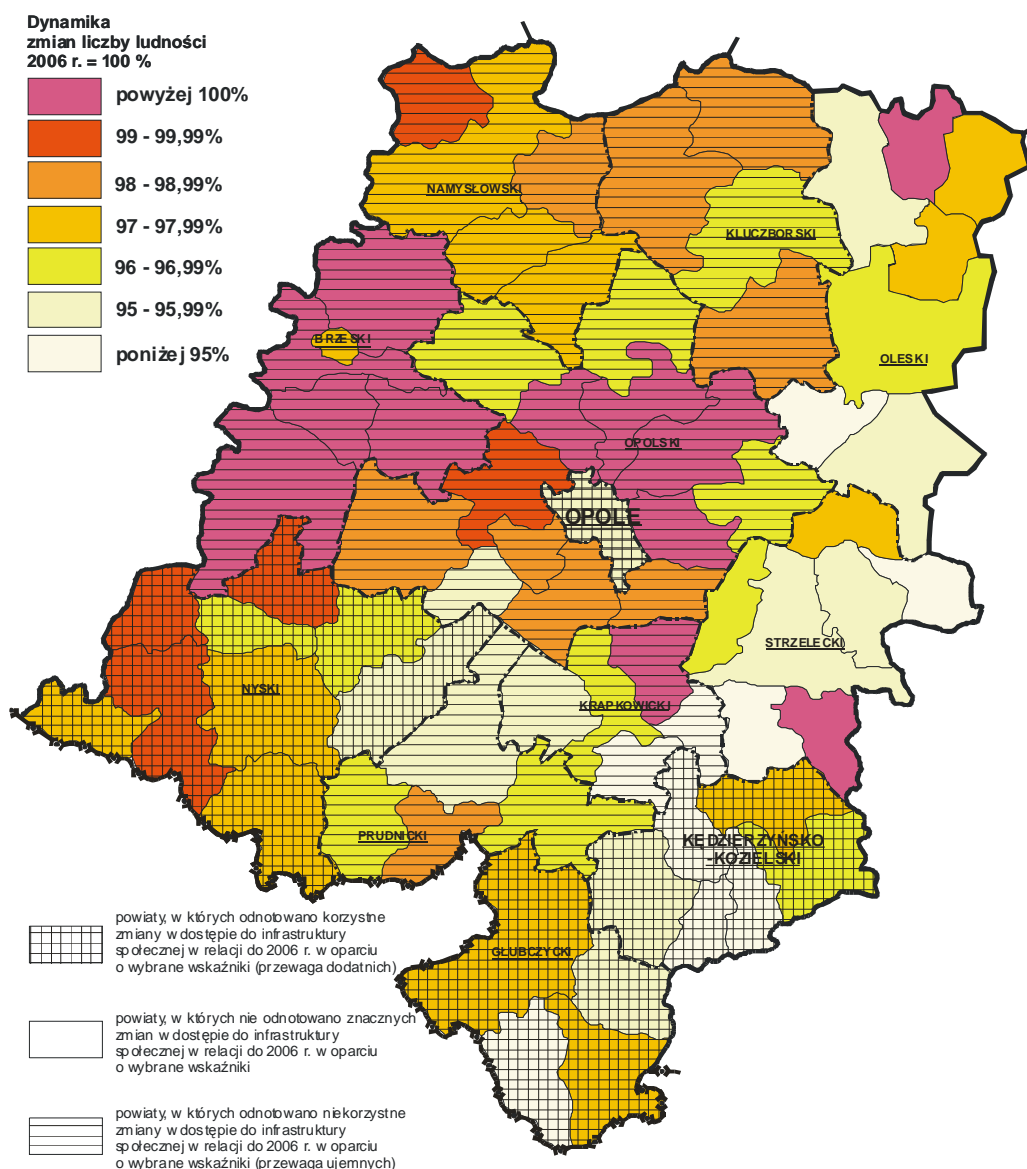
- 1 w dziedzinie edukacji (tabela nr 76)
- 1 w dziedzinie nauki (tabela nr 77)
- 1 w dziedzinie ochrony zdrowia (tabela nr 78)
- 1 w dziedzinie kultury (tabela nr 81)

Inwestycje w zakresie infrastruktury sportowej

- 1 ważniejsze inwestycje (tabela nr 79)
- 1 boiska sportowe zrealizowane w ramach programu "Moje boisko - Oriki 2012" (tabela nr 80)

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 57. Zmiany w dostępie do infrastruktury społecznej w powiatach województwa opolskiego w latach 2006-2011, w oparciu o wybrane wskaźniki⁶²

Źródło: Opracowanie własne

1.4.9. Zasoby mieszkaniowe

W 2011 r. w województwie opolskim było w sumie 344,2 tys. mieszkań o 1 411,22 tys. izb i 26 916,44 tys. m² powierzchni użytkowej. W stosunku do roku 2006 przybyło 8,9 tys. mieszkań (2,7%), 53,12 tys. izb (3,9%) i 1 167,59 tys. powierzchni użytkowej mieszkań (4,3%).

Poziom wyposażenia mieszkań w instalacje pokazuje, że województwo opolskie na tle kraju sytuuje się sporo powyżej przeciętnej, zarówno jeśli chodzi o instalacje wodociągowe (98,6% mieszkań w 2011 r.) i sanitarne (98,2% mieszkań w 2011 r.) a także centralne ogrzewanie (80,4% mieszkań

⁶² Przyjęto następujące wskaźniki: dynamika zmian liczby łózek na 10 tys. ludności, dynamika zmian liczby miejsc na widowni w kinach, dynamika zmian liczby widzów w kinach, dynamika zmian liczby miejsc w placówkach pomocy społecznych, dynamika zmian liczby zwiedzających w muzeach, dynamika zmian liczby uczniów szkół policealnych.

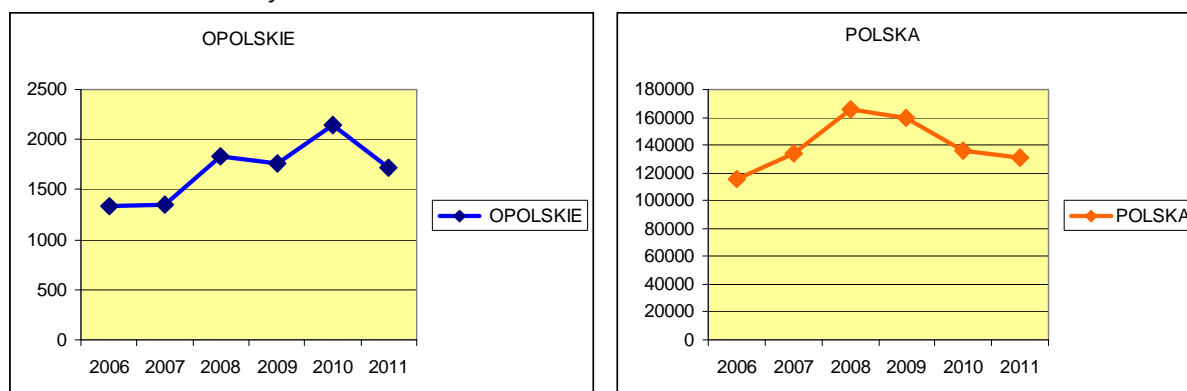
w 2011 r.). Jedynie wyposażenie mieszkań w instalacje gazowe jest w województwie poniżej średniej krajowej (jedynie 49,1% mieszkań w 2011 r.)

Przeciętnie w województwie na 1000 mieszkańców przypada 339,5 mieszkań, w kraju – 350,2, a w województwach sąsiednich: dolnośląskim – 368,4, śląskim – 367,1, łódzkim – 385,7, wielkopolskim – 322,5.

W stosunku do roku 2006 wskaźnik ten (321,8) uległ poprawie, głównie w skutek malejącej liczby mieszkańców województwa.

W okresie 2006-2011 w województwie opolskim średniorocznie oddawano do użytkowania 1691,8 mieszkań (w kraju 140 171,8), głównie za sprawą inwestycji indywidualnego budownictwa mieszkaniowego⁶³.

Wykres 6. Liczba oddawanych mieszkań do użytkowania w latach 2006-2011 w województwie opolskim i w kraju.

Pod względem ilości oddawanych mieszkań do użytkowania wyraźnie wyróżnia się miasto Opole wraz z jego zewnętrzną strefą (powiat ziemski), na które przypadło niemal 25% ogółu nowych mieszkań oddanych do użytkowania w całym województwie w latach 2006-2011.

W 2011 r. w województwie opolskim oddano do użytkowania 1 721 mieszkań, tj. o 19,9% mniej niż przed rokiem, a o 48,7% więcej niż w 2005 r. Spadek liczby zrealizowanych mieszkań w stosunku do 2010 r. odnotowano w budownictwie komunalnym, indywidualnym oraz w przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (odpowiednio: o 78,6%, o 30,2% i o 7,6%).

W porównaniu z 2005 r. spadek nastąpił w budownictwie komunalnym (o 94,1%) i zakładowym (o 66,7%), natomiast w indywidualnym zanotowano wzrost o 44,7%. W budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem w 2005 r. nie oddano do użytkowania żadnego mieszkania. W ciągu 2011 r. wydano pozwolenia na budowę 2249 mieszkań, tj. o 12,8% mniej niż rok wcześniej, a o 89,0% więcej niż w 2005 r. Inwestorzy indywidualni otrzymali pozwolenia na budowę 1724 mieszkań, tj. o 2,9% więcej niż w 2010 r. W 2011 r. liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto zwiększyła się zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w odniesieniu do 2005 r. (odpowiednio: o 15,2% i o 105,0%).

Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania w 2011 r. wynosiła 225,7 tys. m², przy czym przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania – 131,6 m² (w kraju – 107,1 m²). Mieszkania przekazane do użytkowania w mieście było średnio o 45,5 m² mniejsze niż na wsi.

Największe mieszkania oddano do użytkowania w budownictwie indywidualnym (przeciętnie 156,7 m²) i zakładowym (106,0 m²), natomiast najmniejsze w budownictwie komunalnym (45,4 m²).

⁶³ W latach 2006-2009 inwestycje indywidualnego budownictwa mieszkaniowego stanowiły 76,5% udziału w ogólnej liczbie mieszkań oddanych w woj. opolskim do użytkowania, *Stan przygotowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pod budownictwo indywidualne, w tym indywidualne, Dostępność terenów pod zabudowę mieszkaniową – w województwie opolskim*, UMWO, Opole, 2011.

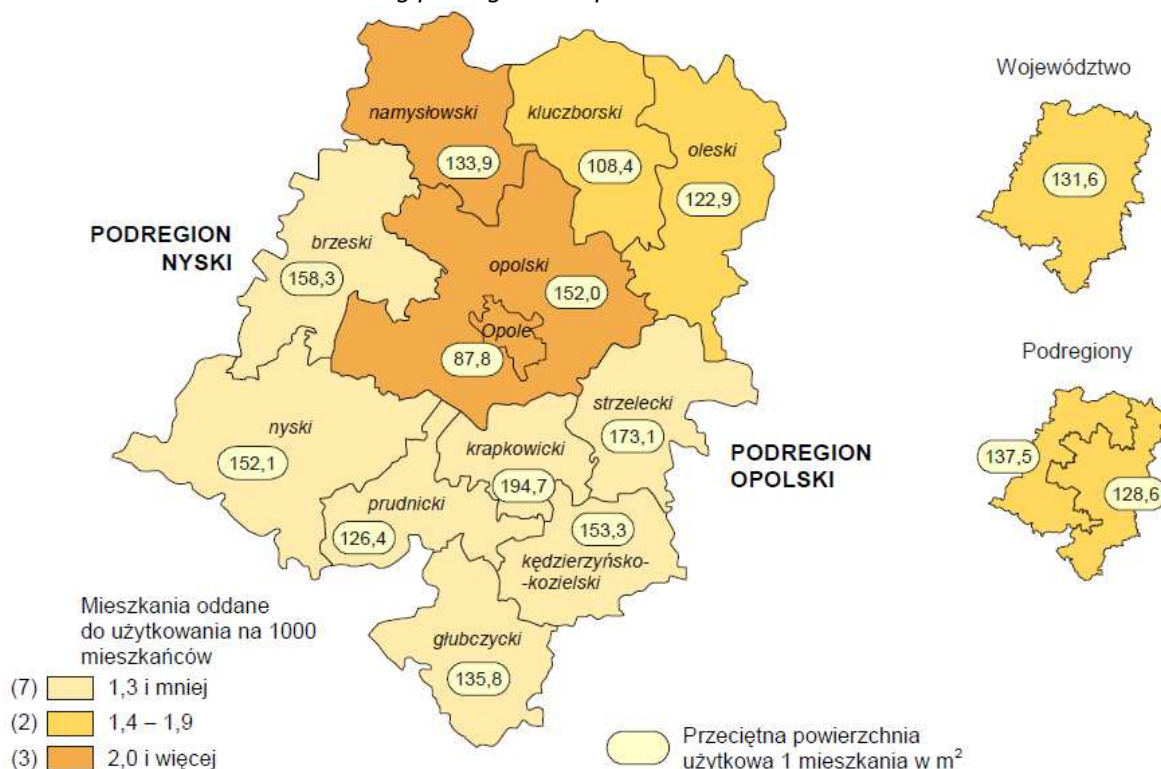
Mieszkania oddane do użytkowania w województwie opolskim składały się przeciętnie z 5,0 izb (w 2010 r. – 4,7). Największe mieszkania zostały przekazane do użytkowania przez inwestorów indywidualnych – przeciętnie 5,6 izby, a najmniejsze przez budujących mieszkania komunalne – 1,9 izby. W stosunku do 2010 r. największy wzrost przeciętnej liczby izb odnotowano w budownictwie komunalnym. W budownictwie indywidualnym i zakładowym przeciętna liczba izb utrzymała się na tym samym poziomie.

W 2011 r. w ramach budownictwa indywidualnego najwięcej mieszkań oddanych do użytkowania składało się z 5 lub 6 izb. Stanowiły one łącznie 61,0% ogółu mieszkań tej formy budownictwa (w miastach 52,1%, na wsi – 66,2%). Inwestorzy inni niż indywidualni zrealizowali głównie mieszkania o 3 izbach (38,4% ogółu mieszkań tej formy budownictwa).

Wszystkie mieszkania oddane do użytkowania w województwie opolskim w 2011 r. wyposażone były w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne, tj. wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienkę oraz centralne ogrzewanie. Mieszkania oddane do użytkowania z doprowadzonym gazem z sieci stanowiły 30,4%, natomiast posiadające ciepłą wodę dostarczaną centralnie – 9,7%. W porównaniu z 2010 r. zwiększył się odsetek mieszkań wyposażonych w ciepłą wodę dostarczaną centralnie o 3,8 pkt proc. i centralne ogrzewanie o 0,1 pkt proc., natomiast zmniejszył się wyposażonych w gaz z sieci o 15,1 pkt proc.

W 2011 r. w przekroju terytorialnym najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w mieście Opolu – 410 (23,9% ogólnej liczby mieszkań w województwie) oraz powiatach: opolskim – 382 (22,3%) i nyskim – 172 (10,0%). Najmniej mieszkań przekazano w powiatach: głubczyckim – 27 (1,6%), krapkowickim – 42 (2,4%) oraz prudnickim – 48 (2,8%).

Mapa 58. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności oraz przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania według podregionów i powiatów w 2011 r.

W nawiasach podano liczbę powiatów.

Źródło: Opracowanie sygnałne Urzędu Statystycznego „Budownictwo mieszkaniowe w województwie opolskim w 2011 r.”

W 2011 r. na 1000 mieszkańców województwa opolskiego przypadało 1,7 mieszkania oddanego do użytkowania. W porównaniu z 2010 r. wskaźnik ten spadł o 0,4 pkt proc. W miastach ukształtował się na poziomie 1,6 mieszkania, natomiast na wsi 1,7.

Najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w m. Opolu – 3,3 oraz powiatach: opolskim – 2,8 i namysłowskim – 2,7, natomiast najmniej w powiatach: głubczyckim i krapkowickim (po 0,6) oraz prudnickim (0,8).

W 2011 r. liczba mieszkań przekazanych do użytkowania na 1000 nowo zawartych małżeństw wynosiła 329 (wobec 377 w 2010 r.). W czterech powiatach wskaźnik ten ukształtował się na poziomie wyższym niż średnio w województwie. Najwięcej mieszkań w stosunku do liczby zawartych małżeństw oddano do użytkowania w m. Opolu – 727 oraz powiecie opolskim – 570, natomiast najmniej w powiatach: głubczyckim – 98 oraz krapkowickim – 121.

W 2011 r. wydano 1 578 pozwoleń na budowę 2 249 mieszkań (w 2010 r. wydano 1 535 pozwoleń na realizację 2 580 mieszkań), tj. o 2,8% więcej w porównaniu z 2010 r. Inwestorzy indywidualni otrzymali pozwolenia na budowę 1 724 mieszkań (o 2,9% więcej niż w 2010 r.). Liczba mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia w województwie opolskim stanowiła 1,2% liczby mieszkań, dla których wydano pozwolenia na budowę w kraju.

Z ogólnej liczby wydanych pozwoleń 92,5% stanowiły pozwolenia w nowych budynkach mieszkalnych. Na mieszkania uzyskane z rozbudowy budynków mieszkalnych, adaptacji pomieszczeń niemieszkalnych oraz budowy nowych budynków zbiorowego zamieszkania i niemieszkalnych wydano 118 pozwoleń.

Tabela 82. Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia oraz mieszkania, których budowę rozpoczęto według podregionów i powiatów w 2011 r.

Wyszczególnienie	Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia			Mieszkania, których budowę rozpoczęto		
	2010	2011		2010	2011	
	w liczbach bezwzględnych	2010=100		w liczbach bezwzględnych	2010=100	
WOJEWÓDZTWO	2 580	2 249	87,2	1 982	2 284	115,2
Podregion nyski	990	1 054	106,5	617	830	134,5
powiaty:						
Brzeski	356	307	86,2	129	114	88,4
Kluczborski	115	196	170,4	88	104	118,2
Namysłowski	122	292	239,3	108	275	254,6
Nyski	332	203	61,1	203	220	108,4
Prudnicki	65	56	86,2	89	117	131,5
Podregion opolski	1 590	1 195	75,2	1 365	1 454	106,5
powiaty:						
Głubczycki	61	77	126,2	41	74	180,5
Kędzierzyńsko-kozielski	163	147	90,2	92	112	121,7
Krapkowicki	94	67	71,3	89	65	73,0
Oleski	325	153	47,1	131	347	264,9
Opolski	383	385	100,5	462	500	108,2
Strzelecki	90	96	106,7	66	96	145,5
Miasto na prawach powiatu - Opole	474	270	57,0	484	260	53,7

Źródło: Opracowanie sygnałne Urzędu Statystycznego „Budownictwo mieszkaniowe w województwie opolskim w 2011 r.”

W okresie I–XII 2011 r. w województwie opolskim inwestorzy budownictwa mieszkaniowego rozpoczęli budowę 2284 nowych mieszkań, tj. o 15,2% więcej niż w 2010 r. (w kraju – o 2,6%). Liczba tych mieszkań stanowiła 1,4% mieszkań, których budowę rozpoczęto w kraju.

W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, we wszystkich występujących w 2011 r. formach budownictwa odnotowano wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto. Najwyższy wystąpił w budownictwie indywidualnym i komunalnym, odpowiednio: o 167 i o 75. Najwięcej nowych mieszkań rozpoczęto w budownictwie indywidualnym – 1 677 (73,4% ogółu rozpoczętych budów).

W województwie opolskim w okresie I–XII 2011 r. oddano do użytkowania 1679 nowych budynków o łącznej kubaturze 2 257 dam³, z czego 71,9% stanowiły budynki mieszkalne, natomiast 28,1% budynki niemieszkalne, których ogólna liczba wynosiła 471 (kubatura 1265 dam³). Kubatura wszystkich budynków łącznie z rozbudowanymi wynosiła 2 592 dam³, w tym mieszkalnych 1 011 dam³.

Liczba nowych budynków oddanych do użytkowania zwiększyła się w porównaniu z 2010 r. o 2,6%. Wzrost ten dotyczył zarówno liczby budynków mieszkalnych, jak i niemieszkalnych. W miastach oddano do użytkowania 609 budynków, co stanowiło 36,3% ogółu oddanych budynków w województwie opolskim, natomiast na wsi – 1 070 (63,7%). W budownictwie mieszkaniowym województwa dominowały budynki jednorodzinne – 97,5% przekazanych do użytkowania budynków mieszkalnych. Wśród budynków niemieszkalnych większość stanowiły garaże (29,1%) oraz budynki gospodarstw rolnych (21,7%). W ramach budownictwa indywidualnego oddano do użytkowania 15 255 nowych budynków o kubaturze 1724 dam³. Ich udział w ogólnej liczbie nowych budynków wynosił 90,8% (w 2010 r. – 90,0%).

W 2011 r. do użytkowania oddano 1 208 (w 2010 r. – 1 187) nowych budynków mieszkalnych o łącznej kubaturze 992 dam³, powierzchni 217,5 tys. m² i liczbie 1 614 mieszkań. Mieszkania, które powstały w nowych budynkach mieszkalnych stanowiły 94,1% ogółu oddanych do eksploatacji mieszkań, przy czym ich liczba wzrosła w stosunku do 2010 r. o 2,2 pkt proc. Z ogólnej liczby budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania – 781 (64,7%) znajdowało się na terenach wiejskich, natomiast 427 (35,3%) w miastach. Przeciętny czas trwania budowy (liczony w miesiącach) wynosił 52,5 (w 2010 r. – 50,6).

Wśród budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania największy udział miały budynki zrealizowane przez inwestorów indywidualnych – 94,9% (w 2010 r. – 96,9%), których kubatura stanowiła 85,4% ogólnej kubatury. Przeciętny czas trwania budowy tych budynków wynosił 58,8 miesięcy (w 2010 roku – 55,0). Spośród nowych budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania przez inwestorów innych niż indywidualni przeważały budynki przeznaczone na sprzedaż lub wynajem – 5,0% (przed rokiem – 2,8%). W 2011 r. przeciętny czas trwania budowy tych budynków był o 13,9 miesiąca krótszy niż w 2010 r. i wyniósł 15,7.

W przekroju terytorialnym najczęściej budynków mieszkalnych oddano w powiatach: opolskim – 345 (o łącznej kubaturze 267 dam³) i nyskim – 164 (115 dam³), natomiast najmniej w powiatach: głubczyckim – 21 (13 dam³) i prudnickim – 31 (30 dam³).

1.4.10. Gospodarka

Przestrzeń gospodarczą województwa opolskiego charakteryzuje⁶⁴:

- Średni poziom rozwoju gospodarczego (PKB *per capita* – 11 miejsce w kraju) oraz najniższa w kraju stopa wzrostu gospodarczego w ostatnich kilkunastu latach;
- Stosunkowo silne wewnątrzregionalne zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego (niższy wskaźnik PKB *per capita* w części zachodniej województwa);

⁶⁴ „Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa opolskiego”, UMWO, Opole, 2012

- Istotne znaczenie sektora przemysłu w rozwoju gospodarczym regionu (30,7% wartości dodanej brutto przy przeciętnej dla Polski 23,9%);
- Zróżnicowana struktura działowa przemysłu, w której wyróżniają się m.in. zakłady przemysłu spożywczego, chemicznego, koksowniczego, energetycznego, cementowowapienniczego, metalowego, a ponadto przemysł meblarski i drzewny, bazujący na długoletniej tradycji;
- Trwała (z zastrzeżeniami), wysoka rentowność opolskich przedsiębiorstw, charakteryzujących się ponadto wysokim stopniem płynności finansowej;
- Duży potencjał eksportowy województwa opolskiego, opierający się w zdecydowanej mierze na przemyśle chemicznym;
- Wysoka produktywność rolnicza (wysokie plony);
- Słabość sektora usług, zwłaszcza usług rynkowych (najniższy w kraju udział usług rynkowych w wartości dodanej brutto) oraz niedostateczny rozwój sektora usług wyższego rzędu;
- Niska innowacyjność gospodarki oraz słabość sfery B+R (nakłady na działalność badawczo-rozwojową w przeliczeniu na 1 mieszkańca należą do najniższych w kraju);
- Niewystarczający poziom inwestycji, w tym inwestycji zagranicznych.

W 2011 r., w porównaniu do roku 2005 nastąpił m.in.:

- wzrost produkcji sprzedanej przemysłu o 12,4% (w kraju o 44,3%);
- zmniejszanie wielkości bezrobocia (liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła o 30,8%. Stopa bezrobocia rejestrowanego spadła o 5,4 pkt proc. do poziomu 13,3%);
- niewielki wzrost przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw o 4,2 pkt. proc. do poziomu 96,8 tys. (w kraju o 17,1 pkt. proc.);
- wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw o 44,5%.
- wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Z 92 846 podmiotów gospodarki w 2006 roku do 97 560 podmiotów gospodarki w 2011 roku. W 2006 roku zarejestrowanych było 891 podmiotów na 10 tys. ludności, natomiast w 2011 roku – 962/10 tys. ludności;
- wzrost liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego o 14% (w okresie 2006-2011) z poziomu 428 do 492 podmiotów;
- wzrost produkcji sprzedanej przemysłu o 14,7% do poziomu 20 726,6 mln zł;
- wzrost produkcji budowlano-montażowej o 112% (z 732 281,0 tys. zł w 2006 roku do 1 555 305,3 tys. zł w 2011 roku)
- wzrost ilości mieszkań oddanych do użytkowania – z 1 338 w 2006 do 1 715 w 2011 roku.

Strefy ekonomiczne

W województwie opolskim obecnie funkcjonuje 14 podstref specjalnych stref ekonomicznych (SSE), o łącznej powierzchni terenów inwestycyjnych ok. 737,6 ha. W porównaniu do roku 2006 nastąpił bardzo istotny wzrost ilości i zajmowanej powierzchni podstref SEE.

W roku 2006 na terenie województwa funkcjonowały tylko dwie podstrefy SSE (podstrefa Starachowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Tułowicach (16,9ha) oraz podstrefa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Nysie (8,4ha)). W następnych latach utworzono: kolejne podstrefy WSSE w Namysłowie, Prudniku, Skarbimierzu, Opolu, Kluczborku i Praszce, oraz podstrefy Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Ujeździe, Strzelcach Opolskich, Kietrze, Gogolinie, Kędzierzynie-Koźlu i Krapkowicach.

Największymi inwestorami powstałych podstref SEE zostały: Marcegaglia Poland (Praszka, Kluczbork), Cadbury Polska (Skarbimierz), Kronospan (Strzelce Opolskie), oraz Kaye Aluminium w Tułowicach.

Tabela 83. Powierzchnia podstref specjalnych stref ekonomicznych w województwie opolskim w 2011 roku (w ha)

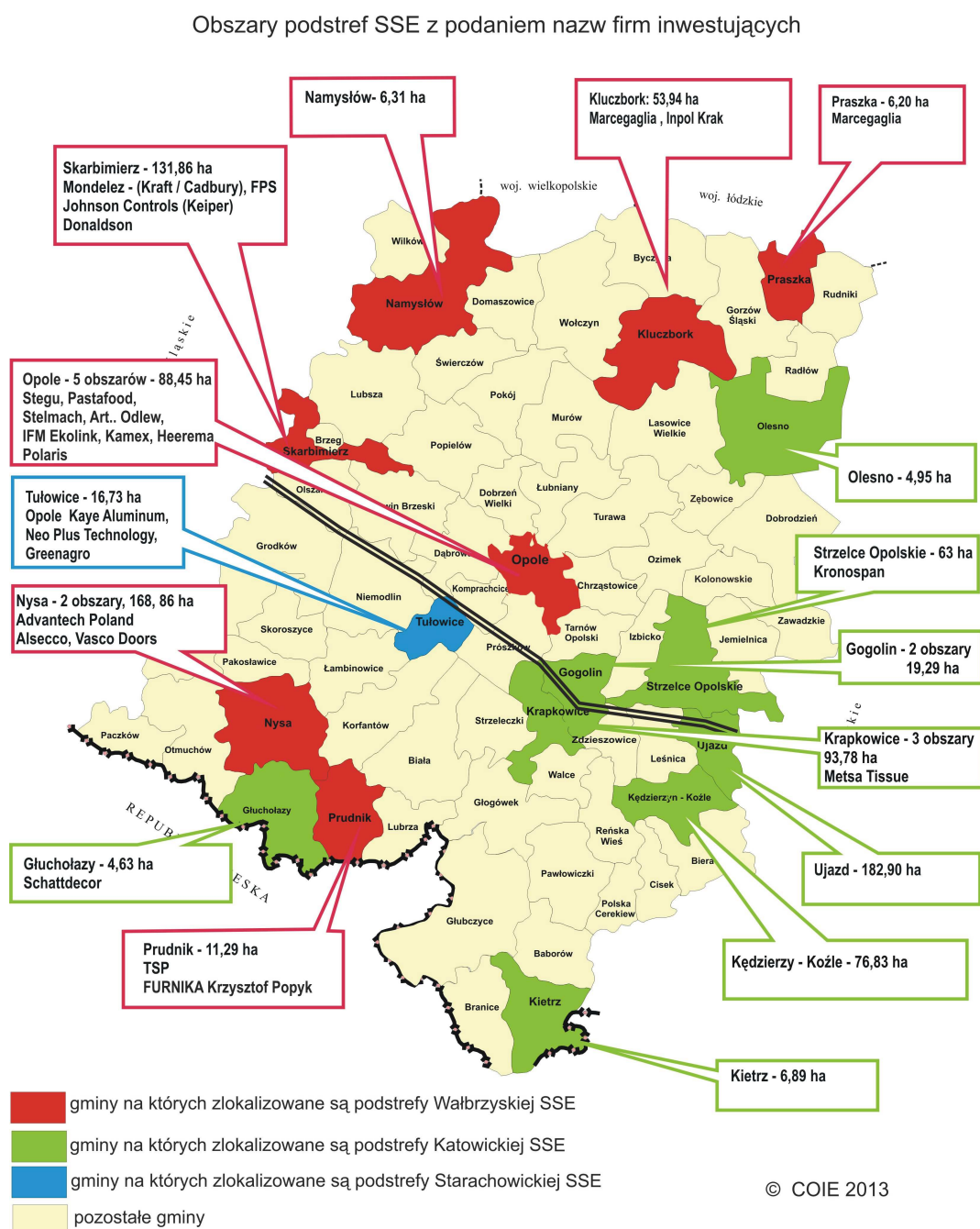
LP.	PODSTREFY/GMINA	POWIERZCHNIA [ha]	INWESTORZY
Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna		466,91	
1.	Namysłów	6,3	-
2.	Prudnik	11,3	TSP Polska Furnika. Grzegorz Popyk
3	Skarbimierz	131,9	Mondelez (Kraft - Cadbury Polska), Johnson Controls (Keiper), FPS Donaldson
4-8	Opole	88,45	Stegu, Art.-Odlew, PZ Stelmach, IFM ecolink, Kamex, HFG (Heerema), Polaris
9	Kluczbork	53,9	Marcegaglia Poland, InpolKraK
10	Praszka	6,2	Marcegaglia Poland
11	Nysa	169	Advantech, Alsecco, Vasco Doors
Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna		452,26	
12	Ujazd	182,90	-
13	Strzelce Opolskie	63,0	Kronospan
14	Kietrz	6,9	-
15	Gogolin	19,3	-
16	Kędzierzyn-Koźle	77,0	-
17	Krapkowice	74,0	-
18	Krapkowice, Opolska	20,53	Metsa Tissue
19	Olesno	4,95	-
20	Głuchołazy	4,63	Schattdecor
Starachowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna		16,73	
21	Tułowice	16,73	Kaye Aluminium, Neo Plus Technology, GreenAgro
Łącznie ≈		935,90	

Źródło: Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki

W bazie *Centrum Obsługi Inwestora* w Opolu na koniec kwietnia 2013 roku znajdowało się ok. 500 ofert inwestycyjnych, z czego ok. 100 stanowiły obiekty. łączna powierzchnia terenów to niepełna 6 tys. ha. W bazie PAIiZ znajdowało się 88 ofert terenów inwestycyjnych (12. miejsce w kraju) oraz 26 obiektów (5. miejsce w kraju).

Tereny inwestycyjne w regionie w większości są dobrze uzbrojone w niezbędną infrastrukturę techniczną. Atutem oferty terenów inwestycyjnych województwa opolskiego jest ich dobra dostępność w skali krajowej i europejskiej (równomiernie rozbudowana sieć komunikacyjna, z dobrą infrastrukturą drogową, w tym autostradą A-4).

Mapa 59. Specjalne strefy ekonomiczne

Źródło: Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki

Tabela 84. Firmy inwestujące i zlikwidowane w okresie 2006-2013 (dane na dzień 2 maja 2013 r.)

LP.	FIRMY INWESTUJĄCE, KORZYSTAJĄCE ZE WSPARCIA COI W LATACH 2006-2013 (dane na dzień 2 maja 2013 r.)	GMINA
1.	Cadbury – Kraft (czekolada)	Skarbimierz
2.	Cadbury – Kraft (guma do żucia)	Skarbimierz
3.	Keiper Polska	Skarbimierz
4.	Pichon	Wolczyn
5.	Hanaelecom Polska	Opole

6.	Heerema Fabrication Group	Opole
7.	Clatronic	Dąbrowa
8.	Art. Odlew	Opole
9.	Fabryka Puszek Skarbimierz	Skarbimierz
10.	Good Mills Polska	Walce
11.	Broekelmann Aluminium	Opole
12.	Khron Polska	Gogolin
13.	Eurovent	Gogolin
14.	Business Acceleration Center	Opole
15.	Donaldson	Skarbimierz
16.	Wipak	Skarbimierz
17.	Polaris	Opole
18.	Metsa Tissue	Krapkowice
19.	Magnus	Lubsza
20.	Śląski Klaster Drzewny	Tułowice
21.	Schattdecor	Głuchołazy
22.	Piosenka Plus	Opole
23.	Polmag	Ujazd
24.	Pastafoods	Opole
25.	Pearl Stream	Strzelce Opolskie
26.	Korea High Tech	Nysa
	Planowane – deklarowane utworzenie miejsc pracy:	5 000
LP.	FIRMY INWESTUJĄCE W LATACH 2006-2013 (dane na dzień 2 maja 2013 r.):	GMINA
1.	A.Berger	Kędzierzyn-Koźle
2.	Adamietz	Strzelce Opolskie
3.	Advantech	Nysa
4.	Alsecco	Nysa
5.	Berliner Luft	Niemodlin
6.	Bioagra	Nysa
7.	Bioenergia Dolna Noteć	Lewin Brzeski
8.	BiS Mulitservice	Krapkowice
9.	CH Karolinka	Opole
10.	CH Turawa	Turawa
11.	Coroplast	Strzelce Opolskie
12.	Damen Shipyards	Kędzierzyn-Koźle
13.	FM Logisitc	Ujazd
14.	GEA	Opole
15.	GET Opolskie Centrum Logistyczne	Opole
16.	GH Solaris	Opole
17.	GreenAgro	Tułowice
18.	IFM Ecolink	Opole
19.	Inpol Krak Tubes	Kluczbork
20.	Izostal	Kolonowskie
21.	JD Trade	Ujazd
22.	Jeronimo Martins Logistyka	Skarbimierz
23.	Kamex	Opole
24.	Kaufland	Ujazd
25.	Kaye Aluminum Opole	Tułowice

26.	Komet Urpol	Kędzierzyn-Koźle
27.	Kronospan	Strzelce Opolskie
28.	Lode	Paczków
29.	Marcegaglia Poland	Kluczbork
30.	Messer	Strzelce Opolskie
31.	Modernhatch	Niemodlin
32.	Neo Plus Technology	Tułowice
33.	Pe-bit	Gogolin
34.	Pollena Paczków	Paczków
35.	PZ Stelmach	Opole
36.	Selt	Opole
37.	Spis aluminium	Gogolin
38.	ST Daewoo	Strzelce Opolskie
39.	Stegu	Opole
40.	Strunobet Migacz	Lewin Brzeski
41.	Tribmal	Opole
42.	TSP	Prudnik
43.	Unitube	Ujazd
44.	Vasco Doors	Nysa
45.	Velux	Namysłów
46.	Wanhua	Kędzierzyn-Koźle
47.	ZPC Otmuchów	Nysa
LP.	ZAKŁADY ZLIKWIDOWANE W LATACH 2006-2013 (dane na dzień 2 maja 2013 r.):	GMINA
1.	Sudzucker	Lewin Brzeski
2.	Sudzucker	Baborów
3.	Sudzucker	Otmuchów
4.	Kanapol	Opole
5.	Pollena	Paczków
6.	OPBP Jedyńka	Opole/Strzelce Opolskie
7.	Opex	Nysa
8.	Frotex	Prudnik
9.	FM Mebel	Głuchołazy
10.	ZBM REMZAK	Kędzierzyn-Koźle
11.	Huta Andrzej	Zawadzkie
12.	Zakład produkcji Świec	Kędzierzyn-Koźle
13.	Zakład Stolarski	Korfantów
14.	Przedsiębiorstwo Robót Drogowych i Mostowych	Kędzierzyn-Koźle
15.	Inparco	Kędzierzyn-Koźle
16.	Wojtpol	Korfantów
17.	Rekonsbud	Opole

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OCRG

Tabela 85. Pozostałe inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym w dziedzinie gospodarki zrealizowane w okresie 2006-2011:

LP.	INWESTYCJA	GMINA
1.	Budowa obiektu instytucji otoczenia biznesu – Opolskie Centrum Wysokich Technologii na rzecz Zrównoważonego Rozwoju	Opole
2.	Dobrodzieńskie Centrum Biznesu: profesjonalne usługi okołobiznesowe dla przedsiębiorców z Opolszczyzny.	Dobrodzień
3.	Oleski Inkubator Przedsiębiorczości – rozbudowa, remont i wyposażenie budynku	Olesno
4.	Przebudowa budynku Izby Rzemieśniczej w Opolu na potrzeby Branżowego Centrum Biznesu świadczącego kompleksowe usługi wspierające sektor budowlany	Opole
5.	Regionalne Centrum Biznesu - Budowa Opolskiego Centrum Wystawieniczo-Kongresowego w Opolu	Opole
6.	Budowa Centrum Badawczego Tworzyw Sztucznych na terenie Instytutu Ciężkiej Syntezy Organicznej „Błachownia” w Kędzierzynie-Koźlu	Kędzierzyn-Koźle
7.	Rozbudowa Regionalnego Laboratorium Chemii Przemysłowej na terenie Instytutu Ciężkiej Syntezy Organicznej „Błachownia” w Kędzierzynie-Koźlu	Kędzierzyn-Koźle
8.	Regionalne Centrum Transferu Wiedzy i Technologii Innowacyjnych przy PWSZ w Nysie	Nysa
9.	Wsparcie rozwoju gospodarki w powiecie kluczborskim poprzez utworzenie Kluczborskiego Inkubatora Przedsiębiorczości	Powiat Kluczborski
10.	Stworzenie Regionalnego Inkubatora Przedsiębiorczości w Prudniku	Gmina Prudnik
11.	Utworzenie Ujazdowskiego Inkubatora Przedsiębiorczości	Gmina Ujazd
12.	I etap realizacji inwestycji utworzenia siedziby Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości Uniwersytetu Opolskiego na terenie KAU w Opolu	Uniwersytet Opolski
13.	Inkubator kuźnią przedsiębiorczości - prace remontowo - budowlane w Stowarzyszeniu 'Promocja Przedsiębiorczości' - Opolskim Inkubatorze Przedsiębiorczości w Opolu	Opole
14.	Utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości w Opolu-nowoczesna infrastruktura okołobiznesowa	Opole
15.	Utworzenie inkubatora przedsiębiorczości branży budowlanej w Oleśnie	Gmina Olesno
16.	Budowa obiektu 'Oleskiego Inkubatora Przedsiębiorczości' celem rozwoju sektora MSP na terenie Opolszczyzny	Gmina Olesno
17.	Kędzierzyńsko-Kozielski Park Przemysłowy – pierwszy etap realizacji inwestycji	Kędzierzyn-Koźle

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z listy podpisanych umów w ramach RPO WO 2007-2013 oraz informacji OCRG

1.4.11. Rolnictwo

Województwo opolskie jest regionem, w którym gospodarka rolna odgrywa znaczącą rolę. Zróżnicowanie warunków przyrodniczych decyduje o kierunkach użytkowania rolniczego gruntów, specjalizacji oraz poziomie intensywności i towarowości rolnictwa.

Przegląd zmian zagospodarowania przestrzennego w sferze rolnictwa (w skali województwa) sprowadza się do przeanalizowania kierunków zmian użytkowania gruntów rolnych oraz liczby gospodarstw rolnych.

Użytkowanie gruntów

W roku 2011 powierzchnia geodezyjna użytków rolnych w województwie wynosiła 603,2 tys. ha, tj. 64,1% powierzchni ogólnej województwa (w kraju 60,3%), w tym:

- grunty orne 491,6 tys. ha, tj. 52,2% powierzchni województwa,
- sady 3,4 tys. ha, tj. 0,4% powierzchni województwa,
- łąki 68,2 tys. ha, tj. 7,2% powierzchni województwa,
- pastwiska 18,3 tys. ha, tj. 1,9% powierzchni województwa.

W stosunku do roku 2006 nastąpił ubytek powierzchni użytków rolnych o **4348 ha**. Zmianę struktury użytków rolnych obrazuje *Tabela 86*.

Tabela 86. Powierzchnia geodezyjna użytków rolnych w latach 2006-2011

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]		Zmiana w latach 2006-2011	
		2006 r.	2011 r.	[ha]	[%]
1.	Użytki rolne razem, w tym:	607 564	603 216	-4 348	-0,7
2.	grunty orne	482 748	491 663	+8 915	+1,8
3.	sady	3 871	3 446	-425	-10,9
4.	łąki trwałe	75 799	68 248	-7 551	-9,9
5.	pastwiska trwałe	22 092	18 282	-3 810	-17,2
6.	grunty rolne zabudowane	14 279	13 136	-1 143	-8,0
7.	grunty pod stawami	3 705	4 081	+376	+10,1
8.	grunty pod rowami	5 070	4 360	-710	-14,0

Źródło: Opracowanie własne oraz na podstawie danych GUS.

Liczba i wielkość gospodarstw

Według stanu na koniec 2011 roku w województwie opolskim funkcjonowało 38 567 gospodarstw rolnych. W porównaniu do roku 2006 liczba gospodarstw rolnych zmniejszyła się o 24 903 gospodarstw (ponad 39%).

Struktura obszarowa gospodarstw rolnych, przedstawia się następująco.:

- powierzchnia do 20 hektarów – 33 502, tj. 86,9%,
- powierzchnia od 20 ha do 50 ha – 3 558, tj. 9,2%,
- powierzchnia od 50 ha do 100 ha – 946, tj. 2,4%,
- powierzchnia powyżej 100 ha – 551, tj. 1,4%.

W latach 2006-2011 odnotowano spadek liczby ogólnej gospodarstw rolnych korzystne zmiany w strukturze wielkości gospodarstw rolnych:

- spadek liczby gospodarstw małych (do 20 ha) o 25 156 gospodarstw, tj. o 42,9% (głównie spadek liczby gospodarstw o powierzchni do 1 ha),
- wzrost liczby gospodarstw średnich (od 20 do 50 hektarów) o 45 gospodarstw, tj. 10,2%,
- wzrost liczby gospodarstw dużych (powyżej 50 ha) o 206 gospodarstw, tj. o 15,9%.

Tabela 87. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w latach 2006-2011

Lp.	Grupy obszarowe gospodarstw rolnych	2006 r.		2011 r.		Zmiana ilości gospodarstw w latach 2006-2011
		ilość	%	ilość	%	
1.	do 1 ha włącznie	24 908	39,2	9400	24,4	-15 508
2.	powyżej 1 ha do mniej niż 2 ha	9 585	15,1	8809	22,8	-776
3.	od 2 do mniej niż 5 ha	11 448	18,0	5669	14,7	-5779
4.	od 5 do mniej niż 10 ha	7 410	11,7	4620	12,0	-2790

Lp.	Grupy obszarowe gospodarstw rolnych	2006 r.		2011 r.		Zmiana ilości gospodarstw w latach 2006-2011
		ilość	%	ilość	%	
5.	od 10 do mniej niż 15 ha	3499	5,5	3227	8,4	-272
6.	od 15 do mniej niż 20 ha	1808	2,8	1777	4,6	-31
7.	od 20 do mniej niż 30 ha	2024	3,2	1743	4,5	-281
8.	od 30 do mniej niż 50 ha	1497	2,4	1823	4,7	+326
9.	od 50 do mniej niż 100 ha	852	1,3	946	2,4	+94
10.	100 ha i więcej	439	0,7	551	1,4	+112
11.	ogółem	63 470	100,0	38 567	100,0	-24 903

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

1.5. Instrumenty zarządzania rozwojem przestrzennym w województwie opolskim

W Polsce system planowania przestrzennego jest integralną częścią szeroko pojętego planowania strategicznego. System ten tworzą trzy poziomy planowania – wzajemnie komplementarne. Są to:

- **planowanie na poziomie krajowym**, którego wyrazem jest dokument programowy o charakterze indykatywnym, w postaci *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju*,
- **planowanie regionalne** – które realizowane jest za pomocą planu zagospodarowania przestrzennego województwa,
- **planowanie miejscowe** – w postaci studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz, tam gdzie brak planu miejscowego, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzji o warunkach zabudowy.

1.5.1. Poziom krajowy

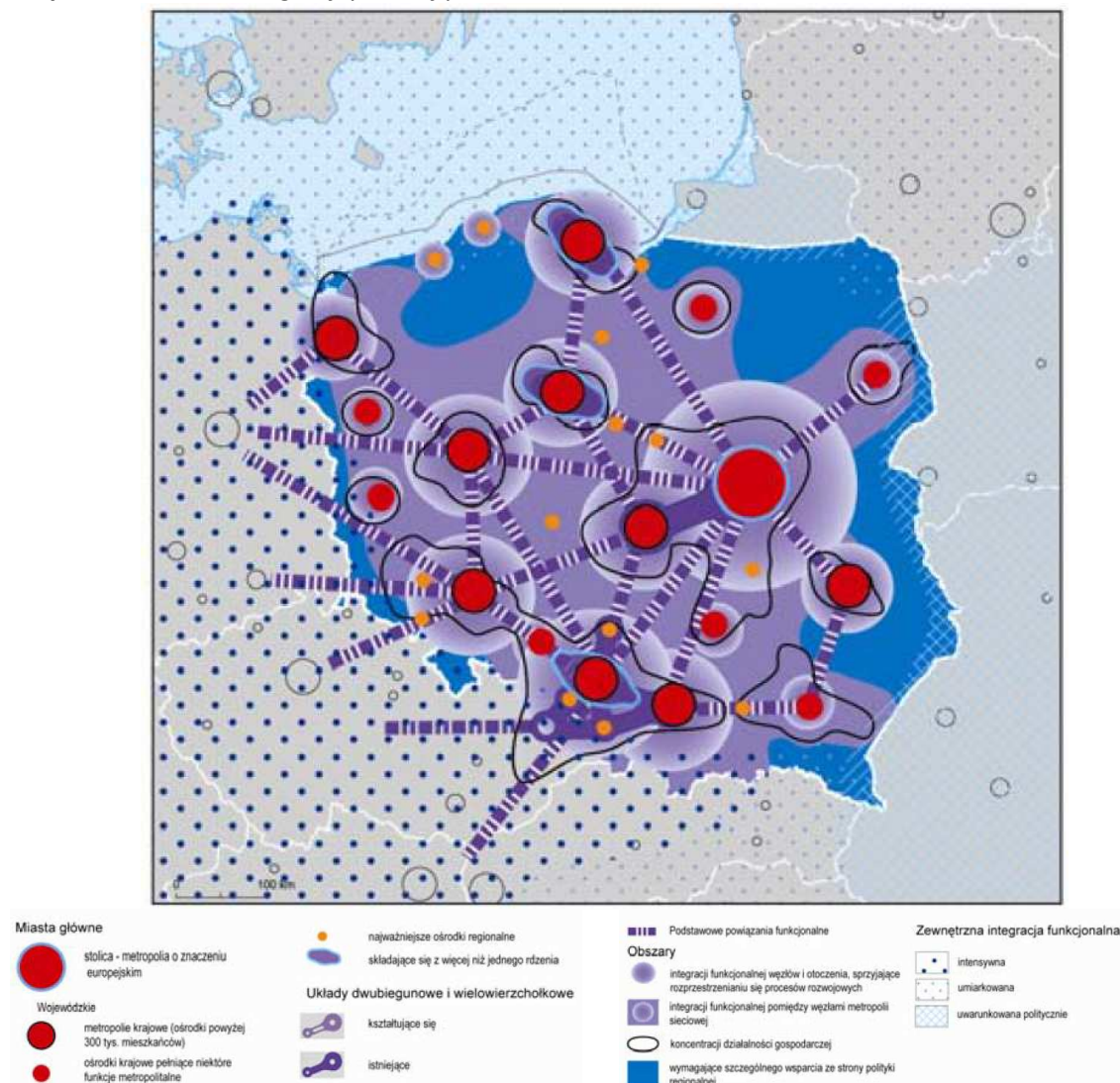
Podstawowym dokumentem na poziomie krajowym jest *Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju* (KPZK). W roku 2011 Rada Ministrów przyjęła KPZK 2030, która jest dokumentem nowej generacji w stosunku do poprzedniej *Koncepcji Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju* z 2001 r. Nowe podejście do planowania rozwoju przestrzennego zawarte w KPZK 2030 oznacza przede wszystkim wprowadzenie planowania na obszarach funkcjonalnych oraz potrzebę budowy zintegrowanego hierarchicznego systemu planowania – jako podstawy koordynacji działań rozwojowych minimalizujących powstawanie konfliktów.

W KPZK 2030 przyjęto, że rdzeniem krajowego systemu gospodarczego i ważnym elementem systemu europejskiego będzie ukształtowana na bazie dużych ośrodków miejskich, policentryczna sieć metropolii. W 2030 r. podstawowymi węzłami sieci metropolii będą: stolica (metropolia o znaczeniu europejskim) i metropolie krajowe (ośrodki powyżej 300 tys. mieszkańców), ośrodki krajowe pełniące niektóre funkcje metropolitalne oraz ośrodki regionalne, stanowiące ważny element równoważenia kraju. Rozwój przestrzenny kraju dokonywał będzie się przede wszystkim dzięki rozwojowi powiązań funkcjonalnych między głównymi ośrodkami miejskimi. Węzły tej sieci będą ośrodkami rozprzestrzeniania się (dyfuzji) procesów rozwojowych. Integracja będzie postępować w kierunku południowo-zachodnim i zachodnim. Obszary wymagające szczególnego wsparcia ze strony polityki regionalnej

w 2030 roku obejmować będą tylko peryferyjne rubieże kraju na wschodzie, północnym-wschodzie, Pomorzu środkowym oraz granicy zachodniej i południowo-zachodniej.

Opolszczyzna będzie w 2030 r. obszarem znajdującym się w obszarze zintegrowanym funkcjonalnie, a Opole będzie miało swój obszar funkcjonalny, który będzie dostarczał impulsów rozwojowych dla obszarów zewnętrznych (reszty województwa). Na południu kraju postępować będzie rozprzestrzenianie się obszaru koncentracji działalności gospodarczej wzdłuż III korytarza transportowego.

Mapa 60. Kierunki integracji polskiej przestrzeni 2030

Źródło: *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, MRR*

1.5.2. Poziom regionalny

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest podstawowym dokumentem planowania na poziomie regionalnym, określającym zasady organizacji struktury przestrzennej województwa, w tym:

- podstawowych elementów sieci osadniczej,
- rozmieszczenia infrastruktury społecznej, technicznej i innej o znaczeniu ponadlokalnym,
- wymagań w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony dóbr kultury, z uwzględnieniem obszarów podlegających szczególnej ochronie.

Określa on kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego obszaru województwa w perspektywie kilkunastu lat, uwzględniając zasady polityki państwa w dziedzinie przestrzennego zagospodarowania zawarte w *Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju*, cele i kierunki rozwoju województwa ujęte w *Strategii rozwoju województwa opolskiego* oraz innych wojewódzkich dokumentów programowych.

Aktualnie obowiązujący *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* (PZPWO) został uchwalony przez Sejmik Województwa Opolskiego w dniu 28 września 2010 r. (Dz.Urz. Woj. Opolskiego Nr 132, poz. 1509 z dnia 18 listopada 2010 r.).

PZPWO przyjmuje, że w okresie najbliższych kilkunastu lat model struktury węzłowo-pasmowej będzie ewoluował w kierunku wzmocnienia centrum układu (Aglomeracji Opolskiej), węzłów (głównych miast) oraz pasm wiążących węzły, w tym promienistego powiązania węzłów z Aglomeracją. Generalnie, strukturę w dalszym ciągu tworzyć będą dwa zasadniczo odmienne typy obszarów:

- 1) intensywnego zagospodarowania, które ze względu na występujący w nich potencjał społeczno-gospodarczy i techniczny, predyspozycje i możliwości wykorzystania efektu kumulacji i synergii, stanowią naturalne obszary koncentracji procesów urbanizacyjnych. Elementami strukturalnymi w ramach tego typu obszarów są: węzły (ośrodki osadnicze), pasma rozwoju (korytarze transportowo-osadnicze) oraz zespół Aglomeracji Opolskiej.
- 2) ekstensywnego zagospodarowania, obejmujące obszary użytkowane i predysponowane do rozwoju funkcji rolniczych, leśnych, turystycznych i przyrodniczych – bazujących na potencjale przyrodniczo-krajobrazowym przestrzeni, wymagające ochrony, stabilizacji i wzmocnienia.

Największe przekształcenia zagospodarowania dokonywać będą się w obrębie pierwszego typu obszarów, w szczególności w obrębie Aglomeracji Opolskiej.

Celem głównym polityki przestrzennej województwa opolskiego zapisanym w PZPWO jest *kształtowanie struktury przestrzennej pobudzającej rozwój województwa, zapewniającej konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminującej niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu.*

W zależności od typu obszarów, działania zostały ukierunkowane na następujące cele szczegółowe, w tym:

- w ramach obszarów intensywnego zagospodarowania, na **zdynamizowanie ogniw i pasm rozwojowych struktury przestrzennej regionu**, tj:

- 1) ukształtowanie i wzmocnienie aglomeracji opolskiej,
- 2) wzmocnienie funkcji ośrodków węzłowych,
- 3) rozwój systemów infrastruktury;

- w ramach obszarów ekstensywnego zagospodarowania, na ich **stabilizację i wzmocnienie**, tj:

- 4) ochronę i rozbudowę systemu obszarów chronionych,
- 5) wielofunkcyjny rozwój obszarów otwartych.

Niezależnie od typu obszarów wskazano, iż niezbędne jest **wsparcie i aktywizacja obszarów problemowych** w celu usunięcia głównych barier rozwojowych.

Usuwanie barier, ograniczeń oraz minimalizowanie i eliminowanie zagrożeń, konfliktów oraz negatywnych zjawisk – powinno prowadzić do zrównania szans rozwojowych tych obszarów, do poprawy ładu przestrzennego, jakości życia i atrakcyjności dla aktywności społeczno-ekonomicznej. W ramach obszarów problemowych najważniejszym staje się integracja i koordynacja działań.

1.5.3. Poziom lokalny

Na poziomie planowania miejscowego dokonuje się ustalenia kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz przeznaczania i sposobów zabudowy i zagospodarowania terenu. Instrumentarium planistyczne tego poziomu obejmuje: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzje o warunkach zabudowy.

W systemie planowania przestrzennego w Polsce najsilniejszym podmiotem jest gmina, bowiem to ona posiada kompetencje do stanowienia prawa miejscowego w zakresie kształtowania zagospodarowania przestrzennego.

Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin

Politykę przestrzenną gminy określa studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Choć nie jest ono dokumentem prawa miejscowego, spełnia bardzo ważną rolę w prowadzeniu tej polityki, ponieważ jest jedynym obligatoryjnie sporządzanym dokumentem planistycznym obejmującym obszar całej gminy, dzięki czemu możliwe jest koordynowanie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jednym z ustaleń studium jest m.in. określenie obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Polityka przestrzenna na poziomie lokalnym obejmuje cele, kierunki i zadania dotyczące przestrzennego rozwoju gminy i jest rozumiana jako celowe oddziaływanie władz gminy na rozmieszczenie funkcji, w tym funkcji mieszkaniowych i przestrzenne różnicowanie dynamiki rozwoju oraz na użytkowanie i zagospodarowanie terenów.

W województwie opolskim wszystkie **71** gmin posiada obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Dokumenty te sporządzono w okresie 1995-2004 r.

W latach 2006-2012 aż w 66 gminach (93%) podejmowano procedury zmiany studium, z czego w 49 (69%) przystąpiono do zmiany studium w granicach administracyjnych gmin (opracowano nowy dokument planistyczny).

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, studium powinno określić obszary przewidziane do objęcia szczegółowymi dokumentami planistycznymi, tj. miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Według danych GUS powierzchnia tych obszarów w 2011 r. w województwie opolskim wynosiła 153,4 tys. ha (16,3% powierzchni województwa).

Największe powierzchnie do objęcia planami wyznaczono w gminach: Turawa – 17,2 tys. ha (100%), Dąbrowa – 13,1 tys. ha (100%) oraz Chrzęstowice – 8,2 tys. ha (100%) i Strzeleczki – 7,1 tys. ha (61%). Z kolei najmniejsze powierzchnie (do 1% obszaru gminy) wyznaczono w gminach: Skoroszyce, Skarbimierz, Domaszowice, Walce, Jemielnica, Kędzierzyn-Koźle, Bierawa, Branice i Tułowice.

Nie wszystkie studia zawierają ustalenia w zakresie wyznaczenia obszarów przewidzianych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Spośród 36⁶⁵ gmin województwa opolskiego, 27 gmin ma wyznaczone obszary, dla których przewidywane jest opracowanie planu miejscowego (75% ogółu). Większość gmin (17), przewiduje objęcie planami miejscowymi powierzchnię nie przekraczającą 25% ich obszaru.

Studia 9 gmin nie wskazują obszarów do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W stosunku do roku 2009⁶⁶ nastąpiło zwiększenie/zmniejszenie powierzchni wskazanej do objęcia planami miejscowymi o 21,3 tys. ha, tj. 12,2 pkt. procentowych (w kraju 1,6 pkt.). Największe zmiany odnotowano w studium gmin: Lubsza, Skoroszyce i Popielów.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Plany miejscowe, z punktu widzenia formalnego i przedmiotowego, są najskuteczniejszym narzędziem planistycznym, o decydującym znaczeniu dla procesów zagospodarowania przestrzennego. Owo decydujące znaczenie planów miejscowych wynika z faktu najdalej posuniętej konkretyzacji interesu publicznego i zasad kształtowania ładu przestrzennego, ujętych w formie regulacji prawnych.

---

⁶⁵ Dane GUS obejmują wyłącznie 36 gmin województwa opolskiego

⁶⁶ Rok pierwszej publikacji danych GUS

Według danych GUS, w końcu 2011 r. w województwie opolskim obowiązywało **919** miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z czego 428 sporządzonych zostało w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W porównaniu z rokiem 2007⁶⁷ nastąpił wzrost liczby planów miejscowych o 188 tj. o 20,5%.

Obszar objęty obowiązującymi planami miejscowymi na koniec grudnia 2011 wynosił **346,4 tys. ha**, tj. **36,8%** powierzchni województwa. W tym czasie w kraju wskaźnik pokrycia planami wynosił 27,2%. W stosunku do roku 2007 nastąpił wzrost powierzchni województwa pokrytej planami miejscowymi o **66,4 tys. ha (+19,2%** powierzchni), w kraju o 14,3%.

Pokrycie planami przedstawiałyby się korzystniej, gdyby uwzględnić wydzielenie z ogólnej powierzchni województwa część gruntów, które z racji dotychczasowego stanu użytkowania i pełnionych funkcji (np. ochronnych) nie będą podlegać presji inwestycyjnej (lasy, użytki rolne, wody).

Przeciętna powierzchnia planu miejscowego w województwie opolskim wynosi 376,9 ha, w kraju 211,5 ha. W porównaniu do roku 2007 powierzchnia przeciętnego planu zmalała o 18,4 ha. Należy podkreślić, że plany miejscowe wykazują bardzo duże zróżnicowanie pod względem wielkości obszaru, dla których zostały sporządzone, od planów obejmujących powierzchnię jednej lub kilku działek do obszaru całej gminy.

Tabela 88. Powierzchnia objęta planami miejscowymi w poszczególnych powiatach województwa opolskiego

Lp.	Powiat	Liczba planów obowiązujących	Powierzchnia powiatu pokryta planami w 2007 r.	Powierzchnia powiatu pokryta planami w 2011 r.	Zmiana w latach 2007-2011
1.	Powiat brzeski	60	58,6%	65,1%	+6,5%
2.	Powiat głubczycki	22	5,1%	5,9%	+0,8%
3.	Powiat kędzierzyńsko-kozielski	61	39,6%	45,6%	+6%
4.	Powiat kluczborski	71	10,1%	10,7%	+0,6%
5.	Powiat krapkowicki	110	39,4%	42,2%	+2,8%
6.	Powiat namysłowski	46	68,6%	75,2%	+6,6%
7.	Powiat nyski	153	22,2%	28,1%	+5,9%
8.	Powiat oleski	32	1,6%	4,1%	+2,5%
9.	Powiat opolski	188	28,2%	48,0%	+19,8%
10.	Powiat prudnicki	41	11,0%	18,8%	+7,8%
11.	Powiat strzelecki	93	55,1%	59,5%	+4,4%
12.	miasto Opole	42	24,8%	33,1%	+8,3%
	OPOLSKIE	919	29,7%	36,8%	+7,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Najkorzystniej sytuacja przedstawia się w powiecie namysłowskim, gdzie 75,2% powierzchni powiatu pokryte jest planami miejscowymi. Wynika to z faktu, że na 5 gmin powiatu, dwie (Namysłów i Świerczów) w całości objęte są planami miejscowymi, a gmina Domaszowice prawie w 90%. Z kolei sytuacja najmniej korzystna ma miejsce w powiecie oleskim, gdzie planami pokryte jest zaledwie 4,1% obszaru powiatu.

Na koniec 2011 r. w grupie gmin w pełni lub praktycznie w pełni objętych planami miejscowymi (od 95% do 100% powierzchni) znajduje się **14 gmin**: Brzeg, Bierawa, Skarbimierz, Kędzierzyn-Koźle, Namysłów, Świerczów, Kietrz, Korfantów, Łubniany, Jemielnica, Leśnica, Popielów, Tułowice, Pakosławice – stanowi to **19,7%** ogółu gmin województwa, co w skali całego województwa odpowiada **18,8%** jego powierzchni.

⁶⁷ Rok pierwszej publikacji danych GUS

W drugiej grupie (częściowe pokrycie planami miejscowymi – od 10% - do 95%) mieści się **35 gmin**. W trzeciej grupie, gmin z niewielkim pokryciem planami miejscowymi (poniżej 10%) znajdują się **22 gminy**, w tym z pokryciem poniżej 1% – gminy: Strzeleczyki, Gorzów Śląski, Praszka i Murów.

Na przestrzeni lat 2007-2011 największą dynamikę przyrostu wskaźnika pokrycia obowiązującymi planami miejscowymi odnotowano w gminach: Chrzastowice (wzrost pokrycia planami o 69,9% powierzchni gminy), Niemodlin (66,2%), Popielów (61,8%), i Łambinowice (55,1%). Kolejne 10 gmin mieści się w przedziale 10-40%, w 26 gminach zmiany nie przekraczały 10% ich powierzchni, a w 29 stan pokrycia planami nie zmienił się (w tym należy liczyć 11 gmin które posiadały w 2011 pokrycie powyżej 95%). Należy pokreślić, że spośród gmin, w których nie zanotowano zmian, w dziewięciu pokrycie planami nie przekracza 5% ich powierzchni, co oznacza, że gminy te z różnych przyczyn nie upatrują korzyści w podejmowaniu i realizacji procedur planistycznych prowadzących do zwiększenia powierzchni gminy objętej planami miejscowymi. Statystyka GUS nie obejmuje gmin Nysa i Radłów, z uwagi na to, że gminy te nie przekazały odpowiednich danych.

Według danych GUS na koniec grudnia 2011 r. w opracowaniu było **190** planów miejscowych, przy czym liczba ta obejmuje także plany miejscowe podlegające procedurze zmiany.

Obszar objęty planami, które były w trakcie sporządzania na koniec 2011 r. wynosił **64,2 tys. ha**, w tym **27,2 tys. ha** stanowiła powierzchnia, dla której zmieniano obowiązujący plan miejscowy.

Z powyższego wynika, że po zakończeniu prowadzonych procedur powierzchnia obszarów objętych planami miejscowymi zwiększy się o **37,0 tys. ha**, co odpowiada **3,9%** powierzchni województwa. W przypadku ich uchwalenia łączna powierzchnia województwa objęta planami w województwie opolskim wzrośnie z poziomu **36,8%** do **40,7%**.

Największą aktywność w realizacji procesów planistycznych związanych z opracowywaniem planów miejscowych na tereny dotychczas nimi nie objęte na koniec 2011 r., wykazywały gminy: Otmuchów (5,3 tys. ha), Baborów (4,9 tys. ha), Reńska Wieś (3,6 tys. ha) oraz Krapkowice (2,9 tys. ha), w których spodziewany przyrost powierzchni objętej planami miejscowymi wyniesie odpowiednio: 28,4%, 41,6%, 36,8% i 29,6% ich powierzchni.

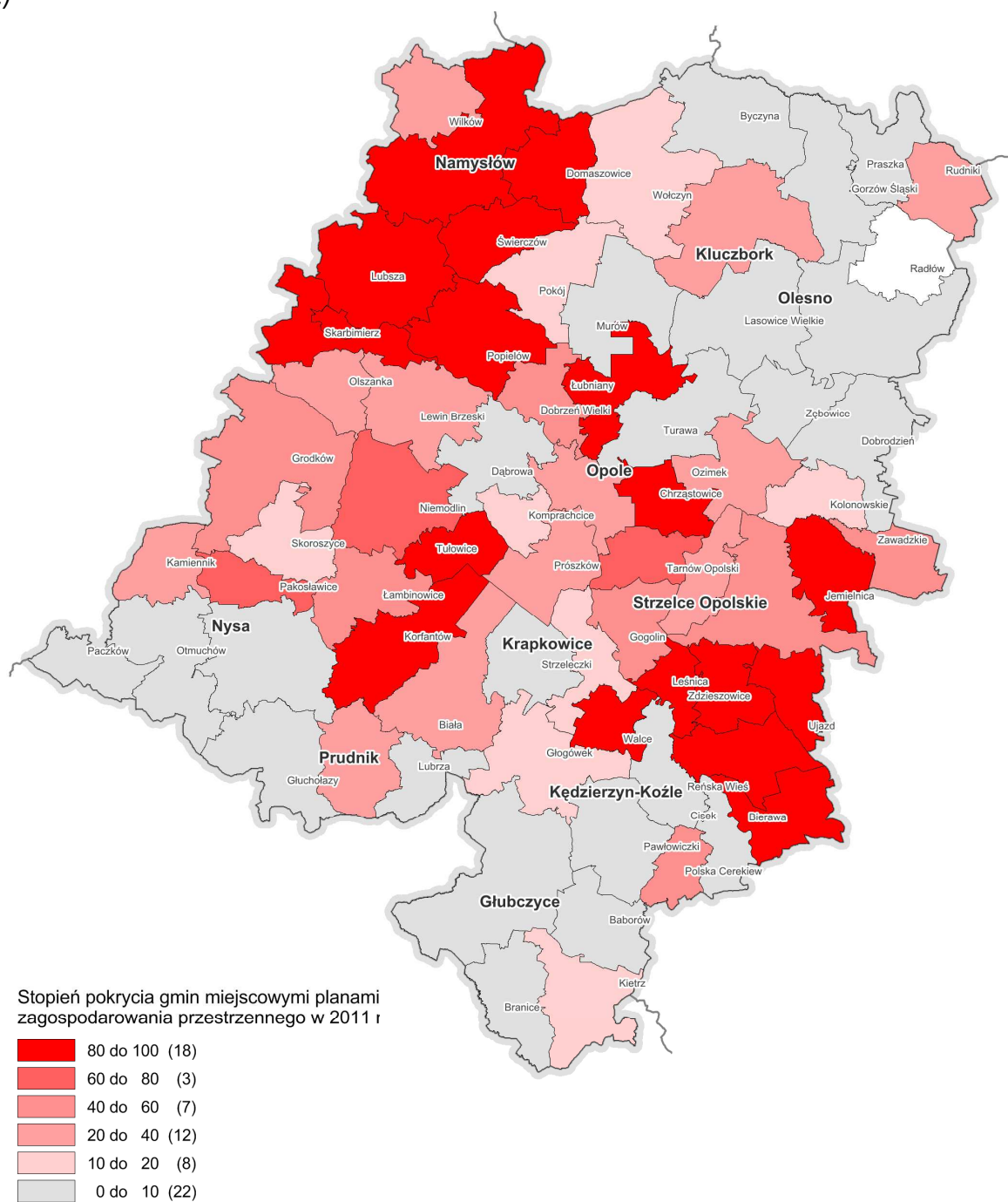
Należy jednak podkreślić, że dane statystyczne nie obejmują wszystkich gmin, tj. Nysy i Radłowa, gdzie w przypadku Nysy pokrycie planami miejscowymi szacowane jest na ok. 1570 ha (7,2% pow. gminy)⁶⁸. W związku z tym, powierzchnia obszarów objętych planami wynosi ok. **348,0 tys. ha**, co odpowiada ok. **37,0%** powierzchni województwa.

Graficzną ilustracją stopnia pokrycia województwa planami miejscowymi jest *Mapa 61*.

---

⁶⁸ według analiz własnych DRP UMWO

Mapa 61. Stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (stan na koniec 2011 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Decyzje administracyjne

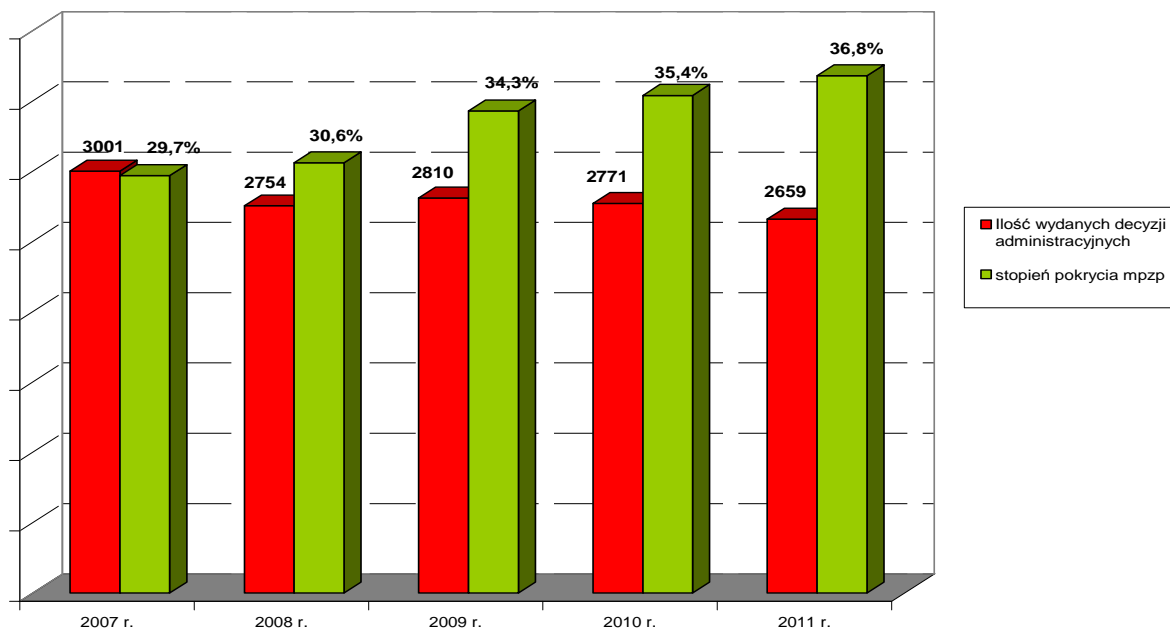
Stosownie do uregulowań zawartych w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w przypadku braku planu miejscowego, ustalenie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu odbywa się w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, przy czym dla inwestycji celu publicznego - w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Ilość wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu jest głównym wskaźnikiem zamierzeń inwestycyjnych na obszarach nie objętych obowiązującymi planami miejscowymi.

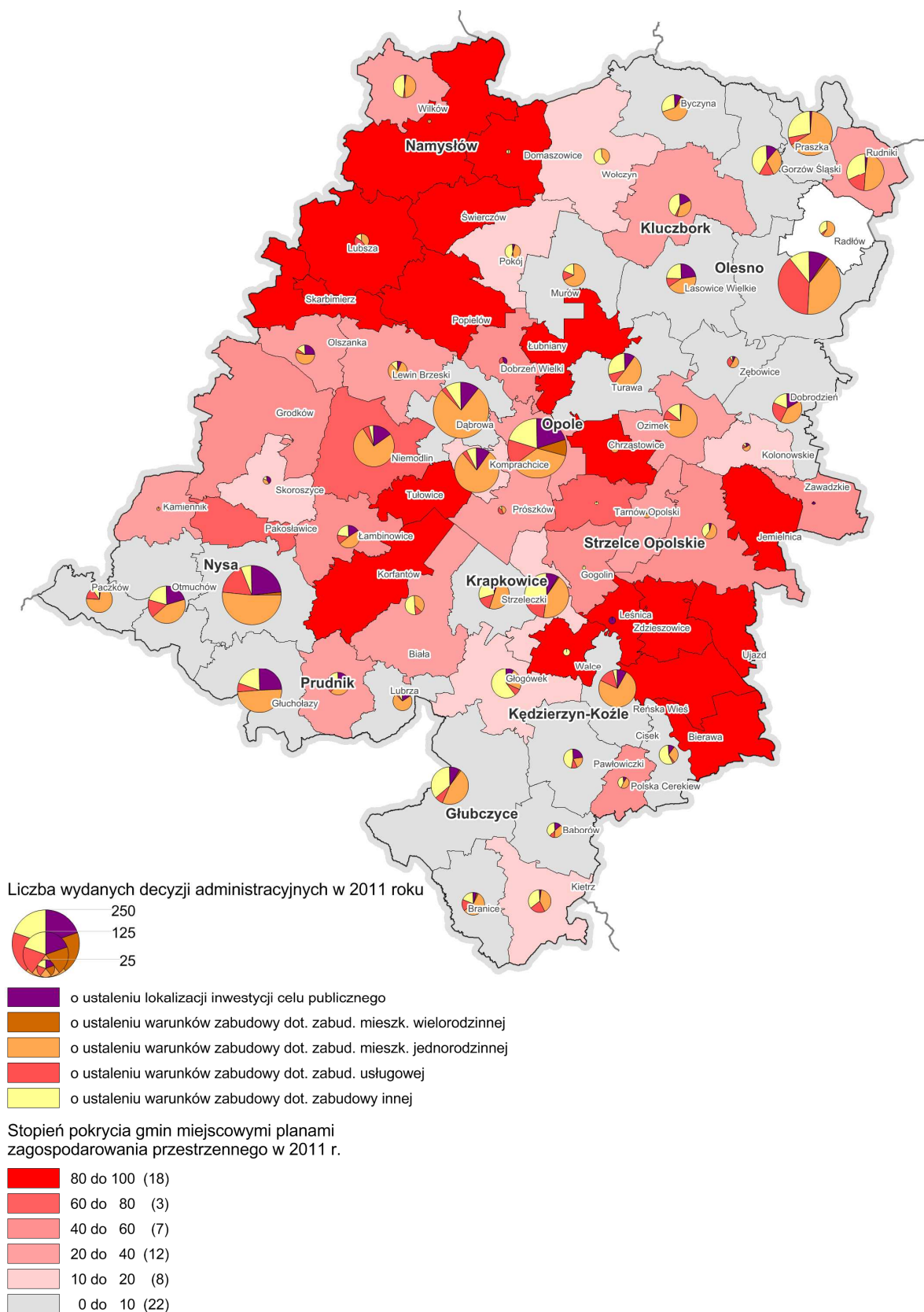
Wg danych GUS, w latach 2007-2011 w gminach województwa opolskiego **wydano ogółem 13 995 decyzji o warunkach zabudowy** (12 090 decyzji) i **o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego** (1905 decyzji). Dynamikę zmian ilości wydanych decyzji ilustruje Wykres 7.

Wykres 7. Wydane decyzje administracyjne (o warunkach zabudowy i o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego) w województwie opolskim w latach 2007-2011 oraz stopień pokrycia obszaru województwa obowiązującymi planami miejscowymi.

Na przestrzeni lat 2007-2011 zmniejszeniu uległa liczba wydawanych decyzji (o 11,4%), co łączyć należy ze zwiększającym się stopniem pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Należy jednak pamiętać, że w latach 2010-2011 nastąpił kryzys w budownictwie, co mogło się przełożyć na liczbę wydanych decyzji administracyjnych. Utrzymująca się na zbliżonym poziomie liczba decyzji (przy jednoczesnym wzroście pokrycia m.p.z.p.) oznaczać może również, że uchwalane plany miejscowe nie dotyczyły tych obszarów, gdzie odnotowano popyt na przedsięwzięcia inwestycyjne.

Mapa 62. Liczba wydanych decyzji administracyjnych (o warunkach zabudowy i o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego) w roku 2011 (na tle stopnia pokrycia planami)

Źródło: Opracowanie własne

1.6. Podsumowanie zmian zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego w latach 2006-2012

Zmiany zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego w okresie między 2006, a 2012 r. są efektem działania czynników antropogenicznych. Czynniki naturalne, poza powodzią 2010 roku, nie wywarły istotnego wpływu na podstawowe elementy strukturalne zagospodarowania województwa.

Lata 2006-2012 to okres pozyskania i wydatkowania znacznych środków finansowych w ramach programów rozwoju regionalnego współfinansowanych przez Unię Europejską na rozwój województwa opolskiego. Ogółem wydatkowano ponad **1,76 mld PLN**, w tym **1 430 210 220,47 PLN** w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013 (środki EFRR; źródło: KSI SIMIK 07-13), 309 705 654,79 PLN w ramach ZPORR 2004-2006 (źródło: Wydział Zarządzania Funduszami Europejskimi Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu) oraz 19 405 348,77 PLN w ramach inicjatywy INTERREG III A Czechy – Polska 2004-2006. Tak duży strumień środków pieniężnych, w znacznej mierze przeznaczonych na realizację twardych projektów inwestycyjnych, wpłynął pozytywnie na stan zagospodarowania przestrzennego województwa, w szczególności w zakresie infrastruktury drogowej (budowa i modernizacja dróg) i społecznej (budowa i modernizacja obiektów ochrony zdrowia, nauki, kultury, sportu), a także infrastruktury technicznej (budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej, urządzeń i obiektów zabezpieczeń przeciwpowodziowych).

Wywołane realizacją inwestycji zmiany zagospodarowania przestrzennego skutkują poprawą warunków życia mieszkańców regionu, głównie dzięki poprawie dostępności do placówek infrastruktury społecznej, eliminowaniu uciążliwości z terenów mieszkaniowych (obwodnice drogowe), poprawie bezpieczeństwa mieszkańców (inwestycje drogowe i przeciwpowodziowe).

W ramach działań na rzecz ochrony środowiska i przyrody realizowano także istotne przedsięwzięcia o charakterze nie inwestycyjnym, polegające na rozbudowie wieloprzestrzennego systemu przyrodniczego województwa (stanowienie obszarowych i indywidualnych form ochrony przyrody).

Lata 2006-2012 to również okres aktywnego działania samorządów w sferze planowania przestrzennego. Na poziomie województwa dokonano zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa, dostosowując dokument do aktualnych w 2010 r. uwarunkowań rozwoju przestrzennego. Podobnie na poziomie lokalnym, gdzie wszczęto procedury aktualizacyjne dla 93% studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W okresie 2007-2011 zwiększeniu o 9,6% uległ także wskaźnik pokrycia województwa planami miejscowymi do poziomu 36,8%.

Kierunki zmian

Przeprowadzone analizy dotyczące zmian stanu zagospodarowania przestrzeni województwa opolskiego oraz aktywności społeczno-gospodarczych wpływających na kształtowanie zagospodarowania w latach 2006-2012, umożliwiły wyodrębnienie tych zmian, które z punktu widzenia funkcjonowania złożonej struktury przestrzennej, jaką jest region, należy uznać za korzystne lub niekorzystne (*Tabela 89*).

Główne zmiany o niewątpliwie korzystnym wpływie na stan zagospodarowania, a przez to na warunki zamieszkania i możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego, dokonały się w obrębie:

- **infrastruktury transportowej**, dzięki m.in.:
  - rozbudowie i modernizacji sieci drogowej (przybyło 243,2 km dróg o nawierzchni ulepszonej, zbudowano: 8 obwodnic, w tym pięciu miast; nową przeprawę mostową na Odrze w Kędzierzynie-Koźlu; gruntownie przebudowano 173,1 km dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych).

wych⁶⁹; w znacznej mierze usprawniono powiązania układu drogowego województwa z autostradą A4 na kierunkach: Nysa – Brzeg, Opole – Prudnik, Kędzierzyn-Koźle – Strzelce Opolskie oraz rozpoczęto przebudowę dróg prowadzących do węzłów: Dąbrówka oraz Gogolin);

- modernizacji sieci kolejowej, poprzez przebudowę magistralnej linii kolejowej nr 132 relacji Wrocław – Bytom (E 30) na odcinku Wrocław – Opole oraz pierwszorzędnej linii kolejowej nr 277 relacji Opole – Wrocław Brochów (C-E 30) na odcinku Opole Wschód – Czarnowąsy;

➤ **infrastruktury społecznej, wskutek m.in.:**

- inwestowaniu opolskich uczelni w rozwój bazy dydaktyczno-naukowej (budowa II Kampusu Politechniki Opolskiej w Opolu, rozbudowa Wydziału Budownictwa PO, rozbudowa budynku Wydziału Chemii i budowa Laboratorium Biotechnologii na UO, rozbudowa budynku na potrzeby Instytutu Sztuki Uniwersytetu Opolskiego, budowa Studenckiego Centrum Kultury na terenie Uniwersytetu Opolskiego);
- realizacji licznych zadań inwestycyjnych w Jednostkach Ochrony Zdrowia podległych samorządowi wojewódzkiemu (budowa pawilonu diagnostyczno-zabiegowego z salami operacyjnymi wraz z łącznikiem w Szpitalu Wojewódzkim w Opolu; budowa pawilonu przyjęć pierwszorazowych z odcinkiem dziennym chemioterapii w Opolskim Centrum Onkologii im. prof. T. Koszarowskiego w Opolu; budowa „Centrum aktywnego porodu i rodzicielstwa oraz leczenia niemowląt zagrożonych niepełnosprawnością” w Zespole Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem w Opolu; budowa lądowiska dla śmigłowców sanitarnych oraz powiększenie oddziału neurochirurgii w Wojewódzkim Centrum Medycznym w Opolu; rozbudowa izby przyjęć, utworzenie Ośrodka Wczesnej Interwencji Neuroradiologicznej w Wojewódzkim Specjalistycznym Zespole Neuropsychiatrycznym im. Św. Jadwigi w Opolu);
- budowy i rozbudowy obiektów placówek kultury (Muzeum Wsi Opolskiej, Muzeum Śląska Opolskiego, Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łąmbinowicach-Opolu, Teatr im. Jana Kochanowskiego w Opolu, Filharmonia Opolska im. J. Elsnera, Amfiteatr Tysiąclecia w Opolu);
- finansowaniu inwestycji w infrastrukturę sportową (budowa Wojewódzkiego Kampusu Sportowo-Rekreacyjnego „Stobrawa” w Kluczborku, Centrum Turystyki i Rekreacji w Namysłowie i Regionalnego Centrum Sportowo-Rekreacyjnego w Brzegu, budowa Centrum Rekreacji Wodnej i Sportu w Strzelcach Opolskich, budowa Centrum Sportu przy ul. Północnej w Opolu);
- realizacji dużych projektów rozwoju infrastruktury turystycznej (zagospodarowanie wykopalisk paleontologicznych w Krasiejowie – budowa Jura Parku, budowa grodu w Byczynie, zagospodarowanie twierdzy w Nysie, utworzenie Szlaku Cysterskiego, zagospodarowanie doliny Małej Panwi);

➤ **infrastruktury technicznej, w szczególności w zakresie:**

- gospodarki wodno-ściekowej, poprzez budowę sieci wodociągowej w 27 wsiach, rozbudowę 1 ujęcia wody, budowę sieci kanalizacyjnej w 92 miejscowościach, modernizację sieci kanalizacyjnej w 4 miastach, budowę 3 oczyszczalni ścieków, modernizację 11 oczyszczalni oraz rozbudowę 1 oczyszczalni;
- elektroenergetyki, poprzez gruntowną modernizację 4 linii elektroenergetycznych 110 kV na długości 66 km linii, dostosowanie 3 linii 110 kV do zwiększonej przepustowości na długości 77 km, budowę 1-go GPZ i modernizację 9-ciu GPZ, budowę 13 Małych Elektrowni Wodnych (MEW), budowę 3 farm wiatrowych oraz budowę 4 biogazowni;
- ochrony przeciwpowodziowej, poprzez rozbudowę systemu zabezpieczeń hydrotechnicznych w dolinie Odry (dokończenie systemu zabezpieczeń przeciwpowodziowych miasta Opole, kontynuację budowy obwałowań w gminie Cisek), a także budowę zbiorników retencyjnych (Włodzienin, Ujazd i Kluczbork);

⁶⁹ Dotyczy tylko dróg powiatowych uwzględnionych do przebudowy w planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego

- gospodarki odpadami, poprzez wydzielenie regionów gospodarki odpadami, optymalizację systemu zbierania, selekcji a w późniejszym etapie odzysku i zagospodarowania w ramach regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK). Optymalizacji dotychczasowego systemu towarzyszył ubytek ilości składowisk i powierzchni składowania odpadów komunalnych i przemysłowych (ubytek 5 składowisk odpadów komunalnych, 4 składowisk odpadów przemysłowych, zaniechanie składowania odpadów niebezpiecznych), wzrost odzysku odpadów przemysłowych i selektywnie zbieranych odpadów komunalnych);
- **sfery gospodarczej**, wskutek m.in.:
  - aktywnych działań samorządów związanych z tworzeniem specjalnych stref ekonomicznych (nastąpił znaczny przyrost ilości podstref SSE oraz powierzchni oferowanych terenów inwestycyjnych, a także przyrost liczby nowych miejsc pracy);
- **środowiska przyrodniczego**, wskutek m.in.:
  - podejmowania działań administracyjno-prawnych służących rozbudowie i optymalizacji systemu przyrodniczego województwa, w tym zwiększeniu powierzchni obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo objętych prawnymi formami ochrony (o 0,8%), ostatecznemu ustaleniu proponowanych obszarów Natura 2000 (ich utworzenie uzależnione jest już tylko od wydania aktów prawnych przez Ministra Środowiska),
  - prowadzenia stopniowego, systematycznego zalesiania nieużytków i gruntów nieprzydatnych rolnictwu, dzięki czemu wskaźnik lesistości województwa wzrósł o 0,1% do poziomu 26,%;
  - wdrażania proekologicznych rozwiązań w gospodarce i mieszkalnictwie, skutkujących zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń pyłowych o ok. 35,8% oraz wzrostem zanieczyszczeń gazowych o ok. 9,8% (w odniesieniu do dwutlenku siarki i tlenków azotu zanotowano spadek odpowiedni o 7,5% i 12,6%, natomiast w przypadku CO wzrost o ok. 40,0%).

Istotnym problemem rozwojowym okresu 2006-2012 pozostaje kwestia trwającego kryzysu demograficznego społeczeństwa województwa opolskiego. Malejący potencjał demograficzny, depopulacja całego obszaru województwa, starzenie się ludności – wszystko to wywierać będzie wpływ na dynamikę rozwoju regionu i zmian zagospodarowania przestrzennego w przyszłości. Oprócz spodziewanego pozytywnego skutku tych zmian w sferze środowiska przyrodniczego (malejąca presja na wykorzystanie komponentów środowiska) oraz pozornej poprawie niektórych wskaźników (np. w mieszkalnictwie), pozostałe oddziaływania należy uznać za niekorzystne, zwłaszcza uwzględniając fakt dotychczasowego niedoboru, niedoinwestowania i niezadowalającego stanu funkcjonowania szeregu obszarów (dziedzin) aktywności społeczno-gospodarczej.

Tabela 89. Zmiany stanu zagospodarowania przestrzeni województwa opolskiego w latach 2006-2012 w przekroju podstawowych sfer zagospodarowania.

	ZMIANY KORZYSTNE	ZMIANY NIEKORZYSTNE
ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO		
	Wzrost powierzchni obszarów przyrodniczych , objętych ochroną prawną z 28,23% do 29,00% pow. województwa (o 7537,9 ha).	Obniżenie zatwierdzonych zasobów geologicznych surowców mineralnych o ok. 5,7% w stosunku do 2006 r., tj. o ok. 211 270 tys. ton .
	<p>Utworzenie nowych form ochrony przyrody:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 3 rezerwatów przyrody (Barucice w gm. Lubsza i Srebrne Źródło w gm. Chrzęstowice, Olszak w gm. Głuchołazy⁷⁰), – 3 obszarów Natura 2000 (ostoje ptasie: – jezioro Turawskie w gm. Ozimek i gm. Turawa; zbiornik Otmuchowski w gm. Paczków; zbiornik Nyski w gm. Nysa) oraz 19 obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW) i 1 potencjalnego, – 1 obszaru chronionego krajobrazu „Załęcze – Polesie” (gm. Rudniki), – 1 zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Pradolina i źródłiska rzeki Stobrawy” w gm. Olesno, – 8 użytków ekologicznych: „Rozalia” (gm. Wołczyn), Łąki w Nowej Wsi Królewskiej i Grodzicki Grąd (m. Opole), Puchacz (gm. Popielów), Bagna (gm. Kolonowskie) i Szczyrkowiska (gm. Kolonowskie), Kamionka Piast (m. Opole), Jelonki (gm. Rudniki), – 6 stanowisk dokumentacyjnych, – 85 pomników przyrody. 	Ubytek powierzchni użytków rolnych (o ok. 0,71% , tj. o 4 348 ha).
	Systematyczny wzrost powierzchni terenów leśnych w wyniku realizacji prac zalesieniowych (o 0,1% pow. leśnej ogółem, tj. o 1050,5 ha).	
	Zwiększenie zasobów wód powierzchniowych , retencjonowanych w zbiornikach wodnych o 5 761 m³ , tj. o ok. 1,55% .	
	Zwiększenie zasobów eksploatacyjnych wód podziemnych o 8 291,6 m³/h , tj. o ok. 17,49% .	
	Spadek zużycia wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności o ok. 2,4% .	

⁷⁰ utworzony w grudniu 2012 r.

	ZMIANY KORZYSTNE	ZMIANY NIEKORZYSTNE
	Wzrost ilości udokumentowanych złóż surowców mineralnych z 214 w 2006 r. do 260 w 2012 r.	
	Spadek powierzchni gruntów zdegradowanych i zdewastowanych o ok. 5,6%, tj. o ok. 185 ha.	
STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO		
	Poprawiający się stan zanieczyszczenia wód podziemnych (44,8% (+ 3,8 p%) wód dobrej i umiarkowanej jakości, 55,2% (- 3,8 p%) wód złej jakości.	Obniżająca się jakość wód powierzchniowych: 21,1% to wody o dobrym i zadowalającym stanie (w 2006 r. – 25,0%), a ok. 78,9% to wody o złej jakości (w 2006 r. – 75,0%).
	Spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych o ok. 35,8%, tj. o 1 374 tony.	Wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych ogółem o ok. 5 802 ton, tj. o ok. 9,8%, w tym tlenków węgla o ok. 8 329 ton, tj. o ok. 40,0%.
	Spadek emisji zanieczyszczeń gazowych – dwutlenek siarki o 966 ton, tj. o ok. 7,5%.	Ogólne pogorszenie stanu jakości powietrza atmosferycznego – całość województwa kwalifikuje się do grupy C, o przekroczonych poziomach stężenia PM10 i BaP, benzenu i PM2,5 (strefa opolska).
	Spadek emisji zanieczyszczeń gazowych – tlenki azotu o 3 037 ton, tj. o ok. 12,6%.	Wzrost ilość wytworzonych odpadów komunalnych (o ok. 29,9 tys. ton), tj. ok. 11,5%.
	Zmniejszenie ilości i powierzchni składowisk odpadów komunalnych (z 35 w 2006 r. do 26 w 2012 r.) i spadek powierzchni składowania odpadów komunalnych o 41,5 ha (22,0%).	Spadek odzysku odpadów przemysłowych o ok. 873,3 tys. ton (502,0%).
	Objęcie selektywną zbiórką odpadów komunalnych wszystkich gmin województwa (71).	
	Wzrost ilości odpadów komunalnych podlegających segregacji i selekcji (o ok. 13,1 tys. ton, tj. ok. 170%).	
	Zmniejszenie ilości i powierzchni składowisk odpadów przemysłowych (z 12 w 2006 r. do 8 w 2009 r.).	
	Spadek ilości wytworzonych odpadów przemysłowych (o ok. 875,4 tys. ton, tj. o ok. 47,4%) przy równoczesnym spadku powierzchni składowania odpadów (o ok. 16,6 ha, tj. o ok. 7,1%).	

	ZMIANY KORZYSTNE	ZMIANY NIEKORZYSTNE
LUDNOŚĆ		
	Wzrost liczby urodzin żywych z 8,1 w 2006 r. do 8,6 w 2011 r. (kraj 10,1).	Malejąca liczba mieszkańców województwa – z 1041,9 tys. mieszkańców w 2006 r. do 1013,9 tys. osób w 2011 r., tj. o 28,0 tys. (-2,7%).
		Starzenie się populacji. W porównaniu z 2006 r. zmniejszyła się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym o 2,1% , zwiększyła liczba osób w wieku produkcyjnym o 0,4% i w wieku poprodukcyjnym o 1,7% . Zmniejszył się również współczynnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym o 0,9% z 53,7% do 52,8% .
		Niekorzystne saldo migracji. W latach 2006-2011 zanotowano ujemne saldo w wysokości -17 969 osób . Szczególnie niekorzystne jest to, że wyjeżdżają z województwa osoby młode, w wieku 20-35, przeważnie są to wyjazdy na stałe.
		Utrzymujący się ujemny przyrost naturalny . W 2011 r. wyniósł -1,0 , podczas gdy w 2006 r. wyniósł -0,9 na 1000 mieszkańców.
		Spadek liczby zawieranych małżeństw z poziomu 5,4 na 1000 mieszkańców w 2006 r. do 5,1 w 2011 r. (w kraju 5,4)
		Wzrost liczby zgonów na 1000 mieszkańców z 9,0 w 2006 r. do 9,6 w 2011 r.
OSADNICTWO		
	Zwiększenie w latach 2006-2011 powierzchni geodezyjnej terenów zurbanizowanych o 2,1 tys. ha (+3,9%). Obecnie wskaźnik ten wynosi 6,0% powierzchni województwa.	Spadek liczby ludności w 27 miastach województwa – przeciętna wielkość miasta w województwie zmalała z poziomu 15,6 tys. w 2006 r. do 15,1 tys. mieszkańców w 2011 r.
		Zmniejszająca się gęstość zaludnienia województwa ze 111 osób na 1 km ² w 2006 r. do 108 osób na 1 km ² w 2011 r.

	ZMIANY KORZYSTNE	ZMIANY NIEKORZYSTNE
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA		
EDUKACJA	<p>Zmniejszenie przeciętnej wielkości oddziałów szkolnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szkoły podstawowe - z 18,4 uczniów na jeden oddział w 2006 roku do 17,0 uczniów w 2011; - szkoły gimnazjalne – z 23,5 w 2006 do 22,0 w 2011; - technika - z 25,8 do 24,0; - licea ogólnokształcące - z 28,4 do 27,0. <p>Znaczne zwiększenie liczby placówek szkół policealnych.</p> <p>Średnia wielkość szkół następującego typu zwiększyła się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - licea ogólnokształcące - ze 190 uczniów na jedną szkołę w 2006 roku do 267 uczniów w 2011; - zasadnicze szkoły zawodowe – ze 161 do 168; - technika – utrzymuje się stała średnia 262 uczniów na jedną placówkę w 2006 i 2011 roku. 	<p>Zwiększenie przeciętnej wielkości oddziałów szkolnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zasadnicze szkoły zawodowe - z 24,2 do 25,0; - licea profilowane - z 25,3 do 27,0. <p>Znaczny spadek liczby uczniów w szkołach podstawowych.</p> <p>Spadek liczby techników (przy jednoczesnym wzroście liczby uczniów techników).</p> <p>Średnia wielkość szkół następującego typu zmniejszyła się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szkoły podstawowe - ze 148 uczniów na jedną szkołę w 2006 roku do 123 uczniów w 2012; - szkoły gimnazjalne – z 237 w 2006 do 171 w 2011; - licea profilowane - ze 121 do 62 uczniów na jedną placówkę w 2011 roku.
NAUKA	<p>Rozwój placówek szkolnictwa wyższego – wzrost liczby studentów oraz rozwój bazy lokalowej.</p> <p>Przejawem rozwoju placówek szkolnictwa wyższego w regionie jest wzrost bezwzględnej liczby studentów o 1271 osób (+ 3%) w porównaniu z rokiem 2006, do poziomu 38024 studentów w roku 2009.</p>	<p>Liczba studentów po tendencji wzrostowej w latach 2006-2009, od roku 2009 maleje (ok. 5% spadek). Tendencja spadkowa utrzymuje się nadal i jest prognozowana na lata następne.</p>

	ZMIANY KORZYSTNE	ZMIANY NIEKORZYSTNE
OCHRONA ZDROWIA	<p>Poprawa dostępności do placówek ambulatoryjnej opieki medycznej. W porównaniu do roku 2006, w 2011 roku nastąpił znaczny przyrost liczby zakładów opieki zdrowotnej (z 338 do 502), a także wzrost liczby pracujących lekarzy medycyny (z 1688 do 1779) (przy jednoczesnym spadku lekarzy dentyistów z 319 w 2006 do 295 w 2011 roku).</p> <p>Na jeden zakład opieki zdrowotnej w roku 2011 przypadało w województwie opolskim przeciętnie 2,02 tys. mieszkańców. W stosunku do roku 2006 liczba mieszkańców przypadająca na 1 placówkę ZOZ zmniejszyła się o 1,06 tys.</p> <p>Stopniowa poprawa w dostępności do łóżek szpitalnych. W latach 2006-2011 liczba ludności województwa opolskiego przypadająca na 1 łóżko szpitalne spadła z 250 do 231 (pomimo, że od roku 2006 ubyło 67 łóżek szpitalnych).</p>	
GOSPODARKA		
	<p>Zmniejszenie bezrobocia (liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła o 30,8%). Stopa bezrobocia rejestrowanego spadła o 5,4 pkt proc. do poziomu 13,3%.</p> <p>Niewielki wzrost przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw o 4,2 pkt. proc. do poziomu 96,8 tys.</p> <p>Wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw o 44,5%.</p> <p>Wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Z 92 846 podmiotów gospodarki w 2006 roku do 97 560 podmiotów gospodarki w 2011 roku. W 2006 roku zarejestrowanych było 891 podmiotów na 10 tys. ludności, natomiast w 2011 roku – 962/10 tys. ludności.</p> <p>Wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania – z 1 338 w 2006 do 1 715 w 2011 roku.</p>	

	ZMIANY KORZYSTNE	ZMIANY NIEKORZYSTNE
	<p>Wzrost liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego o 14% (w okresie 2006-2011) z poziomu 428 do 492 podmiotów.</p> <p>Wzrost produkcji sprzedanej przemysłu o 12,4%.</p> <p>Wzrost produkcji budowlano-montażowej o 112% (z 732 281,0 tys. zł w 2006 roku do 1 555 305,3 tys. zł w 2011 roku).</p> <p>Utworzenie kolejnych podstref Specjalnych Stref Ekonomicznych (łącznie 14 podstref, w tym 12 nowopowstałych w okresie 2006-2011).</p>	
KOMUNIKACJA		
	<p>Poprawa jakości obsługi ruchu pojazdów na sieci dróg krajowych oraz ograniczenie uciążliwości z nim związanych, dzięki realizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 5 obwodnic miejscowości: Otmuchów, Dobrodzień, Lubrza, Poborszów i Kędzierzyn-Koźle (wraz z mostem na rzece Odrze) o łącznej długości 19,2 km. 	
	<p>Poprawa stanu infrastruktury sieci dróg krajowych w okresie 2006–2012, dzięki realizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gruntownej przebudowy 51,2 km dróg, - remontu 74,1 km dróg, - budowy wiaduktu w Dobrodzieniu, - gruntownej przebudowy 4 obiektów mostowych (Ozimek, Warmątowice, Lubrza, Gorzów Śl.), - budowy skrzyżowania w Dobrodzieniu, - przebudowy 4 skrzyżowań (Trzebiszyn, Nysa, Laskowice, Dąbrowa) - przebudowy 6 skrzyżowań na ronda (Głubczyce, Jaworzno, Prądy, Skarbimierz, Bierdzany, Nysa). 	
	<p>Poprawa jakości obsługi ruchu pojazdów na sieci dróg wojewódzkich oraz ograniczenie uciążliwości z nim związanych, dzięki realizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3 obwodnic miejscowości: Bierzów, Biała i Grodków, o łącznej długości 12,7 km. 	
	<p>Poprawa stanu infrastruktury sieci dróg wojewódzkich w latach 2006-2012, dzięki realizacji:</p>	

	ZMIANY KORZYSTNE	ZMIANY NIEKORZYSTNE
	<ul style="list-style-type: none"> – gruntownej przebudowy 108,11 km dróg, – gruntownej przebudowy 4 obiektów mostowych (Borki, Dobra, Piątkowice, Kolonia Popielowska), – przebudowy skrzyżowania w miejscowości Szczyty, – przebudowy 4 skrzyżowań na ronda (Gogolin, Nysa, Lewin Brzeski, Zawadzkie). 	
	<p>Poprawa stanu infrastruktury sieci dróg powiatowych⁷¹ w latach 2006-2012, dzięki realizacji gruntownej przebudowy 13,89 km dróg.</p>	
	<p>Rozbudowa i przebudowa obiektów infrastruktury drogowej na terenie Opola w latach 2006-2012, w tym przede wszystkim:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budowa 3 wiaduktów nad liniami kolejowymi: w ciągu ul. Niemodlińskiej, w ciągu ul. Struga, w ciągu ul. Ozimskiej, – budowa ostatniego odcinka Obwodnicy Północnej miasta Opola na odcinku od ul. Częstochowskiej do ul. Strzeleckiej, – budowa Al. Solidarności (między ulicami Witosa i Wiejską). 	
	<p>Zwiększenie ogólnej długości linii kolejowych eksploatowanych w granicach województwa opolskiego o ok. 16 km (w latach 2006-2012) w wyniku wznawiania ruchu na dotychczas nie eksploatowanych liniach kolejowych.</p>	<p>Zawieszenia połączeń kolejowych w relacjach międzynarodowych: z Opola do Ostrużnej (Republika Czeska) przez Głuchołazy i z Opola do Ostrawy przez Kędzierzyn-Koźle.</p>
	<p>Poprawa funkcjonowania komunikacji kolejowej o charakterze międzyregionalnym i regionalnym poprzez działania polegające na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – modernizacji linii nr 132 na odcinku Opole – Wrocław oraz linii nr 277 na odcinku Opole Wschód – Czarnowąsy, – uruchomieniu międzynarodowych połączeń kolejowych w relacji z Opola do Ostrożnej (Republika Czeska) przez Głuchołazy w 2007 r., z Opola do Ostrawy przez Kędzierzyn-Koźle w 2009 r. Obecnie obydwa połączenia są zawieszane, 	

⁷¹ Dotyczy tylko dróg powiatowych uwzględnionych do przebudowy w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*

	ZMIANY KORZYSTNE	ZMIANY NIEKORZYSTNE
	<ul style="list-style-type: none"> – przywróceniu połączeń kolejowych „szynobusami” na liniach Nysa – Brzeg (w 2008 r.) i Kluczbork - Opole (w 2006 r.). 	
	<p>Przebudowa i modernizacja obiektów hydrotechnicznych Odrzańskiej Drogi Wodnej, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przebudowa jazu „Opole” z sektorowego na jaz klapowy, – modernizacja śluz pociągowych Rogów i Dobrzeń, – modernizacja komory śluzy pociągowej w Januszkowicach, – odbudowa górnego języka rozdzielczego śluzy w Kątach Opolskich i Rogowie, – odbudowa dolnego języka rozdzielczego śluzy w Dobrzeniu, – remont śluz „Kłodnica” i „Sławęcice” na Kanale Gliwickim. 	
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA		
	<p>Zwodociągowano 27 miejscowości, dzięki czemu do zwodociągowania w województwie pozostają już tylko 2 miejscowości. Długość sieci wodociągowej w latach 2006-2011 wzrosła o 330,4 km – wzrost o 4,7% w stosunku do 2006 r.</p>	
	<p>Wzrost liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej o 6,5% w stosunku do 2006 r. z czego największy postęp odnotowano na terenach wiejskich (wzrost o 13,1%).</p>	
	<p>Przyrost długości sieci kanalizacyjnej o 1 683 km, co stanowi wzrost o 58,5% w stosunku do 2006 r.</p>	
	<p>Wzrost liczby mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków o 9,1%.</p>	
ELEKTROENERGETYKA		
	<p>Poprawa stanu infrastruktury elektroenergetycznej poprzez działania polegające na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – modernizacji linii 110 kV relacji: Dobrzeń – Borki – Pokój, Głubczyce – Kietrz, Kietrz – Studzienna, Cieszanowice – Ziębice – dostosowanie do zwiększonej przepustowości linii 110 kV relacji: Groszowice – Góraźdze – Zdieszowice, Grod- 	<p>Spadek produkcji energii elektrycznej ogółem w latach 2006-2011 r. o 9,0%.</p>

	ZMIANY KORZYSTNE	ZMIANY NIEKORZYSTNE
	<p>ków – Gracze, Groszowice – Krapkowice – Zdzeszowice,</p> <ul style="list-style-type: none"> – budowę GPZ Cieszanowice, – modernizację GPZ: Gosławice, Gracze, Światowida, Krupski Młyn, Harcerska, Pokój, Kuniów, Hermanowice, Kędzierzyn. 	
	<p>Wzrost wielkość produkcji energii ze źródeł odnawialnych w latach 2006-2012 o 354%, poprzez realizację:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 13 MEW o łącznej mocy 11,74 MW, co stanowi wzrost w stosunku do 2006 r. o 41%, – 4 farm wiatrowych, tj. Maciowakrze, Lipniki, Pągów i Paczków, o łącznej mocy 84,15 MW, co stanowi przyrost o 99,5% stosunku do 2006 r., – 4 biogazowni w oparciu o oczyszczalnie ścieków, o łącznej mocy 1 MW w Brzegu, Opolu, Nysie, Kędzierzynie-Koźlu, – 1 biogazowni w oparciu o wysypisko śmieci na terenie Zakładu Komunalnego w Opolu, o mocy 0,37 MW, – 1 biogazowni rolniczej w Zalesiu (gm. Domaszowice) o mocy 2 MW. 	<p>Bilans produkcji i zużycia energii elektrycznej w województwie opolskim w 2011 r. wyniósł +4538,7 GWh i był niższy o 14,2% w stosunku do 2006 r.</p>
	<p>Wzrost długości sieci gazowej w województwie opolskim o około 12,5% (głównie w wyniku rozbudowy systemów lokalnych).</p>	<p>Spadek liczby ludności korzystającej z sieci gazowej o 2% w stosunku do 2006 r.</p>
	<p>Poprawa stanu infrastruktury sieci gazowej poprzez działania polegające na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – modernizacji gazociągu relacji Zdzeszowice – Brzeg, odg. do SRP Gogolin na długości 2,07 km, – przebudowie krótkich odcinków gazociągów w związku z inwestycjami drogowymi. 	<p>Spadek długości sieci ciepłej w stosunku do 2006 r. o 0,76%. Podobnie w zakresie wielkości sprzedaży energii ciepłej nastąpił spadek o 23,7%.</p>
	<p>Poprawa stanu infrastruktury sieci ciepłej oraz źródeł wytwórczych poprzez działania polegające na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – modernizacji kotła i budowy układu wysokosprawnej kogeneracji w oparciu o kocioł parowy i turbinę parową przeciwprężną o mocy cieplnej 30 MW w Elektrociepłowni Opole – budowie gazowego układu skojarzonego w oparciu o silnik spalinowy o mocy cieplnej 0,32 MW, 	<p>Spadek liczby odbiorców gazu (gospodarstw domowych) o 0,8% w stosunku do 2006 r.</p>

	ZMIANY KORZYSTNE	ZMIANY NIEKORZYSTNE
	<ul style="list-style-type: none"> - budowie i przebudowie sieci ciepłowniczej o długości 7,78 km, z czego największy przyrost nastąpił w Opolu – 6,68 km. 	
TURYSTYKA		
	<p>Udostępnienie nowych atrakcji turystycznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Południowo-zachodni Szlak Cystersów, - Jura Park w Krasiejowie, - Gród w Byczynie, - Twierdza w Nysie, - Szlaki św. Jakuba. 	
	<p>Wzrost liczby miejsc noclegowych.</p> <p>W latach 2006-2012 w województwie opolskim nastąpił wzrost liczby miejsc noclegowych z 7 491 do 7 873 (przybyły 382 miejsca noclegowe).</p> <p>Co istotne - nastąpił wzrost liczby miejsc noclegowych w obiektach hotelowych (kategoryzowanych), przybyło 710 miejsc.</p>	
	<p>Wzrost liczby turystów</p> <p>W stosunku do roku 2006, w roku 2012 województwie opolskim nastąpił wzrost liczby turystów korzystających z noclegów o 64 495 osób (o 32,91%).</p>	
OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA		
	<p>Rozbudowa i przebudowa systemu ochrony przeciwpowodziowej województwa - poprawa poziomu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w węźle wodnym Opole.</p>	
	<p>Ukończona budowa i modernizacja 18,8 km wałów przeciwpowodziowych.</p>	
	<p>Ukończone 3 zbiorniki retencyjne o pojemności 5,78 mln m³.</p>	

Rozdział 2

Ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Wymóg oceny realizacji inwestycji celu publicznego¹ o znaczeniu ponadlokalnym wynika wprost z art. 45 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2012 r., poz. 647 z późn. zm.). Stosownie do jego regulacji, Zarząd Województwa co najmniej raz w czasie kadencji Sejmiku Województwa, sporządza ocenę realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały umieszczone w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, i które jednocześnie zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością.

Celem oceny realizacji inwestycji publicznych o znaczeniu ponadlokalnym jest przede wszystkim dostarczenie informacji na temat zgodności podejmowanych działań realizacyjnych z planem zagospodarowania przestrzennego województwa, efektów realizacji inwestycji, w szczególności w aspekcie przestrzennym oraz identyfikacja obszarów niezgodności.

Wyniki oceny dostarczają wiedzę na temat podejmowanych realizacji, jednak ważniejsze wydaje się wskazanie zakresu niezbędnych korekt ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa, tak by odpowiadały aktualnej sytuacji i jednocześnie by uwzględniały najbardziej pożądane i realne kierunki zagospodarowania w aspekcie rozmieszczenia inwestycji celu publicznego. Jest to istotne, jeśli zważy się fakt, iż w krajowym systemie planowania przestrzennego istnieje relacja komplementarności między poszczególnymi jego poziomami, w tym przypadku między planowaniem regionalnym (wojewódzkim), a lokalnym (gminnym) – oznaczająca, że w planowaniu lokalnym, które jako jedyne posiada funkcję sprawczą (na jego podstawie wydawane są decyzje administracyjne) uwzględnia się ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa (art. 9 ust.2 i art.14 ust.5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym), w tym m.in. w zakresie rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

2.1. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym uwzględnione w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*

Obowiązujący w trakcie sporządzania niniejszej oceny *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* (PZPWO), opracowywany w latach 2007-2010, został przyjęty uchwałą nr XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 września 2010 r. *Plan* sporządzono w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zgodnie z art. 39 ust. 5 tejże ustawy, w planie województwa umieszczono te inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, o których mowa w ust. 3 pkt. 3, które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością.

Wypełniając ten wymóg, w PZPWO uwzględniono łącznie 126 inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, w tym z zakresu:

---

¹ Zgodnie z art. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, **inwestycją celu publicznego** jest działanie o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 z późn. zm.).

- środowiska przyrodniczego (45 zadań),
- gospodarki odpadami (5 zadań),
- ochrony przeciwpowodziowej (6 zadań),
- komunikacji (33 zadania),
- gospodarki wodno-ściekowej (10 zadań),
- energetyki (1 zadania),
- środowiska kulturowego (15 zadań),
- infrastruktury społecznej (8 zadań),
- turystyki (2 zadania),
- infrastruktury gospodarczej (1 zadanie).

Ocenę realizacji inwestycji celu publicznego ustalonych w PZPWO w układzie tematycznym zawiera pkt. 2.2. niniejszego *Rozdziału*.

2.1.1. Programy zadań rządowych

Zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym minister właściwy do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej prowadzi rejestr programów zawierający zadania rządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym. W przedmiotowym rejestrze brak jest zadań, przewidzianych do realizacji na obszarze województwa opolskiego. Z tego też względu, w okresie sporządzania *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*, a także w następnych latach, do chwili obecnej, Minister Infrastruktury nie występował do marszałka województwa z wnioskiem o wprowadzenie programu zadań rządowych do *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*.

Oprócz rejestru programów, prowadzonych przez Ministra Infrastruktury jako ministra właściwego do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej na podstawie przywołanego przepisu art. 49 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, funkcjonowało bądź funkcjonuje kilka programów zadań rządowych uchwalonych przez Radę Ministrów².

Zadania rządowe z inwestycjami celu publicznego określają:

- 1) *Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ)*;
- 2) *Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 (POIG)*;
- 3) *Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych, 2005 (Aktualizacja, 2008)*;
- 4) *Strategia Gospodarki Wodnej, 2005*;
- 5) *Program dla Odry 2006*;
- 6) *Program budowy dróg krajowych na lata 2008-2012*;
- 7) *Master Plan dla transportu kolejowego w Polsce*.

1) *Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ)*

Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia na lata 2007-2013 (NSRO) – POIiŚ stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w NSRO celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. POIiŚ zawiera indykatywny wykaz indywidualnych projektów kluczowych, w tym dużych, i został opracowany na podstawie propozycji zgłoszonych przez resorty pełniące funkcję instytucji pośredniczących, tj. Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Transportu w uzgodnieniu z Ministerstwem Gospodarki Morskiej, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

---

² Zadania tych programów nie spełniają wymogów art. 48 ustawy o planowaniu i zagospodarowania przestrzennym, ponieważ nie podlegały zaopiniowaniu przez sejmiki właściwych województw.

Tabela 90 zawiera wykaz zadań przewidzianych w POIiŚ do realizacji na obszarze województwa opolskiego wraz z informacją nt sposobu ich dotychczasowej realizacji.

Tabela 90. Projekty indykatywne dla województwa opolskiego w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
Priorytet III Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska			
Działanie 3.1 Retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego			
Projekty z listy podstawowej			
1.	Poprawa Ochrony Przeciwpowodziowej Lewina Brzeskiego na rzece Nysie Kłodzkiej	Lewin Brzeski	Zadanie w trakcie realizacji. Planowane zakończenie inwestycji w 2013 r.
2.	Modernizacja zbiornika wodnego Nysa w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego - etap I	Nysa	Zadanie w trakcie realizacji. Planowane zakończenie inwestycji w 2015 r.
Priorytet VII Transport przyjazny środowisku			
Działanie 7.1 Rozwój transportu kolejowego			
Projekty z listy podstawowej			
3.	Modernizacja linii kolejowej E 30, etap II. Odcinek Opole – Gliwice – Zabrze	Opole, Gogolin, Leśnica, Kędzierzyn-Koźle	Zadanie nie zrealizowane.
4.	Modernizacja linii kolejowej E 30, etap II. Wdrożenie ERTMS w Polsce na odcinku Legnica – Wrocław – Opole – w części ETCS II	Skarbimierz, Brzeg, Olszanka, Lewin Brzeski, Dąbrowa, Komprachcice, Opole	Zadanie trakcie realizacji.
Działanie 7.5 Poprawa stanu śródlądowych dróg wodnych			
Projekty z listy podstawowej			
5.	Modernizacja śluz odrzańskich na odcinku będącym w zarządzie RZGW Gliwice – przystosowanie do III kl. drogi wodnej	Kędzierzyn-Koźle	Zadanie częściowo zrealizowane , w zakresie: ▪ remontu śluz „Kłodnica” i „Sławęcice” na Kanale Gliwickim.
6.	Modernizacja śluz odrzańskich na odcinku będącym w zarządzie RZGW Wrocław – przystosowanie do III kl. drogi wodnej	Zdzieszowice, Krapkowice, Reńska Wieś, Opole, Dobrzeń Wielki, Popielów, Prószków, Skarbimierz, Brzeg, Gogolin	Zadanie częściowo zrealizowane , w zakresie: ▪ modernizacji śluz pociągowych (głowa dolna) Rogów i Dobrzeń, ▪ modernizacja komory śluzy pociągowej w Januszkowicach, ▪ odbudowa górnego języka rozdzielczego śluzy w Kątach Opolskich i Rogowie, ▪ odbudowa dolnego języka rozdzielczego śluzy w Dobrzeniu.
7.	Modernizacja jazów odrzańskich na odcinku w zarządzie RZGW Wrocław – województwo opolskie	Zdzieszowice, Krapkowice, Tarnów Opolski, Opole, Dobrzeń Wielki, Dąbrowa, Skarbimierz, Brzeg, Lewin Brzeski	Zadanie częściowo zrealizowane , w zakresie: ▪ przebudowa jazu „Opole” z sektorowego na jaz kłapowy.

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
8.	Modernizacja stopnia Chróścice – przystosowanie do III kl. drogi wodnej	Dobrzeń Wielki	Zadanie w trakcie realizacji.
Projekty z listy rezerwowej			
9.	Modernizacja śluz odrzańskich na odcinku będącym w zarządzie RZGW Gliwice – przystosowanie do III kl. drogi wodnej – Etap II	Kędzierzyn-Koźle	Zadanie nie zrealizowane.
10.	Modernizacja śluz odrzańskich na odcinku będącym w zarządzie RZGW Wrocław – przystosowanie do III kl. drogi wodnej – Etap II	Zdzieszowice, Krapkowice, Reńska Wieś, Opole, Dobrzeń Wielki, Popielów, Prószków, Skarbimierz, Brzeg, Gogolin	Zadanie nie zrealizowane.
11.	Modernizacja jazów odrzańskich na odcinku w zarządzie RZGW Wrocław – województwo opolskie – Etap II	Zdzieszowice, Krapkowice, Tarnów Opolski, Opole, Dobrzeń Wielki, Dąbrowa, Skarbimierz, Brzeg, Lewin Brzeski	Zadanie nie zrealizowane.
12.	Odbudowa zabudowy regulacyjnej – przystosowanie do III kl. drogi wodnej – Etap II	Kędzierzyn-Koźle, Zdzieszowice, Krapkowice, Tarnów Opolski, Opole, Dobrzeń Wielki, Popielów, Skarbimierz, Brzeg	Zadanie nie zrealizowane.
Priorytet VIII Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe			
Działanie 8.1 Bezpieczeństwo ruchu drogowego			
Projekt z listy podstawowej			
13.	Bezpieczne Południe – rozbudowa systemu ratownictwa drogowego na ciągach komunikacyjnych Polski południowej	Obszar całego województwa	Zadanie zrealizowane. W ramach zadania zakupionych zostało 20 nowoczesnych, wysokospecjalistycznych pojazdów pożarniczych, przeznaczonych do prowadzenia działań ratowniczych na drogach.
Priorytet X Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii			
Działanie 10.1 Rozwój systemów przesyłowych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej oraz budowa i przebudowa magazynów gazu ziemnego			
Projekt z listy rezerwowej			
14.	Gazociąg Zdzieszowice – Ołtaszyn	Zdzieszowice, Gogolin, Krapkowice, Prószków, Opole, Komprachcice, Dąbrowa, Lewin Brzeski, Skarbimierz	Zadanie w trakcie realizacji (na poziomie prac projektowych). W 2012 roku rozpoczęto prace związane z budową gazociągów, które będą stanowiły korytarz przesyłowy gazu w relacji północ-południe. W skład powyższego korytarza wchodzi następujące gazociągi: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zdzieszowice – Wrocław, ▪ Zdzieszowice – Kędzierzyn-Koźle.

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
Priorytet XI Kultura i dziedzictwo narodowe			
Działanie 11.2 Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym			
15.	Dokończenie modernizacji formy zewnętrznej Filharmonii Opolskiej wraz z elementami usprawnień technicznych	Opole	Zakończono w czerwcu 2012.
16.	Utworzenie Narodowego Centrum Polskiej Piosenki poprzez przebudowę Amfiteatru Tysiąclecia w Opolu	Opole	Zakończono w 2012.
17.	Przebudowa wnętrza i elewacji frontowej budynku głównego Opolskiego Teatru Lalki i Aktora im. Alojzego Smolki w Opolu oraz powiększenie holu przy małej scenie	Opole	W trakcie realizacji.

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, 2010

2) Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (POIG) jest jednym z instrumentów realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Łączna wielkość publicznych środków finansowych zaangażowanych w realizację POIG w latach 2007-2013 wyniesie około 9,7 mld euro, z czego ze środków Unii Europejskiej będzie pochodziło ok. 8,3 mld euro.

POIG ma na celu wspieranie szeroko rozumianej innowacyjności. Interwencja w ramach POIG obejmuje zarówno bezpośrednie wsparcie dla przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu oraz jednostek naukowych świadczących przedsiębiorstwom usługi o wysokiej jakości, a także wsparcie systemowe zapewniające rozwój środowiska instytucjonalnego innowacyjnych przedsiębiorstw. W ramach POIG wspierane będą działania z zakresu innowacyjności produktowej, procesowej, marketingowej i organizacyjnej, które w sposób bezpośredni lub pośredni przyczyniają się do powstawania i rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw. W kontekście osiągnięcia celów NSRO oraz POIG, wspierana i promowana będzie innowacyjność na poziomie co najmniej krajowym i/lub międzynarodowym. Działania innowacyjne o takim charakterze i zasięgu generują najwyższą wartość dodaną dla gospodarki i przedsiębiorstw, a co za tym idzie w największym stopniu przyczyniają się do umacniania zdolności konkurencyjnej polskiej gospodarki w wymiarze międzynarodowym.

W Tabeli 91 zamieszczono wykaz zadań przewidzianych w POIG do realizacji na obszarze województwa opolskiego wraz z informacją nt sposobu ich dotychczasowej realizacji.

Tabela 91. Lista projektów indywidualnych³ w ramach NRSO w województwie opolskim – Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
Oś priorytetowa: VI Polska gospodarka na rynku międzynarodowym			
Instytucja Pośrednicząca – Ministerstwo Gospodarki			
Działanie 6.4 Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym			
1.	Południowo-zachodni Szlak Cystersów	województwa: świętokrzyskie, małopolskie, <u>opolskie (Jemielnica)</u> , śląskie, dolnośląskie (instytucja odpowiedzialna)	W ramach projektu zrealizowano następujące zadania inwestycyjne w gminie Jemielnica: 1. Przebudowa pomieszczeń parteru istniejącego niezamieszkanego lokalu mieszkalnego z przeznaczeniem na Punkt Informacji Turystycznej wraz

³ Załącznik nr 4.5 Szczegółowego opisu priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. 2007-2013 (wersja z 29 stycznia 2009 r.) – Lista projektów indywidualnych, zgodnie z Obwieszczeniem Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 6 sierpnia 2008 r. w sprawie listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013 (M.P. z 18 sierpnia 2008 r. Nr 60, poz. 536).

			<p>z wyposażeniem.</p> <p>2. Budowa miejsc postojowych dla samochodów osobowych wraz z wewnętrzną drogą dojazdową (49 miejsc postojowych oraz 4 miejsca postojowe dla osób niepełnosprawnych).</p> <p>3. Budowa ogólnodostępnej toalety publicznej.</p> <p>Zrealizowano ponadto następujące zadania sieciowe:</p> <p>1. System infokiosków (6 szt.),</p> <p>2. Oznakowanie obiektów pocysterskich,</p> <p>3. Oznakowanie drogowe.</p>
--	--	--	---

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, 2010;
http://www.jemielnica.pl/22/poludniowozachodni_szlak_cysterski.html

3) Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK)

Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych określa wykazy:

- ✓ aglomeracji, które powinny być wyposażone – w terminach ustalonych w art. 208, w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków oraz wielkość ładunków zanieczyszczeń biodegradowalnych z tych aglomeracji, koniecznych do usunięcia;
- ✓ przedsięwzięć w zakresie budowy i modernizacji zbiorczych sieci kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków komunalnych, a także terminy ich realizacji.

KPOŚK zawiera zadania inwestycyjne związane z wyposażeniem aglomeracji ściekowych w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków komunalnych, zapewniający realizację potrzeb dostosowanych do wymogów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne i Traktatu Akcesyjnego. Na obszarze województwa opolskiego do realizacji przewidziano 3 zadania (Tabela 92).

Tabela 92. Inwestycje wskazane w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja	Sposób realizacji
Oś priorytetowa: aglomeracja priorytetowa dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego o RLM $\geq 100\ 000$			
1.	Modernizacja części osadowej oczyszczalni ścieków	Opole	Zrealizowano w 2009 r.
2.	Modernizacja części osadowej oczyszczalni ścieków	Nysa	Nie zrealizowano.
Oś priorytetowa: aglomeracja priorytetowa dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego o RLM $< 100\ 000 \geq 15\ 000$			
3.	Modernizacja części osadowej oczyszczalni ścieków	Brzeg	Zrealizowano w 2007 r.

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, 2010;
 Sprawozdania z wykonania Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w latach: 2010
 oraz 2011

4) Strategia Gospodarki Wodnej

Strategia Gospodarki Wodnej określa podstawowe kierunki i zasady działania umożliwiające realizację idei trwałego i zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu zasobami wodnymi w Polsce. Cel ten ma być osiągnięty przez zbudowanie sprawnie działającego systemu, który wykorzystując mechanizmy prawne oraz instrumenty ekonomiczne, będzie zapewniał utrzymanie dobrego stanu wód, a w szczególności ekosystemów wodnych i od wody zależnych, pozwalał na zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych, zwiększał bezpieczeństwo powodziowe kraju i chronił go przed skutkami suszy. Strategia Gospodarki Wodnej uszczegóławia zapisy Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013. Ustalenia Strategii, przyjmowane w trybie roboczym, stały się podstawą konstruowania Sekto-

rowego Programu Operacyjnego „Środowisko”, będącego instrumentem realizacji NPR. Istotne elementy gospodarki wodnej zawiera również SPO „Rozwój Obszarów Wiejskich” oraz SPO „Konkurencyjność Transportu”.

Ogólnym celem *Strategii* jest określenie podstawowych kierunków rozwoju gospodarki wodnej do roku 2020 oraz sprecyzowanie działań umożliwiających realizację konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu wodami. Na tym tle można wyodrębnić następujące cele kierunkowe, odnoszące się do obszarów działań zawartych w *Strategii*:

- zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych ludności i gospodarki, przy poszanowaniu zasad zrównoważonego użytkowania wód;
- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód, a w szczególności ekosystemów wodnych i od wody zależnych;
- podniesienie skuteczności ochrony przed powodzią i skutkami suszy.

Tabela 93 zawiera wykaz zadań przewidzianych w *Strategii Gospodarki Wodnej* do realizacji na obszarze województwa opolskiego wraz z informacją nt sposobu ich dotychczasowej realizacji.

Tabela 93. Działania służące realizacji celów kierunkowych *Strategii Gospodarki Wodnej* w województwie opolskim

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
Cel kierunkowy: Podniesienie skuteczności ochrony przed powodzią i skutkami suszy			
1.	Budowa urządzeń przeciwpowodziowych – realizacja pozostałych zadań „Programu dla Odry 2006”	województwo opolskie	Działanie to realizowane jest poprzez realizację następujących zadań: - „Poprawa Ochrony Przeciwpowodziowej Lewina Brzeskiego na rzece Nysie Kłodzkiej”. Inwestycja ta jest mocno zaawansowana. Zakończenie inwestycji zaplanowano w 2013 r. - „Modernizacja zbiornika wodnego Nysa w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego - etap I”. W styczniu 2013 roku podpisano umowę z wykonawcą i przekazano plac budowy. Zakończenie inwestycji zaplanowano w 2015 r.
2.	Wspomaganie małej retencji wodnej	województwo opolskie	Działanie wdrażane poprzez realizację „Programu budowy zbiorników małej retencji w województwie opolskim”. W 2012 roku oddano do użytku zbiornik małej retencji Kluczbork na rzece Stobrawa.
3.	Realizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych i Dyrektyw 91/271/EWG	województwo opolskie	Zadania w trakcie realizacji w ramach aglomeracji wodno-ściekowych (województwo nie wykazuje opóźnień w aglomeracjach realizujących projekty kanalizacyjne).

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, 2010

5) Program dla Odry – 2006

Program dla Odry – 2006 przyjęty przez Sejm RP ustawą z dnia 6 lipca 2001 r. o ustanowieniu programu wieloletniego *Program dla Odry – 2006* (Dz. U. z dnia 12 września 2001 r.), obejmuje swym zakresem modernizację Odrzańskiego Systemu Wodnego.

Celem *Programu* jest zbudowanie systemu zintegrowanej gospodarki wodnej dorzecza Odry, uwzględniającej przede wszystkim potrzeby zabezpieczania przeciwpowodziowego, sporządzenia prewencyjnych planów zagospodarowania przestrzennego, zbilansowania zasobów wodnych, ochrony czystości wody, środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz transportu wodnego. Modernizacja Odrzańskiego Systemu Wodnego ma zapewnić zrównoważony rozwój społeczny i gospodarczy obszaru Nadodrza.

W ramach *Programu* podejmuje się zadania dotyczące:

- ✓ zbudowania systemu biernego i czynnego zabezpieczenia przeciwpowodziowego,
- ✓ ochrony środowiska przyrodniczego i czystości wód,
- ✓ usunięcia szkód powodziowych,
- ✓ prewencyjnego zagospodarowania przestrzennego oraz renaturyzacji ekosystemów,
- ✓ zwiększenia lesistości,
- ✓ utrzymania i rozwoju żeglugi śródlądowej,
- ✓ energetycznego wykorzystania rzek.

Tabela 94. Działania inwestycyjne ujęte w *Programie dla Odry - 2006* w województwie opolskim.

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
Zadania inwestycyjne			
1.	Modernizacja istniejącego jazu iglicowego Ujście Nysy – przebudowa na jaz klapowy	gmina Lewin Brzeski	Zadanie nie zrealizowane.
2.	Zbiorniki i poldery w dorzeczu Odry	<ul style="list-style-type: none"> ▪ polder „Dąbrówka-Opole” (gmina Prószków, Opole), ▪ polder „Chrścice” (gmina Dobrzeń Wielki, Popielów), polder „Żelazna II” (gmina Dąbrowa), zbiornik Kotłarnia na rzece Bierawce (gmina Bierawa), ▪ zbiornik Raclawice Śląskie na rzece Osobłódze (gmina Głogówek i Głubczyce) 	Zadanie nie zrealizowane.
3.	Prace modernizacyjne w dolinie Nysy Kłodzkiej od Zb. Nysa do Skorogoszczy (w tym miasta Nysa i Lewin Brzeski)	gmina Nysa, Łambinowice, Skoroszyce, Niemodlin, Grodków, Lewin Brzeski	Działanie to realizowane jest poprzez realizację następujących zadań: <ul style="list-style-type: none"> - „Poprawa Ochrony Przeciwpowodziowej Lewina Brzeskiego na rzece Nysie Kłodzkiej”. Inwestycja ta jest mocno zaawansowana. Zakończenie inwestycji zaplanowano w 2013 r. - „Modernizacja zbiornika wodnego Nysa w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego - etap I”. W styczniu 2013 roku podpisano umowę z wykonawcą i przekazano plac budowy. Zakończenie inwestycji zaplano-

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
			wano w 2015 r.
4.	Budowa wałów przeciwpowodziowych	Budowa wałów przeciwpowodziowych w miejscowości Cisek, Dzielniczka, Miejsce Odrzańskie (gmina Cisek)	Zadanie w trakcie realizacji: - Budowa lewostronnego wału rzeki Odry pn. „Cisek-Dzielniczka, zadanie 1,6,7. W ramach zadania wybudowano 3,56 km wałów rzeki Odry w gminie Cisek. - Budowa lewostronnego obwałowania rzeki Odry w km 65+500-67+000 oraz wału bocznego w m. Miejsce Odrzańskie gm. Cisek. W ramach zadania wybudowano 1,34 km wałów. Odbiór inwestycji zaplanowano w 2013 r.
5.	Odbudowa i regulacja rzek	Odbudowa rzeki Osobłoga w miejscowości Dzierżysławice, Klisino (gm. Głogówek), Komorniki, Kórnicza (gm. Strzeleczyki) i Krapkowice.	Zadanie zrealizowane.
Zadania modernizacyjne			
6.	Modernizacja śluz Kanalu Gliwickiego	Kłodnica i Sławęćice (miasto Kędzierzyn-Koźle)	Zadanie częściowo zrealizowane , w zakresie remontu śluz „Kłodnica” i „Sławęćice” na Kanale Gliwickim.
7.	Modernizacja śluz Odry skanalizowanej	Śluzy: Chróścice (gm. Dobrzeń Wielki), Ujście Nysy (gm. Popielów), Januszkowice (gm. Reńska Wieś), Krępa (gm. Zdieszowice), Krapkowice (gm. Krapkowice), Rogów (gm. Gogolin), Kąty (gm. Prószków), Groszowice (m. Prószków), Opole (m. Opole), Wróblin (m. Opole), Dobrzeń (gm. Dobrzeń Wielki), Chróścice (gm. Dobrzeń Wielki), Zawada (gm. Popielów), Brzeg (m. Brzeg) i Zwanowice (gm. Skarbmierz).	Zadanie częściowo zrealizowane , w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> ▪ modernizacji śluz pociągowych (głowa dolna) Rogów i Dobrzeń, ▪ modernizacja komory śluzy pociągowej w Januszkowicach, ▪ odbudowa górnego języka rozdzielczego śluzy w Kątach Opolskich i Rogowie, ▪ odbudowa dolnego języka rozdzielczego śluzy w Dobrzeniu.

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, 2010;
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu;
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach.

6) Program budowy dróg krajowych na lata 2008-2012; Załącznik do uchwały nr 163/2007 Rady Ministrów z dnia 25 września 2007 r.

W zaktualizowanym wykazie przedsięwzięć ujętych w PBDK widnieje 6 zadań, z czego jedno zadanie, tj. budowa obwodnicy Kędzierzyna-Koźła – etap I, zostało już zrealizowane. Z pozostałych przedsięwzięć jedno jest planowane do realizacji do końca 2012 r. (budowa obwodnicy Kędzierzyna-Koźła – etap II), a pozostałe w późniejszym okresie.

Tabela 95. Zadania inwestycyjne ujęte w Programie budowy dróg krajowych na lata 2008-2012

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
Grupa I – zadania posiadające pozwolenia na budowę / zezwolenia na realizację inwestycji			
Zadania, których realizacja zostanie rozpoczęta po roku 2012			
1.	Budowa obwodnicy Myśliny w ciągu drogi krajowej nr 46	Dobrodzień	Zadanie nie zrealizowane. Zadanie przygotowane do realizacji, jednak z przyczyn ekonomicznych zostało wstrzymane, bez podania terminu jego realizacji.
Grupa II – zadania przygotowywane (posiadające decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach i/lub decyzję o ustaleniu lokalizacji, ale nie posiadające pozwoleń na budowę / zezwoleń na realizację inwestycji)			
Zadania, których realizacja zostanie rozpoczęta po roku 2012			
2.	Budowa obwodnicy Bąkowa w ciągu drogi S11	Kluczbork	Zadanie nie zrealizowane. Zadanie przygotowane do realizacji, jednak z przyczyn ekonomicznych zostało wstrzymane, bez podania terminu jego realizacji.
3.	Budowa obwodnicy Nysy i Niemodlina w ciągu drogi krajowej nr 41 i 46 na odcinku obwodnicy Nysy	Nysa	Zadanie nie zrealizowane. Rozpoczęto proces planowania lokalizacji inwestycji – sporządzenia dokumentacji projektowej. Prace zostały wstrzymane w 2012 r., bez podania terminu ich wznowienia.
Grupa III – zadania studiowane (nie posiadające decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach)			
Obwodnice realizowane w latach 2010-2012			
4.	Budowa obwodnicy Kędzierzyna-Koźła w ciągu drogi krajowej nr 40 (etap II)	Kędzierzyn-Koźle	Zadanie nie zrealizowane. Rozpoczęto proces planowania lokalizacji inwestycji – sporządzenia dokumentacji projektowej. Prace zostały wstrzymane w 2012 r. bez podania terminu ich wznowienia.
Zadania, których realizacja zostanie rozpoczęta po roku 2012			
5.	Budowa obwodnicy Nysy i Niemodlina w ciągu dróg krajowych 41 i 46 z wyłączeniem obwodnicy Nysy	Niemodlin	Zadanie nie zrealizowane. Rozpoczęto proces planowania lokalizacji inwestycji – sporządzenia dokumentacji projektowej. Prace zostały wstrzymane w 2012 r. bez podania terminu ich wznowienia.

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, 2010;
Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad O/Opole

7) Master Plan dla transportu kolejowego w Polsce; Załącznik do Uchwały Nr 277 Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 2008 r.

Master Plan dla rozwoju transportu kolejowego w Polsce jest strategicznym dokumentem planistycznym szczebla rządowego, na bazie którego podmioty gospodarujące transportem kole-

owym powinny opracowywać plany realizacji zadań inwestycyjnych dotyczących budowy i modernizacji infrastruktury, racjonalnego zagospodarowania zbędnej części istniejącej infrastruktury, świadczenia usług przewozowych oraz zarządzania infrastrukturą kolejową i jej utrzymania – służących realizacji celów wskazanych w przedmiotowym dokumencie, takich jak:

- ✓ lepszy dostęp do transportu kolejowego w przewozach pasażerskich i towarowych,
- ✓ szersze wykorzystanie infrastruktury kolejowej,
- ✓ wzrost wykorzystania kolei w miejskim transporcie publicznym (realizacja zintegrowanego transportu publicznego opartego na różnych gałęziach transportu),
- ✓ poprawa standardów obsługi pasażerów oraz bezpieczeństwa na dworcach, stacjach i przystankach,
- ✓ ułatwienia dla osób niepełnosprawnych podróżujących koleją.

Tabela 96. Zadania inwestycyjne ujęte w *Master Planie dla transportu kolejowego w Polsce*

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
Modernizacja linii istniejących			
Okres planowania 2007-2013 – POIiŚ			
1.	Modernizacja linii kolejowej E30/CE30 Zgorzelec – Wrocław – Katowice – Kraków	Skarbimierz, Brzeg, Olszanka, Lewin Brzeski, Dąbrowa, Komprachcice, Opole,	Zadanie zrealizowane przed uchwaleniem aktualnego <i>Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego</i> .
2.	Wdrożenie Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem (ERTMS) na linii E30 na odcinku Legnica – Wrocław – Opole	Skarbimierz, Brzeg, Olszanka, Lewin Brzeski, Dąbrowa, Komprachcice, Opole	Zadanie w trakcie realizacji.
Okres planowania 2014-2020			
3.	Modernizacja linii kolejowej CE59 na odcinku Kędzierzyn-Koźle – Chałupki	Kędzierzyn-Koźle, Bierawa	Zadanie nie zrealizowane.

Źródło: *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, 2010;*
PKP PLK S.A. Oddział Regionalny we Wrocławiu

Pozostałe programy rządowe: *Program Ochrony Brzegów Morskich* oraz *Przygotowanie i wykonanie przedsięwzięć Euro 2012* – nie zawierają zadań lokalizowanych w województwie opolskim.

2.1.2. Programy samorządu województwa

W *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* uwzględniono zadania samorządu województwa służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych zamieszczone w programach rozwoju województwa opolskiego uchwalonych przez Sejmik Województwa Opolskiego, w tym w:

- 1) *Programie budowy zbiorników małej retencji w województwie opolskim, 2007;*
- 2) *Programie Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2007-2010, 2007;*
- 3) *Programie Ochrony Środowiska, 2008;*
- 4) *Wojewódzkim Programie Gospodarki Odpadami, 2008;*
- 5) *Wieloletnim Programie Rozwoju Jednostek Ochrony Zdrowia podległych Samorządowi Województwa Opolskiego 2006-2013, 2006;*
- 6) *Wieloletnim programie inwestycyjnym wojewódzkich jednostek oświatowych na lata 2006-2013, 2006;*

oraz w programie rozwoju przyjętym uchwałą Zarządu Województwa Opolskiego, tj.:

7) Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2007-2013.

1) Program budowy zbiorników małej retencji w województwie opolskim

Program wskazuje planowane do budowy zbiorniki małej retencji wraz z podziałem na pilność realizacji, bez podania horyzontu czasowego.

Tabela 97. Zadania inwestycyjne ujęte w Programie budowy zbiorników małej retencji w województwie opolskim.

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
Kolejność realizacji I (najpilniejsze)			
1.	Budowa zbiornika małej retencji Kluczbork	Kluczbork	Zadanie realizowane (2012 r.)
2.	Budowa zbiornika małej retencji Ścinawa Nyska	Korfantów, Prudnik	Zadanie nie zrealizowane
3.	Budowa zbiornika małej retencji Raclawice Śląskie	Głogówek	Zadanie nie zrealizowane
4.	Budowa zbiornika małej retencji Jasiona	Prudnik	Zadanie nie zrealizowane
5.	Budowa zbiornika małej retencji Boguchwałów	Baborów	Zadanie nie zrealizowane
Kolejność realizacji II (pilne)			
6.	Budowa zbiornika małej retencji Babice	Baborów	Zadanie nie zrealizowane
7.	Budowa zbiornika małej retencji Bernatów	Głubczyce	Zadanie nie zrealizowane
8.	Budowa zbiornika małej retencji Biała II	Biała	Zadanie nie zrealizowane
9.	Budowa zbiornika małej retencji Brożec	Walce	Zadanie nie zrealizowane
10.	Budowa zbiornika małej retencji Jemielnica	Jemielnica	Zadanie nie zrealizowane
11.	Budowa zbiornika małej retencji Mionów	Biała, Głogówek	Zadanie nie zrealizowane
12.	Budowa zbiornika małej retencji Nasiedle	Branice	Zadanie nie zrealizowane
13.	Budowa zbiornika małej retencji Siedlec	Otmuchów	Zadanie nie zrealizowane
14.	Budowa zbiornika małej retencji Stary Paczków	Paczków	Zadanie nie zrealizowane
15.	Budowa zbiornika małej retencji Sułków	Baborów	Zadanie nie zrealizowane
16.	Budowa zbiornika małej retencji Walce	Walce, Głogówek	Zadanie nie zrealizowane
17.	Budowa zbiornika małej retencji Rogolowiec	Kolonowskie	Zadanie nie zrealizowane
Kolejność realizacji III (mało pilne)			
18.	Budowa zbiornika małej retencji Biała I	Biała	Zadanie nie zrealizowane
19.	Budowa zbiornika małej retencji Boguchwałów-Wierzбно	Baborów	Zadanie nie zrealizowane
20.	Budowa zbiornika małej retencji Brzeg	Brzeg	Zadanie nie zrealizowane
21.	Budowa zbiornika małej retencji Ciecuiów	Rudniki	Zadanie nie zrealizowane
22.	Budowa zbiornika małej retencji Dobrzyń	Lubsza	Zadanie nie zrealizowane
23.	Budowa zbiornika małej retencji Dzierżysław	Kietrz	Zadanie nie zrealizowane
24.	Budowa zbiornika małej retencji Piaski Gola	Byczyna	Zadanie nie zrealizowane
25.	Budowa zbiornika małej retencji Jaryszów	Ujazd	Zadanie nie zrealizowane
26.	Budowa zbiornika małej retencji Jaszów	Grodków	Zadanie nie zrealizowane
27.	Budowa zbiornika małej retencji Kik	Praszka, Gorzów Śląski	Zadanie nie zrealizowane
28.	Budowa zbiornika małej retencji Lewice	Branice	Zadanie nie zrealizowane
29.	Budowa zbiornika małej retencji Łąki Kozielskie	Leśnica	Zadanie nie zrealizowane
30.	Budowa zbiornika małej retencji Nowa Cerekiew	Kietrz	Zadanie nie zrealizowane
31.	Budowa zbiornika małej retencji Pakosławice	Pakosławice	Zadanie nie zrealizowane
32.	Budowa zbiornika małej retencji Piastowice	Lubsza	Zadanie nie zrealizowane
33.	Budowa zbiornika małej retencji Rozkochów	Walce	Zadanie nie zrealizowane
34.	Budowa zbiornika małej retencji Smolice	Pakosławice	Zadanie nie zrealizowane
35.	Budowa zbiornika małej retencji Szydłowice	Lubsza	Zadanie nie zrealizowane
36.	Budowa zbiornika małej retencji Olesno Walce	Olesno	Zadanie nie zrealizowane

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
37.	Budowa zbiornika małej retencji Wronin	Polska Cerekiew	Zadanie nie zrealizowane
38.	Budowa zbiornika małej retencji Kamienna	Namysłów	Zadanie nie zrealizowane
39.	Budowa zbiornika małej retencji Kowalowice I	Namysłów	Zadanie nie zrealizowane
40.	Budowa zbiornika małej retencji Kowalowice II	Namysłów	Zadanie nie zrealizowane
41.	Budowa zbiornika małej retencji Kowalowice III	Namysłów	Zadanie nie zrealizowane
42.	Budowa zbiornika małej retencji Pijawka	Namysłów	Zadanie nie zrealizowane
43.	Budowa zbiornika małej retencji Smogorzów	Namysłów	Zadanie nie zrealizowane
44.	Budowa zbiornika małej retencji Żaba	Namysłów	Zadanie nie zrealizowane

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, 2010

2) Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2007-2010

Celem nadrzędnym Programu Opieki nad Zabytkami jest uzyskanie poprawy stanu zachowania zasobów dziedzictwa kulturowego oraz zachowanie krajobrazu kulturowego.

Tabela 98. Lista zadań w ramach POnZWO na lata 2007-2010.

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
Cel strategiczny I: Utrzymanie i zarządzanie zasobem regionalnego dziedzictwa kulturowego			
Priorytet I: Realizacja zadań własnych województwa			
1.	Wykonanie robót budowlanych i prac konserwatorskich w zabytkach, do których Województwo Opolskie posiada tytuł prawny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Branice – zespół szpitalny, ul. Szpitalna 18 ▪ Brzeg – dawny szpital, ul. Ofiar Katynia 25 – Obecnie zespół Szkół w Brzegu; ▪ Góra Św. Anny – budynek Muzeum Śląska Opolskiego; ▪ Kielcza – drewniany dom, ul. Dobrego Pasterza 35; ▪ Korfantów – zespół zamkowo-parkowy – Opolskie Centrum Rehabilitacji w Korfantowie; ▪ Łambinowice – obóz jeniecki – Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach – Opolu; ▪ Moszna – zespół pałacowo-parkowy – Centrum Terapii Nerwic Moszna – Zamek; ▪ Opole – gmach przy ul. Kościuszki 14 – Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu; ▪ Opole – dawne kolegium jezuickie, ul. Mały Rynek 7, Muzeum Śląska Opolskiego; ▪ Opole – budynek, ul. Minorytów 3, Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu; ▪ Opole – budynek, ul. Ozimska 10, róg Kołłątaja 1, Muzeum Śląska Opolskiego; ▪ Opole – willa, ul. Piastowska 20, Wojewódzka Biblioteka Publiczna; ▪ Opole – kamienica, ul. Wojciecha 13, Muzeum Śląska Opolskiego; ▪ Opole – park etnograficzny, ul. Wrocławska 174, Muzeum Wsi Opolskiej; ▪ Prudnik – willa fabrykancka, ul. Piastowska 26, Zespół Szkół im. J. Korczaka w Prudniku; ▪ Rogów Opolski – zespół zamkowo-parkowy, oddział Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu. 	Zadanie w trakcie realizacji. Z uwagi na specyfikę zadania – proces ciągły ochronny zabytków – nie można określić zakończenia zadania.

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, 2010;
Sprawozdanie z realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2007-2010, Zarząd Województwa Opolskiego, 2011;
Realizacja zadań przez wojewódzkie samorządowe instytucje kultury w zakresie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach własnych w latach 2011-2012, materiał przygotowany przez Departament Kultury, Sportu i Turystyki UMWO, 2013.

3) Program Ochrony Środowiska

Dokument sporządzony zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska stanowi aktualizację Programu ochrony środowiska dla Województwa Opolskiego. Przyjęty został Uchwałą Nr XVII/193/2008 z dnia 31 marca 2008 r. w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2007–2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 roku wraz z Aktualizacją Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego.

Program zawiera ustalone na poziomie regionalnym cele i priorytety ekologiczne na lata 2007-2010 z perspektywą do 2014 roku, ukierunkowane na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych oraz na poprawę jakości i podniesienie bezpieczeństwa ekologicznego. Program określa również narzędzia i instrumenty realizacji, harmonogram realizacji i nakłady inwestycyjne na realizację programu, wskaźniki monitoringu.

Tabela 99. Działania o znaczeniu ponadlokalnym ujęte w POŚ*

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
Cel - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych			
Działanie - Ochrona i rozwój obszarów prawnie chronionych			
<i>Utworzenie obszarów europejskiej sieci obszarów chronionych Natura 2000</i>			
1.	Obszar ochrony siedlisk „Forty Nyskie”	Nysa	Zadanie zrealizowane, ustanowiony został obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (OZW).
2.	Obszar ochrony siedlisk „Góra Św. Anny”	Ujazd, Izbicko, Leśnica, Zdzeszowice	j.w.
3.	Obszar ochrony siedlisk „Łęg Zdzeszowski”	Reńska Wieś, Zdzeszowice	j.w.
4.	Obszar ochrony siedlisk „Kamień Śląski”	Gogolin, Izbicko	j.w.
5.	Obszar ochrony siedlisk „Ostoja Sławniowicko – Burgrabicka”	Głuchołazy	j.w.
6.	Obszar ochrony siedlisk „Góry Opawskie”	Głuchołazy, Prudnik	j.w.
7.	Obszar ochrony siedlisk „Lasy Barucickie”	Lubsza, Namysłów	j.w.
8.	Obszar ochrony siedlisk „Dolina Małej Panwi”	Kolonowskie, Zawadzkie, Dobrodzień, Jemielnica	j.w.
9.	Obszar ochrony siedlisk „Bory Niemodlińskie”	Łambinowice, Lewin Brzeski, Dąbrowa, Niemodlin, Korfantów, Tułowice, Prószków	j.w.
10.	Obszar ochrony siedlisk „Grądy w Dolinie Odry”	Lubsza	j.w.
11.	Obszar ochrony siedlisk „Załęczański Łuk Warty”	Rudniki	j.w.
12.	Obszar ochrony siedlisk „Opolska Dolina Nysy Kłodzkiej”	Niemodlin, Grodków	j.w.
13.	Obszar ochrony siedlisk „Teklusia”	Wołczyn	j.w.
14.	Obszar ochrony siedlisk „Łąki w okolicy Chrzastowic”	Chrzastowice	

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
15.	Obszar ochrony siedlisk „Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą”	Popielów	j.w.
16.	Obszar ochrony siedlisk „Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą”	Kluczbork, Wołczyn	j.w.
17.	Obszar ochrony siedlisk „Przytek nad Białą Głuchołaską”	Nysa	j.w.
18.	Obszar ochrony siedlisk „Rozumicki Las”	Kietrz	j.w.
19.	Obszar ochrony siedlisk „Łęgi Żywocickie”	Krapkowice, Gogolin	j.w.
20.	Obszar ochrony siedlisk „Dolina Budkowiczanki”	Lasowice Wielkie	Zadanie częściowo - zrealizowane , obszar został zgłoszony do KE do uznania za obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (ZW).
21.	Obszar ochrony siedlisk „Ujście Nysy Kłodzkiej i Stobrawy”	Popielów, Lewin Brzeski, Skarbimierz, Brzeg, Lubsza, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki	Zadanie niezrealizowane - obszar nie został uzgodniony przez Komisję Europejską.
Utworzenie rezerwatów przyrody			
1.	Czapliniec	Popielów	Zadanie niezrealizowane - wymagane przeprowadzenie weryfikacji możliwości i celowości utworzenia rezerwatu przyrody.
2.	Dębniak	Prudnik	j.w.
3.	Góra Szpica	Gogolin	j.w.
4.	Gwarkowa Perć	Głuchołazy	j.w.
5.	Kania	Byczyna	j.w.
6.	Krasiejów	Ozimek	j.w.
7.	Krystyna	Wołczyn	j.w.
8.	Las Błężejowice	Głogówek	j.w.
9.	Mała Panew	Kolonowskie, Zawadzkie	j.w.
10.	Mańkowice	Łambinowice	j.w.
11.	Nadziejów	Otmuchów	j.w.
12.	Nowy Dwór	Branice, Kietrz	j.w.
13.	Odra	Dobrzeń Wielki	j.w.
14.	Otmuchowskie Błota	Otmuchów	j.w.
15.	Otmuchowski Las	Otmuchów	j.w.
16.	Pielgrzymów	Głubczyce	j.w.
17.	Ptakowice	Lewin Brzeski	j.w.
18.	Sławniowice	Głuchołazy	j.w.
19.	Stawy Niemodlińskie	Niemodlin	j.w.
20.	Stawy Tułowickie	Tułowice	j.w.
21.	Wilemowice	Nysa	j.w.
22.	Wilczy Staw	Głubczyce	j.w.
23.	Żelazna	Grodków	j.w.
Działanie – Ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków roślin i zwierząt			
<i>Rozszerzenie i usprawnienie ochrony ex situ gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem</i>			
1.	Utworzenie ogrodu botanicznego	Prószków – Pomologia	Zadanie w trakcie realizacji. Podpisano porozumienie pomiędzy

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
			Uniwersytetem Opolskim, Urzędem Gminy w Prószkowie oraz Starostwem Powiatowym w Opolu dot. utworzenia Centrum Szkoleniowo-Badawczego przemysłu rolno-spożywczego.
Cel – Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych			
1.	Rozwiązanie problemów gospodarki wodno-ściekowej w powiecie namysłowskim	Namysłów, Wilków, Domaszowice, Świerczów	W trakcie realizacji, z terminem zakończenia zadania na 2015 r.
2.	Trias Opolski – ochrona zbiornika wód podziemnych GZWP 333 dla aglomeracji Opole, Prószków i Tarnów Opolski	Opole, Tarnów Opolski, Chrzastowice, Dąbrowa, Komprachcice, Izbicko, Prószków	W trakcie realizacji, z terminem zakończenia zadania na 2015 r.
3.	Trias Opolski – poprawa gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Strzelce Opolskie	Strzelce Opolskie, Jemielnica	W trakcie realizacji, z terminem zakończenia zadania na 2015 r.
4.	Trias Opolski – poprawa gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Zdzeszowice	Zdzeszowice, Walce	W trakcie realizacji, z terminem zakończenia zadania na 2013 r.
5.	Trias Opolski – poprawa gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Krapkowice	Krapkowice, Strzelce, Gogolin, Prószków	Zrezygnowano z realizacji zadania.
6.	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich Kluczbork i Lasowice Wielkie	Kluczbork, Lasowice Wielkie	Zrezygnowano z realizacji zadania.
7.	Rewitalizacja wód zbiornika Turawa. Kompleksowa ochrona i poprawa stanu czystości wód zbiornika	Turawa, Ozimek	W trakcie realizacji na terenie gminy Ozimek, z terminem zakończenia na 2014 r.

* powyższa tabela nie uwzględnia działań o znaczeniu ponadlokalnym, które ujęte zostały w innych programach rządowych i samorządowych (POiIS, KPOS, PBZMR, RPO, WPGO)

4) Wojewódzki Program Gospodarki Odpadami

Dokument stanowi aktualizację *Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego* i przyjęty został Uchwałą Nr XVII/193/2008 z dnia 31 marca 2008 r. w sprawie przyjęcia *Programu Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 roku wraz z Aktualizacją Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego*.

Tabela 100. Działania o znaczeniu ponadlokalnym ujęte w WPGO

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja/rejon obsługi	Sposób realizacji
Cel – Transformacja systemu gospodarowania z obecnego układu wytwórcy – składowisko do układu wytwórcy – efektywna selekcja/segregacja – przetworzony odpad			
Działanie 1 - Utworzenie Regionów Gospodarki Odpadami Komunalnymi wraz z instalacjami do:			
<ul style="list-style-type: none"> - sortowania odpadów komunalnych zbieranych selektywnie, - mechaniczno-biologicznego zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji, - produkcji paliw alternatywnych, - segregacji odpadów, 			

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja/rejon obsługi	Sposób realizacji
- odbioru odpadów zmieszanych.			
1.	Południowo-wschodni Region Gospodarki Odpadami z Regionalnym Centrum Zagospodarowania i Unieszkodliwiania Odpadów oraz regionalnym składowiskiem odpadów w Kędzierzynie-Koźlu	Kędzierzyn-Koźle, Bierawa, Cisek, Pawłowiczki, Polska Cerekiew, Reńska Wieś, Strzelce Opolskie, Izbicko, Jemielnica, Kolonowskie, Leśnica, Ujazd, Zawadzkie, Głubczyce, Baborów, Brani-ce, Kietrz, Krapkowice, Walce, Strzeleczy, Zdieszowice, Głogówek, Gogolin	Inwestycja zrealizowana zgodnie z <i>Planem Gospodarki Odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017</i> . Region zostanie doposażony w instalacje przetwarzania odpadów komunalnych.
2.	Południowo-zachodni Region Gospodarki Odpadami z Regionalnym Centrum Zagospodarowania Odpadów oraz regionalnym składowiskiem odpadów w Nysie	Paczków, Otmuchów, Kamiennik, Nysa, Pakosławice, Skoroszyce, Łambinowice, Korfantów, Głuchołazy, Prudnik, Biała, Lubrza, Grodków, Tułowice	Inwestycja zrealizowana zgodnie z <i>Planem Gospodarki Odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017</i> . Region zostanie doposażony w instalacje przetwarzania odpadów komunalnych.
3.	Północny Region Gospodarki Odpadami z zakładami zagospodarowania odpadów oraz regionalnym składowiskiem odpadów w Kluczborku (lub Namysłowie)	Wilków, Namysłów, Domaszowice, Świerczów, Pokój, Wołczyn, Byczyna, Kluczbork, Lasowice Wielkie, Gorzów Śląski, Praszka, Rudniki, Radłów, Olesno, Zębowice, Dobrodzień	Inwestycja zrealizowana zgodnie z <i>Planem Gospodarki Odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017</i> . Region zostanie doposażony w instalacje przetwarzania odpadów komunalnych.
4.	Centralny Region Gospodarki Odpadami w Opolu	Olszanka, Lewin Brzeski, Niemodlin, Prószków, Komprachcice, Dąbrowa, Popielów, Dobrzeń Wielki, Murów, Łubniany, Turawa, Ozimek, Chrzastowice, Tarnów Opolski, Opole	Inwestycja zrealizowana zgodnie z <i>Planem Gospodarki Odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017</i> . Region zostanie doposażony w instalacje przetwarzania odpadów komunalnych.
5.	Środkowo-zachodni Region Gospodarki Odpadami w Gaci (gmina Oława, woj. dolnośląskie)	Brzeg, Skarbimierz, Lubsza	Region utworzony, zgodnie z <i>Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla województwa dolnośląskiego 2012</i> . Region zostanie doposażony w instalacje przetwarzania odpadów komunalnych.

Źródło: Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego. Zarząd Województwa Opolskiego, 2008.

5) Wieloletni Program Rozwoju Jednostek Ochrony Zdrowia podległych Samorządowi Województwa Opolskiego 2006-2013

Program obejmuje rozbudowę i modernizację jednostek ochrony zdrowia.

Tabela 101. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ujęte w WPRJOZ

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
1.	Dostosowanie obiektów do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dn. 10.11.2006 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PS ZOZ Wojewódzkie Centrum Medyczne – Opole ▪ Szpital Wojewódzki – Opole ▪ SP ZOZ Opolskie Centrum Onkologii – Opole ▪ Samodzielny Specjalistyczny Zespół Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem – Opole ▪ Samodzielny Publiczny Zespół Szpitali Pulmonologiczno-Reumatologicznych z siedzibą w Kup – Kup ▪ Opolskie Centrum Rehabilitacji w Korfantowie – Korfantów ▪ Wojewódzki Specjalistyczny Zespół Neuropsychiatryczny – Opole ▪ Samodzielny Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych – Branice ▪ Ośrodek Leczenia Odwykowego – Woskowice ▪ Centrum Terapii Nerwic – Moszna-Zamek ▪ Zakład Opiekuńczo-Leczniczy, SP ZOZ – Głucholazy ▪ Opolskie Centrum Ratownictwa Medycznego – Opole 	Zgodnie z ustawą o działalności leczniczej z dnia 15 kwietnia 2011 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 217) przedłużono termin dostosowania obiektów do 31 grudnia 2016 r.; wykazane podmioty lecznicze są w trakcie realizacji opracowanych programów dostosowawczych skorygowanych do zapisów nowego rozporządzenia. Centrum Terapii Nerwic w Mosznej od kwietnia br. funkcjonuje w nowym obiekcie, stąd spełnia wymagania określone w rozporządzeniu. Również Opolskie Centrum Ratownictwa Medycznego w Opolu spełnia wymagania określone w ww. rozporządzeniu.
2.	Modernizacja oddz. Neurochirurgii (OIOM neurochirurgiczny)	PS ZOZ Wojewódzkie Centrum Medyczne – Opole	Zadanie zrealizowane.
	Termomodernizacja obiektów szpitalnych		Zadanie w realizacji do 31.12.2016 r.
	Budowa lądowiska dla helikopterów Pogotowia Ratunkowego		Zadanie zrealizowane.
3.	Budowa pawilonu diagnostyczno-zabiegowego	Szpital Wojewódzki w Opolu	Zadanie zrealizowane.
	Budowa bloku operacyjnego		Zadanie zrealizowane.
	Budowa łącznika pomiędzy budynkami		Zadanie zrealizowane.
4.	Zakład Radioterapii – doposażenie oraz modernizacja	SP ZOZ Opolskie Centrum Onkologii – Opole	Zadanie zrealizowane.

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
	Utworzenie pracowni rezonansu magnetycznego do planowania radioterapii		Zadanie posiada decyzję o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.
	Utworzenie pracowni radiologii zabiegowej leczenia nowotworów		Brak lokalizacji na realizację zadania.
	Utworzenie Zakładu Medycyny Paliatywnej i Terminalnej; utworzenie hostelu dla pacjentów onkologicznych		Brak lokalizacji na realizację zadania.
	Utworzenie pracowni PET		Nie uwzględniono w planach Ministerstwa Zdrowia utworzenia pracowni na terenie województwa opolskiego.
5.	Utworzenie „Centrum aktywnego porodu i rodzicielstwa oraz leczenia niemowląt zagrożonych niepełnosprawnością”	Samodzielny Specjalistyczny Zespół Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem – Opole	Zadanie zrealizowane.
	Modernizacja bloku żywieniowego		Realizacja zadania uzależniona od posiadania środków finansowych termin najpóźniej do 31.12.2016 r.
6.	Rozbudowa bazy opieki stacjonarnej	Wojewódzki Specjalistyczny Zespół Neuropsychiatryczny – Opole	Realizacja zadania uzależniona od pozyskania środków finansowych, perspektywicznie do końca 2016 r.
	Utworzenie centrum diagnostyki i terapii stwardnienia rozsianego		Realizacja zadania uzależniona od pozyskania środków finansowych, perspektywicznie do końca 2016 r.
7.	Budowa pawilonu hostelowego (szpital)	Centrum Terapii Nerwic – Moszna-Zamek	Zadanie zrealizowane.
8.	Renowacja zespołu pałacowo-parkowego		Odstąpiono od realizacji zadania.

Źródło: Wieloletni Program Rozwoju Jednostek Ochrony Zdrowia podległych Samorządowi Województwa Opolskiego 2006-2013, załącznik do uchwały Nr XLIV/419/2006 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 31 stycznia 2006 r. oraz uchwały Nr XLVI/476/2006 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 25 kwietnia 2006 r., dane z Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWO.

6) Wieloletni Program Inwestycyjny Wojewódzkich Jednostek Oświatowych na lata 2006-2013

Program obejmuje rozbudowę i modernizację wojewódzkich jednostek oświatowych.

Tabela 102. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ujęte w WPIWJO

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
1.	Modernizacja istniejącej części Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Opolu – etap I i II oraz rozbudowa o część dydaktyczną wraz z infrastrukturą	Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Opolu (od 1 kwietnia 2007 r. - Regionalne Centrum Kształcenia Języków Ob-	Zadanie zrealizowane.

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
		cych w Opolu)	
2.	Modernizacja pomieszczeń poprodukcyjnych z przeznaczeniem na działalność statutową WODiP wraz z wyposażeniem <i>Rozbudowa i nadbudowa budynku wraz z przebudową zaplecza techniczno-magazynowego na pracownię dydaktyczne Wojewódzkiego Ośrodka Doskonalenia Informatycznego i Politechnicznego w Opolu</i>	Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Informatycznego i Politechnicznego w Opolu (od 01.05.2012 r. Regionalne Centrum Rozwoju Edukacji)	Zadanie zrealizowane.
3.	Termomodernizacja Ośrodka w Opolu i w Niwkach. Modernizacja Ośrodka w Opolu wraz z wyposażeniem. Modernizacja Ośrodka szkoleniowego w Niwkach wraz z wyposażeniem. <i>Przebudowa istniejących pomieszczeń piwnicy i poddasza użytkowego w celu powiększenia zaplecza szkoleniowego oraz termomodernizacja przegród zewnętrznych istniejącego budynku Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego w Opolu</i>	Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Opolu (od 01.05.2012 r. Regionalne Centrum Rozwoju Edukacji)	Zadanie zrealizowane.
4.	Remont dachu i elewacji PBW w Opolu. Kapitałny remont siedziby filii PBW w Kędzierzynie-Koźlu. <i>Przebudowa i modernizacja budynku Filii PBW w Kędzierzynie-Koźlu</i>	Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu	Zadanie zrealizowane.
5.	Remont obiektu szkoły i internatu wraz z wyposażeniem	Zespół Szkół im. Janusza Korczaka w Prudniku	Zadanie zrealizowane.
6.	Remont obiektu szkoły i internatu wraz z wyposażeniem	Medyczne Studium Zawodowe w Brzegu (od 1 stycznia 2009 r. - Zespół Szkół w Brzegu)	Zadanie zrealizowane oraz kontynuowane.
7.	Remont obiektu szkoły wraz z wyposażeniem	Medyczne Studium Zawodowe w Kędzierzynie-Koźlu (od 1 stycznia 2009 r. - Zespół Szkół w Kędzierzynie – Koźlu)	Zadanie zrealizowane oraz kontynuowane.
8.	Remont obiektu szkoły wraz z wyposażeniem	Medyczne Studium Zawodowe w Branicach (od 1 czerwca 2008 r. - Zespół Szkół w Branicach)	Zadanie zrealizowane.

Źródło: Wieloletni Program Inwestycyjny Wojewódzkich Jednostek Oświatowych na lata 2006-2013, załącznik do uchwały Nr XLVIII/483/2006 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 30 maja 2006 r. oraz informacja z Departamentu Edukacji i Rynku Pracy UMWO.

7) Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013

Jednym z głównych narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego jest *Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013* (RPO WO 2007-2013). W ramach RPO WO 2007-2013 sporządzono *Indykatywny Plan Inwestycyjny* zawierający otwarte zestawienie indywidualnych projektów kluczowych – przedsięwzięć inwestycyjnych o strategicznym znaczeniu dla realizacji programu operacyjnego, których wdrożenie jest niezwykle istotne z punktu widzenia osiągnięcia zakładanych wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego województwa opolskiego. Instytucja zarządzająca *Indykatywnym Planem Inwestycyjnym* (Zarząd Województwa Opolskiego) może przeprowadzać jego zmiany i aktualizacje. Ostatnia zmiana miała miejsce w dniu 16 kwietnia 2013 r. W *Tabeli 103* przedstawiono wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały zawarte w RPO WO 2007-2013 w okresie uchwalania obowiązującego *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*, jako że przedmiotem oceny realizacji są inwestycje celu publicznego uwzględnione w PZPWO.

Tabela 103. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (indykatywne) zawarte w *Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2007-2013* (wg stanu na rok uchwalenia obowiązującego PZPWO, 2010)

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja	Sposób realizacji
Zadania inwestycyjne			
OBSZAR: WSPARCIE INFRASTRUKTURY OTOCZENIA BIZNESU - Poddziałanie 1.1.1. Wsparcie instytucji otoczenia biznesu			
1.	Regionalne Centrum Biznesu Budowa Opolskiego Centrum Wystawienniczo-Kongresowego w Opolu	Opole	Zadanie w trakcie realizacji.
OBSZAR: INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I UZBROJENIE TERENU - Poddziałanie 3.1.1 Drogi regionalne			
2.	Obwodnica m. Grodkowa w ciągu dróg wojewódzkich nr 401 i 385 w km 21+850-28+337,17	Grodków	Zadanie zrealizowane w 2011 r.
3.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 414 na odcinku Smolarnia – Krobusz	Smolarnia, Krobusz	Zadanie zrealizowane w 2011 r.
4.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 401 na odcinku Grodków – Pakosławice Etap I	Grodków, Nowa Wieś Mała, Stary Grodków, Chróścina	Zadanie zrealizowane w 2012 r.
5.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 414 na odcinku Przysiecz – Dzików	Przysiecz, Dzików	Zadanie zrealizowane w 2012 r.
6.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 401 na odcinku Grodków – Pakosławice Etap II	Chróścina, Makowice, Skoroszyce, Pakosławice	Zadanie zrealizowane w 2012 r.
7.	Budowa obwodnicy m. Prószków wraz z przebudową drogi wojewódzkiej 429	Prószków	Zadanie nie zrealizowane
8.	Utworzenie Lokalnego Publicznego Portu Lotniczego w Kamieniu Śląskim	Kamień Śląski	Z uwagi na wykreślenie z Indykatywnego Planu Inwestycyjnego RPO WO 2007-2013, nie przystąpiono do realizacji projektu.
9.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 426 przy węźle autostradowym „Olszowa”	Zalesie Śląskie, Strzelce Opolskie, Szczepanek, Jemielnica, Piotrówka	Zadanie zrealizowane w 2011 r.
10.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 414 na odc. Dzików – Smolarnia	Dzików, Smolarnia	Zadanie zrealizowane w 2009 r. przed uchwaleniem aktualnego Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego.

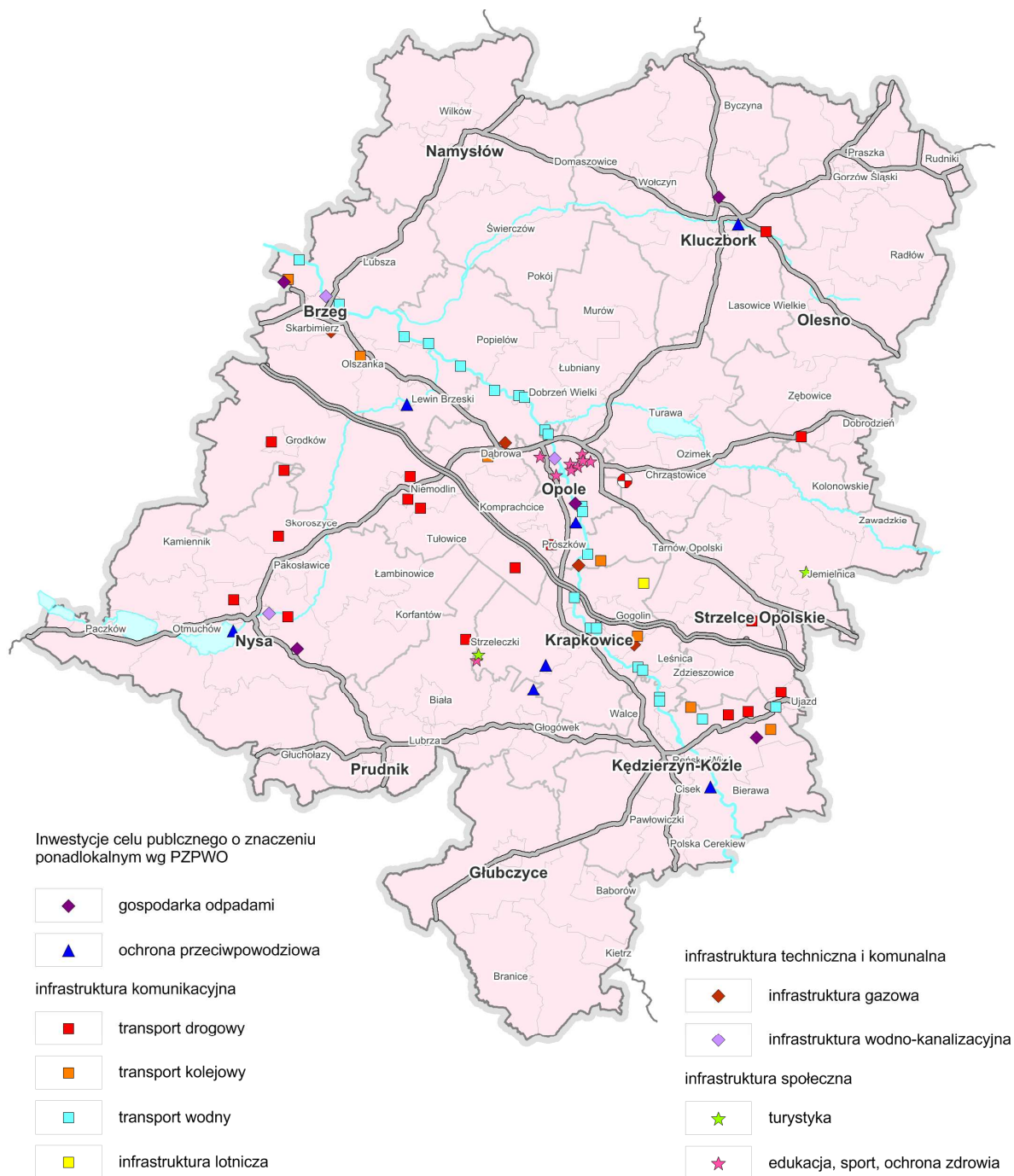
Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja	Sposób realizacji
11.	Przebudowa wiaduktu i układu komunikacyjnego, remont wiaduktu żelbetowego w ciągu ul. Reymonta w Opolu	Opole	Zadanie zrealizowane w 2011 r.
12.	Budowa węzła komunikacyjnego obwodnicy północnej (drogi krajowej) z drogą wojewódzką nr 454 (ul. Budowlanych - Sobieskiego) w Opolu	Opole	Zadanie w trakcie realizacji.
13.	Przebudowa mostu w ciągu drogi 1404 O Cisek-Bierawa	Cisek, Bierawa	Zadanie w trakcie realizacji.
OBSZAR: INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I UZBROJENIE TERENU - Działanie 3.2 Transport publiczny			
14.	Zakup pojazdów szynowych	województwo opolskie	Zadanie zrealizowane w latach 2007-2012.
OBSZAR: TURYSTYKA JAKO GAŁĄŻ GOSPODARKI - Poddziałanie 1.4.2 Usługi turystyczne i rekreacyjno-sportowe świadczone przez sektor publiczny			
15.	Stworzenie regionalnej bazy turystyczno-noclegowej przedgórza „Gór Opawskich”	Prudnik	Zadanie zrealizowane.
16.	Utworzenie Regionalnego Centrum Turystycznego „Dolina Małej Panwi”	Zawadzkie, Żędowice, Kielcza, Ozimek, Antoniów, Chobie, Biestrzynnik, Dylaki, Grodziec, Krasiejów, Krzyżowa Dolina, Mnichus, Nowa Schodnia, Schodnia, Szczędrzyk, Pustków, Kolonowskie, Fosowskie, Staniszcze Wielkie, Staniszcze Małe, Spórok	Zadanie zrealizowane.
17.	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej miasta Opola poprzez zagospodarowanie terenów wzdłuż Odry	Opole	Zadanie zrealizowane.
18.	Moszna Zamek - Regionalnym Ośrodkiem Turystyki Rekreacyjnej i Kulturowej	Moszna	Z uwagi na wykreślenie z Indykatywnego Planu Inwestycyjnego RPO WO 2007 – 2013, nie przystąpiono do realizacji projektu.
OBSZAR: ŚRODOWISKO - Działanie 4.2 Zabezpieczenie przeciwpowodziowe			
19.	Budowa lewostronnego wału rzeki Odry pn. „Cisek-Dzielnicza” zadanie 1,6,7	Cisek, Landzmiierz, Roszowicki Las	Zadanie zrealizowane.
20.	Zbiornik retencyjny Kluczbork na rzece Stobrawie w km 61+500	Kluczbork, Ligota Górna, Chocianowice	Zadanie zrealizowane.
OBSZAR: PROFILAKTYKA I OCHRONA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW REGIONU - Poddziałanie 5.2.1 Stacjonarna opieka medyczna			
21.	Szpitala opolskie gwarancją bezpieczeństwa zdrowotnego regionu i bazą kształcenia kadry medycznej.	województwo opolskie	W ramach zadania zrealizowano inwestycje w pięciu szpitalach wojewódzkich – partnerach programu: Przebudowa pomieszczeń dla Oddziału Kardiologii WCM w Opolu; Przebudowa Oddziału Neurochirurgii WCM w Opolu; Dobudowa pomieszczeń Zakładu Diagno-

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja	Sposób realizacji
			styki Obrazowej dla potrzeb rezonansu magnetycznego WCM w Opolu; Przebudowa pomieszczeń Zakładu Diagnostyki Laboratoryjnej na potrzeby Wojewódzkiej Przychodni Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej WCM w Opolu; utworzenie Ośrodka Wczesnej Interwencji Neuroradiologicznej przy Wojewódzkim Specjalistycznym Zespole Neuropsychiatrycznym im. św. Jadwigi w Opolu; budowa kompleksu diagnostyczno-zabiegowego i pawilonu poradni wraz z łącznikiem w Szpitalu Wojewódzkim i Opolskim Centrum Onkologii, utworzenie „Centrum aktywnego porodu i rodzicielstwa oraz leczenia niemowląt zagrożonych niepełnosprawnością” w Samodzielnym Specjalistycznym Zespole Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem w Opolu.
OBSZAR: NAUKA I SZKOLNICTWO WYŻSZE - Poddziałanie 5.1.1 Wsparcie regionalnej infrastruktury edukacyjnej			
22.	Budowa skrzydła dydaktycznego w budynku Wydziału Budownictwa Politechniki Opolskiej	Opole	Zadanie zrealizowane.
OBSZAR: NAUKA I SZKOLNICTWO WYŻSZE - Działanie 6.2 Zagospodarowanie terenów zdegradowanych			
23.	Budowa II Kampusu PO. Zadanie 1A. Adaptacja budynku nr 9 przy ulicy Prószkowskiej na cele dydaktyczne i badawcze WWFiF	Opole	Zadanie zrealizowane.

Źródło: Indykacyjny Plan Inwestycyjny dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013, załącznik do uchwały Zarządu Województwa Opolskiego nr 3568/2013 z dnia 16 kwietnia 2013.

Rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, uwzględnionych w PZPWO na podstawie dokumentów przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra lub Sejmik Województwa – zgodnie z ich właściwościami, przedstawiono na *Mapie 63*.

Mapa 63. Rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wg. Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego

Źródło: Opracowanie własne

2.2. Podsumowanie realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, ustalonych w PZPWO

2.2.1. Środowisko przyrodnicze

W okresie 2010-2012, tj. po uchwaleniu PZPWO, prowadzone na terenie województwa działania organizacyjne, związane z realizacją inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, obejmowały:

- 1) utworzenie obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 – zgodnie z art. 27a ustawy o ochronie przyrody, wyznaczenie obszaru ochrony siedlisk następuje w drodze rozporządzenia Ministra Środowiska, które określa nazwę, położenie administracyjne, obszar i mapę obszaru, cel i przedmiot ochrony. Wyznaczenie obszaru następuje w okresie do 6 lat od uzgodnienia i zatwierdzenia ostoje przez Komisję Europejską, jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Należy zaznaczyć, że wszystkie proponowane w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* ostoje Natura 2000 spełniają powyższe wymogi (*Tabela 104*). Proponowany obszar ochrony siedlisk - „Ujście Nysy Kłodzkiej i Stobrawy” – nie został uzgodniony przez Komisję Europejską i najprawdopodobniej nie zostanie ustanowiony;

Tabela 104. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym - ostoje Natura 2000.

Lp.	Nazwa ostoje Natura 2000	Sposób realizacji - data zatwierdzenia jako: ¹ – obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (OZW) ² – obszar zaproponowany jako OZW	Powierzchnia terenu [ha]	Gminy objęte obszarem
1	Forty Nyskie PLH 160001	11.2007 ¹	55,4	Nysa
2	Góra Św. Anny PLH 160002	11.2007 ¹	5084,3	Leśnica, Strzelce Opolskie, Ujazd, Zdzeszowice
3	Kamień Śląski PLH160003	12.2008 ¹	832,4	Gogolin, Izbicko
4	Ostoja Sławniowicko-Burgrabicka PLH 160004	12.2008 ¹	771,6	Głuchołazy
5	Bory Niemodlińskie PLH 160005	01.2011 ¹	4541,3	Dąbrowa, Lewin Brzeski, Łambinowice, Niemodlin, Tułowice
6	Góry Opawskie PLH 160007	01.2011 ¹	5583,3	Głubczyce, Głuchołazy, Lubrza, Prudnik
7	Dolina Małej Panwi PLH 160008	01.2011 ¹	1106,3	Dobrodzień, Jemielnica, Kolonowskie, Krupski Młyn, Zawadzkie
8	Lasy Barucickie PLH 160009	01.2011 ¹	4394,5	Jelcz-Laskowice, Lubsza, Namysłów, Świerczów
9	Łąki w okolicach Chrzęstowic PLH 160010	01.2011 ¹	795,0	Chrzęstowice
10	Łęg Zdzeszowicki PLH160011	01.2011 ¹	619,9	Zdzeszowice, Reńska Wieś
11	Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą PLH160013	01.2011 ¹	933,5	Popielów

Lp.	Nazwa ostoi Natura 2000	Sposób realizacji - data zatwierdzenia jako: ¹ – obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (OZW) ² – obszar zaproponowany jako OZW	Powierzchnia terenu [ha]	Gminy objęte obszarem
12	Łąki w okolicy Kluczborka nad Stobrawą PLH 160013	01.2011 ¹	356,6	Kluczbork, Wołczyn
13	Opolska Dolina Nysy Kłodzkiej PLH 160014	01.2011 ¹	1439,6	Olszanka, Grodków, Lewin Brzeski, Niemodlin
14	Przyłek nad Białą Głuchołaską PLH 160016	01.2011 ¹	166,0	Głuchołazy, Nysa
15	Teklusia PLH 160017	01.2011 ¹	316,5	Wołczyn
16	Rozumicki Las PLH 160018	01.2011 ¹	96,6	Kietrz
17	Żywocickie łągi PLH160019	01.2011 ¹	101,7	Gogolin, Krapkowice
18	Dolina Budkowieczanki PLH 160020	11.2012 ²	99,0	Kluczbork
19	Grądy w Dolinie Odry PLH 020017	12.2008 ¹	0,1 ³	Lubsza
20	Załęczański Łuk Warty PLH 100007	11.2007 ¹	0,1 ⁴	Rudniki
21	Ujście Nysy Kłodzkiej i Stobrawy	obszar nie został uzgodniony przez Komisję Europejską	(4 383,0)	Lewin Brzeski, Skarbmierz, Lubsza, Popielów, Pokój, Murów, Domaszowice, Wołczyn, Kluczbork
Razem			27 293,7	

³ – większość terenu położona na terenie woj. dolnośląskiego

⁴ – większość terenu położona na terenie woj. łódzkiego

2) utworzenie rezerwatu przyrody „Olszak”, który jednak nie znalazł się na liście inwestycji celu publicznego (Tabela 105), natomiast z przewidywanych do utworzenia 23 rezerwatów przyrody w PZPWO, żaden nie został zrealizowany;

Tabela 105. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – rezerwaty przyrody.

Lp.	Nazwa rezerwatu	Data utworzenia	Powierzchnia terenu [ha]	Gminy objęte obszarem	Przedmiot ochrony
1	Olszak	Zarządzenie nr 32/12 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 20.11.2012 r. (Dz. Urz. Woj. Opol. z 22.11.2012 r., poz. 1631)	24,6	Głuchołazy	dobrze wykształcone zbiorowiska leśne: pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy oraz jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach

3) wśród zadań związanych z ochroną zagrożonych siedlisk i gatunków roślin i zwierząt, PZPWO przewidywał utworzenie na terenie Pomologii w Prószkowie ogrodu botanicznego, realizującego ochronę *ex-situ* zagrożonych gatunków. Zadanie to nie zostało jak dotychczas zrealizowane, jednak w marcu 2013 r. rozpoczęły się prace organizacyjne nad utworzeniem w tym miejscu Centrum Szkoleniowo-Badawczego Uniwersytetu Opolskiego, pracującego dla potrzeb przemysłu rolno-spożywczego. W ramach w/w centrum przewiduje się również utworzenie ośrodka badawczego, bazującego na dotychczasowym dorobku i zasobach Pomologii.

Tabela 106. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – ochrona *ex situ* gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem.

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja zadania	Gminy objęte obszarem	Przedmiot ochrony
1	Utworzenie ogrodu botanicznego	Prószków - Pomologia	Prószków	Ochrona <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków roślin naczyniowych Śląska Opolskiego. Podpisane porozumienie pomiędzy Uniwersytetem Opolskim, Urzędem Gminy w Prószkowie oraz Starostwem Powiatowym w Opolu dot. utworzenia Centrum Szkoleniowo-Badawczego przemysłu rolno-spożywczego.

Analiza wskazuje, że w latach 2010-2012 została zrealizowana część inwestycji celu publicznego z zaproponowanych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

Działania związane z utworzeniem ostoi przyrody Natura 2000 oraz rezerwatem przyrody „Olszak” zapewniają lepszą ochronę bioróżnorodności, jak również przyczyniają się do zwiększenia spójności przestrzennej systemu przyrodniczego województwa opolskiego.

Zwiększeniu ochrony bioróżnorodności województwa sprzyjają działania w zakresie ochrony gatunków roślin *ex-situ* na terenie Pomologii w Prószkowie, a rozpoczęte prace organizacyjne nad utworzeniem ogrodu botanicznego, mogą doprowadzić w najbliższych latach do zrealizowania przyjętej w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego województwa inwestycji.

W odniesieniu do przyjętego programu rozbudowy rezerwatów przyrody stwierdza się brak skutecznych działań organizacyjnych, prowadzących do utworzenia nowych rezerwatów przyrody. Przegląd listy projektowanych rezerwatów przyrody wskazuje na potrzebę przeprowadzenia – na etapie aktualizacji planu zagospodarowania przestrzennego województwa - analizy celowości i określenia realnych możliwości utworzenia nowych rezerwatów przyrody w obecnych uwarunkowaniach przestrzenno-środowiskowych (np. rezerwat Krasiejów i Sławniowice położone są w obrębie istniejącego parku kulturowo-rozrywkowego Jura Park lub w obrębie eksploatowanej kopalni marmuru).

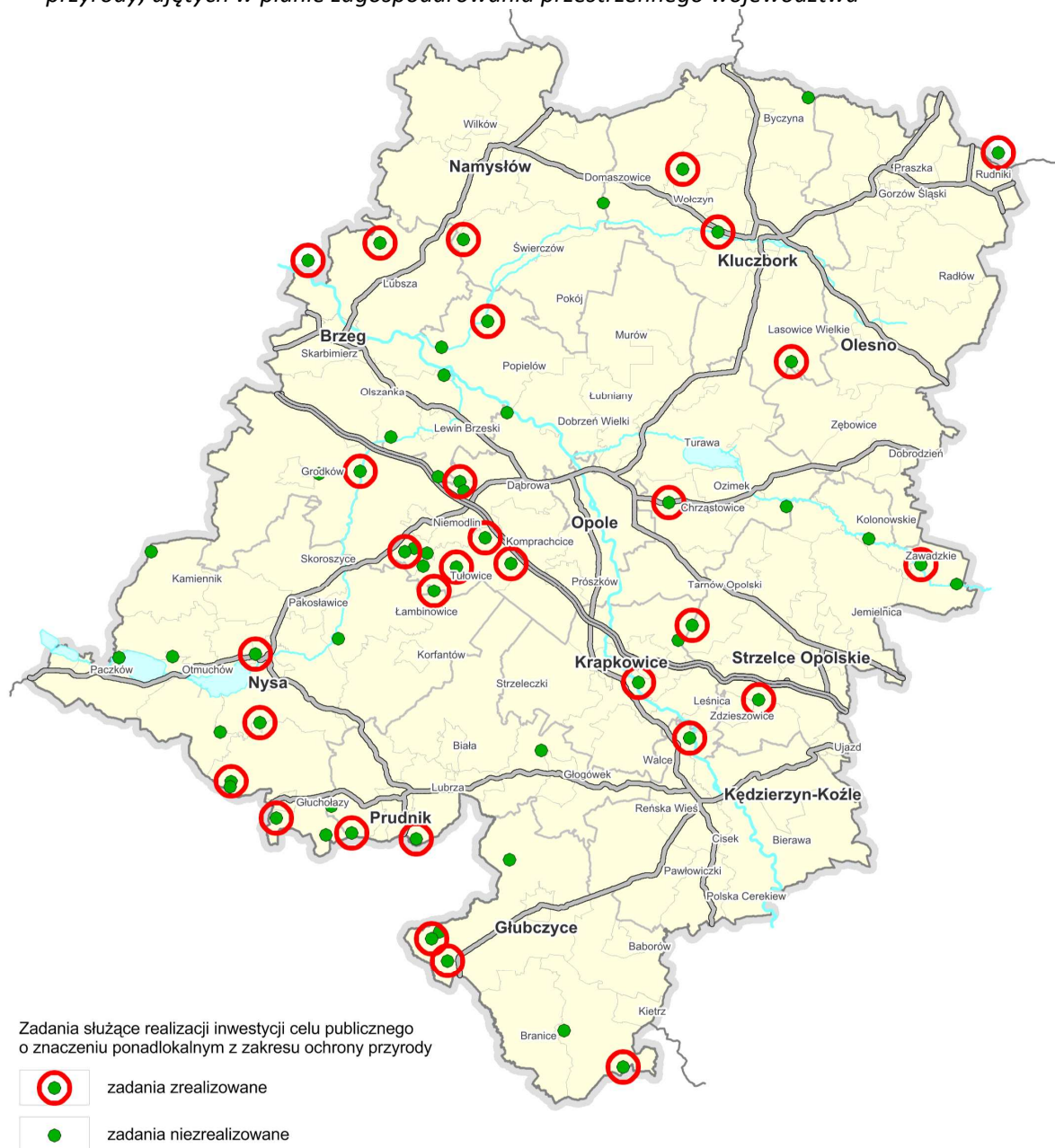
W latach 2010-2012 prowadzono, a w okresie perspektywnym kontynuowane będą prace związane ze sporządzeniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych ostoi Natura 2000, stanowiących podstawowy instrument zarządzania ostoją przyrody. Dotychczas plany takie sporządzone zostały dla czterech obszarów Natura 2000 (Dolina Małej Panwi, Forty Nyskie, Góry Opawskie, Góra Św. Anny), dla dalszych dwóch są aktualnie prowadzone (Zbiornik Otmuchowski, Zbiornik Nyski).

Podobny model zarządzania przyrodą funkcjonuje w odniesieniu do rezerwatów przyrody. W przypadku sześciu rezerwatów obowiązują plany ochrony (Cicha Dolina, Las Bukowy, Leśna Woda, Nad Białką, Rogalice, Srebrne Źródło), w przypadku następnych dwudziestu czterech ustanowione zostały zadania ochronne, a w przypadku kolejnych sześciu (Lubsza, Olszak, Płużnica, Prądy, Przylesie, Złote Bagna) trwają prace nad ich sporządzeniem.

Coraz większe znaczenie na poziomie kraju i regionów przyznaje się spójności funkcjonalno-przestrzennej obszarów przyrodniczych – tzw. korytarzy zielonej infrastruktury (korytarze ekologiczne) – w strukturze przestrzennej. Aczkolwiek edycje planów zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego z 2002 r. i 2010 r. uwzględniają rolę i znaczenie tego elementu w ramach proponowanego systemu przyrodniczego, to z uwagi na brak odpowiedniego umocowania prawnego,

wprowadzenie tego elementu do dokumentów planistycznych gmin nie jest obligatoryjne, i może w konsekwencji prowadzić do fragmentacji przyrody. Przeprowadzone w latach 2011-2012 prace analityczne pozwoliły na opracowanie nowej koncepcji spójności przestrzennej⁴ regionalnego systemu obszarów chronionych, do uwzględnienia w nowej edycji planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

Mapa 64. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu ochrony przyrody, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Źródło: Opracowanie własne

⁴ Koncepcja korytarzy ekologicznych w województwie opolskim. Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej UMWO Opole, 2012.

2.2.2. Ochrona przeciwpowodziowa

Zbiorniki małej retencji

W latach 2010-2012 w zakresie ochrony przeciwpowodziowej została zrealizowana jedynie część inwestycji celu publicznego uwzględnionych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa. Spośród 44 zbiorników zaplanowanych do budowy w *Programie budowy zbiorników małej retencji w województwie opolskim* zrealizowano **zbiornik Kluczbork** na rzece Stobrawie w gminie Kluczbork. Inwestycja oddana została do użytku w 2012 r.

Wg informacji WZMiUW kolejnym realizowanym zbiornikiem będzie zbiornik Siedlec na rzece Cielnicy w gminie Otmuchów, sklasyfikowany w *Programie* w II grupie kolejności jako pilny. Inwestycję tą planuje się zakończyć 2015 r.

W najbliższym czasie z uwagi na brak środków finansowych nie będą podejmowane realizacje pozostałych zbiorników z *Programu*, w tym sklasyfikowanych jako najpilniejsze (Ścinawa Nyska, Racławice Śląskie, Jasiona i Boguchwałów).

Wały przeciwpowodziowe

W latach 2010-2012 działania inwestycyjne objęły realizację zadań:

- *Budowa lewostronnego wału rzeki Odry pn. „Cisek-Dzielniczka, zadanie 1,6,7.* W ramach zadania wybudowano łącznie 3,56 km wałów rzeki Odry w gminie Cisek. Inwestycja realizowana była ze środków *Programu dla Odry – 2006* oraz *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013*.
- *Budowa lewostronnego obwałowania rzeki Odry w km 65+500-67+000 oraz wału bocznego w m. Miejsce Odrzańskie gm. Cisek.* W ramach zadania wybudowano 1,34 km wałów. Odbiór inwestycji zaplanowano w 2013 r. Inwestycja realizowana jest ze środków *Programu dla Odry – 2006*.

Odbudowa i regulacja rzek

- **Odbudowa i regulacja rzeki Osobłoga**, w ramach której wykonano regulację 5,18 km rzeki Osobłoga w gminie Głogówek, Strzeleczy i Krapkowice.

W trakcie realizacji znajdują się dwa duże zadania, kluczowe dla województwa opolskiego, ujęte *Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007-2013*:

- **„Poprawa Ochrony Przeciwpowodziowej Lewina Brzeskiego na rzece Nysie Kłodzkiej”**. Inwestycja ta jest mocno zaawansowana w realizacji: przystąpiono do budowy jazu klapowego – wykonano konstrukcje żelbetowe, instalacje, zamontowano urządzenia hydrauliczne, prowadzono inne roboty konstrukcyjne; w ramach przebudowy i udroźnienia Nysy Kłodzkiej wykonano obwałowania, wykopy, narzuty z kamienia, ubezpieczenia skarp⁵. Zakończenie inwestycji zaplanowano w 2013 r.
- **„Modernizacja zbiornika wodnego Nysa w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego - etap I”**. W styczniu 2013 roku podpisano umowę z wykonawcą i przekazano plac budowy. Zakończenie inwestycji zaplanowano w 2015 r.

Realizację inwestycji celu publicznego ujętych w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* w zakresie ochrony przeciwpowodziowej należy ocenić pozytywnie. Biorąc

---

⁵ INFORMACJA o realizacji zadań „Programu dla Odry - 2006” w roku 2012, Pełnomocnik Rządu do Spraw Programu dla Odry - 2006, Wrocław, 26 kwietnia 2013 r.

pod uwagę długość procedur przygotowania i realizacji tego typu inwestycji, jak również koszty ich realizacji udało się zakończyć lub rozpocząć większość zadań.

Zrealizowane zadania nie zapewniają jednak bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w województwie. Jak wykazała powódź w 2010 r. system ochrony posiada słabe punkty, które wymagają przyspieszenia realizacji planowanych inwestycji. Najpilniejsze zadania to budowa lub modernizacja wałów przeciwpowodziowych w gminie Cisek i Bierawa oraz w Opolu (dzielnica Metalchem), w Kędzierzynie-Koźlu (dzielnica Rogi), w gminie Dobrzeń Wielki oraz modernizacja zbiornika wodnego Nysa.

Mapa 65. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Źródło: Opracowanie własne

W ramach aktualizacji *Planu* konieczne będzie wprowadzenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym planowanych do realizacji do 2016 roku w ramach *Programu dla Odry 2006*:

- modernizacja obwałowań Odry od ujścia Kanału Ulgi do jazu Chróścice wraz z ujściowym odcinkiem Małej Panwi (gmina Dobrzeń Wielki),
- budowa, przebudowa i modernizacja lewostronnego obwałowania rzeki Odry w km 65+500-67+000 oraz wału bocznego w m. Miejsce Odrzańskie (gmina Cisek),
- modernizacja zbiornika wodnego Nysa, etap I oraz etap II w zakresie poniżej zbiornika,
- ochrona przeciwpowodziowa dzielnicy przemysłowo-mieszkaniowej „Metalchem” w Opolu; budowa, przebudowa wraz ze zmianą kierunku odcinka wału zamykającego dolinę przy Metalchemie,
- budowa, przebudowa i modernizacja wału przeciwpowodziowego rzeki Odry „Rataje” w mieście Brzegu,
- przebudowa – modernizacja wałów rzeki Odry na odcinku od m. Lasaki do m. Poborszów (gmina Kędzierzyn-Koźle i Reńska Wieś),
- modernizacja prawostronnych wałów Odry od m. Dobrzeń Wielki do m. Stare Siołkowice wraz z przebudową wałów polderu Rybna – Stobrawa w gminie Popielów,
- modernizacja obwałowań rzeki Stobrawy od m. Karłowice do ujścia do Odry,
- naprawa i modernizacja wałów lewo- i prawostronnych w okolicach miejscowości Kąty Opolskie (gmina Gogolin i Tarnów Opolski),
- modernizacja odrzańskich wałów przeciwpowodziowych przy ujściu Kanału Gliwickiego w Koźlu – Kłodnica – Kędzierzyn,
- modernizacja wałów Małej Panwi w rejonie zbiornika Turawa,
- modernizacja prawostronnych wałów przeciwpowodziowych Odry w gminie Bierawa (gmina Bierawa i m. Kędzierzyn-Koźle),
- polder Dąbrówka-Opole rzeki Odra (gmina Prószków).

2.2.3. Komunikacja

Systemy transportowe

W latach 2010-2012, tj. po uchwaleniu PZPWO, na terenie województwa prowadzone były działania inwestycyjne związane z:

- 1) przebudową układu komunikacji drogowej, w ramach której planowano budowę siedmiu obwodnic miejscowości w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich oraz przebudowę sześciu odcinków dróg wojewódzkich i jednego wiaduktu.

Spośród planowanych zadań zrealizowano:

- budowę jednej obwodnicy;
- przebudowę 5 odcinków dróg wojewódzkich;
- przebudowę wiaduktu nad linią kolejową w Opolu w ciągu ul. Reymonta.

Tabela 107. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – budowa i przebudowa dróg krajowych i wojewódzkich.

Lp	Nazwa zadania	Nazwa programu zawierającego realizację inwestycji	Sposób realizacji - data oddania do użytkowania	Długość odcinka [km]	Gminy objęte realizacją inwestycji
1	Budowa Obwodnicy m. Grodków w ciągu drogi	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-	2011	6,49	Grodków

Lp	Nazwa zadania	Nazwa programu zawierającego realizację inwestycji	Sposób realizacji - data oddania do użytkowania	Długość odcinka [km]	Gminy objęte realizacją inwestycji
	wojewódzkiej nr 401 i 385	2013			
2	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 414 na odcinku Smolarnia – Krobusz	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013	2011	11,2	Biała
3	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 401 na odcinku Grodków – Pakosławice Etap I	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013	2012	7,57	Grodków, Skoroszyce
4	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 414 na odcinku Przysiecz – Dzików	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013	2012	3,98	Prószków, Biała
5	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 401 na odcinku Grodków – Pakosławice Etap II	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013	2012	7,23	Skoroszyce, Pakosławice
6	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 426 przy węźle autostradowym Olszowa	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013	2011	1,94	Leśnica
7	Przebudowa wiaduktu i układu komunikacyjnego, remont wiaduktu żelbetowego w ciągu ul. Reymonta w Opolu	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013	2011	-	Opole

Źródło: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu

- 2) modernizacją linii kolejowych E 30 i CE 59 i odnową taboru kolejowego. Spośród 4 planowanych zadań zrealizowano jedno, drugie jest w trakcie realizacji.

Tabela 108. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – modernizacja linii kolejowych

Lp	Nazwa zadania	Nazwa programu zawierającego realizację inwestycji	Sposób realizacji - data oddania do użytkowania	Gminy objęte realizacją inwestycji
1	Modernizacja linii kolejowej E 30, etap II. Wdrożenie ERTMS w Polsce na odcinku Legnica –	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 Master Plan dla trans-	w trakcie realizacji	Skarbimierz, Brzeg, Olszanka, Lewin Brzeski, Dąbrowa, Komprachcice, Opole

Lp	Nazwa zadania	Nazwa programu zawierającego realizację inwestycji	Sposób realizacji - data oddania do użytkowania	Gminy objęte realizacją inwestycji
	Wrocław – Opole – w części ETCS II	portu kolejowego w Polsce.		
2	Zakup pojazdów szynowych (5 szt.)	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013	Zadanie zrealizowane	Województwo opolskie

Źródło: PKP PLK S.A. Oddział Regionalny we Wrocławiu

3) poprawą stanu Odrzańskiej Drogi Wodnej w zakresie modernizacji infrastruktury hydrotechnicznej (jazy i śluzy).

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego zakładał modernizację śluz i jazów Odry skanalizowanej, do parametrów pozwalających na uzyskanie IV klasy żeglugowej. Zakres zrealizowanych zadań obejmował cząstkowe inwestycje na wybranych śluzach i jazach, które stanowiły jedynie pewien etap w szerszym programie przebudowy tych obiektów.

Tabela 109. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – modernizacja Odrzańskiej Drogi Wodnej

Lp	Nazwa zadania	Nazwa programu zawierającego realizację inwestycji	Sposób realizacji	Gminy objęte realizacją inwestycji
1	Modernizacja śluz odrzańskich na odcinku będącym w zarządzie RZGW Gliwice – przystosowanie do III kl. drogi wodnej	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 Program dla Odry - 2006	Zadanie częściowo zrealizowane, w zakresie remontu śluz „Kłodnica” i „Stawęcice” na Kanale Gliwickim.	Kędzierzyn-Koźle
2	Modernizacja śluz odrzańskich na odcinku będącym w zarządzie RZGW Wrocław – przystosowanie do III kl. drogi wodnej	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 Program dla Odry - 2006	Zadanie częściowo zrealizowane, w zakresie: - modernizacji śluz pociągowych (głowa dolna) Rogów i Dobrzeń, - modernizacji komory śluzy pociągowej w Januszkowicach, - odbudowy górnego języka rozdzielczego śluzy w Kątach Opolskich i Rogowie, - odbudowy dolnego języka rozdzielczego śluzy w Dobrzenu.	Zdzieszowice, Krapkowice, Reńska Wieś, Opole, Dobrzeń Wielki, Popielów, Prószków, Skarbimierz, Brzeg, Gogolin
3	Modernizacja jazów odrzańskich na odcinku w zarządzie RZGW Wrocław – województwo opolskie	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013	Zadanie częściowo zrealizowane, w zakresie przebudowy jazu „Opole” z sektorowego na jaz kłapowy.	Zdzieszowice, Krapkowice, Tarnów Opolski, Opole, Dobrzeń Wielki, Dąbrowa, Skarbimierz, Brzeg, Lewin Brzeski

Lp	Nazwa zadania	Nazwa programu zawierającego realizację inwestycji	Sposób realizacji	Gminy objęte realizacją inwestycji
4	Modernizacja stopnia Chróścice – przystosowanie do III kl. drogi wodnej	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013	W trakcie realizacji.	Dobrzeń Wielki

Źródło: *Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu;*
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach

Rozmieszczenie zrealizowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu komunikacji i transportu, ujętych w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*, zamieszczono na *Mapie 66*.

W latach 2010-2012 została zrealizowana jedynie część inwestycji celu publicznego uwzględnionych w PZPWO.

Wszystkie zaplanowane inwestycje zrealizowano na sieci dróg wojewódzkich, istotnych dla funkcjonowania regionalnego układu komunikacyjnego, w szczególności dla połączenia obszaru województwa z autostradą A4. Natomiast zadania planowane na drogach krajowych w większości są przygotowane do realizacji i czekają na wprowadzenie do programu inwestycyjnego Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

W zakresie komunikacji kolejowej planowane zadania skupiły się na najważniejszych liniach kolejowych przebiegających przez województwo opolskie, tj. linii E 30 i CE 59. Spośród wszystkich zaplanowanych zadań zrealizowano jedynie jedno w zakresie modernizacji linii E 30 na odcinku Opole - Wrocław, jednak miało to miejsce przed uchwaleniem *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*, natomiast w okresie obowiązywania *Planu* w trakcie realizacji pozostaje jedno zadanie, również na linii E 30. Dodatkowo Samorząd Województwa dokonał zakupu 5 pojazdów szynowych (szynobusów) w ramach RPO 2007-2013.

Działania inwestycyjne związane z modernizacją sieci drogowej i kolejowej przyczyniły się do poprawy funkcjonowania systemu transportowego w województwie opolskim oraz poprawy dostępności komunikacyjnej w regionie. Niemniej ilość i zakres przeprowadzonych inwestycji jest niewystarczający i wymaga dalszej realizacji zakładanych działań, w szczególności na sieci dróg krajowych i liniach kolejowych.

Inwestycje związane z modernizacją Odrzańskiej Drogi Wodnej (ODW), obejmowały jedynie cząstkowe zadania, polegające głównie na realizacji mniejszych zadań wchodzących w skład szerszego programu przebudowy śluz i jazów oraz bezpośrednim utrzymaniu tych obiektów. Realizacja zadań nie poprawiła w istotny sposób funkcjonowania transportu śródlądowego na rzece Odrze i nie przyczyniła się do transportu drogą śródlądową. Dlatego, aby osiągnąć zakładany cel podniesienia klasy żeglowności rzeki Odry, wraz z reaktywacją transportu, należy konsekwentnie prowadzić dalszy program modernizacji ODW w zakresie przebudowy śluz i jazów wyznaczony w programach szczebla rządowego.

Mapa 66. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu komunikacji i transportu, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu komunikacji i transportu

- transport drogowy
- transport kolejowy
- transport wodny
- infrastruktura lotnicza

Zadania służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu komunikacji i transportu

- transport drogowy
- transport kolejowy
- transport wodny
- infrastruktura lotnicza

Oznaczenie realizacji zadań i inwestycji

- zadania/inwestycje zrealizowane
- zadania/inwestycje w trakcie realizacji

Źródło: Opracowanie własne

2.2.4. Infrastruktura techniczna i komunalna

Gospodarka wodno-ściekowa

Oczyszczalnie ścieków

W okresie 2010-2012, tj. po uchwaleniu PZPWO, zmodernizowano części osadowe oczyszczalni ścieków w aglomeracji Opole oraz Brzeg, natomiast w aglomeracji Nyskiej nie podjęto jeszcze realizacji planowanej inwestycji.

Efekty związane z realizacją projektów dotyczących oczyszczalni ścieków to przede wszystkim korzyści ekologiczne w postaci ilości usuniętych zanieczyszczeń i eliminacji uciążliwości źródeł emisji tych zanieczyszczeń. Ilość ścieków odprowadzanych zbiorczym systemem kanalizacyjnym do oczyszczalni ścieków i tam oczyszczanych wpływa na poprawę stanu środowiska. Inwestycje KPOŚK, takie jak: budowa i modernizacja zbiorczych sieci kanalizacyjnych, budowa nowych oczyszczalni ścieków, modernizacja oczyszczalni ścieków, rozbudowa oczyszczalni ścieków oraz rozbudowa i modernizacja oczyszczalni poprawiają bilans ścieków oczyszczonych i nieczyszczonych w województwie opolskim. Podział ścieków komunalnych według rodzaju przedstawia *Tabela 110*.

Tabela 110. Udział ścieków komunalnych w aglomeracjach województwa opolskiego w 2011 r.

Lp.	Nazwa aglomeracji	Udział ścieków komunalnych w %							
		Odprowadzanych zbiorczym systemem kanalizacyjnym do oczyszczalni		Dostarczanych do oczyszczalni taborem asenizacyjnym		Oczyszczanych systemami indywidualnymi		Nieczyszczonych	
		2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011
1.	Baborów - Sułków	100	97,3	-	2,7	-	0	-	0
2.	Biała	58,4	16,8	-	4,6	-	0	-	78,6
3.	Branice	-	73,6	-	2,1	-	8,8	-	15,5
4.	Brzeg*	51,5	99,6	-	0,1	-	0	-	0,3
5.	Dobrodzień	36	47,8	-	17,7	-	1,8	-	32,7
6.	Głogówek	100	63	-	1	-	0	-	36
7.	Gogolin	100	100	-	-	-	0	-	0
8.	Grodków	-	81,5	-	2,1	-	0	-	16,4
9.	Kędzierzyn-Koźle	-	91,4	-	1,3	-	0,1	-	7,2
10.	Kietrz	100	94,9	-	3,2	-	1,9	-	0
11.	Kluczbork	-	96,3	-	3,6	-	0,1	-	0
12.	Kolonowskie	37	92,6	-	0,3	-	0,4	-	6,7
13.	Korfantów	100	86	-	6	-	8	-	0
14.	Turawa	-	55,8	-	8	-	1,7	-	34,5
15.	Krapkowice	-	55,1	-	0,8	-	0,1	-	44
16.	Leśnica	-	98,8	-	1,2	-	0	-	0
17.	Lewin Brzeski	98	95,8	-	3,4	-	0,8	-	0
18.	Mąkoszyce	46,5	91,9	-	2,6	-	0	-	5,5
19.	Murów	36	81,2	-	1	-	2,7	-	15,1
20.	Naczesławice	4,8	6,6	-	0	-	1,5	-	91,9
21.	Namysłów	-	68,6	-	-	-	-	-	-
22.	Niemodlin	100	95,8	-	4,2	-	0	-	0
23.	Nysa *	71	92,9	-	0,7	-	0,2	-	6,2
24.	Olesno	100	70,5	-	22,7	-	6,8	-	0
25.	Opole *	99	99,7	-	0,2	-	0,1	-	0
26.	Ozimek	-	71,4	-	3,7	-	1,3	-	23,3
27.	Paczków	65	97,2	-	1,8	-	1	-	0
28.	Pawłowiczki	79,5	98,1	-	1,9	-	0	-	0

Lp.	Nazwa aglomeracji	Udział ścieków komunalnych w %							
		Odprowadzanych zbiorczym systemem kanalizacyjnym do oczyszczalni		Dostarczanych do oczyszczalni taborem asenizacyjnym		Oczyszczanych systemami indywidualnymi		Nieczyszczonych	
		2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011
29.	Pokój	20,6	78,1	-	20,1	-	1,8	-	0
30.	Polska Cerekiew	-	42,7	-	0	-	0	-	57,3
31.	Popielów - Karłowice	32,8	95	-	2,3	-	2,1	-	0
32.	Praszka	-	83,8	-	0,5	-	0,1	-	15,6
33.	Prószków	100	97	-	2,5	-	0,5	-	0
34.	Prudnik	77	90,5	-	0,2	-	0	-	9,3
35.	Skoroszyce	75,3	89,8	-	5,5	-	2,5	-	2,2
36.	Strzelce Opolskie	-	98,6	-	1,3	-	0,1	-	0
37.	Tarnów Opolski	100	97,5	-	2	-	0,5	-	0
38.	Trzebiszyn	-	34,7	-	0	-	7	-	58,3
39.	Ujazd	93,6	98,7	-	1,3	-	0	-	0
40.	Wołczyn	33,5	48	-	0,6	-	12,2	-	39,2
41.	Zawadzkie	44	96,9	-	3,1	-	0	-	0
42.	Zdzieszowice	100	99,5	-	0,4	-	0,1	-	0
43.	Zlewnia rzeki Troi	-	8,9	-	3,1	-	0	-	88

Źródło: opracowanie własne na podstawie Komunikatu 3/W/2012 „Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w województwie opolskim w 2011 roku”, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu, wrzesień 2012

* Ponadlokalne inwestycje wskazane w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Sieci kanalizacji sanitarnej w aglomeracjach

Realizacja zadań związanych z zapisanymi w PZPWO inwestycjami celu publicznego dokonuje się poprzez projekty inwestycyjne budowy zbiorowej sieci kanalizacyjnej. Skala, kompleksowość i długi horyzont czasowy realizacji prowadzonych głównie na obszarach wiejskich nie umożliwiają szybkiego zakończenia prac budowlanych. W związku z tym wszystkie inwestycje wodno-ściekowe o znaczeniu ponadlokalnym są w trakcie realizacji.

Tabela 111. Działania o znaczeniu ponadlokalnym w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, ujęte w POŚ

Lp	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Planowany rok zakończenia inwestycji	Stopień realizacji inwestycji na 30.06.2013 r.
1.	2.	3.	4.	5.
Cel – Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych				
1.	Rozwiązanie problemów gospodarki wodno-ściekowej w powiecie namysłowskim	Namysłów, Wilków, Domaszowice, Świerczów	2015	50 %
2.	Trias Opolski – ochrona zbiornika wód podziemnych GZWP 333 dla aglomeracji Opole, Prószków i Tarnów Opolski	Opole, Tarnów Opolski, Chrząstowice, Dąbrowa, Komprachcice, Izbicko, Prószków	2015	50 %
3.	Trias Opolski – poprawa gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Strzelce Opolskie	Strzelce Opolskie, Jemielnica	2015	80 %
4.	Trias Opolski – poprawa gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Zdzieszowice	Zdzieszowice, Walce	koniec 2013	72 %

Lp	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Planowany rok zakończenia inwestycji	Stopień realizacji inwestycji na 30.06.2013 r.
1.	2.	3.	4.	5.
5.	Trias Opolski – poprawa gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Krapkowice	Krapkowice, Strzelczki, Gogolin, Prószków	rezygnacja z realizacji projektu	-
6.	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich Kluczbork i Lasowice Wielkie	Kluczbork, Lasowice Wielkie	rezygnacja z realizacji projektu	-
7.	Rewitalizacja wód zbiornika Turawa. Kompleksowa ochrona i poprawa stanu czystości wód zbiornika	Turawa,	2012	100 %
		Ozimek	2014	80 %

Źródło: Opracowanie własne

* środki Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

W latach 2010-2012 rozpoczęto realizację większości inwestycji celu publicznego uwzględnionych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa. Wszystkie rozpoczęte zadania mają planowany rok zakończenia inwestycji w okresie od 2013 do 2015 r., jest to związane z końcem Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, który jest źródłem finansowania inwestycji. Zadanie Trias Opolski – poprawa gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Krapkowice oraz budowa kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich Kluczbork i Lasowice Wielkie nie będzie realizowane, ze względu na rezygnację ze wspólnego finansowania projektu przez aglomerację. Gminy w obrębie własnej jednostki terytorialnej prowadzą małe projekty kanalizacyjne dotyczące zazwyczaj jednej lub dwóch miejscowości.

Projekt - rewitalizacja wód zbiornika Turawa. Kompleksowa ochrona i poprawa stanu czystości wód zbiornika realizowany jest odrębnie przez gminy Turawa i Ozimek, a wspólne ich efekty będą składały się na efekty ekologiczne powyższego zadania w całej zlewni Małej Panwi. Gmina Ozimek realizuje projekt pod nazwą poprawa jakości wody pitnej i uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na obszarze zbiornika Opole-Zawadzkie-Ozimek. Przedmiotem projektu jest budowa kanalizacji sanitarnej w 7 miejscowościach, budowa suszarni osadów komunalnych przy oczyszczalni ścieków w Antoniowie oraz modernizacja stacji uzdatniania wody w 4 miejscowościach. Zadanie jest obecnie realizowane w 80%. Termin zakończenia prac planowany jest na 2014 rok.

Natomiast gmina Turawa zakończyła realizację swojego zadania w 2012 roku pod nazwą: „Poprawa jakości wody pitnej i uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na obszarze zbiornika Opole-Zawadzkie – Turawa”. Zadanie obejmowało:

- budowę kanalizacji sanitarnej w 8 miejscowościach: Kotórz Wielki, Marszałki, południowy i północny brzeg jeziora Turawskiego, Bierdzany, Rzędów, Ligotę, Kadłub oraz Zakrzów Turawski)
- wzrost długości sieci kanalizacyjnej o **134 km** i wskaźnika skanalizowania o **2,4%**,
- wzrost liczby mieszkańców podłączonych do kanalizacji o **5 215 osób**.

Na podstawie ostatniej aktualizacji KPOŚK oraz sprawozdania z wykonania KPOŚK za 2011 r. aglomeracje należące do województwa opolskiego nie posiadają opróżnień w realizacji swoich zadań. Aglomeracje, gdzie sytuacja jest najlepsza a wskaźnik RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej wysoki, to: Skoroszyce (100%), Brzeg (99,1%), Opole (98%) oraz Pawłowiczki (95%). Najgorzej wypadają aglomeracje położone na terenach wiejskich, gdzie skanalizowanie jest niewielkie, są to: zlewnia rz. Troja (7%), Naczęstawice (5,8%) oraz Korfantów (5,4%).

Mapa 67. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu infrastruktury technicznej (gospodarka wodno-ściekowa, energetyka, gazownictwo), ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu infrastruktury technicznej i komunalnej

- infrastruktura gazowa
- infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Oznaczenie realizacji zadań i inwestycji

- zadania/inwestycje zrealizowane
- zadania/inwestycje w trakcie realizacji

Zadania służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu infrastruktury technicznej i komunalnej

- infrastruktura gazowa
- infrastruktura wodno-kanalizacyjna
- energetyka

infrastruktura techniczna

- linie energetyczne 400, 200, 110 kV
- gazociągi wysokiego ciśnienia

Źródło: Opracowanie własne

Elektroenergetyka i gazownictwo

W okresie 2010-2012, tj. po uchwaleniu PZPWO, na terenie województwa nie zrealizowano żadnej inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, przewidzianej w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* z zakresu infrastruktury elektroenergetycznej i gazowniczej. W 2012 r. rozpoczęto prace projektowe nad inwestycją dotyczącą przebudowy gazociągu Zdzeszowice-Oftaszyn, przy czym termin jej realizacji jest bliżej nieokreślony.

Gospodarka odpadami

W okresie 2010-2012 na terenie województwa prowadzone były działania organizacyjne, związane z realizacją inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w zakresie gospodarki odpadami, przewidziane w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*. Działania te obejmowały utworzenie na terenie województwa opolskiego regionów gospodarki odpadami.

W obrębie każdego regionu funkcjonują lub funkcjonować będą w najbliższej perspektywie (Tabela 112):

- instalacje mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów,
- instalacje przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów,
- składowiska odpadów powstających w procesach mechaniczno-biologicznego przetwarzania oraz pozostałości z procesów sortowania.

Tabela 112. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – gospodarka odpadami.

Lp.	Nazwa regionu gospodarki odpadami komunalnymi	Główne instalacje regionalne	Gminy objęte obszarem obsługi	Sposób realizacji
1	Centralny Region Gospodarki Odpadami	Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów - RCGO w Opolu; Instalacja przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów – RCGO w Opolu; Składowiska odpadów powstających w procesach mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania – Miejskie Składowisko Odpadów w Opolu oraz składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Gogolinie	Olszanka, Popielów, Lewin Brzeski, Dąbrowa, Komprachcice, Dobrzeń Wielki, Prószków, Gogolin, Tarnów Opolski, Chrzastowice, Łubniany, Murów, Ozimek, Turawa, Opole	Inwestycja zrealizowana zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017. Region zostanie wyposażony w instalacje przetwarzania odpadów komunalnych.
2	Region Północny Gospodarki Odpadami	Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów na składowiskach w Gotartowie; Instalacja przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów – kompostownie zlokalizowane na terenie składowisk w Gotartowie, Świerczach, Praszce i gminie Wilków; Składowiska odpadów powstają-	Dobrodzień, Zębowice, Olesno, Radłów, Rudniki, Praszka, Gorzów Śląski, Byczyna, Kluczbork, Lasowice Wielkie, Wołczyn, Pokój, Świerczów, Domaszowice, Wilków, Namysłów, Bierutów	j.w.

Lp.	Nazwa regionu gospodarki odpadami komunalnymi	Główne instalacje regionalne	Gminy objęte obszarem obsługi	Sposób realizacji
		cych w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania – Miejskie Składowisko Odpadów Innych niż Niebezpieczne w Gotartowie oraz składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Ziemielowicach	(woj. dolnośląskie)	
3	Region Południowo-Wschodni Gospodarki Odpadami	Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów na terenie składowiska w Dzierżysławiu, Regionalne Centrum Zagospodarowania i Unieszkodliwiania Odpadów w Kędzierzynie-Koźlu oraz Zakład unieszkodliwiania i segregacji odpadów w Szymiszowie; Instalacja przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów – kompostownie zlokalizowane na terenie składowisk w Dzierżysławiu, Kędzierzynie-Koźlu i Szymiszowie; Składowiska odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania – Składowisko Odpadów Komunalnych w Dzierżysławiu, Miejskie Składowisko Odpadów w Kędzierzynie-Koźlu, Składowisko Odpadów Komunalnych w Szymiszowie, Składowisko Odpadów Komunalno-Przemysłowych w Kielczy	Kolonowskie, Zawadzkie, Izbicko, Strzelce Opolskie, Ujazd, Leśnica, Bierawa, Kędzierzynie-Koźle, Cisek, Reńska Wieś, Zdzieszowice, Walce, Krapkowice, Strzelceleczy, Głogówek, Pawłowiczki, Głubczyce, Baborów, Branice, Kietrz, Polska Cerekiew	j.w.
4	Region Południowo-Zachodni Gospodarki Odpadami	Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów - RCGO w Domaszkowicach; Instalacja przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów – Zakład Higienizacji Odpadów w Łądku Zdroju oraz Regionalne Centrum Gospodarowania Odpadów w Domaszkowicach; Składowiska odpadów powstających w procesach mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania – Regionalne Centrum Gospodarowania Odpadów w Domaszkowi-	Grodków, Niemodlin, Tułowice, Łambinowice, Skoroszyce, Kamienik, Pakosławice, Otmuchów, Paczków, Nysa, Głuchołazy, Prudnik, Lubrza, Biała, Korfantów, Kamieniec Ząbkowicki (woj. dolnośląskie), Złoty Stok (woj. dolnośląskie), Łądek Zdrój (woj. dolnośląskie), Stronie	Inwestycja zrealizowana zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012–2017. Region zostanie doposażony w instalacje przetwarzania odpadów komunalnych.

Lp.	Nazwa regionu gospodarki odpadami komunalnymi	Główne instalacje regionalne	Gminy objęte obszarem obsługi	Sposób realizacji
		cach	Śląskie (woj. dolnośląskie)	
5	Wschodni Region Gospodarki Odpadami woj. dolnośląskiego	Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów - instalacja do segregacji odpadów komunalnych na terenie Zakładu Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. w Gać; Instalacja przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów – Płyta stabilizacji tlenowej na terenie Zakładu Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. w Gać; Składowiska odpadów powstających w procesach mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania – Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Świdnicy.	Lubsza, Brzeg, Skarbimierz w ramach Ekologicznego Związku Gospodarki Odpadami Komunalnymi EKOGOK zs. w m. Gać (w jego skład wchodzi dodatkowo gminy województwa dolnośląskiego - gm. Oława, m. Oława)	Region utworzony zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla województwa dolnośląskiego 2012. Region zostanie wyposażony w instalacje przetwarzania odpadów komunalnych.

Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017. PROgeo Wrocław, 2012.

Roźmieszczenie zrealizowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu gospodarki odpadami, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, zamieszczono na *Mapie 68*.

Oceniając realizację inwestycji celu publicznego w zakresie gospodarki odpadami należy stwierdzić, że:

1. Zrealizowane inwestycje celu publicznego wpłynęły na stworzenie ram formalnych i technicznych spójnego systemu gospodarowania odpadami w województwie opolskim.
2. Oparty na regionach system gospodarki odpadami zapewnia mieszkańcom województwa nowoczesny sposób gospodarowania odpadami, preferujący selektywną zbiórkę, segregację i recykling odpadów, ich bezpieczny odzysk i unieszkodliwianie.
3. Preferowanie recyklingu, odzysku i gospodarczego wykorzystania odpadów zapewnia ograniczenie przestrzeni dla bezpiecznego dla środowiska składowania odpadów, likwiduje etapowo źródła potencjalnych zagrożeń środowiska, związanych ze składowaniem odpadów.
4. Regionalizacja gospodarki odpadami utrwala potrzebę współpracy na szczeblu ponadlokalnym, optymalizując koszty inwestycji i eksploatacji instalacji przetwarzania odpadów komunalnych.

W najbliższym okresie, zgodnie z „Planem gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017” przewiduje się realizację instalacji podstawowych w ramach poszczególnych Regionalnych Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych:

- rozbudowę i budowę instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów w Regionalnym Centrum Gospodarki Odpadami w Opolu, w Gotartowie, w Kietrze, w Kędzierzynie-Koźlu, w Strzelcach Opolskich, w Domaszowicach,
- budowę instalacji przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów w Gotartowie,

w Świerczach, w gminach Wilków i Praszka, w Kędzierzynie-Koźlu, w Szymiszowie, w Domaszkowicach,

- ❑ rekultywację składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których trwa rekultywacja, lub które podlegać będą zamknięciu wskutek wypełnienia kubatury do składowania,
- ❑ monitoring składowisk zamkniętych, zrehabilitowanych w latach ubiegłych.

W ramach aktualizacji *Planu* rozmieszczenie tych inwestycji, jak i pozostałych elementów systemu (instalacje podstawowe, instalacje zastępcze, instalacje odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych), wymagać będzie weryfikacji.

Mapa 68. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu gospodarki odpadami, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Źródło: Opracowanie własne

2.2.5. Infrastruktura społeczna

2.2.5.1. Dziedzictwo kulturowe

Sposób realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, uwzględnionych w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* w okresie 2010-2012, tj. po uchwaleniu PZPWO, przedstawiono w *Tabeli 113*.

Prace przy obiektach zabytkowych polegały głównie na drobnych pracach konserwatorskich oraz odnowieniach elewacji. Należy jednak podkreślić, że istotne przedsięwzięcia inwestycyjne realizowane były w latach 2006-2010, kiedy m.in. wybudowano budynek administracyjny Muzeum Wsi Opolskiej, przeprowadzono kompleksowy remont i przebudowę Muzeum Śląska Opolskiego, czy remont dachów pałacu w Mosznej. Zadanie ujęte w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* polegające, na utrzymaniu i zarządzaniu zasobem regionalnego dziedzictwa kulturowego (realizacja zadań własnych) jest procesem ciągłym i długofalowym.

Tabela 113. Realizacja inwestycji celu publicznego w obiektach Samorządu Województwa w latach 2011-2012 z zakresu ochrony zabytków

Lp	Nazwa obiektu	Sposób realizacji (ważniejsze zadania):
1.	Opole – Muzeum Śląska Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> – Do konserwacji poza MŚO oddano 98 obiektów, w pracowni własnej dokonano konserwacji 3 365 obiektów. – Dokonano konserwacji 26 obrazów, 1 rzeźby gotyckiej oraz 2 innych rzeźb. Ogółem dokonano konserwacji 29 obiektów ruchomych w pracowni konserwatorskiej. – Przeprowadzono bieżące remonty i naprawy związane z eksploatacją budynków w Opolu i Górze św. Anny. – Przeprowadzono kontrolę stanu zachowania zabytków w magazynach. – Zrealizowano projekt „Digitalizacja i internetowa prezentacja archiwalnych zbiorów dotyczących zabytków archeologicznych” ze środków Funduszu Mikroprojektów POWT Rzeczypospolita Polska – Republika Czeska.
2.	Opole – Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu	<ul style="list-style-type: none"> – W Łambinowicach wykonano remont części klatki schodowej budynku głównego, gruntowny remont sali wystawowej w związku z przygotowaniem nowej wystawy stałej. – Przeprowadzono naprawę zniszczonych tablic na Pomniku Powstańców Warszawskich. – W Opolu wykonano remont dwóch pomieszczeń biurowych i na klatce schodowej i wykonano modernizację instalacji wentylacyjnej. – Wykonano konserwację 67 jednostek archiwalnych w ramach zadania „Konserwacja unikatowej części zasobu archiwalnego CMJW w Łambinowicach-Opolu”.
3.	Opole – Wojewódzka Biblioteka Publiczna	<ul style="list-style-type: none"> – Zlecono przegląd pokrycia dachowego w budynku w Opolu, wykonano: prace modernizacyjne oświetlenia w 3 pomieszczeniach, malowanie dwóch pomieszczeń (nowego magazynu i biura). – Realizowano projekt pn. „Konserwacja cymeliów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej” dofinansowany z Programu Dziedzictwo kulturowe.
4.	Opole – park etnograficzny – Muzeum Wsi Opolskiej	<ul style="list-style-type: none"> – Utrzymanie i poprawa stanu technicznego zabytków architektury, remonty zabytków architektury (wymiana dachu spichlerza Podlesie, wymiana wału w młynie wodnym z Siołkowic, remont lauby, wykończenie ścian wew. w chałupie Stary Las, naprawy bieżące przy Karczmie, chałupach z Wichrowa, Kozub i Gręboszowa, przy spichlerzu ze Sternalic i stodole z Dąbrówki Dolnej). – Dokonano renowacji zabytków ruchomych (pełna konserwacja 4 sztuk zabytków, renowacja – 69 szt., zachowawcza – 278 szt.). – Przeprowadzono remonty zabytków architektury, m.in. wykonano wymianę poszycia dachów na dwóch spichlerzach, zabezpieczono konstruk-

Lp	Nazwa obiektu	Sposób realizacji (ważniejsze zadania):
		<p>cję wiatraka wraz z naprawą dachu. Przeprowadzono naprawę kalenic na 7 obiektach, naprawę dachu łupkowego, przebudowę schodów kamiennych, naprawę młyna.</p> <p>– Renowacji poddano 60 muzealiów, konserwacji zachowawczej 173 muzealia, konserwacji pełnej 3 muzealia.</p>

Źródło: Realizacja zadań przez wojewódzkie samorządowe instytucje kultury w zakresie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach własnych w latach 2011-2012, materiał przygotowany przez Departament Kultury, Sportu i Turystyki UMWO.

Oprócz ochrony obiektów własnych, Samorząd Województwa poprzez dotacje unijne oraz dotacje celowe współfinansował szereg inwestycji lokalnych z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego. Ochrona dziedzictwa kulturowego ujęta została głównie w dwóch działaniach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego 2007-2013.

- w ramach działania 5.3. *Rozwój kultury i ochrona dziedzictwa kulturowego* m.in. zrealizowano bądź realizuje się następujące zadania inwestycyjne o znaczeniu ponadlokalnym: utworzenie Parku Historycznego we Włodzieninie (gm. Branice), renowacja Wieży Piastowskiej w Opolu, budowa Centrum Dialogu Kultur – Zamek w Chrzelicach (gm. Biała), wielokulturowa Izba Regionalna w Trzebini (gm. Lubrza). Oprócz tego dofinansowano remonty ratuszy (m.in. w Strzelcach Opolskich i Grodkowie), a także innych obiektów zabytkowych.
- w ramach działania 6.1. *Rewitalizacja obszarów miejskich* dofinansowano 9 projektów obejmujących zabytkowe centra miast (lub ich części), w tym w Prudniku, Kluczborku, Paczkowie, Grodkowie, Brzegu, Kędzierzynie-Koźlu, Otmuchowie, Głogówku i Głubczycach. Oprócz tego zrealizowano remonty obiektów zabytków oraz ich dostosowanie do nowych funkcji.

W latach 2010-2012 dofinansowano również remonty kilkudziesięciu lokalnych obiektów dziedzictwa kulturowego.

Oceniając realizację inwestycji celu publicznego w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego należy stwierdzić, że:

1. zrealizowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wpłynęły pozytywnie na ochronę i wykorzystanie obiektów dziedzictwa kulturowego;
2. Samorząd Województwa Opolskiego prowadzi działania związane z zabezpieczeniem obiektów zabytków zabytkowych będących w jego zasobie;
3. Samorząd Województwa poprzez programy unijne oraz dofinansowania bezpośrednio wpływa (w miarę możliwości) na poprawę stanu obiektów zabytkowych o randze ponadlokalnej, jak również i lokalnej.

2.2.5.2. Turystyka

W latach 2010-2012 zrealizowano następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, mające znaczący wpływ na rozwój turystyki i wypoczynku w województwie opolskim:

- w ramach projektu pt. **Południowo-zachodni Szlak Cystersów**, zrealizowano następujące zadania inwestycyjne w gminie Jemielnica:
  1. przebudowa pomieszczeń parteru istniejącego niezamieszkanego lokalu mieszkalnego z przeznaczeniem na Punkt Informacji Turystycznej wraz z wyposażeniem;
  2. budowa miejsc postojowych dla samochodów osobowych wraz z wewnętrzną drogą dojazdową (49 miejsc postojowych oraz 4 miejsca postojowe dla osób niepełno-sprawnych);
  3. budowa ogólnodostępnej toalety publicznej.

Zrealizowano ponadto następujące zadania sieciowe:

1. system infokiosków (6 szt.);

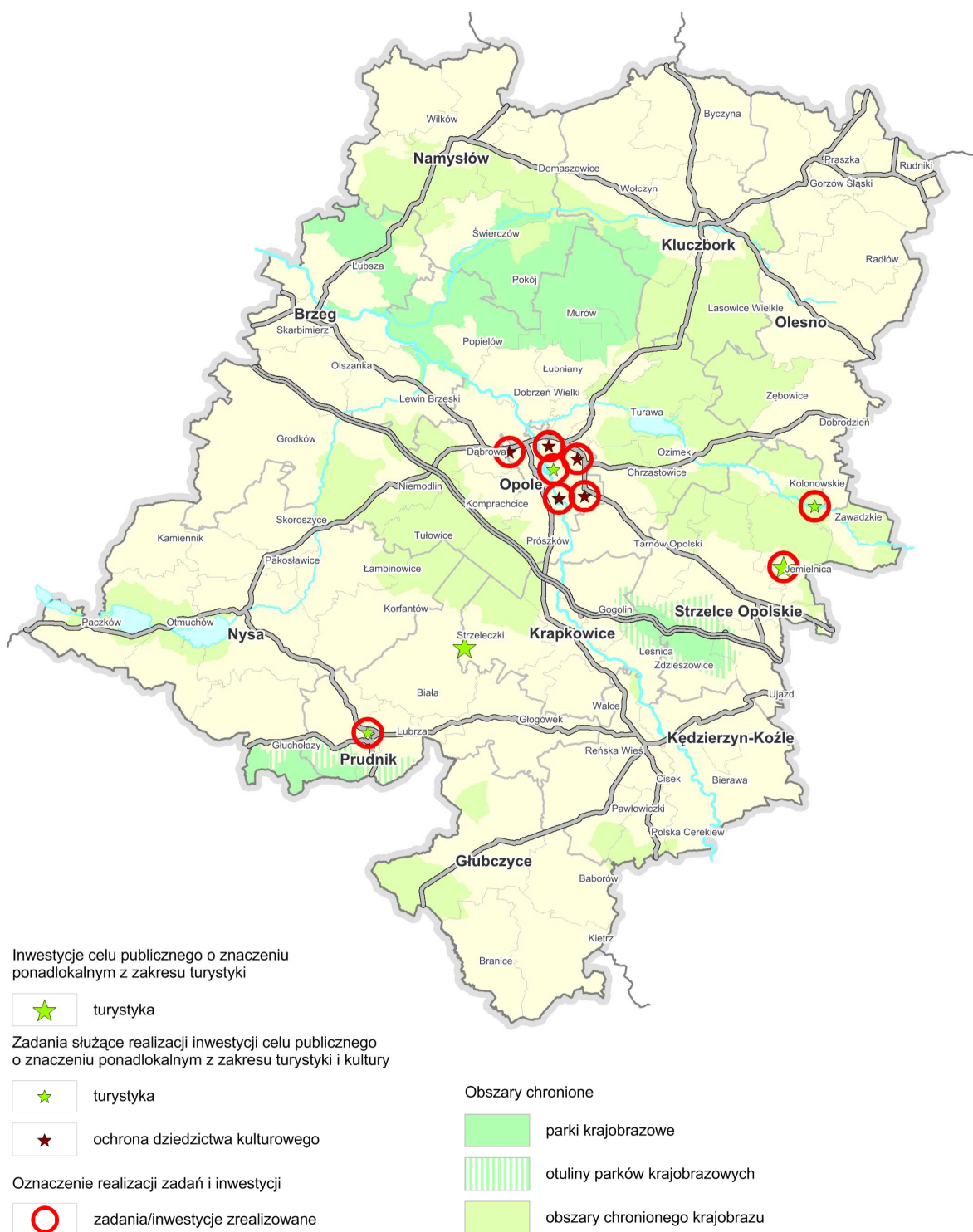
2. oznakowanie obiektów pocysterskich;
  3. oznakowanie drogowe.
- w ramach projektu pt. **Stworzenie regionalnej bazy turystyczno-noclegowej przedgórze Gór Opawskich, w gminie Prudnik**, RPO WO 2007-2013, zrealizowano:
    1. budowę dwóch wież widokowych (w Prudniku i Wieszczyńie),
    2. przebudowę dwóch obiektów na obiekty hotelowe (w Prudniku i Wieszczyńie),
    3. przebudowano 2,95 km szlaków turystycznych,
    4. wytyczono i oznakowano ścieżki wielofunkcyjne o łącznej długości 35,6 km.
  - w ramach projektu pt. **Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Miasta Opola poprzez zagospodarowanie terenów wzdłuż Odry**, RPO WO 2007-2013:
    1. zrewitalizowano wyrobisko Bolko I – przebudowa wyrobiska pomarglowego, z którego powstał obszar rekreacyjno-wypoczynkowy;
    2. zrewaloryzowano Park Nadodrzański – innowacją jest utworzenie na terenie parku siłowni na wolnym powietrzu;
    3. utworzono szlak turystyczny - bulwar spacerowy nad Młynówką – który prowadzi od Starego Miasta poprzez najciekawsze i największe tereny zielone miasta położone nad Odrą. Dzięki budowie deptaka i połączeniu go z wodą za pomocą zejść nadrzecznych, powstało nowe miejsce dla wypoczynku i rekreacji w Opolu. Bulwary spacerowe nad Młynówką mają długość ok. 1,3 km;
    4. wybudowano i oznakowano/wytyczono ścieżki rowerowe/szlaki turystyczne - bulwar spacerowy nad rzeką Odrą – długość powstałych bulwarów spacerowych nad Odrą wynosi ok. 2,7km;
    5. zmodernizowano Staw Zamkowy – obiekt umożliwiający organizację spektakli typu „światło i dźwięk”.
  - w ramach projektu pt. **Utworzenie Regionalnego Centrum Turystycznego „Dolina Małej Panwi”**, w gminie Zawadzkie, Kolonowskie i Ozimek, RPO WO 2007-2013, zrealizowano - w gminie Zawadzkie: budowa przystani kajakowych, zagospodarowanie terenu Stawu Hutniczego, przebudowa z rozbudowa budynku kinoteatru o kubaturze 10 000,00 m³, oznakowanie tras rowerowych; gmina Kolonowskie: budowa infrastruktury komunikacyjnej, budowa przystani kajakowych, wykonanie i montaż deszczochronów, oczyszczenie koryta rzeki Mała Panew; gmina Ozimek: przebudowa szlaku turystycznego ul. 1 Maja w Krasiejowie, renowacja zabytkowego wiszącego mostu na rzece Mała Panew, rewitalizacja Parku Hutnika, wykonanie i montaż deszczochronów, oczyszczenie koryta rzeki Mała Panew).

Z uwagi na wykreślenie z Indykatoryjnego Planu Inwestycyjnego RPO WO 2007-2013, zawieszono realizację projektu pn. „Moszna Zamek – Regionalnym Ośrodkiem Turystyki Rekreacyjnej i Kulturowej” w gminie Strzeleczki.

Ponadto w ramach RPO WO 2007-2013 zrealizowano w 2012 r. nie znajdujący się na liście inwestycji celu publicznego projekt „Budowa turystycznej przystani na rzece Odrze” w mieście Brzeg (w ramach zadania „Rewitalizacja przestrzeni miejskiej centrum miasta Brzeg”). Inwestycja ta, wraz z wybudowanymi marinami rzecznyymi na Odrze w Koźlu, Krapkowicach i Opolu, stanowi dobry przykład zagospodarowania turystycznego rzeki Odry.

Rozmieszczenie zrealizowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i turystyki, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, zamieszczono na *Mapie 69*.

Mapa 69. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i turystyki, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Źródło: Opracowanie własne

2.2.5.3. Oświata i edukacja

Wszystkie inwestycje w obszarze oświaty i edukacji umieszczone w PZPWO – na podstawie **Wieloletniego Programu Inwestycyjnego Wojewódzkich Jednostek Oświatowych na lata 2006-2013** (PZPWO, str. 236) zostały zrealizowane, niektóre z nich są nadal kontynuowane (prace remontowe i modernizacje). Ponadto realizowano szereg mniejszych inwestycji, miały jednak znaczenie lokalne, obejmowały głównie szkoły podstawowe i gimnazjalne, lokalne centra edukacji i kształcenia ustawicznego.

Rozmieszczenie zrealizowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu oświaty i edukacji, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, zamieszczono na *Mapie 70*.

2.2.5.4. Nauka i szkolnictwo wyższe

W okresie 2010-2012 zakończono realizację dwóch inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, uwzględnionych w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*, na podstawie **Wieloletniego Programu Inwestycyjnego Wojewódzkich Jednostek Oświatowych na lata 2006-2013** (PZPWO, str. 237-238). Obejmowały one:

- budowę skrzydła dydaktycznego w budynku Wydziału Budownictwa Politechniki Opolskiej,
- budowę II Kampusu PO. Zadanie 1A. Adaptacja budynku nr 9 przy ulicy Prószkowskiej na cele dydaktyczne i badawcze WWFIF.

Oprócz zadań uwzględnionych w PZPWO, zrealizowano również inne, znaczące inwestycje z dziedziny nauki, mające charakter ponadlokalny, jak również inwestycje „miękkie”, polegające na doposażeniu czy modernizacji istniejących jednostek nauki.

Tabela 114. Realizacja inwestycji celu publicznego w latach 2011-2012 z zakresu nauki

LP.	INWESTYCJA	GMINA	STAN
1.	Budowa II Kampusu Politechniki Opolskiej. Budowa hali sportowej i zaplecza dydaktycznego dla potrzeb WWFIF. Adaptacja budynku nr 9 przy ulicy Prószkowskiej na cele dydaktyczne i badawcze WWFIF. Przebudowa budynku nr 6 na cele edukacyjne Studium Języków Obcych Politechniki Opolskiej.	Opole	Zrealizowano w 2011 r. Zrealizowano w 2012 r.
2.	Budowa skrzydła dydaktycznego budynku Wydziału Budownictwa Politechniki Opolskiej w Opolu przy ulicy Katowickiej 48.	Opole	Zrealizowano w 2012 r.
3.	Przebudowa budynku Wydziału Chemii Uniwersytetu Opolskiego	Opole	Zrealizowano w 2011 r.
4.	Budowa Laboratorium Biotechnologii Uniwersytetu Opolskiego	Opole	Zrealizowano w 2013 r.
5.	Rewitalizacja budynku PIN-Institutu Śląskiego w Opolu i jego otoczenia w celu poprawy jakości bazy edukacyjnej, kulturalnej i społecznej.	Opole	W trakcie realizacji.
6.	Przebudowa, remont i adaptacja zabytkowego budynku z przeznaczeniem na cele edukacyjne (szkolnictwo wyższe) przy ul. Sempołowskiej 2 w Opolu (Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego Wydział Zamiejscowy w Opolu)	Opole	W trakcie realizacji.
7.	Przebudowa i rozbudowa budynku na potrzeby Instytutu Sztuki Uniwersytetu Opolskiego	Opole	Zrealizowano w 2012 r.

Źródło: *Opracowanie własne*

Rozmieszczenie zrealizowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu nauki zamieszczono na *Mapie 70*.

2.2.5.5. Ochrona zdrowia

W okresie 2010-2012 kontynuowano realizację inwestycji umieszczonych w PZPWO na podstawie **Wieloletniego Programu Rozwoju Jednostek Ochrony Zdrowia podległych Samorządowi Województwa Opolskiego 2006-2013** (PZWO, str. 235-236), oraz w **Indykatoryjnym Planie Inwestycyjnym dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013**.

W okresie tym zrealizowano m.in.:

1. przebudowę pomieszczeń dla Oddziału Kardiochirurgii WCM w Opolu;
2. przebudowę Oddziału Neurochirurgii WCM w Opolu;
3. dobudowę pomieszczeń Zakładu Diagnostyki Obrazowej dla potrzeb rezonansu magnetycznego WCM w Opolu;
4. przebudowę pomieszczeń Zakładu Diagnostyki Laboratoryjnej na potrzeby Wojewódzkiej Przychodni Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej WCM w Opolu;
5. budowę Ośrodka Wczesnej Interwencji Neuroradiologicznej przy Wojewódzkim Specjalistycznym Zespole Neuropsychiatrycznym im. św. Jadwigi w Opolu;
6. budowę kompleksu diagnostyczno-zabiegowego i pawilonu poradni wraz z łącznikiem w Szpitalu Wojewódzkim i Opolskim Centrum Onkologii;
7. budowę pawilonu hotelowego (szpital) przy Centrum Terapii Nerwic w Mosznej,

jak również:

8. przebudowę i rozbudowę Opolskiego Centrum Rehabilitacji w Korfantowie,
9. zagospodarowanie pawilonu K w Samodzielnym Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Branicach,
10. remont i adaptację zabytkowego budynku wraz z zagospodarowaniem terenu na potrzeby hospicjum w Opolu.

W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) na terenie województwa zrealizowano 6 inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (*Tabela 115*).

Tabela 115. Realizacja inwestycji celu publicznego w latach 2011-2012 z POIiŚ (Priorytet XII)

Priorytet XII Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia			
1.	Rozwój systemu ratownictwa medycznego regionu poprzez budowę ładowiska dla śmigłowców sanitarnych na terenie Wojewódzkiego Centrum Medycznego w Opolu	Opole	Zakończono w 2010 r.
2.	Ładowisko Szpitala w Nysie (Zespół Opieki Zdrowotnej w Nysie)	Nysa	Zakończono w 2012 r.
3.	Budowa ładowiska dla śmigłowców przy Zespole Opieki Zdrowotnej w Oleśnie	Olesno	Zakończono w 2011 r.
4.	Przebudowa pomieszczeń Brzeskiego Centrum Medycznego w Brzegu na Szpitalny Oddział Ratunkowy	Brzeg	Zakończono w 2011 r.
5.	Zwiększenie dostępności i jakości specjalistycznych świadczeń zdrowotnych w szpitalnym oddziale ratunkowym Zespołu Opieki Zdrowotnej z siedzibą w Strzelcach Opolskich poprzez rozbudowę obiektu i zakup nowej specjalistycznej aparatury.	Strzelce Opolskie	Zakończono w 2011 r.

Priorytet XII Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia			
6.	Zapewnienie skutecznego systemu ratownictwa medycznego poprzez rozbudowę i zakup aparatury medycznej dla SOR-u Szpitala Wojewódzkiego w Opolu	Opole	Zakończono w 2012 r.

Źródło: *Opracowanie własne*

Pozostałe zrealizowane zadania z zakresu ochrony zdrowia to inwestycje „miękkie”, polegające na doposażeniu czy modernizacji istniejących jednostek, o znaczeniu lokalnym i regionalnym. Ich realizacja na terenie powiatów doprowadziła do znaczącego podniesienia standardów obsługi pacjenta, polepszenia dostępności do sieci placówek ochrony i opieki zdrowotnej oraz skrócenia oczekiwania na świadczenie usług medycznych.

Rozmieszczenie zrealizowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu ochrony zdrowia zamieszczono na *Mapie 70*.

2.2.5.6. Sport

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego nie przewidywał realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w dziedzinie sportu, wynikających z programów zadań rządowych i samorządowych.

W ramach corocznie uchwalanego przez Sejmik Województwa Opolskiego *Programu rozwoju bazy sportowej województwa opolskiego*, w okresie 2006-2012 objęto 63 inwestycje sportowe, większość o znaczeniu lokalnym.

Do zadań o znaczeniu ponadlokalnym zaliczyć należy:

- remont i modernizację stadionu sportowego w Kędzierzynie-Koźlu,
- budowę II Kampusu PO, Zad. IB. Budowa hali sportowej i zaplecza dla potrzeb Wydziału Wychowania Fizycznego i Fizjoterapii,
- budowę Centrum Turystyki i Rekreacji w Namysłowie,
- budowę kompleksu rekreacyjno-sportowego w Oleśnie,
- budowę krytych pływalni w Nysie i Krapkowicach,
- budowę Skate-Parku w Opolu.

W ramach rządowego Programu „Moje boisko – Orlik 2012” zrealizowano łącznie 57 kompleksów boisk w 50 gminach, w tym po dwa w Brzegu, Opolu, Prudniku, Strzelcach Opolskich i Zawadzkiem, a trzy w Kędzierzynie-Koźlu. Z budżetu województwa opolskiego wydatkowano na ten cel kwotę łącznie 15.259.000 zł.

Rozmieszczenie zrealizowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu sportu zamieszczono na *Mapie 70*.

2.2.5.7. Kultura

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w dziedzinie kultury umieszczone w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* (PZPWO, str. 223) wynikają z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ).

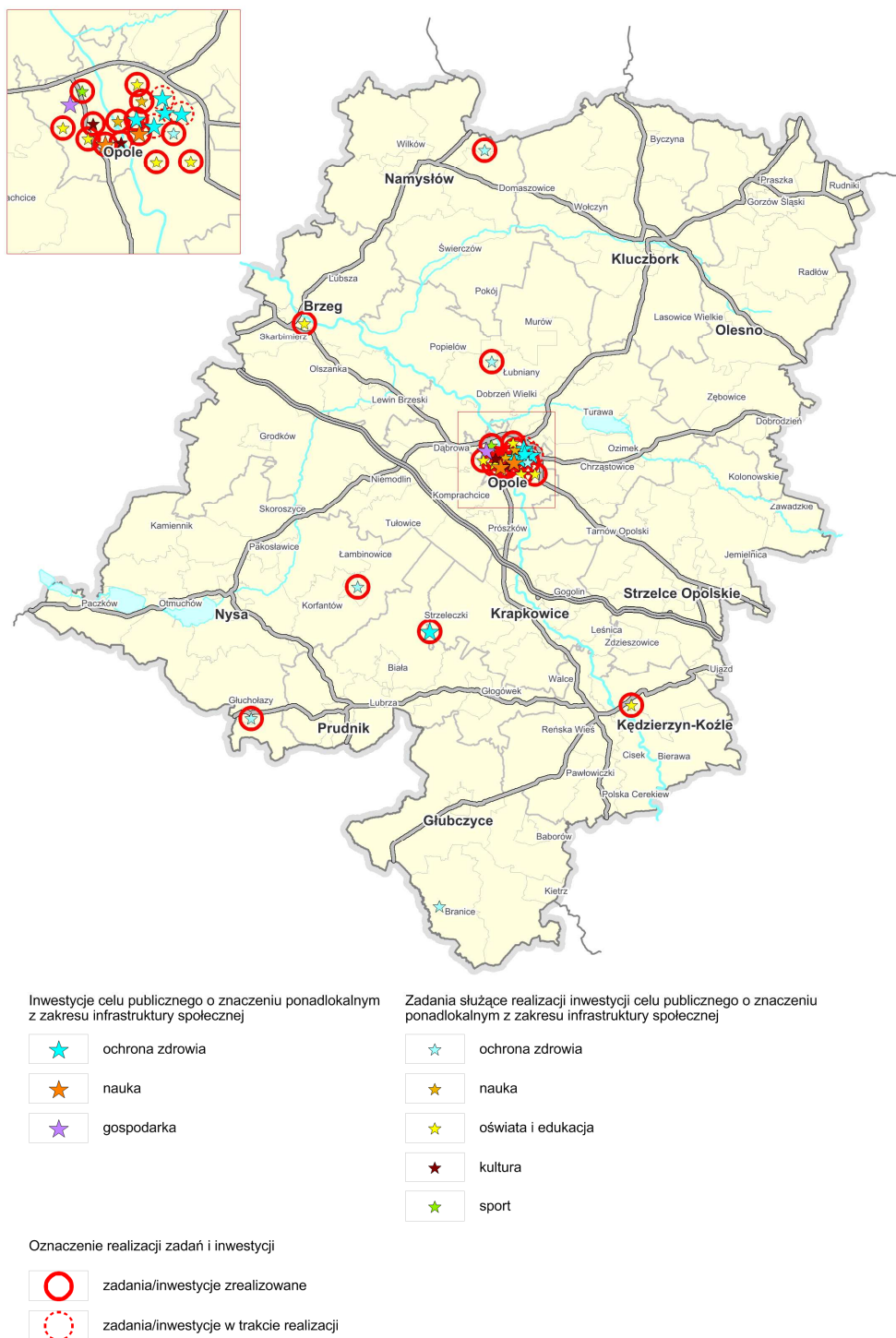
W latach 2010-2012 zrealizowano następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- zakończenie modernizacji formy zewnętrznej Filharmonii Opolskiej wraz z elementami usprawnień technicznych (zakończenie 2012 r.),
- utworzenie Narodowego Centrum Polskiej Piosenki poprzez przebudowę Amfiteatru

- Tysiąclecia w Opolu (zakończenie 2012 r.),
- przebudowa wnętrza i elewacji frontowej budynku głównego Opolskiego Teatru Lalki i Aktora im. Alojzego Smolki w Opolu oraz powiększenie holu przy Małej Scenie (inwestycja w trakcie realizacji).

Rozmieszczenie zrealizowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu kultury zamieszczono na *Mapie 70*.

Mapa 70. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu infrastruktury społecznej

Źródło: *Opracowanie własne*

2.2.6. Gospodarka

Jedyną inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu gospodarki uwzględnioną w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* (PZPWO, str. 237) jest utworzenie Regionalnego Centrum Biznesu. Budowa Opolskiego Centrum Wystawienniczo-Kongresowego w Opolu.

Inwestycja, rozpoczęta w roku 2009, aktualnie znajduje się w fazie końcowej realizacji (zakończenie do grudnia 2013 r.).

Ponadto, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego 2007-2013, Samorząd Województwa dofinansował wiele innych inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i regionalnym w dziedzinie gospodarki, zgodnie z zakładanym dążeniem do stworzenia silnej, nowoczesnej i konkurencyjnej gospodarki, obejmującym także lokalne ośrodki rozwoju.

Rozdział 3

Ocena aktualności Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego

Głównym celem przeprowadzenia oceny aktualności Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (PZPWO) jest zidentyfikowanie tych ustaleń Planu, które wymagają dostosowania do aktualnych uwarunkowań i potrzeb rozwojowych.

Okres niecałych 3 lat od momentu przyjęcia PZPWO uchwałą nr XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 września 2010, to czas wielu zmian w otoczeniu prawnym, dokumentach określających krajową politykę przestrzenną i politykę rozwoju regionu, programach wojewódzkich oraz w zagospodarowaniu przestrzennym. Charakterystykę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym przedstawiono w *Rozdziale 1 i 2* niniejszego opracowania.

3.1. Uwarunkowania prawne

W okresie obowiązywania PZPWO, tj. od momentu jego uchwalenia w roku 2010 r., w prawie polskim nastąpił szereg zmian, głównie związanych z dostosowaniem przepisów do prawa UE. Jednak wśród listy aktów prawnych mających bezpośrednie odniesienie do treści merytorycznych lub procedur związanych ze sporządzaniem planu województwa, znajdują się tylko: ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawa *Prawo wodne* oraz ustawa *Prawo geologiczne i górnicze*.

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r. poz. 647, z późn. zm.)

Od chwili uchwalenia PZPWO ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym została zmieniona 6-ciokrotnie. Dla planowania przestrzennego na poziomie regionalnym istotne są:

- zmiana ministerstwa właściwego do spraw planowania przestrzennego na szczeblu wojewódzkim i krajowym na Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (nie wpływa to na zawartość PZPWO);
- zmiana w art. 39 ust. 3 pkt. 6 polegająca na wprowadzeniu wymogu określania *obszarów szczególnego zagrożenia powodzią* (zamiast obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi) co ma wpływ na zawartość PZPWO oraz rezygnacji z obowiązku określania *obszarów zagrożonych ruchami masowymi ziemi* (nie występują w województwie opolskim).

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo górnicze i geologiczne*

W roku 2011, wskutek zmiany ustawy, w art. 95 wprowadzono zapis: „udokumentowane złoża kopalin oraz udokumentowane wody podziemne, w granicach projektowanych stref ochronnych ujęć oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych w celu ich ochrony ujawnia się w studiach uwarunkowań i kierunkach zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz planach zagospodarowania przestrzennego województw”. Główna zmiana polega na rozszerzeniu wykazu dokumentów, w których ujawnienie to jest wymagane m.in. o plan zagospodarowania przestrzennego województwa.

W obowiązującym PZPWO ujawnione są: udokumentowane złoża kopalin, główne zbiorniki wód podziemnych oraz strefy pośrednie ujęć wody, ale tylko te, których powierzchnia przekracza 100 ha. Oznacza to, że w aktualizowanym PZPWO należało będzie ujawnić wszystkie (nie tylko te o największej powierzchni) *strefy ochronne ujęć oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych*.

Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne

Zmiana ustawy *Prawo wodne* z 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 145, z późn. zm.) wprowadza nowe uregulowania w dziedzinie ochrony przed powodzią, w szczególności w zarządzaniu ryzykiem powodziowym oraz w ochronie przez suszą. Zgodnie z art. 88f ust. 5 ustawy, w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, planie zagospodarowania przestrzennego województwa, miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzji o warunkach zabudowy, uwzględnia się:

- 1) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego;
- 2) obszary szczególnego zagrożenia powodzią;
- 3) obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku:
  - a) przelania się wód przez koronę wału przeciwpowodziowego,
  - b) zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego,
  - c) zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzących,
  - d) zniszczenia lub uszkodzenia budowli ochronnych pasa technicznego.

Powyższe obszary mają być oznaczane na podstawie map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego sporządzanych przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

W obowiązującym *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* prewencyjna ochrona przeciwpowodziowa opierała się na wyznaczonych na podstawie studiów ochrony przeciwpowodziowej obszarów wymagających ochrony przed zalaniem (obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią, obszarów potencjalnego zagrożenia powodzią, a także terenów o szczególnym znaczeniu społecznym, gospodarczym lub kulturowym, które powinny być chronione przed zalaniem wodami o prawdopodobieństwie występowania co najmniej raz na 200 lat).

Zmiana ustawy skutkuje koniecznością dokonania zmiany w PZPWO polegającej na wprowadzeniu do *Planu* obszarów o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (raz na 500 lat).

3.2. Uwarunkowania prowadzenia polityki rozwoju

3.2.1. Polityka przestrzenna państwa - *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego został opracowany w oparciu o obowiązującą w latach 2001-2011 *Koncepcję Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju* (KPPZK), stąd zawiera ustalenia bezpośrednio wskazane w KPPZK - odnoszące się do terytorium województwa opolskiego, w tym dotyczące: elementów krajowej sieci osadniczej; systemu obszarów chronionych, w tym ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ochrony uzdrowisk oraz dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej; obiektów infrastruktury technicznej i transportowej, strategicznych zasobów wodnych i obiektów gospodarki wodnej o znaczeniu międzynarodowym i krajowym; obszarów problemowych o znaczeniu krajowym, w tym obszarów zagrożeń wymagających szczegółowych studiów i planów oraz zdiagnozowania polskiej przestrzeni.

Po upływie ponad roku od uchwalenia PZPWO, w dniu 13 grudnia 2011 r. Rada Ministrów RP przyjęła nowy dokument określający politykę przestrzenną państwa do roku 2030, tj. *Koncepcję przestrzennego zagospodarowania kraju 2030* (KPZK 2030). Dokument ten znacznie różni się od dotychczasowej KPPZK, głównie z uwagi na fakt uwzględnienia zmiany istotnych uwarunkowań

prowadzenia polityki regionalnej i przestrzennej związanej z akcesem Polski do UE oraz nowych trendów i wyzwań dla rozwoju przestrzennego kraju. Różnica w czasie opracowywania i przyjmowania PZPWO i KPZK 2030 powoduje, że dokumenty te nie mogą wykazywać pełnej zbieżności między sobą.

Analizie poddano: zgodność celów polityki przestrzennej (*Tabela 116*), stopień spełnienia wymagań dotyczących identyfikacji obszarów funkcjonalnych (*Tabela 117*) oraz zgodność planowanych inwestycji celu publicznego (*Tabela 118*).

Cele polityki przestrzennej

Tabela 116 ukazuje, że pomimo odwrócenia chronologii w przyjmowaniu PZPWO i KPZK 2030, większość celów i kierunków ustalonych w PZPWO wpisuje się w zdefiniowane w KPZK 2030 cele i kierunki rozwoju przestrzennego kraju. Istotna zbieżność dotyczy celu 1 i 2 KPZK 2030 z celami 1, 2 i 6 PZPWO. W przypadku pozostałych celów, zachodzi zbieżność częściowa. Większe zróżnicowania dotyczą kierunków rozwoju przestrzennego ustalonych w ramach poszczególnych celów, szczególnie zauważalny jest brak bezpośredniego odniesienia się PZPWO do przyjętych w KPZK 2030 kierunków:

- *Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej;*
- *Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.*

Cel KPZK *Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin i zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych*, aczkolwiek nie występuje na poziomie celów polityki przestrzennej, znajduje swoje mocne odzwierciedlenie na poziomie kierunków rozwoju przestrzennego, w celu ochrona środowiska.

Przystępując do aktualizacji PZPWO należało będzie dokonać weryfikacji części tekstowej PZPWO w zakresie obejmującym ww. braki, jak również dostosować pozostałe, nie w pełni zbieżne zapisy PZPWO, do aktualnej polityki przestrzennej państwa (KPZK 2030) oraz innych dokumentów, takich jak: Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”, „Strategia Ochrony Bioróżnorodności”, „Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”, „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020”, uwzględnienia nowych uwarunkowań prawnych (m.in. zmiany ustawy *Prawo wodne, Prawo górnicze i geologiczne*) i międzynarodowych (Dyrektywa Powodziowa, Europejska Konwencja Krajobrazowa, projekt Umowy Partnerstwa – programowanie perspektywy finansowej 2014-2020).

Obszary funkcjonalne

Zgodnie z KPZK 2030, wprowadzenie planowania na obszarach funkcjonalnych staje się narzędziem uwzględniania celów rozwojowych wyższego wymiaru, w tym celów UE oraz strategii rozwoju europejskich makroregionów. Integracja działań publicznych w wymiarze przestrzennym oraz wielopoziomowy system zarządzania służyć będą lepszemu wykorzystaniu endogenicznych potencjałów terytoriów określonych powiązaniem i kryteriami funkcjonalnymi. Wprowadzenie obszarów funkcjonalnych do planowania przestrzennego na poziomie województwa przyniesie korzyści także na poziomie lokalnym, ponieważ plany obszarów funkcjonalnych dadzą pełniejsze uzasadnienie i podstawę uwzględniania zagadnień rozwojowych na tym poziomie.

KPZK 2030 wyznacza 4 podstawowe typy obszarów funkcjonalnych:

- określone w odniesieniu do całego systemu osadniczego wyznaczone na podstawie stopnia urbanizacji. Klasyfikacja ta obejmuje różnego typu obszary miejskie – rdzenie i ich strefy funkcjonalne, jak i obszary funkcjonalnie wiejskie poza miastami,
- wyznaczone na podstawie typu potencjału rozwojowego ze względu na występowanie szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej i warunków dla polityki rozwoju w skali makroregionalnej,
- wyznaczone ze względu na możliwość wystąpienia konfliktów przestrzennych związanych ze sposobem wykorzystania ich potencjału przyrodniczego i kulturowego,
- wymagające restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej. Na obszarach tych dochodzi do kumulacji problemów o charakterze społeczno-gospodarczym, co staje się barierą osiągania spójności przestrzennej kraju. Wskazanie ich niesie ze sobą zaangażowanie instrumentów właściwych polityce regionalnej.

Stosownie do zapisów KPZK 2030 delimitacja tych obszarów będzie się odbywać (z wyjątkiem obszarów obejmujących więcej niż jedno województwo lub strategicznych z punktu widzenia funkcjonowania kraju) przede wszystkim na poziomie regionalnym lub lokalnym.

Według dokumentu pt. *Plan działań służący realizacji KPZK 2030*¹, opracowanie sposobu i warunków wyznaczania obszarów funkcjonalnych wynikających z KPZK 2030 przez Ministra Rozwoju Regionalnego we współpracy z Ministrami: Środowiska, Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Prezesem Głównego Urzędu Statystycznego ma nastąpić w I etapie realizacji harmonogramu prac, natomiast delimitacja obszarów funkcjonalnych w etapie II, przy czym zakłada się², że I etap kończy się wraz z końcem 2013 r., a II etap z końcem 2014 r.

Zadaniem samorządu województwa będzie wyznaczenie granic tych obszarów funkcjonalnych, które powinny być uwzględnione w planie zagospodarowania przestrzennego województwa i strategii rozwoju województwa lub dla których powinien być sporządzony odrębny plan i strategia na poziomie regionalnym. Dotyczy to:

- miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich, w tym metropolitalnych,
- obszarów wiejskich wymagających wsparcia procesów rozwojowych,
- obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej,
- obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy,
- obszarów cennych przyrodniczo w zakresie wyznaczania i kształtowania korytarzy i sieci ochrony przyrody,
- obszarów ochrony krajobrazów kulturowych,
- obszarów ochrony i kształtowania zasobów wodnych w zakresie wskazania obszarów ochrony wód,

---

¹ Dokument przyjęty przez Radę Ministrów 4 czerwca 2013 r.

² Plan działań służący realizacji KPZK 2030 nie precyzuje terminów dla wskazanych etapów harmonogramu prac

- strategicznych złóż kopalin,
- miast i innych obszarów tracących swe dotychczasowe funkcje,
- obszarów o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe,
- obszarów przygranicznych o znaczeniu regionalnym,
- obszarów o znaczeniu regionalnym o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.

W roku 2012, na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego wykonane zostało opracowanie pn. „*Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*”³, w którym wyznaczono zasięgi obszarów funkcjonalnych w regionie odpowiadające typologii wskazanej w KPZK 2030. Charakterystykę tych obszarów przedstawiono w *Rozdziale 1* niniejszego opracowania. Na etapie aktualizacji planu zagospodarowania przestrzennego województwa będzie należało ostatecznie zweryfikować granice obszarów funkcjonalnych, z uwzględnieniem sposobu i warunków delimitacji wypracowanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

Z kolei obszary funkcjonalne makroregionalne powinny zostać zdelimitowane w odpowiednich dokumentach (w przypadku obszarów przygranicznych – we współpracy z odpowiednimi organami samorządowymi i rządowymi Republiki Czeskiej):

- przygraniczne (makroregionalne strategie rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego, obejmujące tereny po obu stronach granicy),
- obszary górskie.

Poniższa tabela potwierdza, że PZPWO wymagał będzie kompleksowego uwzględnienia problematyki obszarów funkcjonalnych zgodnych z typologią przyjętą w KPZK 2030.

Tabela 117. Ocena zgodności Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 – w zakresie obszarów funkcjonalnych

Ustalenia KPZK 2030			Zgodność wskazania KPZK 2030 z ustaleniami PZPWO		
Typ obszaru		Wskazanie dla PZPWO	pełna	częściowa	brak
Miejskie obszary funkcjonalne	Ośrodków wojewódzkich	Ustalenie. Delimitacja granic obszaru w planie województwa.			+
	Ośrodków regionalnych	Zalecenie. Nie dotyczy woj. opolskiego.			+
	Ośrodków subregionalnych	Brak			+
	Ośrodków lokalnych	Brak			+
Wiejskie obszary funkcjonalne	Uczestniczące w procesach rozwojowych	Zalecenie. Uwzględnienie granic obszaru w planie województwa.			+
	Wymagające wsparcia procesów	Ustalenie. Uwzględnienie granic obszaru w			+

³ CASE-Doradcy Sp. z o.o, 2012.

Ustalenia KPZK 2030			Zgodność wskazania KPZK 2030 z ustaleniami PZPWO		
Typ obszaru		Wskazanie dla PZPWO	pełna	częściowa	brak
	rozwojowych	planie województwa.			
Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makro-regionalnej	Górskie	Ustalenie. Uwzględnienie granic obszaru w planie województwa.		+	
	Ochrony gleb dla celów produkcji rolnej	Zalecenie. Uwzględnienie granic obszaru w planie województwa.		+	
	Tereny zamknięte	Obowiązek ustawy uwzględnienia w planie województwa.	+		
	Narażone na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy	Obowiązek ustawy uwzględnienia w planie województwa.		+	
Obszary kształtowania potencjału rozwojowego	Cenne przyrodniczo	Obowiązek ustawy uwzględnienia w planie województwa.		+	
	Ochrony krajobrazów kulturowych	Obowiązek ustawy uwzględnienia w planie województwa.		+	
	Ochrony i kształtowania zasobów wodnych	Obowiązek ustawy uwzględnienia w planie województwa.		+	
	Strategicznym złóż kopalin	Obowiązek ustawy uwzględnienia w planie województwa.			+
Obszary funkcjonalne wymagające rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce	Miasta i inne obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze				+
	Obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług				+

Ustalenia KPZK 2030		Zgodność wskazania KPZK 2030 z ustaleniami PZPWO			
Typ obszaru		Wskazanie dla PZPWO	pełna	częściowa	brak
regionalnej	warunkujących możliwości rozwojowe				
	Przygraniczne				+
	Obszary o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich				+

Źródło: Opracowanie własne

Zakres wymaganej aktualizacji PZPWO obejmować powinien w szczególności:

- zdelimitowanie i wprowadzenie do dokumentu obszarów funkcjonalnych, o których mowa w KPZK 2030: miejskich, wiejskich, szczególnego zjawiska w skali makro-regionalnej, kształtowania potencjału rozwojowego, wymagających rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej,
- wyznaczenie stref ograniczonego wykorzystania i rozwoju obszarów w otoczeniu terenów zamkniętych niezbędnych dla obronności i bezpieczeństwa państwa,
- delimitację i określenie zasad kształtowania przestrzeni umożliwiającej rozwój społeczno-gospodarczy zgodny z oczekiwaniami społeczeństwa oraz akceptacją wprowadzanych ograniczeń użytkowych na obszarach ochrony, w tym na terenach o wysokich walorach przyrodniczych rolnych i leśnych (HNV i HCVF),
- delimitację przestrzeni cennych krajobrazów kulturowych, z określeniem zasad ochrony wartościowych przestrzeni, zahamowania postępującej degradacji środowiska kulturowego i historycznego, kształtowania rozwoju gospodarczego i urbanizacji przestrzeni,
- aktualizację obszarów ochrony i kształtowania zasobów wód w ramach wydzielonych scalonych jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, z określeniem niezbędnych działań związanych z ochroną wód, zwiększeniem retencji wodnej, przeciwdziałaniem deficytom wody, obiegiem wód deszczowych, wynikających z *Programu wodno-ściekowego kraju, Planów gospodarowania wodami w obrębie dorzecza Odry, planów aglomeracji, programów rozwoju retencji wodnej,*
- aktualizację terenów występowania udokumentowanych złóż surowców mineralnych, w tym o znaczeniu strategicznym dla gospodarki kraju, wraz z określeniem zasad użytkowania terenu i dopuszczalnością zagospodarowania do czasu podjęcia eksploatacji.

Inwestycje celu publicznego

Formułując cele polityki przestrzennej państwa oraz kierunki rozwoju przestrzennego, KPZK 2030 wskazuje zakres niezbędnych inwestycji infrastrukturalnych.

W obszarze województwa opolskiego lokalizowanych jest 16 zadań związanych z rozwojem sieci drogowej i kolejowej oraz rozbudową sieci przesyłowej energii elektrycznej i gazu. *Tabela 118* obrazuje pełną zgodność między KPZK 2030 a PZPWO w zakresie inwestycji infrastrukturalnych przewidzianych do realizacji na poziomie krajowym.

Tabela 118. Ocena zgodności Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 – w zakresie inwestycji celu publicznego

Ustalenia zawarte w:	
KPZK 2030	PZPWO
Drogi ekspresowe – etapy inwestycji	
S11 Piła – Poznań – Kalisz – Pyrzowice: realizacja w II etapie	+
S46 (Opole – Częstochowa): realizacja w III etapie	+
Linie kolejowe – etapy inwestycji	
E30 Wrocław – Opole: realizacja w I etapie	+
CE30 Opole – Strzelce Opolskie – Gliwice: realizacja w I etapie	+
CE59 Opole Zachodnie – Kędzierzyn-Koźle: realizacja w I i II etapie	+
E59 Opole – Jelcz – Wrocław: realizacja w III etapie	+
61 i 144 Opole – Częstochowa – Kielce: realizacja w III etapie	+
272 Kluczbork – Kostów: realizacja w III etapie	+
143 Kluczbork – Kalety: realizacja w III etapie	+
Elektroenergetyczna sieć przesyłowa – etapy inwestycji	
2015 Linia Dobrzeń – Wrocław	+
2015 Rozbudowa SE Dobrzeń	+
2020 Rozbudowa stacji Blachownia	+
2030 Linia Świebodzice – Ząbkowice – Dobrzeń	+
2030 Rozbudowa stacji Groszowice	+
Sieć przesyłu gazu ziemnego – budowa gazociągów wysokoprężnych [km]	
2015 Zdieszowice – Wrocław [178]	+
2020 Odolanów – Tworzeń [190]	+

Źródło: Opracowanie własne

3.2.2. Polityka rozwoju województwa – Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2020

Najważniejszym regionalnym dokumentem strategicznym wyznaczającym główne kierunki rozwoju regionu w perspektywie średniookresowej jest nowa *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku* (SRWO), przyjęta przez Sejmik Województwa Opolskiego w dniu 28 grudnia 2012 r.

Głównym wyzwaniem rozwojowym regionu, na którym zbudowano *Strategię*, jest zapobieganie i przeciwdziałanie procesom depopulacji. Uznano, że odpowiedzią na to wyzwanie jest potrzeba realizacji kompleksowych i komplementarnych działań w różnych sferach życia społeczno-gospodarczego, w szczególności w obszarach:

- rynku pracy i aktywnego społeczeństwa,
- konkurencyjności gospodarki, w oparciu o innowacyjność i współpracę z nauką,
- jakości warunków do zamieszkania, inwestowania i wypoczynku,
- zrównoważonego rozwoju Aglomeracji Opolskiej, miast i obszarów wiejskich regionu.

Istotnym *novum* tej *Strategii* jest wykorzystanie terytorialnego podejścia do zagadnień rozwojowych, dzięki przestrzennemu ukierunkowaniu podejmowanych interwencji. Przyjęte w województwie opolskim podejście terytorialne w oparciu o wytyczne dokumentów rządowych, tj. *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie* i *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*, odnosi się do 2 odmiennych typów obszarów: biegunów wzrostu i obszarów problemowych (*Mapa 71*).

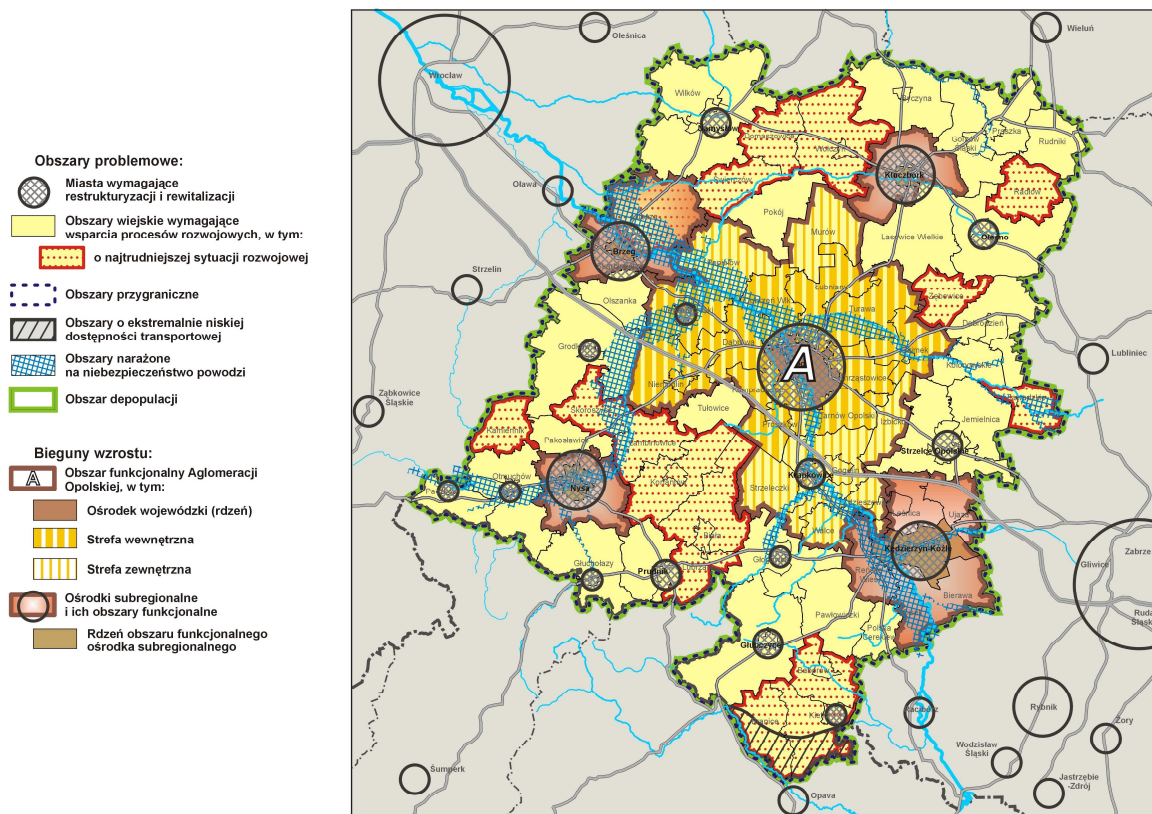
Do biegunów wzrostu zostały zaliczone:

- ośrodek wojewódzki (Opole) z obszarem funkcjonalnym (Aglomeracja Opolska),
- ośrodki subregionalne (Brzeg, Kędzierzyn-Koźle, Kluczbork, Nysa) i ich obszary funkcjonalne.

Z kolei do obszarów problemowych zaliczono:

- obszar depopulacji (całe województwo ze szczególnym uwzględnieniem podregionu opolskiego w ramach postulowanego NUTS3),
- obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych, w tym o najtrudniejszej sytuacji rozwojowej,
- miasta wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji (Opole, 4 ośrodki subregionalne, pozostałe miasta powiatowe i miasta powyżej 5 tys. mieszkańców z podregionu nyskiego w ramach postulowanego NUTS3),
- obszary przygraniczne,
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi,
- obszary o ekstremalnie niskiej dostępności transportowej.

Mapa 71. Bieguny wzrostu i obszary problemowe

Źródło: Strategia rozwoju województwa opolskiego do 2020

Zestawienie celów rozwojowych SRWO (strategicznych) z celami polityki przestrzennej określonymi w PZPWO pokazuje, że są one generalnie spójne ze sobą. Spośród ośmiu celów strategicznych SRWO, trzy posiadają wymiar terytorialny (*Konkurencyjna aglomeracja opolska; Ośrodki miejskie biegunami wzrostu; Wielofunkcyjne obszary wiejskie*) i są silnie skorelowane z trzema celami rozwoju przestrzennego (*Ukształtowanie i wzmocnienie aglomeracji opolskiej; Wzmocnienie funkcji ośrodków węzłowych; Wielofunkcyjny rozwój terenów otwartych*). Pozostałe cele SRWO mają wymiar horyzontalny, z celami operacyjnymi i działaniami adresowanymi do całego terytorium województwa.

Kierunki wzajemnych powiązań ilustruje Tabela 119.

Tabela 119. Powiązania celów strategicznych rozwoju z celami polityki przestrzennej województwa opolskiego

Cele strategiczne SRWO	Kierunki powiązań celów strategicznych z celami polityki przestrzennej	Cele polityki przestrzennej
Konkurencyjna aglomeracja opolska		Ukształtowanie i wzmocnienie aglomeracji opolskiej
Ośrodki miejskie biegunami wzrostu		Wzmocnienie funkcji ośrodków węzłowych
Wielofunkcyjne obszary wiejskie		Rozwój systemów infrastruktury
Konkurencyjny i stabilny rynek pracy		Ochrona i rozbudowa systemu obszarów chronionych
Aktywna społeczność regionalna		Wielofunkcyjny rozwój obszarów otwartych
Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka		Wsparcie i aktywizacja obszarów problemowych
Dynamiczne przedsiębiorstwa		
Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna		

Źródło: Opracowanie własne

Podstawowa różnica między SRWO a PZPWO dotyczy przede wszystkim sposobu identyfikowania obszarów problemowych oraz biegunów wzrostu. Wynika to między innymi z faktu stosowania odmiennych, jak dotąd, kryteriów wyznaczania tych obszarów. W PZPWO obszary

problemowe o znaczeniu regionalnym wyznaczono w oparciu o główną barierę funkcjonalną, decydującą o utrudnionym rozwoju obszaru, natomiast w SRWO dodatkowo o niekorzystne zjawiska lub procesy społeczno-gospodarcze. Ponadto bieguny wzrostu w PZPWO, z wyjątkiem Aglomeracji Opolskiej, nie były traktowane łącznie ze swoimi obszarami funkcjonalnymi.

Głównym zadaniem w ramach aktualizacji PZPWO będzie dokonanie pełnej identyfikacji obszarów strategicznej interwencji określonych w SRWO (bieguny wzrostu i obszary problemowe) w ramach postulowanego systemu obszarów funkcjonalnych (PZPWO), przy traktowaniu obszarów problemowych jako specyficznego podzbioru w ramach obszarów funkcjonalnych.

Przeprowadzona analiza szczegółowa zapisów PZPWO oraz SRWO pozwoliła stwierdzić, że:

- wszystkie cele i kierunki ujęte w SRWO znajdują swoje odzwierciedlenie w celach i kierunkach realizacji polityki przestrzennej województwa,
- nie stwierdzono przypadków, w których cele operacyjne i kierunki działań SRWO nie byłyby przedmiotem zainteresowania odpowiednich kierunków polityki przestrzennej PZPWO, nie stwierdzono też sytuacji, w której celowi operacyjnemu SRWO nie odpowiadałby analogiczny cel działania w PZPWO,
- spośród obszarów problemowych wskazywanych przez SRWO, jedynie w przypadku obszaru depopulacji zachodzi całkowita zgodność z zasięgiem obszaru ustalonym w PZPWO, natomiast zgodność częściową wykazują obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi z obszarem problemowym Dolina Odry, wskazanym w PZPWO (z uwagi na odrębne podstawy merytoryczne ich wyznaczenia i różny zasięg przestrzenny, zachodzi konieczność ich aktualizacji),
- zupełnie odmienne jest podejście w analizowanych dokumentach do obszaru Aglomeracji Opolskiej. W PZPWO jest to obszar problemowy, z niedostatkami funkcji metropolitalnych, ze słabym centrum i brakiem integracji wewnętrznej, z niedostatkami infrastruktury komunalnej i transportowej, wiążącej strefę podmiejską z centrum (obszar wymagający zintegrowania działań samorządów, w szczególności w dziedzinie: systemu transportu publicznego, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadowej, ochrony terenów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, dostępu do usług wyspecjalizowanych i wyższego rzędu). Natomiast ten sam obszar w SRWO traktowany jest jako biegun wzrostu – obszar wysokiego potencjału endogenicznego.

Zakres aktualizacji PZPWO, z uwagi na brak lub niepełną spójność z zapisami SRWO, winien przede wszystkim doprowadzić do:

- zgodności przestrzennej obszarów problemowych: obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi (SRWO) i obszar problemowy Dolina Odry (PZPWO),
- ujawnienia w PZPWO zasięgów pozostałych obszarów problemowych, wskazanych w SRWO,
- potraktowania w PZPWO biegunów wzrostu określonych w SRWO jako ośrodki miejskie, łącznie z ich obszarami funkcjonalnymi,
- uwzględnienia działań usprawniających powiązanie Aglomeracji Opolskiej z drogą S8,
- aktualizacji przebiegów sieci elektroenergetycznych, gazowniczych, ciepłowniczych,

- aktualizacji rozmieszczenia i zasad prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej i odpadowej, w tym aktualizacji rozmieszczenia elementów regionalnego systemu gospodarki odpadami,
- zmniejszania emisyjności gospodarki, zwiększenia efektywności energetycznej i oszczędności energii, w szczególności wskazanie obszarów rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, odnawialnych źródeł energii, poprawy jakości środowiska (ochrona powietrza, hałas),
- wzmacniania potencjału terenów cennych przyrodniczo, w tym weryfikację regionalnego systemu przyrodniczego (WSOCh, obszary Natura 2000, hierarchiczny system korytarzy ekologicznych, ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków, w tym gatunków *in-situ* i *ex-situ*),
- rozmieszczenia lasów o funkcjach gospodarczych i przyrodniczych, niezbędnych dolesień oraz lasów o szczególnych walorach przyrodniczych (HCVF),
- wskazania obszarów ochrony krajobrazów kulturowych, wynikających z zapisów Europejskiej Konwencji Krajobrazowej,
- aktualizacji obszarów racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych, w tym: obszarów ochrony gleb i rolniczej przestrzeni produkcyjnej z uwzględnieniem obszarów o najwyższej wartości przyrodniczej (HNV), terenów eksploatacji kopalin, w tym zasobów wód leczniczych i termalnych, w połączeniu z możliwością ich wykorzystania gospodarczego, terenów rekultywacji i rewitalizacji terenów zdegradowanych, zdewastowanych i przekształconych, ochrony zasobów wodnych w obrębie jednolitych części wód, w oparciu o zaktualizowany *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*, racjonalnego kształtowania przestrzeni przyrodniczej i regulowania zdolności zatrzymywania wody na terenach zurbanizowanych, wskazanie obszarów kształtowania retencji wodnej i zabudowy hydrotechnicznej, obszarów retencjonowania i odzyskiwania wód opadowych,
- aktualizacji kierunków działań adaptujących do zmian klimatu, w szczególności obszarów przeciwdziałania i usuwania skutków zagrożeń naturalnych (obszary zagrożeń powodziowych i ryzyka powodziowego, wynikających z *Prawa wodnego* i *Dyrektywy powodziowej*, przeciwdziałanie skutkom suszy, monitoring i system ostrzegania o zagrożeniach naturalnych),
- aktualizacji rozmieszczenia elementów regionalnego systemu gospodarki odpadami, obszarów wymagających zmniejszenia emisji zanieczyszczeń i poprawy jakości powietrza oraz wykorzystania OZE.

3.2.2.1. Programy i plany regionalne

Program ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019.

Aktualny *Program ochrony środowiska województwa opolskiego do 2015 r. z uwzględnieniem perspektywy do 2019 roku* sporządzany był z uwzględnieniem ustaleń obecnego PZPWO, w związku z czym, w wielu przypadkach PZPWO pozostaje w dużej spójności z ustaleniami *Programu*, jednak w okresie 2011-2013 podlegał częściowej dezaktualizacji wynikającej w większości z uwarunkowań zewnętrznych.

W związku z powyższym, przeprowadzana aktualizacja *Planu* winna doprowadzić do zgodności z zapisami obowiązujących dokumentów regionalnych i krajowych, w szczególności w zakresie:

- uwzględnienia ostoi flory wskazanych do ochrony,

- weryfikacji i aktualizacji wojewódzkiego systemu obszarów chronionych (WSOCh), obszarów Natura 2000,
- weryfikacji przebiegu krajowych i regionalnych, różnogatunkowych korytarzy ekologicznych (w tym poprzez wykorzystanie opracowania studialnego *Koncepcja korytarzy ekologicznych w województwie opolskim*),
- weryfikacji obszarów ochrony krajobrazów kulturowych, wynikających z zapisów Europejskiej Konwencji Krajobrazowej,
- aktualizacji obszarów racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych, w tym: obszarów ochrony gleb i rolniczej przestrzeni produkcyjnej z uwzględnieniem obszarów o najwyższej wartości przyrodniczej (HNV, HCVF), terenów eksploatacji kopalin, w tym zasobów wód leczniczych i termalnych, w połączeniu z możliwością ich wykorzystania gospodarczego, terenów rekultywacji i rewitalizacji terenów zdegradowanych, zdewastowanych i przekształconych,
- aktualizacji obszarów ochrony i kształtowania zasobów wód w ramach wydzielonych scalonych jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, z określeniem niezbędnych działań związanych z ochroną wód, zwiększeniem retencji wodnej, przeciwdziałaniem deficytom wody, obiegiem wód deszczowych, wynikających z *Programu wodno-ściekowego kraju, Planów gospodarowania wodami w obrębie dorzecza Odry, planów aglomeracji, programów rozwoju retencji wodnej*,
- aktualizacji obszarów przeciwdziałania i usuwania skutków zagrożeń naturalnych, w szczególności obszarów zagrożeń powodziowych i ryzyka powodziowego, wynikających z *Prawa wodnego i Dyrektywy powodziowej*, obszarów regulowania zdolności zatrzymywania wody na terenach zurbanizowanych, obszarów kształtowania retencji wodnej i zabudowy hydrotechnicznej, obszarów retencionowania i odzyskiwania wód opadowych.

Plan gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017.

W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdza się, że:

- wszystkie ustalenia PGO w zakresie kierunków działań znajdują swoje odzwierciedlenie w zapisach PZPWO,
- w przypadku 9 kierunków gospodarowania odpadami ujętych w obowiązującym PZPWO występują rozbieżności z aktualnym planem gospodarki odpadami,
- z uwagi na częściową aktualność celów i kierunków realizacji polityki przestrzennej województwa, wszystkie ustalenia obowiązującego PZPWO wymagają podjęcia działań aktualizacyjnych, wynikających z konieczności uspołnienia z ustaleniami „*Krajowego planu gospodarki odpadami*”, „*Planem Gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017*”, jak również ze „*Strategią rozwoju województwa opolskiego 2020*”.

Podobnie jak w przypadku *Programu ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019*, plan gospodarki odpadami podlegał zmianie w trakcie obowiązywania PZPWO. Ponieważ ustalenia nowego PGO są wiążące dla PZPWO, istnieje konieczność zapewnienia spójności zapisów *Planu* i PGO w zakresie celów i kierunków działań, wyznaczonych rejonów gospodarki odpadami i rozmieszczenia instalacji odzyskiwania, unieszkodliwiania i składowania odpadów, zarówno podstawowych, jak i zastępczych.

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2011-2014.

Przeprowadzona analiza wykazuje, że zakres dezaktualizacji, wymagający przeprowadzenia zmian, obejmuje zapisy o charakterze ilościowym w części dotyczącej obszarów realizacji polityki przestrzennej (cele i kierunki polityki przestrzennej w świetle diagnozy i oceny realizacji można uznać za aktualne). Zakres wymaganych zmian PZPWO obejmuje:

- uzupełnienie o obszary ochrony krajobrazów kulturowych, wynikających z zapisów Europejskiej Konwencji Krajobrazowej,
- uwzględnienie aktualnego stanu i nowych form ochrony zabytków i zasobów kultury,
- korektę celów i kierunków działań pod kątem zwiększenia spójności z dokumentami nadrzędnymi,
- korekty graficzne na poszczególnych mapach branżowych.

Program Rozwoju Jednostek Ochrony Zdrowia podległych Samorządowi Województwa Opolskiego 2006-2013

Ocenę realizacji programu zawiera *Rozdział 2*. Inwestycje objęte programem zostały w większości zrealizowane, część z nich jest w trakcie realizacji lub czeka na podjęcie decyzji o finansowaniu bądź realizacji. Ustalenia PZPWO nie wymagają korekty.

Wieloletni Program Inwestycyjny Wojewódzkich Jednostek Oświatowych na lata 2006-2013

Podobnie jak w przypadku *Programu Rozwoju Jednostek Ochrony Zdrowia podległych Samorządowi Województwa Opolskiego 2006-2013*, sposób realizacji programu przedstawiono w *Rozdziale 2*.

Wszystkie inwestycje objęte programem zostały zrealizowane, niektóre z nich są nadal kontynuowane (prace remontowe i modernizacje). Ustalenia PZPWO nie wymagają korekty.

Program rozwoju bazy sportowej województwa opolskiego

Program jest uchwalany corocznie przez Sejmik Województwa Opolskiego i określa inwestycje sportowe dofinansowywane z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej.

Programem tym w okresie 2006-2012 objęto 63 inwestycje sportowe (plus kilkadziesiąt na listach rezerwowych), w tym większość o znaczeniu lokalnym. Kilka większych inwestycji to: *Remont i modernizacja stadionu sportowego w Kędzierzynie-Koźlu; Budowa II Kampusu PO Zad. IB. Budowa hali sportowej i zaplecza dla potrzeb Wydziału Wychowania Fizycznego i Fizjoterapii; Centrum Turystyki i Rekreacji w Namysłowie; Kompleks rekreacyjno-sportowy w Oleśnie; Kryta pływalnia w Nysie; Kryta pływalnia w Krupkowicach; Budowa Skate-Parku przy ul. Bielskiej w Opolu.*

Ustalenia PZPWO nie wymagają korekty, natomiast należy uwzględnić inwestycje objęte *Programem* w wykazie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

3.3. Stan zagospodarowania

Ocena zgodności przeprowadzona została pod kątem identyfikacji zdezaktualizowanych zapisów PZPWO w wyniku dokonanych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym. Podstawą analizy były ustalenia zawarte w *Rozdziale 1 i 2* niniejszego *Raportu*.

Analiza wykazała, że zakres dezaktualizacji, wymagający przeprowadzenia zmian, obejmuje informacje/dane/zapisy o charakterze ilościowym i jakościowym, przy czym odniesienie przestrzenne należy przypisywać jedynie zagadnieniom o charakterze jakościowym, w części dotyczącej obszarów realizacji polityki przestrzennej (cele i kierunki polityki przestrzennej, w świetle diagnozy stanu i zmian w zagospodarowaniu oraz oceny realizacji, można uznać za aktualne).

Stwierdzony zakres wymaganej aktualizacji *Planu* w poszczególnych dziedzinach, obejmuje:

1) Środowisko

- w zakresie obszarów kształtowania systemu przyrodniczego i zachowania różnorodności biologicznej:
  - uwzględnienie nowych rezerwatów przyrody – Olszak i Srebrne Źródło oraz wykreślenie rezerwatu Śmiechowice),

- przeniesienie do obszarów utrzymania istniejących form ochrony przyrody Natura 2000, 19 obszarów o statusie obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (przeniesienie z grupy obszarów niezbędnych do powiększenia istniejących form ochrony przyrody),
- aktualizację obszarów wzmocnienia funkcji przyrodniczych, w szczególności możliwości utworzenia rezerwatów przyrody oraz obszarów chronionego krajobrazu pełniących funkcję korytarzy ekologicznych (w związku z opracowaniem analitycznym *Koncepcja korytarzy ekologicznych w województwie opolskim*),
- aktualizację obszarów powiązań przyrodniczych w kierunku dostosowania wewnątrz regionalnych korytarzy ekologicznych z otoczeniem zewnętrznym, zgodnie z propozycją zawartą w *Koncepcją korytarzy ekologicznych w województwie opolskim*);
- w zakresie obszarów ochrony środowiska i jego zasobów:
  - aktualizację obszarów ochrony zasobów wodnych w zakresie wskazania stref ochronnych zbiorników wodnych,
  - aktualizację eksploatacji złóż surowców mineralnych (w latach 2011-2012 przybyło 21 złóż surowców),
  - aktualizację obszarów ochrony gruntów rolnych i leśnych (w szczególności obszarów wodno-błotnych i ekosystemów zależnych od wód);
- w zakresie obszarów poprawy stanu środowiska i przeciwdziałania antropopresji:
  - aktualizację obszarów poprawy standardów jakości środowiska (obszary realizacji programów ochrony powietrza, obszary wymagające poprawy klimatu akustycznego poza aglomeracjami),
  - aktualizację obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, w dostosowaniu do *Dyrektywy Powodziowej* oraz *Prawa wodnego* (obszary zagrożenia powodzią, obszary ryzyka powodzi);
- w zakresie obszarów dynamizacji i aktywizacji przestrzeni:
  - aktualizację obszarów rozwoju funkcji rolniczej i leśnej (dostosowanie do obszarów o najwyższej wartości przyrodniczej, rolnej i leśnej HNV, HCVF),
  - aktualizację obszarów rozwoju retencji wodnej (uwzględnienie istniejącego zbiornika Kluczbork),
  - aktualizację obszarów rozwoju odnawialnych źródeł energii (wodnej, wiatrowej, biomasy);
- w zakresie gospodarki odpadami:
  - aktualizację regionów gospodarki odpadami i rozmieszczenia regionalnych instalacji przetwarzania odpadów, w dostosowaniu do *Planu gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017*.

2) System osadniczy

- uwzględnienie obszarów funkcjonalnych ośrodków miejskich, w tym co najmniej ośrodka wojewódzkiego i ośrodków subregionalnych,
- aktualizację celów, zasad i kierunków zagospodarowania określonych w PZPWO dla poszczególnych ośrodków miejskich w ujęciu wyznaczonych miejskich obszarów funkcjonalnych.

3) dziedzictwo kulturowe

- uzupełnienie o obszary ochrony krajobrazów kulturowych, wynikających z zapisów Europejskiej Konwencji Krajobrazowej,

Jednym z wymogów KPZK 2030 zapisanym w Celu 4 Działanie 4.3. jest *Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej* (opublikowanej w Dz.U. z 2006 r. Nr 14 poz. 98).

Obejmuje ono objęcie ochroną prawną najcenniejszych pod względem przyrodniczym i kulturowym krajobrazów naturalnych i historycznych, w tym układów urbanistycznych i ruralistycznych oraz stanowisk archeologicznych, a także dorobku współczesnej architektury i urbanistyki.

Minimalny poziom obiektowy określany przez samorząd regionalny w oparciu o centralnie ustalone jednolite kryteria delimitacji krajobrazów powinien dotyczyć objęcia ochroną przestrzeni wyjątkowej, o cechach symbolicznych, świadczących o tożsamości i rozpoznawalności miejsca w skali kontynentu, kraju i regionu, a także stosowania wobec niej aktywnej polityki przestrzennej, pozwalającej na zachowanie historycznych walorów zwiększających przewagę konkurencyjną regionu i kształtowanie walorów współcześnie nadanych.

Wyznaczenie tych obszarów wymagałoby dodatkowych prac studialnych.

- uwzględnienie aktualnego stanu obiektów zabytkowych i stanowisk archeologicznych w ujęciu ilościowym oraz wprowadzenie nowych obszarów zabytkowego krajobrazu kulturowego, tj.:
  - „*Nysa – zespół kościoła farnego pod wezwaniem św. Jakuba Starszego Apostoła i św. Agnieszki Dziewicy i Męczennicy*” – obiekt uznany za pomnik historii rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 28.02.2011 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 54, poz. 279),
  - „*Paczków – zespół staromiejski ze średniowiecznym systemem fortyfikacji*” – obszar uznany za pomnik historii rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 22.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1240).

4) transport

- w zakresie rozwoju układu komunikacji drogowej:
  - uwzględnienie zrealizowanych inwestycji w zakresie budowy i przebudowy dróg krajowych, wojewódzkich i niektórych powiatowych, tj:
    - przebudowy 16 odcinków dróg krajowych,
    - budowy obwodnicy Grodkowa w ciągu drogi wojewódzkiej,
    - przebudowy 25 odcinków dróg wojewódzkich,
    - przebudowy 4 odcinków dróg powiatowych,
- w zakresie rozwoju układu kolejowego:
  - uwzględnienie zrealizowanych inwestycji w zakresie przebudowy linii kolejowych,
- w zakresie rozwoju komunikacji wodnej:
  - uwzględnienie zrealizowanych inwestycji w zakresie przebudowy 2 jazów i częściowej modernizacji 7 śluz.

5) Infrastruktura techniczna

- w zakresie rozwoju energetyki i telekomunikacji:
  - uwzględnienie zrealizowanych inwestycji w zakresie modernizacji linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia 110 kV, budowy Małych Elektrowni Wodnych (MEW), farm wiatrowych i biogazowni, tj:
    - modernizacji 9 linii wysokiego napięcia 110 kV i budowy 1 GPZ-tu,
    - budowy 10 Małych Elektrowni Wodnych,
    - budowy 7 farm wiatrowych,
    - budowy 7 biogazowni,
- w zakresie gospodarki wodno-ściekowej:
  - weryfikację miejscowości pozostających do skanalizowania i zwodociągowania;
  - aktualizację zasięgów aglomeracji wodno-ściekowych.

6) Ochrona przeciwpowodziowa

- zmianę kategorii inwestycji celu publicznego z planowanych na zrealizowane:
  - zbiornik Kluczbork na rzece Stobrawie w gminie Kluczbork;
  - lewostronny wał rzeki Odry „Cisek-Dzielniczka” w gminie Cisek (3,56 km);
  - lewostronne obwałowanie rzeki Odry w km 65+500-67+000 oraz wał boczny w miejscowości Miejsce Odrzańskie gm. Cisek.

7) Gospodarka

- weryfikację obszarów aktualnej i potencjalnej koncentracji terenów aktywności gospodarczej, w tym Specjalnych Stref Ekonomicznych.

8) Infrastruktura społeczna

- uwzględnienie zrealizowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym;
- weryfikację kierunków i obszarów realizacji polityki przestrzennej w zakresie infrastruktury społecznej pod kątem pełnej spójności z celami i działaniami SRWO.

Rozdział 4

Rekomendacje i wnioski końcowe

Sporządzone w ramach niniejszego *Raportu* analizy, obejmujące przegląd zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, ocenę realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym oraz ocenę aktualności ustaleń planu wykazały, że w okresie ostatnich 3 lat nastąpiły istotne zmiany uwarunkowań prowadzenia polityki rozwoju, w tym polityki przestrzennej w regionie.

- 1) Przyjęty w 2011 r. przez Radę Ministrów najważniejszy dokument określający politykę przestrzenną państwa do roku 2030, tj. *Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030* (KPZK 2030), z uwagi na fundamentalną zmianę podejścia do planowania przestrzennego (oparcie tego planowania na obszarach funkcjonalnych - identyfikowalnych na poziomie regionów i państwa w sposób porównywalny w skali całego kraju), implikuje wymóg dostosowania dokumentów planistycznych pozostałych poziomów planowania, w szczególności poziomu regionalnego do zgodności z KPZK 2030.

Zakres dostosowania PZPWO do KPZK 2030 obejmować powinien wyznaczenie w PZPWO granic obszarów funkcjonalnych według sposobu i warunków delimitacji wypracowanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, w tym:

- miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego,
- wiejskich, wymagających wsparcia procesów rozwojowych,
- ochrony gleb dla celów produkcji rolnej,
- narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy,
- cennych przyrodniczo w zakresie wyznaczania i kształtowania korytarzy i sieci ochrony przyrody,
- ochrony krajobrazów kulturowych,
- ochrony i kształtowania zasobów wodnych w zakresie wskazania obszarów ochrony wód,
- strategicznych złóż kopalin,
- miast i innych obszarów tracących swe dotychczasowe funkcje,
- obszarów o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe,
- przygranicznych o znaczeniu regionalnym,
- obszarów o znaczeniu regionalnym o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich,
- górskich.

Do wyznaczenia obszarów funkcjonalnych w ramach aktualizacji PZPWO zaleca się wykorzystanie wyników badania pn. *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*, przy równoczesnym uwzględnieniu wypracowanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego sposobów i warunków delimitacji poszczególnych obszarów i regionalnych uwarunkowań.

- 2) Uchwalona w 2012 r. przez Sejmik Województwa Opolskiego *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku* (SRWO), zgodnie z paradygmatem zintegrowanego planowania rozwoju, wykorzystuje terytorialne podejście do zagadnień rozwojowych, dzięki przestrzennemu ukierunkowaniu planowanych działań interwencyjnych. W efekcie, w SRWO zostały zdefiniowane obszary strategicznej interwencji posiadające wymiar przestrzenny. Zakres dostosowania PZPWO do SRWO obejmować powinien dokonanie pełnej identyfikacji obszarów strategicznej interwencji określonych w SRWO (bieguny wzrostu i obszary problemowe) w ramach postulowanego systemu obszarów funkcjonalnych (wg. KPZK 2030),

przy traktowaniu obszarów problemowych jako specyficznego podzbioru w ramach obszarów funkcjonalnych.

- 3) Tworzona strategia makroregionalna *Polska Zachodnia* zakłada realizację szeregu celów znajdujących odniesienie przestrzenne, z których najważniejszymi dla województwa opolskiego są:

- poprawa stanu bezpieczeństwa energetycznego oraz środowiskowego, w szczególności powodziowego;
- stymulowanie kompleksowego rozwoju osi odrzańskiej.

Należy spodziewać się, że wypracowane w ramach tej strategii działania będą skutkować koniecznością ich uwzględnienia w PZPWO.

- 4) Nowe bądź zmienione krajowe i regionalne (programy, strategie, plany): „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”, „Strategia Ochrony Bioróżnorodności”, „Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”, „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020”, „Program ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2012–2015 z perspektywą do roku 2019”, „Plan gospodarki odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2012-2017”, „Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2011-2014”, „Studium rozwoju systemów energetycznych w województwie opolskim do 2015 roku”, „Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015”, „Polityka energetyczna Polski do 2030 roku”, powodują konieczność przeprowadzenia szczegółowej analizy spójności formułowanych w tych dokumentach polityk i działań, zwłaszcza związanych ze wskazaniami obszarowymi (lokalizacją inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym) z zapisami PZPWO.

- 5) Zmienione regulacje prawne, w szczególności ustawy *Prawo wodne* i ustawy *Prawo geologiczne i górnicze* obligują do uwzględnienia w planie zagospodarowania przestrzennego województwa nowych kategorii obszarów wymagających ochrony lub przestrzegania szczególnych zasad użytkowania i zagospodarowania. Dotyczy to obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego oraz obszary stref ochronnych ujęć oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych.

- 6) Realizacja inwestycji celu publicznego, m.in. dzięki pozyskaniu i wydatkowaniu znacznych środków finansowych w ramach programów rozwoju regionalnego współfinansowanych przez Unię Europejską na rozwój województwa opolskiego, spowodowała zauważalne zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym, w szczególności w zakresie wyposażenia i stanu technicznego infrastruktury drogowej, kolejowej, komunalnej i społecznej, przez co nastąpiła poprawa spójności terytorialnej i warunków życia mieszkańców regionu, głównie wskutek poprawy dostępności do placówek infrastruktury społecznej, eliminowaniu uciążliwości z terenów mieszkaniowych (obwodnice drogowe), poprawy bezpieczeństwa mieszkańców (inwestycje drogowe i przeciwpowodziowe).

- 7) Realizacja programów zawierających zadania rządowe i samorządu województwa powoduje, że część zaplanowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym została wykonana. Z niektórych zadań zaplanowanych zrezygnowano. W efekcie zamieszczony w PZPWO wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, wymaga aktualizacji. Podobnie weryfikacji wymaga wykaz postulowanych zadań – nie stanowiących jednak inwestycji celu publicznego w myśl art. 39 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zwłaszcza w odniesieniu do inwestycji finansowanych przez samorząd województwa opolskiego (drogi wojewódzkie, zbiorniki małej retencji).

- 8) Korzystne zmiany w efekcie realizowanych inwestycji i zadań dotyczą także bardzo ważnego aspektu zagospodarowania przestrzennego regionu, jakim jest jakość przestrzeni (ład przestrzenny). Aktywne działania samorządów terytorialnych w sferze planowania przestrzennego powodują, że systematycznie wzrasta stopień pokrycia obszaru województwa miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (w okresie 2007-2011 uległ on zwiększeniu o 9,6%, do poziomu 36,8%, a kolejne 3,9% powierzchni województwa objęte było na koniec 2011 r. procedurami opracowania planów. W przypadku ich uchwalenia łączna powierzchnia województwa objęta planami w województwie opolskim wzrosła z poziomu **36,8%** do **40,7%**). Dzięki zwiększonemu pokryciu obszarów regionu planami miejscowymi, zwiększa się możliwość kształtowania struktur przestrzennych w sposób harmonijny, z dostosowaniem ich skali, formy i rozwiązań projektowych do krajobrazu i otoczenia, zapobiegając tym samym powstawaniu konfliktów funkcjonalnych i społecznych.
- 9) Działania samorządów terytorialnych związanych z kształtowaniem ładu przestrzennego to także inwestycje gminne realizowane w przestrzeni publicznej. Zarząd Województwa Opolskiego corocznie, począwszy od 2008 r., organizuje konkurs na Najlepszą Przestrzeń Publiczną Województwa Opolskiego (NPPWO). Przeprowadzone edycje konkursu pokazują, że władze publiczne i lokalne społeczności nie tylko zdają sobie sprawę z tego, że dbałość o przestrzeń publiczną jest koniecznym wymogiem, ale przede wszystkim to, że aktywnie działają na rzecz tych przestrzeni, podejmując niejednokrotnie znaczący wysiłek inwestycyjny i organizacyjny. Realizacje konkursowe (96 realizacji zgłoszonych do konkursu w ciągu 5 lat) to świadectwo korzystnych zmian w zagospodarowaniu przestrzeni publicznych województwa, przywracających terenom i obiektom zapomnianym i zaniedbanym ich dawną świetność lub poprawiających ich funkcjonalność, dostępność i atrakcyjność. Wobec wymiernych korzyści, jakie przynosi promowanie ładu przestrzennego poprzez konkurs NPPWO, kontynuacja kolejnych jego edycji wydaje się uzasadniona.
- 10) Istotnym problemem rozwojowym pozostaje kwestia trwającego kryzysu demograficznego społeczeństwa województwa opolskiego. Malejący potencjał demograficzny, depopulacja całego obszaru województwa, starzenie się ludności – wszystko to wywierać będzie wpływ na dynamikę rozwoju regionu i tempo zmian zagospodarowania przestrzennego w przyszłości. Oprócz spodziewanego pozytywnego skutku tych zmian w sferze środowiska przyrodniczego (malejąca presja na wykorzystanie komponentów środowiska) oraz pozornej poprawie niektórych wskaźników (np. w mieszkalnictwie), pozostałe oddziaływania należy uznać za niekorzystne, zwłaszcza uwzględniając fakt dotychczasowego niedoboru, niedoinwestowania i niezadowalającego stanu funkcjonowania szeregu obszarów (dziedzin) aktywności społeczno-gospodarczej. Zamierzenia aktywnego przeciwdziałania niekorzystnym trendom demograficznym (koncepcja programu Specjalnej Strefy Demograficznej) powodują, że w sferze planowania przestrzennego szczególne znaczenie mieć będzie tworzenie opracowań planistycznych opartych na rzetelnej bazie programowo-przestrzennej, uwzględniających potrzeby poprawy warunków dla aktywizacji gospodarczej i wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej (tereny inwestycyjne), poprawy dostępności do rynków pracy, usług i dóbr, a także uwzględnienie potrzeb rosnącej liczebnie grupy osób najstarszych i wymagających opieki.

Wniosek końcowy

Na podstawie przeprowadzonych w niniejszym dokumencie analiz stwierdza się, że *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* (uchwała nr XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 września 2010 r.) wymaga aktualizacji, w szczególności z uwagi na zmianę uwarunkowań prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie krajowym (*Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 wraz z Planem działań służących realizacji KPZK 2030*) oraz polityki rozwoju na poziomie województwa (*Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.*).

Wynikające z tych dokumentów ustalenia powodują konieczność uspoźnienia treści *Planu* z KPZK 2030 i SRWO, w tym wyznaczenie w *Planie*:

- obszarów funkcjonalnych zgodnych z typologią określoną w KPZK 2030 i sposobem wyznaczania wg. metodologii Ministerstwa Rozwoju Regionalnego;
- obszarów strategicznej interwencji zdefiniowanych w *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.*

Ponadto w ramach aktualizacji *Planu* należy uwzględnić:

- zmianę uwarunkowań prawnych;
- stwierdzone zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym;
- zrealizowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym;
- zgłoszone wnioski w sprawie zmiany *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* (2 wnioski Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Opolu, w sprawie wprowadzenia do planu stref ochronnych dla terenów zamkniętych).

SPIS MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH

1. *Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*, Departament Planowania Przestrzennego UMWO, Opole 2006 r.,
2. *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2012,
3. *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR)*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2010,
4. *Analiza wykonania planu dochodów i wydatków budżetowych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Opolu*: Zarząd Dróg Wojewódzkich, analizy roczne za okres lat 2006–2010,
5. *Program Opieki Nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2007–2010*, Uchwała nr XIV/158/2007 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 20 grudnia 2007 r. oprac.: Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Opolu,
6. *Waloryzacja zabytkowego zasobu wsi województwa opolskiego – cele, metody, praktyka*, Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Opolu, Opole, 2010 r.,
7. *Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa opolskiego. Diagnoza strategiczna*, Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej UMWO, Opole 2010 r.,
8. *Informacja o stanie infrastruktury technicznej wsi – raport roczny 2009*, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa 2010 r.,
9. *Sprawozdanie z wykonania Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w latach 2008-2009*, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2010 r.,
10. *Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2009 – AKPOŚK 2009*, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2010 r.,
11. *Stan Środowiska w Województwie Opolskim w roku 2005-2006*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu, Opole 2007 r.,
12. *Stan Środowiska w Województwie Opolskim w roku 2011*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu, Opole 2012 r.,
13. *Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Opolskiego za lata 2008-2009*, Zespół Polityki Ekologicznej, Departament Ochrony Środowiska, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Opole 2010 r.,
14. *Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa opolskiego. Diagnoza strategiczna*. Zarząd Województwa Opolskiego, Opole 2010,
15. *Strategia rozwoju województwa opolskiego do 2020 r.*, Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej UMWO, Opole 2012 r.
16. *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012,
17. *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2009/2010*, GUS, Warszawa 2010,
18. *Rocznik Statystyczny województwa opolskiego 2009*, GUS, Opole 2009,
19. *Baza Danych Lokalnych*, GUS www.stat.gov.pl,
20. *Ochrona Środowiska 2007*, GUS, Warszawa 2007,
21. *Ochrona Środowiska 2011*, GUS, Warszawa 2011,
22. *Baza danych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu*, 2012,
23. *Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2005 r.*, PIG, 2006 r.,
24. *Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2010 r.*, PIG, 2011 r.,
25. *Bilans zasobów kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2011 r.*, PIG, 2012 r.
26. *Opracowanie ekofizjograficzne województwa opolskiego*. UMWO Opole, 2007 r.
27. *Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2012-2017*. UMWO Opole, 2012,
28. *Sprawozdanie Pełnomocnika Rządu do Spraw Programu dla Odry - 2006 za rok 2006*, Wrocław 2007 r.,

29. Sprawozdanie Pełnomocnika Rządu do Spraw Programu dla Odry - 2006 za rok 2007, Wrocław 2008 r.,
30. Sprawozdanie Pełnomocnika Rządu do Spraw Programu dla Odry - 2006 za rok 2008, Wrocław 2009 r.,
31. Sprawozdanie Pełnomocnika Rządu do Spraw Programu dla Odry - 2006 za rok 2009, Wrocław 2010 r.,
32. Sprawozdanie Pełnomocnika Rządu do Spraw Programu dla Odry - 2006 za rok 2010, Wrocław 2011 r.,
33. INFORMACJA o realizacji zadań „Programu dla Odry - 2006” w roku 2011, Pełnomocnik Rządu do Spraw Programu dla Odry - 2006, Wrocław 2012 r.,
34. INFORMACJA o realizacji zadań „Programu dla Odry - 2006” w roku 2012, Pełnomocnik Rządu do Spraw Programu dla Odry - 2006, Wrocław 2013 r.,
35. Opracowanie sygnałne Urzędu Statystycznego w Opolu *„Budownictwo mieszkaniowe w województwie opolskim w 2011 r.”*,
36. *Wykaz szkół i placówek województwa opolskiego z dnia 30.09.2012*, Kuratorium Oświaty w Opolu.

SPIS MAP

- Mapa 1.** Struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa opolskiego
- Mapa 2.** Strefa funkcjonalna Opola według delimitacji P. Śleszyńskiego
- Mapa 3.** Obszar funkcjonalny Aglomeracji Opolskiej
- Mapa 4.** Obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych
- Mapa 5.** Obszary funkcjonalne ośrodków lokalnych
- Mapa 6.** Obszary wiejskie
- Mapa 7.** Wiejskie obszary funkcjonalne
- Mapa 8.** Obszary szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej
- Mapa 9.** System obszarów przyrodniczych i tereny kształtowania i ochrony zasobów wodnych
- Mapa 10.** Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych
- Mapa 11.** Obszary wiejskie o najtrudniejszej sytuacji rozwojowej
- Mapa 12.** Obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe
- Mapa 13.** Obszary przygraniczne w województwie opolskim
- Mapa 14.** Obszary o ekstremalnie niskiej dostępności transportowej
- Mapa 15.** Obszar depopulacji w województwie opolskim
- Mapa 16.** Zasoby surowców mineralnych w województwie opolskim (rejony występowania)
- Mapa 17.** Zasoby przyrodnicze województwa opolskiego
- Mapa 18.** Stan jakości wód podziemnych w województwie opolskim w 2011 r.
- Mapa 19.** Zmiany jakości wód podziemnych w województwie opolskim w latach 2006-2011
- Mapa 20.** Ocena ogólna jednolitych części wód powierzchniowych w województwie opolskim w 2011 r.
- Mapa 21.** Zmiany jakości wód powierzchniowych w województwie opolskim w latach 2006-2011
- Mapa 22.** Rozkład średniorocznych stężeń dwutlenku siarki w latach 2005-2011 w województwie opolskim.
- Mapa 23.** Rozkład średniorocznych stężeń dwutlenku azotu w latach 2005-2011 w województwie opolskim.
- Mapa 24.** Klasyfikacja stref jakości powietrza w 2011 r. – kryterium ochrony zdrowia
- Mapa 25.** Klasyfikacja stref jakości powietrza w 2011 r. – kryterium ochrony roślin
- Mapa 26.** Regiony gospodarki odpadami komunalnymi
- Mapa 27.** Składowiska odpadów komunalnych
- Mapa 28.** Składowiska odpadów przemysłowych
- Mapa 29.** Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów
- Mapa 30.** Główne instalacje zagospodarowania odpadów komunalnych
- Mapa 31.** System gospodarki odpadami – zmiany przestrzenne i zrealizowane inwestycje 2006-2011
- Mapa 32.** Dynamika zmian liczby ludności w gminach województwa w latach 2006-2011
- Mapa 33.** Gęstość zaludnienia w województwie opolskim
- Mapa 34.** Zmiany liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2006-2011
- Mapa 35.** Zmiany liczby ludności w wieku produkcyjnym w latach 2006-2011
- Mapa 36.** Zmiany liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2006-2011
- Mapa 37.** Prognoza demograficzna dla województwa opolskiego (dynamika w latach 2012-2035)
- Mapa 38.** Zasoby dziedzictwa kulturowego w województwie
- Mapa 39.** Sieć osadnicza województwa opolskiego
- Mapa 40.** Systemy transportowe w województwie opolskim
- Mapa 41.** Średniodobowy ruch pojazdów na drogach krajowych woj. opolskiego w 2010 r.
- Mapa 42.** Średniodobowy ruch pojazdów na drogach krajowych i wojewódzkich woj. opolskiego w 2010 r.

- Mapa 43.** Dostępność drogowa miasta Opola w 2011 r.
- Mapa 44.** Dostępność kolejowa miasta Opola w 2011 r.
- Mapa 45.** Realizacja inwestycji drogowych, kolejowych i hydrotechnicznych w latach 2006-2012
- Mapa 46.** Realizacja inwestycji Infrastruktury elektroenergetycznej, gazowniczej i ciepłowniczej w latach 2006-2012
- Mapa 47.** Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2011 r.
- Mapa 48.** Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w aglomeracjach województwa opolskiego w 2011 r.
- Mapa 49.** Realizacja inwestycji infrastruktury w zakresie gospodarki ściekowej w latach 2006-2012
- Mapa 50.** Realizacja inwestycji infrastruktury w zakresie ochrony przeciwpowodziowej w latach 2006–2013
- Mapa 51.** Realizacja inwestycji z dziedziny turystyki w latach 2006-2013
- Mapa 52.** Szkoły podstawowe i gimnazjalne w gminach województwa opolskiego w roku szkolnym 2012/2013
- Mapa 53.** Szkoły ponadgimnazjalne w gminach województwa opolskiego w roku szkolnym 2012/2013
- Mapa 54.** Rozmieszczenie szpitali oraz liczbę ludności gminy przypadającą na 1 placówkę ZOZ w 2011 r.
- Mapa 55.** Rozmieszczenie wybranych obiektów kultury o znaczeniu ponadlokalnym w 2011 r.
- Mapa 56.** Realizacja inwestycji infrastruktury społecznej w latach 2006 – 2012
- Mapa 57.** Zmiany w dostępie do infrastruktury społecznej w powiatach województwa opolskiego w latach 2006-2011, w oparciu o wybrane wskaźniki
- Mapa 58.** Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności oraz przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania według podregionów i powiatów w 2011 r.
- Mapa 59.** Specjalne strefy ekonomiczne
- Mapa 60.** Kierunki integracji polskiej przestrzeni 2030
- Mapa 61.** Stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (stan na koniec 2011 r.)
- Mapa 62.** Liczba wydanych decyzji administracyjnych (o warunkach zabudowy i o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego) w roku 2011 (na tle stopnia pokrycia planami)
- Mapa 63.** Rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wg. Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego
- Mapa 64.** Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu ochrony przyrody, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa
- Mapa 65.** Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa
- Mapa 66.** Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu komunikacji i transportu, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa
- Mapa 67.** Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu infrastruktury technicznej (gospodarka wodno-ściekowa, energetyka, gazownictwo), ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa
- Mapa 68.** Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu gospodarki odpadami, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa
- Mapa 69.** Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i turystyki, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa
- Mapa 70.** Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu infrastruktury społecznej
- Mapa 71.** Bieguny wzrostu i obszary problemowe

SPIS TABEL

- Tabela 1.** Podstawowe wielkości charakteryzujące potencjał aglomeracji opolskiej w 2011 r.
- Tabela 2.** Wskaźniki delimitacji obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich.
- Tabela 3.** Wartości wskaźników dla gmin wchodzących w skład obszaru funkcjonalnego Opola wg. prof. P. Śleszyńskiego i AO wg SRWO
- Tabela 4.** Podstawowe dane charakteryzujące potencjał społeczno-gospodarczy miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych
- Tabela 5.** Ośrodki lokalne w województwie opolskim
- Tabela 6.** Wskaźnik syntetyczny rozwoju 5 kapitałów
- Tabela 7.** Kryteria delimitacji obszarów szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej
- Tabela 8.** Kryteria delimitacji obszarów kształtowania potencjału rozwojowego wymagających programowania działań ochronnych
- Tabela 9.** Wskaźniki pozwalające na wyznaczenie miast o najniższym potencjale społeczno-gospodarczym w województwie opolskim
- Tabela 10.** Wskaźniki i kryteria delimitacji obszarów o najniższym dostępie do usług publicznych
- Tabela 11.** Zestawienie ustalonych zasobów eksploatacyjnych zwykłych wód podziemnych w latach 2006-2011 r.
- Tabela 12.** Zbiorniki wodne w województwie opolskim.
- Tabela 13.** Zużycie wód dla potrzeb gospodarki narodowej i ludności w latach 2006-2011 r.
- Tabela 14.** Powierzchnia lasów ochronnych w latach 2006-2011
- Tabela 15.** Zasoby drzewne i pozyskanie drewna w lasach województwa opolskiego w latach 2006-2011
- Tabela 16.** Powierzchnia gruntów leśnych i lasów w latach 2006-2011
- Tabela 17.** Zasoby i wydobycie kopalin woj. opolskiego na tle krajowej bazy surowcowej – stan 31.12.2011 r.
- Tabela 18.** Zasoby złóż kopalin udokumentowanych w województwie opolskim 2006-2011
- Tabela 19.** Zmiany w stanie udokumentowania, zasobach i eksploatacji surowców mineralnych 2006-2011 r.
- Tabela 20.** Zmiany w strukturze użytkowania ziemi w województwie opolskim 2006-2011 r.
- Tabela 21.** Grunty rolne i leśne wyłączone z produkcji 2006-2011 r.
- Tabela 22.** Grunty rolne i leśne wyłączone z produkcji 2006-2011 r.
- Tabela 23.** Grunty zdewastowane i zdegradowane, wymagające rekultywacji 2006-2011 r.
- Tabela 24.** Grunty zdewastowane i zdegradowane, zrehabilitowane i zagospodarowane 2006-2011 r.
- Tabela 25.** Formy ochrony przyrody w województwie opolskim – stan 31.12.2012* r.
- Tabela 26.** Zmiana powierzchni obszarów chronionych w latach 2006-2012 wg powiatów *
- Tabela 27.** Jakość badanych wód podziemnych w województwie opolskim
- Tabela 28.** Klasyfikacja porównawcza jakości wód podziemnych w punktach monitoringu wód podziemnych 2006-2011 r.
- Tabela 29.** Ocena jednolitych części wód powierzchniowych w województwie opolskim w 2011 r.
- Tabela 30.** Jakość badanych wód powierzchniowych w województwie opolskim
- Tabela 31.** Klasyfikacja porównawcza jakości wód powierzchniowych w punktach monitoringu wód 2006–2011 r.
- Tabela 32.** Emisja zanieczyszczeń pyłowo-gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w 2011 r.
- Tabela 33.** Wyniki oceny jakości powietrza w 2011 r. pod kątem ochrony zdrowia ludzi
- Tabela 34.** Wyniki oceny jakości powietrza w 2011 r. pod kątem ochrony roślin
- Tabela 35.** Wyniki zmian oceny jakości powietrza w latach 2006-2011 pod kątem ochrony zdrowia ludzi
- Tabela 36.** Wyniki zmian oceny jakości powietrza w latach 2006-2011 pod kątem ochrony roślin

Tabela 37. Czynne składowiska odpadów komunalnych, innych niż niebezpieczne i obojętne - stan 01.01.2011 r.

Tabela 38. Składowiska odpadów przemysłowych na terenie województwa opolskiego w 2011 r.

Tabela 39. Instalacje do odzysku odpadów komunalnych

Tabela 40. Instalacje do odzysku odpadów biodegradowalnych

Tabela 41. Zrealizowane inwestycje w zakresie gospodarki odpadami w latach 2006-2011

Tabela 42. Zmiany w zakresie gospodarki odpadami w latach 2006-2011

Tabela 43. Wsie województwa opolskiego o wysokich walorach zabudowy i ukształtowania przestrzennego wymagające ochrony

Tabela 44. Zwiedzający muzea w województwie opolskim w latach 2006-2011

Tabela 45. Podstawowe dane charakteryzujące miasta województwa opolskiego

Tabela 46. Podstawowe wielkości charakteryzujące sołectwa województwa opolskiego w układzie powiatowym w 2011 r.

Tabela 47. Gęstość dróg publicznych w odniesieniu do powierzchni wg kategorii dróg w latach 2006 i 2011

Tabela 48. Gęstość dróg publicznych w odniesieniu do liczby mieszkańców wg kategorii dróg w latach 2006 i 2011

Tabela 49. Długość dróg publicznych na terenie województwa opolskiego w latach 2006 i 2011

Tabela 50. Wykaz dróg krajowych

Tabela 51. Zestawienie inwestycji drogowych zrealizowanych w latach 2006-2012 na drogach krajowych

Tabela 52. Wykaz dróg wojewódzkich w woj. opolskim

Tabela 53. Zestawienie inwestycji drogowych zrealizowanych w latach 2006-2012 na drogach wojewódzkich

Tabela 54. Długość i gęstość linii kolejowych normalnotorowych eksploatowanych w województwie opolskim w latach 2006-2011

Tabela 55. Zabudowa hydrotechniczna rzeki Odry – śluzy rzeczne

Tabela 56. Zabudowa hydrotechniczna Kanału Gliwickiego – śluzy

Tabela 57. Zabudowa hydrotechniczna rzeki Odry – jazy

Tabela 58. Linie 400 i 220 kV na terenie województwa opolskiego.

Tabela 59. Stacje systemowe na terenie województwa opolskiego.

Tabela 60. Zrealizowane inwestycje celu publicznego w zakresie budowy Małych Elektrowni Wodnych

Tabela 61. Systemy ciepłownicze w gminach województwa opolskiego

Tabela 62. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w latach 2006 i 2011

Tabela 63. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w latach 2006 i 2011

Tabela 64. Aglomeracje wodo-ściekowe w województwie opolskim

Tabela 65. Inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej zrealizowane w latach 2006-2012

Tabela 66. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w latach 2006 i 2011

Tabela 67. Inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej – oczyszczalnie ścieków zrealizowane w latach 2006-2012

Tabela 68. Inwestycje z zakresu ochrony przeciwpowodziowej w latach 2006-2013

Tabela 69. Obiekty hotelowe w województwie opolskim w latach 2006-2012

Tabela 70. Inne obiekty zbiorowego zakwaterowania w województwie opolskim w latach 2006-2012

Tabela 71. Turyści korzystający z turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania w województwie opolskim w latach 2006-2012

Tabela 72. Kluczowe inwestycje z zakresu turystyki w latach 2006-2013

Tabela 73. Działania nieinwestycyjne

Tabela 74. Zmiany w liczbie szkół według szczebla kształcenia oraz liczbie uczniów w latach 2005/2006 i 2011/2012

- Tabela 75.** Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w dziedzinie edukacji zrealizowane w okresie 2006-2011
- Tabela 76.** Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w dziedzinie nauki w okresie 2006-2011
- Tabela 77.** Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w dziedzinie ochrony zdrowia realizowane w latach 2006-2012
- Tabela 78.** Ważniejsze inwestycje w dziedzinie sportu zrealizowane w latach 2006-2012
- Tabela 79.** Boiska zrealizowane w ramach Programu „Moje boisko – Orlik 2012” w latach 2008-2012
- Tabela 80.** Placówki kultury (kina, biblioteki i muzea) oraz wskaźniki liczby mieszkańców na 1 placówkę kultury, liczby mieszkańców na 1 miejsce w kinach oraz księgozbioru w wol. na 1000 mieszkańców powiatu w 2011 r.
- Tabela 81.** Główne inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w dziedzinie kultury zrealizowane w latach 2006-2011
- Tabela 82.** Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia oraz mieszkania, których budowę rozpoczęto według podregionów i powiatów w 2011 r.
- Tabela 83.** Powierzchnia podstref specjalnych stref ekonomicznych w województwie opolskim w 2011 roku (w ha)
- Tabela 84.** Firmy inwestujące i zlikwidowane w okresie 2006-2013 (dane na dzień 2 maja 2013 r.)
- Tabela 85.** Pozostałe inwestycje w dziedzinie gospodarki zrealizowane w okresie 2006-2011
- Tabela 86.** Powierzchnia geodezyjna użytków rolnych w latach 2006-2011
- Tabela 87.** Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w latach 2006-2011
- Tabela 88.** Powierzchnia objęta planami miejscowymi w poszczególnych powiatach województwa opolskiego
- Tabela 89.** Zmiany stanu zagospodarowania przestrzeni województwa opolskiego w latach 2006-2012 w przekroju podstawowych sfer zagospodarowania.
- Tabela 90.** Projekty indykatywne dla województwa opolskiego w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007–2013
- Tabela 91.** Lista projektów indywidualnych w ramach NRSO w województwie opolskim – Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007–2013
- Tabela 92.** Inwestycje wskazane w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych
- Tabela 93.** Działania służące realizacji celów kierunkowych Strategii Gospodarki Wodnej w województwie opolskim
- Tabela 94.** Działania inwestycyjne ujęte w Programie dla Odry – 2006 w województwie opolskim
- Tabela 95.** Zadania inwestycyjne ujęte w Programie budowy dróg krajowych na lata 2008-2012
- Tabela 96.** Zadania inwestycyjne ujęte w Master Plan dla transportu kolejowego w Polsce
- Tabela 97.** Zadania inwestycyjne ujęte w Programie budowy zbiorników małej retencji w województwie opolskim
- Tabela 98.** Lista zadań w ramach POnZWO na lata 2007-2010
- Tabela 99.** Działania o znaczeniu ponadlokalnym ujęte w POŚ
- Tabela 100.** Działania o znaczeniu ponadlokalnym ujęte w WPGO
- Tabela 101.** Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ujęte w WPRJOZ
- Tabela 102.** Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ujęte w WPIWJO
- Tabela 103.** Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (indykatywne) zawarte w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2007-2013 (wg stanu na rok uchwalenia PZPWO, 2010)
- Tabela 104.** Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym - ostoje Natura 2000
- Tabela 105.** Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – rezerwy przyrody
- Tabela 106.** Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – ochrona ex situ gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem
- Tabela 107.** Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – budowa i przebudowa dróg krajowych i wojewódzkich

- Tabela 108.** Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – modernizacja linii kolejowych
- Tabela 109.** Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – modernizacja Odrzańskiej Drogi Wodnej
- Tabela 110.** Udział ścieków komunalnych w aglomeracjach województwa opolskiego w 2011 r.
- Tabela 111.** Działania o znaczeniu ponadlokalnym w zakresie gospodarki wodno-ściekowej ujęte w POŚ
- Tabela 112.** Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – gospodarka odpadami
- Tabela 113.** Realizacja inwestycji celu publicznego w obiektach Samorządu Województwa w latach 2011-2012 z zakresu ochrony zabytków
- Tabela 114.** Realizacja inwestycji celu publicznego w latach 2011-2012 z zakresu nauki
- Tabela 115.** Realizacja inwestycji celu publicznego w latach 2011-2012 z POliŚ (Priorytet XII)
- Tabela 116.** Ocena zgodności Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 – w zakresie celów i kierunków zagospodarowania przestrzennego
- Tabela 117.** Ocena zgodności Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 – w zakresie obszarów funkcjonalnych
- Tabela 118.** Ocena zgodności Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 – w zakresie inwestycji celu publicznego
- Tabela 119.** Powiązania celów strategicznych rozwoju z celami polityki przestrzennej województwa opolskiego

SPIS WYKRESÓW

- Wykres 1** *Ludność w województwie opolskim w latach 2006-2011*
- Wykres 2** *Długość sieci kanalizacyjnej wybudowanej w latach 2006-2011 podana w km*
- Wykres 3** *Liczba studentów na 10 tys. ludności woj. opolskiego w latach 2006-2011*
- Wykres 4** *Liczba miejsc w żłobkach w woj. opolskim w latach 2006-2011*
- Wykres 5** *Miejsca w żłobkach – tendencje w powiatach województwa opolskiego w latach 2006-2011*
- Wykres 6** *Liczba oddawanych mieszkań do użytkowania w latach 2006-2011 w województwie opolskim i w kraju*
- Wykres 7** *Wydane decyzje administracyjne (o warunkach zabudowy i o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego) w województwie opolskim w latach 2007-2011 oraz stopień pokrycia obszaru województwa obowiązującymi planami miejscowymi.*

**URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO
DEPARTAMENT POLITYKI
REGIONALNEJ I PRZESTRZENNEJ**
45-082 OPOLE, UL. PIASTOWSKA 14
tel. 77 54 16 610, fax 77 54 16 612
e-mail: drp@opolskie.pl

